Király Elekné
Sztelek Dénes

A népművészet új mesterei

A népművészet kilenc kiváló művelőjét a népművészet mestere címmel tüntették ki pénteken délelőtt az Országház épületében.

Bali Istvánné szövő-népművész, *Jankovics* Imre dudás és hosszi furuglás népművész, *Járóka* Sándor népizenekar vezető, *Király* Elekné íróasszony, *Kozák* G. József, a Fővárosi Népi Zenekar vezető primása, *Maticsányec* Márkné szövő-népművész, *Sztelek* Dénes faragó népművész, *Szuromi* Péter néptáncos és *Werner* Andrásné szövő-népművész kapta meg a kitüntető címet.

A kitüntetéseket Darvas József népművelési miniszter nyújtotta át.

Magyar Nemzet
1955. szeptember 20.

mdk

Király Elekné Ḥunzó népművész
Tura

Az ő érdeme, hogy a fiatalok megismerkedhettek a turai helyi Ḥagyományokkal, régi motívumokkal, amelyeket ő vajzolt elő kendőkre, terítőkre

Balla Péter: Kitüntetett népművészek
Népművelés, 1955. 2. évf. 9. sz. 594. l.

MDK

Jenei Julia, Király Elekné

l.: Király Elekné Jenei Julia

Nők Lapja, Bp. 1954. március 18. [20.l.]

MDK

Jula néni Király Elekné

l.: Király Elekné, Jula néni

Nők Lapja, Bp. 1955. augusztus 25., [9.l.]

Király Elekné

turai íráasmony. A népművének mestere címet kapta.

m.l.: A népművének tizenhárom mestere
Pest megyei Hirlap, 1967. jún. 23. 4.o.

MDK

Király Elekné népm.

3. M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm. Muz.

Király Elekné

Népmüvészet mestere

III. Magyar Iparmüvészeti és Népmüvészeti Kiállítá
Iparmüvészeti Muzeum, katalogusa, Bpest, 1955.

13 lap

MDK

Király Elekné, Jenei Julia

Tura községben ma már egyedül ő
írja elő és hímzi a régi mintákat.

Komor Jenőné: Turai kézimunkák.

Nők Lapja, Bp. 1954. március 18. [20.l.]

MDK

Király Elekné, Jula néni

(népművész)

Augusztus 20-án a népművészet mesterévé avatták Turán lakik. Hat éves volt, mikor egy anyjától elcsent viszonzarabkára szíves, tulipános mintát írt, aztán kihímezte azt.

M. E.: Jula néni „írása".

Nők Lapja, Bp. 1955. augusztus 25. [9. l.]

MDK

Király Elekné, Jula néni

(népművész)

Mint summás, dolgozott; pihenés helyett himzőmintákat írt. A turai himzők az ő házába jönnek ötöre kézimunkázni. Sokan járnak hozzá. Jönnek a Népművelési intézettől, a Néprajzi Múzeumból; a falubeliek meg mintákért keresik fel.

M. E.: Jula néni „írása".

Nők Lapja, Bp. 1955. augusztus 25. [9. l.]

MDK

Király Elekné, Jula néni
(népművész)

(Fényképe és a Nők Lapjának ajándékozott kimzés-mintája: őszirózsás vállkendő – repr.)

M. E.: Jula néni „írása".

Nők Lapja, Bp. 1955. augusztus 25. [9. l.]

NDK

Király Elekné

III. Ipar- és Népművészeti kiáll. Iparműv. Múz. Bp. 1955. 13 l.

MDK

Király Endre

Dunai látkép, vizf.
Havas kazlak, "

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

Király Endre

Dunai tájképe az Uj Szalon tav. tárlatán.

M. 934. V. 27.

Király Endre

Alkotása az Uj Szalon kiáll.-án.

Ujság, 934.V.27.

MDK

Király Endre, festö

Táj a Bükkben. Vizf.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.
Kat. 19.1.

Király Endre

MDK

Táj a Bükkben, vizf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Király Endre MDK

Téli táj, vizf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Király Endre, festőm.

a régebbi kiállitók közül egy dunai tájjal szerepel.

/d.a./: Tavaszi Tárlat az Uj Szalonban.
Magyarság. 1934.máj.27. 19.l.

KIRÁLY ENDRE

Táj a Bükkben. Vizf.

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
19.oldal

MDK

Király Endre

Ferenc József csucs, vf.

Müterem őszi kiáll. 1938. okt.

Király Endre MDK

Dunai látkép, vizf.
Havas kazlak, vizf.

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

MDK

Király Endre, festö

4o2. Téli táj. Vizf.

Bp.Mücs._OMKT. Nemz.Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29._jun.17
Kat.18.1.

Király Endre

festő

Műcs. kiáll. 1934-ből
Pipics 115. l.

Kolozsvár, unitarische Kirche)Teilaufnahme).

Kolozsvári : Farkas-utcai templ

Kolozsvári : Einstige Minoriten-)jest

Kolozsvári : Az egykori Domokos- most fere

Kolozsvári : Refektorium des dominikaner)jeszt

Csikdelne :

Csikdelne :

Kolozsvári : reneszánsz

Kolozsvári : Renaissance Türrahmer

Kolozsvári : S

Kolozsvári : Hl.

A dévai

Déva, »Ma

A bonchidai Bánffy-kastély udavari

Bonchida, Bánffy-Kastell, Hofffassa

Király Endre

Képzőművészet

1934. VIII. ég. 94 n 1531.

Király Endre: Dunai látkép

Az Uj Szalón Tárlatáról

Az Acquinkumi Strandfürdő

Tervezte: Novák Imre okl. építész. A belső berendezéseket tervezte: Novák András iparművész.

AZ ACQUINKUMI STRANDFÜRDŐ felvételeinkben a mult évben megnyílt *kumi strandfürdő* kerti uszodáját muta A közel 100 m. hosszú, művészi hatású cét a Római fürdő 23 fokos forrásvize oly mennyiségben, hogy a medence v ponta 5—6-szor cserélődik.

A többholdas parkban a volt Klinge ralom alapjain épült nyaraló helyiség legmodernebb öltözőszekrények és a v helyiségei nyertek elhelyezést.

Az évtizedes kulturájú környezet a fűz övezett kerti uszodának meglepően szé nyujt.

A fürdőépítés tervezései és művezeté kálatait *Novák* Imre építészmérnök, berendezéseket *Novák* András iparmű gezték. A főváros közönsége már a idényben megszerette a „2000 év ut megnyílt" kerti uszodát kellemes, strandjával és árnyas parkjával.

A közlekedés a folyó idényben még n és olcsóbb lett, mert a HÉV és BESzK ziója révén Acquinkum-állomástól eg kasszal lehet a Strandfürdő bejáratá

Király Endre

Snow Scene
c. képe repr.

Ho M Hu · 43. l.

11036

balra fordul, keretbe foglalt
ezében kardot tart. Felirata

GÁJ OR

. 5:4.1 cm.

06
6

Király Endre festő

Pestszentlőrinc, Kézdi-Vásárhely-utca 11.

Műcsarnok

1934. nemz. képzm. kiáll. 402.

Dongó Gy. Géza VI. 207

Király Erhő (2 (o St) Kat:

30 éves tanári mult után fia vállja-
fel a ~~kod~~ katedrával. Végleg a hajfestést választja. A fény nagy szerepet
játszik utolsó műveiben, ciklusai is:
Téli napsütés, Tavasz, Nyári napsütés, guáju-
ši utcza, szinte tőlöldez napsütés ba.
Legutolsó képei el 20 m. sulnak. Egyre
gyakrabban meggyelenik 1-1 magána
fa, SA aquarellet rénit.

Hajdúböszörményi Képzőművészek Társulata,
Debrecen, 1958. Kat. Marjai Mártonné
Jóth Ervin.

13 l.

Király Ernő Kat.

Szinte valamennyi hajdúböszörményi festő tanító mestere volt.

1885-ben szül. Kolozsvárott.

A reálgymn. rudett el rajzolni és festeni. Szélef Bertalan, ali akkor az okkai képz. Tönsz. volt igazg.-ja, sokat foglalkozott vele. Akkori témái: cigány-zanyhól, cigány legények. (foft.)

Hajdúböszörményi képzőművészek Járlata. Debrecen, 1958. Kat. Marjai Mátyás és Jóth Ervin.

13.

Király Ernő) (1 pogt) kat.

A főisk. elvégzése után ösztöndíjjal Rómába utazik, később Ausztriába, onnan visszatér Nagybányára. 1907-ben letelepedett Hajdúböszörményben. Kirdelmes tanárélet, de más nem bír szabadulni. Sikeri is vannak: Meghívjája a M. Képzőm. tyletébe, alapító tagja és állandó kiállítója a Nemz. Szalonnak. Réntvesz tavasi és őni tárlat van. 30 éves tanári munka jelöli. (pogt.)

Hajdúböszörményi Képzőművészek Járlata. Debrecen, 1958. Kat. Marjai Mártonné Jóth Ervin.

13.

KIRÁLY Ernő festő

ban (Kakóczi u. 1.).

Hétfőn Király Ernő festőművész kiállítása nyílik Derecskén.

Vasárnapi Hírek, 1992. 6.sz

6 PONTOS

A betű évezredes lass
összehasonlitjuk a ré
hogy a betürajzolókat
szövegben való elmély
áldozatul kell hozni.
egy sereg technikai ad
a művészi formálás ez
betük sokfajtaságában
nem lehet titok, hogy

DÜRER ÓTA A BETÚ

8 PONTOS

Ma az iparművésze
minden holmija me
a maiak felül is mu
marad el a régi kön
könyv-termelésnél
újabb antikva-tipus
mi betűinknél sokk
azonban túl sok rég

A MAI, MODERN

10 PONTOS

Ha a könyvdísz
mondania a kéz
kell minden m
kemény nyelvé

S. Király Erzsébet

textilmüvász kiállitása. Ujpest, Mini Galéria. - Ism: Domonkosné Krusnyák Magdolna, Rajztanitás, 1968.3.sz. 32.l.

Az 1968.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

168.l.

S.Király Erzsébet

alkotásai/felvétel kiállitásáról/

Domonkosné:S.Király E. kiállitása
Rajztanitás 1968/3

S.Király Erzsébet

Textilmüvész, az ujpesti Minigalériában állitott ki. Alkotásainak ismétlődő eleme a fatörzsmotivum. A természetelvü formáktól az absztrákt sikdiszitmény jellegü ábrázolás különféle variációival jelentkezik. Kiállitotta a Királyasszonyok c. textiltervét. A szinek minden munkán a szindinamika törvényeit fejtik ki, az érzelmi gazdagságát tükrözik.

Domonkosné: S.Király Erzsébet kiállitása

Rajztanitás 1968/3

Király Erzsébet
ipszművész

Gyermekszobaérzet
(repro

Domonkosné Ksusnyák Magdolna: Gyerekek a lakásban
Vök Szapja, 1973. február – 16 oldal.

Király Erzsébet

Művei szerepelnek a Budapesti

Pedagógus művészek Vallomások az

Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1972 november 3

4. old

KIRÁLY Erzsébet

Növénytanulmány, rajz (repr.)

Kenyeres A.: Meglátnik, hogy művelődik a magyar nép, (fiatalok nyári művésztelepe)

Művelt Nép, 1955. 11 ért. 46 n. nov 13, 6 l.

Király Erzsébet
Ipáminövény

M.D.Y.

„Fejek" és „Üzletkár" című
batikműveit ábrázolta ki a
tárlaton.

Dmoulos Imre: A budapesti VI. kerületi ....
Művészet, 1967. szept. 42. lap.

S. Király Erzsébet

Üzlethár c. textilfestése / sept./
kiállítva a VI. ker. rajztanárok be-
mutatóján a Népfrontbizottság terme-
iben.

Székely Judit: Tizenöt rajztanár kiáll.
Rajztanítás 1967. V. 31. 0.

Király Erzsébet Svingor Jenőné

A Stúdió Aagja

Abudapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
39.o.

S. Király Erzsébet

Textilmüvész. Kiállitása az ujpesti MIni-galériában
Alkotásai ismétlődő eleme a fatözsmotivum.
Királyasszonyok c. gótikus reminiszcenciáju hármas egysége.
Részlet a kiállitásról - fotó.

Domonkosné Krusznyák Magdolna: S. Király Erzsébet kiállitása.

Rajztanitás 1968. 3.sz. 32.l.

MDK.

S.Király Erzsébet

Kiállitási hir

Köznevelés 1967 máj.25.p.396.

S. Király Erzsébet MDK

A VI. kerületi rajztanárok munkabemutatóján jól szerepelt.

Juhász Antal: Kiállitások.
Pedagógusok Lapja. L962. nov. 20.

Király Erzsébet
rajztanár

lásd
Rudnyánszky László-
né Király Erzsébet
alatt

ÖDÖLLŐI M. KIR. KORONAÚRADALOM IGAZGATÓSÁGA

s Bizottsága tekintetes
égének

B u d a p e s t.

n kelt, de ide 20.-án érkezett
ettel tudatjuk, hogy a mária-
tervrajzát már f. hó 16.-án
mükre.
tóber hó 21.

Czitó Gyozo
m. kir. igazságigazgató.

Király Erzsébet

rajztanár

1932/33-tanévben Orlevelet nyert. Értekezése

Lotz. 8° Jurve.

Ferkèpzomfoiskèvk 58.l.

C. B....

Mária Anna Katoli

Derékig, kissé jobbra fordu

ékkel, vállra vetett hermelin

veggel van ábrázolva. Felir

MARIA ANNA CARO

Königin von Ung

s alól: Cacilie B.....

Kőnyomat, maga

Ltn. 142

Stahl. 22.

570-91

Király Erzsébet

1928/29 – 1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l

Király Erzsébet

15 VASÁRNAP
SUNDAY

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
A XX. század művészete
Vezető: Király Erzsébet

15.00
TIT TÁRLATVEZETÉS
A XX. század művészete
Vezető: Király Erzsébet

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. január

Király Erzsébet.

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Mátyás király és a magyarországi reneszánsz 1458–1541.
Vezető: Király Erzsébet

12 VASÁRNAP

15.00
TIT TÁRLATVEZETÉS
Mátyás király és a magyarországi reneszánsz 1458–1541.
Vezető: Király Erzsébet

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. június.

Király Erzsébet, művészettörténész

TIT tárlatvezetés

21. vasárnap
9.30

Ferenczy Károly festészete
Vezeti: Király Erzsébet, művészettörténész

1500

Fényes Adolf művészete
Vezeti: Király Erzsébet, —"—

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. október.

Király Erzsébet, művészettörténész

TIT Tárlatvezetés

aug. 25. Gulácsy Lajos (XX. századi állandó kiállítás)

Vezeti: Király Erzsébet.

Magyar Nemzeti Galéria

1985. júl., aug.

Király Éva M.D.K.

19 éves htb.

1949-ben a Debreceni Képzőművészeti Szabadiskol
hallgatója volt.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 186.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II
Bp. 1965.

finom ízlés és belső elmélyültség, a stílusbiztonság és a különlegesség adja. A markáns profilú, tisztán artikuláló mű a legapróbb részletekig kigondolt, pontosan felépített és kivitelezett alkotás. A gótikát megidéző – figurális körplasztikát és ékszert oly kiválóan szintetizáló – tárgy, hogy az előbbinek és az utóbbinak is egyaránt tökéletes. *Dávid Attila Norbert* szellemileg és formailag egységes tárgyegyüttese meggyőző és stílustiszta. Szimmetrikusan felépített műveinek lágy mértaniassága egyszerre klasszikus és modern. Függői remek plasztikák, kis méretben is monumentálisak. Hangsúlyos és visszatérő motívuma a körív/sarló/ bölcső alakúra csiszolt vörös jáspis, melynek foglalatát higgadt szobrászi elgondolás és igényes ékszerészi megfogalmazás jellemzi. Az anyag szépségének tisztelete és maximális kihasználása, valamint a záróponkok precizitása munkáinak szép erénye. Ékszerei mellett gyertyaoltója és könyvjelzői is a kézi megmunkálás jegyeit hűen őrző, napjainkban felértékelődő szép tárgyak. *Király Fanni* ezüstplasztika és színes „textilkép" házasításával alkot individuális, csaknem szoborszerű függőket. A véletlenszerűen kiragadott szövött mustra textúrája diszkréten felesel a fényesre polírozott ezüstfelülettel: vitájuk szép együttélésbe csendesül.

A díszítés és a művészi kiteljesedés dominál a használhatóság keretein belül *Kuti Kriszta* robusztus, tiszteletet parancsoló fazettált ametisztfüggőjében. *Gaál Gyöngyvér* kubisztikus mandzsettái és nyakkendőtűje szintén tekintélyes darabok. Finom szín-, forma- és felületbeli kontraszt alakítja három lágyan egymáshoz simuló/idomuló gyűrűjét. Organikus-biomorf ékszereket láthatunk *Fürjes Dórá*tól. Függőiben növényvilágból adaptált stilizált elemek és nagy gömbölyded kristályok, azaz a természet mint végtelen inspirációforrás tárul fel.

A könnyedebb hangvételű ékszerek csoportjában említendők *Bartl Dóra* ékszerei. Nyakékeinek központi elemeit síkban való alakítás, egyszerű geometrikus formák és finom textúájú felületek, összességében lenyűgöző elegancia jellemzi. *Kaintz Regina* graciózusan vibráló ékszereiben a műanyag az ezüsttel egyenrangú szerepet kap. Zöld műanyag bevonatú vékony huzalköteget öntött ezüstelemekkel oszt, tagol és fűz nyakékké, karpereccé. Rugalmas szerkezet, légies kompozíció, vidám és fiatalos, már-már hóbortos kollekció. *Abbaffy Klára* függősorozatának függőleges hangsúlyú öntött darabjait csapra ültetett apró borostyángyöngyök fűszerezik, így stilizált növényi motívumok – virág, kehely, bimbó – képzetét keltik.

Karajz Loránd dobozolt ékszerei rideg szabályosságtól mentes, sokszínű és többszólamú alkotások. *Váradi Bence* szelíd formájú füstszínű üvegcseppfüggői visszafogottságról tanúskodnak. Sajátos ízűek *Zidarics Ilona* réz- és ezüsthuzalból textilszerűen fonott/hurkolt nyak-, derék- és kardíszei. *Kurucz Erzsébet* szépen párosítja a tiszta geometrikus formát rusztikus és nyers részletekkel, így a szándékolt és véletlenszerű formák és felületek mesélő ötvözetét hozza létre.

Az érmek sorában figyelemfelkeltőek *Bohus Áron* munkái, így *Kempelen Farkas* gyönyörű, szögletes emlékérme, *Hommage à Rodin* vagy *Corpus Christi* kisplasztikája. Ez utóbbin a rövidülésben ábrázolt, mélyített kereszt felett

Fotó: Horváth M. Zoltán

Király Fanni: Függő / Fanni Király: Pendant
ezüst, textil

síkban tartott Krisztus-test látható. Az izgalmas nézetű kitűnő kompozícióba rendezett klasszikus téma, pozitív-negatív, érces sziluettel párosul. Egészen más szemlélet és mintázásmód tükröződik *Vágási Tamás Rembrandt*-medálján, mely festői oldottságú, lágyan omló plasztika. *Kótai József Szt. Eligius*-éremsorozatán a rendkívül bájos, mesébe illő figuráknak tapintható terük van. Karakteres és nagyvonalú, ugyanakkor lényegre törő alkotás. Kótai a szó szoros értelmében belemintázza magát a figurákba, oly mértékben azonosul velük. Finom humor olvasható le *Máté János Az „ötvösség isteni eredetű", de mi nem vagyunk angyalok* éremsorozatáról. A jelzés nélküli háttér előtt lebegő angyalok különböző, az ötvösségre jellemző munkafázisokat jelenítenek meg.

Az emberi környezetet kiegészítő és életminőséget emelni hivatott művek sorában tetten érhető egy friss szemléletű, minden túlzástól mentes képi nyelv, a közvetlen és határozott geometria. A mértani formák tisztasága magában hordozza az esztétikum lehetőségét. Egyszerre jellemzi formagazdagság és szikár szűkszavúság *Fördős Bence* sakk-készletét, mely az igényes tervezés és kivitelezés remek példája. A fiatal alkotó a geometrikus jelleget következetesen viszi végig a részleteken – gömbök, kúpok, hengerek –, csaknem minden figura forgástest. Izgalmas és szép kontrasztot nyújt az acél, gumi és lószőr anyagkombináció. *Óláh Sándor* hat különböző formájú és mintastruktúrájú, ám szerves egységet képező vasdobozának lényegi jellemzője a nyerseség és az egy-

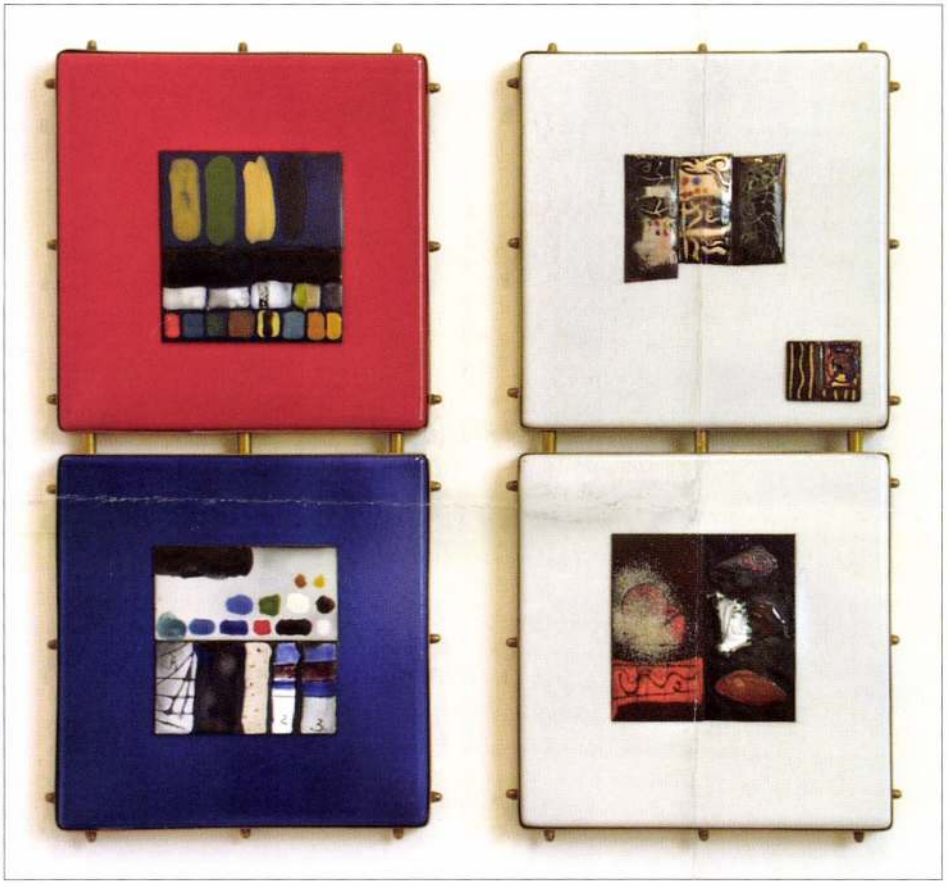

Fotó: Horváth M. Zoltán

Fotó: Horváth M. Zoltán

Dávid Attila Norbert: Gyertyaoltó / Attila Norbert Dávid: Snuffer
ezüst, jáspis

ségre figyelő, részleteket mellőző megfogalmazás. A tárgyak az oldalukon különböző módon bemart mustrával meggyőzőek és tiszták. Futurisztikus hangulat árad *Rékassy Bálint–Zeke Szabolcs Híd levéllel* közös munkájából, melyben a használhatóság esztétikumként is megjelenik. Egy finom ívű, lebegő fehér porcelán négyzet felett ívbe hajló ezüstözött rézhíd feszül. A két struktív elem áthatása és egymásba hatolása teljes értékű, így a naturalisztikusan fogalmazott levélmotívum feleslegesen hat. *Kálmán László* krómozott réz lámpái a minimal art jegyében fogantak. Az itt-ott

Sor Júlia: Játék a zománccal I–II. / Júlia Sor: Game with enamel, I–II

KIKÁLY FANNI

Magyar Spanyol

2003/3.

13. old.

szolgatarsad.

obos Károly ——————————→|

KIRÁLY FANNI

Magyar Iparmű.

2003/2.

10. old.

KIRÁLY FANNI

Nem mind arany

ADVENT

A fiú barátaim azt mondják, hogy – rengeteg jó tulajdonságomon túl – az a jó a velem való barátságban, hogy lány vagyok. Mert szerintük ez elég ahhoz, hogy meg tudjam nekik mondani, hogy Katikának a megismerkedés napján vagy másnapján kell-e elküldeni az első szégyenlősen kitárulkozó bokrétát, vagy hogy kellemetlenségbe fordulhat-e egy meglepetésszerű látogatás imádatuk tárgyánál. Nagyon őszinte pillanataimban megmondom, hogy lövésem sincs. Ilyenkor viszont addig néznek maguk elé szerelemtől bocira kerekült szemekkel, amíg meg nem szánom őket, és ki nem találok valami nyögvenyelős okfejtést, amit majd figyelmen kívül hagyhatnak akkor, amikor végül azt csinálják, amit eredetileg is akartak.

De most végre van egy dolog, amivel kapcsolatban magabiztosan mondhatom a srácoknak: igen, ez biztosan bejönne a legfaramucibb csajnak is. Ékszer karácsonyra. Szép, tiszta vonalú, művészi igényű egyedi ezüstékszer, amelyet egy fiatal, tehetséges, de még felfedezetlen ötvös készített.

Utóbbi feltétel teszi azt lehetővé, hogy jó ízlésű, ám a Top 100-ból valamilyen furcsa okból kimaradó barátaim ne küldjenek el oda, ahova Patrubányt irányította Kasza a népszavazás után. Igaz, azért a 8–15 fiatal ötvös műveit kiállító, a budapesti Ráday utcában található Maggaléria 10–30 ezer forintos gyűrűi és 20–50–150 ezer körüli nyakláncai hallatán is szívni fogják a fogukat.

Viszont a barátnőik alighanem imába foglalják majd a nevemet, ha kapnak egy elegánsan sikk Bartl Dóra-nyakláncot, egy pasztellesen nőies Király Fanni-ékszert (lágy szépségű csajoknak) vagy egy bogaras Kaintz Regina-darabot. Preraffaellita festményekre (és az azokon láthatókhoz hasonlóan áttetsző bőrű, sötét hajú nőkre) kívánkozik a kimondhatatlan nevű zöld kövekkel díszített nyakék, amelyet Zámori Eszter készített.

A romantikus ízlésű barátnőkkel rendelkező barátaimnak a halasi csipkét medálba záró Fürjes Dóra-remekeket ajánlanám, a népművészeti motívumok iránt vonzódóknak pedig Abaffy Klára műveit. És ha valaki véletlenül nekem akarna tuti ékszert venni karácsonyra, akkor itt egy tipp: a hozzám hasonló, környezetük szerint bizarrba hajló ízlésű nők Gaál Gyöngyvér Skóciában díjnyertes műfüves gyűrűjét kérném. Hasonló tervezői kör munkái találhatók az Ezüstgalériában Budapesten, illetve a világhálón a VirtuArtNet Galériában.

Ja és fiúk, csak ügyesen a gyűrűk átadásánál, nehogy nagyobb legyen a kedvesetek öröme, mint szeretnétek!

Dóra Melinda Tünde

Maggaléria
Budapest IX., Ráday u. 14.

Ezüstgaléria
Budapest XII., MOM Park sétány (Dolgos utca 2/2. épület)
www.axioart.com

VirtuArtNet Galéria
www.virtuartnet.hu, tel.: 200-5357

Király Fanni egyik hármas kollekciója

fotó: Németh András Péter

kapus monacói párt keres

Persze a Real Madriddal, de az európaiság korszerű szellemében még ez is megengedhető. Beckham, túl az első örömön, ahogy a pótvizsgán épphogy átment diák fogadkozik, jövőre becsszó tanul majd, és még bagózni sem fog az iskolai vécében, úgy mondta nagy komolyan, tisztában van azzal, hogy a szurkolók – nem fogadnak el még egy ilyen gyalázatos évet. „Nem engedhetjük meg még egyszer magunknak, hogy nem nyerünk semmit" – idézte a BBC. Arról nem is beszélve, hogy mit össze kellett izgulni az utolsó BL-csoportkör előtt, vajon legyőzi-e a Real az AS Romát, vagy kiesik? Aztán a vártnál könnyebben ment a dolog, a már csak statisztáló, sorsüldözött – Totti, Cassano és Montella nélkül kiálló – Roma nem törte össze magát, a Real meg hozta a jobbik formáját, Ronaldo rúgott egy gólt kezdetnek, majd a második félidőben a sokat bántott Figo kettőt, az elsőt tizenegyesből. A Real Madrid a folytatásban a következő csapatok valamelyikével találkozik: Monaco, Juventus, Olympique Lyon, Arsenal, Milan, Internazionale, Chelsea. Sorsolás december 17-én.

„Semmiképpen sem szeretnék kapott Morientes hatékony közreműködésével. Morientes aztán visszament a Realhoz, de a hírek szerint a tavasszal már megint a Monacóé lehet. Erre Casillas ilyeneket mond.

A madridi csoport nagy vesztese a Dinamo Kijev, a forduló előtt még a tabella első helyén állt, aztán lecsúszott az UEFA-kupás harmadikra, mert simán kikapott a Leverkusentől.

Ahogy a Svejkben olvashatjuk a napóleoni idézetet: „Háborúban a helyzet pillanatonként változik." További változások a tavasszal. **kt**

Bocs

Miguel Angulo, a Valencia labdarúgója elnézést kért, amiért a Bremen elleni 2–0-ra elveszített keddi összecsapáson az utolsó pillanatokban ámokfutást rendezett; brutálisan beleszállt az egyik német védőbe, majd miután megkapta a piros lapot, még le is köpte ellenfelét. „Elveszítettem a fejem. Szeretnék elnézést kérni." *(mti)*

A szerdai eredmények

A csoport

Liverpool–Olimpiakosz 2–1

A végeredmények

A csoport

1. Monaco	6	4	–	2	10–4	12
2. Liverpool	6	3	1	2	6–3	10
3. Olimpiakosz	6	3	1	2	5–5	10
4. Deportivo	6	–	2	4	0–9	2

B csoport

1. Leverkusen	6	3	2	1	13–7	11
2. Real Madrid	6	3	2	1	11–8	11
3. Dinamo Kijev	6	3	1	2	11–8	10
4. Roma	6	–	1	5	4–16	1

C csoport

1. Juventus	6	5	1	–	6–1	16
2. Bayern	6	3	1	2	12–5	10
3. Ajax	6	1	1	4	6–10	4
4. Tel-Aviv	6	1	1	4	4–12	4

D csoport

1. Lyon	6	4	1	1	17–8	13
2. Man. United	6	3	2	1	14–9	11
3. Fenerbahce	6	3	–	3	10–13	9
4. Sparta	6	–	1	5	2–13	1

E csoport

1. Arsenal	6	2	4	–	11–6	10
2. PSV	6	3	1	2	6–7	10
3. Panathin.	6	2	3	1	11–8	9
4. Rosenborg	6	–	2	4	6–13	2

F csoport

1. Milan	6	4	1	1	10–3	13
2. Barcelona	6	3	1	2	9–6	10
3. Sahtyor	6	2	–	4	5–9	6
4. Celtic	6	1	2	3	4–10	5

G csoport

1. Inter	6	4	2	–	14–3	14
2. Bremen	6	4	1	1	12–6	13
3. Valencia	6	2	1	3	6–10	7
4. Anderlecht	6	–	–	6	4–17	0

H csoport

HÍREK

A kokainfüggőséggel kezelt Diego Maradona a karácsonyi ünnepek idejére hazatért a rehabilitációját végző kubai intézetből, és nősülési terveiről tájékoztatta szüleit. A 44 éves, másfél mázsás ember a nála 24 évvel fiatalabb Adonay Frutost szeretné oltár elé vezetni, aki az ő kedvéért felhagyott fogorvosi tanulmányaival. A karibi szigetországban élő hölgy a közelmúltban bejelentette, hogy ikreket várt párjától, de miután leesett egy lépcsőn, elvetélt. *(mti)*

A Nemzetközi Labdarúgószövetség szerződésszegés miatt négy hónapos eltiltással sújtotta Christ, a német másodosztályban szereplő Eintracht Frankfurt brazil légiósát. A 26 éves játékost ugyanis továbbra is megállapodás köti hazájában az SC Prudentopolishoz, így egyszerre két egyesületnek igazolt futballistája. Chrisnek 300 ezer dolláros kártérítést is fizetnie kell a dél-amerikai klubnak. *(mti)*

Az MKB-Euroleasing Sopron holtversenyben az A csoport harmadik helyén áll a női kosárlabda Euroliga 6. fordulója után. A csapat – amely szerdán 86:80-ra kikapott a címvédő francia Valenciennes otthonában – ötvenszázalékos győzelmi mutatóval rendelkezik. Miután a jövő heti körben szabadnapos lesz, ezt legközelebb 22-én javíthatja tovább

1021

Pannónia '69

Király Ferenc: (Lendva): Autóportré, bronz

Kerti Károly (Tata): Ikaros, linóleummetszet

dunk belőle beszerezni, amennyi a legfogékonyabbak számára elegendő. A jelzett korcsoportokon aluliak sajnos nem reagálnak pozitívan még erre az oltóanyagra, tehát védőoltásuk felesleges lenne. A jelzett korcsoporton felüliek egy részét önkéntes jelentkezések alapján a kimaradt oltóanyag függvényében már most elkezdjük oltogatni, a kimaradottakra pedig a következő években kerül majd fokozatosan sor. Az is lehet, hogy már a közeljövőben házilag fogjuk előállítani ezt az oltóanyagot és terjeszthetjük ki az oltási kötelezettséget.

Ezzel az akcióval a kanyaró elleni támadás első lépését tettük csak meg. Könnyen lehet, hogy nem is ez az oltóanyag marad meg véglegesnek, hiszen mint a világon minden, úgy az oltóanyagok is állandóan tökéletesednek. Joggal remélhetjük azonban, hogy ennek a most induló akciónak során ez a súlyos és nagyon gyakori gyermekbetegség is lekerül a heveny fertőző betegségek listájáról éppen úgy, mint néhány elődje.

Megyénkben a kötelező védőoltásokat nem nehéz végrehajtani Lakosságunk megérti, oltóorvosaink és védőnőink pedig hűségesen végrehajtják az előírt rendelkezéseket. Különösen várható ez most ennél az új védőoltásnál hiszen a kanyaró súlyát csaknem minden szülő és körzeti orvos érezte és visszaszorítását örömmel üdvözli.

Dr. Kneffel Pál
KÖJÁL igazgató-főorvos

tók, sporthoz, munkában is — a párizsi nők is nagyon kedvelik. A párizsi jerseyeket és kötött árukat a leggazdagabb színösszeállítások, kötések és szabásvonalak jellemzik. Télre tervezett újdonságokból mutatjuk be a két divatos modellt.

1. Rózsaszínű gyapjújerseyből, nagyon ötletes, bordázott díszítőkötéssel készült pulóver stílusú ruha. Figyeljük meg a csinos kiegészítőket: a mintás selyemsálat és a kétszer körülcsavart láncövet.

2. Világosszürke a piros-feke kockás gyapjujersey ruha és mellény együttes. A ruha, a most nagyon divatos V-alakú kivágással készült, s magas nyakú pulóvert visel hozzá a maneken. Az „ultra" hosszú mellényre két „maxi"-zsebet illesztettek.

... a ... hogy maga vá... ...hassa ki a sok száz jellegzetes kistubus festékből a neki megfelelőt. Aki pedig már így megtanulta a rajzolás és festés művészetét, elfeledkezik arról, hogy csupán gyakorlásból festeget, később már kedvtelésből teszi és csaknem valóságos „művésznek" érzi magát.

Kedves Vásárlóink

örömmel hozzuk szíves tudomásukra, hogy a Vas megyei Iparcikk Kereskedelmi Vállalat

szeptember 23-án,

kedden

SZOMBATHELYEN.

Kiadó Tevéne
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAPÍTÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 SEP 21
VAS NÉPE
Szombathely

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Szó

1976 VII 6

Király Ferenc

Az élet és a művészet funkcionális viszonyban legyen

1021

Beszélgetés Király Ferenccel, a lendvai művésztelep vezetőjével

A lendvai művésztelep vezetője Király Ferenc egyaránt sikereket ért el, mint alkotó és mint a művészeti élet szervezője. Király az egész Muravidék művelődésének, művészetének jó ismerője. Nagy tudású ember, s a legszebb emberi tulajdonságok jellemzik. Művészete is ebben gyökerezik, s valami nagy, ősi élményben. Absztrakt és figurális egyszerre. „Ami a tiéd, az a fontos, más forrásokra ne támaszkodj" — ősi probléma ez, az eszmélés nagy jelképe a nő, illetve a család. A nő a születés, az élet hordozója, és az összetartozásnak a jelképe. Csodálatos az örök titok egysége, szép és jó, mely a tudatot kitölti. De művészetében a kettős figura valamilyen módon az elidegenedés veszélyét rejtegeti, mely a két fél, a nő és a férfi gondolatvilágában benne van. Ez a filozófiai nézet Király művészetének a magva. „Nem a művészeti irányzatok érdekelnek, hanem az élmény". Király tudja, mi a művészi hivatása, s csak akkor dolgozik, amikor ihlete van. „Félek a begyakorolt módszerektől" — mondja, és az akadémiát különös megterhelésnek érzi. Az akadémiai szemlélet és a velejáró mesterség elnyomja a művésznövendék egyéniségét. A művész ne másoljon, hanem saját forrásaira támaszkodjék. Királyt az élmény korunkra is annyira jellemző megnyilvánulásai érdeklik. „Félek a fölbomlástól", mondja, és a nő szabad mozgására gondol, amit szobrászatában áttételesen kettős figurával fejez ki. Az egység megbomlásának veszélyét a nő és a férfi jelenlegi viszonyában látja. Ez társadalmilag közismert probléma, a művészetben azonban ritkán jelenik meg mint téma. Ennek oka éppen a művészet és társadalom bonyolult viszonyában kereshető. És ha erre a művészet nem reagál, akkor nem mondható a művészet és a társadalom viszonya funkcionálisnak. Az igazi, vagyis a saját korában

re kiterjedő, mely egy új megfogalmazást is kapott. A megállapodás alapján nemzetközi tárlatot szerveztek Pannónia elnevezéssel, az egész környék sajátosságait kívánják művészileg megfogalmazni. A Pannónia, Muraköz, majd Burgenland, Eisenstadt, azután Zala megye, Szombathely művészeinek gyűjteményes tárlatát kétévenként szervezik meg. Ennek az intézményesített tárlatnak hosszú lejáratú céljai vannak. Ide kapcsolódik a lendvai művésztelep működése is. Bizonyos távolabbi vonatkozásokban eljut hozzánk is, Vajdaságba.

A lendvai művésztelep az idén negyedszer működik, és kezdettől fogva együttműködik a topolyai művésztelep-pel. Az idén is két művészt hívtak meg Lendvára.

Király Ferenc Dolnji Lakoson született. Ljubljanában az iparművészeti középiskolán a szobrászati szakon végzett. Az akadémiát Ljubljanában kezdte, Francesko Smerdu tanítványa volt, majd a zágrábi akadémián Frano Krsinićnél diplomált. Röviddel utána a muraszombati galériát vezette, majd egy évet az USA-ban töltött, feleségével Király Suzanne Moss-szal, aki Bécsben és Zágrábban festészetet tanult, és az akadémián restaurálásból és konzerválásból specializálta magát. Visszatérve Lendvára, Király Ferenc hat évet tanároskodott, azután átvette a lendvai múzeum és képtár vezetését és a művésztelep szervezését, mely nemzetközi jellegű. Felesége, Suzanna Moss festő-konzervator, a maribori környék egyetlen restaurátora, sokat dolgozik, a műemlékvédelem felelősségteljes munkát kíván tőle. Legnehezebbnek tartja a mainak mondható impresszionista képek restaurálását, melyek a felületes technológia folytán gyorsabban mennek tönkre sokszor, mint a régi festmények.

A Király házaspár tehát a művészeti életben előkelő helyet tölt be.

ÁCS József

tanus német csillagász és matematikus. A trigonometria általa megállapított alapelvei még ma is érvényben vannak. Ephemerides című csillagászati munkája Kolumbusz útikalauza volt.

1535. — Nyilvánosan lefejezték Mórusz Tamás (Thomas More) angol írót és államférfit, mivel nem volt hajlandó hűségesküt tenni VIII. Henriknek, és ezért hazaárulással vádolták.

1782. — A brit és a francia flotta megütközött Indiában Madras közelében.

1809. — Napóleon Bonaparte vereséget mért az osztrák hadseregre.

1827. — Oroszország, Nagy-Britannia és Franciaország Londonban egyezményt kötött, amelynek értelmében elismerték Görögország függetlenségét, és megállapodtak abban, hogy békekötés végett nyomást gyakorolnak Törökországra.

1840. — Ezen a napon született Johann Ramberg német festő.

1885. — Louis Pasteur első ízben adott veszettség elleni oltást egy elzászi fiúcskának. Kísérlete fényesen sikerült, csakhamar nagyon sok országban Pasteur intézetet alapítottak.

1921. — A szovjet Vörös Hadsereg és a mongol Nemzeti Hadsereg felszabadította Ugru (ma Ulánbátor) városát Ungern báró bandáinak elnyomása alól.

1942. — A Szabad Jugoszlávia rádióállomás közzétette a Crna Gora-i és sandžaki hazafiak határozatát. — A fasiszták és szolgáik Belgrádban lelőtték [illegible]

HÓ 12 8

jelenségek.

nap

hónap

J U L

A meteorológusok előrejelzése szerint tengerpartunk várható 20—30 fokos legmagasabb nappali hőmérséklett nap közepe táján valamivel nyugvösebb atlanti-óceáni légtön is lehűl az idő. Ez azonban rövid ideig tart, utána Legmelegebb a hónap utolsó napjaiban lesz, akkor egyes is. Ebben az időszakban tengerpartunk középső és déli lesz zápor, zivatar.

ROMLIK A JAPÁN GYEREKEK LÁTÁSA

A japán szemorvosok aggodalmukat fejezték ki nemrég amiatt, hogy mindjobban romlik a japán gyerekek látása. A krónikus rövidlátást elsősorban a televízió okozza, továbbá az, hogy a gyerekek mind kevesebbet játszanak a szabadban, túl vannak terhelve az iskolában, valamint az apróbetűs könyvek. 1965-ben a japán gyerekek 16,5 százaléka volt rövidlátó, most pedig 27,2 százaléka.

ŽILNIK MENNYORSZÁGA A JÖVŐ ÉVI FEST-EN

A belgrádi FEST szelektorai meghívták Želimir Žil-

A 80-AS ÉVEKBEN: 200 ŰRREPÜLÉS

Harminc asztronautát képeznek az Egyesült Államokban — közölte a NASA szóvivője. A 80-as években 200 űrrepülést terveznek. Az amerikai űrhajóscsoportot jelenleg harminc személy alkotja. Az új jelöltek között nők is lesznek.

BARLANG-REZERVÁTUM

A Szovjetunió északi részén, a Pinyega és a Szotka folyó közötti vidéken, 40 000 hektáron barlangrezervátumot létesítettek. A labirintusok több mint száz barlangot kötnek össze, a szűk átjárók elragadó szépségű, hatalmas jégtermekké szélesednek.

HEMINGWAY ÖZVEGYE KÖNYVET ÍR

Ernest Hemingway negyedik és utolsó felesége, özvegye, Mary Hemingway átadta kéziratát a New York-i Knopf könyvkiadónak. Hogy is volt? című memoárkötete

élő művész az, aktualitásvágyás korának érdekelt tudja művészileg megfogalmazni, és az esztétikai minőség a mű és a közönség viszonyában él, illetve jelenik

- Király több hazai és külföldi kiállításon szerepelt már sikeresen. Társadalmi aktivitásával az egész környezet művészeti életébe bekapcsolódik. S az ottani Mura környéki művészeti élet sajátos, nagy környezet

KIRÁLY Ferenc szobrász

SZUNYOGH Sándor: Az örökség kötelez. [interjú]. [
= Téka, No 10 (1990) 10-11. ill.

Király Ferenc, festő
szobrász

L.: Dobó Tihamér

Szakolczay L.: Domonkos István ... 103-105.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. március XXX/3.

KIRALY FERENC, szobrasz

Pannonia 69.Kiallitas Muraszombaton.-A valóság-tükröző,a tarsadalmi elkötelezettséget is vallaló irany hoz sorolhatjuk a magyar résztvevők többségét.A szobrászok közül a lendvai Kiraly Ferencet./Szép szobaival tereken,parkokban,kadencin is talalkozhatunk. 82.old

BERTALAN LAJOS: Képek,szobrok közös nyelvén...
Pannonia 69 77.old

VASI SZEMLE. XXIV. 1970. 1.szám, Szombathely

MDK

Király Ferenc építész Tenke 1897
befejező szigorlatot letette, de oklevelét 1928-
ig nem váltotta ki.

ÉI-ÉM, 1931, jul, 15. 112 l.

Király Ferenc

építész

Sül Tenke 1897

Befejező nigorlat ideje 1928

Névjegy műegyetem 205 l.

T. 6071.

rőd felé és a várba vezető uton ka-
edig erdő látszik. Felirata fölül

Ao 1594. wider verlorē
Ao 1663.

).1 : 14.4 cm.

).

Benedek Katalin

Határtalan művészet

Elbizonytalanodott korunkban, vonzások és taszítások között nehéz eligazodni a hétköznapok emberének, s még nehezebb a tehetségeseknek. Ők alkotásaikkal kötelesek beszámolni, hogy hol tartanak. Kacskaringós úton haladva lelhetnek rá saját igazukra és a módra, ahogy hitelesíthetik. Előbb önmagukat kell felfedezniök és megfogalmaziok.

A társadalom mai helyzetét szinte minden fokon boncolgatják a tudósok, szakemberek. Eredményként megszületett a káosz-elmélet, de az elméletek sápadt fénye az egyén problémáit nem világítja meg. Ezt érti meg Király Ferenc, és vágja saját rendjét a művészet ugyancsak kaotikus dzsungelében. Kiindulási alapja a természet, divatosan kifejezve, a bioművészet. Őt azonban nem a manipulált környezet érdekli, hanem a tiszta eredet. Soha nem improvizál. Opuszát az egyenrangúsított részletek összessége eredményezi, mert meggyőződése, hogy nemcsak ördög van a részletekben. Globális szemlélete műveit ősi filozófikus, vallási és pogány tartalommal motiválja. Magát "ősi embernek" tartja, "akin rajta van a világ pecsétje." Ezzel a romlatlansággal fogadja művészi feladatának kihívását. Be akarja és tudja bizonyítani, hogy a mag bimbóvá s virággá szökken. Erről szól egész szimbólumrendszere. Feltörekvő akaratot hirdető figuráin vertikális irány uralkodik. Az élet mutat erre. Például: Gótikus ív, Rügy, Főnix, Meditáció. Minden jelenség fejlődéstörténet. Mag – rügy – virágállapot törvényének vannak alávetve a biológia, társadalom, szellem és érzelemszféra, anyag és élőlény – meghatározott belső szerkezet parancsának. Ennek engedelmeskedik plasztikája, mely nem az örökéletben hisz, hanem az állandóságban. Komplex alkotó, kontemplatív és realista, optimista és szomorú. A remény azonban nem hagyja el akkor sem, amikor – egyébként szokása ellenére – a pusztulás lejtmenetét fejezi ki a Kihalásban. A Muravidék mocskos, sötét mocsarából madárféle emelkedik ki. A nehéz szürke tónus kap egy narancs életszínt, a menekülés lehetőségét. A környezetvédelem emblémája lehetne. Egyben a színezés szerepére is rátereli a figyelmet. Király Ferenc szerint a színek nagyon fontosak. Sokszor több időt tölt az idomok színezésével, mint faragásával. Karakterizálja velük az anyagiságot, hozzásegít az értelmezéshez. Pregnánsan szemlélteti ezt az *Udvarlás* és a *Csábítás*, melyekben lényeges a bókolást és a magakelletést kolorittal hangsúlyozni. Ez a szívének oly kedves fára vonatkozik, bár örömmel közvetíti álmait bronzban, kőben, agyagban is.

Összeforr szimbólumaival. Sok van belőlük. kiemelkedik közülük a már említett életkezdet, a mag és a rügy, valamint a tojás. Ezeket javarészben felfedezhetjük nála, esetleg csak mellékesen, jelzésként a bimbóvégződésekben. Gyakran feltűnik a szarv, mely ősidőktől jelképe volt a hatalomnak, harcnak, győzelemnek vagy a rémületnek, mint a *Sikoly*ban. Máskor szívesen lágyítja meredek vonalukat a *Csintalanság* derűs, önfeledt könnyedségében. Ütközésük a *Konfrontáció*. Mágikus erejét még az ördög is szívesen látná szarvaiban. A Bika jegyében született művész már ennek okán is felhasználja a szarv varázsát. Sűrűn találkozunk szaruval vegyített kompozícióival. A bika tematika megjelenése ide sorolható. Az ő *Taurusai* szinte mitológiai régiókba kívánkoznak. A domináns szarvak olykor bizarr elhelyezése Király Ferenc gazdag képzelőerejére vall. Külön fejezet az egyszarvú. Az ó – és középkorban egyaránt hittek ennek az állatnak létezésében. Több szarv összenövése képezi, jelentve a mindenséget és az egybetartozást. Ő élet, halál, tisztaság, szépség, hit, sőt az Isten. "Mert a művészet maga az Isten." Ezt üzeni az *Egyszarvú* a ma élő mestereknek is.

A golyón egyensúlyozó *Ősrovar* asszociálja a Földgolyó egyensúlyát vesztő lakóit. A művész szimbólumcsoportjainak egyike a *Várakozás*. Nőforma, bimbóban végződő lófarok, egyik lába patás, a másikon csúf karom. Témája a női lélek feszültsége. Pódiuma a bárszék magaslata, patája és karma mindent felrúghat, megvédhet, kitárulkozása be is fogadhat. Teljes mű. Úgy formában, mint tartalomban. A szobrász az anyagokat szükségszerűen keveri, ha kell, megadva a nekik járó tiszteletet, mivel enélkül nincs értékes mű. Ezt tartja szem előtt a szobor megfogalmazásától a kivitelezés utolsó fáziáig. Kényezteti, selymesre csiszolja matériáját, hogy nemcsak a látvány, hanem a tapintás örömében is egyként részesüljön a létrehozó és a befogadó.

Az anyag a főformát, a gondolatot diktálja – a realizmust. A művész dolga, hogy belevarázsolja az eleganciát és az arányokat. Az aranymetszést ugyanis elengedhetetlennek tartja. Problémaköre beláthatatlan. Rácsodálkozik és megvési. Egységből különválás és megfordítva. (*Szétválasztva, Csók*) Archaikus alakzatok – mai átélés az *Oltár*ban. A *Tavaszi tánc* szertelen vidámsága oldja, a művész egyéniségéből fakadó sokszínűséggel a lét gondjait. Ám ez nem tarkaság, hanem egy fogékony, aktív, tehetséges ember lenyomata.

Király Ferenc élethelyzetéből adódóan ambivalens személy, identitászavar nélkül. Azonosan tartozik két nemzethez, jobban beszél szlovénul, de szebben magyarul. Egyetemes intellektus. Hiszi, hogy mostani süllyedésünk csupán átmenet. A szörnyűségek visszafordulnak az Univerzum törvénye jogán, és az ostoba, bűnös emberiség ellenére. Sugározza és faragja ezt a hitet. "Káromkodásból katedrálist" épít. A vajúdás kínjaiból éteri boldog *Lebegést* ígér. *Szent Ferencként* szereti és vigasztalja az Úr valamennyi teremtményét. Mi most még értjük ezeket a szavakat és csak bízni merünk abban, hogy nem érkezik el a robotok és a klónozott embermásolatok süket, vak korszaka.

Király Ferenc: Várakozás

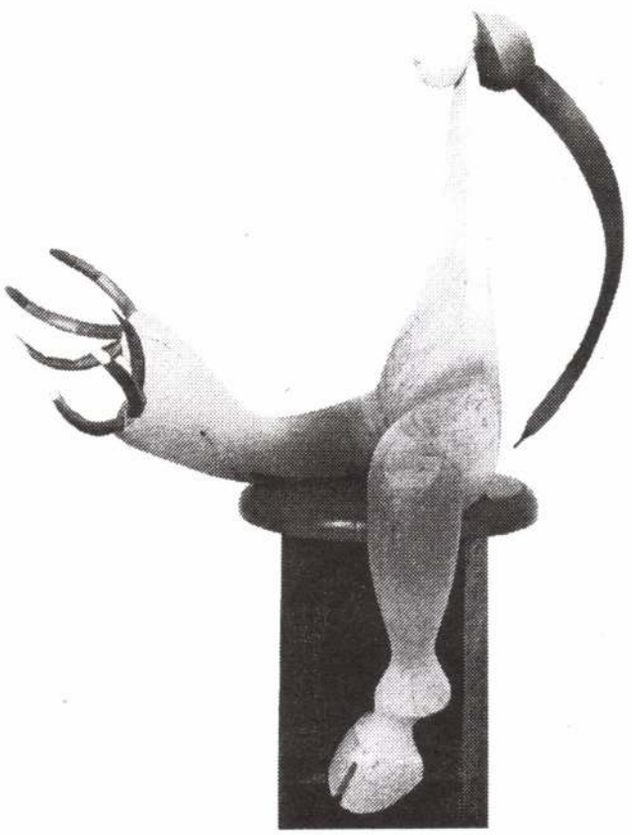

Soós Imre

BERKI VIOLA mozaikképe a Várnegyedben

Ez az írás – "Magyarország felfedezése" ürügyén – a főváros egy rejtett művészeti emlékét kívánja bemutatni. Berki Viola festőművész Buda-várbeli mozaikképéről szólunk ez alkalommal, mely egyrészt a befogadó épület regényes sorsa, másrészt a mozaik alkotójának életművében betöltött szerepe miatt figyelmet érdemel.

A 30 négyzetméteres mozaik a Budavári Általános Iskola ebédlőtermében látható. A Tárnok utca 9-11. szám alatti, egyemeletes épület a második világháború pusztítása után, a 70-es években kapta mai alakját. Helyén

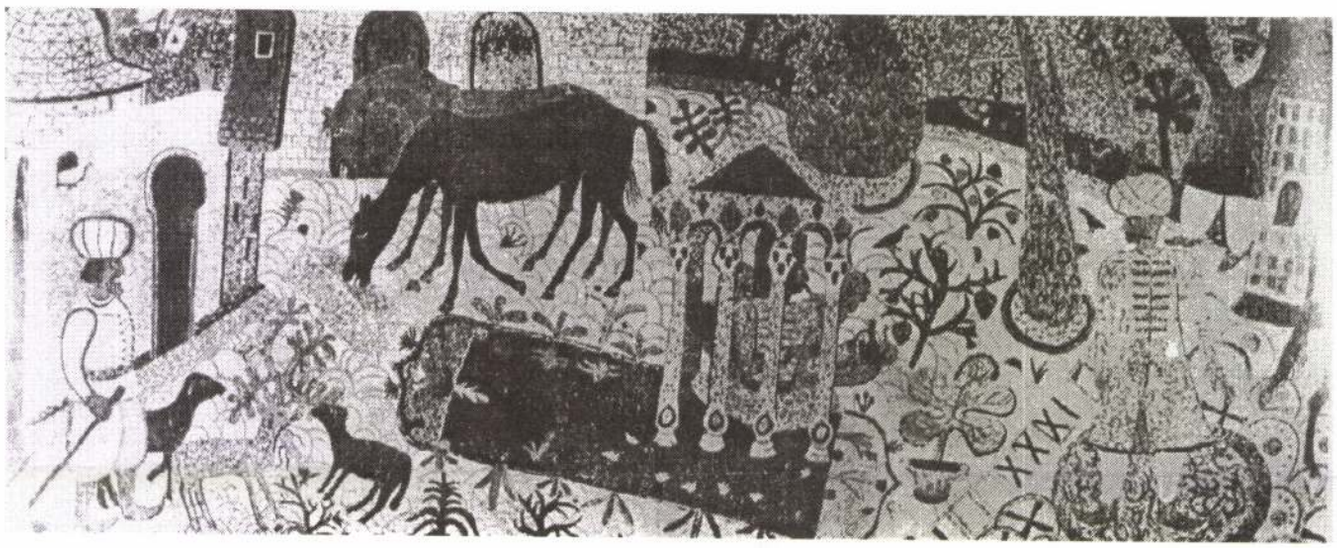

korábban az Esterházy család palotája emelkedett, mely Buda ostroma során olyan súlyos károkat szenvedett, hogy helyreállításáról nem lehetett szó. Az épület romjai az ostrom után évekig meredeztek az ég felé s csupán néhány beavatott személy tudott arról, hogy alattuk rejtőznek az Esterházy család kincstárának legbecsesebb darabjai, mintegy háromszáz pótolhatatlan műtárgy, kitéve az enyészetnek.

Magyarország leggazdagabb főnemesi családjának kincseit évszázadokon át a ma Ausztriához tartozó Fraknó várában őrizték. A Trianoni szerződés után került az anyag a fővárosba, ahol a 40-es években még kiállításon is láthatta a közönség. A hadszíntér közeledtével Pál hercegnek gondoskodnia kellett a kincsek biztonságba helyezéséről. E célra a Tárnok utcai palota a legalkalmasabbnak látszott, mivel alig száz méterre esik a Mátyás templomtól, így remélhető volt, hogy az évszázados multú, falu-méretű Várnegyedben harcokra nem kerül sor. Sajnos, nem így történt!

A Vár ostroma során, 1945 januárjában, a ház több bombatalálatot kapott, majd leégett. A leomló épület maga alá temette és jórészt szétzúzta a családi gyűjteményt tartalmazó ládákat. A kincseket csak 1948-49-ben tudták kiszabadítani a romok alól. Ekkorra a gyűjtemény fele tönkrement. A szakértők megállapítása szerint az anyag 40%-át alapos restaurálási munkával még meg lehetett menteni. Csupán 10% vészelte át viszonylag sértetlenül e mostoha esztendőket. (Szilágyi András: Az Esterházy-kincs. Helikon Kiadó, 1994.)

A romok helyén felépítendő, modern vonalú iskola nagytermébe mozaik falikép elhelyezését tervezték. A munka tervének elkészítésével több művészt is megbíztak. A pályázatot Berki Viola nyerte el, ami fölöttébb szerencsés döntésnek bizonyult. Ugyanis a művésznő egyéni stílusa addigra már kialakult, táblaképei, grafikái olyan sajátos alkotói világról adtak tanúbizonyságot, melyben a történelem és a népművészet ihletésében született "mesélő archaizálás" fantáziagazdag, játékos színvilággal párosul.

Berki Viola 1932-ben született Kiskunhalason. Családjának egykor olyan híres festőtagja volt, mint Thorma János, akinek ugyancsak festőművész felesége korán felismerte a leendő művésznő tehetségét. Viola gyermekkorától kezdve sokat olvasott: kalandos ifjúsági könyveket, történelmi munkákat. Még csak másodikos gimnazista volt, amikor Kipling könyve nyomán 3x6 méteres akvarellképet festett házuk falára.

A Képzőművészeti Gimnáziumban és a Főiskolán eminens tanuló volt. Tehetségét már ekkor felismerték. Művészetének, formavilágának kialakulásához nagyban hozzájárult a 60-as években Szentendre művészeivel történt megismerkedése. Barcsay, Kondor, Korniss, Miháltz barátsága, tanácsa segített megtalálni a helyes utat: "Rájöttem, hogy a festészet nem számtanpélda; rájöttem, hogy a kép a szabadságot jelenti".

A következő időszak képcímei érzékeltetik érdeklődési körének, stílusának változását: Hellasz (1964), Ortodoxok (1964), Elmúlás (1965), Őskor (1965), Hunor és Magyar (1968), Török fürdő (1969), A varázsló kertje (1969).

Ilyen előzmények után került sor 1971-ben a Tárnok utcai iskola mozaikképének elkészítésére, mely a maga 3x10 méteres felületével még férfiember számára is erőtpróbáló feladatot jelentene. Egy alkalommal arra a kérdésre, hogy mi a mozaikkép címe, a művésznő gyermeki egyszerűséggel válaszolta: "Semmi." Valóban – a hely történetével ellentétben – nem folyik ezen harci cselekmény, az egész képmezőt meseszerű hangulat szövi át. Az alkotó képzeletbeli török városba viszi el a képet szemlélő gyermekeket. A képmezőt két oldalról keleties építmények zárják le. A köztük kitárulkozó teret mesébe illő növények, fák sűrű sziluettje szövi be, itt-ott lovak legelésznek. Két turbános, fegyvertelen török vigyázza a tér közepén, díszes baldachin alatt békésen teázó férfit, akinek bajúszos

A

NAGY GYULA GALÉRIA

(VÁRPALOTA, SZENT ISTVÁN U. 3.)

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

KIRÁLY FERENC

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

1997. JÚNIUS 12-ÉN
(CSÜTÖRTÖK) DU. 16.00 ÓRÁRA

MEGNYITÓT MOND:
Dr. KOSTYÁL LÁSZLÓ
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

AZ ALKOTÁSOK 1997. JÚLIUS 3-IG
TEKINTHETŐK MEG, HÉTFŐ
KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–17 ÓRÁIG.

PRI–COMP NYOMDA, VÁRPALOTA

VÁRPALOTA 1 -6.6.97 -VÁS 2

MAGYARORSZÁG 0020 FORINT

Új Művészet,
Szerkesztőség
Budapest
Báthori u. 10

1054

VIRÁGNYÍLÁS (1983) fa, 75x25x25 cm

A kiállítás támogatói:

Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése

Somogy Megye Közgyűlése

Nemzeti Kulturális Alapprogram

Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Lendva

TAVASZI FESZTIVÁL – SOMOGYI TAVASZ

Taurus
1993, fa, 185x80x80 cm

Csintalanság ▷
1996, festett fa, 202x90x82 cm

Reményben ▷▷
1995, festett fa, 163x127x75 cm

KTF o.: 18/99

KIRÁLY FERENC

SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

VASZARY KÉPTÁR, KAPOSVÁR
1999. március 14—április 24.

A Vaszary Képtár szeretettel meghívja Önt,
kedves családját és ismerőseit

KIRÁLY FERENC

szobrászművész
(Lendva, Szlovénia)

kiállításának megnyitójára

1999. március 14-én 16 órára.

Köszöntőt mond:

Szita Károly
Kaposvár Megyei Jogú Város polgármestere,
országgyűlési képviselő

A kiállítást megnyitja:

dr. Bereczky Loránd
művészettörténész
a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

Közreműködnek:
a kaposvári Liszt Ferenc Zeneiskola növendékei

•

A kiállítás 1999. április 24-ig tekinthető meg
hétfőtől péntekig 9—17, szombaton 9—12 óráig

Kaposvár, Fő u. 12.

Biográfia

Király Ferenc szobrászművész 1936-ban Alsólakoson született. A Ljubljanai Iparművészeti Főiskola elvégzése után a Ljubljanai Képzőművészeti Akadémia Frančišek Smerdu szobrászművész osztályában, majd pedig később a Zágrábi Képzőművészeti Akadémián Vekoslav Rukljačnál folytatta tanulmányait. Itt 1964-ben Frane Kršinič professzor osztályában fejezte be képzőművészeti tanulmányait.
Szobrászművészként tanulmányi úton vett részt Észak-Amerikában. Beutazta Afrikát és Kis-Ázsiát, Izraelt, Egyiptomot, valamint Európát is.
1997-ig a Lendvai Galéria és Múzeum művészeti vezetőjeként dolgozott. Jelenleg Lendván él és alkot.

Határtalan művészet

Elbizonytalanodott korunkban, vonzások és taszítások között nehéz eligazodni a hétköznapok emberének, s még nehezebb a tehetségeseknek. Ők alkotásaikkal kötelesek beszámolni, hogy hol tartanak. Kacskaringós úton haladva lelhetnek rá saját igazukra és a módra, ahogy hitelesíthetik. Előbb önmagukat kell felfedezni és megfogalmazni.
A társadalom mai helyzetét szinte minden fokon boncolgatják a tudósok és szakemberek. Eredményként megszületett a káosz elmélet, de az elméletek sápadt fénye az egyén problémáit nem világítja meg. Ezt érti meg Király Ferenc, és vágja saját rendjét a művészet ugyancsak kaotikus dzsungelében. Kiindulási alapja a természet, divatosan kifejezve, a bioművészet. Őt azonban nem a manipulált környezet érdekli, hanem a tiszta eredet. Soha nem improvizál. Opuszát az egyenrangúsított részletek összessége eredményezi, mert meggyőződése, hogy nemcsak ördög van a részletekben. Globális szemlélete műveit „ősi" filozofikus, vallási és pogány tartalommal motiválja. Magát „ősi embernek" tartja, „akin rajta van a világ pecsétje". Ezzel a romlatlansággal fogadja művészi feladatának kihívását. Be akarja és tudja bizonyítani, hogy a mag bimbóvá szökken. Erről szól egész szimbólumrendszere. Feltörekvő akaratot hirdető figuráin vertikális irány uralkodik. Az élet mutat erre. Például: Gótikus ív, Rügy, Főnix, Meditáció. Minden jelenség fejlődéstörténet. Mag – rügy – virág állapot törvényének vannak alávetve a biológia, társadalom, szellem és érzelemszféra, anyag és élőlény – meghatározott belső szerkezet parancsára. Ennek engedelmeskedik plasztikája, mely nem az örökéletben hisz, hanem az állandóságban.

Benedek Katalin

A kiállított művek jegyzéke

Ölelés, 1968,	bronz,	89x22x18 cm
Csók, 1973,	bronz,	60x16x14 cm
Csók, 1981,	bronz,	46x12x12 cm
Lebegés, 1985,	bronz,	52x12,5x10 cm
Érintés, 1987,	bronz,	50x19x18 cm
Csonk, 1987,	fa,	77x23x7 cm
Egyben, 1988,	bronz,	53x5x13x12 cm
Rügy, 1989,	festett fa,	56x23x18 cm
Lépés, 1989,	festett fa,	55x23x18 cm
Bimbó, 1989,	bronz,	55x14x12 cm
Metamorfózis, 1990,	fa,	33x33x17 cm
Elmúlás, 1990,	festett fa,	113x63x67 cm
Metamorfózis, 1992,	fa,	32x45x37 cm
Jel, 1992,	festett fa,	216x94x30 cm
Főnix, 1992,	festett fa,	218x50x40 cm
Erényöv, 1992,	festett fa,	129x36x33 cm
Gótikus ív, 1992,	festett fa,	165x35x20 cm
Egyszarvú, 1992,	festett fa,	160x37x34 cm
Átdöfve, 1992,	festett fa,	140x122x55 cm
Oltár, 1992,	fa,	123x45x88 cm
Asszíszi Szent Ferenc, 1992,	fa,	48x29x24 cm
Meditáció, 1993,	festett fa,	176x44x33 cm
Ikarusz, 1993,	festett fa,	163x80x56 cm
Mágikus ölelkezés, 1993,	festett fa,	89x53x40 cm
Taurus, 1993,	fa,	185x80x80 cm
Taurus, 1993,	festett fa,	87x35x35 cm
Lendület, 1994,	festett fa,	185x87x67 cm
Taurus, 1994,	festett fa,	48x35x20 cm
Ősrovar, 1994,	festett fa,	50x46x42 cm
Udvarlás, 1994,	festett fa,	60x53x43 cm
Csábítás, 1994,	festett fa,	53x53x51 cm
Reményben, 1995,	festett fa,	163x127x75 cm
Tavaszi tánc, 1996,	festett fa,	140x95x45 cm
Hiéna, 1996,	festett fa,	64x51x48 cm
Csintalanság, 1996,	festett fa,	202x90x82 cm
Szétválasztás, 1997,	festett fa,	61x43x39 cm
Őrállat, 1997,	festett fa,	202x96x52 cm
Őrangyal, 1997,	festett fa,	131x158x48 cm
Torzó, 1997,	kerámia/fa,	77x23x22 cm
Ősformák, 1997,	kerámia/fa,	90x41x25 cm
Sorvadás I., 1997,	kerámia/fa,	78x28x28 cm
Sorvadás II., 1997,	kerámia/fa,	61x38x25 cm
Taurus, 1997,	festett fa,	140x35x30 cm
Európa megerőszakolása, 1998,	festett fa,	75x58x35 cm
Klaun, 1998,	festett fa,	126x42x20 cm
Iga, 1998,	márvány,	95x48x15 cm

Király Tarene szobra

Tíz kicsi filozófus

Magyar közmondásunk szerint a részeg ember meg a gyermek mindig igazat szól. Már tudniillik azon feltételezett esetekben, amikor a szóban forgó érintettek ugye *még*, illetve *már* tudnak egyáltalán beszélni. Általában véve ugyan a megállapítás igazságtartalma tapasztalatilag igazoltnak tekinthető, „bonyolult korunk összetett valósága" és a „jelenkori magyar társadalomfejlődés ellentmondásos volta" azonban fokozott éberségre int. Ha ugyanis valaki átmenetileg bár, de valami okból éppen mégiscsak nélkülözni kénytelen a szivárványos vegyi befolyásoltság nyelvet oldó boldogságát, és eközben bizonnyal már gyermeknek sem mondható – nos, igazat-elvben – még akkor is mondhat, tekintetbe véve azonban a mai magyar jellemállapotot és politikai kultúrát, ez csupán egy lehetőség a sok közül, melynek esélye csekély.

Vizsgáljuk hát meg a történteket alaposan és körültekintően, hiszen [illegible]

int félrevezették, és most már kínos volna a Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Intézetének értelmező táviratot küldeni, hogy nem is úgy gondolta, ahogy mondta, minek, nem alapszerződés ez, hogy értelmező lábjegyzet kéne hozzá... Hát akkor „kommunikációs zavar" volt megint? Igen, volt az is, már ami a magyar nyelvhasználatot, az anyanyelvhez való viszonyt és a magyar nyelven történő helyes kommunikációt illeti, mindez azonban a miniszterelnök úr szóbeli megnyilvánulásait tekintve kezdettől teljességgel megszokott, a zavart nem ez okozta.

Mi történhetett hát?

Mert ugye az, hogy a miniszterelnök úr amúgy könnyedén, megfontolatlanul és minden érdek nélkül, egyszerűen csak igazat mondott volna – nos, ez az elmúlt esztendők közvetlen tapasztalatainak árnyékában minden kétség nélkül, azonnal kizárható.

Csakis az történhetett, hogy nem figyelt oda, mert oldott volt, [illegible]zinte felháborodásában rövid [illegible] elszólta magát, sírósan fölpa[illegible]zolván, hogy „...az egy jó do[illegible], hogy egyetemek munkanél[illegible]iek seregét termelik? Mert van [illegible]yetem, amelyik több száz filo[illegible]fust képez évente. Nem kell en[illegible]k az országnak ennyi filozófus, [illegible]ég politikus se. (Taps.) Mi az ör[illegible]ögnek?"

Ezt mondta a miniszterelnök [illegible]r, hívei körében. Meg talán még [illegible]nást is, a többit azonban bezzeg [illegible]kicenzúrázta a kormányellenes média, hogy lejárassa őt. Őt, aki pedig – bár ritkán internetezik – nyilvánosan a Híradóban – köztudottan értelmiségpárti, mondjon bárki bármit, már csak azért is, mert ugyan hová lenne kormánya a szakértelem szürkeállománya nélkül, s mivé lennénk mi?! Ezt mondta a miniszterelnök, szegény, feltehetően mert a láthatólag megelégedett, önnön sorsát lelkesen megtapsoló hallgatóság soraiban viszonylag kevés derült filozófusarcot látott. Nagy oka van ennek is: a filozófusok, még a munkanélkülinek megtermelt fölöslegesek is, általában nem járnak pártmajálisokra, a közismert kivételek pedig (akik szoktak, de máshová) csak a szabályt erősítik. Arról meg szó se essék, hogy kijelentéséhez ugyan mit szólna Lukács György meg Fogarasy Béla, szereti-e és az eddiginél mennyivel jobban szereti ezek után a kormányfőt mondjuk, Kis János, Tamás Gáspár avagy Vajda Mihály? Bár azért abban van valami, hogy nem kéne ennyi politikus... Na de ki nem kéne? Dönt majd a kongresszus?

Lehetséges, hogy a már korábban megtermelt (egyetemeken, bizonyos képzés és az idő múlása során keletkeztetett, ám az ötéves terv voluntarista értelmezése folytán káros mennyiségben előállított) túl sok, tehát munkanélküli filozófus, no meg a még képzés alatt álló (a termelési folymatból még ki nem került) több száz filozófus a miniszterelnök úr önfeledt elszólása hallatán hirtelen halálra vált a képernyő előtt. Csengőfrászra azonban egyelőre semmi ok, nem lesz filozófusüldözés meg filozófusper (az utóbbiak tapasztalatai a producerhatalomra nézve nem előnyösek) és hát persze, hogy a miniszterelnök úr sem pont rájuk gondolt, egyszerűen csak valami egészen durván sértőt, valami megbélyegzőt, valami értelmiségi jellegű kategóriát akart mondani hirtelen, és épp ők jutottak az eszébe. Ebből is kitetszik, mire tartja őket, hiszen nem például pedagógust mondott... (Vagy mert nem jutottak eszébe most sem, vagy mert nem tartja őket értelmiségieknek, de az is lehet, hogy csak a filozófusokat merte mondani... Ki tudhatja?) Nem lehet baj, hiszen a miniszterelnök úr egyszerűen és átfogóan, általában és mint olyan, röviden csak értelmiségellenes, és elszólásában is csak azt szólta el, amit erről a bagázsiról, valójában gondol. Az egészről, persze hogy nem(csak) a filozófusokról... Nem kell tehát félni, ennyi értelmiségivel, amennyi van (túl sok), úgyse lehet mit kezdeni, marad hát minden a régiben, csak nem kell annyi egyetem meg ilyesmi, annyi diplomás végzett, de annyi óvoda, iskola meg kórházi ágy sem kell, semmi sem kell, ami kell, meg amitől előbbre megyünk, mert az pénzbe kerül, és mi lesz akkor a pénzügyi egyensúllyal? Annyi gyerek se kell, hiszen kevesebb utód majd jobban fogja tudni értékelni őt, nem kell ahhoz filófusnak lenni.

Sztálin elvtárs egyszer megkérdezte a Moszfilm vezetőit, hány szovjet film kerül legyártásra egy évben. – Száztizenkettő, Sztálin elvtárs. – Na és abból mennyi a remekmű? – Tíz. – Na látják, elvtársak, ez a pocsékolás! Miért nem csak azt a tízet készítik el?

Logikus. „Nem kell ennek az országnak ennyi filozófus, még politikus sem."

Filozófusból meg aztán bőven elég tíz is.

Csapody Miklós

[illegible]özségi [illegible]ergő

[illegible]lom lenne számukra a legfontosabb, hanem a köz, az ország szolgálata. Mindegy, hogy baloldali, centrista, populista a kormány, a konfliktusok elkerülésére, de ha megtörtént a baj, annak kezelésére törekednek.

E kis kitérő után fölsejlik a gyanú, miszerint a törvényre csak addig volt szükség, amíg a hegyközségek megalakultak, így rátelepülhetett egy fölülről szervezett, jól fizetett bürokrata apparátus, akiknek már teljesen mindegy, hogy mi történik a „legalsó" régiókban. Az ágazat tönkretevői, a hamisítók neve közszájon forog. S, ha a császárokról esik szó, rögtön joghézag emlegettetik, közben el-elkapnak néhány kishalat, és mint a véres kardot cipelik körül az országban a napilapok.

A törvénymódosítási törekvések zöme az adminisztráció további szigorítására, a kötelező tagdíjak bevezetésére, és a 100 tőkével hobbiszinten foglalkozók hegyközségi taggá tételére irányulnak. Nincs már szó állami, vagy szövetkezeti központcék megnyitásáról, a 4-5 évenként ciklikusan előforduló rekordtermések lepárlással történő csökkentéséről. Egyik irányban túlszabályoz, a másik irányba nem szabályoz, s a mindenható piacra bízza a gondokat.

A szőlő türelmes növény, sok katasztrófát megélt több ezer év óta, s a vele foglalkozó emberhez érzelmi szálakkal is kötődik. Ezért tölt el szomorúsággal a mind sűrűbben elhagyott, kipusztult ültetvények tavaszi látványa.

Müller Péter
hegyközségi elnök
(Révfülöpi Képek, 1997. május)

Egyre fogyó SZDSZ

Kedves Egykori Barátaim! Bejelentem, hogy *kilépek* a SZDSZ-ből. Ennek időpontja, tetszésetek szerint lehet akár a mai nap, akár a legutolsó tagdíjfizetésem napja – ami viszont nem ma volt. A tényleges – „eszmei" – időpont 1994 májusa, a felülről, puccsszerűen levezényelt fordulat napja.

A párt, ahonnan most kilépek természetesen már nem azonos azzal, amelynek évekig oly lelkes, mondhatni militáns tagja voltam. Szándékomban volt e tényről egy kicsit bővebben is leírni ezt-azt, és elküldeni postán mindazoknak, akikkel együtt voltunk párttagok a rendszerváltás időszakában. Azután csak szomorúan legyint az ember. Ez a Párizs már nem ér meg egy misét. Kisebb és nagyobb marosánok először privatizálták, majd eladták a SZDSZ-t. A koalíció pedig fúziónak bizonyult: tartósan egymásra vagytok ítélve az elvtársakkal.

Egyenként fel tudnám sorolni, hogy a helyi szervezet alaposan megcsappant, lecserélődött tagságából mára ki, miért maradt SZDSZ-tag. Igen sokaknak anyagi-egzisztenciális létkérdéssé vált az itt betöltött funkció és/vagy az ennek birtokában elérhető társadalmi státus. Mások – szegénykéim – még csak a jövőben reménykednek ilyenekben. Megint másoknak egyszerűen csak boldogító a tudat, hogy egy kormánypárt tagjai. (Mint az egykori párt tagjainak, akiket a taggyűlésen a köznépnél mindig egy nappal hamarabb informáltak a soros áremelésekről. Ezek este otthon boldog mosollyal vették szemügyre a még régi áron bespájzolt cukroszsákokat, és büszkén gondoltak arra, lám, mégis csak jó annak, aki az uralkodó osztály élcsapatához tartozik.)

Van végül egy kisebb tömörülés, amelyik etnikai véd- és dacszövetségnek tekinti – használja – az SZDSZ-t. Messzemenően megértem őket is. Csak azt nem tudom, ma, amikor az efféle érdekérvényesítésre számos legális társaság, alapítvány és különböző fedőszervezetek is léteznek, miért kell ehhez mégis egy egész politikai párt birtokbavételére törekedni? Miközben ellehetetlenítik magát a pártot a szélsőjobboldali veszélyről szóló szüntelen csacsogással. Ha egyszer, Isten ne adja, ez a veszély valósággá válna, abban nem kis szerepe lesz az SZDSZ-nek, a folyamatos fantomkergetésnek, az önbeteljesítő jóslatoknak.

Elfelejtettem eddig mondani, hogy az 1989–1994 között elvesztegetett öt évem miatt (elvégre nem olyan sok van már belőlük hátra) nem csak szomorú vagyok, de kellőképpen *bosszús* is. Így talán érthető, ha kritikusan figyelem a napi eseményeket, az SZDSZ egyre reménytelenebb manővereit a hatalmon maradásra. A helyi szervezet üdvöskéjének, liberális háziasszonyának időnkénti fenyegető levelei dacára. Apropó, üdvöske! Sose mondtam, bár jó ideje tudom, hogy üdvöske igen régóta Stadinger elvtárs legszűkebb baráti körének tagja. Ama Stadingeré, akinek a visszahívása érdekében az SZDSZ egykor aláírásokat gyűjtött, tüntetést szervezett.

Személy szerint a legtöbbektől, nagy barátsággal búcsúzom. Kössétek fel a fehérneműtöket. Gyerekek – jövőre választások, mint tudjuk. Gondoljatok lehetőleg naponta többször is arra, hogy *közeleg az igazság pillanata.*

dr. Kreutz Raymund

Függönyrojt

Találkozások

Egy hét múlva, június 8-án kezdődik az idei országos színházi találkozó. A házigazda ezúttal Szeged, ahol három helyszínen – nagyszínház, kamaraszínház, zsinagóga – június 15-ig összesen húsz színház vagy társulat öszszesen huszonkét produkcióval mutatkozik be. A szokásossal nagyjából megegyező díjakat 15-én, vasárnap este 20 órakor, az utolsó (délutáni) előadás után adják át. A korábbi évek találkozóiról gyakran hiányoztak a szervezett tanácskozások, viták, előadás-értékelések. Ezt most nem kell nélkülözniük a szakmabelieknek. Probléma általában azzal volt, hogy szervezési és főleg financiális okok miatt többnyire éppen azok nem tudtak részt venni az eszmecseréken, akiknek az előadásáról éppen szó volt, mert vissza kellett utazniuk, hiszen a bemutatkozás utáni napon otthon, vidéken (vagy a fővárosban) színpadra kellett lépniük, játszottak. Most – az előzetes hírek szerint – megpróbálnak ezen segíteni.

Sok évre visszamenőleg tudjuk: az országos színházi találkozók szinte örök gondja a válogatás. Számos variációval találkoztunk már. Voltak egyetlen személy döntései alapján összeállt programok. Voltak többszemélyes válogató csapatok ajánlásai alapján kialakított listák. Volt, hogy maguk a színházak jelentkeztek a legjobbnak vélt előadásukkal. Mindenféle volt már – csak olyan változat nem, amellyel mindenki elégedett lett volna. (Kétséges persze, hogy létezik, létezne-e egyáltalán ilyen?)

Természetes ezek után, hogy a mostani válogatást sem fogadja majd osztatlan tetszés. Nem azért, mert maga az elv – a házigazda szegediek válogattak, s ilyen most van először – helytelen volna. Sőt, igen érdekes, hogy egy szakmai csapat miként ítéli meg a kollégák teljesítményét. Ezúttal legalább senki nem hivatkozhat arra, hogy kívülállók, civilek vagy valamelyik társművészet képviselői okvetetlenkedtek bele a speciális szakmába. Ami egyáltalán nem jelenti azt, hogy fintorgások, morgások, kifogások és sértődések nem lesznek. Akkor is lennének, ha maguk a színjátszás istennői döntenének. Ez egy sértődős, hiú, nemritkán irigy és erősen énközpontú szakma.

Ami a válogatást illeti, elmondható róla, hogy a lehetőségekhez képest igyekszik széles körképet adni, mind műfaji, mind stiláris értelemben. Klasszikusoktól mai szerzőkig, tragédiától komédiáig, sajátos utakat kereső kísérletezőktől megállapodott, higgadt rendezőkig ível a sor. Észrevehető a vidéki társulatok nyomatékos jelenléte (húszból több mint a fele), amit csak helyeselni lehet, hiszen korábban nemegyszer érte az a vád a válogatókat, hogy túlságosan fővároscentrikusak.

Megfigyelhető az is, hogy noha évad közben még több vidéki színház előadásairól érkeztek jó hírek, ezek nem lesznek jelen. Szolnok, Veszprém, Zalaegerszeg, Eger nincs a programban, amiként nem találkozhatunk a budapesti Nemzetivel sem. De ha közelebbről megnézzük, az is kiderül a listáról, hogy például a Vígszínházat vagy a Madáchot sem valamely nagyobb produkció képviseli, hanem egy-egy kamaraelőadás, és míg a budapesti Katona József Színház és a Kamra összesen három előadást is visz, az Új Színház elő sem fordul. Kiestek a zenés darabok (musicalek) is a válogatók látóköréből.

Nos ez ilyen találkozó találkozás lesz. Nagyon meg kell becsülni, hogy a jelenlegi körülmények között egyáltalán létrejön, létrejöhet.

(takács)

„Rajtunk kívül nem érti senki..."

A magyar nyelvvel szembeni ellenérzés, amely elsősorban az érthetetlen és túl bonyolult nyelvtani formulákról hangoztatott véleményeknek volt köszönhető, immár a múlté. Napjainkban egyre több és több idegen ajkú polgár sajátítja el meglehetősen magas szinten nyelvünket. Ezt a tényt a napokban létrejött Magyar Nyelv Akadémia Alapítvány életre hívója, *Bródy János* is elismeri. Véleménye szerint – rendszerváltáson innen, vasfüggönyön túl – a külföldiek ma is kíváncsiak ránk, ám ahhoz, hogy egyedi és valóban tartalmas kultúrákkal azonosulni tudjanak, mindenekelőtt magyarul kell megtanulniuk.

Ahhoz persze, hogy kultúránk barátai, külhoni hívei még alaposabban és eredményesebben tanulhassák e nyelvet, mi több, színvonalas és igényes fordításban ismerkedhessenek meg anyanyelvükön a magyar irodalom és nyelvtudomány kiemelkedő alkotásaival, szükséges a megfelelő háttér biztosítása. Bródy abban bízik, hogy a most született alapítvány hathatós segítséget nyújt majd e célok eléréséhez. Tervei alapján éppenúgy támogatni fogják az oktatás fejlesztésére, korszerűsítésére tett erőfeszítéseket, az új, kommunikáció-központú oktatás lehetőségeinek kimunkálására irányuló szakmai, módszertani kutatásokat, mint a tanár-továbbképzés különböző formáit vagy a tananyag- és taneszközfejlesztést.

Mindamellett a Magyar Nyelv Akadémia Alapítvány ösztöndíj alapítására is készül, amelyre azok a pedagógusok lesznek majd jogosultak, akik munkájukban már eddig is kiemelkedő eredményeket értek el, továbbá azok a diákok részesülhetnek az „apanázsból", akik máskülönben nem tudnák előteremteni a tanulmányok költségeit fedező összeget. Ezen felül a jeles tanárszemélyiség, *Prileszky Csilla* emlékére az Aranygyűrű-díjat is átadják azoknak, akik maradandó értékű tevékenységükkel hozzájárulnak a magas színvonalú tananyagok elkészítéséhez.

Az alapítvány kuratóriumában egyébként – Bródy János mellett – *dr. Bárdos Jenő,* a Veszprémi Egyetem Nyelvi Intézetének direktora, *Koháry Ilona,* a Hungarian Language School nonprofit tanintézményének igazgatója, *dr. Pomogáts Béla,* a Magyar Írószövetség elnöke és *dr. Riechel Éva* jogász is szerepet vállalt. Az induló vagyon – nem titok – 300 ezer forint, amelyet az alapító az alapító okirat bírósági nyilvántartásba vételét megelőzően nyitott bankszámlán letétbe helyezett. Úgy tűnik tehát, hogy mára sikerült lebontani az értetlenség bástyáit. Eljött az építkezés ideje. Ugyanakkor örömmel nyugtázhatjuk, hogy a réges-régi Bródy-sirám, mely szerint: „Kár, hogy a magyar nyelvet rajtunk kívül nem érti senki / Nem érti senki, nem érti senki / és nem is akarja megtanulni...", végleg érvényét vesztette.

Szabó Zoltán Attila

Határtalan művés[z]

A határok átjárhatósága szlogenné hígult, megvalósítása a politikusoknak valahogy nem megy. Két kategória azonban vitathatatlanul sikeres – és ezt nem most találták ki –, a bűn és a művészet. Az elsőt modern maffiózók művelik, róluk rendőrségi krónikák tájékoztatnak. Az ellentétes pólus nemes zászlóvivői a művészek. Szerencsére nekik is vannak médiumaik és befogadóik. Nagykanizsán, a Hevesi Sándor Művelődési Központban éppen annak a boldog pillanatnak lehetünk tanúi, mikor a barátság és művészet azonos hőfokon összetalálkozik. Két nagyszerű művész és két nemzet – Szlovénia és Magyarország. Rokonítja őket sokéves közös múltjukon kívül eszmei ihletésük, világlátásuk és céljaik. A két főszereplő, *Király Ferenc* szobrász és *Németh János* keramikus szuverén egyéniségek, róluk külön-külön kell szólnunk.

Király Ferenc kiindulási alapja a természet, divatosan kifejezve, a bioművészet. Őt azonban nem a manipulált környezet érdekli, hanem a tiszta eredet. Soha nem improvizál. Opuszát egyenrangúsított részletek összessége eredményezi, mert meggyőződése, hogy nem csak ördög van a részletekben. Globális szemlélete engedi, hogy műveit ősi filozofikus, vallási és pogány tartalommal töltse meg. Be akarja és tudja bizonyítani, hogy a mag bimbóvá szökken. Erről szól egész szimbólumrends[zer] törekvő akaratot hirde[t] ráin vertikális irány ur[al] *(Gótikus ív, Rügy, Főnix,* [...] *ció)* Király Ferenc plas[ztikája] nem az öröklétben hisz, h[anem] az állandóságban. Komple[x] kotó, kontemplatív és rea[l] optimista és szomorú. Anya[g] a fát gyakran színezi, hozzá[se]gítve az értelmezéshez. [...] anyag a főformát, a gondolat[ot] diktálja. A művész dolga, hogy beletegye az eleganciát és az arányokat. Az aranymetszést ugyanis elengedhetetlennek tartja.

Juhász Ferenc írja: „Amihez nyúl, amit megformáz Németh János klasszikus-emberségű és klasszikus-ősiségű műveiben: abban öröm van..." Jókedvvel, gyengédséggel mesél hőseiről: emberekről, állatokról, mindazokról, akiket fantáziája és élményei műtermébe hívtak: *Öregség, Műlovarnő, Szent Ferenc, Ló, Kecske, Oroszlán.* Öröklött tehetséggel folytatja ősei zalai fazekas mesterségét és fejleszti magas művészeti rangra. Munkásságát az istenhit és humánum telítik. Groteszk figurái nem nevetségesek, inkább mosolyt fakasztanak. Az esendőség ihleti, az empátia vezérli. Alakjai kicsinységükben is magukban hordozzák a monumentalitást. A nemzetközileg elismert keramikus szintetizálja az egyetemes népi kultúrát, beemelve az összkultúra régiójába.

Benedek Katalin

Friss diplomások bemutatkozása

A Magyar Iparművészeti Főiskola szilikát-, textil-, grafika-, formatervező-, illetve vizuális kommunikáció tanszékének végzős hallgatói mutatják be friss alkotásaikat június 5-től 7-ig, 11-től 14-ig, 20-tól 21-ig, valamint 26-tól 28-ig a Tölgyfa Galériában.

Színjátszóköri est

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola – Schubert Éva vezette – Színjátszó Köre tart előadást holnap 18 órakor a Rátkai Márton Klubban (VI. ker., Városligeti fasor 38.).

Grafikák a pincében

Simon László grafikusművész alkotásaiból nyílik kiállítás a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében (IX. ker., Mester u. 5.). A június 28-ig látogatható tárlatot Eörsi István író nyitja meg 5-én 17.30-kor.

Földsugárzás és bioenergia

Az élethez nélkülözhetetlen, illetve az egészséget súlyosan károsító sugárzásokról szól Béky László természetgyógyász Földsugárzás és bioenergia című előadása. Az Euroclub szervezte – bioenergetikai bemutatóval egybekötött – előadás 5-én 18.30-kor kezdődik a József Attila Gimnáziumban (XI. ker., Villányi u. 27.). Az érdeklődők a 166-4026-os telefonszámon jelezhetik részvételi szándékukat.

Tavernier-válogatás

Bertrand Tavernier válogatott műveiből rendeznek vetítéssorozatot június 8-tól és 30-ig az Örökmözgó Filmmúzeumban. A program Tavernier legutóbbi, teljes egészében Romániában forgatott filmjével, a Conan századossal kezdődik vasárnap este 20.30-kor.

Aladics Antal grafikái

A napokban nyílt meg Aladics Antal grafikusművész kiállítása a Parlament Galériában (V. ker., Kossuth tér 9.). A művész merített papírra fújt, részben realista, részben absztrakt kompozíciói június 21-ig várják a látogatókat.

KIRÁLY FERENC

Szobrász

Szombathelyi Képtár

1995 aug. 28 - okt. 8

Salamon Nándor leo.

KIRÁLY Ferenc

Meghívó

A keszthelyi Balatoni Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
1995. október 15-én, vasárnap de. 11 órára

KIRÁLY FERENC

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

kiállításának ünnepélyes megnyitására

A kiállítást megnyitja:

HAJÓS FERENC
a Szlovén Köztársaság nagykövete

Közreműködik a PATEK KAMARAKÓRUSA
Karnagy BALOGH ZSUZSA

A kiállítás megtekinthető hétfő kivételével
naponta 10-től 16 óráig

KIRÁLY Terence

A PANNON ŐSZ '95 Rendező Bizottsága
és a
Szombathelyi Képtár
tisztelettel meghívja Önt és családját

KIRÁLY FERENC
(Lendva)
szobrászművész

kiállításának megnyitására

1995. augusztus 29-én, kedden 18,00 órakor

A kiállítást megnyitja
HAJÓS FERENC
a Szlovén Köztársaság
nagykövete

A kiállítás megtekinthető: '95. aug. 29-okt. 8-ig

Organizacijski odbor prireditve
PANNON ŐSZ '95
(PANONSKA JESEN '95)

in Galerija Szombathely
Vas prisrčno vabita na otvoritev razstave

kiparja
FERENCA KIRÁLYA
(iz Lendave),

ki bo v torek, 29. avgusta 1995 ob 18.00 uri.

Razstavo bo odprl
FERENC HAJÓS
veleposlanik Republike Slovenije.

Razstava bo na ogled
od 29. avgusta 1995 do 8. oktobra 1995.

KIRÁLY FERENC Szobrán.

Egy tőről fakadó művészet

Király Ferenc egyik alkotásával.

Bizton állíthatom, hogy a kanizsai művészetkedvelők az év kiállítását tekinthetik meg május 31-ig a Hevesi Sándor Művelődési Központban. *Németh János* zalaegerszegi keramikus-, és *Király Ferenc* lendvai szobrászművész közös tárlata azt sugallja számunkra, hogy a két alkotó míves plasztikái egy tőről fakadnak.

A kiállított szobrok és dom-rművek egyik közös eleme, gy megérintenek bennünket: m lehet közömbösen elmenni ellettük, mert megszólítanak és látványuk olyan gondolkodási lyamatot indukál, melynek ré-n már legbelső énünkkel kom-unikálnak. Mint ahogy ilyes-t érzünk, ráhangolódásként a SMK előtti parkban lévő *Négy szak* dombormővet körbe-rva...

Nem véletlen tehát, hogy *Be-czky Loránd*, a Magyar Nem-zeti Galéria főigazgatója szere-ttel és elismerő szavakkal mél-tta Németh János és Király erenc munkásságát, amivel indegyikük a saját rendjét vág-a művészet kaotikus dzsun-elében.

— A Kanizsán megrendezett rlat nagyon jól mutatja, hogy ok az alkotók, akik gondolati s mesterségbeli igényességgel gzik munkájukat, minden kö-lmények között eljutnak a kö-nséghez és el tudják fogadtatni örnyezetükkel, hogy ezen érté-kkel szebbé akarják tenni a vi-got — vélekedett Bereczky Lo-nd, ekképp folytatva: — Mind-etten virtuózan bánnak válasz-tt anyagukkal: Király Ferenc a alításhoz köti vissza elvont for-áit azzal, ahogy megműveli a fát és kialakítja a formát. Példa-mutató, amilyen szeretettel és komoly munkával készíti a pozitív és negatív formák rendjét egy-egy szobrán. Ugyanezt tapasztalhatjuk Németh Jánosnál, aki a szobrászművészetet úgy fogja fel, mint az ősi fazekasság egyik mozzanatát. Nem véletlen, hogy az ő műveiben fel lehet fedezni annak az ősi mítosznak a gyökerét, ami arról szól, hogy az Ember teremtése korongon történt. Németh János forgó formái — akár kisplasztikát vagy dombormővet készít — úgy születnek és alkotnak egységet, mintha most kerültek volna le, avagy léptek volna le a fazekaskorongról.

Miután a megnyitó alkalmával egyebek közt megcsodáltuk a *Poszeidont*, a *Sellőt*, a *Legendát*, meg a *Gondolkodót*, kíváncsiak voltunk arra, milyen érzésekkel fogadja Németh János ezt a nagyszerű képzőművészeti találkozást.

— A mindmáig tartó baráti kapcsolat régen kezdődött Király Ferivel, de egyúttal Zala és a szomszédos Muravidék között is — kezdte az egerszegi keramikusművész, hozzátéve: — Két évvel ezelőtt például a lendvai művésztelepen elkészítettem Hadik Mihály közel két négyzetméter nagyságú lovas dombormővét, amelyet remélhetőleg a közeljövőben beépítenek a vár egyik termébe. A baráti szálak erősödésére jellemző, hogy '96 őszétől ez év tavaszáig öt kiállításom volt Szlovéniában. Zsalec, Lasko, Trzsics településeken, továbbá Ljubljanában és Muraszombaton egyaránt nagy sikere volt a bemutatott munkáimnak.

— Hogyan jött az első közös kiállítás ötlete?

— A szlovéniai bemutatósorozat márciusban fejeződött be és ekkor támadt az ötletünk Ferivel, hogy közösen rendezünk egy kiállítást Nagykanizsán. Most inkább azokat a figurális plasztikákat hoztam el, amelyek egymást remekül kiegészítve illeszkednek Király Feri munkáihoz. Annak ellenére, hogy mindketten más-más módon közelítjük meg a témát és eltérő eszközökkel fejezzük ki a mondanivalónkat, mégis beszélhetünk közös gondolatról: alkotásaink a természetből és az ősi formákból építkeznek. Úgy szeretnénk maradandó alkotásokat létrehozni, hogy azok magukban hordozzák az ősi (pásztor- és nép-) művészeteket, illetve az én esetemben a családi hagyományokon alapuló (korong)fazekasságot. Számomra egy másik fontos tényező, hogy Király Feri barátom egy olyan régióban — a Muravidéken — él, ami ezernyi szállal kötődik Göcsej és Hetés néprajzához. Tehát nem véletlen dolog, hogy valahol szellemileg is kapcsolódik a kettőnk gondolata! Ahogy az én alkotásaimban visszaköszön a zalai ember és táj a maga jellegzetességeivel, Király Feri is hasonló gondolkodásmódban készíti a feltörekvő akaratot hirdető, magrügy-tojás-szarv szimbólumokat magában foglaló plasztikáit.

A gratulációáradat után Király Ferenccel — aki mellesleg az idén nyáron immár a 25. Lendvai Művésztelepet szervezi meg — is váltottunk néhány szót és megint jó érzés volt hallani, hogy még mindig nem kopott meg az archaizáló magyar beszéd a Muravidéken.

— Nagyon örülök, hogy létrejöhetett ez a kiállítás itt a kanizsai művelődési központban — mondta elérzékenyülve a lendvai szobrászművész. — Boncz Barnabás szépen elrendezte az anyagot és ezáltal a kiállítás egyszerre elkülönül, ugyanakkor mégis egységes benyomást kelt a látogatóban. Jánossal ragaszkodtunk ahhoz, hogy katalógus is készüljön a kiállítás kapcsán és mindenképpen szeretném megemlíteni Segesdi József nagykanizsai mérnököt, aki lelkes szponzorokat szerzett az elképzelésünk megvalósítása érdekében.

— Jánossal 1967-ben találkoztam először a muraszombati Pannonia kiállításon — folytatta a barátságra célozva Király Ferenc: — Azóta nagyon jó barátok vagyunk és az ő művészeti üzenete ugyanaz, mint az enyém: embernek lenni összekuszálódott világunkban és jól kell tudnunk „közlekedni" egymás között.

Gelencsér Gábor

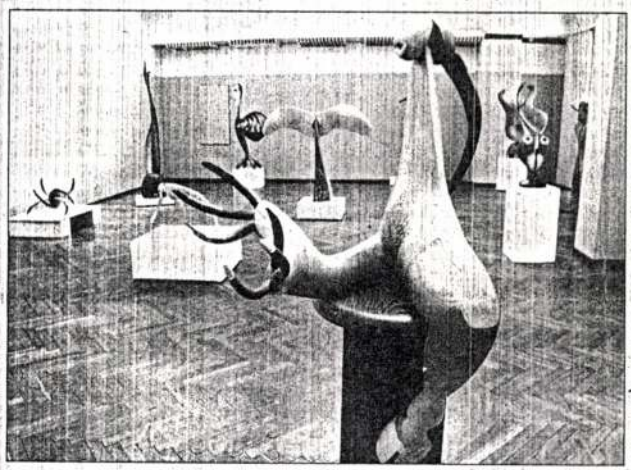

Nem lehet közömbösen elmenni a lendvai művész munkái mellett.

Németh János: „Régi keletű a baráti kapcsolatunk..."

Az élet kezdete című alkotás a zalaegerszegi művésztől. (Szakony Attila felvételei)

KIRÁLY FERENC

szobrászművész

69220 Lendava
Kolodvorska 20

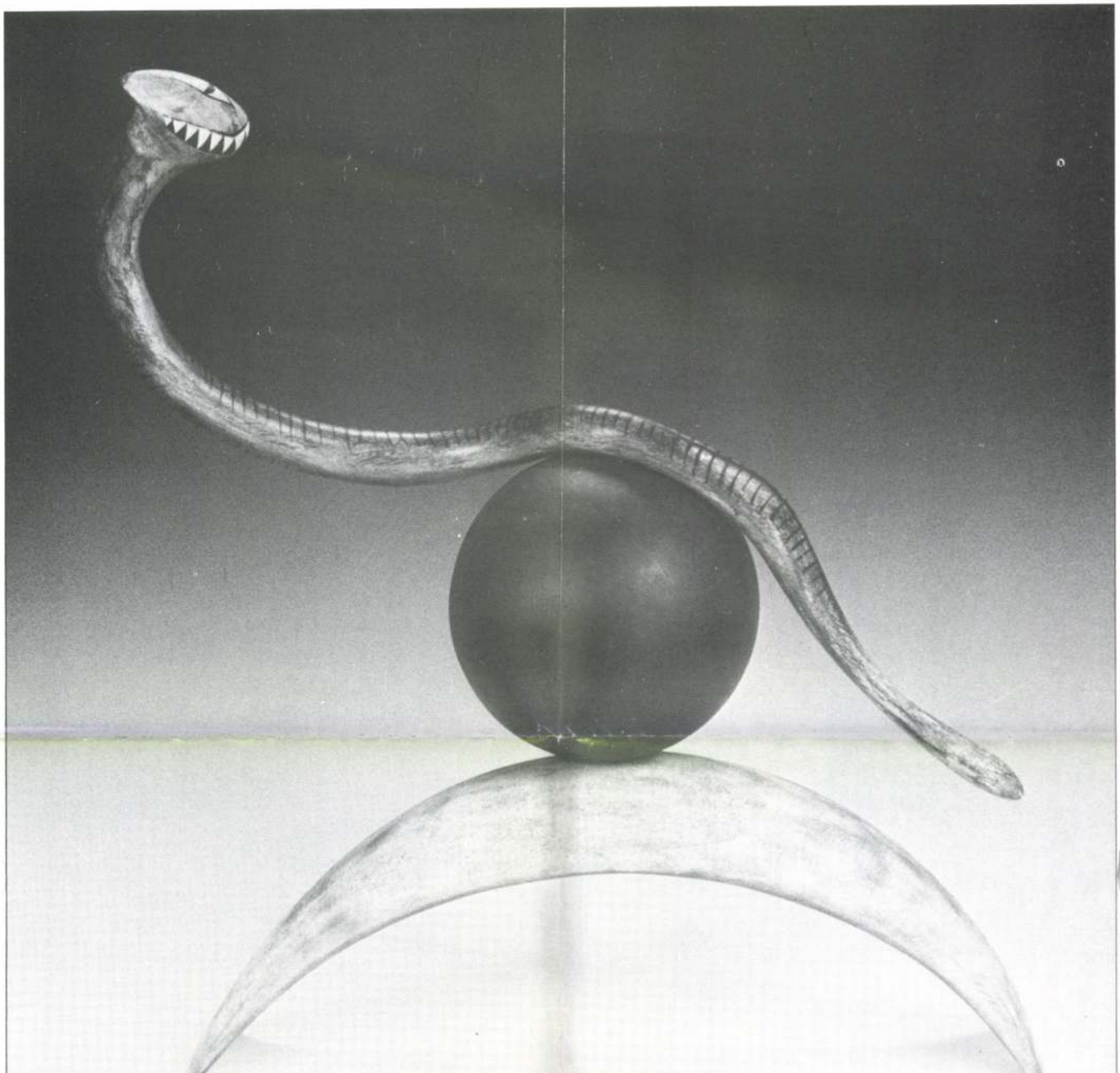

1936-ban született Alsólakosban. A Ljubljanai Iparművészeti Iskola elvégzése után a Ljubljanai Képzőművészeti Akadémián František Smerdu szobrászművész osztályában, majd pedig később a Zágrábi Képzőművészeti Akadémián Vekoslav Rukljačnál folytatta tanulmányait. Itt 1964-ben Frane Krišinič professzor osztályában fejezte be a képzőművészeti tanulmányait. Szobrászművészként tanulmányi úton vett részt Észak-Amerikában. Beutazta Afrikát és Kis-Ázsiát, valamint Európát is. A Lendvai Galéria és Múzeum művészeti vezetőjeként Lendván él és alkot.

Er ist 1936 in Alsólakos geboren. Nach dem Abschluss der Kunstgewerbeschule in Ljubljana führte er seine Studien an der Akademie für bildende Kunst in Ljubljana, in der Klasse des Skulpteurs Francisek Smerdu, später dann an der Akademie für bildende Kunst in Zagreb bei Vekoslav Rukljac fort. Hier beendete er 1964 in der Klasse Professor Frane Krsinics seine bildkünstlerische Ausbildung. Als Skulpteur nahm er an einer Studienreise in Nordamerika teil. Er bereiste Kleinasien und Afrika sowie Europa. Als künstlerischer Leiter der Lendvaer Galerie und des Museums lebt und schafft er in Lendva.

Born in Alsólakos, 1936. After finishing the School of Industrial Arts in Ljubljana, he studied at the Academy of Arts in Ljubljana, in the class of sculptor Francisek Smerdu, then at the Academy of Arts in Zagrab as student of Vekoslav Rukljac. Finished his artistic studies in the class of professor Frane Krsinic in 1964. Participated in a study-tour in North-America as a sculptor. He travelled around Africa, Asia Minor and Europe. Lives and works in Lendva as the art director of the Gallery and Museum of Lendva.

JOSEF KLAMMER

képző- és zeneművész

Graz

1958-ban született Lienzben. Képző- és zeneművész, a két művészeti ág közötti összefüggést és kapcsolódási pontokat (is) vizsgálja. Számos kiállításon és performanszon vett részt, Grázban és Riminiben (1993), Sidneyben és New Yorkban (1993) lemezei és CD-i jelentek meg.

Er ist 1958 in Lienz geboren. Er ist Bildkünstler und Musiker, er studiert den Zusammenhang und die Verbindungspunkte zwischen den beiden Kunstzweigen. Er nahm an zahlreichen Ausstellungen und Performansen teil, in Graz, Rimini (1993) in Sidney und in New York (1993) erschienen Schall- und CD-Platten.

Born in Lienz, 1958. Artist and musician examining the relation and the joint points between the two branches of art. Participant in a number of exhibitions and performances, Graz and Rimini, 1993, Sidney and New York, 1993. Published several LP-s and CD-s.

KIRÁLY Ferenc szob. Új Mű. 1993/6.

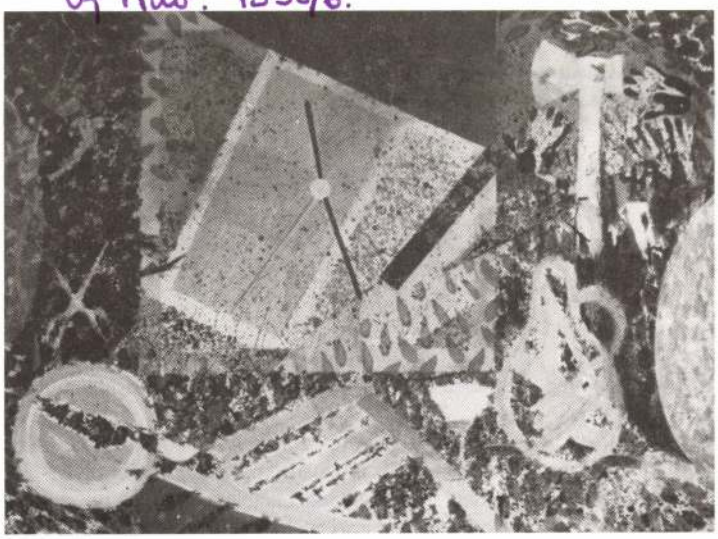

Dobay Zsuzsa: Kirándulás AX-szel, vegyes technika, vászon, 122×168 cm

Király Ferenc: Lépés, 1989, fa, 55 cm

szik a sokszor csak képzeletünkben lévő rezdüléseket.

A tárlaton egyetlen egy op-artos munka szerepelt, mintegy jelzésképpen a közelmúlt alkotásaiból; kíváncsian várjuk, hogy ez a stílusirány milyen újdonságokat hozhat Dobay Zsuzsánál az elkövetkezendőkben.

(Józsefvárosi Galéria 1992. X. 23—XI. 1.)

BOHÁR ANDRÁS

Ősi mítoszok nyomában

Király Ferenc szobrai

Király Ferenc neve régóta ismerősen cseng a Szlovénia és a Nyugat-Dunántúl művészeti életét ismerők számára. Az alsó-lendvai vármúzeum és galéria megteremtője, vezetője, a Mura vidéki művészeti élet központi alakja. Ő indította útjára az idén már húszéves jubileumát ünneplő lendvai nemzetközi művésztelepet, de rendszeres résztvevője a lenti nemzetközi fafaragó alkotótábornak is. Fáradhatatlan szervezője a szlovéniai Mura vidék és a vele határos magyarországi területek művészei közötti kapcsolatoknak.

Zalaegerszegen rendezett (majd Sárváron és Lentiben is bemutatásra kerülő) tárlata az ősi, örök érvényű termékenységi mítoszt idézi fel. Olyan titok ez, melynek kifejezéséhez Király számára a harmónia az egyik legfontosabb eszköz. A lágy, hajladozó, lekerekített formákat kedveli. Egységes, többnyire zárt kompozíciói nyugodt derűt árasztanak. Ugyanakkor izgalmasak is e szobrok, mert rajtuk vagy általuk mindig ,,történik'' valami: keletkezés vagy kifejlődés; a szobrász szinte sohasem fordul az elmúlás felé.

Művei főleg fából, ritkábban kőből, bronzból vagy kerámiából készülnek. A tárlaton elsősorban az utóbbi néhány év munkái szerepeltek, de néhány alkotás felidézte az elmúlt két és fél évtized művészi fejlődését is. Király hosszú utat járt végig, megízlelve az absztrakció különböző törekvéseit. Stílusa, a figuratívitáshoz való viszonya mára teljesen letisztult. Még elvonatkoztatott formái is olyannyira asszociatívak, hogy aligha illik rájuk a ,,nonfiguratív'' jelző.

Szimbolikájának alfája és omegája a termékenységi mítosz. Másik alapélménye a férfi-nő párkapcsolat. Az emberi élet különféle aspektusait konokul újra és újra ugyanarra a freudi alapra építi fel.

A művész jól ismeri és becsüli a legfontosabb alapanyagául szolgáló fát. Szobrait többnyire simára csiszolja, néha — részeiben — azonban meghagyja a pikkelyszerű felületképzést adó vésőnyomokat. Szereti a fa meleg fényét és színét, bár néha festéssel erősíti vagy megváltoztatja. A festés nem mindig borítja az egész szobrot, hanem csak egy részét teszi hangsúlyosabbá.

Király másik szimbóluma a növényi bimbó és a bimbózás folyamata. A kicsiny magból keletkező élet vagy a bimbóból kipattanó virág az életerő egyik legközvetlenebb megnyilvánulása és ősi jelképe. Ennek fázisai láthatók a *Rügyben* és a *Hámlat* című munkáin is. Utóbbi kerámia, s a félbevágott, érett növény belsejében lévő, élettől duzzadó magokat mutatja. Előbbi lehetetlennek tűnő feladatra vállakozik: szobrászi eszközökkel megragadni a virág megtermékenyülésének pillanatát.

(Zalaegerszeg, Göcseji Múzeum kiállítóterme, 1992. XI. 13—XII. 18.)

KOSTYÁL LÁSZLÓ

KÁLLAI ERNŐ KONSTRUKTIVIZMUS-KONCEPCIÓJA 1921–1925

I. rész • *Körner Éva*

A konstruktivizmus egyrészt formarendszer, és mint ilyen stiláris fogalom, másrészt történelmi produktum, radikális világtételezések gyűjtőfogalma. Jelképrendszer is, amelyet társadalmi és szellemi forradalmak alkottak meg maguk kifejezésére. Súlypontja Kelet- és Közép-Európa, a világ fizikailag és szellemileg leginkább megrázott régiói.

Mint stiláris fogalmat nem lehetséges valamely egységben bemutatni. Formaelemei geometrikus síkok és testek, tiszta színek, elementáris anyagok stabil vagy dinamikus térviszonylatai, ezoterikus teóriák parabolái és utópisztikus mérnöki víziók. Sőt vállalkozik a poszteuklidészi geometria bizonyos elveinek anyagi érzékeltetésére is. A formák ideológiai töltetűek; a hasonló alapelemek viszonylataiban eltérő tartalmak fejlődnek ki. A konstruktivizmus összetevői tehát történelem, forma és ideológia, olyan elasztikus képződmény, amely szélsőséges helyzetben önmagának mint művészetnek a megtagadására is képes. A konstruktivizmus földrajzilag több helyen keletkező, bár hasonló szellemű, de mégis egymástól függetlenül fogalmazódó törekvéseket fedő, nem homogén fogalom, utólagos interpretáció, teoretikus és politikai állásfoglalás. Következésképpen nem oly egységes, mint a művész által koncipiált ideologikus izmusok, mint a szuprematizmus vagy a neoplaszticizmus. Bár az időben kiterjedve, a szellemi és konkrét történelmi kihívásra válaszolva ez utóbbiak is változáson mentek át, mégpedig az eredeti szellemüktől idegen konstruktivizmus irányában, mégis mozgásirányuk egyirányú és nem jutottak el az eredeti álláspont tagadásáig, mint az orosz konstruktivizmus a *Gabo*-féle még ezoterikus „realizmustól" a *tatlini* jelképes konstrukciókon át a produktivizmus művészet-elutasításáig.

A kelet- és közép-európai térségben, mely a konstruktivizmus szülője és alakítója, az oroszok és németek között a magyarok igen jelentős szerepet töltöttek be. Az I. világháborút, a forradalmat követően a magyarok az emigráció reális mozgásteret nélkülöző, de a gondolat szabadságát, az eszme szárnyalását annál inkább felfokozó helyzetébe kerültek. A történelmi vákuum és a reális cselekvéstől való elszakadottság törvényen kívüli állapotában a szellem architektúráját koncipiálhatták. Abban a társadalmi távlatban, amelyben gondolkoztak, a művészet vitte az alakító, vezető szerepet. A művész próféta, és a képben megalkotott ideavilág a feltétlen érvényű.

Kállai végrehajtotta, ami helyzetéből pluszként adódott: koncipiálta a konstruktivizmust „mint olyan"-t. A történelmi és lélektani feltételek csak néhány évig, a második évtized első felében voltak adottak ehhez a kategóriához. (Ehhez képest Kállai egész pályája során élt a cézanne-i konstruktivitás perdöntő fogalmával.)

A konstruktivizmus bevezetőben jelzett tértől, időtől, vállalástól függő heterogén mezőnyében kitűnik Kállai építményének egyneműsége. Ennek a kemény burkú konstruktivizmusnak tételezésére csak kivételes helyzet késztethetett. Előzménye hatalmas méretű kollektív megrázkódtatás volt, amelyet az 1918—19-es események okoztak, mind a fizikai, mind az intellektuális életben világátértékelést követelve. Kállai gondolati építkezése kiindulópontjául az ilyen sorsban osztozó magyar művészek, *Kassák* és *Moholy—Nagy* szolgáltak.

A bécsi emigrációban élő Kassák reális kiterjedés nélküli, igen absztrakt tételt állít fel. Képarchitektúrája nem is annyira teória, mint kiáltvány, melynek a művek mintegy illusztrációi. Moholy-Nagy olyan alkat, aki nem tud meglenni a realitással való kapcsolat nélkül. Felérzi az abszolút fokát, de a gyakorlati kiterjedés érdekében elmozdul arról. Munkássága nem felkiáltójel, hanem ívelt vonal. Olyan karakterű közvetítő, mint a hollandoknál *Van Doesburg*. (*Kemény Alfréd-Durus* révén egy pillanatra érintkezik a politikai szférát befolyásolni akaró kommunizmusal is.) Kállai koncepciójának első teljes megfogalmazása a Kassák Lajosról írt cikkében (MA, 1921) történik meg, mely tragikus szépséggel tárja elénk a szakadékba zuhanásból, egy pillanattal a megrázkódtatás után a minden fogódzó híján, önnön szellemi erőből való nemcsak kiemelkedést, de teljes vértezetű felállást. *„Minden kollektív művészetnek két pólusa van. Az egyik testek ábrázolásának készségével tárul szét, hogy a világot magába foglalhassa. A másikban a társadalmi és szellemi közösséget teremtő akarat állít önmagának önmagából emléket. ... Architektúrát emel ott is, ahol képet fest vagy szobrot farag. Az architektonikus tagozódás annál szigorúbb, formái annál elvontabbak és egyszerűbbek, minél kevésbé önként biz-*

vezényel: Sapszon Ferenc Liszt-díjas karnagy
19 óra
KÓRUSHANGVERSENY
Helyszín: a Szakmunkásképző Iskola aulája

Április 26., kedd 15.30 óra
„ÉNEKLŐ IFJÚSÁG" DÍSZHANGVERSENY
BUDAPESTEN
Helyszín: a Zeneakadémia nagyterme
(Budapest, VI., Liszt Ferenc tér 8.)

Április 30., szombat 17 óra
IN LAUDEM VERNI TEMPORIS
(a tavasz dicsérete)
Balassi Bálint halálának
400. évfordulója tiszteletére
az ARS RENATA Szólóének-együttes estje
Helyszín: a Budavári Történeti Múzeum
Gótikus Lovagterme (Budavári Palota)
Műsor: Monteverdi, Vecchi, Banchieri művek
és Balassi Bálint énekelt versei
Művészeti vezető: Virágh László
Az együttes tagjai:
Zádori Mária – szoprán I.
(Liszt-díjas művész)
Andrejszki Judit – szoprán II.
Sziklai János – tenor
Virágh László – tenor
Bodóczky Miklós – basszus
Szabó Zsolt– viola da gamba
Lanton közreműködik: Szabó István

Május 7., szombat 10 óra
GREGORIÁN TANULMÁNYI NAP
A Gregorián Társaság és a Bárdos Lajos Zenei
Hetek közös rendezvénye.
Helyszín: a Patrona Hungariae Gimnázium
díszterme
(Budapest, IX., Knézits u. 5/7.)

SCHOLÁK BEMUTATÓJA
Előadás:
A gregorián ének repertoárja
Béres György professzor előadása
15 óra
GREGORIÁN SZENTMISE

Május 8., vasárnap 19 óra
MUSICA SACRA HANGVERSENY
Helyszín: Szent Gellért Plébánia Templom
(Budapest, XI., Bartók Béla út 149.)

Május 10., kedd 18 óra
KARVEZETŐK ÉS ÉNEK–ZENETANÁROK
SZEMINÁRIUMA
a Petőfi Irodalmi Múzeummal közös
rendezésben.
Helyszín: Petőfi Irodalmi Múzeum Lotz terme
(Budapest, V., Károlyi Mihály u. 16.)

Május 11., szerda 18 óra
HARLEUIN TÁNCA
Mikolczi Ottó színművész szerzői estje
Helyszín: Petőfi Irodalmi Múzeum Lotz terme
(Budapest, V., Károlyi Mihály u. 16.)
Közreműködik: Büky Beáta
a Theatrum Színiakadémia másodéves hallgatója és Demlyén Krisztina cimbalomművész

Május 14., szombat 17 óra
SÜMEG
A CASTELLUM Kamarazenekar – Keszthely
Hangversenye
Helyszín: Plébániatemplom

Május 15., vasárnap 10 óra
Bárdos Lajos: MISSA TERTIA
Helyszín: Sümegi Plébániatemplom
16 óra
KÓRUSHANGVERSENY
Helyszín: Kisfaludy Művelődési Ház
Május 21. szombat 18.30 óra
KÓRUSHANGVERSENY Palestrina és Lassus
halálának 400. évfordulója alkalmából
A Budapesti Kórusok Tanácsával közös rendezvény
Helyszín: Deák téri Evangélikus Gimnázium
díszterme
(Budapest, V., Sütő u. 1.)

Május 22., Pünkösdvasárnap 19 óra
A BUDAPESTI KÓRUS ÉS AZ ALBINONI
KAMARAZENEKAR ORATÓRIUM ESTJE
Helyszín: Belvárosi Főplébánia Templom
(Budapest, V., Március 15. tér)
Műsor
Vivaldi: Glória
J. S. Bach: Magnificat
Szólót énekel:
Tarkó Magdolna, Nyilas Tünde,
Keönch Boldizsár
Hangszeres közreműködők:
Baranyai Anna, Srajber Zsolt, Frankó Tamás
és mások
vezényel: *Zsigmond Balassa*

Május 27. péntek 18 óra
SZEKSZÁRD

„ÉNEKLŐ IFJÚSÁG" DÍSZHANGVERSENY
Helyszín: Művészetek Háza
Köszöntőt mond: Kocsis Imre Antal
polgármester

Május 28., szombat 19 óra
KÓRUSHANGVERSENY
Helyszín: Művészetek Háza

Május 29. ,vasárnap 10 óra
BÁRDOS: MISSA TERTIA
Helyszín: Belvárosi Templom

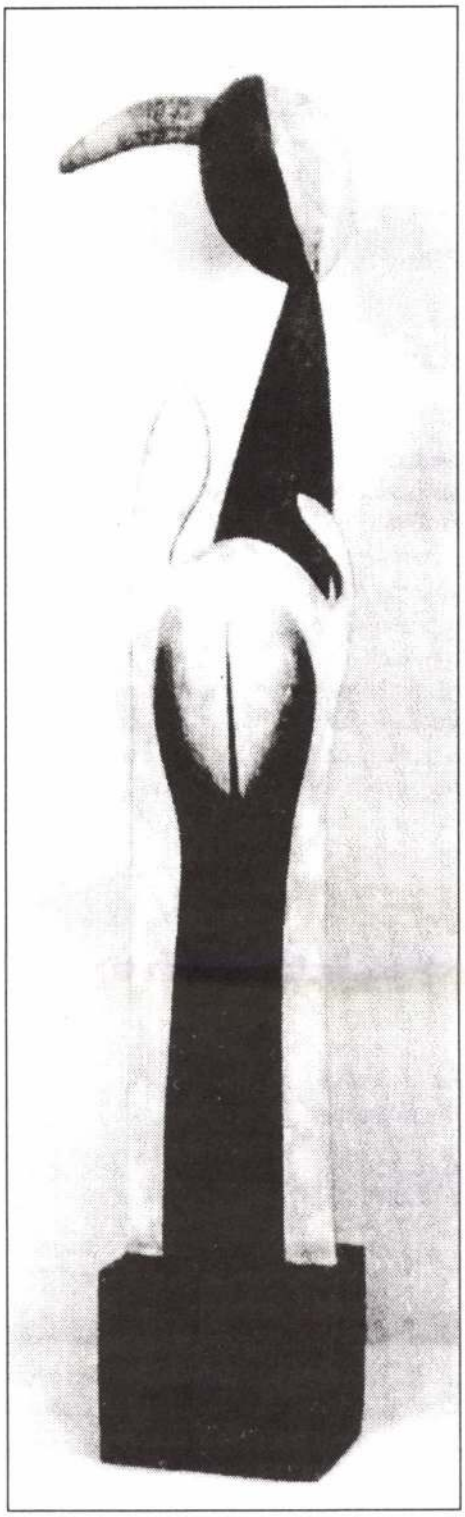

Király Ferenc szobrászművész alkotása

A Magyar Kulturális Kamara lapja
MAGYAR KULTÚRA 1995
Szerkeszti a Magyar Kulturális Kamara Elnöksége
E szám szerkesztésében közreműködött:
Babik Zoltán, Krisár Miklós, Zelnik József
Szerkesztőség:
1035 Budapest, Miklós tér 1., Telefon: 168-7228
ISSN 1217-9701
Nyomás: Szezám nyomda

XVIII. Bárdos Lajos Zenei hetek

1994. április 16.–május 30.

Bárdos Lajos 1899. október 1-jén született (†1986. XI. 18.). Emberi és művészi identitását haláláig tisztán megőrizte, teljes összhangban nemzeti és európai elkötelezettségével.

Karnagy, nagyhatású pedagógus és muzikológus, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára, zeneszerző, a magyar zeneelméleti oktatás iskolateremtő mestere. Kerényi Györggyel és Kertész Gyulával 1934-ben megszervezi az „Éneklő Ifjúság" mozgalmat. Megalapították a „Magyar Kórus" folyóiratot és kiadóvállalatot.

Kodály „éneklő Magyarország" eszméjét igyekezett megvalósítani a gyakorlatban. Népzenei, pedagógiai, prozódiai, zeneelméleti munkái, Liszt–Bartók–Kodály tanulmányai jelentek meg. Nagy számú a cappella és hangszerkíséretes, egyházi és világi kórusműve mellett dalokat, hangszeres kamaradarabokat, színpadi műveket és hangjátékokat is írt.

Nevéhez jelentős hazai és külföldi kórusművek és oratóriumok bemutatói fűződnek. Vezette a Cecília- és Palestrina Kórust, majd a kettő egyesítéséből a Budapesti Kórust, valamint a Mátyás-templom énekkarát.

Társelnöke volt az Országos Magyar Cecília Társulatnak, egyházi műveivel is gazdagította a Harmonia Sacrát.

Sikeres külföldi körutakat tett Ausztriában, Németországban, Belgiumban és Jugoszláviában. Bécsben 1964-ben volt szerzői estje.

Életének utolsó zenepedagógiai előadását a Zenei Heteken 1986 májusában tartotta.

*A **„Bárdos Lajos Zenei Hetek"** országos jellegű, európai szintű fesztivál, koncepcióját Bárdos Lajos Tanár Úr jelenlétével kezdettől fogva támogatta.*

1977 óta minden évben április végétől június elejéig terjedő időszakban rendezzük.

*A **„Bárdos Lajos Zenei Hetek"** bemutatja közművelődésünk fejlődését, körképet villant fel Magyarország zenei életéről – kapcsolódva Európához – vokális és hangszeres, egyházi, világi és népzenén keresztül, a régmúlttól napjainkig.*

*A **„Bárdos Lajos Zenei Hetek"** alapja kóruskultúránk. A rendezvénysorozat alkalmat adhat karvezetők és zenepedagógusok továbbképzésére, zenei szimpózium rendezésére, valamint a társművészetek bemutatására is.*

*A **„Bárdos Lajos Zenei Hetek"** nem verseny jellegű. Ünnepe azoknak az együtteseknek, amelyek már magas szinten művelik a muzsikálást és azoké az embereké, akik ezt érdeklődéssel befogadják.*

1990 óta „Bárdos Lajos Zenei Hetek, Kórus és Ifjúságnevelési Alapítvány" formájában működünk, melynek alapkórusa a Bárdos Lajos Kamarakórus. Magyarországi partnereink már több éve Kapuvár, Szekszárd, Káld, Esztergom, Sümeg és Celldömölk.

Az Alapítvány csak a támogatók adományaiból működik.

Április 16., szombat 17 óra
A XVIII. BÁRDOS LAJOS ZENEI HETEK
nyitó hangversenye
Helyszín: Régi Zeneakadémia
Liszt Ferenc Kamaraterme
(Budapest, VI., Vörösmarty u. 35.)
KÓRUSHANGVERSENY
Közreműködő együttesek:
Bárdos Lajos Kamarakórus
vezényel: Kempelen Tünde
„La Tournerie" Libramont (Belgium)
vezényel: Marcel Niekers
Münsterchor – Bern (Svájc)
vezényel: Desmond Wright
Europa Singers of London (Anglia)
vezényel: Simon Lillystone
Komlói Pedagógus Kórus
vezényel: Szabó Szabolcs

Április 17., vasárnap 10 óra
BÁRDOS LAJOS: MISSA TERTIA
Helyszín: a Budavári Nagyboldogasszony Templom (Mátyás templom)
Éneklik a vendégkórusok
12.15 óra
Koszorúzás Bárdos Lajos síremlékénél
a Farkasréti Temetőben
Összkari művek: *Bárdos:* Aeterne Rex
és Tábortűznél
17 óra
VEGYESKAROK HANGVERSENYE
Helyszín: Régi Zeneakadémia
Liszt Ferenc Kamaraterme
(Budapest, VI., Vörösmarty u. 35.)
Közreműködő együttesek:
MOM Bartók Béla Vegyeskar
vezényel: Zongor Árpád és Z. Juhász Irén
Coro Alpe Adria
vezényel: Antonio Colussi
Palotási János Vegyeskar – Jászberény
vezényel: Bedőné Bakki Katalin
Corul mixt de camera „Ioan Cristu Danielescu" – Ploiesti
(Románia)
vezényel: Valentin Gruescu
Fővárosi Énekkar
vezényel: Ugrin Gábor

Április 18., hétfő 18.30 óra
NŐI ÉS FÉRFIKAROK HANGVERSENYE
Helyszín: Városmajori Gimnázium aulája
(Budapest, XII., Városmajor u. 71.)

Április 22., péntek 18 óra
ESZTERGOM
„ÉNEKLŐ IFJÚSÁG" DÍSZHANGVERSENY
Helyszín: Dobó Katalin Gimnázium aulája
KAPUVÁR
Kapuvár várossá nyilvánításának 25 éves évfordulója és a Bárdos Lajos Zenei Hetek 5. kapuvári fesztiválja alkalmából

Április 22., péntek 14 óra
„ÉNEKLŐ IFJÚSÁG" körzeti hangverseny
A rendezvények helyszíne:
Rábaközi Művelődési Központ

Április 23. szombat 10 óra
„ÉNEKLŐ IFJÚSÁG"
Az Ének-Zene Tagozatú Általános Iskolai kórusok megyei hangversenye
18 óra
DÍSZHANGVERSENY
Köszöntőt mond: Varga Gyula polgármester

Április 24., vasárnap 10 óra
Bárdos Lajos: MISSA TERTIA
a Szent Anna Templomban
FERTŐD
HANGVERSENY
a Fertődi Plébániatemplomban
Közreműködik az
Ipari és Kereskedelmi Minisztérium Pedagógus Szakszervezet Bartók Kórusa
vezényel: Nógrádi László

Április 24., vasárnap 19 óra
KÁLD
„ÉNEKLŐ IFJÚSÁG"
Helyszín: Ady Endre Művelődési Ház

Április 25., hétfő 9.30 óra
CELLDÖMÖLK
„ÉNEKLŐ IFJÚSÁG" hangverseny
Helyszín: Szakmunkásképző Iskola aulája
18 óra
Bárdos Lajos: MISSA TERTIA
a celldömölki kegytemplomban
orgonán közreműködik: Beiczi Károlyné

TÁJÉKOZTATÓ

A Magyar Kulturális Kamara elnöksége 1994. február 17-i ülése

Napirenden szerepelt:

❶ *Összefoglaló a könyvkereskedelmi vállalatok privatizációjáról.*

❷ *A közszolgálati média kulturális szerepének védelméről szóló anyag véleményezése.*

❸ *Áttekintés a közművelődésről szóló törvénykezés előkészületeiről.*

❹ *Különfélék.*

❶ A Magyar Kulturális Kamara – a *könyvkiadással* foglalkozó tagszervezetek állásfoglalásait figyelembe véve – folyamatosan részt vett és részt vesz a *privatizációval* foglalkozó megbeszéléseken és állásfoglalásait eljuttatja az illetékes főhatóságoknak. A testület ülésén a kamara elnöke ismertette a privatizációs folyamat időszerű kérdéseit és felolvasta *dr. Mádl Ferenc* miniszter, valamint *dr. Pongrácz Tibor* államtitkár levelét. (A levelek teljes szövegét a lapban közreadjuk.) Az elnökség a tájékoztatót tudomásul vette.

❷ *Dr. Kováts Flórián,* az ad hoc bizottság vezetője ismertette a médiával kapcsolatos kamarai állásfoglalás-tervezetet. Az elnökség határozata szerint az előterjesztett tervezetet, kiegészítve a vita észrevételeivel, valamennyi választmányi tagnak meg kell küldeni. Mindezek alapján a végleges szöveg kialakítására és megjelentetésére a márciusi elnökségi ülés után kerül sor.

❸ 1993 januárjában a Művelődési és Közoktatási Minisztérium a kamarának is eljuttatta a *közművelődésről, a szabadművelődésről, az állampolgárok művelődésének egyes kérdéseiről és az állam kötelezettségeiről* szóló törvénykezés előkészületeinek munkaanyagát.

A dokumentumok teljes szövegét az elnökség valamennyi tagja és a művelődési otthoni tagozat valamennyi tagja kézhez kapta. Az elnökségi ülés vitájában az ügyvezetőség részéről *dr. Szerdahelyi Zoltán* (Szeged) és *Turcsányi Valéria* (Pápa) részt vettek. A beérkezett javaslatok, és az elnökségi vita a dokumentummal kapcsolatban *ellentmondásos állásfoglalásokat eredményezett.* Az elnökség megállapította, hogy a tagozat több szakembere résztvevője volt a törvényelőkészítő folyamatnak, véleményük már érvényesül a törvénykezéssel kapcsolatos álláspotok összegzésében. Egyetértenek abban, hogy az 1986. évi V. törvényt hatályon kívül kell helyezni. *Az állampolgárok szabad, öntevékeny, alkotmányos emberi jogokon alapuló művelődését törvényileg szabályozni nem kell, de kell egy sokcsatornás állami kötelezettségvállalás (pl. parlamenti deklaráció), az állampolgároknak szóló személyes garanciákkal.* Ennek alapján lehetséges az önkormányzati törvénnyel összhangban megalkotni azokat a résztörvényeket, melyek az állami, területi és helyi támogatási garanciákat megadják. Fontosnak tartja az elnökség az országos és települési szakmai önkormányzatok létrejöttét. A szervezetrendszerről szóló és a finanszírozást taglaló fejezetek továbbgondolását és részletesebb kifejtését javasolja. Amennyiben a minisztérium e tárgykörben további tanácskozásokat szervez, a kamara képviseletében a tagozat ügyvezetősége szívesen részt vesz.

❹ A különfélék tárgyalásakor az elnnökség megismerkedett *Forrai Katalin,* a kamara elnökéhez küldött levelével, melyet a Magyar Zenei Tanács III. közgyűlése után írt: „...A tagság megtisztelő bizalmából *3 éven át töltöttem be az elnöki funkciót.* Mivel zenepedagógusként változatlanul tevékeny vagyok, hazai és nemzetközi kötelezettségeim miatt, szakmai megfontolás alapján, mandátumom lejárta után elnöki posztomról leköszöntem. Visszavonulásom napján őszinte köszönetet mondok támogatásáért és együttműködéséért...."

1994. február 9–10-én az MKM Közművelődési Főosztálya *közművelődési szakmai tanácskozást* tartott. Napirenden a megyei művelődési központok, a Magyar Művelődési Intézet és a főosztály ez évi együttműködése; a népfőiskolák helyzetének áttekintése; a számítógépes közművelődési információs rendszer kialakításának feladatai; az MMI által a művelődési házakról készített országos felmérés, valamint időszerű kérdések megvitatása szerepelt. (Az emlékeztető szerkesztés alatt van.)

A Budapesti Műszaki Egyetem Oktatói Klubjában a *Magyar Kultúra Adatbankjának* ünnepélyes megnyitójára 1994. február 14-én került sor. Az adatbank a BME Könyvtár és a Tájékoztató Központ számítógépén jött létre.

A Magyar Kultúra Adatbankjának *célja, hogy előmozdítsa a kulturális élet résztvevői között a kapcsolatok kiépítését, a kulturális kereslet-kínálat egymásra találását.* Hozzá kíván járulni a kulturális tevékenységből adódó bevételek növeléséhez az egyének, csoportok, létesítménytulajdonosok stb. szintjén, a vonatkozó költségek csökkentéséhez, a szereplési lehetőségek feltárásához, a kulturális létesítmények hasznosításához. Jobb alapot kíván teremteni a kulturális politika kialakításához és végrehajtásához állami, városi – elsősorban budapesti – szinten egyaránt. Elő kívánja mozdítani a külföldön élő magyarokkal a kulturális kapcsolatokat és a magyar kulturális élet szereplőinek és eseményeinek jobb ismerését Európában.

Az adatbázis eseményekre, intézményekre, csoportokra, egyénekre vonatkozóan tartalmaz adatokat. Magyar, angol és francia nyelven készül. Az adatokkal a tevékenységi, érdeklődési kör jobb megismerését és a kapcsolatok felvételét segítik elő.

Cs. Szabó István színművész, választmányi tag a színházi struktúra átalakulásával járó anomáliákról szólt. Személyes példákon keresztül mutatta be a színészek egy részének egzisztenciális problémáit. Az elnökség jónak látta, hogy a felvetett problémákról az érintettekkel kerekasztal-beszélgetésre kerüljön sor.

TÁJÉKOZTATÓ

A Magyar Kulturális Kamara elnöksége 1994. március 17-i ülése

Napirenden szerepelt:

❶ *Áttekintés a kamara szervezettségéről, javaslat a továbbfejlesztésre.*

❷ *Tájékoztató a Nemzeti Kulturális Alapról és az EXEMPLUM Alapítványról.*

❸ *Tájékoztató kulturális-idegenforgalmi együttműködésről (MATUR, Hungary Info).*

❹ *Tájékoztató két kamarai rendezvényről:*

– Kulturális menedzserképzés (KULTURINNOV)

– Filmművészet-ökológia, Debrecen

– Vállalkozás és szponzorálás a közművelődésben, Nagykanizsa.

❺ *A közszolgálati média kulturális szerepének védelméről c. anyag véleményezése.*

❻ *Különfélék.*

❶ Az elnökség megállapította, hogy jelenleg a kamarának kétszáz tagszervezete van, ami azt jelenti, hogy az 1989. évi megalakulás óta

gversenyrendezések, színházi előadások éjében is. Úgy vélem, hogy törekvéseinkn a Magyar Kulturális Kamara és tagszervetei is további segítségünkre lehetnek. Hiszen leginkább a kulturális kapcsolatok kiépítésével, egymás nézetei, értékei megismerésével mélyülhet el a két nép közti bizalom.

– A két ország amatőr művészeti csoportjainak milyen kapcsolatai vannak egymással?

– Szlovénia határmentén a Mura-vidék, és a magyar határ menti két megye, Zala és Vas, regionális együttműködése kulturális szinten is *különösen jól* alakul. A nálunk élő kisebbségi csoportok – színjátszók, kórusok – igen gyakran látogatnak el a szomszédos városokba. És ez kölcsönös, *szeretetből és barátságból* történik. Ha itt valami akadozik, valami nem sikerül, kizárólag anyagi okokra vezethető vissza.

Mindezt támogatja a kisebbségi megállapodás, és a munkaprogramban is szerepel. Az elvi szinten kimondott határok átjárhatósága ez által válik valósággá Szlovénia és Magyarország között.

– Hogyan látja Ön országaink gazdasági és idegenforgalmi együttműködését?

– A gazdasággal nem vagyok elégedett. Noha növekszik a két ország közötti árucsereforgalom, de amíg Magyarország százhatvan milliónyi USA dollár értékű árut exportál Szlovéniába, addig Szlovénia magyarországi exportja ennek csak a felét éri el.

A magyar turisták száma viszont évről évre nő Szlovéniában. Van utazási irodánk a Buda Pentában, ahol március közepén volt egy szlovén idegenforgalmi bemutató is. Elmondhatom, hogy a kedvelt és *szép tengerpartunkon vagy a hegyeinkben mind több a magyar turista*. A szlovének számára pedig mindig érdekes volt a Balaton és természetesen Budapest.

A gazdaság és idegenforgalom vonatkozásában azonban *hiányolom a jó közúti kapcsolatot*. Biztató lehet, hogy a Közép-Európai Kezdeményezés minisztereinek találkozóján a kezdeményezés projektjeként szerepelt a Trieszt–Koper–Ljubljana–Budapest *autópálya* kiépítése. Nagyon reméljük, hogy kétezerre lesz belőle valami. Mielőbb el kell érnünk, hogy ne csak Horvátországon keresztül legyen *vasúti* összeköttetésünk, hanem közvetlenül is. Ezeket nemcsak közúti és vasúti tengelyként értékelem, hanem mint gazdasági, kulturális és idegenforgalmi cserét is serkentő létesítményeket.

– Mit vár, Nagykövet úr, az idén megújítandó munkaprogramtól?

– Azt, hogy a munkaprogram alapján továbbra is ezen az úton haladjunk, és *példamutatók legyünk* ebben a közép-európai térségben az európaiságunkkal politikai szinten, példamutatók legyünk kulturális, tudományos, kutatói kapcsolatainkban.

– babik –

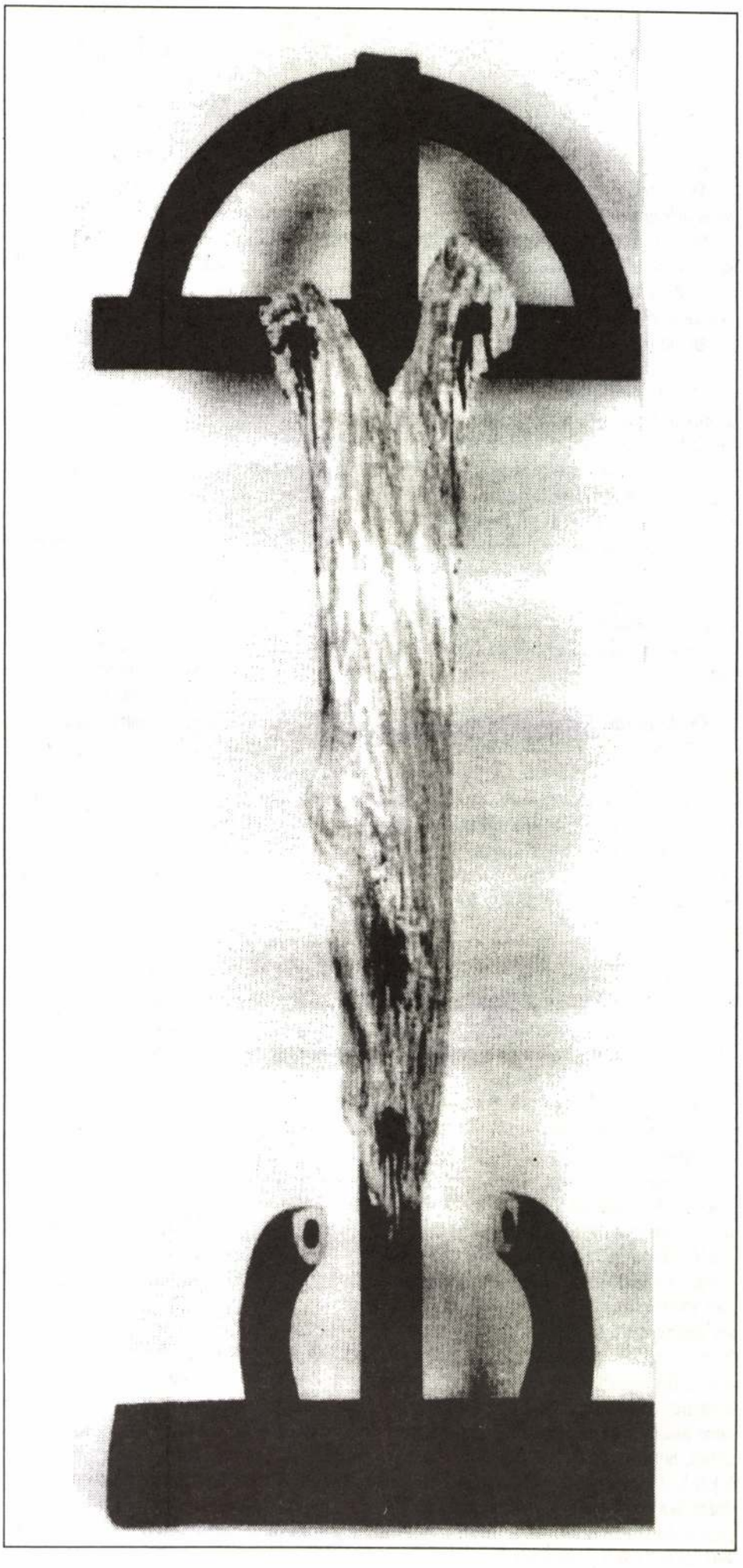

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Király Gábor,

NÉPÚJSÁG (HEVES)

grafikus

1981 AUG 30

1021

Király Gábor rajza

IBV-en két
Tehát ered
lelnek a f
nek. Jól
van mit t
ezek az é
nek. A MÖ
kat mozgó
jön az ök
mielőbbi látványos előretelepéshez viszont szükséges a sajnos többnyire jellemző korszerűtlen edzésmódszerek elvetése, a rendszertelen edzésmunka megszűnése, a tudományos eszközök bevonása a versenyzők felkészítésébe. A tömegesítésben és kiválasztásban biztos, hogy nagy segítségünkre lesz a későbbiekben, az ökölvívás felvétele az úttörőolimpiai műsorba. Kubában és az NDK-ban már tízéves korban kezdik!

— Nem titkoljuk, a Dobó mezőnye volt a mostaninál sokkal rangosabb is. Milyen jövő vár erre a versenyre?

— Jelenleg Magyarországon három felnőttverseny van — a Honvéd Kupa, a Dobó-emlékverseny és a Steinmetz Kupa —, amely az EABA, az Európai Amatőr Ökölvívó Szövetség verseny-

[illegible] tesek, nagyobb egyéniségek jöjjönek hazánkba, a MÖSZ jövőre már csak két hazai eseményt, a Honvéd Kupát és a Dobó-emlékversenyt kívánja a külföldiek elé tárni. Persze a helyi kezdeményezőkészség is jó szolgálatot tehet az ügy érdekében, hívhat csapatot a vendégváró város, megye is.

— Nem az augusztusi időponttal van baj?

— Erről szó sincs, hiszen az EABA első félévi műsora még sűrűbb. A Dobó évek óta következetes az augusztussal, ez így szerencsés. A hagyományos időpont jobban rögződik minden már itt járt küldöttség fejében.

A lényeg: marad EABA-„szám" a Dobó, legyünk optimisták.

Budavári Sándor

...k egy... — ...egri

...nak idején ez volt a legtermészetesebb, ha valahová menni, ha látnánk kesztyűs ...ny Ede — bíró. S neki köszönhetően a Kemény Ferenc sportcsarnokbeli ... láthattuk — így ma a döntőben ...nykori sportember bajuszos alakját. ...nerkedett meg a sportággal, 1956-ig ...id pesti kitérő után egykori edzője tért vissza Egerbe. Birói vizsgát ... osztályú minősítésű, majd 1980-tól ...en az egyetlen! Mellesleg a Heves ...rbizottságának az elnöke.

KIRÁLY GÁBOR

Új Művészet
2004. márc.
XV. évf. 3.

28. old.

Király György

Az Országos Műemléki Felügyelőség kőszobrá szcsoportjának vezetője Szakál Ernő, tagjai: Birkmayer János, Kőfalvi Imre, Tauber Vince, Molnár János, Kovács János, Nagy Miklós, Boldzs Árpád. - Munkásságukról - elsősorban Szakál Ernőről - szól Entz Géza alábbi cikke /fotók: Király György, Dobos Lajos/

Entz Géza: Az utolsó negyedszázad kőszobrászati helyreállító tevékenysége.

44-45.l.

Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.

AZ ERNST-MÚZEUM XXII. CSOPORTKIÁLLÍTÁSA. Három festője, meg egy szobrásza volt ennek a sikerült kiállításnak. (Megnyitása december 2-án.) *Gara* Arnold rajta mutatkozott be először egész gyűjteményével. Ritka jelenség olyan korban, amelyben a művészjelöltek már serdülő korukban a nyilvánosság elé igyekeznek. Gara Arnold gyűjteményes bemutatkozását bizonyára az a belső küzdelem is késleltette, melyet benne a festővel az iparművész vívott s amely festői termelését erősen befolyásolta.

ező szeme a további folytatás szükségét ne
te volna rajta. A lendület a kezdetén túl el-
hult benne, valószínűleg azért, mert az út,
lyen elindult, nem volt egészen az ő útja.
ámára egyetlen lehetséges út. A stílus, amely-
egyénisége teljesen kifejthesse magát. Az el-
ultságban sok addig megkötött tulajdonsága
adult föl. Egry lelkének berendezése szerint
igukkal viaskodó, a tumultuózus érzéseikkel bir-
, a világot kavargó színorkánnak látó művész-
niségek közé tartozik. Újabb munkáin ez világ
n látható. S érzéseihez künn a szabad termé-
ben, a kisváros magányában, a Balaton levegő-
színjátékának világában megtalálta a kifejezé-
e legalkalmasabb formát. Ezzel nagy lépéssel
t előbbre a teljesedés irányában. Kiállításán,
melyet a Belvederé-ben rendezett (megnyitása de-
cember 10-én), megkapó egyéniség képe bontako-
zott ki. Sajátos, igen eredeti képzeletjárású művé-
szé, kinek szemében fantasztikus méreteket és
színeket kap a természet. Sokfájdalmú nyugtalan
léleké, ki a bonyodalmast keresi, nem virtuózság-
ból mint mások, hanem mert a természetének az
felel meg. Önarcképe (4.), balatoni képei, kivált a
nagyszerű Naplemente, a bennök megérzékülő festői
vízió erejénél fogva megülnek a néző emlékezeté-
ben. Élményekkel felérő szenzációivá lesznek.

alkotásnak legalább is látszata, mely olyankor támad, ha a nagyobb feladatokra is felkészült művész nem meríti ki magaválasztotta feladatait, ha nem mélyíti el őket, hanem bizonyos megvesztegető felszínes hatásaival beéri. Néhány kiváló munkája már most is igazolja várakozásunkat, amellyel jövője elé nézünk. Ilyen »Női arcképe« (102.), melyen az adott motívumot a hétköznap környezetéből kiveszi és a stílus ünnepi régiójába nemesíti föl. De nagy kvalitásai vannak egyéb természetű munkáinak is. — *Benkhard* Ágost festményei Nagybánya emlékét idézik föl. Nagybánya és az első nagybányai festők vegyítetlen és kissé mindig hideg zöldjét s a természet megnézésének azt a bensőmódját, amelyre Nagybánya tanította meg festőinket. Benkhard művészete főként a finomodás irányában mutat fejlődést. — Meglepő jelenség a kiállításon *Székely-Kovács* Olga, ki nő létére férfias tudással nyúl a művészet legnehezebb problémáihoz. Szinte példátlan nálunk a rajztudása. Festeni is kitűnően tud, már mint a színekkel, a fénnyel és árnyékkal bánni. De nyilvánvaló színérzéke még nyers, színösszetételei nem meggyőzők, inkább erőszakosak. Komponálni is szépen tud, de itt az ízlésére még ráfér némi finomodás. Mindent összevéve ebben a fiatal nőben *valakivel* van dolgunk, egyéniséggel, akivel mindenesetre lesz még találkozásunk. — *Reményi* József a kiállítás szobrásza. Fiatal ember, de művészetében, az érem- és plakettcsinálásban, már régen nem újonc. Több száz darabra rúg opusa, az elképzelésüknél fogva is érdekes érmeknek és plaketteknek hosszú sora. Reményi azok közé a szerencsés természetek közé tartozik, kik úgyszólva vergődés nélkül járják meg pályájukat, mert finom ösztönükkel művészetük minden problémáját szinte játszva oldják meg. Mintha keresgélés nélkül érzett volna rá a relief stílusára is. És majd olyan magától értetődő kompozicióinak egyensúlyossága mellett azok változatos gazdagsága. Technikai tekintetben is túl van ez a művészet minden problémáján. Reményi újabb plakettjeit nem mintázza, hanem negatívját gipszben kivési és a gipszformából önti ki azután a bronzpéldányt. A régiek kitűnő módszere ez, amely szinte egymagában is stílusmeghatározó.

EGRY JÓZSEF. Egry Józsefről a tavalyi Balaton-kiállításig (a Nemzeti Szalónban) alig hallatszott hír. Mióta a Művészház, amelynek megbecsült kiállítója volt, becsukta kapuját, egy-egy újabb képével csak elvétve volt lehetséges találkozni. Az utóbbi éveket elvonultan töltötte, a Balaton környékén, s a magányosság meghozta számára azt, amire főnn, a fővárosban törekedni is csak félerővel tudott: a teljesedés kezdetét. A régi Egry ugyanis nagylendületű képmegkezdő volt, mindig eredeti és megragadó elképzelések felvázolója. Annyira soha nem tudta folytatni azt, amit megkezdett, hogy

MAGYAR RÉZKARCNYOMÓ-MŰHELY. Alig egy esztendeje, hogy dr. Móricz Miklósné rézkarcnyomóműhelye megkezdte működését a Lloyd-palota udvarában, s az első ilyen magyar vállalkozásnak kedvcsináló és művészetfejlesztő hatása már is mutatkozik sokáig elhanyagolt grafikai művészetünkben. Olyan jeles művészeink, kik az eredményesen forgatott karcolótűt már rég letették, az eleven és kedvbuzdító műhely biztatására visszatértek az elhagyott grafikához. Fiatal festőink pedig szinte egymással vetélkedve merülnek el a rézkarcolás tanulmányozásába azóta, hogy lemezeik művészi reprodukálásáról bizonyosak lehetnek. A Dorottya-utcai műhely most kiállítást rendezett három művész karcaiból (megnyitása december 10-én). Kettő közülök már nem él, és a műhely lelkes vezetőjének érdeme, hogy a családjuk tulajdonában elfeledett rézlemezeket a napvilágra csalta és igen szép levonatokat készített róluk. *Székely* Árpád, a néhány évvel ezelőtt elhúnyt kitűnő grafikus a művészek egyike, *Tahy* Antal, aki inkább festő volt, mint grafikus, a másika. A műhely mindkettejüknek karcait szépen reprodukálta, a valeurüket finom érzékkel juttatta a nyomatokon érvényre s a régi és többé-kevésbbé megviselt lemezekről általában üde hatású képeket készített. A kiállítás harmadik művésze *Nagy* Sándor. Hogy ennek a kitűnő művésznek, a magyar rézkarc egyik mesterének kedvét újra fölébresztette a rézre karcolás iránt, az külön érdeme dr. Móriczné műhelyének. Alig van még egy olyan vérbeli grafikus temperamentumunk, mint Nagy Sándor, olyan gazdag formaalakító képzeletű pedig mint ő, talán egy sem. Felújult kedve a szebbnél szebb rézkarcok hosszú sorát igéri.

A HELIKON GYŰJTEMÉNYE. A Helikon műkereskedő r.-t., a külföld műkereskedőinek szokását követve, karácsonyra a tulajdon anyagából rendezett kiállítást (megnyitása december 10-én). A kiállításon külföldi régi és újabb festők, továbbá modern magyar festők munkáiból szép és érdekes anyag volt látható. A régiek munkái közül a barokk Altomonte képe (Szt. András vértanusága), Danhauser és Edlinger egy-egy arcképe, Salvator Rosa staffázsos tájképe voltak a legkülönb darabok. A modern külföldiek közül Leiblnek egy ifjúkori s bár egyenetlen kvalitású, de érdekes festménye volt a

legföltünőbb, Liebermannak egy 1911-ben készült festői előadású pasztellképe mellett. Legjobb darabokkal azonban a mi művészeink voltak a kiállításon képviselve: Iványi-Grünwald Béla »Lacikonyhá«-jának kicsiny színvázlatával, Koszta József »Női fej«-évei, Magyar-Mannheimer Gusztáv pasztózusan megfestett tájával, Mattyasovszky Zs. László egy nagyon finoman egybehangolt színezésű csendéletével, Rippl-Rónai József gyönyörű pasztellképekkel és Székely Bertalan egy színes vázlatával.

CZÓBEL BÉLA KIÁLLÍTÁSA. Czóbel Béla, a már évek óta külföldön élő magyar festőművész, kollektív kiállítást rendezett Berlinben a Goldschmidt-Wallerstein-szalónban. A kritika egyhangú dicsérettel emlékezik meg a művész kiváló tehetségéről, de amíg egyfelől kiemelik kompoziciójának erőteljes hatását és tájképeinek hangulatosságát, másfelől egyik-másik kritikus a motivumok feldolgozását nem érzi eléggé finomnak.

A PÁRISI SALON D'AUTOMNE. November 15-én nyílt meg az idén a Salon d'Automne, amely ugyanannyi esztendő óta legérdekesebb bemutatkozója a francia művészet ujabb törekvéseinek. Ezeknek legjelesebb képviselői most is felvonultak. Ott van Matisse, egy spanyol nőnek színességében elragadó képével, ott Dunoyer de Segonzac, Utrillo, Albert Marquet fényben úszó gyönyörű tájképekkel, Klingsor, kitünő arcképekkel, az expresszionista Vlaminck, Waroquier, Yves Alix, Raoul Dusy, Asselin, Savin, Savreux, a nemrég elhúnyt Mme Agutte, az utána halt Marcel Sembat szocialista képviselő felesége. A kubizmus fanatikusai közül Braque, Léger, André Lhôte. Az egyházi művészet két terme különösen érdekes. Maurice Denis és Desvallières vezetésével bámulatos lendületet vett ez a művészeti irány, amelynek megerősödése párhuzamosan halad a neokatolikus irodalom térhódításával. Igaz, hogy a németektől elpusztított területen újraépülő templomok, páratlan alkalmakkal szolgálnak a művészet minden ágának. Uj osztálya is van az idén a Salon d'Automne-nak: a városépítés osztálya. Itt a francia építészeknek a vasbetonnak mint szerkezeti és mint díszítő anyaggal való kisérletei érdekesek. Esztétikai tekintetben is meglepő eredményeket ért el vele a templomépítésben Perret építész Le Raincy-ben (Seine et Oise).

BIBLIOFILIA

»PAX VOBISCUM.« Írta *Keleti* Arthur, litografiáit rajzolta *Fáy* Dezső. A háború utáni esztendők hozták meg a szép magyar könyv évadját. Amilyen mértékben fogy szertelen drágaságuknál fogva az »olcsó« könyvek közönsége, olyan mértékben szaporodnak a drága bibliofil-kiadványok. Fölöttébb sajnálatos, hogy a szép könyv életrekeléséhez nálunk (és egyebütt is) a nyomor serkentő erejére volt szükség, de a művészet tekintetéből csak örülni lehet az illusztrált és a szép tipografiáju könyv renaissance-ának. Mint az idei karácsonyi termés egyik legszebb alkotását említjük meg Keleti Arthur verses elégiáját azokról a szép napokról, amelyeket Padovában töltött. Költeményét Fáy Dezső ötvenegy kicsiny méretü kőrajzzal ékesitette, amelyeken egyformán dicséretet érdemel a szövegrész hangulatához alkalmazkodó, sőt azt kimélyitő formai kitalálás és előadás, meg a rajzoknak a szedés tükrével való kitünő egybeizülése. Fáy Dezső ezzel a munkájával legjobb illusztrátoraink sorába lépett. De értékes munkát végzett a könyv kiszedésével és kinyomásával a Pápai-nyomda is. A szép kötet az Amicus kiadásában jelent meg.

FAMETSZETŰ ILLUSZTRÁLT KÖNYVEK KIÁLLÍTÁSA. A Magyar Bibliofil Egyesület legközelebbi kiállitását fametszetű illusztrációs könyvek bemutatásának szenteli. A kiállitás, amennyire a hazai anyagból telik, teljes összefüggésében mutatja majd be a fametszetű könyvdiszités fejlődését a legrégibb időktől napjainkig.

»MONUMENTA LITERARUM.« Második és — reméljük csak egyelőre — utolsó sorozata jelent meg ezen az egybefoglaló cimen azoknak a füzeteknek, melyekben három rokonlelkü művészi érzésü férfiú: néhai Király György, Kozma Lajos, a rajzoló- és könyvdiszitő művész s a gyomai Kner Imre, a világirodalom kisebb remekműveit adták ki jobbára kitünő magyar forditásban. A második sorozat irói: Lukianos (Igaz história), Kálidásza (A király és a bajadér), Hartmann von Aue (Szegény Henrik), Damascenus János (Barlám és Jozafát), Macchiavelli (Mandragora), Montaigne (Essai a meghalásról), Cervantes (Cornelia di Bentivoglio története), gróf Zrinyi Miklós (Idilliumok és kisebb versei), Goethe (Novella), Poe (Két elbeszélése), H. de Balzac (Jézus Krisztus Flandriában), Browning (Amerre Pippa jár). Tizenkét páratlanul izléses kiállitásu füzet foglalja magában ezt a gazdag tartalmat. A nyomdász Kner Imre és a rajzoló Kozma Lajos egymást ideálisan kiegészitő művészettel oldották meg a füzetek tipografiai elrendezését. Fába metszett iniciálisok, fej- és zárólécek, meg keretek adják a füzetek ornamentumos diszét. Mindez Kozma Lajos műve. A szedés tükrének elrendezése, a betük megválasztása, a füzetek tartalmához és Kozma fametszetű diszeihez alkalmazása Kner Imre munkája. Aránylag kevés eszközzel, inkább egyszerüséggel mint halmozott disszel végtelenül előkelő hatásu és nemes stilust lehelő könyveket alkottak. Bennök a könyvnyomtatás hajdani művészetének legértékesebb hagyományai támadtak föl megújult és korunk izléséhez alkalmazkodó alakban.

BIBLIOGRÁFIA.*

MAGYAR MŰVÉSZETI IRODALOM.

LÁZÁR Béla dr.: Molière mint műkritikus. 8. r. 54 l., 2 képestábla. Budapest, Légrády Testvérek, 1922.

VERESS Zoltán képiró: A képnézés és képalkotás művészete. A szerző 35 illusztrációjával és egy színes műmelléklettel. K. 8. r. 64 l. Budapest, Szent István Társulat, 1922.

PÉCSI, Josef: 12 Aktaufnahmen. Mit einer Einführung von Willi Warstat. Lex. 8. r. 8 l., 12 heliogravür-melléklet. Berlin, W. J Mörlins, 1922.

HEVESY Iván: Az impresszionizmus művészete. 8. r. 103 l., 45 képpel. Gyoma, Kner, 1922.

HEVESY Iván: A posztimpresszionizmus művészete. 8. r. 100 l., 49 képpel. Gyoma, Kner, 1922.

HEVESY Iván: A futurizmus, expresszionizmus és kubizmus művészete. 8. r. 116 l., 44 képpel. Gyoma, Kner, 1922.

* Az elsorolt művek megrendelhetők »*A Mübarát*« kiadóhivatalában.

13944. — Budapest, az Athenaeum r.-t. nyomása. A kiadásért felelős: dr. Kaffka László.

Kiráh Győrt

Ötvös

1666. Ungvár

III 372

Király György

ötvös

1666. Ungvár

M 4341.

MD K

Király György, Kozma Lajos, Kner Imre
irod. történész grafikus könyvnyomtató

Közös munkája 1920-ban megjelent
Három csepke" könyv
Lukáts Kató írta róla „Gyöngyszemei a
könyvművészetnek"–
Kéki Béla: A Kner-nyomda és a könyvművészet

Magyar Grafika 1957 1-sö cóf 3-4 sz VIII tábla

Király György, 1666., ötvösmester, Ungvár.

Történelmi Tár
1893., 372.

Magyarországi szövetkezett ötvösczéhek

Király György, épitész

Győri Szemle, III., 1932. 235.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Király György

a zétet fotói zérzitette

Koppány - Sági : Csobánc
Pannónia Bp. 1965

Király György

felvételei illusztrálják

a Müemlékvédelem 197o. 2.számát.
(Gimlap)

Király György

felvételei illusztrálják

a Műemlékvédelem 1971.2.számát

65-73.l.

Király György

felvételei illusztrálják

a Műemlékvédelem. 1970. 4. szám.

207. l.

Király Ferenc

MEK

asztalosmester.

1780-1800 évek között a debreceni asztaloscéh bejegyzett mestere.

Sternegg Mária: Iréalmáriumok Debrecenből.
Ip.mův.Muz.Évk. III-IV. 1960. 35-48.l.

45.l. 15. jegyz.

Király György

nekrológja Sedlmayr Jánostól

Műemlékvédelem, 1974. 1.sz. 45.l.

Epitészet, világi
Győr, megyeháza, Király György, 1787.

Győri Szemle, III., 1932. 235-236.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Király György

1786-ban a szerzetesrendek feloszlása után a győri ferencrendi zárdát és templomot megjeháznak alakítják át. 1787-ben Király György kir. mérnök elkészíti az átalakítás terveinyzait.

Stengyör. 37. l.

nek be minden iskolai szük-

ségletet. Nemcsak a segély-
könyvtár és a gyerekek tan-
könyvei kaphatók itt, de min-

denféle papíráru és írószer,
az összes előírt tanszerek és
az eredményes tanításhoz

szükséges felszerelési tárgyak.
Az Egyetemi Nyomda szol-
gáltatja ki a hivatalos tanter-

veket, rendeleteket, szabály-
zatokat és az összes tanügy-
közigazgatási, valamint iskola-

ügyviteli kezelési nyomtatvá-
nyokat. Indokolt esetben rö-
vid lejáratú hitelre is szállít.

1

Egyed, Egyed

Király György, mérnök MDK

1760 ban szül. 1788-1832 ig Győr megye mérnöke. A Közeli Polyák szabályozásánál dolgozott. Térképe Győrről 1818 ban elvegy Istvánnal együtt. 320. old

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve, Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda, Győr.

MDK

Király György megyei mérnök.

Nagy István városi mérnökkel 1818-ban tervet dolgoz ki a győri belső és külső bástyák közötti terület beépítésére. (repr.)

Borbíró - Valló: Győr, Bp. 1956. 231. l.
132. l.

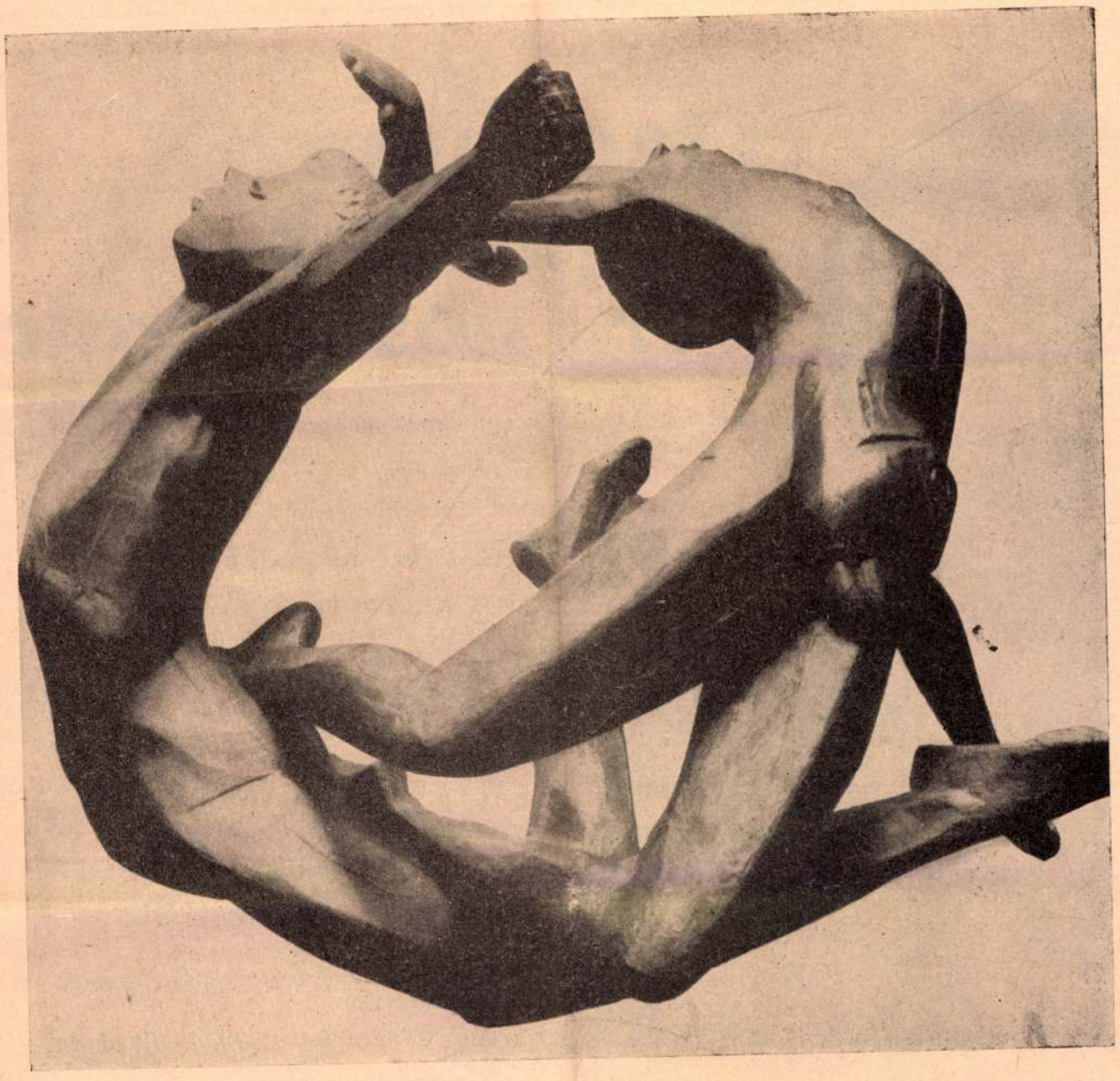

ATLETI: abbraccio spaziale

Fra le mille critiche che il maestro De Feo ha raccolto nel corso delle sue mostre, ne riportiamo una sola, significativa ed isplicita che caratterizza perfettamente l'arte del grande scultore:

Il formidabile temperamento d'artista puro sangue, la purezza della ispirazione, le esecuzioni magistrali, la completa dedizione all'arte, sono i pregi che distinguono lo scultore Giuseppe De Feo, consacrandolo fra i maggiori artisti viventi.

E' superfluo entrare in particolari sull'una o sull'altra delle sue composizioni perchè tutte le sue opere parlano da sole: sono pagine di un grande testo che si inserisce con autorità, nel grande volume dell'arte contemporanea.

Jules G. Kiraly
dell'Accademia di Budapest

LEGGASI A TERGO
73° Anno
L'ECO DELL
(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Info
UFFICIO DI RITAGLI DA G
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.
Direttori: Umberto e Ig
1021
VIA GIUSEPPE COMPA
20129 MILAN
Telefono 723.333 - Casel
Telegr.: Ecostamp

ci facciamo in quattro per i nostri amici

D'accordo, non mi conoscete ; eppure ho il compito di « **farmi in quattro** » per voi...
E con me, in Italia, ci sono altre centinaia di uomini, pronti a « **farsi in quattro** » per voi, per risolvere i vostri problemi finanziari dall'A alla Z.

Chi siamo ? Siamo gli uomini della ITT Servizi Finanziari, Italia.
E quanto a esperienza... questa è la nostra storia.
1961 : nasce l'**INTERCONTINENTALE ASSICURAZIONI.**
Nasce per creare sicurezza. E ci riesce bene.

1971 : l'**INTERCONTINENTALE ASSICURAZIONI**
sestuplica il suo volume di premi e si pone tra le più importanti compagnie di assicurazioni italiane. Ma oggi assicurare non basta più. Oggi bisogna dare una risposta globale alle complesse esigenze economiche dell'uomo moderno. Per questo l'Intercontinentale Assicurazioni entra a far parte della ITT (International Telephone and Telegraph Corp.), un colosso finanziario internazionale con un giro di affari di oltre 6 miliardi di dollari. Ecco dunque la ITT Servizi Finanziari, Italia, ed ecco come noi **ci facciamo in quattro** per voi :

- con l'**INTERCONTINENTALE ASSICURAZIONI** provvediamo alla tranquillità del vostro avvenire con ogni tipo di Polizza nei rami DANNI e VITA ;
- con l'**INTERFINANZIARIA** provvediamo a sostenere le vostre necessità economiche attraverso adeguati Piani di Finanziamento ;
- con l'**INTERFIDUCIARIA** provvediamo a investire saggiamente e « utilmente » i vostri risparmi, per mezzo dell'**INTERCONTINENTALE FUND**, il nostro fondo comune di investimento.

Come vedete, un servizio finanziario completo, un servizio moderno, creato su misura per gli uomini del nostro tempo, uno strumento capace di dare una risposta globale alle vostre molteplici esigenze finanziarie.
E ci trovate dappertutto : 600 agenzie Intercontinentale sono già dislocate in ogni parte del paese e la rete è destinata ad accrescersi con la nuova organizzazione **ITT Servizi Finanziari, Italia.**

Contate su di noi,
noi davvero **ci facciamo in quattro per i nostri amici.**

Cav. **RENATO MAZZETTI**
n/s Agente Generale
di Roma
Viale Castrense, 7
00182 - Roma
Tel. 7573241

ITT
SERVIZI
FINANZIARI
ITALIA

00199 ROMA
VIA DI PRISCILLA, 101

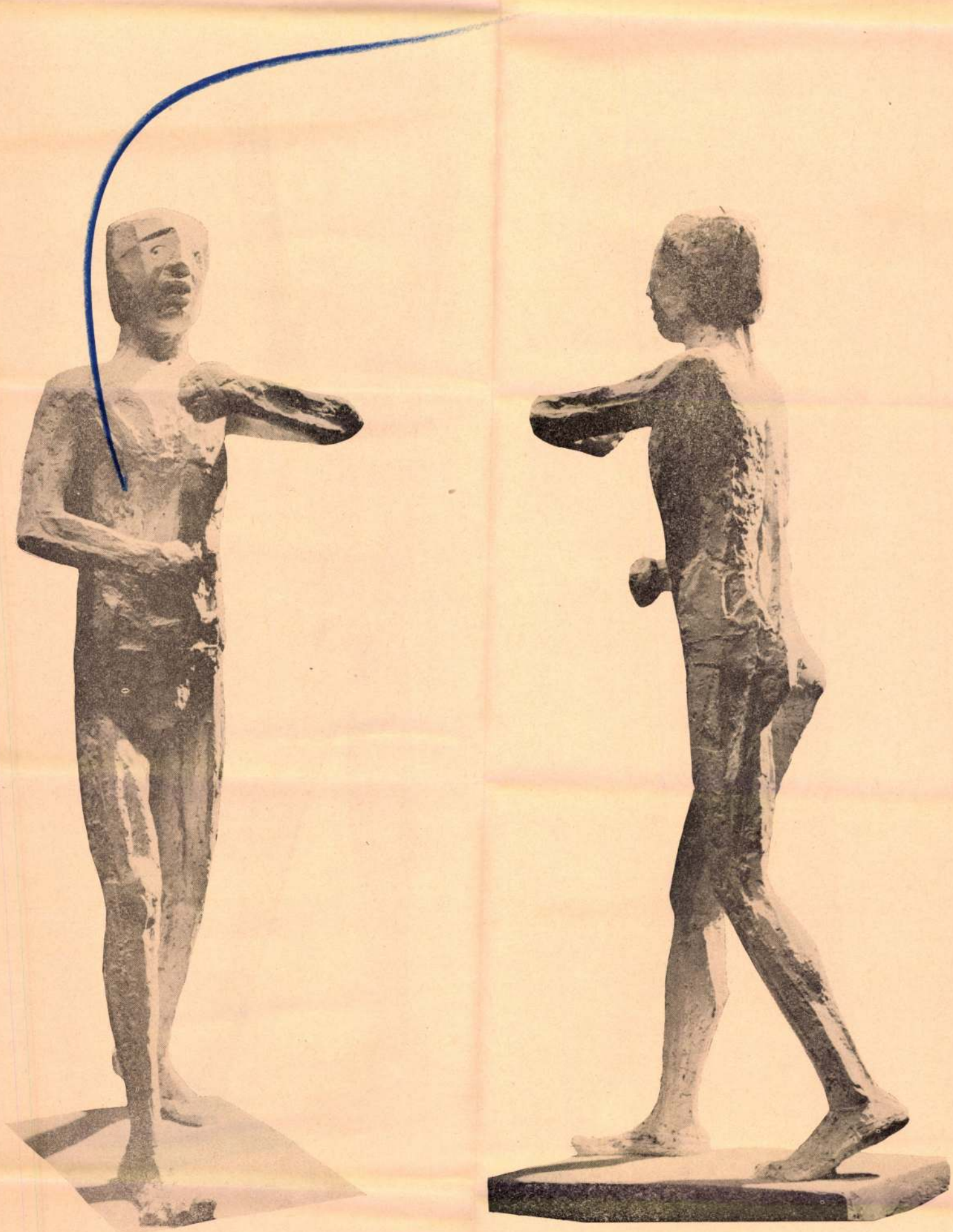

"IL MARCIATORE" (L'arrivo)

"L'APERTURA DEI GIOCHI OLIMPICI"

(Bronzo da eseguirsi - m. 3)

Király Ilona MDK

Horgolt teritő

Horgolt asztalteritő

Műcsarnok 1950.Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Király Ilona
Kis Rooz Ilona
Kmetty János
Konecsni György,
Olcsai Kiss Zoltán
Reich Károly
Szobotka Imre
Szőnyi István
Tar István
Vedres Márk
Vincze Gergely

Szabad Művészet. 1955.
6-7. sz. borítók. (A M.
Képző- és Iparművészek
Szövetségének II. közgyűlése.)

az elnöség tagjaivá megválasztatnak

(a többi megválasztottak
más cédulákon.

MDK

Király Ilus néni

kalocsai himzésminta-rajzoló,

"Iróasszony"

Repr : A legendás kötény, melyet Király Ilus néni leánya megálmodott.

--ta: Milliós virágok.
Nők Lapja. 1957 jul. 25.

MDK

Király Ilus

kalocsai iróasszony

Kass Ivor cikke noymán:Kalocsán nyilnak a virágok.
Kalocsai himzés Amszterdamban, Párizsban.
PETŐFI NÉPE, Kecskemét. 1957. máj. 16.

MDK

Király Ilus

a népművészet mestere

a kalocsai népi himzés irásmestere.

/Most 71 éves/

Gémes Gábor: A kelocsai asszonyok kezének virágai.

Petőfi népe. 1957. jul. 26.

MDK

Király Ilus kalocsai iróasszony

Eckert Irma: Egy ezeréves város virágai.

A Pesti Hirlap Vasárnapja, 1935. ápr. 21.
30-31. l.

Király Gyula

1896/97 – 1899/900

Ferképzomfoiskèvk

100. l.

Király Gyula

wiel. Gölniczbánya 1876 jan. 31.
Ev. Gim. retts.
1896/97. I. o. vajztjel
1897/98 I. II. " "
1897/98 II. " " "
1898/99 I II. III. é. vajztjel
1899/900 I. 4. é. vajztjel

1900-ban meghalt

Mommsen V. 260

Király György

felvétele (címlap)

Műemlékvédelem, 1974. 1. sz.

KIRÁLY GYÖRGY

fényképész (1937-1973)

AZ OMF fotóra; megemlékező írás

Müemlékvédelem, 1974. 1. sz. 45. l.

Király Gyula

levélben kéri Amsterdam város polgármesterét tegye lehetővé, hogy biztokába juthasson annak a katalogusnak mely az egyetem 300 éves jennállása alkalmából rendezett kiállításon szereplő Rembrandt-összes művének jegyzékét tartalmazza. Ot sajon fontos érdekek késztetik erre a kérésre.

1932 IV. 29

MDK

Király Gyula, mintázási dij

A mintarajzisk. kitüntetettjei. Mücsarnok, 1899. 7.sz. 87 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Király Ilus néni
SZÖVETKEZETI HIRLAP
1965. JAN 14.
1021

,20 Ft 1965. JANUÁR 14.

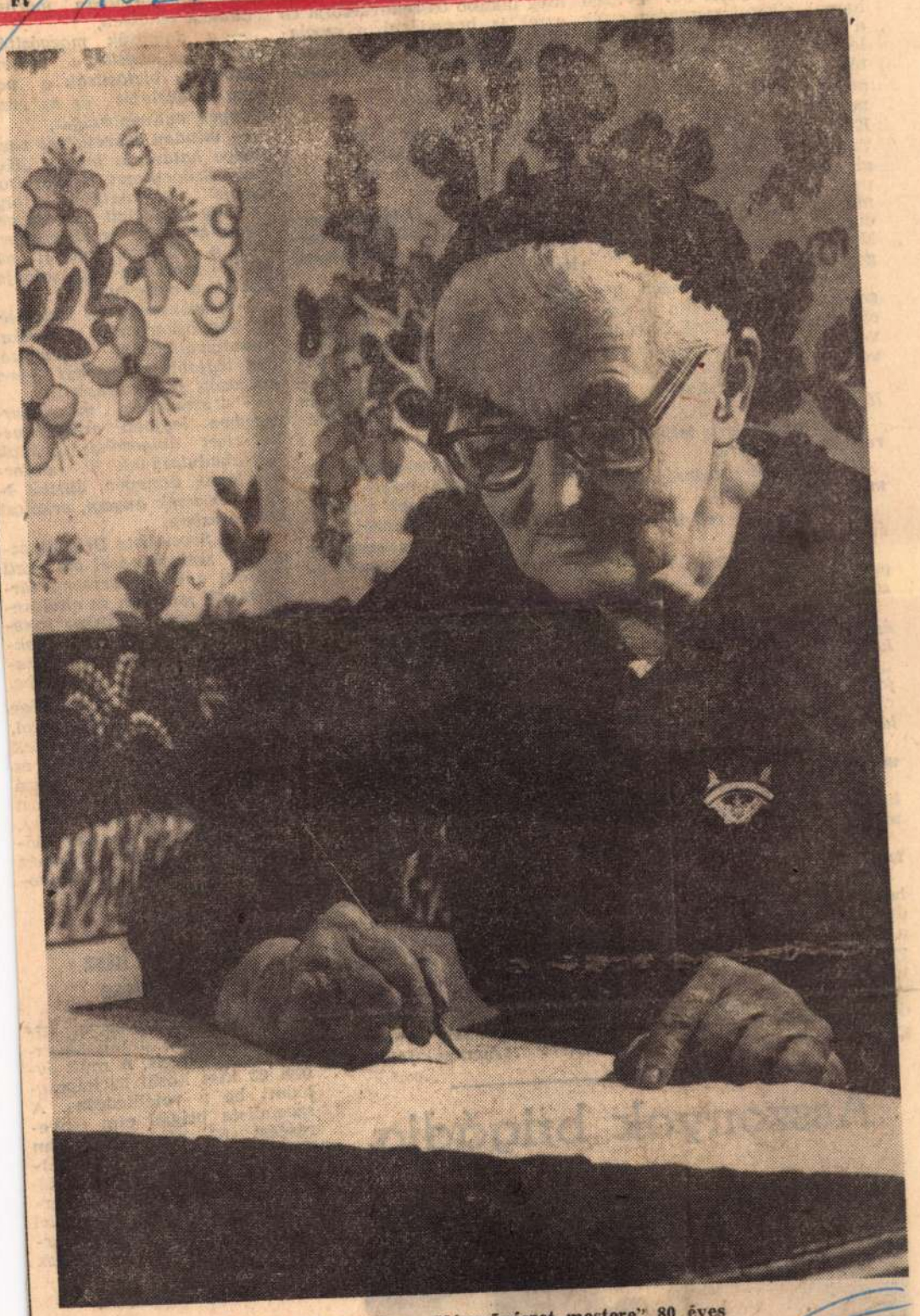

Király Ilus néni, a „Népművészet mestere" 80 éves

Ez évben ünnepeljük hazánk felszabadulásának 20. évfordulóját. Az eltelt két évtized harcai, sikerei megteremtették a szocializmus felépítésének lehetőségét. Ez különös jelentőséget ad az évfordulónak, amelyet 1965. április 4-én ünnepelünk. Mi, a „HAFÉM" Ktsz dolgozói, közel másfél évtizede munkálkodunk gazdasági eredményeink növelésén és most az évforduló alkalmával munkaverseny felhívással fordulunk az ország valamennyi kisipari szövetkezetének dolgozóihoz, vezetőihez.

Szövetkezetünk minden dolgozója, munkabrigádja és szocialista címért küzdő brigádja versenyre hívja a kisipari szövetkezetek dolgozóit, vezetőit:

— a tervek részleteiben való teljesítésére,

— az exporttery teljesítésére, túlteljesítésére,

— az exportgazdaságossági mutatók javítására,

— az egy főre eső termelési érték növelésére,

— a helyi iparpolitikai tervek teljesítésére, túlteljesítésére,

— az anyaggal, energiával és munkaeszközökkel való takarékosságra,

— a termékek minőségének javítására,

— a munkafegyelem megszilárditására,

— a munkaidő jobb kihasználására,

— a munkásvédelmi szociális és kulturális helyzet javítására,

— a vállalt határidők betartására.

Biztosak vagyunk abban, hogy felhívásunkat, mely újabb munkasikerek elérésére, a tervek minden részletében való teljesítésére és túlteljesítésére irányúl, valamennyi szövetkezet és szövetkezeti dolgozó magáévá teszi. Meggyőződésünk, hogy a szocialista munkaversen
kollektívákat
még inkább össz
ezzel is hozzáj
lista szellem,
munkaerkölcs to
séhez.

★

A Minisztertanács Vándorzászlajával kitüntetett HAFÉM Ktsz dolgozói és vezetői

Az OKISZ vezetősége megtárgyalta a HÁFÉM Ktsz versenyfelhívását és a következő határozatot hozta:

1. Az OKISZ vezetősége magáévá teszi és támogatja a HÁFÉM Ktsz dolgozóinak és vezetőinek hazánk felszabadulásának 20. évfordulójára tett versenyfelhívását és a kezdeményezésért elismerését fejezi ki.

2. Az OKISZ vezetősége felhívja a szövetségek, valamint a szövetkezetek vezetőit és valamennyi dolgozóját a felszabadulási munkaverseny széleskörű megszervezésére és sikeres lebonyolítására.

3. A munkaverseny célkitűzéseinek megvalósítása és az eredmények fokozása érdekében, a szövetségek és a kisipari szövetkezetek a felszabadulási munkaverseny mozgósító erejének felhasználásával biztosítsák az éves tervek részleteiben való teljesítését és a szövetkezeti munka minden területén az eddigi eredmények további növelését.

A felszabadulási munkaverseny keretében

— a szövetségek és a szövetkezetek az eddigieknél behatóbban foglalkozzanak a szocialista munkaversennyel, annak megszervezésével, további népszerűsítésével, lehetőségeinek bővítésével,

— minden szövetkezeti dolgozóval meg kell ismertetni konkrét termelési feladatait

— az eredmények nyilvánosságát,

— minden szövetkezet vezetősége határozza meg a „Kisipari Szövetkezet Kiváló Dolgozója" kitüntetésért folyó verseny feltételeit és végezzen olyan szervező tevékenységet, hogy a dolgozók minél nagyobb számban kapcsolódjanak be a versenybe,

— a szövetkezetek vezetőségei gondoskodjanak a munkaversenyvállalások teljesítésében legjobb eredményt elért dolgozók jutalmazásáról,

— a szocialista munkaversenyben legjobb eredményeket elért dolgozókat hazánk felszabadulásának 20. évfordulójának ünnepén, április 4-én részesítsék anyagi, erkölcsi elismerésben,

— a „Szocialista Brigádmozgalom" szélesítésével elő kell segíteni a munkaverseny tartalmának javítását és ahol annak gazdasági, politikai feltételei megvannak, újabb kollektívákat kell bekapcsolni e magasabb szintű versenyformába.

4. Az OKISZ vezetősége meg van győződve arról, hogy a kisipari szövetkezetek dolgozói felajánlásaikkal és vállalásaik teljesítésével hozzá fognak járulni szocializmust építő országunk erősítéséhez, a harmadik ötéves terv előfeltételeinek megteremtéséhez és valamennyiünk életszínvonalának emeléséhez.

Asszonyok brigádja

Ötvenkét ktsz vetélkedése

A Bács-Kiskun megyei KISZÖV értékelte a munkaverseny eredményeit. A múlt évben 63 ktsz közül 52 kapcsolódott be a vetélkedésbe. A szocialista brigád cím elnyeréséért 53 munkacsapatban 299 dolgozó küzd. A szövetkezetek 5 millió forint értékű munkát vállaltak — terven felül. Ennek becsülettel eleget is tettek. A helyi iparpolitikai tervet nyolc ktsz teljesítette túl.

ÚJ CIKKEK MÉLYKÚTON

Lábrácsok, drótfonatok és

Nemcsak gyolcsra-vászonra tudnak írni a szövetkezet íróasszonyai, ők pingálták ki az új népművészeti házat is

Milliós virágok

Vasárnap népművészeti házat avattak Kalocsán. Nem voltam ott az ünnepségen, nem hallottam a díszbeszédeket arról, hogyan tervezték el a ház építését, berendezését, hogyan szavazta meg az ehhez szükséges hatszázezer forintot a Népművészeti Alap, — s éppen ezért nem is erről akarok most szólni. Nem a házavató ünnepségről. Hanem arról a hosszú útról, ami ehhez az ünnepséghez elvezetett.

...: Volt egyszer egy város. Ebben a városban az asszonyok virágokban gondolkodtak, s ezeket a kigondolt virágokat átültették kötényekre, pruszlikokra, réklikre, — vagy ahogy ők nevezték, tülemállókra (mivelhogy ez a ruhadarab derékban elál tőlem — aki épp hordom); szóval mindent átültettek, s így lettek virágosak a kalocsai lányok. Réges-régen csak fekete virágok nyíltak a kötényeken, később jöttek a kékek, a pirosak. Aztán, vagy fél évszázaddal ezelőtt egy élénk menyecskének eszébe jutott, hogy az a »dufla tulipán« mért ne legyen pántlikapiros; permetkék a nefelejcs; kisliba-ződ a gyenge levél; möggyszín a rózsa. S azóta nemcsak virágosak, hanem szép színesek is lettek a kalocsai lányok. Ennek az akkori menyecskének Király Ilus a neve. Ma országos hírű népművész.

Most pedig ugorjunk vagy fél évszázadot.

Ezerkilencszázötvenkettőben szervezők érkeztek Kalocsára. Azt mondották, itt is kellene háziipari szövetkezetet alakítani. Alakítottak is. S mit csináltak az asszonyok ebben a szövetkezetben? Bizonyára hímeztek, most már egy bokorban, a cifra virágokat. — Így gondolnánk, ugye mindnyájan. Pedig nem ez történt. Hanem az, amit az akkori szövetkezeti vezetők akartak. Ők pedig azt akarták, hogy a kalocsai asszonyok háncs-papucsokat fonjanak, norvég-mintás kesztyűket kössenek — amiket bizonyára a skandináv államokba akartak exportálni, — és gyerek-ruhácskákat varrjanak. S íróasszonyok, kik a rózsaírásnak voltak a mesterei, kötőtűkkel kezdtek el bajlódni. A kötényeken, pruszlikokon, abroszokon, függönyökön lassan hervadni kezdtek az ékes kalocsai virágok. Mígnem a virágok alkotói lázadozni nem kezdtek, s ki nem mondták kereken: jó, hogy van szövetkezetünk, de az még jobb volna, ha hímzésre szövetkeznénk! Igaz ugyan, hogy kötény, rékli másutt nem kelendő cikk, de tán át lehetne ültetni ezeket a virágokat szalvétára, asztalkendőre, szép díszterítőkre is. Itt van például a cifra hímzéssel kombinált Richelieu, melynek születése valóban mesébe illő. Király Ilus néni fiatal asszony volt, amikor egy napon azzal ébredt a kislánya:

— Édesanyám! Tudja mit álmodtam? Hogy cifra hímzés volt a riseliős kötényemen.

— No, ha megálmodtad Juliskám, akkor próbáljuk ki. — A hatás meglepő volt. A lyukacsos hímzés, s a tarka, sokszínű virág együtt olyan könnyed, olyan kecses lett, hogy búcsúkor mindenki megfordult a kis Juliska után.

Az első kötény most már az újonnan avatott múzeumban díszeleg. Mert azt hiszem, most már mondanom se kell, hogy a virágok lázadása sikerrel járt. Király Ilus néni, Vén Lajosné, Tamás Andrásné, s még sok kalocsai asszony írott mintáit ma már nemcsak Kalocsán, de még Párizsban is ismerik. Ezek a könnyed, lyukacsos, színes kendők éppen ott a legkedveltebbek. Az író-asszonyoknak lassan már tűt se kellett venni a kezükbe. Jó, ha a mintákat győzik írni, háromszáz hímzőasszony várja, hogy színes fonalakkal töltse ki a margaréták szirmát, ibolyák kelyhét, s mindazt a sok virágot, mely a mezőn is megtalálható, akárcsak a messzi külföldre menő hímzéseken. Ezekről az íróasszonyokról egyébként azt tartják, hogy sok csókot kaphatott az édesanyjuk a virágos mezőn, azért jutott annyi tehetség az ujjaikba.

No, de azért ne a csókokat számláljuk, hanem inkább a vagyont. A szövetkezet, mely ötvenkettőben — négyszázezer forintot produkált, ma már évi nyolcmilliónál alább nem adja. Így nyíladoznak Kalocsán a milliós virágok az asszonyok fürge ujjai alatt. Méltán avattak hát most új népművészeti házat, melynek falát természetesen maguk pingálták ki: múzeumuk is van, sőt, külön üzemház is, ott gyűlnek eztán össze az íróasszonyok, hogy ha kell, közös tudománnyal tervezzenek valami szépet, például a brüsszeliek rendelésére. Tehetősek, módosak, maguk teremtette virágaik milliókat érnek, kívánjuk, soha dér, jégeső, egyéb rideg csapás e virágokat ne érje. — ta

Ez az a legendás kötény, melyet Király Ilus néni lánya megálmodott

Ezt a két szép mintát olvasóinknak írták a kalocsai asszonyok

MTI — Lajos György felvételei

1952 JUL 25
NŐK LAPJA
Magyar Hirdető
SAJTÓVÁLLALAT
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 1.
Telefon: 188-296, 188-307

GYŐZÖTT H

Vasárnap délután a rádió és a lapok adták hírül a magyar közönségnek: a »Hannibál tanár úr« meghozta a magyar filmgyártásnak a pálmát: Karlovy Varyban, a X. jubileumi, minden eddiginél nagyobb fesztiválon az első fődíjat nyerte. A zsüri véleménye: a »Hannibál tanár úr« a bemutatott filmek közül a legművészibb. Emberi mondanivalójával, monumentális rendezésével érdemelte ki az első díjat. Külön méltatták Szabó Ernő kiváló alakítását.

Interjú azokkal, akik itthon tudták meg a jó hírt:
Gyenes Istvánnal és Fábri Zoltánnal

Gyenes István: »Móra Ferenc kisregénye, a „Hannibál föltámasztása" nem jelenhetett meg a Horthy-korszakban. A Tiszatáji Magvető adta ki az 1955-ös könyvnapra. Elolvastam és éreztem benne annak a kornak szatirikusan hiteles képét, amelyet a mi felnőtt nemzedékünk átélt. Fábri Zoltánnak is tetszett a téma. Munkához láttunk... Már a forgatókönyv írása közben — sőt, még akkor is, amikor a film elkészült — sokat vitatkoztunk azon: mond-e valamit a Hannibál tanár úr a világnak, megérthetik-e külföldön is ezt a minden ízében sajátosan magyar filmet? A Karlovy Vary-i siker a bizonyítéka: a film mindenkinek szól, képet ad a harmincas évekről, a fasizálódás folyamatáról. A Móra-novella — vázlatossága ellenére — magában hordta a csíráit egy általánosabb érvényű ábrázolásnak; az eredeti sok mozzanatát elhagytuk, új színeket és figurákat adtunk hozzá — és éppen azzal maradtunk hűségesek Móra szelleméhez, hogy sűrített képet alkottunk a fasizmus koráról. Fábri rendezésének, Szabó Ernő és az egész együttes művészi játékának köszönhető, hogy sikerült teljessé tenni a Móra-novellában rejlő lehetőségeket."

Fábri Zoltán: »Felmerülhet a kérdés az olvasóban: miért tértünk el oly sok részletben Móra kisregényétől? Hiszen az eredeti hős, Móra hőse világháborús rokkant, fiatalember, aki életútja kezdetén áll. A Hannibál tanár úr pedig: élete delén. Mégis: mindkettő *kisember, középszerű* ember, vagy inkább: átlagember; tiszta és humánus, bízik az igazság győzelmében. Szembekerül a társadalommal — nem is politikai, hanem tudományos kérdésben — s bízik a társadalom igazságosságában. De a társadalom — vagy pontosabban: azok, akik a társadalom nevében mondottak ítéletet a fasizmus idején — nem a tudomány és az igazság szintjén mérkőznek vele, hanem vesztére törnek. Védekezése hiábavaló: az ilyen kisembereket magával ragadja és elsodorja a nagy történelmi vihar. Szándékunk az volt, hogy filmünkkel, mint egy felkiáltójeles mondattal, tiltakozzunk a fasizmus — a mindenkori fasizmus ellen. A fesztivál első díja azt mondja: szándékunkat sikerült valóra váltanunk.«

*

Író és rendező azzal a közös óhajjal fejezték be nyilatkozatukat, hogy szeretnék, ha a Karlovy Vary-i siker után végre újra játszanák a »Hannibál tanár ur«-at — magyar mozikban is.

Ehhez a kívánsághoz mi is csatlakozunk.

A nap szenzációja a következő páciens

Jólöltözött, csendes, de láthatóan ideges ember kér részlethalasztást. Amikor észreveszi, hogy olyan hivatalba tévedt, ahol érdeklődnek is az akták tulajdonosai iránt, megenyhül, s árad belőle a szó. Látszik rajta, gyógyulást, felszabadulást jelent neki, hogy elmondhatja, miért kell a büntetést fizetnie.

A dolog így történt:

Fiatal feleségével és karonülő kisfiával lakott egyetlen kis szobában, amelyet valaha mosókonyhának használtak. Már két éve jár be a lakáshivatalba, vitte a címeket, és várta, hogy a sok közül egyszer mégis akad neki egy. Már jól ismerte azt a hosszú hajú, szigorú, szőke szép lányt is, aki az aktáit kezelte, a lakáshivatal vezetőjét, a tisztviselőket, egyszóval mindenkit. Néha úgy tetszett neki, hogy már unják őt, amikor megkérdezi: mikor lesz lakásom? Történt egyszer, már maga sem tudja hányadik lakáskérvényt vitte be, a szigorú, szép szőke lány csak úgy foghegyről odaszólt valamit. Benne még tartott a türelem, szép csendesen megkérdezte: meddig várjak még? A szép lány, akinek haja lófarokba kötve kígyózott a hátán, megrántotta a vállát és legyintett, mint aki unja az egészet. Barátunk nem szólt semmit, mert ha ideges is, magába fojtja, egy hangos szót nem tudna kiejteni, hanem fogta az asztalon heverő ollót és tehetetlen dühében levágta a szőke, libegő lófarkot. Szanatóriumba került ugyan, idegkimerüléssel, onnét jött el néhány órára. De állítólag hamarosan lesz lakása is. Nem csodálom...

Egy kolléga a szomszéd szobából

azzal vádolta a három nőt, hogy azért kell túlórázniok, mert annyit foglalkoznak a felekkel. (Egyébként olyan ember, aki ha kell, nyolc-tíz hivatali szobába is elkíséri a hozzáforduló feleket, vagyis ő sem jobb a Deákné vásznánál.) Majd én megmutatom, hogy kell, szólt Leának, egyiknek a három nő közül. És megmutatta. Idős nénike jött, kezében papírral és elkezdte: „Tetszik tudni, az úgy volt..." A kolléga félbeszakította: „Jól van néni, írjon egy kérvényt, vegye bele, hogy milyen részletfizetést akar kapni, adja postára, vagy hozza be." A néni megköszönte és kiment, mire a bölcs férfiú odaszól a három lánynak: „Így kell ezt csinálni". Ebben a pillanatban megjelenik az ajtónál a néni és megszólal: „Tetszik tudni, az úgy volt..." És elmondja, hogy volt, miért büntették meg. Lea pedig meghallgatja, ahol lehet, kitalálja a történetet és szűkebbre segíti fogni a mondókát. Mert így kell ezt csinálni.

— Különben az emberek úgy érzik, nem foglalkoznak velük — mondja.

Nem is csoda, ha ehhez a három lányhoz néha úgy is eljönnek, hogy nem sírnak le semmit. Mint az a taxisofőr, aki egyszer haragosan berobogott és kezdte lerámolni a csillagokat az égről, mert a befizetett többletpénzt még nem kapta vissza. Már rég elintéződött az ügye, de ha erre jár, benéz a kis szobába.

— szemes —

Király Ilus

Kalocsa híres népművésze. Ő tanította „írásra" Magyar Marist.

Losonci Miklós: Magyar Maris, a vegyvenszállási pingálóasszony; Műgyűjtő, 1973/2. sz. 41. p.

Király Ilus, népművész

az emlékére kiírt pályázatra

470 mű érkezett.

– Kalocsán és Bajan rendezik meg az 5. Duna menti folklórfesztivált 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. júl. 5.

Király Ilus

emlékkiállitása, Kecskemét, Fegyveres Erők Klubja. - Ism: H.N., Petőfi Népa, 1968.aug.3o.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

168.l.

Király Ilus, népművész

Király Ilust, az egykori híres hímző- és pingálóasszonyt formázta meg babaalakban Boldizsár Gáborné Kalocsa környéki népművész. E kedves figura több mint százötven társa és félezer hímestojás között a kalocsai folklórkiállításon látható

-. (- bérylegi - 2.

Esti Hirl

Támogatták a felszólalók a neutronbomba elleni világméretű kampányt. Elítélték

Phoune Sipraseuth, a Laoszi Népi Demokratikus

Király Ilus, népművész

NÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS nyílt szombaton Kalocsán, a VI. Duna menti folklórfesztivál programjaként. A tárlaton bemutatták a Király Ilusról, a népművészet mesteréről elnevezett pályázatra érkezett remekeket. A 106 babát és 192 hímes tojást a városi művelődési központban tekinthetik meg az érdeklődők.

21

-: Hír.

Népszabadság, Bp. 1978. júl. 23.

Király Ilus néni

A kalocsai virágok alkotói

Újfent nagy keletje van városon, falun a kalocsai virágoknak. Mert Kalocsa a virágok városa, de nem csupán az élő és illatozó virágoké, hanem a pingáltaké és a hímzetteké is. Az országban sokfelé próbálják utánozni a derűs mintákat a lányok és az asszonyok, csakhogy a színek kiválasztásához már nem elegendő a kézügyesség.

„A legszebb színek a tulipiros, a csertői piros, a libazöld, kislibazöld, kislibasárga, testszínű, hupikék, vadgalambszürke, pörkötbarna, lángszín, orgonapiros, paprikapiros, szégyönpiros, mönyasszonypiros, irígysárga, égszínkék, fecskenyakvörös, testszínű, permetkék, dohányzöld ...” — így foglalta össze a korántsem teljes színskálát jó negyven esztendeje *R. Gábor Lajos*, a jeles szakértő. Ezt a palettát tanfolyamon aligha lehet eltanulni. Még az e vidéken élő „tudós” asszonyságok sem nagyon tudnak mit kezdeni az elnevezéssel, a színek kiválasztásánál azonban tévedhetetlenek.

Karéjban ücsörögnek a fejkendős asszonyok a Kalocsához közeli Öregcsertő főutcáján. Kitelepültek az árnyat adó fák alá, a terefere mellett szaporábban dolgozik a kéz, készülnek a virágos vánkushuzatok. Megkérdem:

— Mi is az a csertői piros?

Huncut nevetés az első felelet, majd bizonytalan válasz érkezik:

— Hát, az olyan... csertői piros.

Kalocsán, az öt közeli község és 11 szállás legjobb hímzőasszonyait a helyi háziipari szövetkezet foglalkoztatja. *Molnár Gáborné*, a szövetkezet elnöke elmondja: 1400-an vannak. Viszonylag kevés kalocsai mintás népművészeti tárgy jut el a honi üzletekbe, ugyanis kelendő portéka külföldön valamennyi. 16 országba jutnak el termékeik. Hogy mi minden? Az NSZK-ba és Kanadába most készítik a hímestojásokat, méghozzá karácsonyra, lévén, hogy ezekben az országokban tőlünk eltérő módon, nem a húsvéti ünnepek ékessége e parányi remeklés. De hát ez csupán egy a kétezer féle cikkükből, amelyek közt éppúgy megtalálhatjuk a tízszer tízes alátétet, mint a hatalmas abroszt, a függönyt éppúgy, mint a népviseletet.

Tévedés ne essék: ez sem egyféle, mást hord a lány, mást az asszony. Homokmégyen *Gyebnár Edit* mutatja be, mi is a lányok viselete: fején szalagbóbita ékeskedik, ingváll, rajta pruszlik, a legalsó szoknya, amit errefelé csak úgy neveznek: pöndő, két alsó-, kázsmír felső szoknya, kötény, papucs a teljes öltözék. Editke gimnazista, de ahogy mondják a szövetkezetben, nagyon ügyes, az egyre csappanó utánpótlás egyik ígéretes tehetsége. Még sokra viheti, akárcsak nagy elődei, akik közül hárman hivatalosan is mesterei a népművészeti alkotó munkának, heten pedig a népi iparművész rangig vitték.

Oszlopos tornác, pingált fal, szép berendezés csábítja a látogatókat a népművészeti házba. S újabban: a tűzzománc díszítésű „Déli bába”.

Talán mind közül a közelmúltban elhunyt *Király Ilus* néni a leghíresebb, ő volt a tobzódó színek szülőanyja. Mert bizony nem is olyan régen pompáznak a kalocsai virágok, az 1860-ig visszamenő adatok szerint akkoriban fehér anyagon fehér virágok teremtek, később a fehéret feketével vagy kékkel párosították, majd a pirossal, utóbb a többi színnel gazdagodott a skála. Ezek felhasználásával dolgozik és dolgozott a többi híres alkotó is: *Pirisi Julis* néni, aki Kalocsa díszpolgára, Öregcsertőn *Borka Margit*, Szakmáron *Bandi Panna*. Népmesébe illő szép nevek, miként viselőjük fantáziája is a népmesékével rokon.

Urbanizálódunk, szemünk szériákhoz szokik. Talán emiatt apadt el az utánpótlás? Hihető, hogy a tendenciának része van benne. De másnak is. Nemrégiben a tönk szélén állt a szövetkezet, csaknem felszámolták. Tavaly három hónapig pénzt sem tudtak fizetni. Úgy hírlik, átvészelték a nehéz időszakot, ez év elejétől — a kereset arányában — rezsitérítést kapnak a bedolgozók, július elsejétől pedig harminc százalékkal sikerült feltornázni a béreket. A minap a szövetkezet idegenforgalmi látványosság számba menő tájházában felállították a városi tanács ajándékát, a kecskeméti *Kátai Mihály* szobrászművész „Déli bába” alkotását. Ha valaki nem tudná: ő a hímzőasszonyok védőszentje. Mindazonáltal aligha neki köszönhető, hogy sikerült kiragadni a szövetkezet kerekét a kátyúból. Ez évi 52 millió forintos tervükből az első félévben 28 millió forintnyit teljesítettek. A legjobb úton vannak afelé, hogy a most 25 éves HISZÖV 72 szövetkezete közül ismét a legjobbak közé jussanak.

Fejér Gyula

lettelenség, a szabványviccek ismételgetése miatt egyébként is épp egy hete dohogtam e hasábokon. Így most bizonyára a filmrendező szakra felvett és fel nem vett fiatalok lelki és erkölcsi problémáinak sok tekintetben rokonszenvesebb unalmáról elmélkednék a *Negyedik forduló* című tévéjáték kapcsán, ha ez a rossz szombat este nem figyelmeztetne a televízió szórakoztató osztályánál súlyosabb gondokra. (Mert ami ebben az esetben a tévét mint intézményt illeti, legfeljebb azt vethetjük az illetékes szerkesztők, no meg a feletteseik szemére, hogy olvasván a beérkezett „irodalmi" alapanyagot, engedélyezték a forgatást, sőt még be is mutatták az elkészült filmet. Ugyanakkor azonban méltányolnunk kell azt a törekvésüket, hogy mai életünk, gondjaink felvillantásával szeretnének megnevettetni. Elvégre nem kacaghatunk örökké Kabos Gyulán vagy Kenneth More-on.)

De éppen a munkahelynek, életünk egyik legfontosabb színterének ábrázolása mellett mégsem mondani, hogy azok a visszásságok, amelyeket egykor a humoristák célba vettek, s amelyek ezúttal is visszatértek, ma már megoldódtak. A munkafegyelem, a női egyenjogúság, az újítók megbecsülése ma sincs megnyugtatóan elrendezve, mint ahogy nyilván ma is létezik törékeny vaskarika, leváló talpú cipő, no meg a főnök előtti hajbókolás. De az elmúlt tíztizenöt évben lényegesen megváltoztak a termelés technikai és szervezési feltételei, fontos kísérletek történtek az üzemi demokrácia fejlesztésére, újabb nemzedékek léptek be a termelésbe. S a szakemberek bizonyára még hosszan sorolhatnák azokat a tényezőket, amelyek szükségképpen megváltoztatták a munkahelyek légkörét, arculatát.

E megváltozott feltételek nyilván részben új gondokat teremtenek, részben pedig megváltoztatják a régiek, a múltból tovább élő problémák jellegét, jelentőségét, dimenzióit. A régi viccek poénjai főképpen nem azért nem csattannak, mert már ismertük őket, ha-

---

ki, úgy érezte. No igen, hát ez a Bicege is csak liba, de ő még álmában sem gondolt rá, hogy éppen úgy le lehessen vágni, akár egy csirkét.

— Tudod — súgta kicsit szégyenlősen —, az már valahogy nem olyan...

— Nem olyan? Hát akkor milyen? Pontosan úgy nézett ki, akár egy liba.

— Hiszen az hát... liba..., de sánta. — Az öregasszony úgy árulta ezt el, mint egy döntő érvet az életben maradása mellett.

— Na és? Mit számít az? Ha levágja, majd elmúlik a sántasága is.

Bicege — mintha sejtené, hogy róla van szó — bedugta fejét a félig tárt bejárati ajtón és szemével gazdáját kereste. Aztán odasántikált hozzá és a köténye zsebéből kicsipegetett néhány kukoricaszemet.

— Torkoskodsz? — kérdezte az öregasszony, mint egy gyerektől, ha az a cukrot dézsmálja, majd a fiára nézett és azt mondta: — Nem vágom le... ezt én nem is vághatom le...

— Nem? Aztán miért nem?

— Mert ez... ez nagyon a szívemhez nőtt...

— Na ne tréfáljon már! — Feri értetlenül felnevetett. — Ha nem láttam volna, hogy mennyi libát nyakazott le gyerekkoromban, a csirkékről, tyúkokról nem is beszélve, akkor még tán el[illegible]

kodjon már tovább, hanem vágja le!

— Nem — húzta el a könyökét az öregasszony —, én nem... De ha annyira akarod, akkor végezz vele te! Ne gyűlölj meg azért az anyádat, hogy még a kívánságod se teljesíti, ha nagy ritkán hazakerülsz...!

— Komolyan beszél, mama? Tudhatja jól, hogy én soha életemben nem vágtam el még egy csirkének a nyakát sem.

— Egyszer el lehet azt is kezdeni... Ott a kés a gyúródeszka mellett.

Feri pár pillanatig tétovázott. Az anyját figyelte, hogy hátha az mégis megmásítja a szándékát. De amikor látta, hogy az öregasszony továbbra is makacsul mozdulatlan, ingerülten rántott egyet a vállán és a késért nyúlt.

— Jól van! De remélem, megsütni nem nekem kell...? Vagy

Király Ilus, népművész

L: Kántor Sándor.

Falus Róbert: Könyvszemle 7

Nincsabadság, Bp. 1978 márc. 7

Király Ilus, népműv.

KIRÁLY ILUS KALOCSAI NÉPMŰVÉSZMESTER emlékére pályázatot hirdet a Népi Iparművészeti Tanács, a Népművelési Intézet és a Bács-Kiskun megyei tanács művelődésügyi osztálya népi hangszer, népviseleti baba és hímes tojás készítésére. A pályázat nyilvános, az egy-, illetve többdarabos munkákat június 15-ig kell elküldeni a Népművészeti és Háziipari Szövetkezetek bemutatóterme, Kalocsa, Tompa Mihály utca 7. címre.

— Hú

8.

Népszabadság, Bp. 1978. márc. 2.

Király Ilus

A kalocsai Népmüvészeti és Háziipari Szövetkezetben dolgoztak :Király Ilus,Peák Röre,Kovács Panna,Török Giza,Pirisi Julis, nevük országosan ismert, valamint Szőnyi Marcsa a legszinvonalasabb külföldi bemutatókon kelt feltünést.

Magyar Hirlap 1976/174/4
Sárközi Mária:Kalocsai virágok

Hajsza az örökségért

REGÉNY IRTA: WERNER E. HINTZ

— Sakk a királynak!

— De még nem matt! — felelte Romeo és néhány pillanatnyi megfeszitett gondolkozás után elmozdult a királlyal.

— Igen, de a dámája el van veszve.

Romeo tréfás szörnyüködéssel ugrott fel a székről és mind a két kezét zsebre tette.

— Feladom a játszmát, hiszen magával szemben egészen tehetetlen vagyok.

— Különben is, — folytatta némi gondolkozás után — mit csinált azzal a veszedelmes irással? Elégette?...

Lia a fejét rázta.

— Odatettem az iróasztalra, két könyv közé, magam sem tudom, miért. Azt hiszem mégis jobb lesz, ha megsemmisitem...

Éles csengetés szakitotta félbe a beszélgetést.

— Talán a levélhordó, — mondta Romeo és az órára nézett. Tévedett, mert az ajtónyilásban az inas borotvált arca jelent meg. Egy hölgy akar a nagyságos urral beszélni.

Lia gyorsan felemelkedett.

— Nem akarom zavarni. Női látogatás rendesen szigoruan magánügy.

— Szó sincs róla... nem tudom ki lehet... — sietett Romeo megjegyezni, de egy mozdulattal sem igyekezett Lia visszavonulását megakadályozni.

— Majd a szomszéd szobában várok és azután játszhatunk még egy játszma sakkot.

A látogató belépett a szobába, leereszkedő fejbiccentéssel köszönt.

— Sylvester ur, nemde?

— Ugy van, nagys... — A száján elakadt a szó, erősen dörzsölte a szemét, de csak ugyanaz a kép állt hidegen és tartozkodón vele szemben.

De hiszen ez lehetetlen! Micsoda hasonlatosság! Ha Lia nem ülne a szomszéd szobában, megesküdött volna, hogy ő áll vele szemben. Igaz, hogy a vonásai kissé élesebbek, kissé idősebb arc, de különben a hasonlatosság annyira meglepő, hogy nem lett volna könnyü feladat a két nőt egymástól megkülönböztetni.

— Nem akar helyet foglalni, nagyságos asszonyom? — kérdezte zavarában Romeo.

Az ismeretlen hölgy méltóságteljes leereszkedéssel foglalta el a felkinált széket s azután várakozással teljesen nézett a házigazdára, hogy megkezdje a beszélgetést.

Romeo zavartan köhécselt.

— Minek köszönhetem a megtisztelő látogatását?

— A nevem Marston Julia, Sylvester ur!

Romeo megdöbbenve nézett a vendégére.

— Jól értettem? — kérdezte kényszeredett mosollyal.

— Megértem, hogy a bemutatkozásom csodálkozásba ejti, de ugy érzem, hogy kötelességem felvilágositani, hogy szélhámosnőt fogadott be a házába. Csak ezért jöttem ide.

A szoba szédületes gyorsasággal forgott Romeo körül. Lassan bocsátkozott a legközelebbi székbe és két keze ujjait egymásba fonta. De hiszen ez teljesen lehetetlen!

— Egy pillanat... — mondta elhaló hangon. — Ön... azt mondja, hogy ön... hogy ön...

— Marston Julia vagyok. Sajnos, csak ma reggel tudtam meg, hogy milyen cselszövésnek esett ön áldozatul.

— Bocsánat, de kitől tudta meg? — szólt közbe Romeo, akibe lassan visszatért a lélek.

Most a látogatón volt a sor, hogy zavarba jöjjön.

— Azt hiszem, hogy ez mellékes. Egy jóbarátom értesitett...

Rövid szünet következett, amit Romeo lázas gyorsaságu gondolkozásra használt fel. Hazudott volna Lia és ujra becsapta volna? Nem, ez lehetetlen.

Gyors elhatározással felállt és közeledett különös látogatója felé.

— Ha megengedi, akkor Marston kisasszonyt... hm, a hölgyet, aki ezen a néven szerepel... szembesiteném önnel.

A második Marston Julia a fejét ide-oda himbálta.

— Őszintén megvallva, nem szivesen találkozom ezzel a szélhámosnővel, de belátom, hogy önnek joga van hozzá, ha...

Romeo nem várta be a további részleteket, hanem kisietett, felrántotta a nappali szoba ajtaját.

— Lia, legyen oly kedves, jöjjön át egy percre.

Amikor azután Lia megjelent az ajtónyilásban és kerekre nyilt szemét ijedten szegezte a képmására, Romeo szinpadias kézmozdulattal mutatta be őket egymásnak:

— Engedjék meg, hölgyeim, hogy önöket egymásnak bemutassam; Marston Julia kisasszony és még egyszer Marston Julia kisasszony.

Lia megdöbbenve nézett a férfira.

— Kérem, Romeo, mit jelentsen ez?

— Ha én azt tudnám, sokkal jobban érezném magamat — felelte a vállát vonogatva. — Ez a hölgy azt állitja, hogy ő az igazi Marston Julia.

— És én?

Most a látogató is beleszólt a vitába. Fölényes mosollyal fordult Liához.

— Lássa be, gyermekem, hogy nincsen semmi célja ezt a nevetséges komédiát tovább űzni; a véletlen ugy akarta, hogy a nyomára bukkanjak. Csak sajátmagát teszi nevetségessé, de rosszul is járhat, ha a rendőrséghez fordulok...

— Nem értem — nyögte Lia és kétségbeesett pillantást vetett Romeóra, aki két kezével a nadrágzsebében határozatlanul állt a két nő közt.

A vendég eközben az ajtó felé ment.

— Azt hiszem, hogy a legjobb lesz, ha ennek a dolognak az elintézését kettőjükre hagyom. Én a magam részéről megtettem a kötelességemet, kinyitottam a szemét, Sylvester ur. A többi a maga dolga.

Romeo csak az ajtó becsukódása után tért magához. A homlokán mély ránc képződött és a leányhoz fordult.

— Lia, kérem, az Istenért, mondja meg, hogy ez mit jelentsen, mert különben beleőrülök. Maga Marston Julia... vagy talán...

Nem kapott választ.

A következő pillanatban az utca felől egy indulni készülő motor begyujtásának a hangját hallotta meg. Fürgén az ablakhoz lépett, elég hamar, hogy meglássa, amint különös látogatója az autó kormányánál ülve utnak indul.

— I A 133—331 — mormogta halkan. Megszokta, hogy gépkocsiszámokat megjegyezzen magának. Ezt a furcsa szokást agytornának nevezte.

A következő pillanatban már ismét a leány mellett állt.

(Ötödik közlemény.)

valaki a *mönyecskepiros, szégyenpiros, lángszin, csertői piros, humokzód, permetkék* rengeteg fajtáját eszében tartani!

Bármennyire felismerhetetlen ma már ez egyénivé alakult népművészet cifra varrásain a lukhimzéses eredet és csak hosszu munkával sikerül itt-ott a visszavezető nyomokat meglelni, a leglényegesebb jellemvonást a fiatal minták is őrzik. *Ez pedig a virág uralma.* A Szeidler-féle fehérhimzés-mintákon ez uralkodik, tehát ez ragadta meg legelőször az egyszerü ember figyelmét is, annál inkább, mert egységével és zártságával primitiv esztétikai örömet okoz a parasztasszonynak. Levél, inda, bogyó a virág mellett csak lényegtelen járulék a szemében.

Ha egy iró munkáját megfigyeljük, megbizonyosodhatunk e tény felől. Még a leghíresebb kalocsai iróasszony, Király Ilus néni sem ugy ir, mint egy tanult tervező. Nincs befoglaló-forma, foltkép vagy kompozició. Maga elé teszi a gyócsot, felébehajtja a részarányosság kedvéért, belemártja a *kalamust* (tollat) a lila tintába s leirja a legnagyobb virágokat, amik majd a minta gerincét alkotják. Ha a *subarüzsák, tüsökvirág, tüzesliliom, duflatulipánt* kész, jöhetnek a többi virágok, szárak, kisebb *rüzsák, kukacvirág, piripara, részögembörvirág*, a *bogyók* és *kacsok*. Rétegről-rétegre épül a minta, legtöbbször alulról felfelé. A természetes térkitöltő érzék és a nagy gyakorlat a segitők. A megrendelőnek aztán elmagyarázza, hogy a szinezést mikép gondolta, különösen olyan virágoknál, amiket most irt először. A többit a parasztasszony már ugyis ismeri.

Ha megkérdezzük tőle, hogy ezt vagy azt a virágot hol látta, meg sem tudja mondani. Talán selyemszoknyán, pántlikán, a természetben, vagy falon, esetleg különböző elemekből az ő keze alatt született.

A *pingáló-asszony* munkája sem sokban különbözik az iróétól. Egy-egy ügyesebb fehérnép rendszerint mindkettőhöz ért. A falminták nem különülnek el élesen a himzéséitől; eredetileg ugyanazon egyszerü elemekből álltak, mint a ruhadarabok, vánkusok himzései. Egy 1916-ból származó gyüjtemény rajzain élesen feltünik még ez a közös eredet, a fehérhimzés elemkincsével való azonosság. De a falfestés technikája más, nem türi a virágok élesen elhatárolt szinezését, a formák hullámos megtörését, amit tűvel nem nehéz elérni, de az ecset nem engedelmeskedik oly könnyen. Igy a falminták merevebbek lettek, sokszor észrevehető rajtuk a bolti patronok hatása, csak ujabban Vén Józsefné (Öregcsertő) és Tamás Sándorné (Alsóerek) keze alatt kaptak uj és egyéni jelleget. A két asszony rendszerint közösen is vállal munkát rendes napszámként.

A ház utcára néző *elejét*, a *pitvart* vagy a *konyhát*, esetleg az *ereszaljáť* és az *első-szobában* az ablakok közét pingálják ki. Finoman letapasztják a festendő felületet, aztán valami alapszint adnak neki, sötétkéket, zöldet, sárgát, vagy világosabb árnyalatokat. Majd a díszitendő sík két ellentétes pontján minden különösebb terv nélkül munkához fognak. Kiki pingálja a maga virágait, épiti az egymásbakapaszkodó ágakat, fürtöket, mig összeér a két kéz munkája s a falon szivárványszinekben pompázik a sok ragyogó virág. Minden asszony büszkesége az utcára cifrán kitekintő ereszalja. Aki gazdagabb, három-négy sor koszorut (csíkot) is festet egymás alá a házán, mindegyiket más alapszinnel.

Rokonok, szomszédok aztán odagyülekeznek szemrevenni az alkotást s egykettőre megállapitják, hogy ez a koszoru szép, ez már nemigen. De tovább hiába is vallatnánk őket! Hogy mi szép rajta vagy miért szép s mi nem tetszik nekik, már egyik sem tudja megmondani. *Hát csak azért, — olyan szépen folyik* — a legtöbb amit magyaráznak. Öntudatlanul

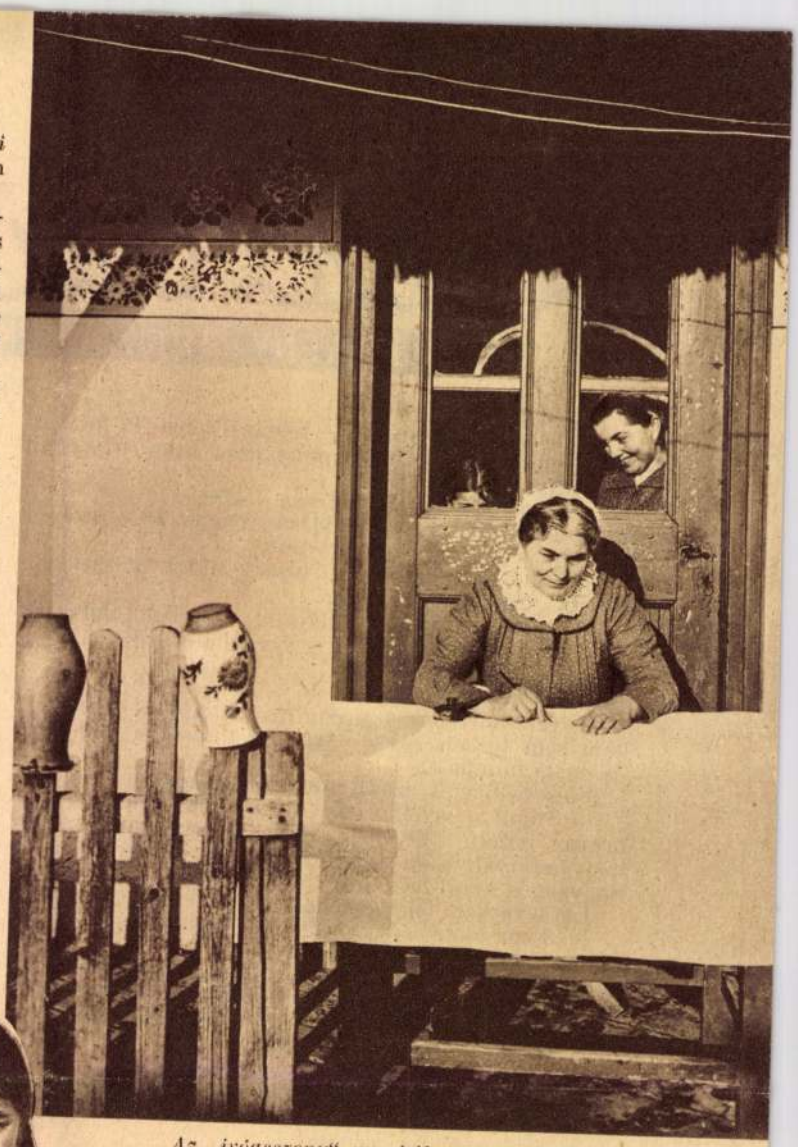

Az „iróasszony" munkában.

élvezik virágos kincseiket, éppen ugy, mint az iróasszony, kinek fogalma sincs róla, hogy értékek születnek a keze alatt.

Mig e naivság egyfelől a legszebb alkotásokat hozza létre, másfelől a pusztulás csiráját rejti magában; minden ujdonság ingerlőleg hat képzeletükre, igyekeznek átvenni. Ma már a városban lakókra annyi idegen hatás zudul, hogy képtelenek átformálni őket s a hanyatlás nyomon kisérhető. A falukban, tanyákon sokkal kedvezőbb a helyzet, hozzájuk csak egészen átszürve kerülnek el az idegen hullámok s tulságos változást nemigen okoznak.

Tehát az ezeréves város virágai nem egykoruak Kalocsával, még százesztendősek sincsenek, — kellene szomorodottan megállapitanunk. A nép közé került uri stilusok továbbképzései, minden ősi vagy primitiv vonás nélkül.

Ha egy nép művészetében csak a megőrzött régiségeket, a hiánytalanul fenntartott ősi dokumentumokat keressük, ugy a kalocsai virágos házak és ruhák értéktelen firkálmányok és öltögetések, De ha észrevesszük azt a hatalmas népi teremtő erőt, — mely az ujabb felfogások szerint a faj értékének fokmérője — s mely képes volt az előnyomda sanyaru mintáiból és ezer idegen hatásból egységes, minden mástól különböző népi művészetet kiformálni, büszkén sorolhatjuk a kalocsai virágokat az ezeréves város élő kincsei közé.

Eckert Irma.

A Pesti Hirlap Vasárnapja 1935 ápr. 21.

EGY EZERÉVES VÁROS VIRÁGAI

Itt bomlanak ki a közelünkben, alig száz kilométerre az ország szivétől s alig ismerjük őket! A kalocsai érsek székhelyén nyiladoznak, benn az Alföld közepén... De a hatalmas főpap kertjében vagy a díszes miseruhákon, a templomokban hiába keressük őket. El kell sétálnunk a a város végére, vagy a közeli szállásokra, falukba. Ott nőnek ki a nép asszonyainak kezén ezek a virágok, rásimulnak koszoruba festve a házak falára, vagy parasztasszony, leánygyerök ruháján, a mönyecske ágyán díszelegnek. Hatalmas virágoskert az a huszonöt-harminc kilométer átmérőjü terület, melyet nyugaton a Duna határol s a szétszórt apró települések középpontjában Kalocsa fekszik.

A vasárnapi nagymiséről kivonuló asszonynép felejthetetlen látvány. A *kötők, ingvállak, pruszlikok cifra varrása* (himzése) felragyog a tavaszi napfényben. Nagy, kinyilt *napforduló-rózsának* tetszik messziről a hullámzó ruhák tömege a pici gyerekeken és az öregasszonyokon egyaránt. De virág van a ház falán, a *vánkus-* és *dunyhafenéken*, még a férfiak ingén is.

Honnan ez a hatalmas áradat? Hiszen husz-harminc évvel ezelőtt jóformán alig ismerték itt a cifra holmit, a *pingált* falat; régebbről meg alig maradt hirmondónak néhány darab. A török után települő lakosság népművészetet nem hozott magával, egyetlen fennmaradt lelet sincs eddig, mely ezt bizonyitaná és az öregek leküzdhetetlen idegenkedése a cifra holmi és főkép a himzések iránt még inkább megerősiti e feltevést. Ellenkező esetben konzervativizmusuknál fogva ők ragaszkodnának legjobban e népművészet alkotásaihoz.

Az eredetet tehát máshol kell keresnünk.

Feltehető, hogy miként népünk nagy részénél a ház és berendezése, a ruházat, felsőbb néposztályok leszivárgó darabjainak utánzása, ugy itt is valami felülről jövő hatás lehetett e díszitőmód magva.

Gyüjtéseim e gondolat mellett szólnak.

A szabad kézzel irt minták mestereinek, az *iróasszonyoknak*, legrégibb rajzai pontosan egyeznek a Kalocsán kb. hatvan éve működött Szeidler-féle előnyomda mintáival. Itt volt tehát a kezdet, amire az öregasszonyok még pontosan emlékeznek is... Elbeszéléseikből és a fennmaradt darabokból azután lépésről-lépésre összeállithattam a fejlődés menetét. A mult század közepének divatos lukhimzés mintái az előnyomda közvetitésével kerültek itt el a parasztsághoz. Letünt nagy történelmi stilusok töredékei és átstilizálásai voltak ezek, a himzés technikájához formáltan.

Néhány ügyesebb parasztasszony utánozni kezdte e mintákat. A szabadkézi sokszorositás következtében aztán mindig egyénibbek lettek, az *iró* máshol is látott virágot, levelet, kosárkát, ezt is berajzolta. A himzéstechnikában is mindinkább függetlenitették magukat. A lukacskákat betöltötték fehér pamuttal, az 1890-es években meg fekete, kék, vörös szinnel is. Később már keverték is az eredetileg tisztán használt szineket, de csak módjával tehették, mert a népi közösség szigoru kritikája minden nagyobb egyéni kilengést megakadályozott.

A világháboru és a következő szabadabb áramlatok azután megenyhitették ezt a konzervativizmust. Asszony, leány jobban követheti a maga cifrálkodó hajlamát anélkül, hogy a közösség ezért kizárná magából.

Ez azután meghozta a himzés reneszánszát.

A régi, fehérhimzésből származó virágok mellé betódult a sokféle rózsa a selyemszoknyákról, gyári falmintákról, uri kézimunkákról, sőt más népművészeti területekről is. Megsokszorozódtak a szinek is. Csak győzze

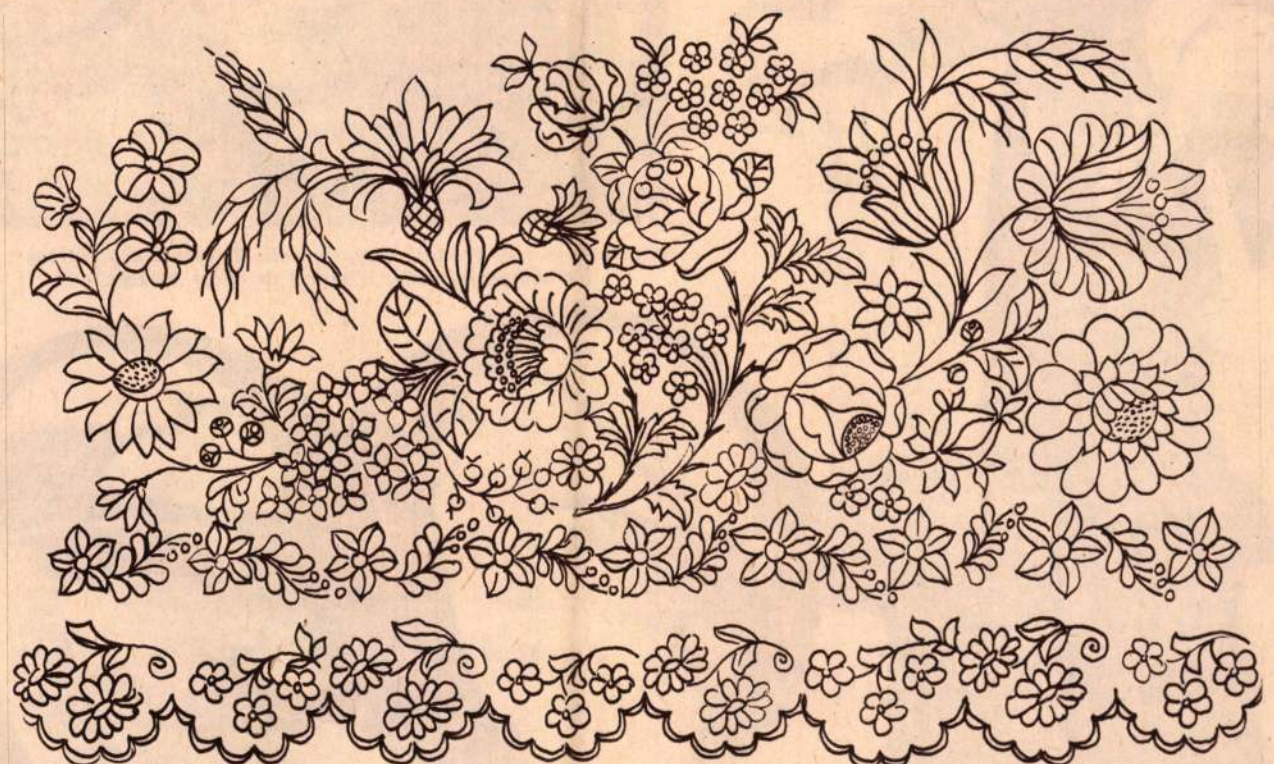

Az irott minta.

színes fehérneműt visel mindenki. Az elegáns hölgy éppen ugy, mint az egyszerübben öltözködő nők. Pár éve kisért az, ami ma már uralkodó divatparancsá változott, hogy *mindenki olyan szinü fehérneműt viseljen, amilyen szinü a ruhája.* Nem tetszik az ma senkinek sem, hogy a ruha szivalaku kivágásából kikandikáljon a házilag horgolt fehér csipke. Ha már kibujik valahol a ruhából egy kis csipkedarab vagy himzett selyemrészecske, akkor legyen egészen olyan szinü, mint maga a ruha, amelyből kilátszik. Már ebből is nagyon természetesen következik, hogy *a fehérneműszinek* mindig a felsőruha divatszineihez alkalmazkodnak. *A szilvakék vezet* fehérneműben is ezen a tavaszon. De hódit mellette a *vizzöld, a tearózsa sárgás szine, a szalmaszin és a pezsgőszin is.* Legkevésbé divatos a rózsaszinü fehérnemü, amit pedig évekig igen kedveltek. Fehér ruha az egyetlen, ami alá fehérszinü fehérnemü való. Aki igazán jól öltözködik, az

többrészes

fehérneműt csináltat. Tulajdonképpen minden ruharendelésnél rögtön a fehérneműt is meg kellene rendelnünk. Szó sincs róla, hogy ma egy ruhához elég egy kombiné. *Az elegancidhoz hozzátartozik, hogy a kombinéval egyszinü és egyminőségü legyen a kis nadrág is.* De még ez sem elég, mert *a hálóingnek is lehetőleg egyeznie kell a többi fehérneművel* s miután a hálóing rendesen rövid ujjas vagy ujjatlan, *a hálókabát vagy a kis pelerin is szükségszerüleg hozzátartozik a garnitura teljességéhez.*

Az ing teljesen eltünt a fehérneműszekrényből. Mindenki kombinét visel kis nadrággal, még pedig hosszabbat vagy rövidebbet, aszerint, hogy milyen a ruhája. Más alsó öltözködést kiván a kosztüm, a sportruha, mást a délutáni, de legjobban különbözik szabásban és hosszuságban a többitől az estélyiruhához készült kombiné. Ennek tökéletesen alkalmazkodni kell a ruha szabásához.

Mindebből az a tanulság, hogy tavasszal legalább egy gonddal megint több jut ki mindazoknak, akik tökéletesen alkalmazkodni akarnak a divat szeszélyeihez. A ruhagondokat csak megnehezíti az, hogy a fehérneműt hozzá kell hangolni mindig az öltözékhez.

Sz. L.

Érdekes nyári és tavaszi kalaptipusok. Baloldali kép: csikos téglavörös kosztüm, bőrövvel és vörös blúzzal.

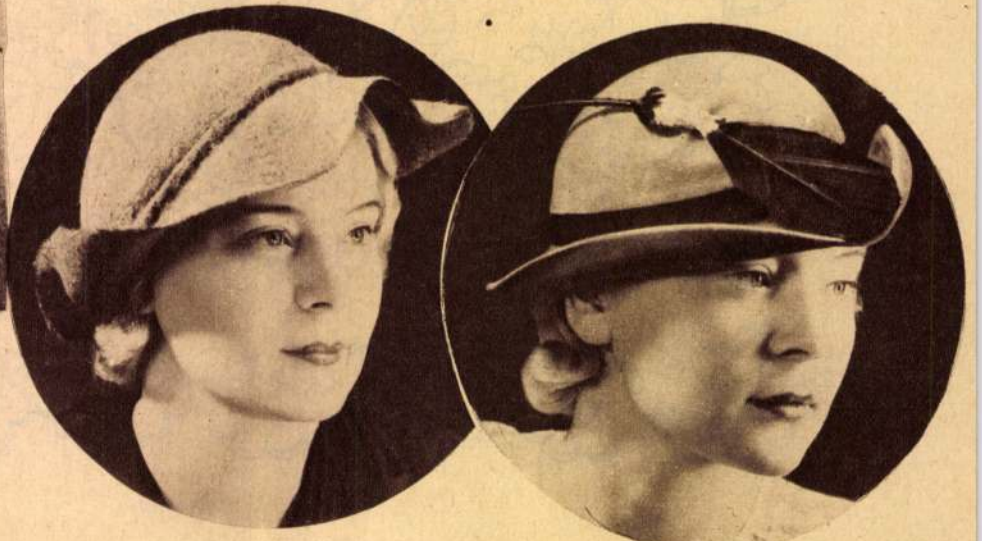

KIRÁLY ILUS /

„nemrég elhunyt híres népművésy a kalocsai húmrés megteremtője" emlékére 1968. augusztusában Kecskeméten a fegyveres erők klubjában kiállítást rendezter

Pest Megyei Hírlap 1968. aug. 25.

/3

MDK

Király Ilus, népművész

Kalocsai hímzőasszony. Emlékére kiállítás nyílik meg Kecskeméten.

—: Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1968 aug. 23.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1968 AUG. 18

Király Zoltán

1021

Népművészeti kiállítás

Király Ilus, a népművészet mestere emlékére augusztus 24-én, Kecskeméten megrendezendő „Népművészet a modern lakásban" kiállításra mintegy 500 pályamunkát küldtek be. A nőtanács megyei titkárságának helyiségében Báldi Flóra, megyei szakreferens elnökletével a zsűri az anyag felét javasolta kiállításra. Az öt legkiválóbb alkotást megyei díjazásra terjesztették fel.

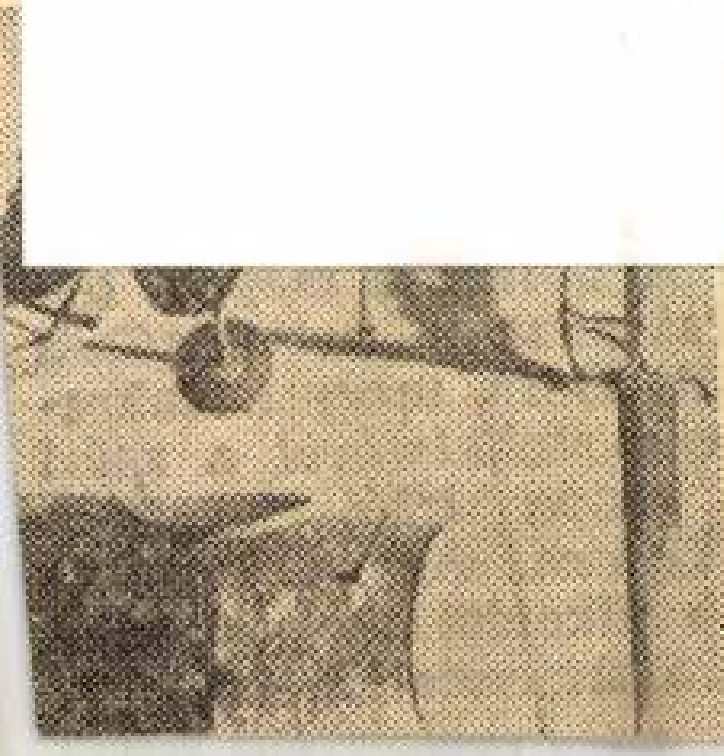

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZABAD FÖLD

1968 SEP 1

1021

#

Három kiállítás nyílt szombaton Kecskeméten. A városi művelődési házban magyar parasztfestők alkotásait, a Fegyveres Erők Klubjában a kalocsai hímzés megteremtőjének, Király Ilusnak műveit mutatták be, s tárlatra kerültek a népzenész-találkozón részvevő, más művészeti ágakat képviselő mesterek munkái is.

#

1968 AUG 23
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Király Gy.

NÉPSZABADSÁG

1021

— HÁROM ÉRDEKES KIÁLLÍTÁS NYÍLIK szombaton Kecskeméten, a népzenészek 2. országos tanácskozása alkalmával. Bemutatják a magyar parasztfestők alkotásaiból rendezett gyűjteményes kiállítást, és az egyéb művészeti ágakat művelők munkáit. Megnyílik a kalocsai színes hímzést megteremtő Király Ilus emlékére rendezett kiállítás is.

Tavaszi
nyeiben
Chanso
mi.)

ktatás.

MSZMP Központi Bizottsága tudományos, közoktatási és kulturális osztályának helyettes veze-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 DEC 14

MAGYAR NEMZET

Kiállítás

Emlékesttel és kiállítással emlékezik meg Kalocsa város tanácsa a város szülöttéről, Király Lue életéről. A Népművészet Mesterének számos tervét és hímzését mutatják be december 16-án a kalocsai könyvtárban.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1957 JUL 26.

A kalocsai asszonyok kezének virágai

— Kisriport egy avatásról —

Egy teljes nap ünnepi műsora papírra vethető ugyan, de lefolyásáról teljes képet festeni, vagy apró részletekbe bocsátkozni, aligha lehet. Éppen ezért azt írom meg, amit láttam. Természetesen igyekeztem mindent látni, hallani.

Kevés olyan hely és alkalom volt még Kalocsán, ahol annyi ember gyűlt volna össze, mint a Népművészeti Ház avatásán. Nemcsak a kalocsaiak, hanem az ország számos, más népművészeti és háziipari szövetkezetétől is eljöttek. Itt vannak a karcagi, hódmezővásárhelyi, szekszárdi, kaposvári népművészek. Az udvaron káprázatos népi viseletek keveredtek a hétköznap megszokott ruháival. Nem bírja ezt a ceruza, de még a festő ecsetje is csak nehezen tudná visszaadni, olyan színes, tarka a forgatag.

Bent a házban — a népművészet igazi fellegvárában — a tumultus még jobban észrevehető. A virágfüzérekkel, kalocsai motívumokkal festett szoba falán hímzéses terítők, függönyök teszik változatossá a képet. Az elnök tájékoztat a szövetkezet néhány eredményéről, a jövő tervéről.

— Ötszázhúsz tagunk van. A taglétszám állandóan nő. A szövetkezet részlegeihez tartoznak a bedolgozók, a konfekció varroda, s a népművészeti részleg. Ez évi tervünk 8 millió forint.

— Szállítanak hímzéseket külföldre is?

— Igen. Eddig 300 ezer forintos exportszerződést kötöttünk. Küldtünk kalocsai hímzést Brüsszelbe, a világkiállításra is. — Sajnálkozva teszi hozzá: — Angliából oly nagy megrendelést kaptunk, melyet képtelenek voltunk elvállalni. 250 000 darab hímzett terítőt rendeltek, 12 millió forint értékben.

Egy kis szobában a kalocsai népi hímzés írásmestereivel válthattam néhány szót. Király Ilus néni, a népművészet mestere volt az első.

— Mikor kezdett rajzolni, Ilus néni?

— Még elemista lány voltam, amikor a palatábla egyik oldalára az ABC-t, a másikra a virágot írtam. Most 71 éves vagyok, de nagyon jó érzés még festeni. Van egy dédunokám — 11 éves —, őt tanítom most rajzolni. Tamás Andrásné, Lakatos Ferencné, Vörös Jánosné, mind a népművészet mesterei. Egyszerű parasztasszonyok és mind egyet vallanak: »Jó hímezni, írni, festeni.«

De utoljára talán még egyről. Kincset érő vitrinek előtt állok. Bennük az egyszerű emberek, asszonyok tehetségének bizonyítékai. A művészi terítők, ezer szállal varrt falvédők, s a nép szépérzékét dicsérő ruhadarabok. Mind megannyi élővirág nyílik itt az üvegek alatt. Igen. Virágok, a nép, a kalocsai asszonyok munkás kezének virágai.

Gémes Gábor

WASHINGTON (AP) Amerikai atomtudósok egy csoportja kedden megállapította: a világnak ma nem is annyira a »tiszta« és »piszkos« hidrogénbombák között kell választania, mint inkább a nukleáris háború és a nukleáris fegyverek fenyegetésétől mentes világ között.

Az amerikai tudósok szövetsége Los Alamos-i szervezetének több mint 50 tudósa csatlakozott ahhoz a nyilatkozathoz, amelyben a tudósok aggodalmukat fejezik ki, hogy három neves tudós nemrégen a nukleáris kísérletek folytatását javasolta. Az atomtudósok szerint ez az érvelés meghiúsíthatja az Egyesült Államoknak a leszerelésre irányuló erőfeszítéseit. Ezt a nyilatkozatot megküldték Eisenhower elnöknek és másoknak is.

A Los Alamos-i csoport nyilatkozata, amelynek címe: »Helyezzük helyes megvilágításba a nukleáris fegyverekkel végzett kísérleteket« dr. Ernest Lavrance-nek, dr. Edward Tellernek és dr. Mark M. Mills-nek, a kaliforniai egyetem három professzorának Eisenhower elnöknél tett június 14-i látogatására utal.

A nyilatkozat szerint a három atomtudósnak az a megállapítása, hogy négy- lehet állítani » bombát, amely padéktól mentes, ezért folytatni k ket«, burkolt tám kai leszerelési ja formái ellen.

»Az Egyesült kájának arra kel mondja a Los Alamos-i csoport, hogy méltányos lépéseket tegyen a leszerelés és a nemzetközi kapcsolatok területén, hogy csökkenthessük a háború kockázatát.«

Ha igaz, hogy az emberiségre olyan jövő vár, amelyben vagy »tiszta« vagy »piszkos« nukleáris bombákat fognak használni, akkor természetesen folytatni kell a fegyverekkel végzett kísérleteket, hogy úgynevezett »tisztább« bombákat gyárthassanak. De tágabb értelemben a legfontosabb cél a világbéke megteremtése. Ma nem is annyira a »tiszta« és a »piszkos« bombák között kell választani, hanem egy olyan világ között, amelyben háború és éppen ezért nukleáris bombázás lesz, s egy olyan világ között, amelyben mentesek leszünk ettől a csapástól.

Budapestre, úgy[illegible] repülőgép 38 perc alatt tesz meg. Eddig nyolc esetben vették igénybe kecskeméti betegek

A „KA—18" a szov

Nyikolaj Kamov, a legújab szovjet helikopter tervezője ki próbálta »légi motorkerékpár nak« becézett gépét.

A helikopterrel Drobisevszki pilóta emelkedett először a leve gőbe. A gép kiváló konstrukció nem rángatódzik, s az utas úgy érzi magát, mintha egy csukot »Limousin«-ban ülne, amely sí mán száguld a tükörsíma úton.

Az új helikopter légcsavarjai egy tengelyhez kapcsolódnak. Ezek különféle irányban forognak és ez kitűnő kormányképességet biztosít a gépnek. Farokkormánymüve két függőleges

470

KALOCSÁN nyílnak a virágok

A kalocsai hímzés Amszterdamban, Párizsban

A friss tavaszi szél a szépen növő vetések zöld hullámait mozgatja. A kalocsai jellegzetes házak apró, gondosan művelt kertjeiben nyílnak a tavaszi virágok, a híres író- és hímzőasszonyok kedves virágai, amelyek ott mosolyognak ránk a kalocsai hímzéseken.

A Tompa Mihály utcai Népművészeti Ház régi nevezetessége a városnak. Most a kalocsai Népművészeti Szövetkezet otthona. Az udvaron serény építkezés képe fogad. A Népművészeti Ház építési stílusához alkalmazkodó, de modern, nagy ház emelkedik itt a régi mellett, több mint félmillió forintos költséggel. Itt kapnak majd helyet az író és hímző népművészek, a hatalmas méretű *alkotóteremben*. Az építkezés költségeit a Háziipari Szövetség Népi Iparművészeti Alapjából fedezik, így a szövetkezet ajándékba kapja ezt a szép házat.

A múlt és a jelen

1952. augusztus 7-én 57 kalocsai, öregcsertői, homokmégyi asszony alapította a Kalocsai Népművészeti Szövetkezetet. Eleinte maradék gyapjúfonálból pulóvert, kesztyűt, jégzoknikat kötöttek. A Népművészeti Vállalat megbízásából azonban már akkor, októberben hímző-részleget is szervezték 25—30 környékbeli asszony bevonásával. Igen kevés megrendelésük volt eleinte, mert csak egyfajta színes terítőt hímeztek. Színesek voltak ezek a munkák, de erződött rajtuk a bizonytalanság, a mintakincs helytelen átalakulása. A felszabadulás előtti évtizedekben született hímzések kereskedők megrendelésére keltek életre. Tőlük idegen térkitöltést kívántak a hímzéseken, meghatározott virágmotívumokkal. Ennek a hatása megmutatkozott művészi munkájukon. Pedig az országszerte neves íróasszonyok, mint Király Ilus néni, a negyvenszállási Tamás Andrásné, az öregcsertői Czabai Istvánné, a szakmári Vén Lajosné és a többiek szépet akartak.

1953 végén került a szövetkezet a Háziipari Szövetséghez.

— *Ettől kezdve jelentős változás állott be a fejlődésünkben* — mondja Tamás Andrásné, a népművészet mestere, a szövetkezet népművészeti felelőse.

Egyre több munkára kaptak megrendelést. Sok hímzést exportra is szállítottak. Elővették az öreg szülők által készített régi munkákat és azokat tanulmányozták, mert nem voltak megelégedve a szakemberek véleményével és tanácsaival. Lassan levetkőzte a hímzés a ráerőszakolt idegen hatásokat és jellegzetes fejlődésnek indult. A szövetkezet fáradhatatlan elnöke, Orbán Gyuláné szinte ostromolta újabb és újabb mintákkal a Népművészeti Vállalatot, később a külkereskedelmi értékesítő szervet is. Nem is eredménytelenül. Egyre híresebb lett a kalocsai hímzés, főleg a nyugati államokban és ma már alig tudnak eleget tenni a nagy keresletnek.

Pedig egyre újabb területek kapcsolódtak a művészeti részleghez: Szakmár, Alsóerek, Felsőerek, Drágszél, Kiscsertő, Réztelek, Keserűtelek, Gombolyag. Olyan helyeken, ahol az asszonyok már nem igen hímeztek, az utóbbi időben szebbnél szebb terítőket, alátéteket, éttermi készleteket, hímzett gyermekruhákat adnak ki alkotó kezükből a környékbeli népművészek. — Gazdaságilag erős, jól eggyékovácsolt szövetkezet lett a Kalocsai Népművészeti Szövetkezet.

A vészes ellenforradalmi idők alatt, október utolsó napjaiban, minden hívás nélkül összejöttek a környéken lakó tagok is és együtt jelentették ki a vezetőséggel, hogy nem engedik szétzülleni a szövetkezetet. És amikor Nyugatról áradt hazánkba az ellenforradalmi propaganda, a népi demokrácia, a proletárdiktatúra gyalázásának hangja, a Kalocsa környéki népművészek ezeket az »ajándékokat«, Kalocsa szép virágaiból álmodott csodálatos, színes műremekekkel viszonozták. A Margit-virág, az orgona, a nefelejts, a pipacs, a búzavirág, a babarózsa, a gyöngyvirág, a sárgaliliom, a harangvirág csodálatosan színes szirmai hirdették a Kalocsa környéki nép életerejét, erkölcsi és esztétikai tisztaságát. Gráz, Frankfurt, Amszterdam és Párizs népe talán felismerte a kalocsai művészek üzenetét a fényes kirakatokban megjelenő gyönyörű hímzéseken, amelyeknek mintái éppúgy összefonódtak a nép életével, mint Bartók és Kodály zenéje.

Jelenleg 500 tagja van a szövetkezetnek. 250 asszony és leány rajzolja és hímezi a népművészeti munkákat. A Népi Iparművészeti Tanács eddig 21 asszonyt ismert el és látott el »*Népi iparművész*« igazolvánnyal és havi 150—500 forint alkotói díjat folyósít munkájuk megkönnyítésére minden hónapban. Kormányunk művészete elismeréséül a »Népművészet mestere« kitüntetéssel jutalmazta Kovács Jánosné, Király Ilus kalocsai íróasszonyt, Tamás Andrásné negyvenszállási író- és hímzőasszonyt, valamint Vén Lajosnét, a híres szakmári pingálóasszonyt. A *szövetkezet múltévi termelési értéke meghaladta az 5 millió forintot és közel 100 000 forint osztalékot kaptak a tagok az elmúlt esztendő nyereségéből.* Az idén még nagyobb lesz a jövedelem. Az első negyedévben *több mint másfél millió forint értékű hímzést* juttattak el a központba. Ebből több mint 200 ezer forintot érő hímzés exportra ment. *A szövetkezet népművészeti termelése az összes termelésnek több mint 80 százalékát teszi.*

Sötét felhőgomolyagok húznak el, hideg a tavaszi szél, de itt bent, a szobában az összehajló kendős asszonyfejek árnyékában »nyílnak« a virágok. Új munkákkal készülnek a jövő évi Brüsszeli Világkiállításra, a moszkvai VIT-re. Várják, egyre türelmetlenebbül a Népművészeti Ház átadását, amelyet úgy érzik, megérdemelnek. S ha majd hamarosan külföldi látogatók megnézik a város büszkeségét, az ősi bútorokkal berendezett Népművészeti Házat, megismerkedhetnek a csodálatosan szép kalocsai hímzések alkotóival is.

Kiss Ivor cikke nyomán

PETŐFI NÉPE, KECSKEMÉT

1957 MÁJ 16.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

demli a bizalmat

nk kell a termelékenységet. Üze-
ob helyen bevezették az időbért,
zi a termelés fokozását. Termé-
ondolok arra, hogy túlfeszített,
normákat állítsanak vissza, mert
keresethez, vagy selejtgyártáshoz

lottam, hogy az országgyűlés el-
ímert, magam vettem le a gyár
Kossuth-címert. Helyébe népünk
érdekeit jobban kifejező címer

elvtárs az áremelkedésről szólt
legfontosabb közszükségleti cik-
melkedtek. Élelmiszerek, ruhák,
tetlenek maradtak. Úgy gondo-
n együtt sok dolgozótársam sem
lábbis most motort venni. Így
pennünket sérelmesen az ár-
inkább, mert jóval több a kere-
tóber előtt, mert részünkre a
inkább fizetésemelést adott.

LEVELEZŐNK ÍRJA:

Köszönet az SZ

Mondjuk meg őszintén, hog
olvastunk panaszokat az SZTK
racionalizáltak, közölték velem
lejárta után nyugdíj iránti kére
Aggodalommal néztem a jövő elé, abban a hiszemben, hogy a tömeges nyugdíjazások miatt hónapokig kell várakoznom — esetleg többszöri sürgetés után — amíg nyugdíjam folyósításra kerül. Ezzel szemben kérvényem beadása után 6 nappal megkaptam a nyugdíjat megállapító határozatot és az illetménnyel-ellátottság letelte után négy nappal a csonka hónapra járó összeget.

Itt mondok köszönetet az SZTK dolgozóinak ügyem gyors elintézéséért.

K. M. nyugdíjas

Vöröskeresztes csoportok az úttörőcsapatokban

A bajai úttörőcsapatokon belül újjászervezték a vöröskeresztes csoportokat. Minden iskolából egy-egy egészségügyi felelős, pedagógus közvetlen kapcsolatot tart a helyi Vöröskereszt szervezettel, hogy megfelelő irányítást kapjon a kis pajtások egészségügyi tevékenysége.

Az elmúlt hetekben tisztasági verseny indult az iskolák, illetve az egyes osztályok között. A versenyt az iskolai év végén értékelik és a győztesek mosdókészletet kapnak, melyen az a felirás díszeleg: — »Legtisztább osztály«. A Vöröskereszt ezenkívül egészségügyi csomagokat, mentőládákat juttat az iskolának a jobb munka érdekében.

A Vöröskereszt a tanév befejeztével sem szakítja meg kapcsolatait az úttörőkkel. A dunántúli Kiskövesden sátortábort létesít, ahol több csoportban két héten át táborozhatnak az úttörők.

A bajai Vöröskereszt munkáját dicséri az is, hogy rövidesen elsősegélyt nyújtó tanfolyam indul a bajai iparvállalatok, állami gazdaságok dolgozói, valamint az Autóbusz Vállalat jegykezelői részére. Ugyanakkor elsősegélyt nyújtó állomást szerelnek fel Baján a József-város és Kiscsávoly városrészekben olyan helyeken, ahonnan távolesik az orvosi rendelő, vagy nem is lakik orvos a környéken.

z és brigádja

AN?

a telep legjobb tőzegbányásza,
újító, kommunista, sok gonddal,
és bajjal küszködő hatcsaládos
édesapa.

Elbúcsúzunk. Befejezésül csak az ő szavait tudom megismételni: ha valaki tud, akkor segítsen Máté Sándoron, a kis Antin.

Venesz Károly

KISKUNHALAS = Európa „körte-fővárosa"

KIEFER PÉTER nevű amerikai farmer állította elő ezt a róla elnevezett körtefajtát a Vilmos vajkörte és a homoki Chinai japán körte keresztezéséből. Már az 1890-es években bent volt hazánkban, mint a legjobban termékenyítő virágporú változat, hogy vegyes ültetéssel más körtéket is dús termésre ösztönözzön.

Halas már a századvégi 70—80-as években gyümölcs-központtá alakult ki Kecskemét és Nagykőrös után. Hamburgban, Prágában és más német kiállításokon mutatta be kertészetét. Almáját Vilmos német császár is megdicsérte Szögyényi Marich László berlini követnél, akinek társalkodónője: Ortlieb Lina azelőtt Novák Rudolf halasi gyógyszerésznél tanította a német nyelvet s az innen csomagokban küldött almát, körtét a nagykövet uzsonnáin is gyakran felszolgálták.

A HALASI gyümölcstermesztés sokat nyert Szilády Áronnal, a nagy egyházi szónokkal s a

LET, ÜZLE

ven rövid idő
gfeljebb csak a
szárnyán ér-
tt volna meg.
megjön ő is, a
ért, az írógép-
Elromlott az
ó-tanár írógépe,
lene megjavíta-

év körüli, jó-
levő ember
lapos táskagép-
rögeti egy erre
szerszámmá elő-
t fogkefével,
atja a billen-
csleng-pling, tíz
az iroda sarká-
ég végére sem
egy rövidke tör-
k az igazgatóval
ész a gép.
jön az alku.
azgató magatar-
átszik, hogy az
incsen bővében

a pénznek, n
hát gondolnia
fillért.

— Remélem,
számol, mint
napja is, ami
forintot fizette
órás munkáért
ja.

A szerelő a s
ritkaságának t
mosolyog: — I
rem, á, kérem.
zával számol, s
a számlát: 50 f

Megkapja a
arra a kérdés
mi volt a gép b
ha legközelebl
kezűleg is mej
reparálni, kit
laszt ad.

— Jó szakm
gáé, hallja, ha
alatt ötven for
het keresni
szúrja meg eny

MDK

Király Ilus népművész

Ő alkalmazott először háromnál több színt a kalocsai hímzésen, vagy fél évszázaddal ezelőtt. Ugyancsak ő komponálta először a Richelieut cifra hímzéssel. Az első ilyen technikával készült kötény az újonnan avatott kalocsai múzeumban található. (repr.)

– ta: Milliós virágok.

Nők Lapja, Bp. 1957. július 25. [8. l.]

MDK

Király Ilus, Kovácsné

l.: Kovácsné Király Ilus

Nők Lapja, Bp. 1957. május 23. [2. l.]

KIRÁLY Hus

nép művész

K. Gy.: kiállítások

Művelt Nép 1955. 4. évf. 52 n. dec. 25. 4. l.

MDK

Király Ilus népművész

Országos hírű kalocsai népművész. Az ottani háziipari szövetkezet tagja. Az általa tervezett hímzéseket még külföldön is ismerik.

– ta: Milliós virágok.

Nők Lapja, Bp. 1957. július 25. [8.l.]

MDK

Király Ilus népművész

A legidősebb hímzés-író, a népművészet mestere. Ő és lakatos tanítványai díszes asztalterítővel készül a moszkvai magyar ipari kiállításra. (Képaláírás, fényképpel repr.)

Moszkvában augusztus 12-én nyílik meg a magyar ipari kiállítás.

Ország-Világ, Bp. 1960. 31. sz. 6. l.

Király Ilis, népművész

- Kalocsán hímzett

Dénes Gizella: Asztrik apát városában

Vigília, 1971. aug. 552. l.

MDK

Király Ilus, dovácsné

l.: Dovácsné Király Ilus

Nők Lapja, Bp. 1958. február 13. [15. l.]

MDK

Király Ilus, Kovácsné

l.: Kovácsné Király Ilus

Nők lapja, Bp. 1953. augustus 27. [6. l.]

Király Ilus, népművész

MDk

Kalocsai „író", hímező iparművész

Király Ilus, a „népművészet mestere", a Kalocsai népművészet fejlődésében jelentős szerepet vitt. A sokszínűség elterjesztésének egyik úttörője volt. A kalocsai hímzés n.i. kezdetben csak fehér alapon fekete hímzés volt, később kezdték alkalmazni a pirosat, s 1880 körül jelent meg a kék: Az 1920-as években viszont már 26-27 féle színnel dolgoztak a kalocsai „író- és hímezőasszonyok.

Király Ilus 1959-ben 73 éves. Meglepően merész, ünde szín-kompozíciók jellemzik műveit. Neveretesebb művei: egy nádast ábrázoló hímzés, továbbá a kalocsai Népművészeti Ház díszítő virágos falinőnyeg.

Szabadi Sándor: Három éjjel megálmodta – három nap kigondolta...

Népszabadság. szp. 1959. júl. 30.

8. l

Király Ilona

1898/99 – 1900/1 a Deák Ébner
féle női festőisk. növendéke

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l.

Király Ilona

1901/2. téli kiáll.

Nemzeti Szalon

Tájkép. olajf. 80 kor

Szmrecsányi Miklós V-62.

Király István
faragó

1727. Szilágyballa

Bal Hel 129. l
53. l.

Szabó: Erdélyi mes-
sarkedők.
Ethnographia

Tek

Ennap Kängn tenfertie

Vállalat

Budapest

V Rothenmere u 12 III 2.

KIRÁLY ISTVÁN, csutorásmester

A veszprémi csutorás mesterek névsora 1722-1891

80.-Király István:	Első adat	1794
	Utolsó adat	1834
	Remekel/beáll/	1794
	Vice-céhmester	1812
	céhmester	1825
2 259.old	Remekel	

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

M.D.K.

Király István, keramikus

1872-ben a regéci porcelángyárban "Fábrikai munkás". 180.o.

Mihalik Sándor: A magyar porcelángyártás kezdetei 168.o.

Folia Archaeologica, VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

Király István,
a MÉSZ Mesteriskola Előadásai
VII. ciklus 1982-84.

Király István: a korszak társadalom- és szellemtörténete Németh László.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 5-old.

MAI NAP 1990-04-11

Óriás, akit ünnepel a világ

Idén van Van Gogh centenáriuma

1990 az ember nagyságába vetett hit esztendeje is: *Van Gogh* éve. A világ azt a festőóriást ünnepli az idén, aki – ez már közismert tény – életében egyetlen képet sem tudott eladni, s nyomorban, elmegyógyintézetben fejezte be látomásokkal teli, megszállott alkotásnak szentelt életét.

Halálának századik évfordulóját készül méltón megünnepelni a világ. Hazája, Hollandia március 30. óta két olyan kiállítással várja a nagy művész híveit, amelyre még nem volt példa: 370 festményét és rajzát gyűjtötték egybe a centenáriumra. Kölcsönadta e tárlatra féltve őrzött Van Gogh-alkotásait a moszkvai Puskin Múzeum, a londoni National Gallery és a Tate Gallery, a New York-i Metropolitan Múzeum és a párizsi Orsay Múzeum. Sőt: a magángyűjtők sem maradtak ki a sorból. A lapok tudni vélik, hogy még soha ekkora összegű biztosítást nem kötöttek egy kiállításra...

Jobban mondva két kiállításra: a festményeket Amszterdamban láthatja a közönség, a nevét viselő, elegánsan egyszerű, modern, szép múzeumban, míg rajzait az ország északi felében, a veluwei nagy nemzeti parkban található otterlói Van Gogh Múzeumban állították ki.

A két kiállítás július 29-ig, a nagy művész halálának évfordulójáig lesz nyitva. A rendezők olyan tömegű látogatóra számítanak, hogy a helyszíneken a torlódás elkerülése végett nem is árulnak jegyeket. A belépőket – amelyek csak egy bizonyos napra szólnak! – előre kell megvenniük az érdeklődőknek. A rendezők külön buszjáratokat indítottak a két, egymástól távol levő kiállítás között.

A Van Gogh-évben e két főrendezvényen kívül azok a városok is megemlékeznek a művészről, ahol hosszabb ideig élt és alkotott: így például a dél-franciaországi Arles, a Párizs melletti Auvers-sur-Oise, a belga Borinage.

Peace Press

ÓZDI VASAS

1990. április 27.

Ez a kiállított festmény is a Sajó-környéki tanyavilág hangulatát idézi

Király István kiállítása

Egy pedagógus festő a Sajó partjáról

Sokak által még bizonyára ismeretlen festő-pedagógus, Kjrály István tárlatát nyitották meg április 23-án délután a Kohászati Gyártörténeti Múzeumban. *Dobosy László*, múzeumigazgató köszöntötte az érdeklődőket, majd *Nagy Károly* iskolaigazgató, helytörténész ismertette Király István életútját, a képzőművészetben elfoglalt szerepét.

Király István 1941-ben született Sajószentpéteren. Középiskolai tanulmányait Miskolcon, a jó nevű Földes Ferenc Gimnáziumban végezte. Érettségi után a sárospataki tanítóképzőben tanítói, ezt követően Egerben a tanárképző főiskolán általános iskolai tanári, végül 1981-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen középiskolai tanári diplomát szerzett. Huszonnyolc évvel ezelőtt került — az ugyancsak tanítói képesítéssel rendelkező feleségével együtt — Sajóvelezdre, ahol jelenleg is él.

A képzőművészettel — grafikával és különösen a festészettel — már a gimnáziumi tanulmányai alatt is foglalkozott. Igazán mélyrehatóan Sárospatakon a tanítóképzőben két kiváló festőművész tanára — Debreczeni Zoltán és Nagy Dezső — segítségével és útmutatásával válik jártassá az „ecsetforgatás tudományában". A diploma megszerzése után, különösen festőművész barátai: Hornyák Pál és Majercsik János voltak nagy hatással festői munkásságára.

Termékeny festővé tulajdonképpen csak az elmúlt évtizedben vált, stílusán akkortól már érezhetők az egyéni, sajátos vonások. A formák, a színek elhelyezésében a képek komponálásánál rendkívül precíz és igényes. Ábrázolt képelemei méretarányosak, valósághűek és mély érzelmi töltésűek. A kiállított képek alapvetően két klasszikus témára oszthatók: csendélet és tájkép.

Tájképein elsősorban közvetlen környezetének hatása érezhető. Alkotásai többnyire a Sajó-partot idézik, képeiből sugárzik a vízpart varázsa, a nyugalmat és békességet árasztó harmónia. Művein érezni, hogy a festő „otthon van" ebben a világban, érzelmileg erős szálak kötik az általa ábrázolt tájhoz. Virágcsendéletei a színek adta lehetőségek széles skáláján mozognak, ezért izgalmasak, árad belőlük az energia.

Király István így vall festészetéről: „*... Azért készültek ezek a képek, hogy a bennem levő feszültségeket valamilyen formában levezessem. Más ember mást csinál, másképp vezeti le. Az én természetem kissé zárkózott és valahogy így adtam ki magamból ezeket a negatív, vagy pozitív élményeket. Ilyen hangulatban születtek — és születnek ma is — képeim, sötétebb színekkel, vagy a színskála adta melegebb színekből ...*"

Az utóbbi két esztendőben munkássága egyre inkább ismertté vált megyeszerte. Alkotásait többek között: Encsen, Szendrőn, Edelényben, Halmajon, Rudabányán, Miskolcon és Satoraljaújhelyen tekinthették meg a festészetet kedvelők. Művei mindenütt elismerő fogadtatásban részesültek.

Az ózdi tárlatot június 10-ig látogathatják az érdeklődők.

Cs. Bárdos

KIRÁLY ISTVÁN festő

KIRÁLY István grafikus

TÁRLAT

Velezdi rajzok

Sajóvelezd (ÉM) – Király István sajóvelezdi festményeiből nyílt kiállítás az elmúlt hétvégén a helyi művelődési házban. A kiállításhoz és a község fennállásának 700. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségsorozathoz kapcsolódva kiadványban is megjelentették a pedagógus-képzőművész rajzait.

Király István: Pincesor

TÉKA

III/III-as könyv

HORPÁCSI SÁNDOR

Élt a szomszédunkban egy asszony (azóta kihalt az egész család, mert a gonosz emberek is meghalnak), aki nagy szájával, rabiátusságával rettegésben tartotta az egész utcát. Igazi minden lében kanál volt, aki felemelte a fedőt, ha kidobták az ajtón, bejött az ablakon. Mindenre és mindenkire kíváncsi volt, tudott is mindenkiről mindent. Sokáig nem keltett gy-

Szülőföldben termett énekek

Bogács (ÉM – FG) – **1993. augusztus 20-án avatták fel Víg Rudolf, bogácsi születésű népzenekutató, a cigány folklór nemzetközileg elismert szakértőjének emléktábláját. Ugyancsak egy évvel ezelőtt adták ki először a helyi önkormányzat által alapított Víg Rudolf-díjat. Akkor a Hórvölgye Termelőszövetkezet támogatásával alapított pávakör kapta meg az elismerő címet, az idén pedig Kiss Józsefné, Köteles Mária vehette át a díjat.**

– Nem is gondoltam, hogy a többiek népviseletben jönnek az ünnepségre – sajnálkozik Marika néni. – Pedig ha tudom, én is úgy öltözöm. Annak idején én vettem a ruhaanyagot, megvarrtam hat öltő ruhát. Gyerekkoromban még ebben jártak a nagyanyámék, de édesanyámnak és nekem is volt ilyen ruhám. Most már csak fellépések alkalmával öltözünk így. A ruha alapszíne mindenkinek más-más, de a kötényünk egyformán fekete, a ruha anyagából készítettük a kontyot – lapátos kontynak mondjuk ezt a jellegzetes bogácsi fejdíszt. A pávakör vezetőjének, Benyovszky Pálné énektanárnőnek a viseletét is én varrtam...

Kiss Józsefné *Fotó: Laczó József*

Az igazán látványos bogácsi népviseleten kívül talán az unokájára a legbüszkébb Marika néni. A kislány már hároméves kora óta tagja a hagyományőrző együttesnek, szívesen énekel együtt a nagymamával. A férjén kívül tulajdonképpen az egész családot sikerült bevonni az együttes munkájába. Persze, neki sem csupa dal, csupa vidámság az élete, mert például, amikor a fia betegeskedett, akkor bizony nem ment az ének.

Most viszont boldog. Örömmel meséli, hogy is volt, amikor megszületett a pávakör.

– A téeszben voltam mezőgazdasági csoportvezető, munka közben mindig énekeltünk az asszonyokkal. Egyszer azt mondja nekünk Hilóczky János, a téeszelnök: „Kislányok – mindig így hívott bennünket –, miért nem alakítanak egy pávakört?!"

Azóta sokfelé jártak az együttessel, eljutottak Lengyelországba, Szlovákiába, bejárták a megyét, többször énekeltek a Miskolci Nemzeti Színházban. A pávakörön kívül természetesen a hagyományőrző együttesnek is tagja Marika néni. A „Bogácsi fonóban" pereg a keze alatt az orsó, s immáron hét éve búcsúztatják el tőle „vőlegényfiát" a „Bogácsi lakodalmasban".

A pávakörről és a mostani kitüntetésről nem lehet úgy beszélni, hogy ne essék szó Víg Rudolfról.

– Édesanyám és a Rudi édesanyja nagyon jó barátnők voltak. Amikor Rudi hazajött, átvette az együttes vezetését. Tudja mi volt a legkedvesebb nótája?! Tavaly el is énekeltük az emléktáblájánál: „Ez a kislány úgy éli világát..." – kezdi csendesen az éneket Marika néni.

Körzetekbe sorolt óvodák

Miskolc (ÉM – CsM) – **A miskolci közgyűlés szeptember 1–2-i ülésén kerül a városatyák elé az óvodák körzetesítéséről szóló előterjesztés. Joggal merül fel a kérdés: ha eddig soha nem osztották be körzetekbe az óvodákat, akkor most miért van rá szükség?**

A válasz az oktatási törvényben keresendő, a 90. paragrafus első bekezdése kötelező feladatként írja elő a fenntartó önkormányzatoknak „az óvoda, az alapvizsgáért felelős iskola, a pedagógiai szakszolgálatot ellátó intézmény" működési körzetének kijelölését.

Az általános iskoláknál erre már nincs szükség, hiszen régóta él az a rendelet, miszerint a körzetükhöz tartozó gyerekeket kötelező felvenniük, ám a szülőnek nem kötelező a körzeti iskolába íratnia gyermekét, tehát érvényesül a szabad iskolaválasztás elve. Szeptember elsejétől (illetve másodikától, tehát rögtön a közgyűlés határozata után) ugyanilyen rendszerben működik az óvodai felvétel is.

Mint megtudtuk, az utcák körzetbe sorolásakor egyeztettek az óvodavezetőkkel, az ő egyetértésükkel döntöttek a körzethatárokról. A már beiratkozott óvodásokat (tehát a gyerekek többségét) természetesen nem érinti a határozat, annak visszamenőleges hatálya nincs. Viszont a szeptemberi jelentkezőket már eszerint kell kezelni: teltházas óvodába is fel kell venni, ha a körzethez tartozik, és el lehet utasítani, ha hivatalosan, lakóhelye szerint másik óvodát jelölt ki számára a körzetesítés.

Zempléni muzsika

Sárospatak, Tokaj, Sátoraljaújhely (ÉM) – A Zempléni Művészeti Napok keretében ma,hétfőn este 8 órától a sárospataki Művelődés Házában a Creative Art Jazz Trio (Balázs Elemér, Berkes Balázs, Vukán György) ad koncertet. A Tokaji Galériában este 7 órától a ljubjanai Gallus Singers ad koncertet. Holnap este 6 órától a sárospataki Képtár udvarán Vigh Andrea hárfaestjére várják az érdeklődőket. Az újhelyi piarista templomban kedden este 8-tól a Gallus Singers muzsikál.

Szlovák babák

Hollóháza (ÉM) – A Zempléni Művészeti Napok keretében kiállítás nyílik szlovák népviseletet bemutató babákból a Hollóházi Porcelánmúzeumban augusztus 24-én, szerdán délután 5 órakor. Köszöntőt mond Körtvélyes István, a Hollóházi Porcelángyár Rt. vezérigazgatója, valamint a rendezvény vendége, Eva Mitrova, a Szlovák Köztársaság magyarországi nagykövetasszonya. A megnyitó után este fél 6-tól a szlovák Musa Ludens zenekar reneszánsz koncertjét hallgathatják az érdeklődők.

Walesi cserkészek

Wales, Miskolc (ÉM) – Az elmúlt évben walesi cserkészek érkeztek Magyarországra, magyar cserkészek pedig Walesban jártak. Az idén ismét jöttek Nagy-Britanniából hazánkkal ismerkedni akaró fiatalok, s a házigazdák között voltak tolmács-idegenvezetőként hárman a miskolci 19. Bükk csapatból. Két hétig együtt nyaraltak a walesi cserkészekkel Zánkán, ismerkedve a táj szépségeivel és nevezetességeivel, a magyar kultúrával. Hazafelé „elkísérte" a külföldieket két „bükkös" cserkész. Tóth Máté, a Református Lévay Gimnázium tanulója és Melcher Viktor, a 3. Sz. Kazinczy Általános Iskola diákja tölt néhány hetet Walesban.

A javaslat már elkészült

Budapest (MTI) – Az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumban kidolgozták a jövő évi adórendszer módosításához a tárca saját javaslatait. A tervezetet, amely a komplex, az adórendszer egészét érintő javaslatokat tartalmazza, a minisztérium vezetői értekezlete megtárgyalta és jóváhagyta, s a javaslatot átküldték a Pénzügyminisztériumba.

A szakértők szerint az adórendszer jövő évi változtatásakor a reálszféra tekintetében azt kellene mindenekelőtt figyelembe venni, hogy az ösztönözze a termékszerkezet átalakítást, vagyis azok a beruházások élvezzenek előnyt, amelyek növelik az ipar versenyképességét. Ezzel kapcsolatban a beruházások megvalósításához szükséges forrásigény biztosítását tartják kulcsfontosságúnak az ipari és kereskedelmi tárcánál.

Növekedhet hazánk borexportja

Budapest (MTI) – Borexportunk a szakemberek szerint az idén meghaladhatja a 900 ezer hektolitert, s akár közelíthet az 1 millió hektoliterhez is. Ezt Zilai Zoltán, a Magyar Szőlő- és Borkultúra Alapítvány kuratóriumi tagja mondta a Magyar Távirati Irodának.

A szakember szerint a mintegy 100 ezer hektárnyi hazai szőlő-ültetvényről az idén – ha az időjárás az elkövetkezendő hetekben kedvezően alakul – 3,5–4 millió hektoliter borra számíthatnak a termelők. Ha azonban továbbra is csapadékszegény lesz az időjárás, akkor azt már a szőlőtermés is megsínyli, és csupán 3 millió hektoliternyi bor kerül majd a hordókba.

A szakértő örvendetesnek mondta, hogy folytatódik az elmúlt évek kedvező tendenciája, és a magyar borok egyre keresettebbek a külpiacon. Az export azonban még így is elmarad az 1980-as évek csúcsteljesítményétől, amikor mintegy 5 millió hektoliter borból 2,2 millió hektoliter jutott kivitelre. A borexportból 1991-ben 54 millió dollár volt a bevétel, egy évvel később ez az összeg már elérte

A válságkezelő programok ma is vállalhatók

Az ipari miniszter nyilatkozata megyénkről lapunknak

ILLÉSY SÁNDOR

Miskolc (ÉM) – **Az előző kormány által kidolgozott borsodi válságkezelő programok jelentős része ma is vállalható, szükségtelen átdolgozni azokat – nyilatkozta az Észak-Magyarországnak Pál László ipari és kereskedelmi miniszter, aki a múlt héten részt vett a XV. Miskolci Nemzetközi Kiállítás és Vásár megnyitóján.**

A miniszter úgy ítélte meg, hogy az olyan helyi vásárok, kiállítások, mint amilyen a miskolci is, lelket lehelhetnek a gazdaságba, megmozgathatják a vállalkozókat.

Mivel Borsod-Abaúj-Zemplén az ország egyik legnehezebb helyzetben lévő megyéje, különösen fontos, hogy az öntevékeny kezdeményezéseknek teret adjanak, a vásár pedig ennek nagyon fontos része lehet. Az pedig igazán örvendetes – jegyezte meg –, hogy jelen vannak a szomszédos országok kiállítói is, ezzel is elősegítve a régiók kapcsolatát, kereskedelmét.

Pál László szerint az új kormány hivatalba lépése óta sorra vett minden olyan, Borsodot érintő válságkezelő kormányprogramot, amelyet elődje hozott. Jó néhánynak a folytatását egy az egyben felvállaljuk – mondotta –, mert úgy érezzük, hogy

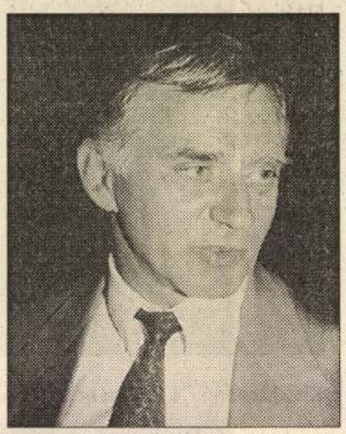

Mi új lehetőségek után nézünk – mondta a miniszter

Fotók: Laczó József

ez hozzájárulhat a kibontakozáshoz, emellett keresünk új módszereket is. A korábbi gondolkodásmód központjában a nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentése szerepelt, mi új lehetőségek után nézünk, kérdés persze, hogy találunk e olyan teret, ahol új típusú vállalkozások nyílhatnak meg, ahol a leépülő ágazatokból felszabaduló munkaerőt perspektivikusabb szakmákban tudnák foglalkoztatni. Nem jutottunk még messze, de úgy érzem belátható időn belül társadalmi munkára tudjuk bocsátani elképzeléseinket. Arra a kérdésre, hogy az ipari tárca új vezetése miképp ítéli meg a borsodi kohászat, bányászat, vegyipar helyzetét, a miniszter elmondotta, hogy szerinte bizonyos mértékű kohászatra, bányászatra egyértelműen szüksége van az országnak. A válság enyhítése érdekében a kormányzat változatlanul támogatja a munkahelyteremtő beruházásokat, amelyek révén megváltozhat a megye iparszerkezete. Persze az lenne a kívánatos, ha nemcsak a kormány gondolkodna ebben. Együtt kell működni a területi szervekkel, azokkal az emberekkel, akiknek ötleteik, kezdeményezéseik vannak. Mindenkinek valahol feladata, hogy ebben az országban valódi, normális munkahelyek teremtődjenek, nem szabad senkit egzisztencia nélkül hagyni.

A miniszter különben megerősítette, hogy folytatják az adóskonszolidációt, de megváltozott stílusban és módszerrel. Helytelennek ítélte meg, hogy korábban politikai, taktikai megfontolások is közrejátszottak az adós- és bankkonszolidációban. A valódi érdekviszonyoknak kell teret adni, ezek alapján kell rendbe hozni az életképes és perspektivikus vállalatokat. A konszolidációt a kormány nem államigazgatási és nem politikai beavatkozások révén kívánja vezényelni.

Akkumulátor-varázslat a szemétből

Privatizációs sajtóklub

Budapest (MTI) – Az Állami Vagyonügynökség továbbra is feladatának tartja a kárpótlási jegyekkel szembeni megfelelő kínálat biztosítását és a kárpótlási jegyek árfolyamának szinten tartását.

Ennek ellenére a jövőben is várható olyan döntés, amelyben az ÁVÜ egyes cégek értékesítésénél előnyben részesíti a készpénzfizetést a kárpótlási jegynél. Annak ellenére, hogy az első ilyen döntés után a kárpótlási jegyek árfolyama 500 forint alá csökkent a tőzsdén. Mindezt Hatvani Szabó János, az Állami Vagyonügynökség ügyvezető igazgatója mondta el a legutóbbi sajtóklubon.

Az ügyvezető igazgató továbbra is azt javasolja a kárpótoltaknak, hogy ne szabaduljanak meg olcsón kárpótlási jegyeiktől, hiszen a vagyonkezelő szervezet megfelelő nagyságú portfólióalapokat kínál majd fel számukra az elkövetkezendő években.

Hatvani Szabó János elmondta azt is, hogy várhatóan hamarosan megoldás születik a Pillér I. befektetési alap hozamának ügyében. Mint ismeretes az alaptól az ÁVÜ megindításakor 8-10 százalékos hozamot remélt, ám nem számoltak az illetékfizetési kötelezettséggel, melynek hatására a kárpótoltaknak kifizetendő hozam drasztikusan, mintegy 0,5 százalékra csökkent.

Ezért egy olyan javaslatot dolgoztak ki az ÁVÜ-nél, amely szerint az alap kezelőjét tőkeemeléssel privatizálják, amire remélhetőleg hamarosan pályázatot hirdetnek. Az eredetileg 30 millió forintos alaptőke így 70 millió forinttal megemelkedne, amit hozamként fizetnének ki a befektetőknek. A javaslatról hamarosan dönt az igazgatótanács.

Hatvani Szabó János beszámolt arról is, hogy az igazgatótanács jövő héten tárgyalja a Szolnok Papír Rt.-re vonatkozó javaslatot is. Eszerint rövid időn belül megindulna a cég irányított felszámolása, majd az üzemelőegység újraindítása.

A társaság újraindításához szakmai befektetőt keresnek. Végezetül a privatizáció jövőjéről szólva az ügyvezető igazgató elmondta, hogy véleménye szerint az új privatizációs törvény még az idén hatályba fog lépni. Ezt sürgeti az is, hogy a privatizációban bekövetkezett stratégiaváltás már nem igazodik kellőképpen a régi törvényekhez. A törvényt előkészítő bizottság egyébként hétfőn (tehát ma) tartja második ülését.

Király János

Pest

1.

Szabad Művészet

1949. 431. l.

M.
MAGYAR F
CZVE
Telefon: 145-510 BUDAPEST, VIII,

Műterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitívek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Rendelés száma.....

T. Sz

Müemlékek Orsz

Van szerencsénk.....nb..megrendelésük.. *az alanti felállítás szerinti számlával szolgálni.*

.....*melléklet*

Munkalap száma 179.

Király János
festő

FELADÓVEVÉNY

Király Jánosnak
nek
Pécs
ra
re
Liszt Ferenc u. 11.
(utca, szám)

szóló 10 Ft — f

összegű postautalványról.

A feladaskor lerott díjak		
	utalványdíj	— Ft 50 f
	kifizetési díj	Ft f
	kifiz. ért. díja	Ft f
	expresszdíj	Ft f

A felvevő postaalvatal keletbélyegzője:

BUDAPEST
948 AUG 24 14
B 9 B

Beveteli szám:
1004

A felvevő postaalkalmazott aláírása:
[illegible]

nak, a másikon gót fülkében Madonna, hátla
Szent József. Neogót stílű.
Mag. 41 cm.
Magyar munka, 1865 körül.
Simor prímás készíttette.

NÉGY PÜSPÖKSÜVEG,

kettő fehér selyem, kettő ezüstalapon domb
aranyhímzéssel, középen egyenlőszárú kere
Mag. 21·5, 30·5, 32 és 33 cm.
Magyar munka, 1865 körül.

HÁROM INFULA,

ezüsttel átszőtt fehérselyem alapon, barok
domború, aranyhímzéssel, szalagokon arany r
Mag. 30 cm.
Magyar munka, 1865 körül.

SIMOR PRÍMÁS MISERUHÁJA,

fehér selyem mintás alapon domború hímz
kereszt: Középen mandorlában Mária, a vízs
tes szárakban Szent István és Szent Lá
királyok mellképe, Mária alatt Szent János
majd Ker. Szent János, legalul címer, körirat
Joannes Simor A Eppus Strigon, et Primas H
gariae fieri cur. A. D. 1868.
Mag. 108 cm.
Simor prímás készíttette, 1868.

Árvízkárosultak, 1876., 45. l., 1514. szám
Dankó 105—106. l. (Képe XLVIII. táblán)
Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 18
372. l. — Martinov: Le trésor de G
Revue de l'Art Chrétien, XV., 1881., 349. l
Gerevich PA, 200. l. — Csernyánszky 9

Király János
festő

FELADÓVEVÉNY

Király Jánosnak ~~nak~~
nek
Pécs, Liszt Ferenc ~~ra~~
re 11.
(utca, szám)

szóló 7 Ft — f
összegű postautalványról.

A feladáskor lerott díjak	utalványdíj	Ft	60 f
	kifizetési díj	Ft	f
	kifiz. ert. díja	Ft	f
	expressdíj	Ft	f

A felvevő postaalkalmazott keletbélyegzőjelen:

Beveteli szám: 1399

A felvevő postaalkalmazott aláírása:

gyméltóságú Minisztérium 1095/1941
rszágos Bizottsága részére négy
ését kérem.
s Bizottságának jelenleg négy fogalmazás
szolgálatot teljesitő alkalmazottja
almazottja másutt teljesit szolgálatot.
égü alkalmazottak közül kettő /dr.Lux
ányi Gyula titkár/ miután hatvanadik
k. Kettő pedig /Dr.Dercsényi Dezső
főiskolai gyakornok/ hadköteles kor-
ztje /Saláth Ferenc/ ~~xxixxéxxxem~~
teles.
s Bizottsága a nemzeti kultura szempont-
létszámu alkalmazottal a béke években
intetbe véve, hogy 1938-ban a csonka

Király János: Önarckép
A „Műterem" kiállításáról

nek hozamát egy erre a célra alakított külön gazdasági bizottság kezelte azzal a rendeltetéssel, hogy a hozamot művészfejlesztésre fordítják. A festészet, szobrászat, stb. külön fakultásait alakitották, amely fakultások a vizsgára jelentkező jelöltek közül választották ki a Róma-ösztöndíjasokat. Ez ösztöndíjak bizonyos korhatáron belül bárkinek rendelkezésére állottak s így a pályázók a legkülönbözőbb intézményekből rekrutálódtak: az Academy iskoláiból, a Slade- és Kensington-iskolákból, a helyi művészi iskolák, valamint a magán művészeti iskolák egész sorából. A Róma-ösztöndíjak bizonyos értelemben „nemzeti ösztöndíjak" és a művészeket kötelezik, hogy ne csak hivatásukat gyakorolják, hanem külön tanulmányok utján minél nagyobb művészi tapasztalatokat gyüjtsenek az Olaszországban található kultúrkincsekből. Ez az elv a gyakorlatban úgy alakult, hogy Anglia művészeti tudósainak legjelentékenyebbjei a Róma-ösztöndíjasok közül kerültek ki.

A művészi munka gyakorlati kifejtése és a művészettörténet tanulása, illetve a művészettörténeti képzés között való összefüggés Nagybritanniában még csak aránylag rövid idő óta talál méltánylást, de e tekintetben is kedvező kilátások adódnak a jövő alakulására nézve. A művészettörténet számára Oxfordba, Cambridgeban, és a londoni University Collegen művészettörténeti tanszékeket rendszeresitettek, mégpedig Felix Slade végrendelete értelmében, aki 1868-ban meghalt, ő előtte Angliában egyáltaláben nem tanítottak művészettörténetet. Ez a kiváló műtörténész — a híres Slade-iskola megalapítója — vezette be Londonban a művészettörténeti oktatást, amelynek messzeható eredményei lettek. Mivel Oxfordban és Cambridgeben alig tucatnyi, egymással össze nem függő előadást tartottak e tárgykörből (mégpedig vendégelőadó által) ezek az előadások az angol egyetem művészképző céljaival semmiféle összefüggésben nincsenek s így az ottani hallgatóknak még most is alig van módjuk magukat a művészettörténetben rendszeresen kiképezni. Az edinburgh-i egyetem Watson-Gordon-tanszéke az első, amely ezt a szakot komolyan vette. Követte azt ugyan a londoni egyetem is, itt azonban az ezen a téren való komolyabb studium még csak az utóbbi években vált lehetővé.

1932-ben nyutották meg Courtauld Művészeti Intézetet, amely a londoni egyetem keretében önálló szerepet visz. Ámbár az iskolai tanterv még csak kisérleti stádiumban van, ez intézet hasznossága máris beigazolódott, mert Nagybritannia művészeti életében óriási hézagot pótol. A Courtauld-Intézetben különféle művészeti ágakból lehet vizsgát tenni, de legnagyobb érdeme az intézetnek, az hogy nemcsak a hallgatóknak, hanem a művészeknek is alkalmat nyujt arra, hogy a művészet történetében és hagyományaiban tartós ismereteket szerezzenek. Még újabb keletű a Baarber-Intézet alapítása a birminghami egyetemen, amelynek idővel körülbelül ugyanaz a szerepe lesz Midland számára, mint amilyent a Courtauld Intézet tölt be London számára.

Király János: Patak partján
A „Műterem" kiállításáról

Művészet. 1938. 112. l.

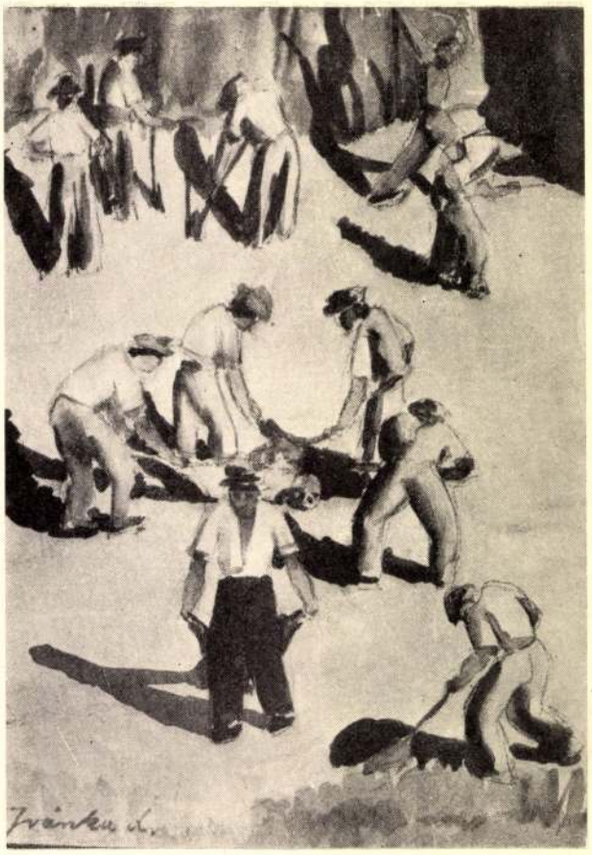

Ivánka László: Kavicsbánya
A székesfehérvári kiállításról

serkentő eszközt is, amely a fiatal tehetséget új meglátásokra ösztönzi. A Royal Academy története bizonyítja, hogy ez az intézmény mindenkor a legjobbat választotta ki az új kisérletek közül és azokat koronként észrevétlenül besorozza a brit tradició vívmányai közé.

Ezen a módon az Academy magába olvasztotta például a praeraffaelistáknak XIX. századbeli mozgalmát, a jelen korban pedig körülbelül ugyanazt tette a New English Art Club-bal, egyik legerősebb ellenfelével. Körülbelül félszázados fennállása alatt az „Uj Angol Művész Club" mintegy bölcsője volt az ellenzéknek, amelyből az évek folyamán sokan pártolnak át a régi Academy-hez.

Az „Uj Angol Művész Club"-ot 1886-ban alapították az igen különböző irányokat képviselő fiatal képzőművészek, akik szinte kivétel nélkül Páris iskoláit járták és akik mindmeganynyian megtagadták volt a Royal Academyt. Ezeket a fiatal művészeket főképpen az a bizonytalanság kedvetlenítette el, amely műveik kiállítása vagy visszautasítása tekintetében egy konzervatív birálóbizottság részéről fenyegette őket. De magatartásuk tekintetében döntő volt az ő párisi kiképzésük is, ami abból is kiderült, hogy megalakulásuk idején az új művészcsoport elnevezése igy hangzott: „Angol-Francia Festők Társasága". Igen jellemző, hogy az Uj Angol Művész Club leghűbb két tagja Tonks és Steer, akik annakidején teljesen a francia impresszionisták hatása alatt állottak, majd a későbbi években lassankénti visszakanyarodtak az egyenesvonalú angol tradicióba, úgy hogy az „új angol stilus" igen erősen váltakozott.

A kiválasztás elvei szerint az Academynál tudatosan olyan fiatal művészeket vonzott az új művészklub, amely stilus megegyezett a klub vezető tagjainak irányzatával. Az új művészklubnak a Slade-iskolával való kapcsolatai révén Brown Fred és Tonks igazgatása alatt hosszú ideig az volt a művészeti elve, hogy kiállításaiban a rajzos elemre fektette a fősúlyt; de ehhez az elvhez mereven sohasem ragaszkodott és igy a mostani társulati elnök, ki egyuttal a Royal Academy és más művészakadémiáknak a biztosa, régebben igen gyakran szerepelt az Uj Angol Művész Club kiállítói között.

Díjmentes kiképzésben ezidőszerint csak az Academy iskolái részesitik az igazoltan tehetséges fiatal angol művészeket, amely célra évi négyezer fontsterlinget fordítanak minden állami támogatás vagy iskolai tandíj nélkül. Turner, Landseer, Stott és más művészek hagyatékai útján vált lehetségessé, hogy számos díjat, ösztöndíjat és utazási díjat osszanak szét, amelyek csak az Academy-iskolák hallgatóinak jutnak osztályrészesül. Ezzel szemben a római ösztöndíjakat, amelyek a legértékesebbek a fiatal művészgeneráció szempontjából, nyilt pályázatban osztják ki és ezeket az ösztöndíjakat, ugyancsak függetlenül az állami helyektől, külön testület kezeli. Az 1911-iki nagy római kiállítás után elhatározták, hogy a Rómában székelő Archeológiai Brit Iskolát kiegészitik egy új iskolával, amely festők, szobrászok, grafikusok és épitészek kiképzésére szolgál és amely új iskola kétéves utazási ösztöndíjakat alapít, még pedig az 1851-iki kiállítás anyagi eredményeiből. Az 1851-ik évi londoni kiállítás jelentékeny feleslegeiből ingatlanokat vásároltak és ezek-

Almássy István: Búcsúsok
A Műcsarnok Szent István kiállításról

Király János festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 9-10. sz. 431. o.

Hirek. - Pécsi Szerveszeti Csop.

Király János

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 5. sz. 223-224. o.

Szabadművészet körlevelei.

(Pécsi Csoport)

Király János festő"

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 5. sz. 104. o.

Szabadszervezeti közlemények.

Pécsi hírek.

Király János festőművész

Magyar Pemzet 1950.
juli 20. 4. old.

Pécsett már vasárnap megindula
déldunántúli-művészek kiállitása.

Király János

pótlandó

lásd
z

Pécsi képzőm. na-
badszervezete
XVIII. kiáll.
1946. nov.

Király János
nem azonos
Király Lajossal!

Property of the
Boston Athenæum

Király János

Pécs

l. Kotlás

Pécsi képzőm. na-
badszervezete
XXV. kiáll.
1947. szept.

költséget a felperes(ek)nek fizesse(k) meg

.....

.....

ási ítélet

en!

ság alperes(eke)t az itt megjelölt kereseti
P80 f. perköltségben 15 napi teljesítési

április hó 4. napján.

olvashatatlan aláírás biró s. k.
A kiadmány hiteléül:

olvashatatlan aláírás s. k.
birósági kezelő.

kérése 4900/1930 I. M. 16. §-ához.

Király János

festő

l.

Pécsi K. Szab. Szerv.

1946. máj.

X. csop. kiáll.

SZTRÁK FESTŐ, 1400 körül

stett szárnyasoltár: Középkép: *Mária halála.* l felső: *Olajfák hegye.* Alsó: *Kálvária.* Jobb ső: *Keresztvitel.* Alsó: *Feltámadás.* Külső két p: *Angyal és Mária,* együtt *Angyali üdvözlet.* , tempera, középkép 119·5×83 cm, egy-egy árny 119×35·5 cm.
asius Höfel 1839-ben elárverezett, bécsujhelyi, emann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből. öfel gyüjteményében a hozzá nem tartozó alábbi t szárnyképpel és predellával volt összeerősítve.
Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde... Wien 1839., 17. szám. — Frimmel: Lexikon der Wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München 1914., 176., 177. l. — Genthon RMF, 28—29. lap. — Pigler Evag, 132—134. l. (Képe, nyitva 133. l.)

SZTRÁK FESTŐ, 1440 körül

Angyali üdvözlet. (Belső bal felső.)

Jézus születése. (Belső bal alsó.)

Krisztus az Olajfák hegyén. (Külső bal felső.)

Sz István vértanú megkövezése. (Külső bal alsó.)
149. kép)

Mária és Erzsébet találkozása. (Belső jobb felső.)

Király János

ötvös

1932 - 33

Iparm. Isk. Évk.

1930 - 34. 45. l.

Madonna Jézussal.

Király János

Berzsenyi Társaság dunántúli őszi találkán Szombathelyen szerepelt.

PH-929.X.16.

Király János
festő
gyűjt. kiáll. Pécsi
Városi Múzeumba
1948. dec. 22-től

Nikelszky Géza
közlése

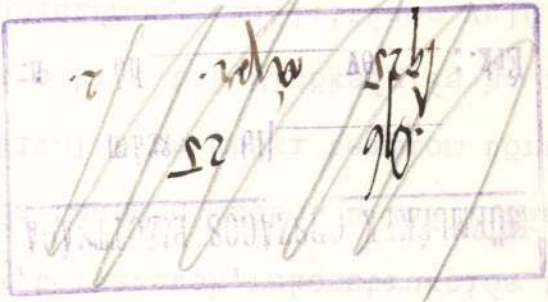

tömegeknek a zsámbéki történelmi

Azzal a kéréssel fordulu

tatni bennünket arról, hogy a zsám

képek, tervezetek, rekonstrukciós k

ban és tudná-e azokat a kiállitás

Azonkivül a zsámbéki templom tört

adott-e ki a tek. Elnökség, és ha i

példányszámot a kiállitáson való

re bocsájtani.

Amennyiben szükségesnek

személyes megbeszélést, kérjük ezt

günk titkára, Radnóti István egyet

sziti elő, a tek. Elnökséget személ

Király János
festő
Pécs
Liszt F. u. 11.

MKSz 1947

Király János

festő

Pécs

l.

Szabad Művészet

1947. 104. l.

GÖDÖLLŐ

kastély

A gödöllői kastély ... KV 1876, 220 l.

MDK

Király István

Kilátás a Bazilikára, of.

Művészet 1917. 90.l.

KIRÁLY JAKAB
1900 körül

Külföldi aukción:
Jakab Kiraly: Flamencotanzerin.
Öl auf Leinwand, 86x69 cm. Sign.

Wien Dorotheum
640. Kunstauktion, Juni 1983.
Katalogus 59.old. 321.sz. Taf.86.

Király János MDK

P écsi kispiac, olf.
Nagyárpádi legelő, olf.
Hegyeshalmi kertekalja, vizf.

Magy. Képzőm. Szabadszervezete Pécsi Csop.
XXV. kiáll. 1947. szept.

MDK

Király János

Papiros gombóc, tintaleves, szénr.

Beszegődtem Pécs városba tanoncnak, szén

Pécsi Képsőn. és MIbar. Társ. kiáll. 1936.

1936. nov. 12. l.

MDK

Király János

Pihenő lányok, of.

Igy festek én, of.

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. kiáll. 1935. jun. 29 l.

ML

lo8-

azonos.

sodik fele/: olasz v. francia származá-

Király János, festő, Barcs

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

[illegible]

Király János

Bányalyuknál, szén

Most kell az erő és a férfiu-mell. cer.

Pécsi Képsőm. és Nübar. Társ. kiáll. [illegible]

1936. nov. 12. 1.

MDK

Királyi János barcsi festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. 23. kiáll. 1938. jun.

MDK

Király János festő, Barcs -

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

Király János
festőművész

Dunántuli Művészszövetség kiállitása - Kaposvárott a Turul-szálló nagytermében - képével szerepel.

Meleg, buja szinekben festett falurészletei és önarcképe jobb értékei a tárlatnak.

Pesti Hirlap
1930.IV.9.

Király János

Művével részt vett a dombóvári „Vas Gereben" Művészeti Tárlaton.

M. 934. XI. 24.

MDK

Király János

Strandélet a Dráván, xxdx of.

Strandon kivül kettesben, of.

Fürdés a Dráván, of.

Pécsi Képzőmüv. és Mübar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Király János

A reggeli, paszt.

Szükös a mindennapi kenyér, paszt.

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ.kiáll. 1937. máj.

MDK

Király János

Elmélkedés, paszt.

Pihenés, paszt.

Ujságolvasó nő, paszt.

Reggeliző leány, paszt.

Pécsi Képzőmó és Mübar.Társ. 23. kiáll. 1938. jun.

12.1.

Király János
festő

M.D.K.

Rezit vett a tárlatos

G.L.: A Magyar Szovjet Társaság nekhárában.
Demaittabi Napló, 1955. jun. 2 - 4 kap

Király János

Olajfestményekkel vett részt a Berzsenyi Társ. somogymegyei kiáll.-án.

N.U.930.V.4.

M.D.K.

Király János, festőművész

A Művészeti Dolgozók Szakszervezetének titkára lett Pécsett. 297.o.

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1946-1963/.
1944

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

MDK

Király János

Kossuth Lajos, of.

Petőfi, of.

Pécsi kiáll. 1948. márc.

Király János MDK

Patak partján, olf.
Önarckép, olf.
Az én udvarom, olf.
Réti füzfa, olf.

Műterem XVII. Csoportkiáll. 1938. jul.

Király János MDK

Szőke akt, pasztel
Lefekvés előtt, pasztel
Feketehaju akt, pasztel
Gondolkodó nő, pasztel

Műterem XVII. Csoportkiáll. 1938. jul.

Király János MDK

Önarckép, olf.
Iskolás leány, pásztel
Könyvtár mellett, pasztel
Pihenés, olf.

Műterem XVII. Csoportkiáll. 1938. jul.

MDK

Király János

Strand, paszt.

Barcsi részlet, paszt.

Barátom arcképe, paszt.

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 1940. november

MDK

Király János

Rinya partján, of.

A nyaraló, paszt.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

MDK

Király János

Nyári kirándulás, of.

Virágcsendélet, of.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

Király János

MDK

A MAGYAR GRAFIKA ÉS A PAPIRIPAR ÉVKÖNYVE

EZERKILENCSZÁZHATVANHÁROM

Király János é

jutalmazott terv

s Papiripar évkönyve fedél-

MAGYAR GRAFI A 1983 I.

MDK

Király János, festőm.

Cigarettázó.	olk.
Bányatelepi völgy.	Paszt.
Csendélet.	olk.
Ebéd után.	"

Pécs, Baranya vm. múz. - A M.Kpzőm.-k Szabad Szervezete. XX. tavk. csop.kiáll. 1947.márc.11.-19.. Kat.

MDK

Király János, festőm.

Utca Patacsról. olf.

Mecseki táj a Jakabheggyel. "

M.Képzöm.-k Szab.Szervezete pécsi csoportja. 5e.-ik kiáll. 1949. jan.9.-febr.9. Kat./irott./

MDK

Király János, festöm.

Apáca-utca.	rajztell.
Csendélet I.	olf.
Csendélet. II.	"

M.Képzöm.-k Szab.Szervezete pécsi csopertja le.-i csopertkiáll.-a és Medveczky Jenö gyüjt.kiáll.-a. 1946.máj.1
Vigyázó Szem.1946.máj.18-23. Kat.a lapban. 7.l.

Király János, festöm.

Kilátás a Havihegyre a Tettyéröl. Olf.
Idill a Rókus-kutnál. "
Sörgyári kacsaetetö a Rókus-dombon. "

...Baranya vm.-i Muz.-ban .Pécs.- Magy. Képzöm.-k Sza-
...ete.I. csop.kiáll.-a.1945.szept.23.-okt.7.
Kat. 6.1.

Király János, graf.

Lámpa mellett olvasó férfi.	Ceruzarajz.
Könyv mellett szunyókáló nö.	"
Könyöklö férfi.	"
Horgoló nö.	"
Va rrónö.	"

Baranya vm.Muzeum.- M.Képzöm.-k Szabad Szervezete. Pécs. és Munkás Kultur Szövetség. -Belvári Alajos, Erdi Győzö és Krassó Dénes gyüjt. kiáll.-a . - Sza-b. Szerv. Graf. csoportkiállitása. 1946 jan.13.-20. Ka-t.

MDK

Király János, festöm.

Meszes.	pasztell.
Szkókó.	"
Háborus ebéd.	olaj.

Pécs.- A M.Képzöm.-k Szabad Szervezete.Pécsi csoportja.
XVIII.kiáll. IV.öszi csop.kiáll. Kat.
1946.nov.10.-24.

Király János festő MDK.

Neve megemlítve.

„Megnyílt a pécsi képzőművesek első ötsi tárlata"

Dunántuli Napló 1950. VII. évf. okt. 10. 4. l.

MDK

Király János festőm.

Vidéki centrumok. Képzőművészet, 1929. 25.sz.
238. l.

Szombathely.

M.D.K.

Király János.

Kőműves legény rajza. 1829. Reprodukció.

Balogh István: Bergszászi Pál és a debreceni "Rajzoskola."

Müv.Tört.Ért. 1960.1szám. 47.lap

M.D.K.

Király János.

Kömüveslegény, korának jeles rajzolója. 1829.

Balogh István: Beregszászi Pál és a debreceni "Rajzoskola" 1819-1856.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 47. lap

Király János MDK

Engelné Baierdorf Erna szobrászművész, Szepesi Freund Lajos grafikus és Király János festőművész kiállitása a Baranya megyei Muzuemban. Uj Dunántul. 19 1945 okt. 28.

M.Heil Olga-Kiss Dezső- Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.

Művészettörténeti tanulmányok.Bp.1960. 221-250.l.

237.l.

MDK

Király János

A Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. művésztagjai 1938.

MDK

Király János

Ingyenstrand a Dráván, paszt.

Szabadfürdő a Dráván, paszt.

Virágcsendélet, of.

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ.1938.őszi kiáll. tárgym. 12.l.

MDK

Király János

A Berzsenyi Társaság kiáll. Lengyeltótin. Képző-
művészet 1930. IV. évf. 29. sz. 103.l.

MDK

Király János

Olvasó nő, repr.

Művészet 1938. III. 22.sz. 153.l.

MDK

Király János festő

Önarckép c. műve a Műterem kiállitásáról.Repr.
Patak partján c. műve a Műterem kiállitásáról.
Repr.

Művészet, 1938. 112.l.

MDK

Király Janos

Olvasó nő c. festm.Repr. (A Műcsarnok őszi tárlatáról.)

Művészet, 1938.III.22.sz.

Király János MDK

Olvasó nő, pasztell

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Kiraly Janos festőművész (szul.1886.jun.24.-en)

Pándorfalun (Mosonmegye) született.Félévig járt az Orsz.Rajztanárképző Főiskolara, hol tanarai Hegedüs László és Edvi Illés Aladar voltak. Nagybanyan Réti Istvan, Thorma Janos, Ivanyi-Grünwald Béla és Ferenczy Karoly korrigaltak. Egy nyarat töltött a kecskeméti művésztelepen, hol Ivanyi-Grünwald Béla és Perlott Csaba tanitottak.

A művész s.k.levele dr.Szentivanyi Gyula szerk.-nek cimezve.Pécs,1948.jun.18.-an.

MDK

Király János festőművész (sz.1886.jun.24.)

Csók István és Pécsi Pilch Dezső festőiskolajat látogatta Pécset. Pesten két Szabad-festőiskolát latogatott a Hris-közben és az Akacfa-utcaban.
Kiallitott a Műcsarnokban, a Műteremben.
Vidéken Pécsett, Győrött, Kaposvaron, Dombovaron és Munkacson. 1947-ben a vidéki szervezetek Ernst Múz-ban rend.kiall.-an.

A művész s.k. levele dr. Szentivanyi Gyula szerk.-nek cimezve. Pécs, 1948. jun. 18.-án.

MDK

Király János festőművész (sz. 1886.jun.24.)

Nagybányán Kiraly nyerte el elöször a legjobb munkara kituzött dijat.
Kaposváron Rippl-Rónai II. dijat, ezustplakettet, bronzérmet, elismerö okiratot kapott.
Pécsett és Munkacson művészi egyesuletek vasaroltak műveiből.
1947-ben 80 képből alló gyujtm.kiall.volt Pécsett, a Baranyavarmegyei Muzeum kiall.helyiségében.
A művész s.k. levele dr.Szentivanyi Gyula szerk.-nek cimezve.Pécs,1948.jun.18.

MDK

Király János

A Berzsenyi-Társ. Lengyeltótin rendezett kiállításán szerepelt művével.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 103.l.

Kivály János festő

A pécs képzőművének Szabad Szervezete tiDrára 1946-ban

Melenkos, 1965, 4 n., 378 red.

MDK.

Király János

Utalások Pécs képzőművészeti életére

Jelenkor 1965 ápr.378.lap.

MDK

Király János

A libalegelőn, paszt.

A nehéz lecke, paszt.

A jó barátnők, paszt.

Falu végén, paszt.

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1934.évi kiáll. Pécs. 1934. okt.-nov. 16.1.

MDK

Király János festő

A Müterem csop.kiáll. B.A. cikke. Magyarság, 1938, jul. 16. 11.l.

MDK

Király János festő

MMTáro őszi tárl. 1938.nov. Mücs.
35 l.

MDK

Király János, festö

Udvaron.	Olajf.
Önarckép.	"
Libaréten.	"
Barcsi strandon.	"

Turul-szálló. Kaposvár.- Dorogenyi Irodalmi és művészeti Társaság dunántuli téli tárlata. 1933. dec. hat.

Király János: MDK

Önarckép, olf.
Folyóparti strandon, olf.
Gombvirágok, olf.
Becsületügy a baromfi-udvaron, pasztell
A tudományok előcsarnokában, pasztell

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Köre 15. kiáll.
Pécs 1934. Belvárosi Kath. Kör.

MDK

Király János

Almaszedés előtt, of.

Önarckép

Pécsi Képzőművészek és Mübar.Társ. 12.kiáll.tav.
Pécs, 1933. ápr. 6. 1.

MDK

Király János

Ingyen strand, of.

Cigánytanya mellett, of.

Somogyi udvar, of.

Pécsi Képzőművészek és Műbar.Társ. 12.kiáll.tav.
Pécs, 1933. ápr. 6. 1.

Király János festő MDK.

Titkára lett a Pécsi Képzőművesek hab-hak-szervezetének.

„Fisztújítás"
Uj Dunántúl. 1946. III. évf. márc. 3. 6. l.

Király János festő

MDCR.

Neve szerepel egy kiállítással kapcsolatban:

„Rövid beszámoló a múlt évről"

Mj Dunántúl 1946 III. évf. márc. 17.

5. l.

Király János festő

MDK.

Neve megemlítve („új technikájú pasztellje")

„Rövid beszámoló a múlt évről."

Új Dunántúl, 1946. III. évf. márc. 17. s. l.

Király János festő

MDK

Megemlítve -

„Őszi csoportkiállítás a Bara-pinegyi Mú-
zeumban"

Uj Dunántúl. 1946. III. évf. nov. 9. 2. l.

Kinálty János festő

Neve megemlítve.

„A pécsi képzőművészek szabadság-
kiállítása"
Dunántúli Népszava. 1948. IV. évf. május 14. 6. l.

Király János festő. MDK.

Neve megcsúktve.

„A déldunántáli képzőművészek naprabási kiállítása."

Dunántáli Napló 1950. VII évf. - júl. 25. 4.

MDK

Király János festő

Neve megcsúlítve

„Képzőművészeti kiállítások"

Dunántúl. Napló 1949. VI. évf. márc. 20

6. l.

Király János festő. MDR.

„Apáca-utca" részlet. „Csendélet" alkotásaival szerepel.

Nikelszky Géza: „A pécsi képzőművészet nagy tárlata"
Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. máj. 19. 6 l.

Király János festő.

MDK.

A város tulajdonába került a festő egyik alkotása.

„Modern pécsi képtár Pécs-Baranya régi metszetei a Városi Múzeumban"

Dunántúli Napló. 1946. II. évf. aug. 18. 6. l.

Király János festő.

MNDK

Neve megemlítve a kiállítók közt.

Nikelszky Géza: „Bolvári, Édi, Kraszó kiállítása a Baranyavármegyei Múzeumban."
Dunántúli Néplapja. 1946. II. évf. jan. 13. 5. l.

Király János festő

SMDK

„Hegalyai városi kép" c. minvével szerepel a Képtárban.

Nikolsky Géza: „Pécs állandó Képtára a Városi Múzeumban"

Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. szept. 15. 6. f.

MDK.

Király János festő

Robusztus erejű, naturalista művész.

Nikelszky Géza: „Képzőművészeink őszi Farlata".

Dunántúli Népszava: 1946. II. évf. nov. 10. 6 l.

Király János festő MDK

Szerepel a kiállításon.

„A modern képtár téli tárlata a Városi Múzeumban."

Dunántúli Népszava. 1947. III. cof. dec. 2.2.l

Király János festő. MDK.

Megemlítve a Kiállítók Körött.

"Képzőmű vészet --"

Dunántúl: Népszava. 1947. III. évf. nov. 30. 4. l.

Király János festő. MDk.

Szerepel a kiállítók közöl.

„Grafikai kiállítás"

Dunántúli Népszava. 1947. III. évf. máj. 11. 5. l.

Király János festő. MDK

Neve szerepel a kiállításon

Nikelszky Géza = „Bpest és pécsi képzőmi-
veszek egyéves csop kiállítása.

Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. dec 8. 8.

Király János festő

MDh.

Neve szerepel a többi kiállító között.

Nikolsky Géza: „Az idei első gyűjteménjes kiállítás a baranyavármegyei múzeumban."

Dunántúli Népszava. 1947. III. évf. márc. 11. 5. l.

Király János festő

MDR

Neve megcsúltve

„Tanacs csoportkiállítás Pécsett"

Ug Dunántúl. 1947. IV. évf. márc. 13.

3. l.

Király János festő

MDLP

80 képpel fog szerepelni.

„Művészet"

„Új Dunántúl" 1947. IV. évf. máj. 28. 4. l.

Király János festő

MNK

80 képpel szerepel a tárlaton.

„Képzőművészeti kiállítás…"

Dunántúli Népszava. 1947. III. évf. máj. 28. 6. l.

MDK

Király János

A budai külvárosi temető kápolnája, paszt.
Kilátás a budai külvárosi temetőből Üszögre, "
K " " " " Haviboldogasszonyra,"

Pécsi Képzőmüv.... Társ. 2. mohácsi kiáll.
1944. jan.
6 l.

MDK

Király János

A budai külv. temető kápolnája, paszt.

Kilátás a budai külv. temetőből Üszögre, paszt,

" " " " Haviboldogasszonyra, "

Pécsi Képzőmüv. és Műbarátok Társ. 2.kiáll.
Mohács, 1944.

6 l.

Király János

vrd
2

Buzsáky Béla:
Király János festő-
művész. Somogyi
Társaság (Kaposvár)
1924. febr. 9. Arcképpel.

Rövid életrajz

Király János

erőd

Uj-Somogy. (Kaposvár). 1925. jun. 11. (B-ky: Gyüjteményes képkiállítás Barcsban. K. fejlődése.) —

Mint polg. isk. tanár Barcson működik. 1922-től 25. ig festett 85 képéből 1925 juniusában gyüjt. kiállítást rendezett. Minden nyarat valamelyik előnyösen ismert festőiskolában tölt.

Király János

gyűjteménye kép-
kiállításának tárgy-
mutatója 1922.
apr. 2-től 17-ig.
Bares, 1922. – U. az

1925 máj. 21-től jun.
2-ig. [Bares, 1925.]

I és II. baresi
koll. kiáll. tárgy-
mutatói

fd.

Király János

koll. kiállításai:

1922. Bares
1925. Bares
1938. Budapest
1945. Pécs
1947. Pécs

A katalogusok
közlése az erod-ban.

„A fenti kiállítások
katalogusai"
és önéletrajzi adatok.

Király János

1933. dec. a Berzsenyi Irodalmi és Művészeti Társaság dunántuli téli tárlatán Önarcképére a Rippl Rónai ezüst plakettet kapta.

Tenti közlése

NA

mdk

Király János tipografus

munkája: Ujévi üdvözlő lap

Szemelvények a tipografus továbbképző munkaiból (1962-63)

Magyar Grafika 1963 3. 12 146. l.

mak

Király János tipografus

ujévi üdvözlő lap.

% Szemelvények az 1962-63 évi Tipografus Tovább-képző munkaiból.

Magyar Grafika 1963. 3. sz 146. l

mdk

Király János (Globus nyomda)

pályamunkája jutalmat nyert

ábra

A magyar Grafika fedélpályázata (évkönyvre)

" " 1963. 1. sz 38. l

Király János brigádvezetö M.D.K.

/ ÉM 31. sz. ÁÉV /

Az Állami dij I-. fokozatával kitüntetve

a Tiszai Vegyi Kombinát egysége és tipizált szerkezeti megoldásáért és kivitelezéséért

Magyar Épitömüvészet 1965/3. 9.l.

MDK

Király János 15 é. napszámos

Cegléd

Fiufej, szén

Idjuségi Képzőm. és Iparm. miáll. M.Sal. 1950. jun. 12.1.

Király János

MDK

Önmagam, paszt.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Társ. kiáll. Pécs, 1936. jun. 16 l.

Várdomb /Tolna/

R.k.templom, homlokzati toronnyal
félkörives szentéllyel. Kapu felé
Épült 1810-ben.

/Stippek József, 1945/

MDK

Király János

a Pécsi Csop. tagja

M. Képzőműv. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs,
1946, dec.

KIRÁLY János festő

M.D.k.

1914.-ben "agybányán a "zabadiskolában dolgozott

"ótl: Nagybánya,, bp.,, 1954. 331.l.

Király János festő.

MDK.

Dunántúl, Népszava, 1945. I. évf. okt. 21.
„Képzőművészeti kiállítás nyílik meg vasárnap."
G. l.

Király János festő.

MDK.

Dunántúli Népszava 1945. I. érf. szept. 23.
Gyenes: Pécsi művészek csoportkiállítása 2. l.

Király János festő

MDK.

„Havilegy"
Fájképek

Dunántúli Népszava 1945. I. évf. okt. 28.
„Megnyílt a pedagógusok képzőművészeti kiállítása."
C. l.

Király János festő. MDR.

Kiállította „Önarckép" c. festményét.

Dunántúli Népszava, 1945. I. évf. okt. 28.
Gyenes: Három művész gyűjteményes kiállítása. 6. l.

Király János festő

MDK

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. dec. 18.
„Kiállítás Pécsbányatelepen". 4. l.

Király János festő

MDK.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. dec. 20.
„Kavácsonyi Képzőművészeti Kiallítás" 4. l.

M.D.K.

KIRÁLY János festő

1911-ben Nagybányán a Szabadiskolában

Réti: Nagybánya ,Bp. 1954. 329.l.

MDK

Király János festőmüv. Barcs

Pécsi Képzőmüv. és Mübartáok Társ. kiáll. Pécs,
1936. jun. 11 l.

Szekszárd (Tolna)

* Sztálin-tér, Vármegyeháza, egye
hat dór oszlopos, oromzatos köz
Udvarán a megye barokk címere l
Józseftől 178o-bann emelt megye
1833 közt, kivitelezte Stamm Fe
lagos alakő-ünnepély 1836-ban.
I. Béla-féle apátsági templom m

(Garay: Vármegye háza Szegszárdon.
szárd V-ei MV. Bp. 1952, 9-11 l — 2
gyei építkezései: A magyar művév
ve, 1953, 189-214 l, képekkel)

Király János, Pécs

Igy festek én, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll.
Ernst Muz. 1947. jul. 9 l.

Király János

Virág csendélet, olaj
Pécsi táj, olaj
Ny Nagyárpádi legelő

Pécsi Képzőművészek Szab. Szerv. kiáll. 1948. máj.

MDK

Király János

Pécsi képzőművészek Szab.szerv. csop.kiáll. Pécs-bányatelep, 1945. dec.

MDK

Király János
Olvasó nő, paszt.

Kutúra 1938. őszi kiáll.

11 1.

MDK

Király János,

1911-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912/ 88.

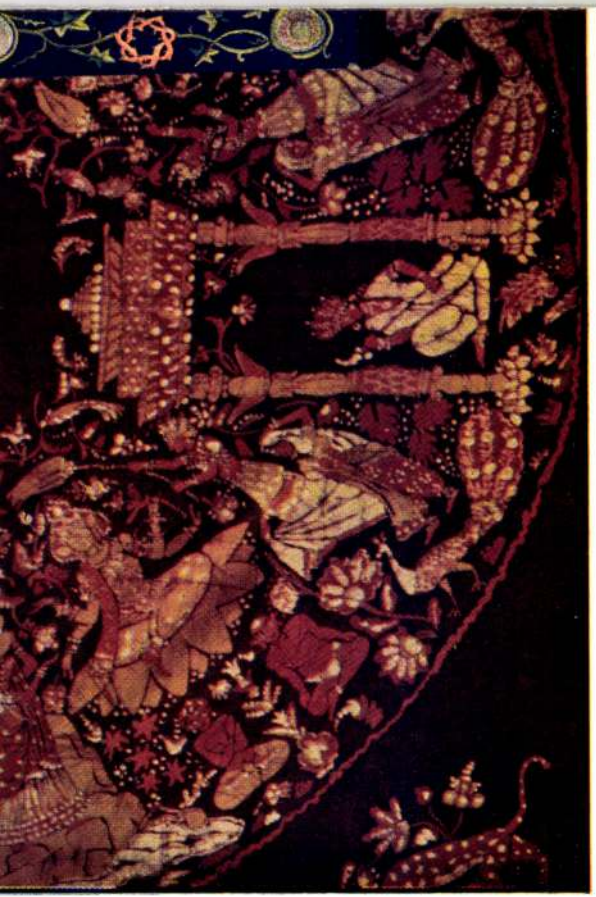

Király János: Olvasó nő
A Műcsarnok Őszi tárlatáról

Tihanyi János Lajos
A Fränkel Sza

Király János művei

1922. I. gyüjt. kiáll. (Barcs): Nagy József, Dalos István, Vámos Rezső, Göndöcs Jenő, Göndöcs Szivike, dr. Valkó Gyula, Koncz János, Egerszegi Lajos arcképei, Emlékek, valamennyi vizf., Dalos Turci, Gyurákovics J., Gluber Győző, Vidik Manci, Karbuczky Irma, Hajmássy Mariska, Wirt Boriska, Kovácsics Éta, Szagmeiszter Pálné arcképei, valamennyi olajf., Virágok, Fésülködés, Tükör előtt, Ábrándozás, Messze Szerbiában, Hol volt, hol nem volt, Vasárnap délután, Mese volt, Falu végén, A kasznárék háza előtt, Önarckép, Cigánysoron, A csendes utca, Cigánykunyhó, Önarckép, Köztelek utcában, Csendélet, valamennyi olajf., Mayer Aranka, özv. Kóbor Mihályné, özv. Rédl Kálmánné, Nagy József arcképei, ceruza rajzok. — 1925. II. gyüjt. kiáll. (Barcs): Ülő akt, Akt háttal, Akt a szabadban, Álló akt (tanulmány), Kettős akt (tanulmány), Olvasó nő, Cigánytelep, Az iskolában, Őszi táj, Őszi táj, Tócsa mellett, Nyári nap, Téli táj, Nő a diványon, Nő a tükör előtt, Gyerek a fák alatt, Lány almával, Az udvaron, A virágszedők, Egyedül, A dombtetőn, Madonna, Majális, Pierette, Lányok a tócsában, Lám megmondtam, Mária mennybemenetele, Csendélet (4 drb), ~~Csendélet, Csendélet~~, Fácános csendélet, Hagymás csendélet, Befőttes csendélet (3 drb), ~~csendélet, Befőttes csendélet~~, Kancsós csendélet, Önarckép (3 drb), Téli táj, Kukoricaszár kepében (2 drb), Vámos Rezsőné arcképe, Kámpler Jenőné arcképe, Ballia Éta arcképe, Piros kendős lány, Arckép, Gémes kút, Szoba belső, Hlalász Miklós arcképe, Parasztudvar, Falusi udvar, valamennyi olajf., Gyerekek az iskolában, A bezártak, vízfestmények, 24 drb ceruzarajz. — A Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társaságának kiállításain: 1933. tavaszi kiáll. Ingyen strand, Cigánytanya mellett, Somogyi udvar, Almaszedés előtt, Önarckép, olajfestmények. — 1933. nyári kiáll. Szobaleány, A zongoránál, Nyárutó, Napsütés az udvaron, Önarckép, olajfestmények. — 1933. téli kiáll. Szeptember végén, Egy virág szebben beszél, Drávaparti strand, Strandvészlet, olaj-

festmények. — 1934. tavaszi kiáll. Önarckép, olaj., Folyóparti strandon, olaj., Gombvirágok, olaj., Becsületügy a baromfi-udvaron, pasztell, A tudományok előcsarnokában, pasztell. — 1934. őszi kiáll. A libalegelőn, A nehéz lecke, A jó barátnők, Falu végén, valamennyi pasztell. — 1935. tavaszi kiáll. Piheno" lányok, olaj., Így festek én, olaj. — 1935. őszi kiáll. Merengés, Lefekvés előtt, Falusi udvar, pasztellek. — 1936. tavaszi kiáll. Önmagam, pasztell. — 1936. őszi kiáll. Papiros gombóc, tintla leves, szénrajz, Beszegődtem Pécs városba tanoncnak, szénrajz, Bányalyuknál, szénrajz, Most kell az erő és a férfiú-nemű, ceruzarajz. — 1938. tavaszi kiáll. Elmélkedés, Piheneés, Új Ságolvasó nő", Reggelizö leány, pasztellek. — 1938. őszi kiáll. Ingyen strand a Dráván, Szabad-fürdő a Dráván, pasztellek, Virágcsendélet, olaj. — 1939. őszi kiáll. Rinya partján, olaj., A nyaraló, pasztell, Nyári kirándulás, Virágcsendélet, olajfestmények. — 1940. őszi kiáll. Strand, Barcsi részlet, Barátom arcképe, pasztellek. — 1942. őszi kiáll. Merengő", Fürdő" gyerekek a Dráván, Szegénység, Alkony a Dráván, pasztellek. — 1944. mohácsi kiáll. A budai Külvárosi temető" kápolnája, Kilátás a budai Külvárosi temetőből Üzögre, Kilátás a budai Külvárosi temetőből Havidboldogasszonyra, pasztellek. — Berzsenyi Irodalmi és Művészeti Társaság dunántúli téli tárlata (Kaposvár), 1933. dec.: Udvaron, Önarckép, Libaréten, Barcsi strandon, olajfestmények. — Vas-Gereben Irodalmi és Művészeti Kör kiállítása (Dombóvár), 1934. nov.: Nehéz lecke, Libalegelön, A tudományok előcsarnokában, Beharangozmak, pasztellek, Dráva mellett, olaj. — Műterem XVII. csoport kiáll. (Budapest), 1938. júl.: Kőke akt, Lefekvés előtt, Feketehaju akt, Gondolkodó nő", Önarckép, Iskolás leány, Könyvtár mellett, Piheneés, Patak partján, Önarckép, Az én udvarom, Réti fűzfa, olajfestmények. — O. M. Képzőművészeti Társulat (Budapest), 1938. őszi kiáll.: Olvasó nő", pasztell. — Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság be-

F pasztellek,

mutató dunántúli kiáll. (Munkács), 1943. febr.: Fürdő tehén a Dráván, A Dráva partja Barcsnál, Sóderbányászok a Dráván, Barcsi strand a Dráván, Kihalt strand a Dráván, Napozó nő a Dráva mellett, pasztellek. — Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat dunántúli tárlata (Győr); 1944. márc.: Drávai strand Barcsnál, Ujságot olvasó nő, Önarckép, Fürdőzők a Drávaparton, pasztellek. — Magyar Képzőművészek Szabadszervezete (Pécs), 1945. szept. - okt. I. csoport kiáll.: Kilátás a Havihegyre a Tettyéről, Idill a Rókus-kutnál, Sörgyári kacsaetető a Rókus-dombon, olajfestmények. — 1945. okt. - nov. III. csoport kiáll.: Kilátás a Rókus-dombról, Rókusdombi-út, Rálátás a Skókóra, Skókói völgy, Rálátás a török vízművekre, Haviboldogasszonyi utca, Napkúra után (akt), Sóderhordók a Dráván, Tanulmány a Rókus-kút c. képhez, Napozók a Dráva partján, Horgoló nő, Pihenő a Dráva-strandon, Mentőcsónakos a Dráván, Falu vége, Női arckép, Önarckép, A folyóparton, valamennyi pasztell, A szobalány, Vénasszonyok nyara a Haviheggyel, Tettyei-út, Kacsás csendélet, Csendélet almával, Csendélet vázával, A tettyei feljárat, Tanulmány a Vénasszonyok nyarához, Tanulmány a tettyei úthoz, Tettyei-utcai ház, valamennyi olajfestmény. — 1947. márc. XX. (tavaszi) csoport kiáll.: Cigarettázó, Csendélet, Ebéd után, olajfestmények, Bányatelepi völgy, pasztell. — 1947. jun. XXIV. csoport kiáll.: Marton István ötvös dolgozik I., mgt., Marton Istvánné, mgt., ifj. Marton István, mgt., M. I. arcképe, mgt., F. I. arcképe, mgt., B. I.-né arcképe, mgt., Kovács Károly dalköltő arcképe, mgt., Bálvány Lajos arcképe, mgt., Erdődy Ágoston arcképe, mgt., Így festek én, mgt., Önarckép kalap nélkül, mgt., Önarckép kalappal, mgt., Havihegy, Birsalmás csendélet (3 drb), Szobafestő (2 drb), Hagymás csendélet, Krumplis csendélet, Órás csendélet, Demizsonos csendélet, Hegyaljai-út (Pécs), Nagy Flórián-utca (Pécs), Papnövelde-utca (Pécs), mgt., Tettye-utca (Pécs), Havihegyi sziklák (Pécs), Tettyei jegenyék, A magyar vasutas, Bárány-tető (Pécs), Bárány-tetői-

út, Háborus ebéd, Ebéd utáni csend, Cigarettázó férfi, Rózsás csendélet (3 db), Marton István ötvös dolgozik II., Péter-utca (Pécs), Bárány-tető (Pécs), valamennyi olajf. Szentesi Flóris, mgt., Szentesi Flórisné, mgt., Szentesi Éva, mgt., Abaligeti Zita, Abaligeti Babus, Pálos-templom (Pécs, 2 db), Belvárosi templom (Pécs), Havihegyi-templom (Pécs), Meszes, Bálics, Bányatelepi-völgy (Pécs), Bálics és Szkókó kilátóval, Mecsek a rétről, Fertőtlenítő-ház (Pécs), Bálicsi szőlők, Városháza (Pécs), Üdülői feljárat (Pécs), Havihegy a kispiaccal (Pécs), Kilátás az Üdülő feljárati útról (Pécs), Gyárvárosi vasúti völgy (Pécs), Püspökbogádi kápolna, Balaton Keszthelynél, Balatoni vitorlás csónak, Balatoni csónakok, Velény határában, Tésenyfalu, Tésenyi harangláb, Tésenyi szénaboglyák, Tésenyi szalmakazlak, Napfelkelte a tésenyi gazdaságban, Tésenyi utszéli kereszt, Dinnyéskocsi a piacon, Söderhordó kocsi, Dravai halászok, Fürdőző gyerekek a Drávám, Kanászgyerekek, Napnyugta a Drávám, Kisdaindol, Szőlőoldal Bálicsban, valamennyi pasztell. — A Magyar Képzőművészek Szabadszervezete vidéki csoportjainak I. kiáll. (Budapest, v. Ernst Múzeum) 1947. júl.: Így festek én, olajf. — A pécsi képzőművészek szabadszervezete Kaposvári kiáll. 1948. máj.: Virágcsendélet, Pécsi táj, Nagyárpádi legelő", olajfestmények.

Király János
festő
művei

Kedves Szerkesztő! 1948 pel. 2.

Mellékelten küldöm a tavalyi gyűjteményes kiállításomnak tárgymutatóját, valamint azon lapok kritikáit, miket éppen megtaláltam. A rám vonatkozó részeket piros ceruzával megjelöltem. Egyben csoportosítottam azon katalógusokat, ahol kiállítottam. Ott is jeleztem pirossal a nevemet. Csatoltam a Művészet cimü folyóiratot, mely legjobban foglalkozott velem a Műterem kiállítással kapcsolatban. Beletettem az akkori pesti napilapok kritikáit is, de meg a helybeliekét is más időről.

Ezeken kívül beletettem a Pécsi Képzőművészeti Társulatnak 1933 óta megjelent katalógusait is, melyek az én tulajdonom. Ha ez nem elégítene ki, úgy elkérem a szervezetől a mult összes katalógusait, melyek halomban

állanak a könyvtárban és elküldöm, vagy elküldetem egy hétre, vagy egy kívánt terminusra.

Sok kitartást kívánva a tanulmányozáshoz és vagyok baráti üdvözlettel:

Pécs, 1948. júl. 2. Király János,

U.i. Persze az összes mellékleteket visszavárom.

Király János
Pécs

F 445.621
ragszámú csomag szállítóleveléről
SZELVÉNY

A feladó neve és lakása:
Király János,
festőművész.
Pécs, Liszt Sz.
renc. u. 11. sz.

A felvevő hivatal keletbélyegzője:
JÚL-3
9

A kézbesítéskor fizetett összeg:
Ft. ..... f

Király János

erőd

Budapesti Hírlap
1938. jul. 17. (A
Műterem csoportki-
állítása.)

< Király János >

Festő cikke

< > Ütőhangok a pécsi képzőművészek kiállításáról. Dunántúl (Pécs) 1944 jan. 25.

Király Janós
festő Bares

1.

Művészet (Kende)
1939. 30. 4.
Bi. l.

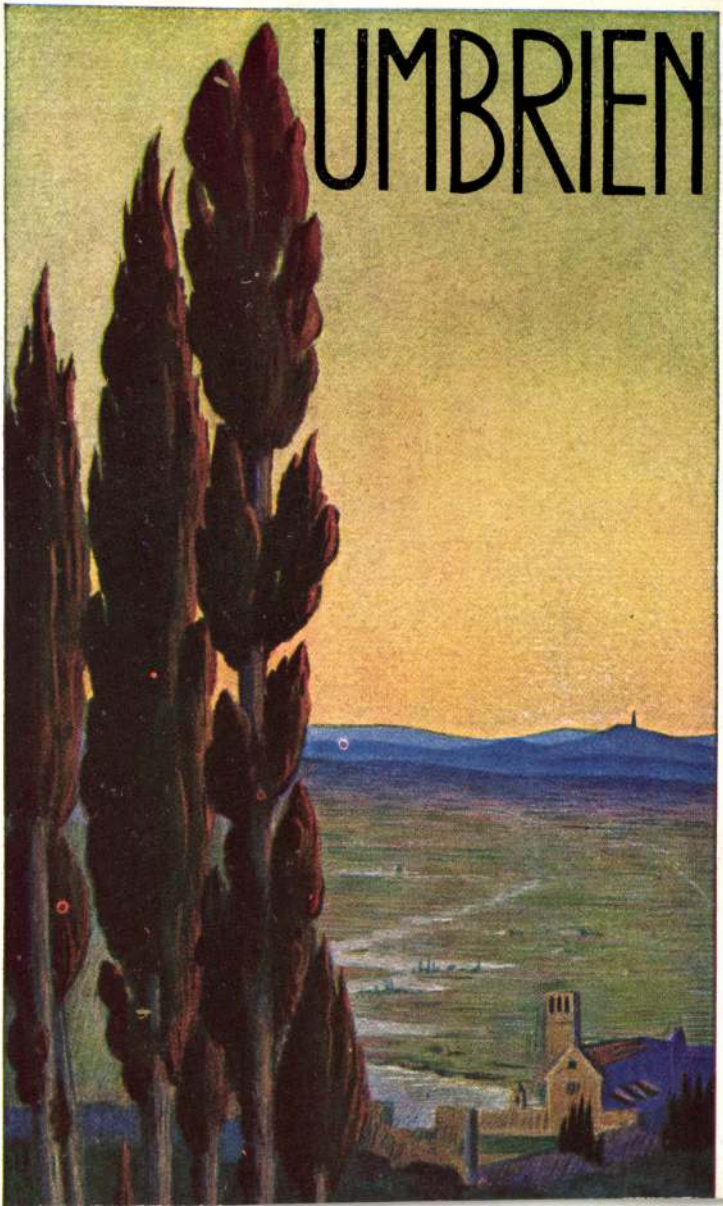
UMBRIEN

Király Janus

l.

Münchel (Kende)

1939. 30. ~~[illegible]~~

132. l.

NEMZETI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

1937

ORSZ. MAGY. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST. MŰCSARNOK.

Király János

festő

pótlás

1948. márc. Pécsi
Képzőmüvések Szabad-
szervezetének Szabad-
ság kiállítása

Kossuth Lajos, olaff.
Petőfi, olaff.

1.–32. ll.

Budapest
Franklin Társulat
1883.

Király János

festő

Pótlandó.

Pécsi kiáll. 1937

tavassi kiáll.

Strandélet a Dráván,
olaj

Strandon kívül
kettesben, olaj

Fürdés a Dráván,
olaj

A reggeli, pasztell

Szükös a minden-
napi kenyér,
pasztell

Olasz ásatási és régészeti muzeumi fo-

lyóiratok VII. 207, 208.

Király János

wed

Magyarság 1938.
jul. 16. (B. A.: A Mü-
terem csoportkiállí-
tása.)

Király János

cvod

Esti Kurír 1938.

jul. 15. (C. m.: Csoportkiállítás a Mü-
teremben.)

Gebauer még itt van, de ritkán jön közénk. Hol vidéken dolgozik, hol Norvégiába repül, ahova a feleségе való. Martyn most a megválasztott elnök. It csak ő számít most, minden díjat, munkát, learat. Igen jól megy neki. A Művészeti Tanács tagja. Gyúrja az absztrakt képeket. De van több arckép megrendelése is. Nem győzi a munkát. Bennünket szid, hogy nem dolgozunk. Könnyű annak, aki a pikturából is megél. (Mint ő.) Gábor Jenő még 1945-ben Segedre került. Tavaly, iskolaév előtt, Pestre nevezték ki. Májusban volt kollektív kiállítása ott.

Ha St. Istvántól kezdve akarod a művészek nevét szerepeltetni a lexikonodban, meghiszem, hogy nagy fába vágtad a fejszédet. Mikor akarod befejezni? Ha még elvétve fogok találni, az elküldötteken kívül, más katalógust is, azt is elküldöm. Leveledet is majd ismertetni fogom, hogy az életrajzuk beküldésével bővítsék a lexikonodat.

Sok kedvet és kitartást kívánva a további munkához, vagyok szívely es üdvözlettel.

Pécs, 1948. júl. 10.

Király János

Li

F 445.800

ragszámú csomag szállítóleveléről

SZELVÉNY

A feladó neve és lakása:

Király János

Pécs, Liszt

Ferenc-u. 11. 2

A felvevő hivatal keletbélyegzője:

A kézbesítéskor fizetett összeg:

Ft ..... f

1948. júl. 10.

Kedves Barátom!

Jó szimatod van. Amit én vállalok, az utolsó lépésig teljesíteni szoktam. Nálam csak a halál pontosabb.

Íme, mellékelten küldöm az itt található katalógusokat. Csak az a baj, hogy mindegyik évről és szezonról két példány már nem lelhető. Ezeket már eltehetsed emlékbe, vissza nem kell küldeni. Tettem közéjük az én gyűjteményes kiállításomról két katalógust és megtarthatod az előbbi csomagban lévőt is. Annak visszaküldése nem sürgős. Csak egész nyugodtan dolgozz velük. Akár 2 hónapig is nálad maradhat. Ilyen jó lexikonok rabja úgy sem akad még egy e honban. Mindig bánulom az ilyen mániákus embereket. Mert részben magam is az vagyok. De valamivel kell foglalkozni!

Talán majdnem minden megjelenő könyvet ismerek, de nem emlékszem a Te 1915-ben megjelent művészeti lexikonodra. Régen volt, de akkor is tudnom kellene róla. Most éppen a kezemben van a Pesti Hírlap kiadásában megjelent „A szépművészetek könyve" című vastag könyv, melyben olvasom a nevedet mint munkatársét. Vagy összetévesztem más könyvvel?

Király János

KIRÁLY JÁNOS

49. Szeptember végén, olajf. ..... 60 P
50. Egy virág szebben beszél, olajf. ..... 60 "
51. Drávaparti strand, olajf. ..... 50 "
52. Strandrészlet, olajf. ..... 20 "

Pécsi kiáll. 1933. kat

MOLNÁR BÉLA

80. Irma-út, olaj ..... 180 P
81. Maros partja, olaj ..... 160 "
82. Balaton részlet, olaj ..... 80 "
83. Fenyves, olaj ..... 80 "

Király János

Pécsi kiáll. 1933. nyara

KIRÁLY JÁNOS

79. Szobaleány, olajf. ..... 180 P
80. A zongoránál, olajf. ..... 150 "
81. Nyárutó, olajf. ..... 100 "
82. Napsütés az udvaron, olajf. ..... 100 "
83. Önarckép, olajf. ..... 100 "

Elad:

Izzólámpákat, csillárokat, villamosvasaló- és főzőkészülékeket, motorokat.

gya

13. sz

étés díjtalanul

étési feltételek

1933

NYÁR

PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS MŰBARÁTOK TÁRSASÁGA 1926.

Király János

festő

Arató Piroska arch.

repr.

Munkács 1943. 18. 8.

Pécsi Képzőm. és Műbarátok

kiáll.

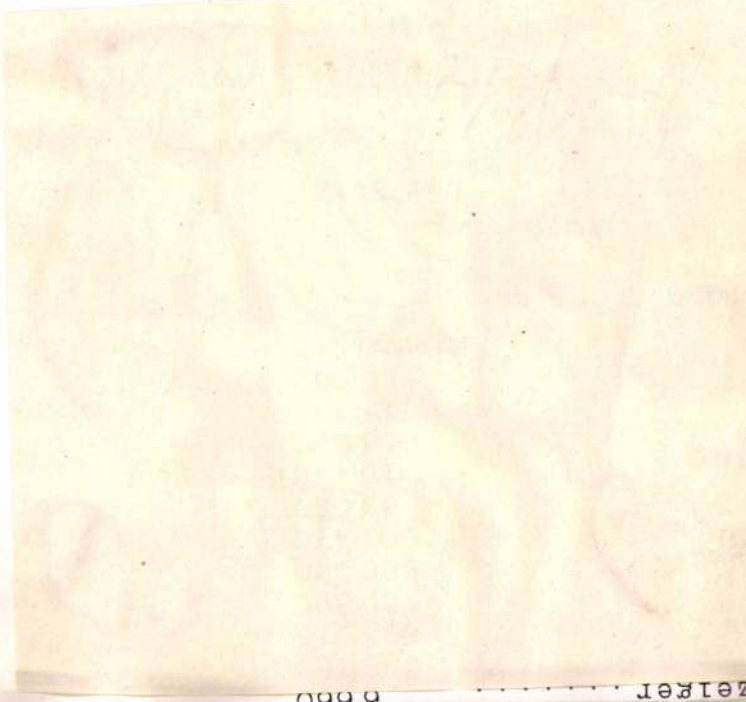

BERLIN SW 68 ★ KOC

Király János

Nemzeti Újság képes mell.
1938. jul. 10.

Király János festményei nagy feltűnést keltettek a Műterem most megnyílt csoportkiállításán

Király János

Pihenő asszony c. olaff.

(Müterem, Csoportkiáll.)

Repr.

Magyar Nemzeti Művészet

1938. 2. sz. 30. l.

rentartása s az igazgató-választmánynak főleg az adományozókkal szemben való nyilvános elszámolása s a beérkezett adományokért érzett köszönetének nyilvános kifejezése czéljából a Székely Nép hasábjain közzétették s 300 db különlenyomatban a múzeum fenntartóinak, támogatóinak, jóakaróinak s a társmúzeumoknak szétküldötték.

Az év folyamán beérkezett tárgyakat a szükséges *konzerválások* elvégzése után beérkezésük sorrendjében a *Beérkezési Naplóba*, majd pedig szakok szerint leltárba vezették s ennek megfelelően leltári számmal jelölték meg. A beérkezési napló 1914. évi folyószáma: 1—814. *A régiségtári* anyagot I. 5448—6017-ig, összesen 570 folyószám alatt; a *néprajzit* II. 2646—2876-ig, összesen 231 folyószám alatt; a *természetrajzit* III. 935—1099-ig és 2000—2022-ig, összesen 189 folyószám alatt; a *könyvtári* anyagot IV. 4725—5099-ig és 6000—6302-ig, összesen 678 folyószám alatt vezették be az egyes szakok leltárába. Ez a kimutatás, valamint a gyüjtemények ujabb gyarapodásának statisztikája is

radságos és hazámosabb ideig tartó
Ezenkívül a régebben beérkezett és
raktárszerűen kezelt könyveket kivé
lebélyegezték, az Apor-könyvtár
szakok szerint rendezték, a régi magy
tári és kéziratos anyagot, valamint
hirlapokat, térképeket különválaszto
vábbá a könyvtár régibb anyagának
deti rendezés szerint való ideiglene
tását is csaknem teljesen elvégezt
pedig utóbbit abból a czélból, hogy
katalógust s így a könyvtár igen te
részét a végleges rendezéssel egyid
készítendő új könyvtári katalógus
séig is használhassák.

E katalógus elkészítése volna most
tárban a legelső és legszükségesebb, d
legi viszonyok között közelebbről
végrehajtható teendő.

A levéltár egész anyagát az új sze
ben helyezték el s a pontos időrendi
munkájában is előre haladtak.

A régiségtárban, a néprajzi és term
gyüjteményben a mult évben megkez

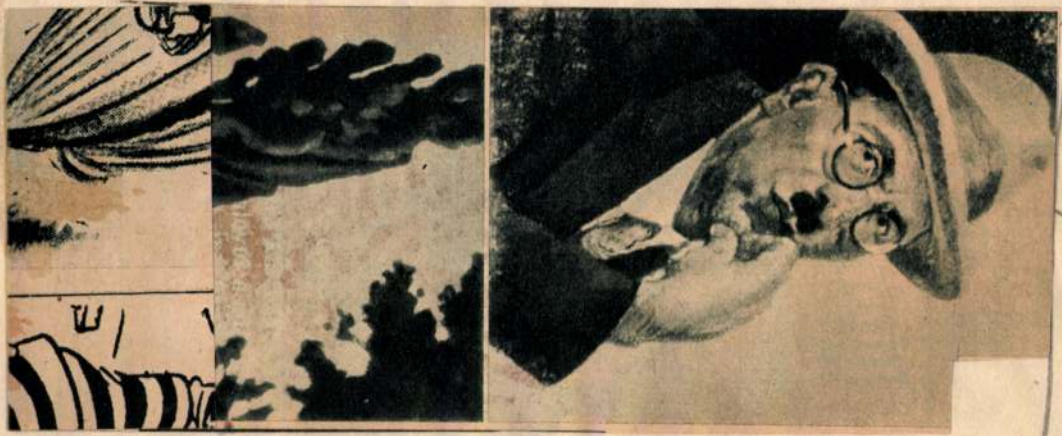

Király János

Nemzeti Ujság képes mell
1938. junius 5.

divatháza

Budapest, Üllői-ut 41.

Telefon: 186-241.

Király János: A könyvtárban.
(Műterem, csoportkiállítás.)

való sajtótermék válaszára nem érdemben válaszolunk, mert nem akarjuk őt a személyeskedés terére követni. Mi megmaradunk a szférák magasságában, ahova nem hallatszik a sajtóakarnokok hangoskodása. Cikkünket közérdekből írtuk, mert tűrhetetlennek találtuk azt az álfölényt, mely az érintett „kritikában" megnyilatkozott. Minket nem érdekel, hogy a „kritika" mit hoz fel mentségére és az sem, hogy egyébként rólunk és írásunkról mi a véleménye. Mindenesetre örülünk, hogy a lecke használt. Utalunk a „Kritika a kritikáról" című cikksorozatunkra, ahol a sajtókritikai állásfoglalásunk bővebben megtalálható.

Helyreigazítás

Mult számunkban a Magyar Képzőművészek Egyesülete közgyűlésének tudósításából tévedés folytán az alábbi szövegrész kimaradt:

„A dr. Neuschloss Knüsli bronz emlékérmet az építészek részéről *Szivessy* Tibor műépítész nyerte."

*

Legutóbbi számunkban a Nemzeti Szalon kiállítási beszámolójában elírás történt. Tévedésből *Z. Hadzsi* Olga neve *Hodosy* szedésben került nyomtatásba. Az eredeti szöveg a következőképpen hangzik: „. . . *Z. Hadzsi* Olga erőteljes figurális festményekkel járulnak hozzá a kiállítás nivójának emeléséhez."

Király Jenő

festőművész /1885-1958/ emlékkiállítása, Hajdúböszörmény. - Ism: Tóth ERvin, Hajdú-Bihar Megyei Népújság 1967.febr.7.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7.1./

92. 1.

Király Jenő

A hajdúböszörményi Hajdúsági Művésztelep tagja

Székelyhidi Ágoston: Motívumok a Hajdúsági Művésztelepről

Alföld 1969 10 sz. 65 old.

MDK

Király Jenő

Havas utca falun, repr.

Képzőművészet 1928. febr. 7. sz. 56.l.

Király Jenő MDK

Napsütésben, vizf.

Mücsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Király Jenő

MDK

Balatoni csónakok, vizf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

Király Jenő MDK

Hó alatt, vizf.

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Kirkly Lenó

Hó slaet, viel.

MDK

Király Jenő

Strand részlet, vf.

Tihany alatt, "

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. 9 l.

HDK

Király János (festő)

Művei helyet kaptak a hajdúböszörményi művészek az elmúlt év decemberében megnyílt tárlatán.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 106–108. l.

M.D.K.

Király Jenő, bőszörményi festő

nevét említik:

Éles Péter: Szilágyi Eler kiállítása

ALFÖLD, Debrecen. 1968. XIX. évf. 10. az. 81. old.

MDK

Király Jenő (festő)

Romantikus életszemlélettel rögzítette a paraszti életformát. Témaköre az alföldi házak, vadvizek, virágzó fák, fagyból olvadó föld, ősz, havas télitáj, falusi házak interieurjei, régimódi paraszt tűzhelyek, szépen sorakozó cserépedények.

Póth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.

Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 106-107. l.

MDK

Király Jenő (festő)

(A cikk leírja külső megjelenését.)
Szivélyes, közkedvelt ember volt. Ihletét sokáig bénította felesége hosszas betegsége.

1885-ben született Kolozsváron.

Tóth Ervin: Hajduböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.

Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 107. l.

MDK

Király Jenő (festő)

Székely Bertalan és Kinyei Merse Pál igazgatósága alatt látogatta a főiskolát. A vezető tanár Révész Imre volt, az akvarell-festést Edvi Illés Aladár tanította. Székely sokat foglalkozott Királylyal, gyakran jutalmazta rajzait.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 107. l.

OIDK

Király Jenő (festő)

Főiskolás korában is cigánykunyhókat, cigánylegényeket fest. A főiskola elvégzése után állami ösztöndíjjal Rómába utazik, később Ausztriába, onnan vissza Nagybányára. Hajdúböszörményben 1909-ben felfedezi.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 107. l.

HDK

Király Jenő (festő)

Hajdúböszörményben megtelepedve mester körülmények közt dolgozik. Néha elmegy Nagybányára, Vajdahunyadra, a Balaton mellé, Ausztriába.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 107. l.

MDK

Király Jenő (festő)

Megválasztják a Magyar Képzőművészek Egyletébe, alapító tagja és állandó kiállítója lesz a Nemzeti Szalonnak. Képeket küld a tavaszi és őszi tárlatokra. 30 évi tanári munkája meglehetősen megterhelte. Fia, Róbert váltja fel a katedrán.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 107. l.

MDQ

Király Jenő (festő)

Nyugdíjbavonulása után idejét egészen a festészetnek szenteli tassan, szélsőségektől mentesen fejlődött. Nagybánya indította el. Szakít a portréval, az alakos képekkel; a tájfestés felé fordul.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 107. l.

MDK

Király Jenő (festő)

Művei: Téli napsütés, Tavasz, Nyári napsütés, Májusi utca, Szántóföldek napsütésben. Élete utolsó évtizedében festészete elkomorul. (Utalás festőtársának és barátjának, Magi Zoltánnak feljegyzéseire és tanulmányaira.)

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen. 1959. 1. sz. 107-108. l.

MDK

Király Jenő [festő]

(Futólag említve.)
(Pálnagy Zsigmond rajztanára volt.)

Tóth Ervin: Pálnagy Zsigmond emlékezete.

Alföld, Debrecen, 1960. 1. sz. 104. l.

MDK

Király Jenö, festö

Tél a kunyhók között. Vizf.
Téli napsütés. "

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Műcsarnok. Kat. 27.1.

MDK

Király Jenő (festő)

Mély barátság fűzte Magi Zoltánhoz. Magi írt róla a Bőszörményi lapokban.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 111. l.

MDK

Király Jenő (festő)

(Pálnagy Zsigmond rajztanára-
ként említve.)

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény kép-
zőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 110. l.

MDK

Király Jenő (festő)

(Összeáll. Szepesi Rózsa.)

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.

Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 111. l.

Király Jenő MDK

Ex Libris Kiállitás Debrecenben.

Magyar Iparmüvészet 1928. 207.o.

MDK

Király Jenö, festö

Párás Balaton. Vizf.

Nemzeti Szalon.-Ta vaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Király Jenő MDK

Europai iskolázottságu, böszörkényi művész.

--: Vasárnap Nyilik a Böszörményi képzőművészek kiállitása. /dec 14-én a Déri Muzeumban/

HAJDU-BIHARMEGYEI NAPLO, 1958 dec . 12.
/Hirangzag/

Király Jenő, festőművész, rajztanár MDK

Több mint 4 évtizeden át alkotott Hajdúböszörményben. Néhány éve halt meg. Most emlékkiállításon mutatják be műveit Hajdúböszörményben.

— : Hír 10.0

Népszabadság, bp. 1962. jan. 16. [vidéki]

MDK

Király Jenő

Képzőművészet, 1930. 29.sz. 100 l.

MDK

s.Király Jenő

Deres táj, vf.

KMTárs 1943. tav. kiáll. 21. o.

Király Jenő-
festő

M.D.K

Méltatás.

Tóth Erzsi: Káplár Miklós
Művészet, 1961. május. — 26 l.

MDK

Király Jenő

Reggel a Balatonon, vf.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov. 27.1.

ADK

Király Jenő (festő)

Hajdúböszörményi művész. (A harmincas években mindgyakrabban együtt szerepel a debreceni képzőművészekkel.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéből. Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 200. l.

MDK

Király Jenő

Vihar után, vf.

Szárszói tornác, vf.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 14. 1.

MDK

Király Jenö, festö.

Hó alatt. Vizf.

Bp.Mücs.-MMKT Nemz.Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 27.1.

MDK

Király Jenö, festöm.

havas tájképei tehetséges festömüvei.

Chroniquer:A Nemz. Sza.tárlatai. 59.csop.kiáll.
Képzömüvészet.1928. 7.sz. 46.l.

Király Jenő

MDK

Szepezdi udvar, vizf.
Part részlet Szepezdnél, vizf.
Csónakok a Balatonon, vizf.

Balatoni Társaság V. kiállitása
Nemzeti Szalon 1933. május

MDK

Király, Jenö, festöm.

Képe a jó anyagot gyarapitotta.

Mücs.- Tavaszi tárlat.-Képzömüvészet. 1932. 51.sz

mak

Király Jenő

1885–1958

Gyűjteményes kiállítása a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeumban

Ceruza, kréta, akvarell

Szekelyhidi Ágoston: Öt kiállítás

Alföld, 1962. 2. sz 70. l

Király Jenö, MDK

a N.Sz.által rend./csop./ 63 kiáll. egyikén szerepelt müveivel. 1926,1928.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub.kiáll. és a KÉVE XX-ik kiáll. 1929.febr.

MDK

Király Jenő, festőm.

A lent jelzett folyóiratban megjelent reprodukció/ill -ek./ :

Téli est. 12c.l.

Képzőművészet. 1936. május. 30. sz. IV. évf.

MDK

Király Jenő

Havas utca, of.

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 78.1.

MDK

Király Jenő

Őszi alkonyat, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. kat. 77.l.

Király Jenő

MDK

Udvar télen, vizf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Király Jenő MDK

Részlet Egerből

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

MDK

Király Jenő

Kertekalja, vf.

Az 1921. évi őszi kiáll. tárgym. Micsarnok. 1921. nov. 2o.l.

Király Jenő

MDK

Havas utca, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Király Jenő MDK

Őszi alkonyat, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Király fenő festő

Hajdúböszörményi művész.
Akvarellekkel szerepelt az 1930-as
években debreceni kiállításokon.

A Képzőművészeti Főiskola Debrecenben.
1961

Foldal

Király Jenő

Hajdu bőszörmény. művén
ex-librisekat Kénitett Debreceni
~~ben~~ megrendelő: Nagy József
ránéza

A képzőművészetek Debrecenben, 1961.

66 oldal

MDK

s. Király Jenő

Művével résztvett a kiállításon.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállító művészek névsora. 27.lap

MDK

Király Jenö, festöm.-graf.

Komédiások, Graf.

Részlet Egerből. "

Képmüvészeti Társ. tavaszi kiállitása. 1929.

Kat. 25.old.

Kiraly ~~Ernő~~ Jenő ~~kat.~~

18 Önarcleje, Cerura, 1958, mgt.
19. Bánffyhunyad, vizf., magant.
20. Tájlej, olf. 1912, özv. dr. Molnár J. t.
21. Pilai, vizf.
22. Varrónő, vizf.
23. Koratavan. "
24. Havas domboldal, vizf. 1956
25. Kőhiuta " 1957.

Hajdúböszörményi képzőművének Járlata. Debrecen, 1958. Kat. Marjai Márton és Jóth Ervin.

17.

Király ~~Ernő~~ Jenő Kat.

26. Javan, vizf. 1958.
27. Téli ulca, vizf. 1958
28. Falu vége, "

1 Reprodukció: Havas domboldal

— . —

Hajdúböszörményi képzőművének Járlata, Debrecen, 1958. Kat. Marjai Márton és Jóth Ervin.

17.

Király Jenő

Hajdúböszörményi
Állami nagy akvarell-díjat nyert.
Nagy József számára ex libriseket
készített.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bőgel József /
1961. Debrecen 66. l.

Kiraly Jenő

Hajdúböszörményi művész, debrecenivel együtt szerepelt.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen 70.l.

MDK

Király Jenő

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

Király Jenő

szerepelt a kiállitáson.

--: Megnyilt a hajdúböszörményi képzőművészek
salgótarjáni kiállitása.
Nógrádi Népujság 1963. szept. 4.

Király Jenő.

1926-ban a Nemzeti Szalon kiállitotta müvei

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Király (Kyrayl) János

ötvös

1780 Lőcse

Kapmagyarországötvösök 21 l.

Hadsereg:

A ménes- és pótlovazási o
Az előtérben bal
a két közlegény által el
térben kőfallal körülvett
segy közlegény közeledik.
kabát megyszínű gallér
pantallo megyszínű sze
kép alatt:

K. K. Beschäll- u. R

a ~~job~~ bal sarokban: „A.
s legalól középütt: „Dr
lung Alois Leykun

Könyomat, vonalkeret
Die K. K. österreich' s
zeichnet und lithograp
gschwandtner.

Ltsza 3606 fekete
4096 szinez

Kiraly János

ötvös

† 1823 ápr. 14 Lőcse

Magyarországi ötvösök 38 l.

ágban 27.9; talapzatán pedig
2000 K,-- Néhai gróf Andrássy
tetett 1914 márczius 5-én

913
-25
884.

KIRÁLY CSUTORÁS JÁNOS, csutorásmester

1734. jul. 4-én Sümegen erősiti meg Acsády Ádám veszprémi püspök a veszprémi csutorásoéh articulusait. A kérvényezők között volt: Király Csutorás János, "Weszprémi városunkban lakó Becsületes Csutorás czébeli Mester"is.
244. old.

BARTUCZ JÓZSEF A veszprémi csutorások 241. old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

KIRÁLY JÁNOS, csutorásmester

A veszprémi csutorások Nagy Protokulumában az 1739-
január 1-i adat a következő csutorásmestereket soroljа
fel/Veszprémi Bakony Muz/:
9.-Király János,csutorásmester.-241.old.-1-jegyz.
261.old

BARTOSZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások -41.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

KIRÁLY JÁNOS, csutorásmester

A veszprémi csutorás mesterek névsora 1742-1891

81.-Király János: Elsső adat 1739
Utolsó adat 1744
259.old Céhmester 1744

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971

Király János

festő

Műcs. Miáll, 1938 tól

Pipics 115 l.

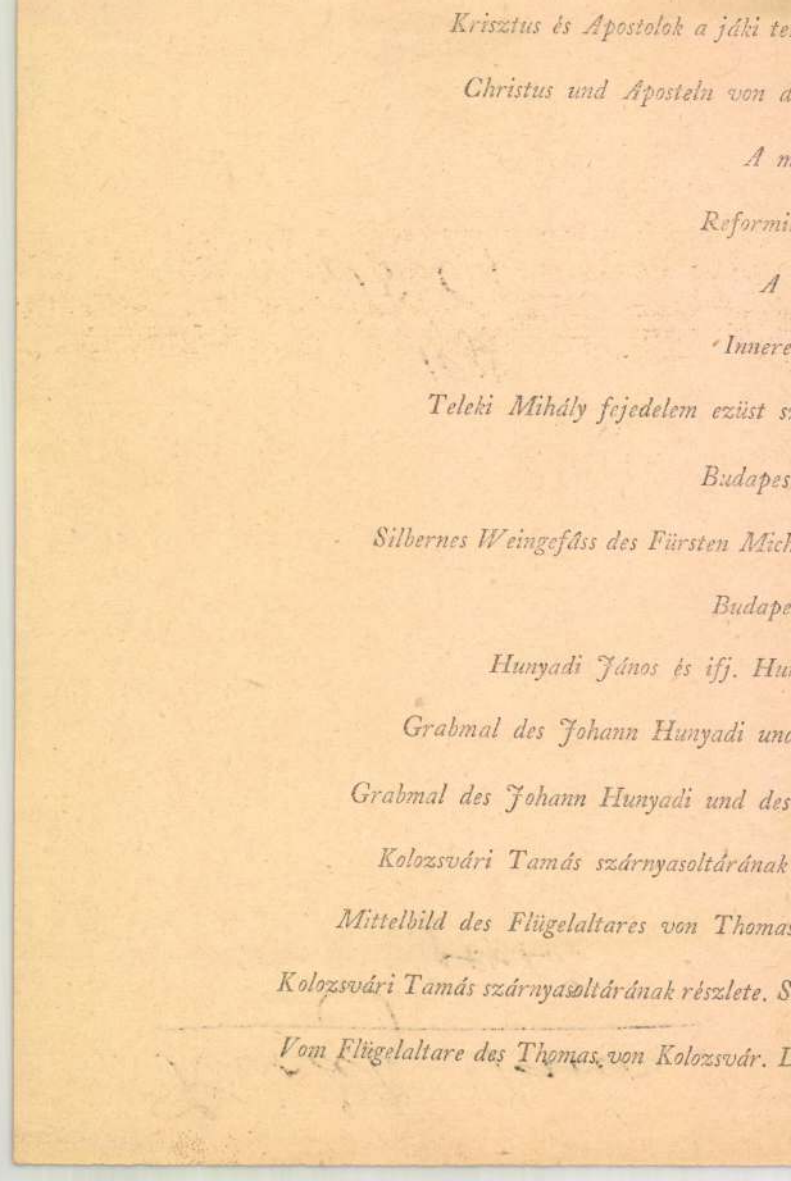

Krisztus és Apostolok a jáki te

Christus und Aposteln von a

A m

Reformi

A

Innere

Teleki Mihály fejedelem ezüst s

Budapes

Silbernes Weingefäss des Fürsten Mich

Budape

Hunyadi János és ifj. Hu

Grabmal des Johann Hunyadi und

Grabmal des Johann Hunyadi und des

Kolozsvári Tamás szárnyasoltárának

Mittelbild des Flügelaltares von Thomas

Kolozsvári Tamás szárnyasoltárának részlete. S

Vom Flügelaltare des Thomas von Kolozsvár. D

Király János

1907/8 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l.

753

Király János

festő

Tájképekkel és Egy virág
nebben beszél c. olajfestményei-
vel vett részt az alábbi kiállításon

Pécsi Képzőművészek és Mű-
barátok Társasága. Kiáll.
katalógusa. 1933. tél-

Király János

Nagyhányai k. k. 1912
88

Török fegyverek VI. 135.

Király János

Ujságot olvasó nő és Önarcképe

Repr.

Győrdunántúli tárl

1944.

katalógusában

Ez a kép több izben volt már mésutt reprodukálva

HIRLAP- ÉS KÖNYV BIZOMÁNYOS
KUNMADARAS.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Király János

Pécs, Liszt Ferenc u. 11.

Győr dunántúli tárl
1944.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36

Király János

festő

lakik: Baros.

Pécs KMT. művésztagja.

1933.

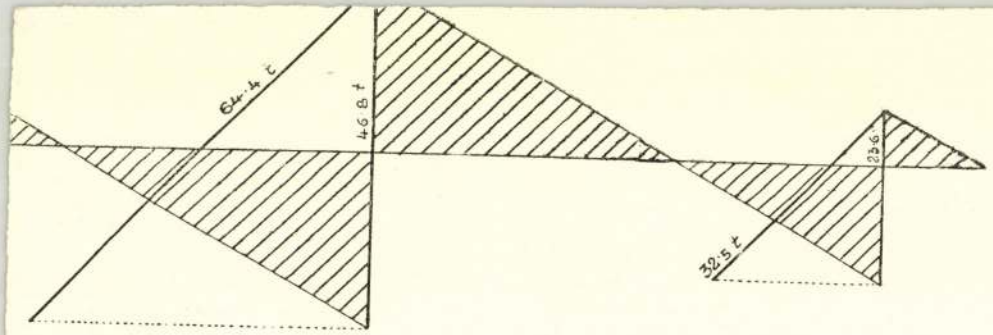

natékok szerkesztése.

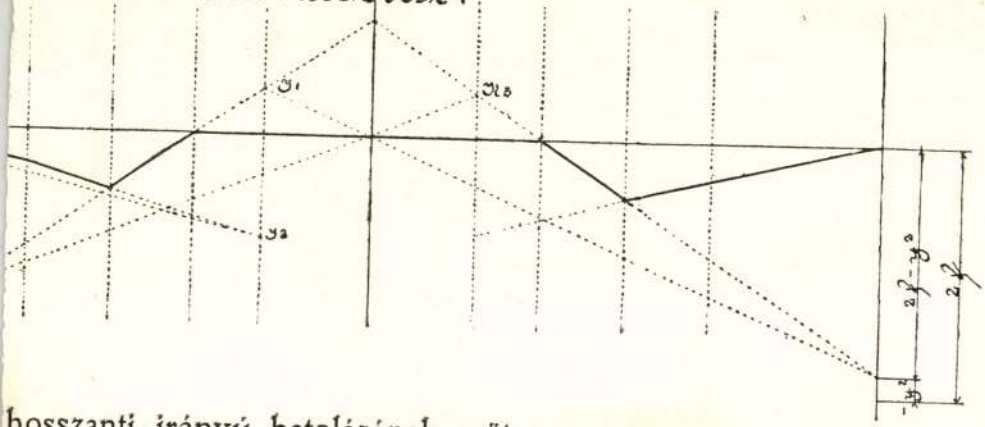

hosszanti irányú betolásának erőterve.

MŰVÉSZTELEPET

nyit a hajdúböszörményi tanács

1021

Húsz-huszonöt festőt, szobrászt várnak ● Jelentkezőket szívesen fogadnak ● Kiállítás a „telepen" készült alkotásokból

Hajdúböszörményben rövidesen megnyílik a nyári művésztelep. Az idén kerül sor először arra, hogy a hajdúváros két hétre otthont ad 20—25 képzőművésznek.

A művésztelep életrehívásának gondolata nem újkeletű, az idén régi terveket valósít meg a városi tanács. Hajdúböszörmény igen jelentős képzőművészeti hagyományokat ápol. Nagy nevek fémjelzik itt a festészet múltját, hiszen böszörményi volt Király Jenő, Káplár Miklós, Kampler Kálmán, Pálnagy Zsigmond, hogy csak a legkiválóbbakat soroljuk fel. De élnek a hajdúvárosban ma is művészek, akiknek az alkotásai egyre gyarapítják, gazdagítják a nagy elődök hagyatékát, helyesebben folytatják, amit Király, Káplár, Pálnagy és a többiek megkezdtek. A mai böszörményi festők közül a legismertebbek Maghy Zoltán, Bíró Ferenc, Király Róbert... Valamennyien „kiállító" művészek, akik rendszeresen szerepelnek a megyei képzőművészek közös tárlatain, és önálló kiállításon is bemutatkoztak már szűkebb hazájukban, sőt Debrecenben és másutt is.

Összegezve a dolgot, Hajdúböszörményben ma is a hagyományokhoz méltó képzőművészeti élet van. A város múzeuma, a Hajdúsági Múzeum gyakran ad helyt festők, szobrászok kiállításainak, és a közönség — Király, Káplár művészetén nevelkedett értő közönség mindig szívesen látogatja a tárlatokat. Természetesen nemcsak a helyi alkotók kapnak szerepet a város képzőművészeti életében. Kapcsolatot tartanak a városból elszármazott művészekkel, megrendezik fővárosi és más tájakról való festők, szobrászok kiállításait. Ez utóbbihoz csak annyit, hogy amelyik művész egyszer kiállított Hajdúböszörményben, a város — a festők és a közönség — barátja marad az hosszú időre. A salgótarjániakkal — példa rá, hogy olykor nem is csak egy művésszel, hanem egész művészcsoporttal teremtenek baráti kapcsolatot — kölcsönös tárlatcserére került sor a tél folyamán. Az iparvidéki művészek Hajdúböszörményben, az alföldi város festői Salgótarjánban rendeztek jól sikerült tárlatot.

Az elmondottak után könnyen összefoglalható a művésztelep célja. Az idén először — s a későbbiek során minden esztendőben megnyitják Hajdúböszörményben a képzőművészek telepét, ahová meghívják a helyi, a városból elszármazott festőket és szobrászokat, valamint azokat, akik valaha kiállítást rendeztek a városban. A művészek alkotásokat teremtő, a képzőművészeti életet serkentő barátságának elmélyítését szolgálja a művésztelep. Persze lehet folytatni tovább az elképzeléseket, mert meghívnak olyan fiatalokat is, akik még pályájuk kezdetén tartanak, hogy tanuljanak az idősebb, érett művészek társaságában. Ide tartozik, hogy azokat sem zárják ki, akiknek nem küldenek meghívót; a jelentkezőket szívesen látják. Tehát a művésztelep bővíti is a hajdúböszörményi festők s az itteni közönség művészbarátainak körét.

A művésztelepen budapesti, miskolci, salgótarjáni és Hajdú-Bihar megyei festők, szobrászok vesznek részt. A városi tanács igyekszik a legjobb alkotási feltételeket megteremteni. A művészeket a zeneiskola épületében helyezik el, megfelelő termeket biztosítanak, ahol dolgozhatnak. Időnként előadásokat tartanak, természetesen nem sokat (mindössze hármat a két hét alatt), mert fontosabb az élmény... Elviszik a művésztelep lakóit a közeli tájakra: a zeleméri csonkatoronyhoz, a bodai szőlőskertekbe, Pródra, ahol a Keleti-főcsatorna húzódik az új település határában, s elmennek a festői hadházi erdőbe — megannyi szép, témát adó helyre.

A böszörményi városi tanács segítséget, támogatást nyújt a képzőművészeknek a művésztelep életrehívásával. Végül, két hét után, amikor bezár a művésztelep, kiállítást rendeznek a Hajdúsági Múzeumban a festők, szobrászok hajdúböszörményi keletű, a művésztelepen született alkotásaiból.

(K. J.)

vándorgyűlés

Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában kedden megkezdődött a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület négynapos vándorgyűlése. Több mint százötven geodéta, kartográfus, térképező, városrendezési s ember, műszaki tervez birtoknyilvántartó jelent a megnyitón.

A tanácskozás első na a Technika Házában tér kiállítás nyílt.

kritikája lenni. Nem vitás,

Szerelem és államkassza

AVAGY: JAVASLAT PAD-ÜGYBEN

Nem holmi csinált, erőszakolt összefüggésről van szó a címben. A legdiszkrétebb emberi érzés és a legprózaibb közgazdasági kategória igen is jól megférnek egymással, sőt mi több: dialektikus összefüggésben állnak. Bátorkodom ezt a tételt fenntartani azért, mert közismert dolog, ha az emberek lelki egyensúlya biztonságosabb, jobban megy a munka, következésképpen mindnyájunk kincse, az államkassza is tömöttebb lesz. Fordítva viszont úgy hat ez a kölcsönösség, ha az államkasz-

az anyagi eszközökkel.

Megtörténik még manapság is, hogy állami kocsival, hivatalos kiküldetésben keresi fel kedvesét az osztályvezető vidéken, azért vesznek motorcsónakot az igazgatói alapból, mert Sárika imádja a természetet, az igazgató pedig Sárikát, s a kiküldetés meghosszabbításának igazi oka a kedves, aki nem tud újabb teljes hétre oly könnyen-gyorsan elszakadni. Ezek a dolgok azonban esetlegesek. Ezúttal egy állandó beruházás hibáiról szeret- szólni, mely szo- an összefügg a relemmel, annak nte egyik techni- feltétele, ilyen- r nyáridőn. Neve- esen a kispadok- ...

Nevezik őket pi- nőpadoknak is, ez csak azért van, gy igazi rendelte- üket nehezebb le- en kibogozni. A p huszonnégy óráról ugyanis alább két- rmadban a szerel- eseké a parkokban állított sok-sok id. S mi a tapasz- lat? Ezeken az öt- emélyes padokon ét ember, egy férfi s egy nő üldögél, özel egymáshoz si- ulva, s ott ásít a iros deszka hosz- zabbik fele üresen. Oda nem lehet leülni, mert azt tiltja a szokásjog, a fiatal évek emléke és a tapintat. Szép is volna, ha leülnék szalonnázni egy szerelmespár mellé! Legkevesebb, hogy megátkoznák a gyomromat, amiért megéheztem, a lábamat, amiért elfáradtam, a szokásokat, amiért nem állva eszünk, s talán még a tanácsot is, mert kevés padot csináltatott.

Mindez tetézve ismétlődnék meg este, amikor a szerelmesek mint főbérlők sajátítanak ki egy-egy padot kettesben, s onnan lesik a felhők mögött bújkáló holdat, elhallgatják a lombok susogását, a tücskök cirpelését és egymás érverését, szívdobogását. Ilyenkor az ember inkább meggyorsítja lépteit, elfordítja fejét, s eszébe sem jut, hogy odakérezkedjék, jóllehet úgy szeretne maga is leülni, egyedül lenni, bámulni a semmibe és úgy üldögélni, olyan kényelemben vagy lábtartással, ahogy még otthon sem illik.

De még mielőtt magamra zúdítanám a szerelmesek haragját, előrebocsátom: mindezért nem haragszom rájuk. Nem ők a hibásak, nem ők tehetnek róla. Alapvető tervezési hiba az egész konfliktus forrása, az állami pénz ésszerűtlen felhasználásából fakad minden baj. Hogy precízebben fejezzem ki magamat: alacsony a pad-park kapacitásának kihasználási foka! Kicsit magyarabban: a régi tervek szerint megépített padokban improduktív kapacitás rejlik. Hogy ezen mit értek? Hát azt, hogy a nap nagyobb részében két ember üldögél egy padon, amelyen öt ember is elférne kényelmesen. De azért nem azt javasolom, hogy öt embert ültessünk egy padra vagy három szerelmespárt. Inkább azt, hogy a parkokban, ligetekben egy- és kétszemélyes ülőkéket állítsunk fel. Az egyszemélyeseket a magamfajta álmatlan kószálónak, a kétszemélyeseket a szerelmeseknek. Aki pedig sem nem szerelmes, sem nem szereti az esti és éjszakai csöndességet egyedül — aludjon odahaza vagy ha nincs jobb dolga, szundikáljon a tv képernyője előtt.

Remélem, hogy ennek az újítási javaslatomnak a magját megszívlelik az illetékesek, és a szerelem meg az államkassza örömére meg is valósítják.

Az újítási díjat postán kérem.

Sz. Simon István

K. Király Jenő

EX-LIBRIS-KIÁLLITÁS DEBRECENBEN. Magyarország harmadik s a vidék első könyvjegy- (ex libris) kiállítása nyílt meg Debrecenben július 22-én, a Nyári Egyetem keretében, az egyetem román nyelvi szemináriumában. A könyvjegyek, melyek Nagy József tanár gyüjteményéből voltak kiválogatva, ugyanesak az ő rendezésében hat nagy szekrényben, 24 táblán voltak csoportosítva. A 97 lapból álló »Debreceni gyüjtemény« hazánk első oly gyüjteménye, mely egy város könyvjegyművészetét teljesen felöleli; ez ex librisek közül 71 Haranghy Jenő, 26 viszont Dienes János, Király Jenő, Nagy Ferenc, Senyei Oláh István, Petrovits Emil, Petry és Toroekai, valamint más művészek rajza. »Magyar« ex

folytatását lásd a
Komplett példányban

Magyar Iparművészet
1928. 207. l.

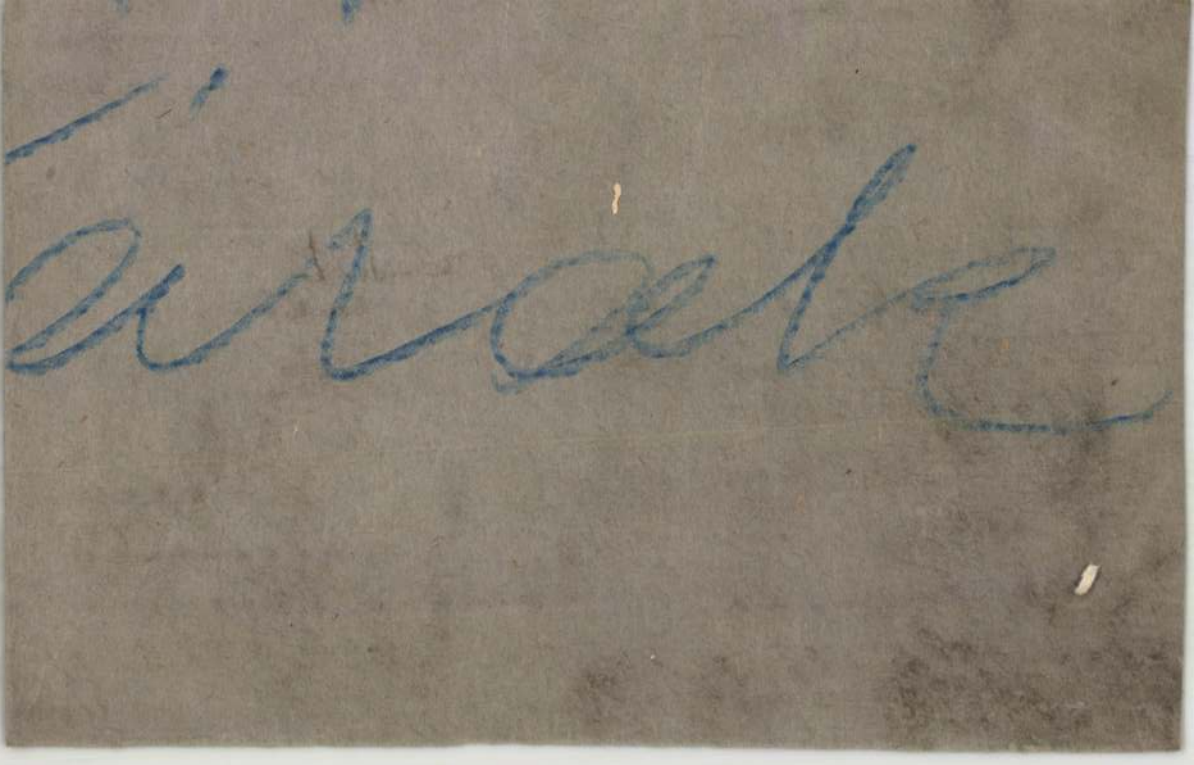

Király Jenő festő"

* **Képkiállitás Debrecenben.** Király Jenő képkiállitást rendezett a debreceni Müvészházban azokból az akvarellekből, melyek a Nemzeti Szalon juniusi csoportkiállitásán méltán keltettek feltünést s melyeknek sikere bizonyára Debrecenben sem marad el.

M. 1926. XI. 21. (Magyarság)

...tarvány!

.....*nak. címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

...ültal.....

.....*ér...*

fizetendő.

.....*bélyeg*.....*nyugta*.....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

	Bevétel				Kiadás			
	Pengő				Pengő			

...nyomda, Budapest.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1983 JUN 2

Király Jenő
1021

KIRÁLY JENŐ IDÉZÉSE

(1885-1958)

Király Jenő szinte valamennyi hajdúböszörményi festő tanítómestere volt. Az ősz hangulati képe, a havas táj, a fagyból olvadó föld meleg színárnyalatai, az alföldi házak, a vadvizek, a virágzó fák, városképek rálátásos panorámái kötötték le képzeletét. Az emberábrázolás, a portré kevésbé foglalkoztatta, pedig mint vázlatai is bizonyítják — itt is helytállt volna.

Király Jenő 1885-ben született Kolozsvárt. A színek és vonalak világát a reálgimnáziumban ismerte meg. A Képzőművészeti Főiskolán akkoriban Székely Bertalan az igazgató, majd Szinyei Merse Pál, a vezető tanár pedig Révész Imre. Az akvarellfestést az európai hírű Edvi Illés Aladár tanította. Székely Bertalan sokat foglalkozott ifjú tanítványával, gyakran jutalmazta jól sikerült aktrajzait. A szigorúan komponáló mesterek irányítása idején is kitart későromantikus tárgyköre mellett, és később is megmaradt annak, amire belső indítékai képesítették.

Mindig mértéktartó, irtózott minden akadémikus merevségtől. Hagyományos szemléletben építi festői erejét, rendezi egységessé színeit, képszerkesztését. Fokozottan szabadul meg a túlzott természetutánzástól, folytonosan alakuló festőiségének és az akvarell anyagszerűségének kötelező törvényei szerint. Életének utolsó tíz évében egyre jobban kitárul, s teljesebbé válik sajátos akvarellátása. A hideg és éles téli világítás, a hó kék és fehér játékai különösen foglalkoztatják, de az évek egymásra halmozódását már színhatásainak elsötétedése is jelzi: uralkodik a nehéz tömegű föld; azok a tárgyak, amelyeket eddig napfényben mutatott, elkomorulnak. Képein gyakran megjelenik egy-egy magányos fa, a lét keserűsége, a magány, a társtalanság jelképeként. Megszállottan dolgozott, s mentegette városának romantikus szépségeit. A galambősz művész lassan, egyenes testtartással rótta a külvárosi utcákat, a vizenyős réteket. Az érdeklődőknek szívesen mutatta vázlatait, fagytól dagadt, lilás, merev kezével nyitotta szét akvarelljeit magába rejtő sötétzöld mappáját.

Sokat és hihetetlen akaraterővel dolgozott, s nehéz körülmények között, állandóan rázúduló sorscsapások közepette. De a siker is jelentkezett. Meghívják a Magyar Képzőművészek Egyletébe, és állandó kiállítója a Nemzeti Szalonnak. Képei mindig ott vannak a tavaszi és őszi budapesti tárlatokon. Erejének nagy részét azonban felőrölte a három évtizedig tartó, mindvégig megfeszített tanári átadó munka. Valójában akkor kezd magára találni, amikor rajztanár fia, Róbert váltja fel a katedrán.

Felszabadult idejét, nyugdíjas éveit egészen a festészetnek szenteli. Amit Király Jenő az utolsó tíz évben festett, annak java része a magyar akvarellművészet maradandó alkotásai közé tartozik.

Dr. Tóth Ervin

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének ülése

Pénteken ülést tartott a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöksége. *Kállai Gyula*, az Országos Tanács elnöke beszámolt a legfontosabb bel- és külpolitikai kérdésekről, majd összefoglalót adott a Hazafias Népfront IV. kongresszusának tapasztalatairól. Előterjesztését az elnökség beható vita után elfogadta. A helyi tapasztalatok alapján is megállapította, hogy a kongresszus helyesen és megfelelő hangsúllyal foglalkozott a legfontosabb társadalmi és politikai kérdésekkel. Egyetértett abban, hogy a kongresszus határozatai kedvező fogadtatásra találtak, és sok helyen a megyei, a városi bizottságok ezek szellemében megkezdték munkájukat.

Bugár Jánosné főtitkárhelyettes javaslatai szerint az elnökség megbízta a titkárságot, hogy a kongresszusi bizottságokban elhangzott viták alapján „A társadalmi struktúra és a szocialista hazafiság", „Az új gazdálkodási rendszer társadalmi és politikai kérdései", „Az ifjúság és társadalmunk kapcsolatának néhány kérdése" című témák szövegét megjelentesse, és a népfrontbizottságok rendelkezésére bocsássa. A titkárság megbízást kapott arra is, hogy „A szocialista demokrácia fejlődése", valamint a „Nemzeti érdek és nemzetközi szolidaritás" című témák további kidolgozásáról gondoskodjék.

Erdei Ferenc főtitkár előterjesztésére az elnökség jóváhagyta a kongresszuson elfogadott országos társadalmi bizottságok működési elveit. Elhatározta, hogy az elnökség mellett működő országos társadalmi bizottságként megalakítja a mezőgazdasági, a város- és községpolitikai és a honismereti bizottságot, valamint szükségesnek ítélte, hogy elő kell készíteni egy országos kulturális és egy társadalompolitikai fórum megszervezését.

A vitában felszólaltak: Bognár József, Erdei-Grúz Tibor, Földi Mihály, Harrer Ferenc, Madarász Lajos, Mihályfi Ernő, Nánási László, Nemecz Ernő, Ortutay Gyula, Somogyi József, Somoskői Gábor, Sümegi János, Szabó Kálmán, Szabó Pál, Varga Gáborné, Veres Péter.

(MTI)

Helytörténeti kiállítás Berekböszörményben

„Berekböszörmény története a honfoglalástól 1918-ig" címmel kiállítást nyitottak meg pénteken délután Berekböszörményben. A községi művelődési házban rendezett kiállítás a Berekböszörmény lakói által összegyűjtött emlékek, anyagok alapján szemlélteti a falu életét. A kiállítás rendezője Máté László tanár.

Pénteken délután a kiállítás megnyitóján részt vett *Prostyák István* a Biharkeresztesi Járási Tanács vb-elnöke, *Fekete Dániel*, a járási pártbizottság osztályvezetője, *Szöllősi Gyula*, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályvezető-helyettese, *dr. Béres András*, a megyei múzeumok igazgatója. A megnyitón *Máté László* mondott beszédet — írja Kusmiczki Gyula tudósítónk.

A tiszta és virágos Debrecenért

Debrecen III. kerületében szélesedik a Tiszta és virágos Debrecenért" mozgalom. A kerületi köztisztasági tanács — a kerületi pártszervezetek és a Hazafias

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 JUN 25

102

KIRÁLY JENŐ — festőművész, gimnáziumi tanár. 1885-ben szü-letett s 1958-ban halt meg. A ma-gyar akvarellművészet kiemelke-dő mestere, kiváló művész-peda-gógus, alkotásait a Nemzeti Sza-lon és Nemzeti Galéria is őrzi.

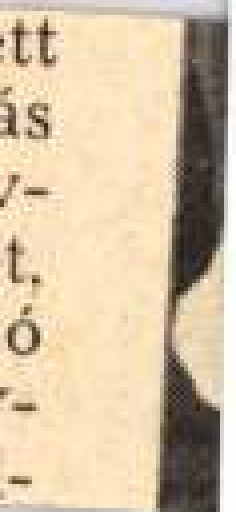

KIRÁLY JENŐ IDÉZÉSE

Születésének 80-ik évfordulóján

Hajdúböszörmény már a két világháború között élvonalbeli művészeivel tűnött a kisvárosi keréten, s bekapcsolódott a magyar egyetemes képzőművészet vérkeringésébe. Az alkotók egy része világot járt, széles tájékozottságú egyéniség, akik már európai mintákhoz mérték tudásukat. E régebbi generáció tagjai annak idején külföldről vagy a fővárosból tértek vissza szűkebb hazájukba, megküzdöttek a vidéki maradisággal és közönnyel, s megalapozták a kis alföldi város művészeti életét.

Ezek közül való volt Király Jenő is, szinte valamennyi hajdúböszörményi festő tanítómestere. Az ősz hangulati képe, a téli havas táj, a fagyból olvadó föld meleg színárnyalatai, az alföldi házak, a vadvizek, a virágzó fák, a városképek rálátásos panorámái kötötték le képzeletét. Az emberábrázolás, a portré kevésbé foglalkoztatta, bár több vázlat is utal rá, hogy itt is helyt állott volna.

Király Jenő 1885-ben született Kolozsváron. A színek és vonalak világát a reálgimnáziumban ismerte meg. A Képzőművészeti Főiskolán ekkoriban Székely Bertalan az igazgató, majd Szinyei Merse Pál, a vezető tanár pedig Révész Imre. Az akvarell-festést az európai hírű Edvi Illés Aladár tanította. Székely Bertalan sokat foglalkozott ifjú tanítványával, gyakran jutalmazta jól sikerült aktrajzait. A szigorúan komponáló mesterek irányítása idején is kitart késő romantikus tárgykör mellett s később is megmaradt annak, amire belső indítékai képesítették. Hagyományos szemléletben rendezi egységessé színeit, képszerkesztését. Fokozatosan szabadul meg a túlzott természetutánzástól, kiteljesedő festőiségének, az akvarell anyagszerűségének kötelező törvényei szerint.

Életének utolsó tíz évében egyre elemzőbbé válik. A hideg éles téli világítás, a hó kék és fehér reflexei különösen foglalkoztatják. Majd élete alkonyán elkomorulnak színei, uralkodik a nehéz tömegű föld, gyakran megjelenik egy-egy magányos fa — a lét keserűsége, a magány, a társtalanság jelképeként.

Sokat és hihetetlen akaraterővel dolgozott, nehéz körülmények között, állandóan rázúduló sorscsapások közepette. A festészethez menekült, s megszállottan mentegette városának romantikus szépségeit.

Lassan a siker is jelentkezett. Meghívják a Magyar Képzőművészek Egyletébe s egyre gyakrabban állít ki a Nemzeti Szalonban. Képeit ott találjuk a tavaszi és őszi budapesti tárlatokon. Erejének nagy részét azonban felőrölte a három évtizedes, megfeszített tanári átadó munka. Valójában akkor kezd magára találni, amikor festőtehetségű fia váltja fel a katedránál.

A letűnt rendszer sok mindenben — így Király Jenő elismerésében is — adósa maradt az értékalkotó munkának. De Hajdúböszörmény művészeti múltja alapot ad és erölcsi kötelezettséget jelent Király Jenő művészeti alkotásainak megbecsülésére.

Dr. Tóth Ervin

D. Honvéd—Martfűi

A nagyerdei stadionban vasárnap délután, 1500 néző előtt játszották le a D. Honvéd—Martfűi MSE NB II-es labdarúgó bajnoki mérkőzést. A két csapat. D. Honvéd: Bulyovszki — Miskolczi, Hermann, Demeter — Zsidákovics, Tuba — Tóth, Nagy, Bánhegyi, Haraszti, Halter. — Martfű: Tasnádi — Száraz, Seres, Molnár — Erdei, Szűcs — Cziffra, Botka, Kiss, Mé-

. A jászberényi középfede-
, a hálóból szedte ki a lab-
erült a kapuba. Öngól... A
orváth (a földön), Fortuna,
(Erdődy Zoltán felvétele)

száros, Mezőteleki
Az első húsz
kább mezőnyjáté
volt élénk az ira
Honvéd-gól után
percben Bánheg
is kicselezve lőtt
élénkebb lett a j
perc múlva M
méterről a kapu mellé fejelt. A 38. percben Haraszti ugrott ki a védők közt, és a kifutó Tasnádi mellett a bal sarokba gurított. 2:0. A martfűiek egy percen belül válaszoltak — a Honvéd-védők szabálytalankodása miatt megítélt 11-est Mezőteleki értékesítette. 2:1.

Fordulás után a játék érdekesebbé, izgalmasabbá vált. Mindkét kapu többször forgott veszélyben. A 47. percben Halter éles szögből küldött labdája az ellenkező kapufa belső oldaláról vágódott a hálóba. 3:1. A gól — a martfűieknek adott szárnyat, s ki is egyenlítettek. Az 50. percben Cziffra szögletét Mezőteleki tíz méterről kapásból lőtte a kapufára, onnan a labda a hálóba vágódott. 3:2. A 60. percben a feleslegesen cselezgető Tubától Mezőtelekihez került a labda. A balszélső élesen kapu elé adott, s a befutó Cziffra a kapu közepébe fejelte a kiegyenlítő gólt. 3:3. A Martfű többet támad — és a D. Honvéd szerezte meg a győztes gólt. A 66. percben egy kapu előtti

vették részüket a ...
sok indításából. s különösen a második félidőben volt változatos, érdekes a küzdelem.

Szegedi Barna jól bíráskodott.

* * *

Az NB II. Keleti-csoportjában a következő eredmények születtek: Szolnoki MÁV—Szegedi VSE 1:0 (1:0), KISTEXT—Békéscsabai Előre 2:0 (1:0), Pénzügyőr SE—Borsodi Bányász 2:0 (1:0), Gyulai MEDOSZ—Miskolci Bányász 5:1 (2:0), Egri Dózsa—Vasas Izzó 1:0 (1:0), Bp. Spartacus—Bp. Előre 4:2 (1:1), Kecskeméti Dózsa—Kisterenyei Bányász 1:0 (0:0), Nagybátonyi Bányász—Szolnoki MTE 4:1 (0:1).

NB II. Keleti-csoport

1. Eger	8	5	2	1	15: 4	12
2. Szoln. MÁV	8	6	—	2	10: 5	12
3. Bp. Spart.	8	5	1	2	19:10	11
4. Kecskemét	8	5	1	2	11: 7	11
5. D. Honvéd	7	4	2	1	10:7	10
6. Bp. Előre	8	3	3	2	13: 7	9
7. Pénzügyőr	8	3	3	2	8: 7	9
8. Miskolci B.	8	4	1	3	10:10	9
9. Szoln. MTE	8	3	3	2	7: 8	9
10. Gyula	8	2	3	3	9: 8	7
11. Nagybátony	8	3	1	4	11:14	7
12. Kisterenye	8	2	3	3	7:11	7
13. Vasas Izzó	8	2	2	4	5: 6	6
14. Martfű	8	2	2	4	13:16	6
15. KISTEXT	8	3	—	5	10:17	6
16. Borsodi B.	8	2	1	5	7:14	5
17. Békéscsaba	8	1	2	5	6:12	4
18. SZVSE	7	—	2	5	5:13	2

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1965 APR 2. 7.
Hajdubiharmegyei Népujság

Ming-dinasztia, amely klasszikus magaslatra emelte a porcellán-művészetet.

Ez időben a mi barbár Európánkban tapogatódzó kísérletek folytak csak, amíg 1700 körül egy a szász udvar szolgálatában álló kiváló alkimista, Böttger János Frigyes, nem kezdett foglalkozni e problémával. Böttger népszerű alakja a történelemnek. Majdnem mindenki tudja róla, hogy „az aranycsinálás titkának kutatása közben véletlenül ráakadt a porcellánkészítés módjára". A modern kutatás megcáfolta ezt a mesét, mert igaz ugyan, hogy Böttger kereste az arany titkát, de a legrendszeresebben fogott hozzá a porcellánkérdés megoldásához is. Végigkutatta az összes agyagneműeket, végigkísérletezett velök, mígnem ráakadt a kaolinra, a porcellánföldre, amelynek felhasználásával 1709-ben létrehozta az első fehér európai porcellántárgyat.

1710-ben kezdte meg működését a meisseni porcellán-gyár és folytatja mai napiglan.

Már most nézzük a különbséget a keleti-kínai és japán-porcellán és az európai porcellán között. A legszembetűnőbb különbség az, hogy a keleti porcellán mása szürkés, az európaié fehér. Magától értetődő különbség a kettő között, hogy az egyik rendszerint keletiesen, a másik rendszerint európaiasan van dekorálva. Ellenben már a készítés technikájába vágó ismertetőjel, hogy a keletiek nagyon szeretik a máz alatti kék dekorációt, amellyel európai porcellánban csak imitációknál találkozunk. Ezt a máz alatti kék dekorációt gyakran egészíti ki a máz feletti tégla-veres díszítés, amilyent különösen a Japán-ország Imari tartományban készült tányérokon találunk.

KIRÁLY JENŐ: HAVAS UCCA FALUN

A Nemzeti Szalon tárlatáról

Aki mélyebbre tud hatolni a porcellán fizikai tulajdonságainak megfigyelésében, az észreveszi, hogy a keleti porcellán puhább, az európai keményebb, ami annak a következménye, hogy az európai porcellánt magasabb hőben égetik ki. Ugyanez az oka annak, hogy a keleti porcellán tarkán színesebb, egybeolvadó színű, az európai, színben fogyatékosabb, hófehér alapján rendszerint szigoruan elhatárolt körvonalakban festett. A keleti porcellán mása átlátszóbb, míg az európai porcellán anyaga maga inkább átlátszó, illetve, az átlátszóságot megközelítően áttetsző.

Végül még megemlítem, hogy a máznélküli porcellán, az ú. n. Biscuit-porcellán, amelyből főképen szobrocskákat szoktak formálni, Keleten alig fordul elő.

És evvel elvégeztem mesémet. Most azt szeretném, ha olvasóim valami hasznát is vennék annak, amit itt olvastak. Tehát feladom a lec-

fokú égetés után látják el mázzal, amely nagyjából ugyanolyan összetételű, mint maga a porcellán s amelyet a második, magasabbfokú égetés teljesen összeolvaszt az alapanyaggal.

Ha tudjuk, hogy a porcellán tűzálló és keménységi foka fölötte áll az acélénak, ha tisztában vagyunk a porcellán jelentőségével ezerféle hygienikus vonatkozásában: akkor meg is becsüljük. Egyszersmind megértjük, miért vágyódtak utána annyira a régiek. Persze a régiek vágyódásában figyelmünket elsősorban a művészeti szempontok kötik le. Ezek mögött azonban ott voltak az anyagnak magának óriási előnyei a régi agyagáruk felett és megjelent a jövő óriási perspektivája.

Ám nézzük, hogyan nyilvánult meg a régiek vágyódása a porcellán után.

A középkor a Keletről várta a világosságot. S a visszatérő keresztes hősök, a Keletet bebarangoló kalmárok és kutatók zsákjait és ládáit mohó szemmel fürkészték végig az itthonmaradtak. Az agyagipar csodálatos termékei kerültek elő. Fejedelmek és gazdag urak rögtön befogták műveseiket, hogy utánozzák a keleti árut. (Mert jól jegyezzük meg, a kerámika nagyrészben az utánzás művészete.)

Utánozták is szép sikerekkel, amelyeknek a régi fayence-művészet a tanuja. A fayence azonban nem egyéb, mint amit közönségesen cserépnek nevezünk, azaz kiégetett agyag, amely megmarad vöröses színűnek, puha és nem tűzálló. Azt az áttetsző csaknem fehéren szürkés anyagot, amely Kínából került Európába, nem sikerült utánozniok a legjobban megfizetett udvari keramikusoknak sem. És megindultak az évszázados kísérletek, amelyek végre 1709-ben a porcellán feltalálására vezettek. Egész könyvtárt írtak össze ezekről a kísérletekről. Hej, sárgabőrű kínai testvéreink fölényes mosollyal olvashatták a tudósításokat a nagyképű fehér európaiak erőlködéseiről. Az ő könyveikben meg van írva, hogy *Ho-Kou*-nak, aki Krisztus után 600 körül Kínában közmunkaügyi miniszter volt, sikerült valódi porcellánt létrehoznia. A Sung-dinasztia idejében pedig, amely meglehetős pontossággal összeesik az árpádházi királyok idejével, már a porcellán-gyártás virágzásáról beszélhetünk. Végül 1368-tól 1643-ig uralkodott a

GAÁL FERENC: FALUSI ZSÁNER
megvette Debrecen város múzeuma.

55

Képzőművészet

1928. 7. 2.

Kép.

Király Jenő
festő

KIRÁLY JENŐ:
Kis házak a hóban

Nemzeti Szalon

1021

Hajdúsági Művésztelep

1964–1973

Király Jenő

Ízléses, gazdag anyagú kis könyv jelent meg a tizedik „születésnapját" ünneplő Hajdúsági Nemzetközi Művésztelepről. A Hajdú-Bihar megyei Tanács és a Hajdúböszörmény városi Tanács művelődésügyi osztályainak, valamint a Magyar Képzőművészek Szövetsége Kelet-magyarországi Területi Szervezetének támogatásával készült kötet ajánlásában ezeket olvashatjuk Zsupos Gábor, a Hajdúböszörmény városi Tanács elnöke tollából: „Ezt a kis könyvet kellő szerénységgel és kellő büszkeséggel bocsátjuk útjára. Szerénységünket az magyarázza, hogy tudjuk, a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep csupán egyike a magyar képzőművészeti műhelyeknek, s fennállásának eddigi tíz éve az útkeresések, a kísérletezések jegyében telt el. Eredménye és hatása mind a műalkotásokban, mind a művészeti életben igazán csak most kezd kibontakozni. Ez az eredmény és ez a hatás azonban már mérhető és bizonyítható. Épp ez az alapja — úgy érezzük: jogos büszkeségünknek. Hiszen az itt készült alkotások immár több ország kiállítótermeiben, múzeumaiban szerepeltek és szerepelnek, az itt megfordult művészek magukkal vitték és viszik a közös munka, a közös eszmecserék élményeit és tanulságait."

Az ajánló sorok valóban jogos büszkeséggel hivatkozhatnak rá: a világ hány múzeuma, kiállítóterme kerül így vagy úgy, de mindenképpen kapcsolatba Hajdúböszörménnyel. Hány ország, a kultúra nemzetközisége folytán! Nemcsak azok a baráti államok, ahonnét most már évek óta rendszeresen fogad művészeket a telep. Nemcsak Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Lengyelország, nemcsak az NDK és a Szovjetunió, de az a többi szocialista és kapitalista ország is, ahová V. P. Barvenkonak, G. G. Csernyovszkijnak és Fekete Zsoltnak, Fügedy Jenőnek és Gaál Andrásnak, Gyurkovics Hunornak és H. Hattopnak, B. Heisignek és M. V. Kornyeckijnek, T. Malachowszkynak és M. Mamedovnak, Nagy Jánosnak, Nagy Pálnak, Gh. Olariunak, Paulovics Lászlónak, Plugor Sándornak, J. Popnak, Siklódi Tibornak, Torok Sándornak, Vilhelm Károlynak, E. Zmetaknak, a nemzetközi művésztelep eddigi külföldi művészvendégeinek az alkotásai eljutottak.

Neveket soroltunk, a külföldi művészek neveit. Pusztán amiatt is, hogy kitessék, mit eredményezett, hová vezetett ez a közel fél évszázados hagyomány, amelynek Király Jenő és Kampler Kálmán, Káplár Miklós és Pálnagy Zsigmond, Boromissza Tibor és a ma is élő, a nemzetközi művésztelep alapító tagjai között szereplő Maghy Zoltán voltak az elindítói. Álmodhattak-e ők hatan valamikor a húszas, harmincas évek idején, a

Maghy Zoltán a művésztelepen

Hortobágy és mellyéke „felfedezése" idején arról, hogy valamikor majd másoknak is, egy egész művésztelepnek zarándokhelye lesz a Hortobágy, zarándokhelye lesz a város, Hajdúböszörmény, amelynek ők bizony nem egyszer inkább csak a szűkösségét érezték, zárt, kicsi világát. Álmodhatták-e, hogy akad vállalkozókedv, fél évszázaddal később, mely összehangoltan, szervezett keretek között őrzi-őrizteti meg mindazt az értéket, amelyre először ők figyeltek föl. A város, a hajdúk városa zárt portáit, magasba kapaszkodó deszkakerítéseit és töppedt házfalait, virággal díszített házablakait, vízhordó, sötétkendős asszonyait, hosszú bajszú, pipás, kalapos parasztembereit, s aztán kinn a pusztán a szótlan, magányos pásztorokat, juhászokat, a Móricz Zsigmond ábrázolta keménységükkel, akaratukkal, tragédiás életükkel.

Táj és ember, természet és humánum így kapcsolódott össze Káplár Miklósék alkotásaiban. S így kapcsolódott törekvésük, álmuk mások, más művészeti ágak, más múzsák törekvéseihez. Töprengeni lehetne rajta, mennyi volt szándékukban, ami a világszerte terjedő divathoz, a primitív népek művészetének felfedezéséhez kötötte őket, s mennyi, ami a harmincas évek Magyarországának nagy „felfedezéséhez": „Magyarország felfedezéséhez, ahogy ezt a népi írók által útjára bocsátott könyvsorozat hirdette. Töprengeni lehetne azon, hogy szándékukban — Boromissza Tibor fogalmazását használva: — „A puszta festészetét akarjuk megteremteni", mennyire voltak illuzorikusak, mennyire naivak, mennyire romantikusak.

Azon azonban aligha lehet töprengeni, hogy a teremtő vágyukban nem az a romantikus cél vezette őket, hogy idealizálják a puszta rideg, kietlen világát, hogy egyedüli jónak, emberhez méltónak mutassák a földhöz zsugorodott házak, az ablakba állított virággal benn a szobában, a „nagyházban" a hajdúparasztok világát. Azért is fölösleges volna ezen töprengeni, mert amit vásznukra vittek, tájban, emberben, figurában, az ma is, a nemzetközi művésztelep alkotóinak is téma és élmény. Ma is felfedezniváló a Hortobágy és Hajdúböszörmény, a változott körülmények után is. Ma is megihletheti a kacskaringós utcarészlet, az ágaskodó ló a

Tadeus Malachowszky festménye (Vencselley István fotói)

itt is lehetne folytatni. Említeni lehetne, hány magyarországi festőnek adott otthont a város, hányan kötődnek Böszörmény révén a megyéhez, hányan vihetik el szerte az országba jóhírét. Hányan számolhatnak be arról, hogy Király Jenő tanítványa, Bíró Ferenc festőművész képzőművészeti szakköre, a tízvalahány évvel ezelőtti mivé nőtte ki magát! Nem ami a köri tagokat illeti; sokkalta inkább azt tekintve, hogy a kör maga, a szervezett képzőművészeti élet fölhívta magára a figyelmet, s Böszörmény azok közé a helyek, városok közé soroltatott előbb-utóbb, ahol fontosnak tartják a képzőművészetet, s áldozni is tudnak-akarnak érte. Hányan emlékezhetnek még rá, hogy milyen volt a tíz évvel ezelőtti telep, milyenek az alkotáshoz, munkához szükséges körülmények! A képzőművészeti szakkörök vezetőinek és legjobb tagjainak megyei továbbképző és tapasztalatátadó találkozójából hogyan fejlődött ki, évről évre, lépésről lépésre haladva a mai forma. A nyári nyolc-tizennégy napból, az egy-két hét közös programjaiból hogyan szélesedett ki a mostani harmincnapos program. A meghívott előadók vezette vitákkal, színvonalas kiállításokkal, kirándulásokkal. És alkotással mindenekelőtt. Mert a tíz év krónikájához tartozik az is, hogyan teremtődtek meg az alkotás egyre jobb körülményei, hogyan lett az első évek két műterméből mára már olyan lehetőség, hogy voltaképpen mindegyik művész külön műteremben dolgozhat.

Külön fejezetet érdemelne aztán a krónikában annak taglalása, hogy mit jelent az elméletben és mit a tapasztalatban a művésztelep egyik jelzője: „nemzetközi". Mit jelent, nemcsak azáltal, hogy a Böszörményben készült vagy az itteni ihletésű alkotások számos ország kiállítótermébe elkerülnek. Mit jelent az egy hónapig együtt élő és dolgozó művészek számára e szó: nemzetközi. A már említett kis könyv „Tíz év története" című tanulmányának gondolatait idézzük, Székenyhidi Ágoston gondolatait: „... mi a nemzetköziség legfőbb tartalmát abban látjuk, hogy — túl a négy-öt hetes együttléten — a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep az állandó és folyvást gyarapodó kapcsolatok kerete és indítója akar és tud lenni. Művészek és művek cseréjét értjük ezen. Tavaly és az idén magyar és jugoszláviai, magyar és csehszlovákiai, magyar és lengyel, lengyel és csehszlovákiai, jugoszláviai és romániai művészek kölcsönös látogatása, hivatalos és baráti meghívása indult el a nyári közös munkából. Ettől az évtől kezdve a művésztelep külföldi tagjai számára évenként három-négy bemutatótárlatnak adunk helyet Hajdúböszörményben és Debrecenben. Már a viszonzások sora is elkezdődött: Lengyelországban egy közös lengyel—magyar háborúellenes kiállításon szerepel két hazai festőnk; Jugoszláviában az egyik galéria fogad két művészünktől állandó kiállására festményeket, grafikákat. Ugyancsak ebben az évben mutatkozik be Debrecenben és a Hajdúsági Múzeumban egy romániai festőművész a telep ottani tagjai közül. Érdekes kísérletként említendő az a terv, hogy a Szovjetunióból jött négy festőművész 1973-ban közös kiállításon mutatja be a Hajdúsági Művésztelepen készült alkotásait — Rigában."

Végezetül persze fejezet illetné abban a bizonyos krónikában annak a kérdésnek a megválaszolását is, hogy mit jelent a művésztelep Hajdúböszörmény, Hajdú-Bihar megye, de az egész ország szempontjából is. Székelyhidi Ágostonnak, aki a tízéves fennállását ünneplő művésztelep tagjai közül külön is ünnepelhet: öt éve vezetője a telepnek, erről is érvényes gondolatai vannak. Akkor is, amikor arról beszél, hogy a szocialista közösség történelmi méretekkel mérve az első lépéseket teszi, s hogy az új közösség új kapcsolatrendszereket föltételez. Akkor is, amikor kézzelfogható értéknek nevezi, hogy a művésztelep segített valamit eltüntetni abból a távolságból, amely a vidék és a főváros között még mindig megvan. A telep közművelődési hatását elemezni pedig részletesen illenék valamikor majd egy nagy krónikában. Elemezni, hogyan formálta a kisváros életét a művésztelep puszta létezése, milyen új viszonyok szülője volt, hány üzemi munkást és hány termelőszövetkezeti tagot mozdított meg egy-egy tárlata, egy-egy művész-közönség találkozója.

Káplár Miklós, Maghy Zoltán valamikori vágyai között szerepelhetett volna vajon, hogy ekkora közönsége lesz műveiknek, hogy Böszörményben így otthonra lel a képzőművészet?

Jelképes értelmű, hogy az említett könyvecskét Káplár Miklós alkotásának színes reprodukciója nyitja, s Maghy Zoltán ugyancsak színes reprodukcióban készült utcarészlete zárja.

Márkus Béla

Maghy Zoltán: Elhagyott tanya

Norvégia magyar szemmel

A közelmúltban szerencsém volt hosszabb időt Norvégiában tölteni. Bizonyára nem tévedek, ha azt állítom, hogy ez a kis ország a világ legszebb országa. Mégpedig azért, mert egyesíti a rendkívüli természeti szépségeket a civilizáció legújabb vívmányaival. Ezt talán úgy is megfogalmazhatnám, hogy a civilizáció legkorszerűbb formáinak, vívmányainak általános elterjedése nem a természet rovására történt és történik. Mindebből az is következik, hogy Norvégia rövid idő alatt korunk idegenforgalmilag leginkább érdekelt országa lett. Anélkül, hogy különösebb propagandát fejtene ki, anélkül, hogy a közvéleményben elibe került volna a klasszikus idegenforgalmi érdekeltségű országoknak (Olaszország, Svájc stb.), megelőzte őket. Ma Norvégiát száz- és százezrek keresik fel a világ minden tájáról, hogy példátlan természeti szépségeiben gyönyörködjenek, hogy a modern élet harmonikusan kifejlesztett kényelmi és kulturális vívmányait élvezzék.

Engem nem a lenyűgöző tájképi szépségek, az idegenforgalom áradata vitt Norvégiába, hanem a norvég népnek a mienkhez oly sokban hasonló történelme, közelebbről egy kis nép művelődési, ezen belül muzeológiai eredményei.

A Skandináv-félszigeten két állam él: Norvégia és Svédország, de Skandináviához, mint földrajzi, politikai fogalomhoz még másik három ország is hozzátartozik: Dánia, Finnország és egy kissé Izland. Ez az öt ország hasonló gazdasági és politikai körülmények között már régóta megvalósított egy különösebben nem deklarált egységet, aminek számos gyakorlati, a mindennapi életben is megmutatkozó jele van.

Norvégia Chile mellett a világ legérdekesebb formájú országa. Észak—déli hossza több mint 1700 km, viszont van olyan helye, hogy csak 6 km széles. Területe nem sokkal nagyobb, mint amekkora a történelmi Magyarország volt; 324 000 km². Lakóinak száma viszont jóval kevesebb; mindössze 3 800 000. Az ország tekintélyes része az északi sarkkörtől északra terül el. Ez az ország legkeskenyebb része is egyben, itt vasúton egyáltalán nem, autóval is eléggé nehezen lehet közlekedni. Nem azért, mintha nem volnának kitűnő utak itt is, hanem azért, mert a keskeny, de magas hegyekkel élesen tagolt, mély völgyekkel, fjordokkal, rohanó hegyi patakokkal teli vidéken igen nagy kitérőkkel lehetett csak utakat építeni és így az autóutak hosszúak. Ezen a hatalmas területen partmenti hajózással és repülőgépekkel bonyolítják le a forgalmat.

A norvég nép története a magyar honfoglalással közel egykorú időkbe vezethető vissza. A vikingek, ezek a bátor hajósok és harcosok a VII—X. században eljutottak Grönlandba, Észak-Amerika nyugati partvidékére, de Kazányba is, végigdúlva, rabolva a Volga mentét. Ugyanúgy „isten ostorai" voltak Észak-Európában, mint mi Európa közepén. A vikingek pompás hajókat építettek, értékes kul-

A közel ezeréves viking-hajó

túrát fejlesztettek ki, aminek meglepően épen maradt emlékeit büszkén mutogatják és amiket a látogatók egy része nemcsak ámulattal, hanem némi irigységgel is szemlél.

Norvégia későbbi története nem volt ilyen szerencsés. Előbb a nagyhatalommá növő Dánia, majd a nagyhatalmi pozíciójában őt felváltó Svédország elnyomta a norvég népet s az végleg csak 1905-ben vált függetlenné. Annak ellenére, hogy a dán, illetve svéd elnyomás semmiféleképpen sem hasonlítható a mi Habsburg-elnyomásunkhoz, mégis kizsákmányolás volt és megakadályozta, hogy Norvégia a dán, illetve a svéd társadalommal azonos módon fejlődjön. A hátrányos helyzetet nagymértékben növelte, hogy Norvégia természeti adottságai jóval kedvezőtlenebbek voltak, mint Dániáé, illetőleg Svédországé, ahol a jobb természeti viszonyok következtében korábban és gyorsabban indult meg a polgári fejlődés, valósult meg egy magas, az általánostól eltérő életszínvonal.

Nem tévedés az, amit kevéssel előbb írtam, hogy Norvégia természeti viszonyai kedvezőtlenek *voltak*. Hát hogyan lehetnek egyszer kedvezőtlenek, egyszer meg kedvezőek a természeti körülmények egy és ugyanazon a helyen? Úgy, hogy időközben új lehetőségeket tárnak fel, aknáznak ki. Norvégia életében ilyen új, az élet egészére kihatő új lehetőség volt az elektromosság. A hegyekből vadul folyó, rendkívül gyors folyók, patakok százain kisebb-nagyobb vízierőművek példátlan mennyiségű villamos áramot termelnek. Egész Norvégia „elektrizált", a világ legolcsóbb villanyáramát a legszélesebb körűen használják fel, számunkra talán kicsit pazarolják is. Az elektrifikáció Norvégia életében új korszakot nyitott, utat a nemzeti jólét, az egészséges, gazdag, művelt nép felé.

A korábbi gazdasági, társadalmi, kulturális állapotokat, akárcsak nálunk is, számos, világviszonylatban is jelentős művész, író, zenész, festő örökítette meg. Különösen gazdag az irodalmuk, hiszen *Ibsen, Björnson Björnsterne* neve mellett *Knut Hamsun, Strindberg* neve is általánosan ismert. *Griegről*, a norvégok nagy zenészéről ugyanezt mondhatjuk el és hasonlóan *Edvard Munchról*, az izgatóan norvég expresszionista festőről is.

Az, hogy *Grieg* és *Munch* inkább ismert a nagyvilágban, mint a norvég irodalom óriásai, azzal magyarázható, amiért Petőfi, Arany, Madách, Mikszáth, Ady, József Attila és a magyar szellem más kolosszusai is alig ismertek. A kultúra legfontosabb hordozójáról, a nyelvről van szó. Kis népek kevesek által beszélt nyelvén teremtődjön is bármilyen nagy irodalom, szülessenek is bármilyen költőóriások, eleve számolni kell azzal, hogy igazán csak saját nyelvterületükön élnek, hogy hatásuk csak ott érvényesül. Sajnos, a fordítások, legyenek azok bármily gondosak és jók is, az eredeti nyelv hangulatát, nyelvi szépségeit nem képesek átadni. Praktikus népek — és ilyenek a norvégek is — erre már régen rájöttek és ha hivatalosan nem is, de hallgatólagosan annál inkább „második anyanyelvet választottak" maguknak. Norvégiában — ahol az angol kultúra befolyása, tisztelése mindennél nagyobb — második anyanyelv az angol lett. Ezt tanítják a legkorábbi életkortól a legmagasabbig, szinte elképzelhetetlenül sokféle módon, eszközzel és mondanom sem kell, hogy eredménnyel is. Norvégiában „elvben" ma mindenki beszél angolul, de a valóság és az elv között nem nagy az eltérés.

A Norvégiáról szóló magyar útikönyvek igen jók. (Eugen Fodor: Skandinávia. Panoráma kiadás, Bp. 1970.; Kővágó Pál: Norvégia. Kossuth Könyvkiadó, Bp. 1971.; ugyanő: Norvégia, Panoráma Külföldi Útikönyvek, Bp. 1972.). Az utazáshoz szükséges gyakorlati tudnivalókon kívül sokmindenre kitérnek. Behatóan ismertetik az ország történelmét, irodalmi, művészeti hagyományait is. Éppen ezért mindazokat, akik erről a rendkívül kedves népről és nagyszerű országról bármit meg akarnak tudni, ezekhez az útikönyvekhez tanácsolom. A magam részéről ezúttal — hiszen egy újságcikk keretei sem engedik — két dologról szeretnék megemlékezni. Az egyik a trondheimi tudományos társaság, ami az ottani tudományos akadémiának felel meg, a másik pedig a norvég szabadtéri néprajzi múzeumok kérdése.

Trondheim, a középkori norvég főváros, a nagy kiterjedésű Trondheim-fjord partján fekszik, 120 000 lakosa van. Bár ma is jelentős kikötő, ipari- és kereskedelmi központ, jelentőségét jóval ezelőtt elveszítette Oslóval, Bergennel, sőt egy kicsit a nálánál kisebb Stavangerrel szemben is. Ennek ellenére Trondheim ma is sok országos intézmény székhelye. Így az 1760-ban, *Johan Ernest Gunnerus* püspök által alapított *Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab*-nak, azaz a Norvég Királyi Tudományos Akadémiának is. A nagymúltú intézet 1960-ban ünnepelte fennállásának kétszáz éves évfordulóját. Ebből az alkalomból két hatalmas kötetben megírták történetét és kiadták az anyakönyveit is, amik tagjainak és tiszteletbeli tagjainak névsorát, életrajzát és munkásságának ismertetését tartalmazzák. Az akadémia meglehetősen széles körű tudományos kutató- és feldolgozómunkát folytat, mind a természet, mind pedig a társadalomtudományok területén. Érdekessége az, hogy hozzátartozik, keretei között működik az ország legrégebbi múzeuma is. Érdekes megemlíteni, hogy a múzeumok nemzetközi szervezetének (ICOM) is Trondheimben van a norvég szervezete az akadémiai múzeumban. *Hans Jörgen Lönne* vezetésével elsősorban a múzeológia módszertani kérdéseivel foglalkoznak, ezen belül is különösképpen az iskolák és a múzeumok kapcsolatával. Az sem maradhat említetlen, hogy részben tapasztalataik átadása, részben pedig a mi eredményeink megismerése végett ez év szeptemberében a trondheimi akadémiai múzeum egyik munkatársa, *Finn Damstuen*, Magyarországra látogat. De talán nem ez az a lényeges mozzanat, amit Trondheimmel kapcsolatban meg kell említenem. Sokkal fontosabb arra felfigyelni, hogy Norvégia úgynevezett „több központú" ország. Oslo, az ország fővárosa nem telepedik egészségtelenül az egész ország életére és senki sem csodálkozik azon, hogy országos intézmények, mint például a Norvég Tudományos Akadémia is, nem a fővárosban működnek. Ebben az érdekes mozzanatban nem a hagyománytisztelet nyilvánul meg, mint ahogy esetleg gondolhatnánk, hanem a norvég közélet nagyon is egészséges szemlélete. Ennek a szemléletnek a következetes érvényre juttatása hozott olyan eredményeket, hogy a norvég falu és város között valójában nincsen különbség, hogy Norvégiában egyáltalán nem hátrányos, ha valaki nem a fővárosban vagy még ha nem is nagyvárosban, hanem vidéken lakik, él és dolgozik.

Trondheim főtere

Norvégiában rengeteg múzeum van. Különösen nagy számban találhatók szabadtéri néprajzi múzeumok, amelyekben egy-egy város vagy vidék jellegzetes építményeit gyűjtötték össze berendezésével együtt. A szabadtéri néprajzi múzeumok építményeinek túlnyomó többsége faház, különböző faépítmények. Köztük nem egy több százados múltra tekint vissza, mert az időjárás — hacsak a tűz el nem pusztítja — nemhogy pusztítaná, rongálná, hanem egyenesen konzerválja a fát. Norvégiában is, de külföldön is legjobban a lillehammeri szabadtéri néprajzi múzeumot ismerik *(Maihaugen)*. Valóban szép, óriási kiterjedésű, gazdag anyagú múzeum ez, amelynek különösen a kis mesterségekkel foglalkozó része (ami viszont már nem szabadtéri jellegű) érdekes. Módszertani vonatkozásai miatt, legalábbis számunkra, figyelemre méltóbb a régi Bergent bemutató *Gamle Bergen*, azaz a Bergen város régi életét elénk táró szabadtéri néprajzi múzeum. Nálunk ugyanis az a vitatható nézet terjedt el, hogy a néprajzi kutatás csak a parasztság életére vonatkozik és mint közösséggel a faluval, a tanyával foglalkozik. Egyes szigorú vélemények még a paraszti életmóddal ezer és ezer szállal összefüggő kézművességet is kirekesztik a néprajz területéről, és amikor szabadtéri néprajzi múzeumról beszélünk, akkor kizárólag falusi, tanyasi parasztházak és egyéb épületek megmentésére, bemutatására gondolunk. A bergeni szabadtéri néprajzi múzeum mind ennek a vélekedésnek éles cáfolata. A Gamle Bergen-ben Bergen régi, lebontásra ítélt házait telepítették össze, vigyázva az eredeti környezet biztosítására, egész utcasorokat alkotva ezekből a legkülönfélébb öreg városi házakból. Az egyik péké volt, áttelepítésre került a műhelyével, kemencével, a péküzlettel, a pék lakásával, illetőleg annak minden kellékével együtt. A másik egy szabó, a harmadik egy órás háza, de nem hiányzik a hajótulajdonos-kereskedő háza sem, mint ahogy láthatunk egy múlt századi nyomdát, sőt fényképész házat- műhelyt is.

Különben a sok norvég szabadtéri néprajzi múzeummal kapcsolatosan megvilláglik az is, hogy Norvégiában nem pusztítanak el semmi régit, nem bontják le az öreg, elavult házakat, a régi járműveket stb., hanem türelmesen rendkívül nagy gonddal, a lehető legszakszerűbben gondoskodnak életben tartásáról. Minden bizonnyal ez az oka annak, hogy a norvég kultúra egyike azon keveseknek, amelyekben a magas műveltség a legszervesebb folytatása a népkultúrának. Ez a helyzet gyakorlatban megoldotta a nálunk és sok helyt másutt is még vitatott kérdést, a népművészet, jobban mondva a népművészet továbbélésének kérdését. Norvégia nem áltatja magát azzal, hogy élő népművészete van , hanem büszke arra, hogy magas szintű művészete, műveltsége igazán a sajátja, népkultúrájának korunk színvonalán álló szerves folytatása.

Dankó Imre

Egy norvég szabadtéri néprajzi múzeum

Jellegzetes nyugat-norvégiai táj

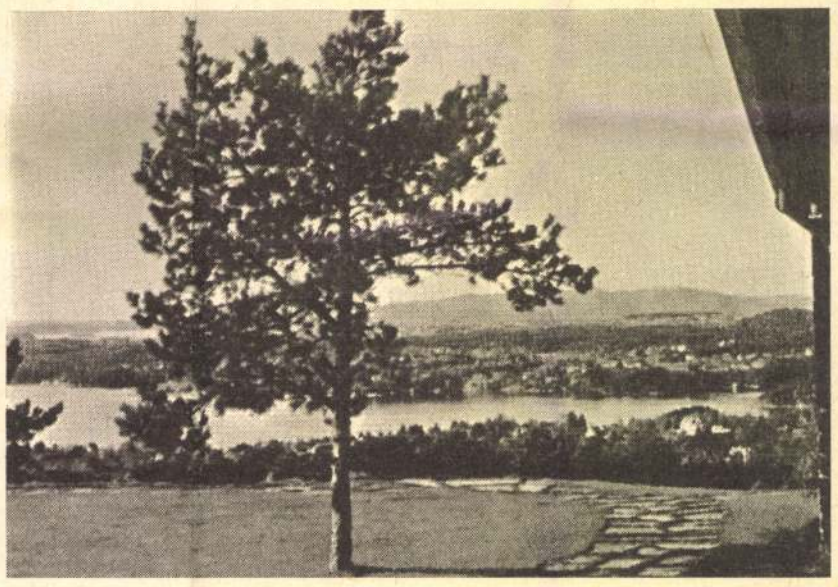

sepsiszentgyörgyi KIRÁLY JENŐ

107. Este a Balatonon, vízf.

108. Szeptember a Balatonon, vízf.

Nemzeti Szalon

Magyar tájak

1939. dec.

Király Ilnó

kiáll.

Nemzeti halon

1926. jun.

Föv. képt.

Király Jenő

festő

l.

Nemesvám 72. l.

Profil *A*

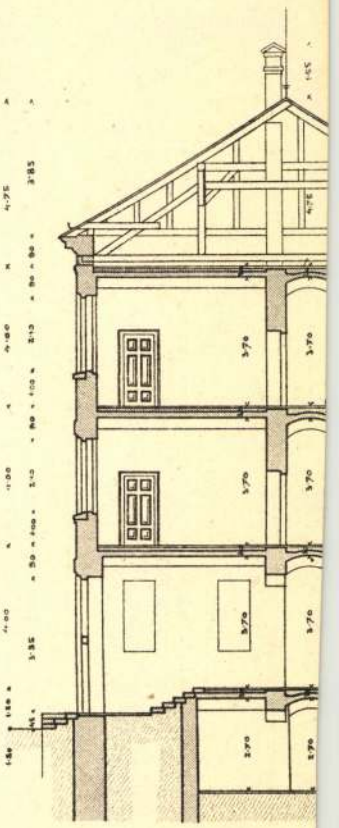

R.v.Waldheim art. Anst. Wien.

Király Jenő

Tanya c. képe

repr.

Nemzeti 232. l.

Fig. 8. Grundriss.

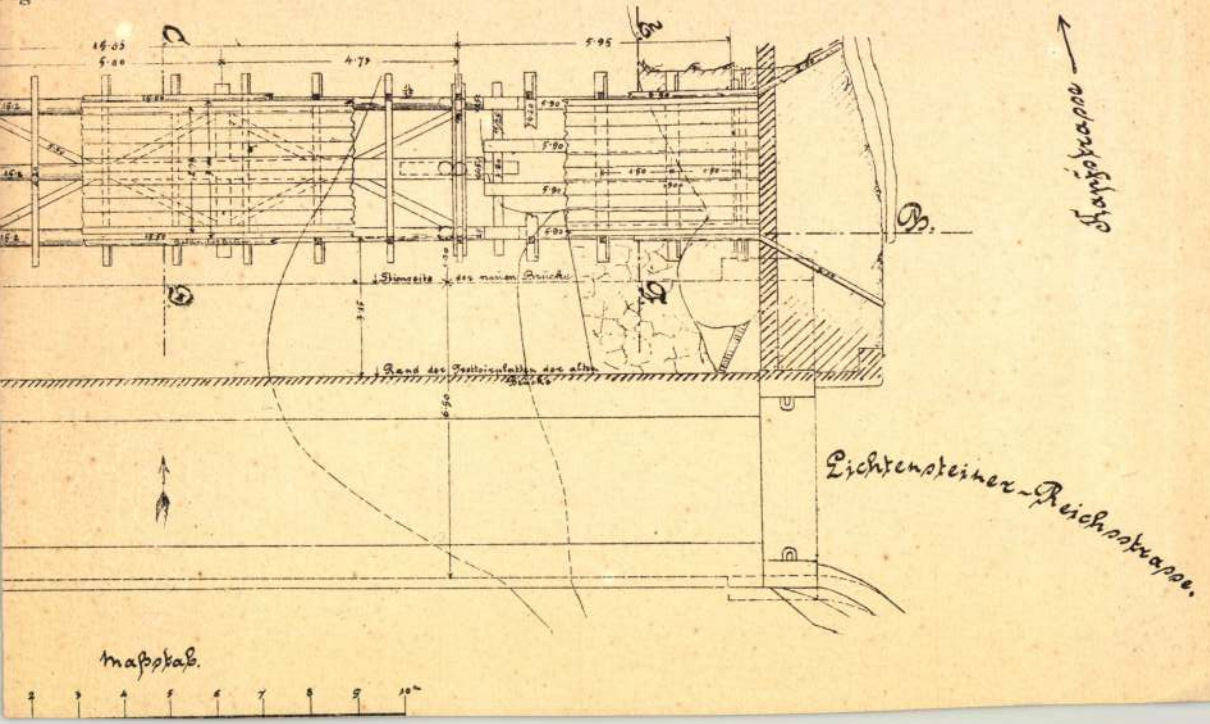

Király Jenő, sepsiszent-
György
festő

Műcs. kiáll, 1912 tól
Pipics 115. l.

1. *Kőrösfő, reform. Kirch*
2. *Ketesd, reform. Kirch*
3. *Farnas, Glockenturm.*
4. *Sáros, Kirchenburg.*

Alvinci Martinuzzi-kastély. XVI. sz.

Alvinc, Martinuzzi-Kastell. XVI. Jh.

Radnóti , Rákóczi-vár. XVII. sz.

Radnót, einstiges Rákóczi-Burgschloss. XVII. J

Diósgyőri vár romjai. XIV. sz.

Diósgyőr, Burgruine. XIV. Jh.

Küküllő-vár. XV—XVI. sz.

Küküllő, Schloss. XV—XVI. Jh.

Marosvécs ;: Kemény-kastély. XV—XVI. sz.

Marosvécs, Kemény-Kastell. XV—XVI. Jh.

Zsibó : Wesselényi-kastély. XVIII. sz.

Zsibó, Wesselényi-Kastell. XVIII. Jh.

A mezősámsodi Rhédey-Bethlen kastély főhomlok

Király Jenő

Napsütésben.

1932 főv új szerzem. kiáll Műcsarnok

KIRÁLY I. *Jenő*, festő. • Kolozsvár 1885. A képzőm. főiskolán tanult. 1908. állami ösztöndíjjal Olaszországban volt tanulmányúton. 1926. és 1928. a Nemzeti Szalonban gyüjt. kiállítása volt. Hajduböszörményben él. Naturalista tájképeket fest. Napsütéses udvar c. képe a Fővárosi Múzeumban.

E. gy. I. 563 l

1082. *Salamon király.*

Derékig látható, kissé
májú, de egyoldalú érmen v
liliomvégű jogart, baljában
Haja, bajusza és körszakálla
gombokkal diszített köntö
visel. Felirata az emelkedet
nalkörön belül: »SALAMON. V

Rézszínű ólom, átmérője 6
téke 20 K. — Havas (Hirsch) E
(787–907). — Átvétetett az 190

909), az 1910 február 25-iki 656
leiratok, illetőleg az 1910 janu
márczius 23-iki (519–910) sz. j
tett 1908 január 31-én (41–908

Király Jenő

életrajz

irod

Gókássy 98. l.

Kalen.

Az előtérben balra a hegi
falut látunk; jobbra a Dunán
Closter Neuburg és Bisenberg kö
fölül:

Prospect der Donau zwisch

jobbra: 42.
magyarázó szövegének kezdete: 1
Donau fluss.

Rm., szinezve, mér. a v

Király Jenő

Havas utca falun
c. kéjé repr.

Képzőművészet

1928. f. n.

T

MAROS LUDAS

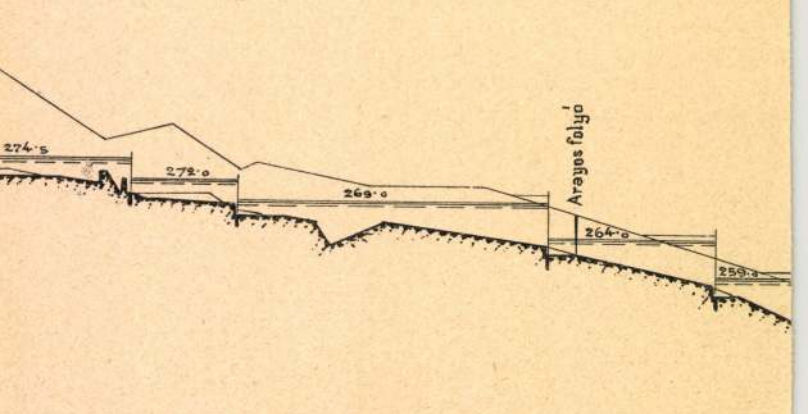

-Laborcz-Latorcza

DEREGNYŐ ABARA ZÉTÉNY ZEMPLÉN

Király Jenő

1904/5 - 1907/8, 1908/9 I.

Ferképzőmfoiskővk

100. l.

Király Jenő: Falu télen
Király Eugenio: Villaggio d'inverno

Király Jenő

Magyar Művészet
1926. 304
1928. 68

Erdevik h. n. VII. 291.

Király Jenő

festő

Hajdúböszörmény

1927. Független Munkácsi

kiáll. a Nemzeti Szalonban

2072-909-12

Pincze.

888. Asztal (Kamrás

1 darab sötétbarnára festett puhafa asztal, négy négyszögletű lábbal, egy kihuzható fiókkal, fölül pedig támasztó deszkával.

Méretei 79 cm. magas, 95 cm. széles, 64 cm. mély.

Becsértéke.....30 K

Nemzeti Muzeumi anyag

Király Jenő

1907. dec. Kiáll. Nemzeti Szalonban

Cigánykompók, olaj. 80 k

Király Jenő

Műcsarnok Jessó Hajdúböszörmény

1912, tav. kiáll.: 659, 663

Arnaut János sírtáblája 1595-ből

Nagyócsán III. 84.

Király Jenő

Téli est c. képe

repr.

Képzőművészet

1930. 30. 7.

Király Jenő

Műcsarnok Hajdu böszörmény

1921. őszi kiáll. 420

1927. tav. kiáll. 685

1929. tav. kiáll. 420, 422

Földtani Intézet, m. kir. IV. 126.

Király Jenő

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 304

1928. 68.

Király Jenő.

Napsütésben. olaszt

Tan. Bp. 1932.

7155

...é balra, díszes keretű tojásdad medaillonban.
... kis bajuszt és barkót hord. Körülcsavart fehér
...ó gallérja kilátszik s zsinóros atillájának gombjai

...A:

...ÁNDOR"

...ek 18.3: 13.8 cm.

...trajzai. Pest, Heckenast Gusztáv. 1857. 7. Füzet. pag.

294/95.

Király Jenő

Szül. 1885. Kolozsvár

1926. jun. koll. Eiáll.

a Nemzeti Szalonban.

Életrajz. Akvarell

tájképek -

SZERDA

20

Szilvér, Ráfael

CSÜTÖRTÖK

21

Gonz. sz. Alajos, Alajos

PÉNTEK

22

Paulin, Paulina

Péte

SZOMBAT

23

Ediltrud, Zoltán

Király Jenő

Született Kolozsvárt 1885-ben. Nagyváradon tett érettségit, mely után a képzőművészeti főiskolára iratkozott be, hol Révész Imre, Edvi Illés Aladár és Nádler Róbert voltak a tanárai. A háború régig kiüzdötte. 1907-ben állított ki először a Nemzeti Szalonban, majd 1912-ben a Műcsarnokban. Azóta állandó kiállítója a két nagy művészeti intézmény tárlatainak. 1926-ban a Nemzeti Szalon XLIX-ik csoport kiállításán volt első nagyobb aquarell kollekciójának nagysikerű bemutatása.

Koll. kiáll. a Nemzeti Szalonban 1928. febr.

~~1076. Ismeretlen művész.~~

XIX. századból.

1076. Szent István.

Derékig, [illegible]
va. Jobb kezében lándzsav
keresztes országalmát tar
vid. Nyilt koronát és bro
körön belül [illegible]

I. (SZENT) JSTVÁN ELS

~~Karimája, képlapján~~

Ezüstös rézvéset, m
davas Emil ajándéka 1907.

Király Jenő festő

Műcsarnok Hajdúböszörmény

1930. tav. kiáll. XI. t. 15, 16

1934. téli kiáll. 393.

503. Carlo Mara

A mester ~~Született~~, Cameranoban 1625-ben, n

Madonna.

Mária, kit csak derékig
gyermek Jézust (tartja,
néz. A Madonna fejét
Feje fátyollal van beköt
pedig kék. A gündör szöke

Réz, méretei 19
A Nemzeti Mu

487

Király Jenő

festő Hajdúböszörmény
M. Képzőm. Egyes. tagja.

KMTARS művésztek
1931 febr márc kiáll.
XI. 13, 17, 25

1932. febr. – márc. kiáll. 286
1932. tav. tárl. 17y
1933. nemz. képzm. kiáll.
315

Kiralj Jenő

l.

Henri Gorgy Cai

44. ünkel (1922)

1/9. 22.

kort és van erője újat kezdeni. Romain Rolland megírta e nemzedék francia fejlődéstörténetét, a Jean Christophe nagy művében utolsó kötetének elégiavában így szól az új valóságok újszerűsége. Ez az [illegible] mi. Mai emberek, fiatalok, most rajtatok a sor! Legyen hágcsó nektek a mi testünk és mentetek előre! Legyetek nagyobbak és boldogabbak nálunk. Magam is istenhozzádot mondok elmúlt felkemnek, magam mögé vetem üres hüvelyként. Az élet halálok és feltámadások sorozata. Haljunk meg Christophe, hogy újjászülessünk."

A francia írástudók bátor állásfoglalása azt mutatja, hogy visszavonhatatlanul végetvan egy kornak, amely a művészet arisztokratikus felszabadulását szellőtta a magánnak. Az előtérbe nemzetek [illegible] egyetlen alternativa elé állítja őket: vagy [illegible] a fejlődő társadalmi rend beteg kultúrátával együtt, vagy [illegible] felismerve az új utakat, szégyű önkritikával, felelősségérzettel állanak ki a harcok szellemi fasrikalmiára.

Gide állásfoglalása kultúrtette elmélkedik. Az 6 szalátságos fejlődése világosan mutatja a francia szellemnek az utóbbi évtizedekben végbement átalakulását. Az ébredező francia írástudó felismerte a válság okait és harcolni akar az új kultúráért. Egy új civilizációért. [illegible] szemében Szovjetúnió azt az országot jelenti, ahol [illegible] civilizáció van születőben. Az európai értelmiségben úgy élnek az Oroszország, mint a 19. század népeiben a forradalmi Franciaország: reményeinek, hitének erőssége!

A túlfinomult francia irodalom nagy utat tett meg: az artisztikus, légmentes művészettől eljutott az új valóságok felismeréséig: Narcissus öntükrözésétől — Magnitogorsk kohótelepeinek izzó fényéig.

tészet elvi alapjai

pébe a fákat, a parkokat, tavakat! Ne legyen egy szobaablak, amely nap nélkül maradna. Az új városban az egyéni szabadság képezi a doktrina sarokkövét: respektálni kell az emberi szabadságot a kollektivitáson belül. A jövő ma már kétségtelenül oda fejlődik, hogy 24 órás napunkat másképpen, összhangban, logikusan kell újra beosztani. (A mainál még rövidebb munkaidő: talán ötórás munkanapok!) Nos, az építésznek és a városépítőnek az emberek ötórás mun-

Francia iró 1932

Irta: VASS LÁSZLÓ.

A francia szellemi élet finom szeizmográfja, az irodalom egyidő óta mélyreható változást jelez, ami a figyelőt meglepi azért, mert a francia szellemiség az elmult három évtizedben, más korokhoz képest, aránylag csöndes volt. Előkelően gőgös formajáték-világát nem tudta megzavarni még a háború sem. Amíg a l'art pour l'art irányzat követeléseinek még a 19. században is volt elfogadható kultúrpszichológiai alapja: védekezés a nyárspolgári élet bántó középszerűsége ellen (Flaubert!), később már az írónak ez a társadalmi álláspontja megmerevedett, szabály, privilégium lett minden kor művészére alkalmazandó „ősi, örök" formula. Kifejlődött egy pompázó, magas nívójú formakultúra, ami azonban sehogysem tudta megközelíteni a Corneille-Racine klasszikus korok harmónikus tartalom-kultúráját és így önkínzó terméketlenségre ítélve a legkeserűbb pesszimizmusba torkollott. Sivár, fin du siècle-hangulatban vegetál a szellemi élet, mikor a Dreyfus-pör talpraszökkenti az akarat és a tett héroizmusát, a forradalomnak nagy hagyományait. Ez a politikai affér már megmutatta az egész szellemi élet mélyén gyökerező, súlyos válságot. A hazafias tébollyal, a barriès-i énkultusz irodalmi reakcionáriusaival a progresszív idealizmus szegezi szembe fegyvereit. A dreyfusardok hatalomrajutásával opportunitásuk folytán elsikkadtak a francia forradalom nemes hagyományai és a nép, a negyedik rend lassan ébredezni kezdett kábító álmából, csalódottan tapasztalva azt, hogy a dicsőséges forradalmakból nem maradt meg semmi, csupán a Marseillese, ami észrevétlenül egy impérialista állam ünnepi indulójává „magasztosult". — Ám a válságok egyre fokozódnak, földrengésszerűen: a Combes-ügy, a Lavisse-ügy, a Marokkóválság, a Jaurès-ügy ... Erősödik, emelkedik egy gazdag bourgeois-osztály, amely a maga érdekeinek biztosítására őröket jelöl ki a szellemi élet minden területén. Igy hódítja meg a skolasztika reakciós irányzata a Sorbonne-t és így lesz a barrès-i egotizmus (Le Culte du Moi) egy egész nemzedék mérgező tápláléka. A megnyert háború után a gloire-kultusz csak növeli az esprit-őreinek nyugodt fölényét, so-

Király Jenő

Tél a kunyhók között

c. képe repr.

Művészet

1938. 45. l.

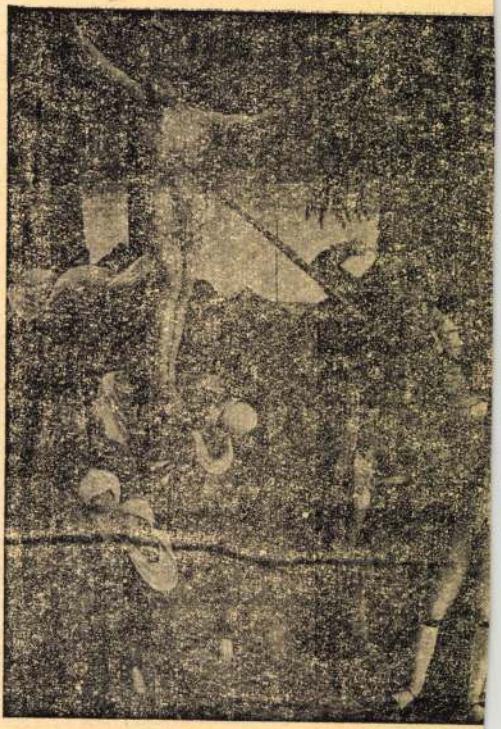

148. kép. *Német festő 1520 körül: Kálvária.*

NÉMET FESTŐ, XVIII. század
Eszter Ahasverus előtt

Király Jenő

Kiáll.

Nemzeti Szalon

1928. febr.

Föv. Képt.

KIRÁLY Jenő (1885-1958) festő

szobra R.Kiss Lenke alkotása

Hajdúböszörmény utikalauza. Hajdúböszörmény, 1993

17.

életrajz 17, 35-36.

Király Jolán MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Király Jenő
festő

Király Jenő a hajdúböszörményi gimnáziumban a rajzóráne kívül ~~is~~ még különórákon is foglalkozott Maghy Zoltánnal.

Kovács Gyula: Debrecen képzőmüvészei.

Müvészet, 1974. október - 9.oldal.

Király Jenő
rajztanár-festőművész a gimnáziumban Maghy Zoltán tanára volt.

Márkus Béla: A hetvenéves Maghy Zoltánról

Alföld 1973/9 78old.

Király Jenő

Cirkusz mögött, vizf.
Hó napsütésben, "

Debrecení Mipártoló Egyesület kiáll. 1929.

MDK

Király Jenő

Hó alatt, vizf.

Nemz. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1933. ápr.

27 l.

Király Jenő festőművész

Reichenaui részlet
Napsütés a Balatonon
A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete
XVI. kiállitása, 1930. december N. balon

RUDNAY PRÍMÁS KÖRMENETI KERESZTJE,
ezüst, részben aranyozva. Hátlapján: PA
ceps Alexander Rudnay). Bécsi hitelesítő
gel és K mesterjeggyel.
Mag. 196 cm.
Joseph Kern bécsi ötvös műve 1821-ből.
Rudnay prímás (1819—1831) ajándéka.
Lepold Adatok, 36. l. — Lepold Katal
214. sz.

MAJTHÉNYI ANTAL MELLKERESZT
aranyozott ezüst, malachit dísszel. Hátlapján
sett inda, belsejében ereklyék.
Mag. 9 cm.
Magyar (?) munka, 1830 körül.
Majthényi Antal esztergomi kanonok (18
1856) hagyatékából.
Lepold Adatok, 33. l. — Lepold Katal
97. sz.

KANNA ÉS MOSDÓTÁL.
A kanna Bécs, 1830, EA mesterjeggyel.
Magy 22·7 cm.
Az ovális tál Bécs, 1830, CS mesterjeggyel.
Hossza 40·5 cm.
A talpán ovális medaillonban: Országos Katol
Szövetség MCM.
Csernoch prímásnak ajándékozta aranym
alkalmából az Országos Katolikus Szöve
1925.

Király Jenő festőművész.

Pálnagy Zsigmond és fia Balázsnak volt tanítója.

M.V.: Pálnagy Balázs kiállítása.

Hajdu-Bihari Napló, Debrecen, 1971. nov. 20.

Király Jenő

Hajdúböszörményt és környékét először Káplár M., Király J., Pálnagy Zs. és Maghy Zoltán örökítette meg.

Székelyhidi Ágoston: Mozaik a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelepről, Hajdúbihari Napló, 1974. aug. 4.

Király Jenő festőművész, főgimnáziumi tanár.

Az első világháború hősi emlékműtervo emlékműbizottság elnökét és 25 tagját 1926. jan. 31.-i képviselőtestületi közgyűlés választotta meg. A tagok közé szakemberként a művészt választották meg.

Kultsár Barna Károly: Egy ismeretlen Medgyessy-emlékműtervo sorsa,

Hajdúbihari Napló, 1974. júl. 14.

Király Jenő

Hajdúböszörményben lerentett képzőművezetet. A kis hasmas művészcsoport éveken át a hortobágyi csárdában lakott és dolgozott. A kis művészcsoportban a művészen kívül Káplár Miklós és Maghy Zoltán dolgozott.

Magyar Hírlap, 1972. aug. 14.

Királyi Jenő

Hajdúböszörményben tizenegyedik alkalommal megnyilt a hajdusági müvésztelep. Itt résztvesz Papi Lajos, Nagy Sándor, Gádor Magda, Bényi Árpád, Káplár Miklós, Királyi Jenő, Kampler Kálmán, Pálnagy Zsigmond, Maghy Zoltán és külföldi mx résztvevők is.

Magyar Hirlap 1974/197 6.o.

MDK

Király Jenő

szerepelt az aug 20-án Hajdúböszörményben, a bányásznapon Salgótarjánban, és szept. 29-én a balassagyarmati Palóc Muzeumban megnyílt kiállításon.

B.T. :Hajdúböszörményi képzőművészek sikere Nógrádban.

HAJDÚBIHARMEGYEI NÉPUJSÁG 1963 okt. 9.

Király Jenő
Hóolvadás

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 13 l.

alterium. 1279. 1b lap. (Eredeti nagyság.)

dús (Beatus vir) betűjét ábrázolja. A két részre tagolt
rös, betűben felül a lantot pengető *Dávid király*, alul
Ádám és Éva bűnbeesése látható. A miniatura
alakja nem szabályos, a keret a betű formáját
ely követi: a külső sarkok félkörívben vannak ki-
ő *B* képezve. A betűt rózsaszín, kék, vörös s zöld,

334
342
340

MDK

Király Jenő, Kolozsvár, 1885.

Csend, festm.
Hajdu gazda szobája, "
Szegény ember földje, "
Őszi lombok, "
Balatoni öböl Zánkánál, "
Tornácos udvar, "

N. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 4 l.

MDK

Király Jenő, Kolozsvár, 1885.

Gyöngyvirág,	festm.
Balaton szepezdi utca,	"
Balaton Zánkánál,	"
Böszörményi piac részlet,	"
Balaton Szepezdi házak,	"
Balaton Viriusznál,	"

N. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 4 1.

Király Jenő, Kolozsvár, 1885.

Fehér orgona, festm.
Kert télen, "
Tavaszi délutám, "
Cinerária, "
Erdő ősszel, "
Leánder napsütésben, "
Böszörményi udvar részlet, festm.
Felszántott kertek, festm.

N.Szal. XLIX. csop.kiáll. 1926. jun. 4-1.

MDK

Király Jenő, Kolozsvár, 1885.

Muskátlik, festm.
Virágzó fa, "
Udvar télen, "

Eső után, "
Erdő részlet, "
Kék interieur, "

N.Szal. XLIX. csop.kiáll. 1926. jun. 4-5 l.

Király Jenő, Kolozsvár, 1885.

Havas ucca, festm.
Zánka, "
Virágzó almafák,"
Szepezdi ucca napsütésben, festm.
Hajdu gazda udvara, festm.
Böszörményi piac télen, "

N. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. 4-5 l.

MDK

Kiraly Jenó, Kolozsvár, 1885.

Tavaszi szinek, festm.
Eresz alja, "
Napfényben, "
Kert sarka, "
Nehéz helyzet, "

N.Szal. XLIX. csop.kiáll. 1926. jun. 4-5 l.

Király Jenő.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1928-ba

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Király Jenő

Kiállitások. Magyar Müvészet 1926. 5. sz. 304.l.

r 2.

/Juhász Miklós/
főosztályvezetőhelyettes

4. oldalán

ló !

MDK

Király Jenő, Kolozsvár, 1885.

Kőrös partja, festm.
Februári nap, "
Muskátlis tornác, "
Baromfi udvar, "
Sárga fényben, "
Interieur, "

N. Szal. XLIX. csop. kiáll. 1926. jun. ~~4~~ 1.

4-5

Király Jenő

MDK

Tél a kunyhók között, vizf.

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Király Jenő

MDK

Téli napsütés, vizf.

Miesarnok 1938 Téli tárlat

Király Jenő MDK

Hóolvadás, vizf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Király Jenő

MDK

Reggel a Balatonon, vizf.

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Király Jenő.

a Nemzeti Szalon csoportkiállításán alevanelljei szerepelnek.

Esti Kurir, 1928. febr. 7.

Király Jenő.
festőművész

a Nemzeti Szalon 59-ik csoport-kiállításán festményeivel vett rész.

Nemzeti ~~Szalon~~ Ujság. 1928. febr. 4.

Király Jenő.

A Nemzeti Szalon csoport-kiállításán alkotásaival szerepelnek.

Pesti Napló, 1924. febr. 1.

Király Jenő.
festőművész

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán művei szerepelnek.

Magyarság, 1928. febr. 7.

Király Jenő.

A Nemzeti Szalon csoportkiál-
lításán munkája szerepel.

Magyarság, 1924. febr. 12.

Király Jenő

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Király Ernő

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH. 1931. II. 21.

Király Jenő MDK

Tél, vizf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Király Jenő MDK

Téli délután, vizf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Király Jenő

Köd, vizf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Király Jenő festő

Pesti Hirlap. 1926. jun. 13. 9

K. k. l. újabb csoporthiállítás

Király Jenő testőrművén.

8 órai Ujság.

1928. II., 5., 6.

(:Bex.:)

Király Jenő festő

Magyar Művészet 1926

30 o.
kiállítások.

Király Jenő

szerepelt az V. balatoni kiállításon.

M. kir. 1933. V. 9

Király Jenő

szerepelt a Műcsarnok Tavani tárlatán.

PK 1930. II. 19.

Király Jenő.

A Nemzeti Szalon csaportkiállításán vizfestésű magyar tájakat látunk. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. febr. 5.

Király Jenő.

a Nemzeti Szalon új csoport-kiállításán művei szerepelnek.

Nemzeti Ujság, 1924. febr. 7.

Király Jenő.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán akvarellekkel szerepel.

Magyarság, 1924. febr. 5.

Király Jenő

MDK

Felsőbányai házak

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Király Jenő

MDK

Borus idő

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Király Jenő

MDK

Bánffyhunyad

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Király Jenő

MDK

Deres táj

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Király Jenő.

A Nemzeti Szalon 19-ik csoportkiállításán művei szerepelnek.

Nemzeti Ujság. 1928. febr. 12.

M.D.K.

Király Jenő

tisztviselő

A Budapesti Désu Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatói , 1948.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 131.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II
Bp. 1965.

Király Jenő.

A Nemzeti Szalonban, a Független Művészek első kiállitásán képei szerepelnek.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 8.

Király Jenő MDK

Téli est, vizf.

Falu télen, vizf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

	Tartozik	Követel	X	Egyenleg

Baja Sz.:

Tartozik	Követel	X	Egyenleg
40 40		T	40 40
37 50		T	77 90
34 8 50		T	42 6 40
	34 8·50	T	77·90
	37·50	T	40·40
	40·40	T	—
18·-			
7·20		T	25·20
	25·20		—
1·20	1·20		—
7·20		T	7·20
13·-		T	20·20

Király József II

otv.

l.

Kormagyotvy

1199. r.

Athozat

1	Saldo 1934. évről				
11.	1802. sz. számla	H			
	à conto (1934. XII.)				
1.	—"— O.T.I.	H.			
15.	1888. sz. szla	H.			
5.	à conto OTI	H.			
2.	—"— OTI	H.			
23.	javitás	H.			
2.	à conto OTI	H.			
7.	2136. sz. szla	H.			
31.	à conto (OTI)	H.			

-NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

Király József
ötvös Komárom
Kőmagyötvj. 182. l.

V"	1056		**KIRÁLY.** **Josephus Király,** *1832 Dunaszerdahely, M ca 1842, e. —1852. (1852. IX. 26-ról orvosi bizonyítvány a levéltárban, mely szerint „Királ József helybeli aranymívesnek 1849 szept. 18-án karddal megvágott jobbkeze közép-, gyűrűs- és kisujja középízei begyógyultak, de feszesek s a finomabb munkát akadályozzák. — *Wurde in Freiheitskampf v. 1848/49 an der Rechten verwundet.*)
		—	Drótmívű pitykék. — *Knöpfe m. Drahtverzierung.* Museum, Komárom — *Komorn.*
	1057		**KIRALY** Ugyanaz. — *Derselbe.*
		Nr. 1036	Öntött pitykék. — *Gegossene Knöpfe.* Museum, Komárom — *Komorn.*
	1058		**KI** Ugyanaz. — *Derselbe.*
		—	Drótmívű pitykék. — *Knöpfe m. Drahtverzierung.* Museum, Komárom — *Komorn.*

Pinckney Street
Over Kenmore
Skyline Study: 1951

Király József

Komárom (?) ötvös XIX. sz. elege

Gomb, átm. 4·4 cm

Tham Janos tulajd.
Érsekújvár

Jul

Drótszivű pityke

Komárom Tokai-
muzeum

Jul

Öntött pityke.
n. ott

NÁPOLY

Dóm: Mária királyné tiának szobros üremléke
a dóm középső, belső portálja felett

Tábori Kornél: Magyar vonatkozású szobormüvek a világ
városaiban. Pesti Napló, 1938 dec. 25, 59 l.

Király József

komárom Ötvös

1850 – 1900

irod

z

Thain

19. l.

BUDAPEST
42 II. -4.24
Nagy
Ta 0 2 Ta

Király Jolán

Muncsarnok festő. Bpest

1906-7. téli kiáb. 384

riajának mellékalajai.

n balra a szerelmi és a menyegzői
mint a térdére állított lantot
~~[illegible]~~, jobbra
~~[illegible]~~ a ki jobb fejé néz és ~~[illegible]~~ kezében ~~a~~
~~[illegible]~~ ülnek, fejőket
~~[illegible]~~. Mindakettén megtamasztottak
iselnek és vállaik meztelenek. Az
nlik és az utóbbi fejét fátyollal kö-

189:190 és 186:185 cm.

i előterjesztésre 1898. XII. 31-én kelt
vétetett (384/98), a vételár elszámol-
/99), az elszámolást 1900. III. 4-én a 2075

1900. XI. 5-én (550/900)
ő.

III

lapok is mutatják: szerb hadifoglyokat, szakácskodó népfölkelőket, környezetének figuráit. A háború befejeztével újra rendezi viszonyait: tanít, szakkört vezet, fest és rajzol, egyre nagyobb intenzitással és sikerrel. Rendszeres kiállítója az országos fórumoknak. Tagja lesz a Magyar Képzőművészek Egyesületének, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatnak, a Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének. A Nemzeti Szalon önálló kiállítás keretében mutatja be 43 képét. Ekkor negyvenegy éves. A Déri Múzeum alapításának 25. évfordulóján, 1930-ban, és a Debreceni Műpártoló Egyesület jubileumi kiállításán nagyobb anyaggal vesz részt. Ezek a kiállítások a hajdúvárosokba is eljutnak. Képeket vásárol tőle a Fővárosi Képtár, s a böszörményi és debreceni polgári lakások falára is egyre több Király-kép kerül. Úgy látszik, a siker melléje szegődik. Témát pedig bőven kínál a város és környéke: egy kis zugutca, egy nádtetős ház, egy baromfi udvar, egy őszi kert, egy kukoricatábla, egy öreg paraszthaz hagyományőrző konyhája, egy elhagyott csőszkunyhó, egy akácos dűlőút, egy vályogvető gödör, egy városszéli viskó, korcsolyázó gyermeksereg. Aztán a nyári utazások, a romantikus erdélyi városok, a szülőhely, Kolozsvár, a Balatonfelvidék, Veszprém. S ahogy egyre jobban megismeri a Hajdúságot, úgy tárja fel magát ennek festőisége, különleges, mással ösze nem téveszthető hangulata, színgazdagsága, lírája, de egyben ridegsége, hidegsége, keménysége is. S a rá jellemző gyöngéd líraiság, finom emelkedettség s maga az anyag, amivel ábrázol, képpé fogalmazza élményeit – egy kicsit megemelik a városvégi házak esendő nyomorúságát, embert lefokozó kietlenségét.

Együtt tart kortársaival a környező világ festői felfedezésében – a főiskolán évfolyamtárs Holló Lászlóval és Dienes Jánossal. Bár figurák ritkán jelennek meg képein, ez a tárgyi-természeti világ egy sajátos emberi környezet kifejezője, benne minden szépségével és kegyetlenségével. A város nemcsak festői témát kínál, hanem betekintést a paraszti világ mindennapjainak nehéz, embert nyomorító kilátástalanságába. Itt erre nyílik ki a világ: a népéletre. Életszemlélete egyszerre gazdagodik és tisztul. Festői eszközeinek használata egyre pontosabb, finomabb, a valóság lényeges elemeit megragadó. Képei egyre pontosabban kidolgozottak, bensőséges hangulatúak. A saját útját járja. Képei mégis rokonságot mutatnak a posztnagybányai iskola szellemével, esztétikai elveivel. Mindvégig hű marad a plain air, a látványpiktúra formaköréhez. Frissen, tisztán, líraian, olykor érzelmesen lát, érzékel, alkot, fogalmaz, közvetít. Élete végéig a szabadban való festést szerette: gyönyörködött a fény vibrációjában, szóródásában, a levegő, a víz játékában. Ezeket az impresszióit, hangulatait festette úgy, hogy képi motívumaiban, elemeiben mindig közel maradt a környező világ végtelen szín- és formagazdagságához.

Tanárként tehetséges tanítványokat indít útjára Pálnagy Zsigmond, Maghy Zoltán, Kampler Kálmán, Litkey György személyében. A harmincas években jelentkező hallászavarai érzékenyen érintik emberi kapcsolataiban s egyre jobban befelé fordul. Amikor 1938-ban nyugdíjaztatja magát, egy új alkotói periódus kezdődik életében. A summázás ideje jött el. A hajdúböszörményi emlékkiállítás anyaga is zömmel az ekkor készült képekből válogat. Részben a család, részben a böszörményiek tulajdonában levő alkotások kerültek falra.

Életének utolsó két évtizede nemcsak művekben gazdag, hanem festői kiteljesedésének időszaka is. Ez a korszak a végső letisztulás, a kifejezésbeli pontosság, a minden fölöslegesség elhagyásának ideje is. Tárgyban, motívumban, kompozíciós megoldásokban most teljesedik ki a festői program. Igen jelentékeny festői feladatok megoldására is képes ecsetje. A szelíd, halk, finom rezdülések, az elégia, a fájdalom, az elmúlás is színt talál palettáján. Amit ebben az utolsó két évtizedben csinál, vitathatatlanul egyéni, sajátos, belső indíttatású, egységes, árnyalatgazdag.

A tájban az ember fejeződik ki. S Király Jenő, a tájképfestő pontosan tudta ezt. Ahogy egyre jobban megismeri e táj varázsát, színpompáját, egyben lehúzó erejét, emberi világának zárkózottságát, úgy ragad ismét és ismét ecsetet, mappát, hogy – fagyoskodva is – a pillanatonként változó s mégis örök kék-fehér téli világot *(Középkerti utca, Havas udvar, Tél)*, az elmúlás gyötörte szürkés-barna ősz hangulatait valahol a lényegénél ragadja meg. A témaköre persze jóval gazdagabb. A hóolvadás, a tavasznyílás, a virágok, gyümölcsök szépsége ugyanúgy festésre sarkallja, mint egy napsütéses utca vagy szántóföld, egy erdei tisztás *(Fehér virág cseresznyével, Erdei út, Hóolvadás)*. Kapcsolatai egyre gyérülnek, szinte csak a munkának él.

Király Jenő hagyományteremtő művész volt. A század tízes éveiben vele kezdődött az a festészeti kultúra Hajdúböszörményben, mely rövidesen olyan markáns egyéniségű festőket adott, mint Káplár Miklós, Pálnagy Zsigmond, Maghy Zoltán és Kampler Kálmán. Ezek, ha nem is a Király Jenő útját járják, de a maguk eszközeivel ezt a világot festik. E vidék jellegét, e táj emberének lelkét, karakterét, sajátos arculatát fogalmazzák meg vásznaikon. Ez a közös kötődés az összetartó erő. A festészet, amit teremtettek, e vidék komoly és komor szépségének maradandó emléke. E világ festői felfedezői között tartjuk számon a halk szavú, magányos művészt, Király Jenőt.

LÁZÁR IMRE

Ennek következménye, hogy fiatalon bekapcsolódik a politikai életbe.

Az 1917-es orosz események felerősítik a Monarchia népeinek függetlenségi vágyát. Groza beszédet mond Gyulafehérvárott 1918. december elsején. Itt mondják ki Erdély Romániával való egyesülését. De rövid idő is elég ahhoz, hogy gondolkodó társaival együtt belássa: a nép sorsa a bukaresti Hohenzollerek igája alatt semmit sem változott a Habsburg-elnyomáshoz képest. Rájön arra, hogy nem az uralkodókat, hanem a szociális rendet kell megváltoztatni.

Vidrasku részletesen elemzi hőse életének egyik eszmei fordulópontját. Groza haraggal támadt egy székelyre, aki hitványka tehénkéjét az ő istállójában akarta tartani. Ő csak elit tehenet akart látni a birtokán. A székely tisztelettudóan konok magatartással és érveléssel juttatta eszébe azt az írásos szerződést, amely neki lehetőséget biztosít, hogy egy tehenet az úr istállójában tarthasson. Groza megfeledkezett erről. Belátta tévedését, haragjának jogtalanságát. Nyilvánosan bocsánatot kért a székelytől, és megadta neki a szerződésbe foglalt jogát. A történetet feljegyezte, hogy később is a szeme előtt legyen.

Ez a sorsfordító élmény végleg tudatosította benne a nemzetiségi, felekezeti türelemnek és az együttélésnek léthelyzetből fakadó követelményeit. Hozzájárult ahhoz, hogy – birtokostársainak döbbenetére – szétossza vagyonát, példát mutatva kárpótolja parasztjait az elmaradt agrárreformért, melynek régtől híve volt. Ettől kezdve a dolgozók felszabadításának áldozza minden erejét. Bekapcsolódik a mozgalomba. a kommunista párt vezetésével Antunescu klikkjének megdöntéséért. A Kárpátokon át indul útnak Dévától, amikor az RKP központi bizottságától üzenetet kap 1944 őszén. Bukarestbe hívják, mert őrá ott nagy szükség van. Útközben a parasztság felszabadításáért küzdőkre gondol: Dózsa Györgyre, a Horia és Closca, Avram Jancu vezette felkelésekre. Groza a politikai élet gyakorlatában is megőrzi internacionalista eszményeit. Kolozsvárott magyarok, románok, szászok előtt tesz tanúbizonyságot népek, nemzetiségek jogainak egyenlőségéről. Elvetve a történelmi mítoszokat, nevetségessé tesz egy demagóg román nacionalistát. Románul szólt a románokhoz, magyarul a magyarokhoz és németül az erdélyi szászokhoz. Következetesen síkraszállt az anyanyelv szabad használatának jogáért.

Ő leplezi le társaival együtt 1945-ben Radescu generális terveit, aki a demokráciát akarta megsemmisíteni, amikor fordulatot készített elő a diktatúra bevezetésére. Ahogy élt, olyan bölcsen fogadta élete végén a halált is.

A kisregény művészi hitellel mutatja be egy nagy történelmi személyiség emberi, politikai útjának egyenességét, példás becsületességét. Az emberi jóságot politikusként is őrizni tudó Petru Groza sajátos életregényének értékét a dokumentumjellegen túl írói erények: a tárgyilagos, internacionalista szemlélet, a marxista tisztánlátás, a gondolati síkon megvalósított eszmei teljesség emeli magasra. Feodoszij Vidrasku kisregénye bizonyára magyar fordításban is hamarosan eljut az olvasókhoz.

CS. VARGA ISTVÁN

Király Jenő, festő 1

nyában is azon munkálkodott, amit a korszak, a festészet belső logikája írt elő.
Életében nem sok megbecsülés jutott Nagy Balogh Jánosnak. Élete utolsó, kevésbé produktív éveiben kezdték csak megismerni és tisztelni. Halála után hagyatéka a Szépművészeti Múzeumba került, s ott 1922-ben nagyszabású emlékkiállítást rendeztek műveiből. Attól kezdve képei mindig ott voltak a Szépművészeti Múzeum, majd a Fővárosi Képtár állandó kiállítási termeiben. 1959-ben a két évvel azelőtt alakult Magyar Nemzeti Galéria rendezte meg emlékkiállítását.
Az utóbbi években művészete – ezt hazai és külföldi bemutatásának sikerei egyaránt bizonyítják –, egyre népszerűbbé válik. Ennek okát kár lenne pusztán jubileumi évszámokban, mesterségesen szított, sugalmazott felbuzdulásban keresnünk. Az okok ezeknél jóval mélyebbek és és valóságosak. Éppen példamutató becsülete, emberi-művészi helytállása emeli Nagy Balogh Jánost az egyszerű kultúrhistóriai alakból, történelemből megszívlelendő, máig ható példává. Egyik neves művészettörténészünk pályatársaihoz viszonyítva, színházi hasonlattal, találóan nevezte Nagy Balogh Jánost *epizodistá*nak. Ez vitathatatlan, ha a tematikai lehetőségek és befestett vászonfelületek nagysága alapján minősítjük egy festő munkásságát. Ő azonban olyan epizodista volt, aki pár szavas szerepét maradéktalanul, kifogástalanul oldotta meg, aki bármily rövid ideig tartózkodott is a színpadon, egyedülálló produkciójával, életművével feledhetetlen élményt szerzett nézőinek.

BORBÉLY LÁSZLÓ

Király Jenő, az akvarellista

Király Jenő akvarellista volt. Ez önmagában nem minősítés és nem mérték. Egy valamit jelez pontosan: a művész önismeretét, értékítéletét. Király Jenő idejében felméri lehetőségeit, keresi és megtalálja festői eszközeit. Fiatalon, húszegynéhány évesen döntött, amikor meghatározhatta saját útját, s amikor úgy érezte, hogy megtalálta a maga számára legkifejezőbb anyagot, eszközt, formát, festésmódot. Dolgozni kezdett s életművet teremtett.
Akvarellistának lenni nem könnyű dolog. A vízfestés nemcsak gyors munkát, erős koncentrációt kíván, hanem pontos ismereteket, tökéletes kompozíciós készséget, hibátlan szín-, forma- és fényérzékelést. S Király Jenő rendelkezett ezekkel a festői erényekkel, tökéletesíteni tudta őket. Így természetesnek látszik, hogy élete utolsó két évtizedében, amikor csak a festésnek élhetett, olyan kvalitásokat mutató alkotásokat hozott létre, amelyek a magyar akvarellművészet számontartott értékei közé emelkedtek.
A pálya iránti érdeklődése valahol a középiskolában kezdődött, a váradi reálgimnáziumban, ahol rajzolni, festeni kezdett. Ez a századforduló időszaka. Nagyvárad akkor a legpezsgőbb szellemi életet élő magyar város. Ady és a „Holnap" városa. Ez áttételesen bizonyára hatással volt a fogékony szellemű diákra. Festői szemléletének alapjai, világlátásának fontos elemei azonban a főiskolai évek alatt rakódnak le. Ezek meghatározó jelentőségűek. A budapesti Képzőművészeti Főiskolát ekkor Székely Bertalan és Szinyei Merse Pál vezetik. Alakrajzot Révész Imrétől, az akvarellfestést Edvi Illés Aladártól tanulja. Egy alakos kompozíciójáért Székely Bertalan római ösztöndíjjal jutalmazza. A szigorú, fegyelmezett komponálást itt tanulta meg.
Festői ébredésének kezdete a magyar impresszionizmus, a plain air, a Hollósy Simon-féle nagybányai festőiskola virágzásának időszakára esik. A fiatal, ambíciózus festő-tanár számára ez a festészeti törekvés fontos szellemi tájékozódási pontot jelentett. Alig 22 éves, amikor először állít ki a Nemzeti Szalonban. Szorgalmasan rajzol, olajjal fest, keresi önmagát. Tanárnak hívják a hajdúböszörményi gimnáziumba. Ekkor 1909-et írnak. Nagyvárad, Budapest, Róma után egy konzervatív alföldi kisvárosba kerülni nem lehetett szívmelengető dolog. S e szellemi oxigénhiányban szenvedő miliőben nem volt könnyű beilleszkedni. Király Jenőből nem hiányzott ugyan a szándék, akarat. De csak a tanári munkája megkívánta mértékig tartott kapcsolatot kollégákkal, városi potentátokkal. Az egyetlen szellemi partner Molnár István, az európai kitekintésű tudós tanár és baráti köre lehetett volna. Vele azonban nem alakult tartós kapcsolata. Szabad idejében szívesen járta családjával a város környéki erdőt, s festett. Az iskolai szünetben ellátogat Erdélybe, Bánffyhunyadra, Nagybányára. Adat van rá, hogy debreceni megrendelésre kisgrafikákat, ex libriseket készít s akvarelleket kezd festeni. Ez több szempontból is járható útnak látszik. Nem kell hozzá műterem, s egy félóra, egy óra alatt kész van. A Műcsarnok 1912-től, a Nemzeti Szalon 1913-tól többkevesebb rendszerességgel kiállítja képeit az őszi és tavaszi tárlatokon. Az első világháború hányatott éveiben jobbára csak rajzol, mint a mostani kiállítás kapcsán mappájából előkerült

pét bármelyik nagy festőnk szívesen vállalhatná, s mégis, nem is annyira művész, mint inkább dolgozó ember, munkás, aki fest. Bár tudjuk, azért dolgozott, hogy nyaranta festhessen, hiszen élete egyetlen célja a festőművészség volt, mégis, művészete csak azért válhatott olyanná, amilyen, mert sohasem lépte át saját világa határait, a művész és kétkezi munkás elválaszthatatlanul összefonódott benne: munkás volta nemcsak szükséges, véletlen megélhetési forrást jelentett számára, hanem egyéniséget, látást formáló, művészetének erkölcsi alapot adó életformát is. „Ő az első, aki a külváros népét képviseli a magyar festészet parlamentjében" – írja róla egyik monográfusa, Németh Lajos. Nemcsak képtémái miatt, hiszen a proletárinterieur, a kubikus téma, az ún. „szegényemberfestészet" önmagában nem jogosította volna fel erre, hanem mert képei belső sugallata, eszmeisége is olyan egyértelműen fakad a proletáréletből, hogy jogosan egyedül őt tekinthetjük első munkás-proletárfestőnknek. Nála csendül meg először az az alaphang, amely azután Derkovits Gyula művészetében érte el tetőpontját.

Sajátos, zárt világ Nagy Balogh Jánosé. Anyja, nyomorúságos környezete, a mindennapi munka, a Wekerle-telepi kubikosok: ennyi számára a külvilág. Ebből a sajátos világból nőtt ki tiszta tömondatokban beszélő finomra hangolt, mégis megrázó művészete. Mondani sem kell, minden művészi eredményért ugyanúgy meg kellett küzeszmeiség és gyengéd líra tolmácsolására egyaránt alkalmas monumentális formanyelv – amely ha nem is minden műben realizálódott a szándéknak megfelelő tökéletességgel –, jellemzi Nagy Balogh János művészetét.

Természetesen voltak művészi példaképei. Millet – akinek Kalászszedők című képéről 1907-ben kap Párizsból egy barátjától reprodukciót, és ez lesz kubikus ciklusának kompozíciós ihletőjévé –, Frans Hals és Rembrandt nevét szokta vele kapcsolatban az irodalom említeni. Az ő tanulmányozásuk azonban inkább csak azt szolgálta, hogy megtanulja a festés, a komponálás, a színnel formát építés alaptörvényeit, és eljusson a saját útjára. Ezeket a hatóelemeket beleötvözte abba a sajátos stílusba, amelyre vágyott, részeivé váltak annak a monumentális formanyelvnek, melynek megtalálására a mártírok alázatával áldozta életét. Közben pedig a régiek tanulmányozása mellett a korszak legkorszerűbb művészeti problémáinak határmezsgyéjére is eljutott, történetesen a cézanne-i kubizmus geometrikus szerkesztettségéhez és formaképzéséhez.

Amikor környezetét, saját robusztus fejét, anyjának a munka által megtört alakját vagy ősi munkaritmus szerint mozgó kubikusait, krumpliszedő asszonyait esztétikailag, festőileg akarta megfogalmazni, szükségképpen a dolgok egymás közötti és térbeli viszonyait egyszerűsítendő, egyben lényegbe is foglaló geometrikus formálással próbálkozott. Szerencsés véletlen: az akademikus felkészültség hiánya is arra késztette, hogy összefogott, egyszerű formanyelvet válasszon, s e választás juttatta el a kor leglényegesebb esztétikai problémájához. Kispesti magá-

** Elhangzott az emlékkiállítás megnyitóján, 1977. február 19-én, a Déri Múzeumban. A kiállítást rendezte: Borbély László. A sorozat szerkesztője: Sz. Kürti Katalin.*

Király József belsőépitész K. J. K.

KÖZTI

Országház u. 2. sz. műemléképületben létesült borozó tervezője

a
Budpesti hirek

Műemlékvédelem, 1964. 1. sz. 50. l.

Király Jenő, festő

L. Káplár Miklós

Rác. T. János: A böszörményi hajdúmúzeum 15.

Népszabadság. Bp. 1978 dec. 17.

Király Jenő, festő

L. Képtár Miklós

Lőrincz Imre: Tizenöt éves a Hajdúsági Nemzeti Kör Művészklub. 89–91

Alföld, Debrecen, 1978. szept. XXIX/9.

Király Jenő, Jestő

L.: ~~[illegible]~~ Káplár Miklós

87-89.

Lázár T: Kathy T – h. Kürty K: Hajdúbönörmény építésének ...

Alföld, Debrecen, 1980. nept. XXXI/9.

Király Jenő

Sz. Kurti Katalin: A debreceni művészház
története

Művészet, 1982. jeniens

KIRÁLY JÓZSEF BELSŐÉPÍTÉSZ

Belsőépítészeink közül többen is meghitt viszonyban élnek a fával. Esztergált tárgyak, gyertyatartók, rusztikus fatálak, vagy kiállítási plasztikák egész sora mutatja ezt. Ismerik, szeretik a fát, s igyekeznek előcsalni minden szépségét. A legtöbben esztergálják – Király József faragja is. Nemcsak szereti, ismeri, de érzi is a fát: érzi ujjainak bögyével, akár egy bicska vagy rossz élű konyhakés hegyével is. Érzi, ahogy a penge a görcsökön megcsúszik, mintha a háncs alá látna: tudja, merre futnak az erezések, hol sűrűsödnek és hol terülnek szét. Amikor faragni kezd, rajzolás nélkül is látja, merre vezesse a kést, mennyit metsszen, faragjon le belőle.

Van akinek már gyerekkorában eldőlt a sorsa, pályaválasztási gondok később sem gyötrik. Ilyen természetesen választotta Király József is apja szakmáját, a bútorkészítést. Bútort, berendezéseket – de már nem az asztalosmesterség szintjén. A mesterségbeli tudást, az anyag szeretetét apja asztalosműhelyéből hozta. Faricskáló kedvét is. De mesterségbeli tudása mellé örökül kapta a képzelőerőt is, azt a többletet, amely a művészi képzeletet fölébe helyezi a könyvekből elsajátíthatónak, amely lehetővé teszi, hogy a hétköznapi tárgyakat kiragadja megszokott környezetéből, újraköltse a valóságot, s a láthatóba belelássa a láthatatlant is. Ruhafogasok összedobált kampóiból – mint az „Otthon '72"-kiállításán is – őszirózsát teremtsen, fagolyókból hópelyhet.

Erdélyben született, Tordán, 1930-ban. Az Iparművészeti Főiskolát 1954-ben fejezte be, építész szakon. 1955-ben már szerepelt kisbútoraival a Csók Galériában rendezett kisbútor-kiállításon. Különböző tervezővállalatoknál dolgozott 1955–1972-ig.

A tervezővállalati környezet szűkebb határokat vont fantáziája és munkakedve köré, mint amilyet a főiskola alkotó közössége és egyéniséget érvényre juttató légköre megengedett. A frissen diplomázott belsőépítész jó időre kénytelen volt visszafogni egyéni hangját, az önállóan alakított belső terekre vágyó diplomás „széklábat" faragott.

A sikerültebb és kevésbé sikerült tervek, részmunkák haszna azonban nem maradt el: megmutatták az építés egész folyamatát. Hogyan, milyen részfeladatokból áll össze az egész, milyen szakmák, fázisok, kollektív eredményeként születik meg egy épület. A tér művészete hogyan támaszkodik a mestermunkák, szakmák, társtervezések egész hadára: a talajmunkától a villanyszerelésig.

A főiskolán elsajátított elmélet jól egészült ki a sokféle gyakorlati ismerettel, amit a tervezőintézeti munka hozott. Művészből fegyelmezett és szerény konstruktőrt nevelt. Fegyelmezettet, hiszen minden egyes feladat a másikra épül, egyetlen pillér, alapművelet hibája az egészet gyengíti. Szerénységre is nevel: mert egyetlen épület, a még oly impozáns sem épülhet fel közreműködők nélkül. S egységes és jól tervezett csak akkor lesz, ha a társak közül egyik sem önállósítja magát, ha a kórus valamennyi szólama a meghatározott szerepen belül marad, ha egyik sem akarja tehetségével vagy ötleteivel „túlénekelni" – túlharsogni a másikat.

„Megtanultuk, a siker sohasem csak egy ember sikere. Nem egyetlen tehetségen, egy ember erején múlik. Azon: összesen mennyi a tudásunk, a tehetségünk, s attól is – milyen a beruházó. Mennyit bíz a tervezőkre, milyen szabad kezet ad a tervezés megvalósításához. S még ez sem teljes. A legragyogóbb terveket is elronthatja a rossz kivitelezés, a hanyag vagy slendrián munka."

Egyharmad rész esik a tervezőre, a tervező kollektívára – vallja. S ha nem is mondja ki: ebben benne

Ipari Hírmondó 1973.3.

van a társak megbecsülése, a kevésbé mutatós feladatok: az épületgépészet, a szakmunkák elismerése, felelőssége is. Úgy, ahogy a főiskolán tanítják: az épület, az építészet egész. Csak társművészetek – egyenrangú felek vannak. Nem sokan ismerik el ezt a gyakorlatban is.

„Amikor a tervezőintézethez kerültem – mondja – még az volt a gyakorlat, hogy kismértékben foglalkoztunk a tárgytervezéssel is. A belsőépítész magatervezésű világítótesteket, bútorokat helyezett el – s ízlését, tárgykultúráját teljes egészben átadhatta a környezetnek. Jó gyakorlat volt ez azért is, mert egy sor speciális anyaggal, technológiával kellett eközben megismerkednie, és megismerte a tervekből – közvetlenül legyártott tárgyak minden keservét, kínját. Hiszem, hogy hasznos volt. Én pamlagokat terveztem, dohányzókat, de volt olyan megrendelésem is, amelyik postaládára vonatkozott. Ez a gyakorlat 1958-ban lezárult. A tervezővállalatok ma az iparban kapható termékekből rendezik be a belső tereket. Csak néhány nagyon speciális tervezés esetében használhatnak egyedi tárgyakat. Így azután nem is nagyon látni egységes – lámpától a szőnyegig azonos szemléletű, színvonalú – belsőket."

Érvényben volt egy másik gyakorlat is: teljes tereket terveztek. Nem csupán épületbelsőket, nem is csak épületet, hanem terek, emlékművek környezetét, elrendezését is. A főiskola akkor még nem a jelenlegi koncepció szerint oktatott, s ami a környezet komplexszemléletéhez hiányzott, azt gyakran a tervezővállalatok vezető építészei egészítették ki. Király József Molnár Péter építész mellett tanult, s dolgozott. A belsőépítész a legritkább esetben végzett kifejezett belsőépítészi munkát. Feladatköre – átfogóbb volt. Egy-egy kiégett üzletbelső átalakítását, felújítását ritkábban kapták feladatul – mint ma a fiatalok. Ilyen kifejezett belsőépítészi feladat volt akkoriban a Csillag Áruház átalakítása, vagy néhány áruház, üzletbelső kiképzése.

„A kifejezett belsőépítész-munkán én azt értem, ami a vakolattól befelé halad. A belső környezet kialakítását, összhangban az építésszel, az épülettel, a belső tér funkcionális rendszerével."

A tervezés egyidejűségét hangsúlyozza. Vannak, akik tágabban fogalmazzák meg a belsőépítész feladatát, mások olykor már az építész dolgát is elvégzik. Vitatható, melyik álláspont helyesebb. Egy azonban vitathatatlan: az épület csak akkor jól tervezett, ha a benne zajló élet minden követelményét, minden funkcióját jól szolgálja. Ha szépsége – az okosan felismert belső mozgásokat, életformákat szolgálja, ha esztétikuma összhangban van rendeltetésével. Ehhez viszont ismerni kell a belső mozgásokat. Ha kórházról van szó, a kórház működését, a betegségekkel járó életfolyamatokat, ha egy étteremről: a szakács munkáját – mint ahogy ismernie kell annak a fát, aki faragni kezdi. Király József részletekig ássa magát a rábízott feladatokba. Rászoktatta erre igényessége, amit viszont másoktól is elvár, sőt – jogosan – olykor követel. Rászoktatta erre a tervezőintézet munkarendje is: a tervező munkájához hozzátartozó művezetés. (Akkoriban egyhavi fizetésének a háromszorosát művezette egy tervező. Ma – körülbelül nyolcszorosát teszi ki ez az összeg. S ha figyelembe is vesszük, mennyit emelkedett azóta az építési költségek ára, akkor is elgondolkoztató, megvizsgálandó lenne: nem túl sok-e?)

Az első önálló munkát 1958-ban a Csillag Áruház jelentette. A kecskeméti szállodát Király József rendezte be. Az első impozáns megbízást: a Gellért

Szálló hozta. Közel volt még egymáshoz akkor: első új szálloda és első nagy megbízás. A fiatal belsőépítésznek kézen fekvő volt az összehasonlítás: amott egy új épület egész tervezése, elhelyezése hangsúlyozta a vidék legújabb és legjelentősebb épületének rangját. Csak ez: az elhelyezés. A belső helyiségek, lakószobák szerények és kicsik voltak. Minden helyiség a legszűkebb értelemben fogta fel rendeltetését. A Gellért Szállót csak átépítették. Rangos belső terei, impozáns ablakai, halljai, fekvése – és egész szecessziós tömbje adott volt. Az átépítésnél több fiatal belsőépítész kapott munkát, s feladatuk nagyrészt abból állt, hogy a közös helyiségekben megütött hangot, színvonalat vigyék végig a lakószobákban is.

A Gellért után – egy isztambuli török szálloda tervezése következett. Érdekességét – nem egzotikuma, hanem a gyors exportmunkával járó megfeszített munka, a közös felbuzdulás és sikeres együttműködés jelentette. A kecskeméti Aranyhomok, a Gellért s a lágymányosi Sport Szálló egymást követte. Mindegyiknél egy-egy lépéssel továbbjutott, nagyobb és nagyobb tanulságokkal, gazdagabb tapasztalatokkal folytatta az előzőt. A Sport új épület volt: új volt a sokféle anyag, nemes burkolatok, divatos műanyagok skálája is. A Budapest – még most is fájó, és kellemetlen emlék. Nem egyéni sérelmek, nem is kis jelentőségű hibák miatt nem tud feledésbe merülni. Az eredeti tervet építés közben annyi sérelem – indokolatlan vagy rossz koncepciókat, és érdekeket szem előtt tartó változtatás – érte, hogy példája elrettentő példaként ment át az építészek köztudatába.

A Nagyszálló, a Margitsziget – állítólag Ybl tervei szerint épült uralkodói nyaralója – szálloda lett. Építésze Malomsoky József, belsőépítésze Király József. A Magyar Építőművészet így értékeli: „A korábbi munkáknál még érezhető a kísérletezés, a fiatalos alkotási öröm tobzódása, az anyagok és a színek sokszor szép, de talán helyenként túlzó halmozása. A Nagyszállónál a kiérlelt és átgondolt művészi ökonómia lep meg, amely már érezhetően a leszűrt tapasztalatok eredménye, Királyra mindig jellemző szeretettel és mesterségbeli tudással megformált részletek egységbe fogása. Pedig a feladat talán itt a legkomplikáltabb: az új épület hűvös, tárgyilagos modernsége és a régi stílszálló gazdagságra, exkluzív előkelőségre törekvése közti hangulati híd megteremtése."

A nagy terv megvalósult: jól és szépen, művészi alázattal és tervezői nagyvonalúsággal. 1957-ben megkapta a Munkácsy-díjat – az ehhez járó szakmai elismerésért már korábban megdolgozott. Eredményét, talán éppen ez a tíz évvel későbbi munka érlelte be. A szállodák tervezési munkáin megtanulta a különböző rendeltetésű és igényű belsők kialakítását: az intim hangulatú bároktól, a célszerű lakóhelyiségeken át – az impozáns terekig. Kórházat is tervezett: Tatabányára. A terv prototípus lett volna, ennek alapján akartak tíz vidéki helységben ezerágyas kórházakat felépíteni. A tervek azonban nem valósultak meg. „Egy meg nem valósult tervezés legfeljebb elméleti gyakorlatnak, kísérletezésnek fogható fel. Hibáinak tanulságát azonban ritkán vonhatja le az ember. A tanulságokhoz: a megvalósulás, a gyakorlat kell."

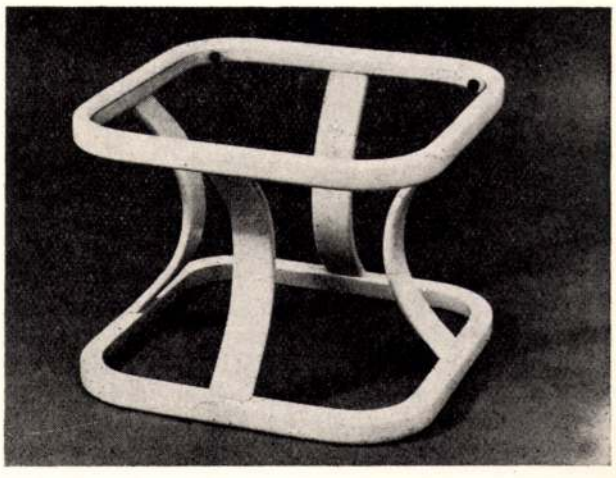

Az Iparterv tervezőjeként volt alkalma ezt tapasztalni. Nem készült el a Palatinusz Szálloda sem, a gyógyszálló sem. Elkészültek viszont egyedi tervezésű tárgyai: – presszógépe, kisbútorai, elkészült Győrött egy 18 négyzetméteres faplasztika – amely önálló képzőművészeti alkotás. És elkészültek a kanalak. Királynak ezek a különösen finom, madárcsont könnyűségű faragásai, amelyekről csak azt mondja: „unalomból készültek", meg azért, „mert nem tudok hosszú értekezleteken tétlenül ülni". Valójában sokkal többek ezek: plasztikák. Ívelésük finom, szinte keletiesen kecses és nyoma sincs benne sem a magyar pásztorfaragásnak, sem pedig – amire visszavezeti – a dán, finn faedények hatásának. Talán, amikor először kézbe vette, még azokat akarta követni, s közben észre sem vette, annyira egyéni és sajátos lett, amilyet nem lehet értékcsökkenés nélkül sem leutánozni, sem sorozatban készíteni.

Jelenleg a Szék- és Kárpitosipari Vállalat tervezője. Ötleteit már az „Otthon '73"-kiállításon bemutatta. S hogy magas igényű, szép tárgyait sorozatban is láthassuk, nem rajta múlik. S ha ennek az időszaknak mottót választana, nagyon aktuálisak lennének Moholy-Nagy szavai: „A beidegzett gondolkodási pályákat nagyon nehéz elhagyni, annak ellenére, hogy amennyiben figyelembe vennék a funkcionális, tudományos és egyéb követelményeket, a tömegtermelés jobb és olcsóbb árukat tudna produkálni. Olyanokat, amelyek objektív qualitásuk folytán szebbek is. De ha az a néhány ember, akiben van ötletesség és áttekintőképesség, megpróbál ebben az irányban áttörni, makacs ellenállásba ütközik."

FEKETE JUDIT

ORSZÁGOS BÚTOTERVPÁLYÁZAT 1973

A bútoripar rekonstrukciója – a IV. ötéves terv céljainak megfelelően – befejezéséhez közeledik. Egymásután lépnek be a termelésbe nagy termelékenységű gépsorok, új technikai berendezések, amelyek megfelelő színvonalú kihasználásához az eddigiektől eltérő szerkezetű, modul méretben tervezett – s egyben a fogyasztói igényeket sokcélúan, variálhatóan kielégítő – bútorok szükségesek.

Nagy változás várható a bútorok anyagösszetételében is, a vegyi technológiai (felületkezelő, ragasztó) anyagok mellett a legközelebbi években bútortermelésünknek a műanyag szerkezeti elemek részaránya is dinamikusan fog növekedni.

Ugyanakkor egyes hagyományos gyártási ágakban – mint pl. stílbútorgyártásban, közületi bútorokban, gyermekbútorokban stb. – a piaci igényeknek megfelelően a jelenlegi választék felfrissítésére, bővítésére van szükség.

A fenti okok miatt a múlt év végén a Belkereskedelmi és a Könnyűipari Minisztérium, az OKISZ, valamint az Iparművészeti Tanács országos bútortervpályázatot írt ki 10 kategóriában.

A pályázat beadási határideje 1973. március 4. volt. Ez időpontig 119 pályamű érkezett be. Formai hibák, alaki okok miatt (tekercselés, fotóval ábrázolt pályázatok stb.) a bíráló bizottság 5 pályamunkát kizárt a pályázatból. Végül a pályázati kiírás tartalmának és színvonalának megfelelő 79 pályaművet minősített részletesebb bírálatra alkalmasnak a bíráló bizottság, amelyből 17-et díjazott és 6 pályamunkát megvásárolt. A pályázat részletes eredménye:

I. kategória: Bútorelemcsalád kialakítása az alkatrésztipizálási és méretegységesítési elv alkalmazásával, házgyári lakások bebútorozására.

Az I. díjat a bíráló bizottság nem adta ki.
II. díj (20 000 Ft): Geier Ferenc.

II. kategória: Házgyári lakások berendezésére alkalmas bútorcsalád kifejlesztése, az új mátészalkai Bútorgyár technológiájának figyelembevételével.

Az I. díjat a bíráló bizottság nem adta ki.
Felemelt II. díj (25 000 Ft): Heczendorfer László.

III. kategória: A most rekonstruált „Zala" Bútorgyár részére a jelenleg még nagy szériában gyártott, de hagyományos típusú „Csobánc", „Bizánc" típusú lakószobák kiváltása korszerű lakószobákra.

A bíráló bizottság e kategóriában megfelelő színvonalú pályamunka hiánya miatt díjat nem adott ki.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1960 AUG 24
1021

Elkészült az agyagmintája a siroki lakótelepre készülő szobornak. Király Róbert szobrászművész egy békegalambot tartó, álló nőfigurája kerül kőbe faragva az új lakótelepre. Képünkön: a művész alkotásával.

(Foto: Kiss Béla)

Mit tud a T—4K—10 „kerti törpe”?

Sok kiállításon láttuk már, s akkor azt kívántuk, bárcsak sok száz lenne belőle üzemeinkben! Most itt van, a kis fürge „kerti törpe”, a csehszlovák gyártmányú T—4K—10 traktor. Az AGROKER budapesti, Cservenka úti telepén ismerkedhettünk meg vele — közvetlen kiszállítás előtt. Vezetőnk — igaz csak aszfalton, de — rögtönzött gyakorlati bemutatót is tartott, miközben megtudtuk a trakor jellemzőbb tulajdonságait.

sabb szabály: az első 40 ór ban terhelés nélkül, szólób ajánlatos járatni: még az k követő 20—25 órában sem s bad teljes terheléssel üzem tetni, de egészen könnyű vo tatásra már befogható: a be ratás idején sose adjunk n teljes gázt. Az 50—60 üzemó elteltével egy 300 kilogram terhelésű pótkocsi már utá akasztható. (Erre igen alka mas az 1000 kg összterhelés egytengelyes utánfutó pótkocs ja, amelynek terhelését a bej

A T—4K—10 „kerti törpe”, a csehszlovák gyártmány, 11, lóerős traktor.

A négykerék-meghajtású, 800 kilós kis traktor elsősorban a kertészetek, a gyümölcsösök, a faiskolák, a komlóskertek és a belső majori szállítások gépe

ratás végéig fokozatosan n velhetjük.) Csak a szakszer bejáratás után követeljünk t le nagy teljesítményt. E tan

Király József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JAN 28
DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Szeged szobrai

Teremdísz

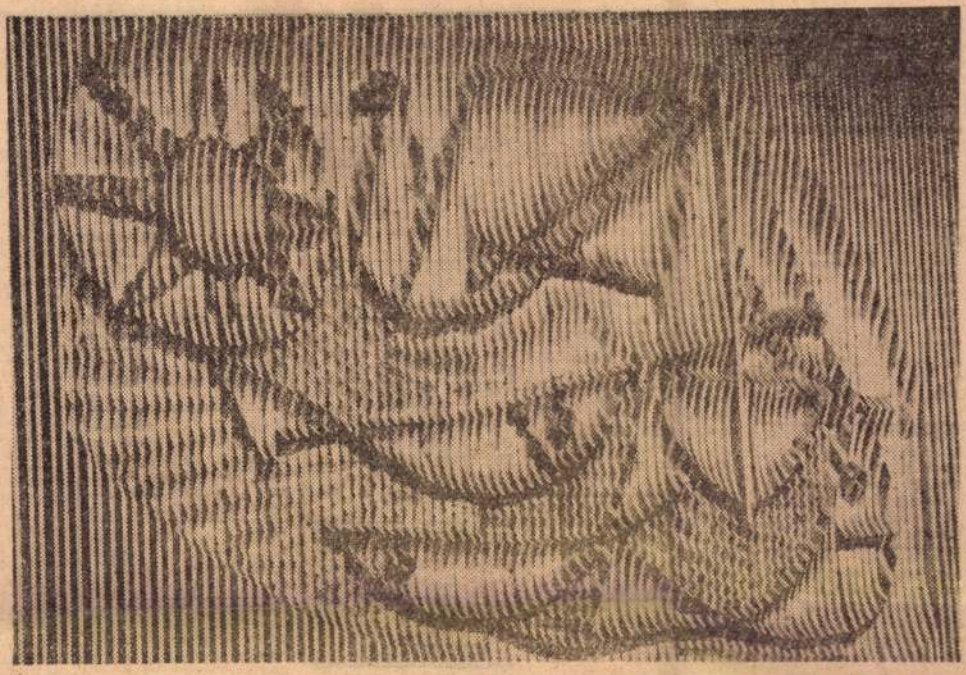

(158.) A Csongrád megyei tanács székházának nagytermét díszíti Király József munkája, amely megyénk jellegzetességeit szimbolizálja. Az alkotás faragott lécekből készült.

nikumi végzettséggel, illetve mérlegképes könyvelői oklevéllel rendelkezők is megpályázhatják. Jelentkezés frásban, részletes önéletrajzzal — fizetési igény megjelölésével. „Számítástechnika 70" jeligére a Budapest (V., Felszabadulás tér 1.) Hirdetőbe. xBp. 943

aggodalm
minden
ségi álla
ban és p
lelmetes
gunk k
E szen
és szeg
fehérek

apró-hirdetések

LAKÁS

Albérleti szobát keres fürdőszobával, fűtéssel egyetemista lány, február 1-től. „Egyedül tanulok" 3123. jeligére a Sajtóházba. x

Budapesti 3 szobás összkomfortos, gázfűtéses öröklakás eladó. Videknek is azonnal beköltözhető, IX. kerületben, Nagykörútnál. Cím: Mártonné, Szeged, Szűcs u. 10., emelet. Érdeklődni 2—4 óra között. x

Nagyméretű régi bérű I. emeleti kétszobás összkomfortunkat elcserélnénk másfél szobás, összkomfortos lakásért. Bem tábornok u. 2. sz. Katona. x

Honvéd téri laktanyában levő I. emeleti egyszobás, összkomfortos, gázfűtéses lakásom elcserélném hasonlóra vagy garzonra. „Emelet nem számít" 2289. jeligére a Sajtóházba. x

Külön bejáratú bútorozott szoba kiadó. Tárogató u. 17/b.

Nagyállomásnál, villamosmegállónál egyszobás, komfortos, parkettás udvari lakás elcserélhető rókusi másfél szobásért. „Régi bérű" 2378. jeligére a Sajtóházba.

Elcserélném a Bécsi krt. mellett levő földszinti utcai 3 szobás félkomfortos lakásom (víz, gáz van) belvárosi összkomfortos lakásért. „Központ" 3095. jeligére a Sajtóházba.

Bútorozott szoba kiadó Újszeged, Bal fasor 12.

Egy albérleti szoba kiadó. Újszeged, Rózsa F. sgt. 40/a.

Bútorozott szoba két személynek vagy fiatal házaspárnak kiadó. Szeged, Kombinát kör 2. (Tolbuhin sgt. végén.) x

Elcserélném Karász utcai két szoba összkomfortos házfelügyelői lakásomat főbérletire. — „Jól jövedelmező 77 348" jeligére a Hirdetőbe. x

Fiatal dolgozó lányoknak bútorozott szoba kiadó, fürdőszoba-, konyhahasználattal. Fűtéssel együtt. Klauzál tér 7., I. emelet 5.

Újszegeden, Acél köz 6., két személynek szoba kiadó.

férfi szellemi dolgozó szobatársnak, fürdőszoba-használattal. Február elsejére. Tolbuhin sgt. 21.

Fiatal, gyermektelen értelmiségi házaspár albérleti szobát keres, lehetőleg Belvárosban. — „Lehet bútorozatlan — 77 472" jeligére a Hirdetőbe.

Másfél szobásra cserélném modern egyszobás összkomfortom, plusz egy szoba fürdőszobák, mindkettő a Belvárosban. „Főbérlet 77 487" jeligére a Hirdetőbe.

Vennék két-két és fél szobás, szövetkezeti vagy társasházrészt. Kp plusz OTP. Lehet 1970 első fél évben felépülő is. „Belvárosi előnyben — 77 390" jeligére a Hirdetőbe.

Textilművektől 10 percre albérleti szoba kiadó két kislánynak. Rókusi feketeföldek 202., II. Kórház mögött, Pehérné.

INGATLAN

Háromszobás, kertes, összkomfortos magánház eladó, egyszobás-konyhás lakás szükséges. Damjanich u. 15/a. x

gánházban egy 2 szoba összkomfortos és egy 3 szoba plusz személyzeti szoba, összkomfortos lakrész egymás mellett, külön-külön is eladó. Egy szoba összkomfortot beszámítok. — „Sürgős" 2319. jeligére a Sajtóházba. x

Kétszobás, két családnak is alkalmas, jól szeparált, komfortos, kertes magánház teljes átadással eladó. Dallos u. 6. (Új-Petőfitelepi orvosi rendelőnél.) x

Kübekházán 523. sz. kétszobás ház jó karban eladó. x

Orosházi 3 és fél szobás házamat elcserélném 3 szobás szegedi örökvagy szövetkezeti lakásra. „Tavasz" 3339 jeligére a Sajtóházba. x

Eladó kétszobás családi ház. Érdeklődni: Fodortelep, Rozsnyói u. 9. x

Társasház építéshez betársulnék. „2 szoba" 3134. jeligére a Sajtóházba. x

Beépíthető telket vagy lebontásra alkalmas házat vennénk, Szegeden. „Készpénz" 3207. jeligére a Sajtóházba. x

zéssel el
lehet: T
u. 34.
előtti órá

Kiskundor
u. 25/1.
épült új
komfortos
szére alk
ház eladó
átvállalás

Új OTP
adó. Petó
só Gy. u
óra után.

2 szobás
adó. Azo
hető. Sz
u. 4. Bak

Levélasztot
adó. Tisz

Vennék 2
megfelelő
tól 30 kp
20 000 kp
20 000 Ft
gős" 3124.
Sajtóházba.

Újszegeden
konyha, s
sürgősen
négyszögöl
ged, Toroc

120 000 kés
sasházrészt
„OTP 77 4
Hirdetőbe.

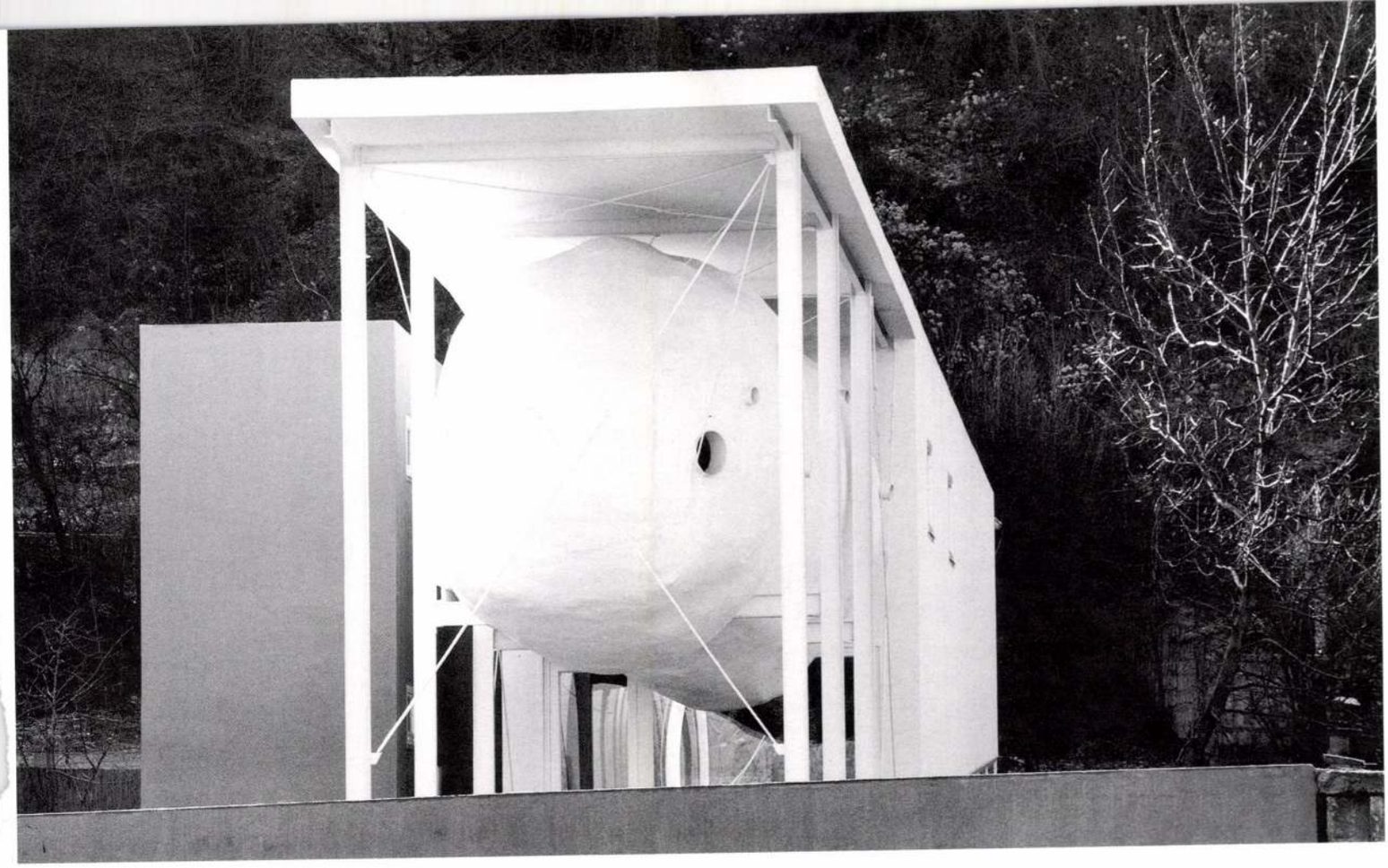

Landing-place on the banks of Bodrog

The location is Tokaj, the confines of the village that belong to Bodrogköz. The traditions unavoidable in Tokaj are missing from this part of the settlement. Grapevines have never been grown on the north-east side, and a deserted mine-yard de facto breaks those few houses off from the historical developments. Adaption here conveys different conceptual meanings: it had to adjust itself to the landscape on scale. It is not the traditions of the rows of man-made components that count – instead it is the rich feeling of reality, the quality of presence that matter. The neighbouring mine-yard is violent; with a disciplined and sensitive self-determination this house indicates: people have settled down here between the hill and the river. The amorph globes hanging from the hillside reveal richer semiotic contents than the action of exploding the hill does.

Facing the building site, on the other side of the main road is the transshipping chute – an industrial object d'art belonging to the mine. Ferenc Bán's house is of kin to the significant bulk of this firm, purely functional wharf; after abandoning quarry operations this house interpretes it; it has discovered it, as if it were a derelict buoy.

The building site itself is trapezoidal in form, narrowing down towards the hill. Pulled farthest to the back is the bulk of the building, allowing for some scope for action in the garden, thus the white blocks will here and there glitter from behind their neighbours. It is not intended to dominate its environment, there is no amusement park in it, it is completely devoid of unnatural, glitzy spectacles, but is indeed a powerful manifestation of a new kind of spatial construction. The designer is quite familiar with the location, and identifies himself with its strict organization. With its more closed section the project salutes the hill, with its rich geometry it greets the river. In proportions and colours it is adjusted to the fence and gravestones of the cemetery next-door, simply in coexistence with it without being its imitation (its means are easily distinguishable). Joint resultants of the forces of the gravestones and the vines are earth (soil) and geometry.

The house reveals a clear formula: it lacks superfluous lineage and tracery, and embodies a definite masculine bulk construction. It builds up a sensitive hierarchy in the inner spaces, in its colour scheme as well as in the structural details. Its profile measurement is differentiated without creating a deviation in quality among the co-existing elements; its materials are not predominant. With its tight ground-plan arrangement, the floor of the oblong space follows the inclination of the building site via a shift of levels in accordance with the rhythm of the structural order (in this longitudinal system the receding entrance to the pool has been included), the order of functions is interpreted by the inner height which pulses in the interplay of the floors. Positioned in the spacious open area the kitchen appears as if an island-component behind a built-timbered partition wall.

Like a solid ferro-concrete box of neutral colours, the sphere of the water blocks and the space for vertical movement deviates from the main row of spaces filtered through with light. Due to the extraordinarily disciplined designing, there are rooms the sizes of cells created on the upper floor, in a monastic order. In each of these rooms, all well-defined in function, there is a square door and a window. The latter lets in light from the north consequently. The architect decided on a minimum of length when it came to communications: it is only on the upper floor that he afforded a long-running pool, today as a jetty above the river. In this order of discipline and taciturnity, there is yet another privileged exception: the square-shaped southern window-eye of the staircase.

Ferenc Bán designed four bed-rooms, two of which is more sheltered, whilst the others are hardly more than just two tents pitched up. Appearing somewhat strange because of their perforated, shell-like appearance, these bulks are positioned behind each other, in a row, their dimensions being carefully chosen in accordance with their artificial background. As parts of the drawn design, the oak-galls were hanging like wicker-work baskets of several layers. As executed, the snow-white amorph bulk brightens the bottom of the roof-sheet with an unusual moonlight against a low-positioned sun. Preserving the authenticity of the main building, the traps of cheap picturesqueness is successfully avoided by applying architectural expressions that complement the closed unit at the back, and by being able to suggest the built-nest character of the intervention even though hiding it behind an advanced technology.

The project suggests familiarity with its modest materials, the delicacy of the select colour schemes, the white walls, the terracotta floor-tiles and the central space imbued with light. Created beneath the hanging nests, the terrace suddenly evokes feelings and impressions as if one was sitting under the porch of a peasant house. Their snow-whiteness resists gravity, and offers shelter instead. One can relax and have a rest in the reflective light that is closely related to the season and the time of the day, to mist and vapour alike. Related to the building also with view to its interrelations (both are balanced by a surface of water, respectively), the transshipping gear elongates the space towards the banks of the Bodrog, offering a resting place to the eye of the viewer.

■ ÁGNES KOVÁCS

Király József életmű-kiállítása

Fotó: Gerle János

Az Iparművészeti Múzeum emeleti dísztermének falain körben rajzok, közel fél évszázad tervei. A középen feszített lécállványon lebegni látszik egy lépcsős felületű asztal, körben finom, apró tárgyak, mintha hatalmas lakomára volna terítve, de minden egyes tál, edény, pohár valami más fogáshoz illik, olyan ínyenc számára, akinek minden íz, minden illat más formát is jelent, más fát, más erezetet, más ívet, más arányt. Ritka alkalom egy mesternek, hogy úgy terítsen vendégségre, hogy kikészíthet mindenből egy kis ízelítőt, ami gyönyörködtet; a szerszámok evőeszközök gyanánt fekszenek szépen sorban az asztallapon, a maga faragta nyéllel eszközök és művek egyszerre; ami a látogatót, a vendéget megragadja, úgysem a kész műtárgy dicsérete, hanem a munkáé. A hely, ahol vagyunk, inkább műhely, mint múzeum, a műhelyben is így sorakoznak a műhelyrajzok, a legkedvesebb tárgyak és a szerszámok, csak jóval hosszabb sorban; minden kés, minden véső várja a maga idejét, a maga fáját; a formát, amit csak ő tud úgy kivágni a fából, hogy Király József abban örömét lelje.

– Miért csinál a mester, akinek keze alól számtalan bútorcsalád, több tucatnyi szálloda, kórház, irodaház, üzlet berendezése került ki, néhány centiméteres edénykéket és állítja őket életmű-kiállítása központjába?

– A nagyobb, bonyolultabb és a selymesebben fogalmazott miniatűr tárgyak ugyanabból az indíttatásból fakadnak, ugyanazoknak a belsőépítészetben megjelenő tevékenységeknek az összegző foglalatai. Húsz vagy harminc év minden ellenőrző fogása, a magatartás, a manuális készség, a formálással és ízléssel való játék próbái jelennek meg ebben a tárgyrengetegben. Tervezőirodai éveim kezdetén, az akkori szigorú munkamegosztás mellett a rám kiszabott hentesboltok rénvasainak, húshorgainak kiosztásába nem lehetett beledolgozni azt a játékosságot, örömet, ami ott bujkál, bizsereg az agyban. A tartalék energiákat, a formálási kényszert belevittem valamilyen kis mütyürbe, hogy az megmaradjon arra az időre, amikor a kezemet, szememet, agyamat több lehetőséget kínáló feladattal tudom foglalkoztatni. Ez a szokás aztán megmaradt, hulladék faanyag, gép, szerszám mindig kéznél van, és ha bármikor volt valamilyen bizonytalanság bennem, hogy a tervezésben túlságosan elrugaszkodom az adott lehetőségektől, vagy ha úgy jöttem haza a munkából, hogy szükségem volt valami idegnyugtatóra, beindítani a motort és a belső nyugtalanság átpörgött, átfordult valami kis tárggyá.

•

Szeretnék bemutatni egyetlen ilyen tárgyat, amennyire ez két dimenzióban és szövegben egyáltalán lehetséges. Úgy fekszik az asztalon, mintha csak egy nagyobb forgács pattant volna oda. De a vékony, kunkorodó lap nemcsak a megmerevített mozdulat által válik testté, összehajló vége alul csúcsosan végződik, észrevétlen alakul át súlyossá és plasztikussá. Nem tudni, milyen szolgálatra szánták, de például semmivel sem lehet ügyesebben átmerni apró üveggyöngyöket egy széles szájú üvegből kicsi fiolába, és akkor a művelethez szükséges finom egyensúlyozás és az átbillentés pillanata éppen megfelel annak a könnyedségnek, amit ez a kis fadarab költőiségben magába sűrít.

Király József harminc éve tanít a Magyar Iparművészeti Főiskolán (ma Egyetem).

•

– Mit és hogyan lehet továbbadni abból, amit a számára végletesen személyes mesterségből fontosnak tart – miközben környezetünk a leggyökeresebben talán éppen ebben a harminc évben alakult át, a környezetalakítás egész feltételrendszerével együtt?

– Van egy alapvető tapasztalatom 33 éves koromból. Igaz, turista útlevéllel, de sikerült kimenni egy évre Belgiumba és az ott-tartózkodást meghosszabbítva dolgozni. Ott igazolva láttam a főiskolai nevelés emberi, szakmai, erkölcsi rendszerét. Idehaza a háború után az öregek még emlékeztek arra, hogy mindenre létezett valamilyen speciális szerkezet, vasalat, megoldás, amihez a mesteremberek is megvoltak még a Józsefvárosban, Ferencvárosban, akik mindent meg tudtak csinálni, amit a fejlett ipar Nyugat-Európában produkált. Mi nem azt tanultuk, hogy lapozd fel a katalógust és mutasd meg benne, hogy mit kérsz, hanem, hogy amit tervezel, annak csavarról csavarra minden részletét találd ki. Értsd meg, hogy hogyan működik és ha kell javítva, továbbfejlesztve, de azt tudd megcsinálni. Ott Belgiumban visszaemlékeztem az öreg Kozma Lajosra, aki öt perc alatt fölrajzolt egy kulcscímet, egy pántot, egy zsanért és már vihettem is a Józsefvárosba a Zugschwerthez, aki elvette a cédulát. Holnap este gyere érte fiam, mondta, addigra készen lesz. És megpróbáltam ugyanezzel a módszerrel megoldani azt a feladatot, amit ott a nem túl barátságos közegben a nyakamba akasztottak, hogy valami újfajta módon oldjam meg egy fiók tartozékait. A Kozma-féle kézmozdulatokat felidézve készen lettem egy hét alatt a munkával és ezzel megtört a jég odakint, jöttek a komolyabb próbatételek.

Az erkölcsi tartást, amit kaptunk az elődöktől, természetesen tovább tudod adni, cseppenként a gyerekeknek, de mindegyikükhöz meg kell találni egyenként azokat a varázssza-

vakat, amelyek segítenek, hogy továbblendítsd őket a maguk saját útján, mindig nagyobb és nagyobb teljesítményre sarkallva őket. Mikor már ugrik át a lángoló karikán, amit elé tartok, félve ugyan, de odateszek még hármat.

Mindig megvan bennem a félelem, honnan veszem a bátorságot, hogy beledumáljak a gyerekek lelkébe és ezt egyre keményebben kell tennünk. Ma már nem a tervezőirodák várják az iskolából kikerülő hallgatókat, hanem a nyers élet, ami durván bánik velük, túl kevés türelemmel várja, hogy megérjenek. Ahogy a tüzérek a frontvonal elé céloztak, két-három évvel előre gondolva kell felkészítenünk őket, hogy meg legyenek védve addig, amíg fel nem nőnek a helyzethez, legalább ne legyenek sérülékenyek, át tudják vészelni az első néhány évet a szakmában olyan nagyságrendű munkákkal, amikre a képességeik szerint felkészültek, ne legyenek kitéve azonnal a kegyetlen döféseknek, amik a megrendelők és saját kollégáik felől érhetik őket. Közben meg mégis az a legfontosabb útravaló, hogy egymásra figyeljenek, egymásra vigyázzanak, a párhuzamos repülés közben a legnagyobb biztonságot az jelenti, hogy szemmel tartják egymást és van egy-egy jó szavuk egymáshoz.

– Mennyit változott a helyzet a szakmán belül az utóbbi húsz-harminc évben?

– A hetvenes években a magyar bútoripar alapvetően kézműipari volt, a kézműves munkát kiegészítő, sorozatgyártást lehetővé tévő gépsorok érkeztek be az országba. Ezeknek a minősége nem tette lehetővé a műanyag héjak, acél vázak gyártását, a lehetőség a fára korlátozódott. Abban az időben jellemző volt egy nagyjából kiegyenlített életmód és lakásminőség területileg is és szociális vonatkozásban is, ez a szocreál és a procc-reál közötti időszak. A tömeges lakásépítést kísérő bútortermelést sikerült felfuttatni kielégítő szellemi értékrendű bútorokkal, de a folyamatos továbbfejlesztést, finomítást csak úgy lehetett volna elérni, ha behozták volna ezeknek a gépsoroknak a speciális kiegészítő tartozékait. Ez csak a rendszerváltozás után következett be, amikor ezt megtették azok a német, francia cégek, akik megvették a bútorgyárakat. Most már az lett a kérdés, hogy mennyit engednek kilowattban, másodpercben dolgozni egy mai tárgyon, mert most már mindennek kidekázott mércéje van; ha egy íves vonalat szeretne a tervező, akkor kalkulálják, hogy hány másodpercig fut a maró, és ha az nem fér be a tervezett árba, akkor bármit akarhatsz, a vásárló azt nem kaphatja meg, vagy csak emelt árért. Mindenesetre tíz évvel ezelőtt hirtelen minden megváltozott, a külföldről származó áruk jó részének minősége – a tartósság, az igényes részletek tekintetében – leromlott, maradék termékek öntötték el a magyar (és közép-európai) piacot. Az embereket szándékosan felcukkolják, hogy legyenek elégedetlenek, vegyenek fel kölcsönt és közben elégedetlenkedjenek, szidják a kormányt és az ellenzéket, hogy semmi sem elég flancos. Egy-egy tavaszi lomtalanításnál az emberek a közelmúltjuk legkézmelegebb tárgyait is kidobják. Régen senkinek nem jutott eszébe kidobni egy kopott fakanalat, sarlót, bútordarabot, javítgatták, kevésbé szembetűnő helyen tartották esetleg, de nem dobták ki. Most az emberek észreveszik, hogy amit behabzsoltak akciósan, olyan, mint az eldobható csomagolóanyag; éppen kibírja a következő lomtalanításig, amíg a cégek fel nem készülnek az újabb lerohanásra, hogy megszabaduljanak az egy év alatt esztétikailag, erkölcsileg elavult készleteiktől. Mindenki rohan az újdonság után, és ettől a design, ami korábban kialakult egész Európában, a tartós használatra tervezett tárgyak együttese, amibe beletartozott a laskanyújtótól a biliig minden, a szemünk előtt foszlik a semmibe.

– Ön nemrégiben részt vett az IKEA bútorprogramjában...

– Amikor elindult a nyugati bútorgyárakban nemcsak a túltermelés, hanem a túltervezés is és újra a procc, a magamutogatás vált fontossá, akkor az IKEA mozgalom Svédországban megpróbált egy behatárolt időtartamra szóló, nyugodt, kiegyensúlyozott, fiataloknak való, olcsó tárgyegyüttest összehozni. Amikor a bútorgyárak az egész világot elkezdték elárasztani az új, flancos tárgyakkal, ők az egyenletes színvonalú, megbízható, északias anyagot kezdték terjeszteni. Tíz évvel ezelőtt aztán rájöttek, hogy ezzel nem tudják magukat fenntartani, mert az emberek a csicsásabbat, a csillogóbbat keresik és elkezdtek engedni az eredeti szellemi, erkölcsi magatartásból, elindultak a rosszlányok útján. Abban az időben ajánlottam fel, hogy felrajzolom az összes tárgyuk családfáját, mert az IKEA katalógusban szereplő tárgyak a klasszikus bútortervezők munkái, csak finom átírással, redukcióval, korrekt tömörítéssel. Az ötlettől megrémültek, hogy nehogy az a látszat keletkezzék, mintha végigplagizálták volna az elmúlt ötven év fontos európai bútorait, holott a lényeg a filozófia, hogy a használó ne a bútorokkal foglalkozzon, ne a nippeket rakosgassa, hanem tudjon megfelelően ülni, feküdni, amit kell, és a családjával foglalkozzon meg a munkájával. Ezek a családot és a családi életfunkciókat kiszolgáló tárgyak, és nem a reprezentációra valók. Most folytatják ezt a redukciós, egyszerűsítő folyamatot, csak éppen nem a nagy klasszikusok irányában, hanem megnézik a flancos, posztmodern bútorokat, és azokat próbálják meg olcsón újraálmodni, ettől éppen a szociális tartalom bomlik szét.

Hogy milyen a választék, abban már a legkevesebb a hazai építészek, belsőépítészek, tárgytervezők felelőssége. Azokban az országokban, ahol általános a nagy alapterületű lakás, nem merül fel, hogy a bútor nagyüzemi termék, hanem a ház szellemiségéhez kötődik, oda tervezik, vagy válogatják. Nálunk szinte minden lakásfajtára jellemző, hogy csak egy-két olyan tárgy van, amit a használó a maga személyisége szerint választ ki és tart becsben. De a környezetalakítás oktatásában Budapesten és Sopronban is ez az irány meghatározó jelleggel megvan. Azok az építészek, akik most lakást, családi házat terveznek, azt is tudják, hogy hol kell az alkalmazott anyagokat megismételve vagy figyelembe véve egy-egy egyedi, kézműves módon készített, akár szoborszerű tárgyat: tűzhelylapot, elnyújtózásra való fapadot betervezni, ami a lakásbelsőt személyessé teszi, közvetlenül a használónak szól.

•

Király József Munkácsy-, Ybl-, Kossuth-díjas, kiváló művész, egyetemi tanár. Most már egyik legfontosabbika a hosszú sorban menetelő mestereknek, akiket ő saját katalógusszövegében *Árnyaknak* nevez. Inasévei pinceműhelyének ablakára vetült Kozma Lajos, Flach János, Kaesz Gyula árnyéka szó szerint és szellemi értelemben egyaránt. Folytatódott a sor főiskolai mesterekkel, építész munkatársakkal. „Amikor azt kérdezik: Tanár úr, miért így, miért erre, miért ezt? – az *Árnyak* mindig segítenek. A bizalmat tükröző, kérdező szemek és az idő kútja egyetlen víztükör." – írja. Amit tárgyalkotóként létrehozott, abba engedett bepillantást a kiállítás. Ami ennél is fontosabb, az majd világos árnyékként kíséri a következő nemzedékek belsőépítészeit.

■ GERLE JÁNOS

Fotó: Király Barna

Bútorünnep

Király József kiállítása – Iparművészeti Múzeum

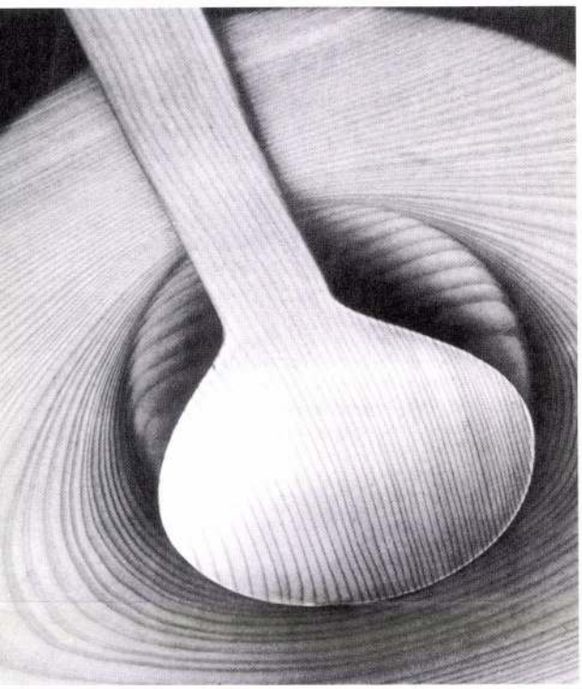

A 20. század második felének kiemelkedő magyar designere, Király József, a 2000-es év végén összefoglaló tárlatot rendezett. Miként életművét, mostani életmű-kiállítását is önmaga teremtette meg. Utóbbival tartozott önmagának és barátainak, akik 70. születésnapja alkalmából ünnepelték az Iparművészeti Múzeumban.

Az Aranyos folyó partján, Tordán született, nagybátyja asztalos műhelyében nőtt fel. Kiállításához írt lírai hangvételű bevezetőjéből tudjuk, hogy itt tanulta meg tisztelni a „subleres" Kozma Lajost, az építészek, belsőépítészek és bútortervezők egykori nesztorát: Flach Jánost, a „kisöreg" Kaesz Gyulát, a „halk szavú" Gábriel Frigyest, később Gádoros Lajost, Dankó Ödönt, Kimle Edét és Hornicsek Lászlót. Kaesz, Kimle és Hornicsek a Magyar Iparművészeti Főiskolán tanárai voltak Juhász László, Schaffer Ferenc és Németh István mellett.

1954-ben diplomázott, ezután tervező intézetekben dolgozott Janáky Istvánnal, Albert Jenővel, Szrogh Györggyel. Közvetlen munkatársi kapcsolat fűzte Jánossy Györgyhöz, Farkasdy Zoltánhoz és Jurcsik Károlyhoz. 1969-től az Ipartervben irányító tervezőként működött, de tagja volt a Képző- és Iparművészeti Lektorátus Művészeti Tanácsának is. 1971-től óraadó tanár, majd docens az Alma Materben, az építész tanszéken bútorszerkezetet tanít és labormunkát vezet. Ezzel párhuzamosan Finta József műtermében a *Lakóterv* munkatársa.

Király az elmúlt fél évszázad pályázatainak gyakori résztvevője és többnyire díjazottja volt. Már diplomaszerzésének évében, 1954-ben feltűnést keltett a kisbútor pályázaton, ezt követte az ARTEX, az Eszpresszógép és az Ötlet bútorpályázat. Kiemelkedő teljesítményt nyújtott 1957-ben a brüsszeli bútorpályázaton, ahol az Iparművészeti Tanács fődíját szerezte meg. A '60-as években az Iskolabútor, az OKISZ, a Miskolci Felvételi Épület és a Győri Vízügyi Igazgatóság faplasztikai versenyének, a gödöllői emlékműpályázatnak élvonalbeli alakja, a '70-es években a Citadella, a Margitszigeti Gyógyszálló, a finn-magyar nemzetközi bútorpályázat és az ajándéktárgy pályázat meghívott résztvevője volt. Egy időben talán ő volt a legtöbbet foglalkoztatott belsőépítész Magyarországon.

Már tizenhét évesen napról napra láthatta az akkori Józsefvárosban dolgozó kisiparosok műhelyeinek falán az elmúlt 75 év minden jelentős bútortervezőjének „sablonjait". Ha a mester kérésre leemelt egyet-egyet, azok negatív képe ott világított tovább a poros falon, így őrződött meg emlékeiben. S hogy mennyire nem volt véletlen az intellektuális művész hagyományok felé fordulása, azt bizonyították az Iparművészeti Múzeum, 1974-es – Jánossy György által megnyitott – tárlatán előzményként szolgáló műtárgyai: egy füles

1.

2.

1. **Karosszék DH 6/E** | Armchair DH 6/E, 1973
2. **Eszter forgófotel** | Esther turning chair, 1972
3. **Móra karosszék** | Móra armchair, 1974
4. **Asztal T 75/3** | Table T 75/3, 1973
5. **A Budapesti Kongresszusi Központ Pátria termének falképe** | Wall decoration in Budapest Congress Center

dr. KIRÁLY JÓZSEF - fafaragó

Kopjafa – köszönetként

Várhatóan a Komlói napok alkalmából kopjafát avat a város. A Komlói Erdélyi Kör a millecentenárium alkalmából így szeretne köszönetet mondani a befogadó városnak, ahol számos – hazából hazába érkező – otthonra talált.

A Templom téren, az Állami Biztosító déli szárnyánál felállítandó kopjafa a fájdalommal vegyes hála és sorsokat fordító történelmi pillanat emlékműve lesz, Kossuth címerrel és Erdély a hét széket ábrázoló, meghasadt címerével.

Faragásához – a több mint egy tonnás tölgyfával való bírkózáshoz – egy vékony, szikár, mosolygós arcú ember veselkedett, s már két hónapja dolgozik keményen a Május 1 Művelődési Ház pincéjében amikor nem ügyeletes: *dr. Király József*, a Komlói Kórház röntgen főorvosa.

A zilahi származású orvos – noha nem először farag kopjafát – felesége sírjára tervei alapján elkészült egy két és félméteres alkotás hófehér márványból is – először a szó szoros értelmében is úgy érezte, hogy nagy fába vágta a fejszéjét. Most viszont, hogy rövidesen elkészül a munkával, latolgatja egy székelykapu kifaragását is. Az emlékmű létrehozásáért magától értetődően fogtak össze a Komlói Erdélyi Kör tagjai: *dr. Sándor Imre* segített szert tenni a mecseki tölgyre, fedezte szállításának költségeit, *dr. Tamás Attila* az ötletadók egyikeként szervezi a teendőket. **B. R.**

Dr. Király József a Művelődési Ház pincéjében faragja a kopjafát FOTÓ: LAUFER LÁSZLÓ

Új-Dunántúli Napló 1996.06.04.

endelőlevél

li Napló *előfizetésére 1996. július 1-jétől*

túli Napló Kiadóhivatala Pécs, Rákóczi út 34. Pf.: 134.

hónapra	*két hónapra*	*negyedévre*	*félévre*
50 Ft	**1300 Ft**	**1950 Ft**	**3900 Ft**

6	12	18	36
210	420	630	1260

k a Kedvezményes Vásárlói Körnek és a kijelölt áruházakban, helyeken a gépi számlámmal kedvezménnyel vásárolhatok

....

lakcím (ir. szám)

ba helyezve a Kiadó címére beküldeni vagy az Új DN hírlapkézbesítőnek átadni,

ött 5 db 1000 Ft értékű vásárlási utalványt sorsolunk ki, a kedvezményes vásárláson felül.

Szerencsejáték az Új Dunántúli Napló előfizetőinek

Hetente egy előfizetőnket megajándékozzuk!

A nyertes előfizetői kódját (amely a hírlapelőfizetési nyugtán található) alkotó számokat közöljük hétfőtől szombatig.

Az Ön nyerőszáma: 0 3 8 ? ? ?

19. heti ajándék: **Női- Férfi divatszabóság (felsőruházat)**
Pécs, Tiborc u. 57/1. Tel.: 72/313-358
2000 Ft-os szolgáltatási utalványa
(hozott anyag esetén)

Ön a nyertes: ?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1968 MÁR –
IDEGENFORGALOM

1021

A poraiból megelevenedő szigeti főnix

Összeomlott a Margitszigeti Nagyszálló épülete! — röppent fel a hír 1966 januárjának egyik délelőttjén. A kép, amely a tatarozást végző építőmunkásokat és a helyszínre sietőket fogadta, megdöbbentő volt. Akkor úgy tűnt, *a magyar szálloda- és vendéglátóipari hagyomány egy darabja hullott porba,* az 1930 évekbe beépített bauxit-beton gyengesége következtében.

Az első pillanatban előtáruló képből erre lehetett következtetni. De azután az emberi értelem alkotóereje az érzelmek fölé kerekedett. Kiderült, hogy az épületet nem kell földig lebontani. Az épületek sebészei és belgyógyászai — a mérnökök — hosszas, mélyreható konzílium után megállapították, hogy középső szerkezeteinek „átültetésével" meg lehet menteni a sokak szívéhez hozzánőtt szálloda életét.

Megindultak a tervezések. *Malomsoki József* tervezőmérnök és *Király József* belsőépítész a *szállodai szakemberek közreműködésével* újjáálmodták a patinájában változatlan, de a korszerű következményeknek megfelelő új szállodát.

Ilyen rövid idő alatt még nem terveztek nálunk romba dőlt szállodát és építőink ilyen gyors munkával még nem építettek újjá szállodai létesítményt. Talán azért, mert a Margitsziget ősi varázsa ösztönözte a tervezőket, építőket és üzemeltetőket egyaránt.

A Margitsziget világszerte egyedülálló jelenség. Mert nemcsak a külföldről hozzánk érkező idegenek és a távolba szakadt honfitársaknak jelenti ez a csodálatosan szép virágoskert a romantikát, de nekünk is, akik közelében élünk, legyünk bár élemedett korúak vagy most felnövekvő fiatalok. Ebben a 0,75 km^2-es, Duna közé szorított parkban egyaránt tükröződik munkás jelene és ígéretes jövője. Ezt fogalmazza meg a szálloda vestibuljének végfalán Kondor Béla neves grafikusművészünk pannója is. A mai képzőművészet elbeszélő modorában ábrázolja árpádházi Margit alakját a nyilazó tatár csapatok rohamában, s innen századokon át elvezet a lóvasút romantikáján keresztül a mába, a helikopter korába.

A Margitszigeti Nagyszálló épülete sokféle igényt szolgált ki. A múlt században laktanyaként működött, majd szállodai célokat szolgált. Először az 1930-as években modernizálták. Budapest ostrománál súlyos sérüléseket szenvedett, de újból feltámadt romjaiból.

A magyar szocialista vendéglátóipar egyik világhírnévre szert tett szállodai egységeként vált ismeretessé az elmúlt két évtizedben. Kiváló fiatal szakembereink tömege nevelődött falai között. És nem hallgathatjuk el azok nevét sem, akik a semmiből indították útnak, mint *Rózsahegyi György, Tóth Jánosné igazgatók,* akik több mint egy évtizeden keresztül vezették, irányították a hírnév felé: *Rösler Vilmos* igazgató, *Schnitta Sámuel* fűüzletvezető, *Juhász Miklós* konyhafőnök, számos munkatársaikkal egyetemben.

Mindannyian könnyező szemmel búcsúztak, a vendégekkel együtt, 1966 januárjában ettől a háztól, — akkor úgy gondolták örökre. Ám a Grand Hotel Margitsziget, — éppúgy, mind a mondabeli főnix madár — „elégette magát és hamvaiból újjászületett".

A megújulás jelképévé változott a szálloda is, amely ma 164 szobájával, lakosztályaival *hazánk legelegánsabb szállodájává vált és európai szinten sincs szégyelnivalója.* A szobák berendezései túlnyomórészt cseresznye- és diófából készültek, neobarokk stílusban. *Tizennégy szalonja koloniál és ó-barokk faragott bútorokat kapott, egyedileg gyártott szövetekkel és selyem-velúrral kárpitozva.*

A folyosókat műszállal kevert gyapjúszőnyegek borítják, feszített kivitelben, a világító testek pedig a tokodi üveggyár egyedi módszerrel készített úgynevezett repesztett búrái.

Az eredeti stílushoz simuló fém, üveg és mozaikkal borított falszerkezet kellemesen fogja körül a jellegzetes régi épületet. *Ezzel nemcsak korszerűsödött, de térben is nagyobbodott* a szállodai vestibul és az étterem. Ezenkívül egészséges, minden igényt kielégítő konyhai és gazdasági helyiségekkel bővült a szálloda.

A vestibul, hall és étterem belső kiképzése: a padozat burkolására felhasznált *lapotai szürke márvány* és falburkolásnál alkalmazott *amerikai dió, rózsafa és palisander intarziás lambériák* — különleges hatást váltanak ki. A hallból nyíló hangulatos drinkbár falát *Bozsoki Anna* textilművész kézifestésű kárpitja borítja. Az étterem és a társashelyiségek bútorai összhangban állnak a belső terek elegáns mértéktartásával. Az élet ismét megindult Arany János kedvenc tölgyfája közelében. — Ott... *Hova el nem hat — Város zaja, semmi — Zöld lomb közein — „Áttörve" az égboltot — S a rét mezein — Vegyül árny és fényfolt...*

Arany János, Blaha Lujza, Kiss József, Molnár Ferenc, Szép Ernő, Bródy Sándor kedvenc pihenő és alkotó helye, *a kis szálloda* nincs többé. De a Nagyszálló, mely tanúja volt irodalmunk e nagyjai életének az ő szellemüket is tovább őrzi az utókor számára.

Egy darabja ez a ház a nemes szakmai hagyományoknak, amelyek ma is élnek. A szálloda, *a jó szálloda nemcsak otthont-pótló intézmény, hanem a kulturális és társadalmi élet fejlődésének elősegítője is.*

Lényeges feladat hárul ebben a munkában azokra a fiatal szállodai és vendéglátóipari szakemberekre, akik a 260 főnyi kollektívának zömét képviselik. *A Hungária Szálloda és Étterem Vállalat* hálózatában tanulták szakmájukat. Többen a *Felsőfokú Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakiskolán* szerezték meg diplomájukat. Mások viszont már évtizedek óta bizonyították munkájukkal széleskörű szaktudásukat, mint többek között *Pável Jánosné igazgató,* aki a megnyitás előkészítésében nemzetközi tapasztalatait haszonsította kitűnően és *Eigen Egon* mesterszakács, aki nemcsak a Duna Szálloda konyháján szerzett hírt a magyar gasztronómiának, hanem számos nemzetközi szakmai bemutatón és versenyen is.

A szálloda megnyitása sok erőfeszítést, szervezett összefogást igényelt, a második erőpróba azonban csak ezután következik. A régi törzsvendégeket visszaszerezni, újakat megnyerni és megtartani az elkövetkezendő évtizedekre. Nem lehet ennél szebb és örömtelibb feladat egy újonnan alakult szállodai és vendéglátóipari kollektíva életében. Még akkor is, ha sok fáradtságot és türelmet igényel. Minden elégedetten távozó vendég a szakmai tartalom megszilárdulásának egy-egy építő sejtje. *Ezt tovább építeni — hivatásbeli kötelesség.*

Lontai Egon

Szurdi István belkereskedelmi miniszter, Sebess Sándor, a miniszter első helyettese, N. N. Kondrasov szovjet belkereskedelmi miniszterhelyettes és Pável Jánosné igazgató megtekintik az újonnan megnyílt szálló szobáit

Úgy is lehet versenyezni, hogy közben együttműködjünk!

— *Könnyű kereskedni, ha sok az áru, bő a választék* — mondták az egyik vállalatnál, s egyelőre maradjon titok, hogy melyiknél.

— *Könnyű kereskedni, ha már előre biztos, hogy minden áru vevőre talál. De ha sok az eladnivaló, ügyesnek is kell lenni a kereskedőnek* — mondták a másik helyen.

A két válaszból elöljáróban mindjárt le lehet szűrni azt a következtetést, hogy az új gazdasági mechanizmus bevezetése itt is, ott is fejtörést okozott. Miután mindkét cég árucikkei *szoros összefüggésben vannak az idegenforgalommal*, érdemes azon is gondolkozni: kinek van igaza? Vagy az is lehetséges, hogy mindkettőnek?

Ahol több árut szeretnének: az IBUSZ. *Havas János* vezérigazgatóhelyettes véleménye szerint elsősorban a szállodai szobákra áll az, hogy könnyű eladni, mert kevés van belőlük. — Másrészt pedig — mondja a vezérigazgató-helyettes — jelenleg külföldön ugyanott kutatják a piacot a szállodaipar megbízottai, ahol eddig is megtalálták az érdeklődőket az IBUSZ üzletkötői. Így pedig nem valószínű, hogy több külföldi jönne és több deviza folyna be az államkasszába. Annál több az esély arra, hogy a nagyjából stabilnak, állandónak tekinthető összeg *több csatornán át folyik be*, s a jutalékok is többfelé oszlanak meg.

Bár majd a gyakorlat, vagyis az új gazdasági mechanizmus bevezetése utáni első idegenforgalmi idény hivatott megmutatni, hogy mi lesz az eredménye a versenynek, egyelőre valahogyan úgy hangzik az egész, mintha az IBUSZ eddigi monopolhelyzete után bánkódnék. De a tárgyilagosság kedvéért gyorsan hozzá kell tenni, hogy más területen *gyorsabban látta meg az IBUSZ a versenyben rejlő lehetőségeket.* Így például a menetjegyirodáknál, hiszen több megyei idegenforgalmi hivatallal felmondta az évek, sőt néhol évtizedek óta fennálló szerződést és önálló jegyirodát nyitott. Aminek helyes vagy helytelen voltát megintcsak *az idei szezon eredményei* fogják megmutatni.

Az IBUSZ-nál ugyanis *az a felfogás uralkodott*, hogy a hivatalok a menetjegyárusításból a „mazsolákat" kívánták kicsipegetni, vagyis a devizát megszerezni a maguk számára, míg a hazai utazásokat, főleg a menetrendszerűeket szívesebben hagyták az IBUSZ-nak. Most aztán — a szerződések felbontása után — *lehet párhuzamosan dolgozni hazai és nemzetközi utazások vonalán is.* Még a kezdet kezdetén tartunk, korai lenne következtetéseket levonni.

A legelső időkben — úgy január eleje táján — szinte minden területen jelentkeztek ilyen párhuzamosságok. Az AKÖV-ök — mint *Tapolczai Kálmán* vezérigazgató elmondta — idegenforgalmat akartak szervezni, az IBUSZ pedig autóbuszokat szeretett volna vásárolni. A megbeszélések során lassanként *tisztázódott, hogy sem erre, sem arra nincs szükség, ám annál fontosabb, hogy mindkét vállalat a maga eszközeivel segítse a másikat.* Így került sor az első szerződéskötésre az Autóközlekedési Tröszt és az IBUSZ között, s ezt *követik a továbbiak, amelyeket ugyanez a tröszt az idegenforgalmi igazgatóságokkal és hivatalokkal köt.*

A Fővárosi Idegenforgalmi Igazgatóság állapodott meg elsőként az AKÖTRÖSZT-tel, többek között abban, hogy negyedéves elszámolási alapon napi 150 kilométeres teljesítményre kötelezi magát az igénybevett autóbuszokon, s ha kevesebb a kilométer, a FIG fizet a különbözetért. Vannak ebben a megállapodásban olyan pontok is, hogy a FIG által közvetített különjáratokért *visszatérítés jár*, hogy a holtidényben az autóközlekedés *magasabban honorálja*, ha az igazgatóság kihasználja a kocsik kapacitását, illetve járatokat szervez stb., stb.

— Kölcsönösen egymás alvállalkozói lettünk — mondja a vezérigazgató. — Mi is szervezünk idegenforgalmat, *teljes együttműködésben az idegenforgalmi szervekkel*, s ugyanakkor például az elővételi jegyárusításba is bevonjuk az idegenforgalmi hivatalokat, természetesen jutalékért.

Az AKÖTRÖSZT és a FIG szerződésének van egy különösen érdekes pontja, amely hivatalos megfogalmazásban így hangzik: *„Szerződő felek kölcsönösen elhatározzák, hogy szolgáltatásaikat mindkét fél kül- és belföldre szóló propagandakiadványaiban és egyéb módon előzetes egyeztetés után propagálják."*

Ami kissé szabadabban fogalmazva körülbelül annyit jelent: *lehet úgy is versenyezni, hogy közben együttműködjünk.* A fontos az, hogy mindkét fél jól járjon. (Természetesen abból kiindulva, hogy a felek *csak akkor járhatnak jól, ha mindkettő a közös, állami érdeket képviseli.*)

Korábban az XX-es kocsik — vagyis a külföldiek számára bérbeadható személygépkocsik — az IBUSZ tulajdonában voltak, az AKÖV volt az üzemeltető, de a devizabevétel teljes egészében a tulajdonost illette. Most az idegenforgalmi igazgatóságok és hivatalok is közvetíthetik a gépkocsibérlet megkötését s ezért illő közvetítői díjat kapnak.

Az Autóközlekedési Trösztnek valóban sok az eladni valója. Igaz, hogy *a személyforgalom náluk csak az egyik ág, s ezen belül sem minden autóbusz áll az idegenforgalom rendelkezésére.* Az új gazdasági mechanizmus életbelépésekor azonban kiszámították, hogy az eszközlekötési járulék és a többi költség kifizetése után *csak akkor marad jelentős összeg* a vállalatok kasszájában, ha jól kihasználják a rendelkezésre álló gépkocsi-, illetve autóbusz-állományt. Sok átszervezni való is akadt: például *Debrecenben* bőven volt szabad kapacitás, miközben az onnan néhány kilométernyire fekvő *Hajdúszoboszló*, gyógyfürdői forgalma miatt, több autóbuszjáratot igényelne, elsősorban a fővárosból. *Az egyes megyék, vidékek között is vannak még aránytalanságok, amelyek jórészt majd a nagy, nyári forgalom idején derülnek ki.* Az átcsoportosítás azonban — hála a legújabb technikai vívmányoknak, amelyekkel fel van szerelve az autóbuszközlekedés — órák alatt lebonyolítható.

Bizonyára lesznek így is „kényes pontok" az idegenforgalom és az autóbuszközlekedés viszonyában. Ilyeneknek ígérkeznek *a különjáratok*, amelyek közül jó néhány — lehet, hogy a többség — az autóközlekedési vállalatok szervezésében indul már az idén. Egy példa arra, hogy *a régi mechanizmus milyen gondokat okozott* a „profilok" tiszteletben tartásának nehézkességével: az egyik vidéki város szurkolói Budapestre akartak menni, hogy végigizgulják kedvenc labdarúgócsapatuk mérkőzését. Az IBUSZ csak úgy tudott volna nekik külön autóbuszt adni, ha azzal idegenvezető is megy. Most — egyszerűen bérelhetnek buszt a helyi AKÖV-től. (Ezt a megtörtént esetet *Tapolczai Kálmán* vezérigazgató mondta el, a régi és új közti különbség illusztrálására.)

Különjáratokat szervezhetnek az idén már a kihelyezett autóbuszok vezetői is, akik hét végén távoli lakóhelyükön pihentették kocsijaikat. Az általuk szervezett utakért jutalékot kapnak.

Mindez eléggé világosan bizonyítja: *autóbusz-gondjai nem lehetnek az idegenforgalomnak a főidényben sem.* Az viszont már csak „menet közben" dőlhet el, hogy a megnövekedett lehetőségekkel ki tud jobban, okosabban és kultúráltabban élni.

Várkonyi Endre

/1021

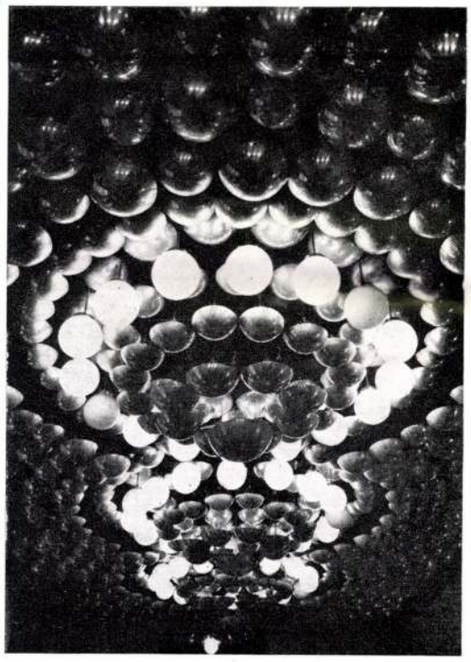

Király József: a miskolci Avas Szálló bárjának mennyezetvilágítása

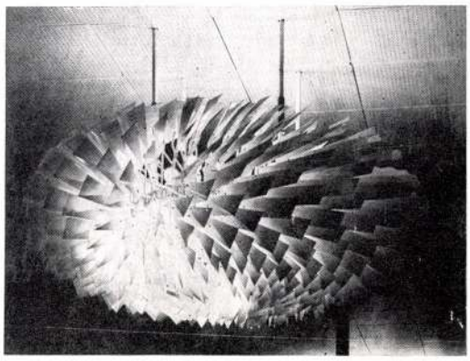

Király József: Világítótest a Margitszigeti Nagyszállóban. Fotó: KÖZTI (Heltay László)

Vass Antal: Karosszék a pannonhalmi Borozóban, 1969. Fotó: Lelkes László

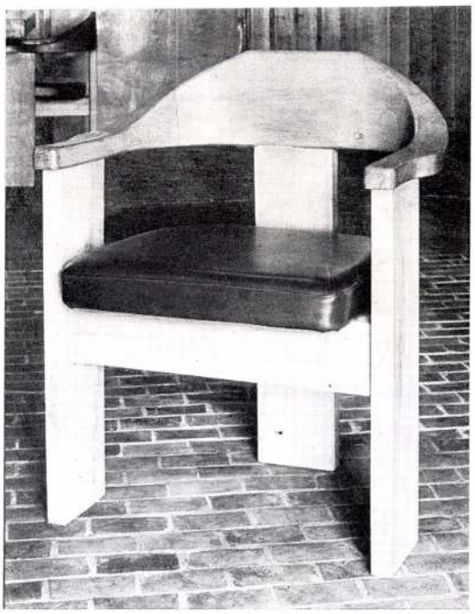

kiállítás

Belsőépítész kiállítás — belsőépítész hivatás

A Magyar Képzőművészek Szövetsége Belsőépítész Szakosztályának kiállításáról

Ernst Múzeum, 1970. december 19—1971. január 9

„A belsőépítészet az építészet, az iparművészet és a képzőművészet szerves része, velük közösen alkot egységes anyagi, szellemi egészet. Létét és törekvéseit társadalmi szükségessége indokolja." Ezek a szavak állnak a kiállítás katalógusának első oldalán, amely a látottak felidézésére itt fekszik előttem asztalomon. Elgondolkodva e meghatározás értelmén, dr. Major Máté megnyitójának szavai idéződnek fel bennem, amikor arról beszélt, hogy az építészet egy és oszthatatlan egységében nincs külön „belsőépítészet", mint ahogyan „külső" építészet sem. Ha összevetem az általa a megnyitón elmondottakat korábbi cikkeinek és tanulmányainak gondolataival (a „tárgyépítészet"-ről, az építészet egyetemes feladatairól és munkaterületeiről, amely a bútortól a városig, a település egészéig terjed), akkor úgy érzem, hogy megállapításainak fő tartalmával egyet kell érteni. Sőt, úgy tűnik, hogy többékevésbé egyet értenek azzal mindazok, akik ma itthon, hazánkban az építészet, illetve a belsőépítészet kérdéseivel és munkaterületeivel foglalkoznak. Kifejezésre jut ez az egyetértés már magára a megnyitásra történő felkérésben is.

A viszonylagos egyetértés mögött mégis különböző álláspontok rejlenek, s az építészet egyes munkaterületeinek megítélésében távolról sincs összhang egyes építészeink, iparművészeink, vagy akár közéleti és oktatási fórumaink megítélése, szemléletmódja között. A lappangó és időnként felszínre kerülő, egymástól erősen különböző, sőt ellentétes értelmezéseknek, s az ezekből eredő, ezeken alapuló értékelő véleményeknek, elképzeléseknek, elvárásoknak tulajdonképpen egy és ugyanaz az alapkérdése: mi is tulajdonképpen a belsőépítészet? Látszólag egyszerű kérdés, és mégis, mint a határterületeknél általában, itt is alig lehet pontos és minden tekintetben kielégítő választ megfogalmazni. S a megválaszolás nehézsége is utal e problémakör bonyolult, jelentős és mégis tisztázatlan voltára.

Mi tehát a belsőépítészet? A bevezetőben idézett katalógusrészlet nem ad erre választ — néhány szóban nem is adhat — akkor sem, ha lényegében igaz is az, amit állít. Igaz, hogy e fogalomkör szerves része a másik három említett fogalomkörnek, és mégis — a halmazelmélet, a matematikai-logikai gondolkodás tanulságaképpen — ennek ellenére felmerülhet a kérdés, hogy ez a másik három fogalomkörbe beletartozó fogalomkör nem üres fogalom-e? Hiszen a valamihez tartozás még nem bizonyítja a valós létet, maga az üres halmaz létezik az elemek létezése nélkül is. Major Máté fogalmazása is megkérdőjelezi e fogalom — mint különálló, önálló fogalomkör — létét, és ez elméleti-elvi alapon kérdéses lehet akkor is, ha maga a kiállítás — és a szerzők katalógusban felsorakoztatott, ismert művei — bizonyítják is azt, hogy belsőépítészként, e fogalomkör jegyében az építészek jelentős létszámú és igen értékes csoportja tevékenykedik. De a probléma nemcsak elvi-elméleti formában merül fel — ezt feszegeti az a nagyonis gyakorlati igény, amikor egyes építészeink épületeik teljesebb tétele érdekében „belsőépítészt" — valójában gyakran csak „lambériatervezőt" — keresnek, hogy műveik formálása során felmerülő hiányérzetüket kielégítsék. Nem csupán faipari technikusra vagy világítástechnikusra gondolnak sokan ilyenkor, aki az adott koncepció alapján a részletfeladatot egyszerűen megszerkeszti, de nem válik alkotótárssá, társépítésszé az alkotói folyamatban? Joggal merül fel a kérdés, hogy nem az építész szakmai műveltsége, átfogóképessége körül van-e probléma, amikor az építészeti téralakításban felmerülő alapvető feladatokat nem képes saját erejéből megoldani, s hogy a mi hazai helyzetünk e vonatkozásban — az építész és belsőépítész kettőssége, egymásra utaltsága — esetleg nem csak kényszerhelyzet-e?

Lehet, hogy túl élesen fogalmazottnak tűnik így e kérdés, élességével talán sért is, bár ez nem szándékom. Mégis, úgy érzem, időnként vállalni kell elsuttogott kérdések hangos kimondását, vagy heves vitákban hangosan kimondott, mégiscsak elrepülő szavakban megfogalmazott kérdések leírását is. Hiszen a kérdések kimondása, leírása, elemzése és megválaszolása közös érdekünk — valamennyiünk közös érdeke, akit ezek a gondolatok foglalkoztatnak, akiket ez a probléma egyáltalán izgat — és e közös érdek szolgálata csak előre viheti feladataink megoldását, szemléletünket, oktatásunkat, s ezzel egész gyakorlatunkat is.

Az itt felvethető kérdések: mi a belsőépítészet, ki a belsőépítész, létezhet-e valójában szerves keretek között is ilyen profil, külön fogalom-e az építészet és a téralakítás, létezik-e a „nagy formák építészete", mint a „grand art" maradványa, és az emberközel tér, a tapintható tér külön („alkalmazott"?) építészete, hol a tárgytervezés, a bútortervezés határa, építészet-e ez, és ha igen, kell-e ismernie (és művelnie) az építészeknek is — stb., stb. — úgy gondolom, nagyonis élő, összefüggő és átgondolandó problémák, olyan kérdések, amelyek a hazai építészképzésben (és a képzés vitatható elemei ellenére kétségtelen, hogy végső soron van ilyen) már kezdeteitől, mintegy száz éve jelen vannak. Ha arra gondolok, hogy a századforduló Műegyeteméről kikerült fiatalok (a „Fiatalok" is) milyen szerves egységnek tekintették a bútort, belső teret, szerkezetet és formát az építészetben — épp a magyar népi hagyomány, s az építészet feladatainak mély átértése következtében (talán egy Nagy Virgil vagy Schulek Frigyes szemléletének oszthatatlansága, átfogó megalapozottsága segítségével, ki tudhatná ezt ma már megmondani), — akkor úgy tűnik, hogy építészképzésünk kezdetein meggyőzőbb választ kaptunk problémánkra, mint épp korunkban, s az elmúlt évtizedekben. Talán az sem véletlen, hogy e századforduló után végzett fiatalok egyike, Györgyi Dénes ebben a szellemben tevékenykedett egész életén át azon az Iparművészeti Iskolán, amely 1918-ban Kós Károlyt is meghívta az építészeti tanszékre tanárnak. Kós magától értetődő természetességgel építészeti tanszéknek nevezi önéletrajzában az akkor még (1904 óta) Lakberendezési Szakosztály néven működő tanszéket. Bár Kós Károly az Erdélybe hazatelepülést választotta, ez nem jelenti azt, mintha nem tartotta volna nagy jelentőségűnek és megfelelő építészeti feladatnak e katedra betöltését. Györgyi Dénes mellett a későbbiekben olyan építész tanított e tanszéken, mint Weichinger Károly. Györgyi és Kós mellett a harmadik, századforduló után végzett építészmérnök „fiatal"-nak, Kozma Lajosnak sem lehet szemére vetnünk, hogy az építészet egységére adott válasza hiányos, hiszen Kozma Lajos, bár 1906-ban a Műegyetemen szerzett oklevelet, előzőleg az Iparművészeti (középfokú jellegű) Iskolán tanult, majd végül tanított is az akkor már Főiskolán, annak első igazgatója volt. Vajon létezett-e Kozma számára különálló belsőépítészet? Úgy gondolom, hogy nem, hiszen művei épp szélesen alapozott, egységes szemléletét, az építészet teljes skáláján való magasrendű „játszani tudást" bizonyítják, amelyben legfeljebb a megbízások jellegéből következően, egy-egy feladatnál vagy esetleg az életmű egyes külső okok által determinált periódusaiban vált külön a bútortervezés, a belsőtér-alakítás vagy a teljes épületet formáló „nagyépítészet". Kozmához hasonlóan Kaesz Gyula számára is építész a lakásberendező is, legalábbis „lakásberendező építész"-ről ír a *Tér és forma* 1939. 1. számában megjelent cikkében éppúgy, mint más írásos megnyilatkozásaiban.

Lehet, hogy a ma érzékelhető problémák mégis épp a magyar építészet e — Major Máté szavaival — „testben kicsiny, de szellemében kimagasló" alakjának, az elődeihez valóban méltó építész-pedagógusnak a tevékenységével (és talán kevésbé szemléletével) is kapcsolódnak. Az ő ötvenes évekbeli tevékenysége és igazgatósága idején erősödött meg (vagy szűkült le?) lényegében külső behatásra — jórészt az akkori dogmatikus művelődéspolitikai elvek kényszere következtében — a belsőépítész szemlélet, és vált elhatároltabbá, szigorúbbá a bútor- és berendezéstervező szakterületévé az Iparművészeti Főiskolán. Le kell szögeznünk, hogy bizonyos mértékig szükséges volt ez a leszűkítés a szakmai elmélyülés, a specializálódás kiteljesítése érdekében is. Korunkat minden vonatkozásban a határterületek dinamikus fejlődése jellemzi, egyre fontosabbak azok a tevékenységi-kutatási területek, amelyek a régebben látszólag egzaktan lehatároltnak hitt területek között állanak, és folyamatos kapcsolatot teremtenek a tudományok, a világ kutatása-feltárása láncában. Az egyes tevékenységi területek — így az építé-

Bortároló épület

Az épület szerves kapcsolatban van a meglevő területtel, az átközlekedés három szinten lehetséges.

A −2,3 m-es szinten a vasbeton tárolókat helyeztük el, kb. 20 000 hl befogadó tartalommal. A vasbeton tartályokat a Gyárkémény-építő Vállalat tervezte. A tartályok hűtött és normál ágakban helyezkednek el, középfolyosós rendszerben. A tartályok kezeléséhez a +1,5 szinten galéria készült. A hűtött részben 0 — ± 2 °C, a normál ágban +12 — ± 2 °C az előírt hőmérséklet. Ezért a tárolótér egy része földbe süllyesztett, föld feletti részének 38 cm vtg téglafalát belülről 5 cm szupremittel hőszigeteljük. A délnyugati fal árnyékolását vasbeton lamellák biztosítják. A helyiséget mennyezetre függesztett batériák hűtik. A bortárolótérhez manipulációs helyiségek, raktárak, géptermek csatlakoznak (hűtő és szellőző gépház).

A +4,25 m-es szinten — a meglevő palackozott borraktárhoz csatlakozva — egyterű, 1200 m²-es raktár kapcsolódik. Födémét 1500 kg/m² terhelésre méreteztük. A megengedett maximális nyári hőmérséklet +25 °C. A hűtést hideg levegő befúvása biztosítja.

Az épület szerkezete: segédüzemben előregyártott vasbeton váz (pillérek 10×5 m-es hálóban, 10 m fesztávolságú gerendák, 5 m-es fesztávolságokra pedig teknős födémpanelek). A raktárfödém (hasznos terhelés 1500 kg/m²) kiváltó gerendáinak szokatlanul nagy fesztávolságát az indokolja, hogy az alatta levő tárolótérben a vasbeton tartályokat így lehetett előnyösen elhelyezni. A kapcsolatok hegesztett és kibetonozott rendszerűek. A homlokzati árnyékoló lamellák az előregyártott pillérek fogaiba kapaszkodnak.

Sz. P. É.—G. M.

Metszet
1. Palackozott borraktár
2. Normál bortároló
3. Hűtött bortároló
4. Kezelő galéria
5. Árnyékoló zsaluk

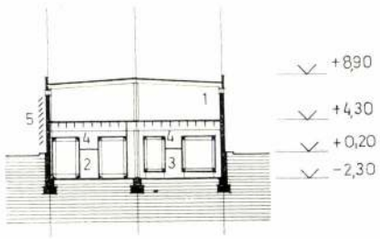

Alaprajz a +2,30 m-es szinten
1. Az 1958-ban tervezett palackozó üzem
2. Manipuláció
3. Manipuláció
4. Raktár
5. Feljárat a kiszolgáló galériára
6. Hűtött bortároló
7. Normál bortároló

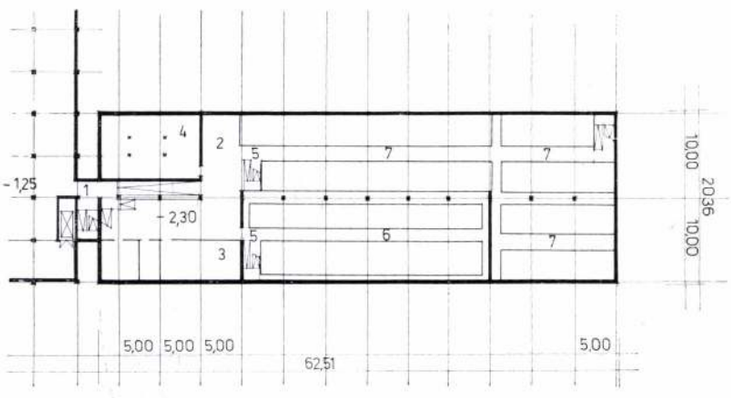

Alaprajz a +4,30 m-es szinten
1. 1958-ban tervezett palackozó üzem
2. Palackozott borraktár

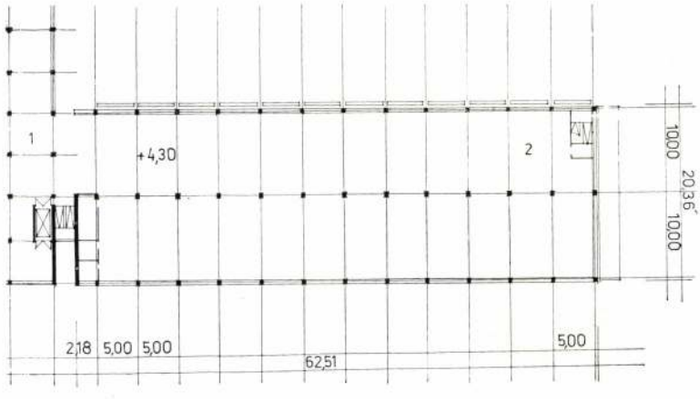

szet, a környezetalakítás — fejlődése szükségszerűen együttjár a specializálódás fejlődésével, a munkamegosztás finomodásával. Ezt a szempontot feltétlenül figyelembe kell vennünk problémánk vizsgálatánál. Hiszen a lakberendezés munkaterülete nem véletlenül alakult ki már a 18. és 19. században, az említett tendenciát tükrözte e tény akkor is, ha egyúttal — épp az építészettől való szemléleti elszakadása révén — ez a specializálódás problematikusnak is bizonyult. A főiskolai szemlélet említett, ötvenes évekbeli leszűkülésének, illetve a specializálódás egyoldalú hangsúlyozásának indoka talán mégsem az említett tendenciában rejlik, inkább az építészet egészét ért támadások elleni védekezés volt ez — épp a korszerű építészet szemléleti követelményeinek megtartására (az anyag, szerkezet, funkció, forma legalább viszonylagos összhangjának megőrzésére) ott, ahol az még egyáltalán lehetséges volt; a bútortervezés területén. E személyi kultusz légköréből fakadó ellentmondásokat figyelembe kell vennünk akkor, ha az ötvenes évtizedben végzett belsőépítészek tevékenységét és szakmai szemléletét, a szakma területét viszonylag szigorúbban lehatároló álláspontját meg akarjuk érteni. Ma azonban így áll a kérdés: egy defenziva idején védekezően kialakult, s a leszűküléssel egyúttal természetszerűen a specializáció területén elmélyülő szemlélet, s egy így kiérett, viszonylag következetes magatartás képes-e közelebb kerülni újra az építészeti szemlélet oszthatalan egyetemességéhez, vagy végleg specializálódik, és ezzel építészeti megalapozottságát is elveszti?

De vajon képviseli-e valaki ma nálunk azt az oszthatatlan építészeti szemléletet, amely oly jellemző Frank Lloyd Wright, Alvar Aalto, Mies van der Rohe, vagy Arne Jacobsen szemléletére? Hiszen az említettek a tárgyformálás, a bútor területén is jelentőset alkottak, s az építészeti tér alakításában — a térformálásban, az építészet legfőbb és legszebb, alapvető feladatában — nem hívtak társul belsőépítészt, térspecialista társalkotót! Igaz, hogy ők maguk az építészet jóval szélesebb területét fogták át már szakmai képzettségüknél fogva is, mint ahogyan az ma nálunk szokásos. Wright (általános) mérnöki tanulmányok után mintegy tíz év alatt — egy Sullivan irodájában — vált építésszé, Mies van der Rohe kőfaragótanonc, bútorrajzoló, Peter Behrens irodájában szerkesztő, másodkezes tervező, majd hídépítő utász volt, amíg eljutott az építészet egészéig, Jacobsen pedig kőművesmesterséget tanult, mielőtt beíratkozott a Képzőművészeti Akadémia építész szakára. Ez így valóban szélesebb szakmai műveltség, mint amit egy „építészmérnöki" vagy „belsőépítész" diploma négy-öt év alatt biztosíthat. Aalto iparművész felesége révén, egy örökölt bútorgyár — és ezzel egy egész szakma — tevékenységét is megismerve vált a szó teljes értelmében építésszé. Példájuk nyomán világszerte megtalálható az az építésztípus, amely — képzettségénél fogva — a szakterület, az építészet alkotói területének egészét áttekintve, az építészet szélesebb munkaterületét műveli, és nálunk is vannak — bár kevesen — építészmérnökök, akik a szónak e teljesebb értelmében építésszé váltak, és — jóval többen — olyanok is, akik ugyan maguk a berendezés, tárgyformálás területére nem lépnek — mivel ily irányú képzettséggel nem rendelkeznek —, de igényességük révén megtalálják és megértik a specialista társalkotót, és képesek arra, hogy közös tevékenységben valósítsák meg a teljes értékű építészeti környezetet. De, mint említettem, vannak az építészeti gondolkodás egészét képviselő építészmérnökeink, akik formálni képesek a mesterséges világítást, a belső részleteket, a berendezést vagy a bútorokat is. Vagy a másik oldalról indulva: nem az egységes és oszthatatlan építészeti szemléletet képviselte-e a magyar építészetben az iparművész diplomával rendelkező Rákos Pál, vagy Flach János, de elsősorban és legfőképpen a tulajdonképpen idesorolandó, hiszen a Bauhaus-ban végzett Molnár Farkas is, hogy élő alkotókat ne is említsek?

Igaz-e tehát egyeseknek az a nézete, hogy építésznek az üzletekhez, vendéglátóiparhoz, kiállításhoz, nagyobb belsőtér igényes kialakításához stb. nem kell értenie, s e témák beható ismerete, s az ezeken a területeken való alakítókészség fejlettsége nélkül építésznek képzelheti-e valaki egyáltalán magát? Lehet, hogy bizonyos mértékig, és bizonyos értelemben igaz, hiszen egy Nervi, vagy Wachsmann is „építész", holott konstruktőr, és az építész munkaterülete, bármily átfogó, éppúgy specializálódott a 19. és 20. század folyamán, mint a legtöbb más munkaterület. De az építészetnek — épp építészet mivolta miatt — szemléletében mégis oszthatatlannak és átfogónak kell maradnia, hiszen ez létalapja. Az „emberszolgálat", a társadalom szolgálata épp ezt az oszthatalan mivoltot követeli meg, amelyben az építész művész és technikus, tudós és praktikus egyszerre, s amely alkalmassá teszi arra, hogy az emberi társadalmi környezet területén, a „második természet" alakításában az egész embert, annak igényeit, készsé-

Vass Antal: A pannonhalmi borozó részlete, 1969.
Fotó: Lelkes László

Bedécs Sándor: Bárrészlet a Hotel Marinában 1969.
Fotó: KÖZTI (Heltay László)

Németh István: Tanácstermi karosszék a régi Országházban, 1970

Németh István: Borozó-szék, 1969

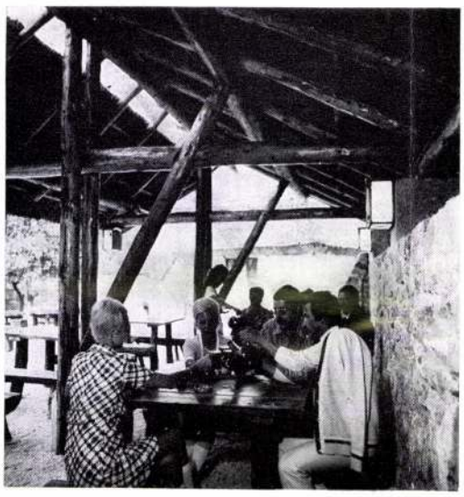

Németh István: Csopaki Csárda, udvari ivó, 1968

Hornicsek László: Művészházaspár lakása 1954. Fotó: Seidner Zoltán

Hornicsek László: KGST-Székház (Moszkva). Elnöki dolgozószoba részlete, 1969

Mikó Sándor: Dunapark kávéház, 1969

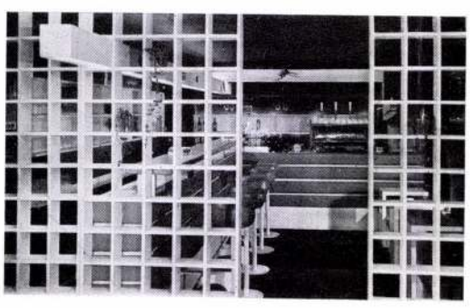

geit, jegyeit, egész emberségét képviselje. E hivatása során nem juthat el ugyan magukig a tárgyakig — hiszen azok alakítása a textiltől, ruházattól a gépekig rendkívül sokoldalú szakértelmet, hozzáértést igényel — de érti és felhasználja kora tárgyait, anyagait, eszközeit. És ő, az építész *tervezi és alakítja* — ha hivatásból, elhivatottsággal cselekszik — az embert körülvevő teret, a járművek kis utasterétől a városokig, a települések egészéig. Itt sem ő tevékenykedik egyedül — a munkatársak és specialisták egész hadával dolgozik együtt. Épp ezért alkalmasnak kell lennie arra, hogy e munkatársak munkáját térben koordinálja, s a végeredmény kialakulását előre lássa — a társadalom építőtevékenységét értse, érezze, irányítsa. S ha még nem tartunk itt? Úgy gondolom, az erkölcsi követelmény akkor is adott. Az építész feladatának teljesítését egyes személyek vagy intézmények értetlensége akadályozhatja, vagy maga a társadalom viszonylagos fejletlensége is nehezítheti — hiszen e társadalom, amelynek nevében, megbízásából és érdekében az építész cselekszik, még maga is az organizáltság viszonylag alacsonyabb fokán áll —, de ez a feladat erkölcsi imperativusz jellegét fel nem oldja, meg nem szünteti. Nem menekülhet tehát a feladat elvégzése elől az építész, bármily nagy és terhes is az — hivatása a feladat megoldása, a teljesítésére irányuló küzdelem.

Ha ez az építész hivatása, különbözhet-e ettől az építészet hatalmas munkaterületén bárhol tevékenykedők feladata, hivatása is? Szükségszerű a válasz, hogy nem, s épp ez a válasz, a közös hivatás vállalása az, amely az építészet szemléleti oszthatatlanságának legfőbb bizonyítéka, s egyúttal biztosítéka. A cél elérése érdekében ugyanis áttekintéssel kell rendelkezni épp a cél felett, s ezzel az egész munkaterületen. Nem akkor nem építész valaki, ha nem egyszerre az építészet egész munkaterületén munkálkodik, hanem akkor, ha az építészet egészének célját és értelmét áttekinteni képtelen, a maga munkaterületén belül nem képes az építészet egyetemes törvényeit, normáit, módszereit (nagyvonalúságát és formatisztaságát, ökonómiáját, emberközpontúságát és rugalmas sokoldalúságát, a szervességét és célirányultságát, és számos más vonását, sajátosságát) ismerni, megérteni, és alkalmazni.

„A legegyszerűbb könyv is gyönyörű lehet, ha építészetileg jó" — mondotta William Morris, és mindebben körülbelül az fejeződik ki, amit az előzőekben megkíséreltem felvázolni. Azt hiszem, hogy így, „építészetileg" kell jónak lennie azok munkájának is, akik a tárgyformálás (a bútor, világítótestek stb.), vagy az építészet más területein (a szerkezet-építésben vagy a városépítésben) munkálkodnak. Nem jelenti ez természetesen azt, hogy nincsenek e területeknek öntörvényei, önmozgása, sajátos belső összefüggései. Igenis vannak, és úgy gondolom, hogy ezért az építészet területén egyúttal épp ezek a munkaterületek specializálódnak jogosan. A bútor és tárgytervezés is szakterület, a városépítés is szakterület, a szerkezettervezés is szakterület — az építészet egészén belül. Ezeknek a szakterületeknek sajátos feladatköre és módszerei vannak, és mégsem állhat meg például a bútortervezés az építészet szemléleti talajától elszakadva. Szakterületek tehát ezek, de az építészet szakterületei — amelyek helyenként, mint a bevezető sorok is állítják, más területekkel is kapcsolódnak, átfednek más vonatkozásokat is, önálló specifikumokkal rendelkeznek, mégis az építészetbe tartozóak. De nem különálló szakterület, és sohasem lehet az a „belsőépítészet", valamiféle „belső" tervezés. Hiszen — Szrogh György szavaival — a belső tér az építészet igazi arca, és ez az arc nem lehet álarc. A belső teret, a kézzelfogható, tapintható emberközelségű formákat, a közvetlen térbeli környezetet, amelyben a szerkezetek felülete, a fény, a tárgy, a bútor sajátos és fontos szerepet nyer, építész hozza létre, alkotja, teremti, s ha lemond erről — vagy ismeretek hiányában nem is képes erre — úgy saját létének jogosultságát kérdőjelezi meg.

Természetesen nem akarom azt állítani, hogy mindazok a munkák, amelyet nem egy alkotó formál, hanem építész alkotótársak közösen hoznak létre, nem lehetnek magas színvonalú művek, vagy megkérdőjelezik a mögöttük álló alkotók személyiségének értékét. A „team", az alkotóközösség szerepével, jelentőségével úgy hiszem, tisztában vagyok, és a közös munka értékét nem csak nem becsülöm le, hanem azt is állítom, hogy e mögött is ki lehet tapintani a személyiséget, és a képzőművészet hagyományos ágaival szemben, ahol a közös munka szinte elképzelhetetlen, az építészetben szükségszerűen ötvöződik különböző alkotóegyéniségek, társtervezők munkája. E társtervezés, „team"-munka folyamatában a mű eggyé forr, s a társak — különösen, miután itt *azonos szakterületen* belül osztják meg a munkát — azonos rangú-szerepű alkotótársakká válnak. S ez nem von le semmit az alkotás mögött álló személyek értékéből, sőt a közösségi szerep vállalása csak növeli személyiségük erkölcsi hitelét-értékét.

Azzal tehát, hogy egy elkülönülő, illetve különálló „belsőépítészet" fogalom jogosultságát kétségbe vonom, nem kívánom sem személyek, sem létező munkaterületek, sem alkotások, sem tehetséggel és szorgalommal szerzett diplomák értékét, hitelét rontani. De úgy érzem, és tulajdonképpen ezt szeretném e tanulmányommal érzékeltetni, hogy azok, akik e szóval jelzett területen tevékenykednek (még ha elsősorban bútortervezők is), *nem „szakágí" tervezők, hanem építészek* — olyan alkotó építészek, akiket egyes kérdésekben való elmélyültebb képzésük alkalmassá tesz arra, hogy saját képzettségünk hiányosságainak kiküszöbölésére, helyettünk, de a közös szemlélet talaján a feladatok egy részét átvállalják és elvégezzék. Úgy gondolom azonban, ha e feladatok rendszeres átvállalása merev határokat — építész és belsőépítész kettősséget, különállóságot — teremt, akkor már kilépünk abból az egységből, amit hitem szerint épp az építészet jelent. És valószínűleg így gondolja ezt a belsőépítészként dolgozó építészek többsége, hiszen szinte valamennyien jogot formálnak — és alkalmasak is arra, — hogy időnként egy-egy érdeklődési körükhöz közeleső feladatot önállóan, az építészeti- belsőtéri-bútor- és berendezési problémák együttes ismeretében, teljes komplexitásban oldjanak meg.

Tudom, hogy mindaz, amit eddig eléggé szubjektíven, s szinte csak az alkotó személy oldaláról elemeztem, sok személyes érzést, megmerevedett előítéletet, irodai „beskatulyázást" érint, szinte a szakmai öntudat alapjait bolygatja, és azt is tudom, hogy szeremérzetünk könnyebben hajlik a gondolatok elhallgatására, mint kimondására. Túl e nagyonis érthető személyes-belső indokokon, amelyek sokakat a „belsőépítészet" fogalma melletti kiállásra késztetnek, bizonyos vonatkozásban, úgy tűnik, elméleti érvek is akadnak arra, hogy a téralakítás (s ezzel az építészet) oszthatósága mellett foglaljunk állást. Ezeket az érveket eléggé gyakran hangoztatják.

Itt van elsőként a taktilis-haptikus tér és a csak közvetve érzékelt távolabbi tér különválásának valóban létező pszichológiai problémája. A tapintó érzékeinkben közvetlenül feltáruló, épp ezért sajátos, érzékelésünkben adott, intimitást rejtő taktilis (testünket érintő, azzal érintésközelbe kerülő) és haptikus (vagyis kézzel megragadható, kitapogatható) tér, az anyagaival intenzívebben ható közvetlen környezet kétségkívül mélyebb benyomást kelt bennünk, mint a csak szemmel, közvetett érzékeléssel, kinesztétikus érzékeléssel, mozgással feltárható távolabbi tér. S ha azonos anyagot használunk például egy magasház kívülről megközelíthetetlen, távolba tűnő legfelső szintjein vagy intim tereinek belső, emberközelbe eső, tapintható és közvetlen közelből reánk ható felületein, helytelenül járunk el akkor, ha nem vesszük figyelembe épp a térbeli helyzetből, az anyag elrendezéséből adódó rendeltetésbeli és egyéb különbségeket. De egy és ugyanaz az anyag is megfelelhet mindkét esetben, ha jól választunk, és ezzel épp sajátos nagyvonalúságot, szerkesztésbeli egységet biztosíthatunk művünknek. A római könnyűszerkezetes Esso irodaház — Feal cég által gyártott — egyébként azonos szerkezeti elemeit a vezérigazgató szobájában műbőr, az éttermi részeknél rozsdamentes acél, máshol műkő, stb. burkolja. Vajon az azonos elemek legfelső rétegének, epidermiszének megválasztása építészet, vagy belsőépítészet? Ha építészet, akkor miben más a belsőépítészet feladata? Ha különálló belsőépítészetről beszélünk, akkor az a már minden ízében, szerkezeteiben, formáiban, arányaiban determinált tér anyagfelületeinek megválasztása lenne? Akkor ez nem téralakítás, csupán dekorálás, applikálás. Természetesen egyes feladatoknál még ez is elképzelhető. Ez a felülettervezés-alakítás valóban inkább képző- vagy iparművészet, mint építészet, mégis ez is csak az építészeti szemlélet talajából fakadhat. Ilyen értelemben kell építészeti szemléletről beszélnünk a rokokó enteriőrök sajátos egysége láttán, hiszen az valóban egészséges térszemlélet talaján született meg. A térszemlélet egységén belül a haptikus és taktilis tér és a távolabbi térérzet látszólagos kettőssége sem a szétválasztás, hanem épp az összefüggések tudomásulvételének irányába mutat. Hiszen az építészet egésze kell, hogy emberi maradjon — a részleteknek azzal a sajátos rendeltetésbeli különbözőségével, ami viszont természetes.

Mások a nagy lépték és kis lépték különbözőségét hozzák fel a szétválasztás indokául. Kétségtelenül jelentős váltás kis léptékről a nagyobbra, az absztraktabbra áttérni. E váltás nehézségeit a legélesebben talán épp az építészképzés folyamatában érzékelhetjük, különösen a műhelymunka és bútortervezés természetbeni léptékéről a lakóépülettervezés nagyobb léptékére vagy erről a városépítés léptékére való áttérés során. Úgy érzem, mégsem valóságos határ ez sem építészet és belsőépítészet között. Bármilyen nagy léptékben terveznek is egy várost, az az emberrel közvetlenül áll majd kapcsolatban. A makroegységekre természetesen más törvényszerűségek vonatkoznak, mint a

mikrokörnyezetre, de ezek a törvényszerűségek megint csak együtt, egymást áthatva és összefüggésben léteznek, s ha steril szétválasztásukra törekszünk (mint a huszas évek avantgardja), vagy ha az összefüggéseket csak leszűkítve, egyoldalúan érzékeljük a nagy egységek oldaláról, és ezért hiányzik városainkból a intenzív hatású közvetlen környezet meg-megújúló élményt rejtő hatása (mint mai városépítési-lakótelep építési gyakorlatunkban), úgy sivár, száraz és unalmas környezetbe taszítjuk az embert, s azután csodálkozhatunk, hogy hogyan került oda.

A „kisarchitektúra", az utcai pavilon, a piac vagy a közvilágítási lámpa feladatainak tervezésében való jártasság és ilyen irányú érdeklődés sem lehet a szétválasztás kritériuma. Hiszen ezek nem belső terek, s így nem is „belső"-építész feladatok, hanem nagyon is „nagy" építészt, az élet és a tárgyak formálhatóságával, az emberközpontúság mibenlétével tisztában levő alkotót kívánnak. A kisarchitektúra — ha méreteiben közel is áll a tárgyakhoz, mégis az építészet természetes és szerves része, amely nélkül egyetlen városépítészeti koncepció és térbeli konstrukció sem teljes. Itt sem lehet tehát elválasztani építészetet és belsőépítészetet, kis architektúrát és építészetet.

Ismét más érv szerint a belsőépítészet lényege az adott építészeti-szerkezeti keretek között történő alakítás. De akkor azt is kérdezhetnénk, építészet-e még az adott szerkezetekkel, típuselemekkel, házgyári elemekkel történő tervezés? A feladatban való mélyebbre hatolás során — ha a részletképzés vissza is hat az egészre — mindig adottsága válik, viszonylag állandósult elemnek tekintendő a már megválasztott, eldöntött szerkezeti rend, a nagyobb egység felépítettsége, rendszere. Önmagában az a tény, hogy egy tér megformálására bizonyos adottságok eldöntése után kerül sor, még nem változtatja meg a formálás építészeti jellegét. Még a műemlékhelyreállításnál sem tagadjuk e helyreállító munka építészet voltát, pedig ott nemcsak a tér szerkezeti váza, vagy néhány eleme adott.

Ha mindez igaz is, az is tény viszont, hogy minden építész érdeklődési körében (s minden alkotó érdeklődéskörében) szükségszerűen van ráirányultság, egy olyan alkotói sajátosság, amely a feladatok jellegéhez, típusaihoz, nagyságrendjéhez, vagy más sajátosságaihoz való vonzódásban jut kifejezésre. Természetes, hogy a munkahely, az iroda jellege, termelési szervezete-folyamata is döntően befolyásolja ezt, és formálja a megszokottá, gyakran rutinná váló munkakör, az egy témában való elmélyülés, természetszerűen specializálódó szakértelem is. De ilyen alapon sem jut eszünkbe az, hogy ne tekintsük építésznek a transzformátorállomások, a cementművek, vagy gabonatárolók tervezőjét. A feladatok skálájának hallatlanul széles volta nem, vagy alig befolyásolja a hivatástudattal végzett feladat építészeti jellegét, szakmánk és hivatásunk egységét.

Az irányultság, a képzettség és a képzés jellege, az egyéni érdeklődési kör, s természetesen az adottságtehetség lehet eltérő, sőt szükségszerűen az. Az egyéni személyi tulajdonságok-sajátosságok, és az építészeti feladatok megvalósításában, úgy látszik, korunk tervező nagyüzemeiben szükségszerűen létrejövő munkamegosztás nem oldhatja fel azonban a hivatás és a hivatástudat egységét. S ezen belül nem az dönt, hogy ki hogyan nevezi magát, milyen munkákon dolgozik, hanem, hogy mit vall — hogyan képviseli munkájában az építészet szempontjait és feladatait, hogyan tölti be hivatását, hogyan valósítja meg a művészet, tudomány és gyakorlat e nagyszerű egységét, amit építészetnek nevezünk. Ha mindezt szem előtt tartjuk, akkor, és csak annak tudatában mondhatjuk, hogy az építészet egységén belül van egyéni ráirányultság, van az építészet feladatkörén belül a munkamegosztásból-ráirányultságból következő viszonylag lehatároltabb munkaterület, van tehát belsőépítészet is, és ezért valóban van, létezik egy — küzdelmes és felemelő — belsőépítész hivatás is. E hivatástudatból kiindulva állíthatjuk tehát, hogy nem üres fogalom, tartalom nélküli terület a „belsőépítészet", hanem nagyon is létező fogalom, az iparművész képzettséggel rendelkező építészek — nem szerencsés szóval jelölt, mégis valóságos, jelentős és nélkülözhetetlen — munkaterülete, az építészet szerves, elidegeníthetetlen és alapvető része.

Az elmondottak konzekvenciáit mindannyiunknak le kell vonni, és ezt többé-kevésbé tudatosan vagy kevésbé tudatosan valóban sokan megteszik. A belsőépítész kiállításon szereplő, iparművész diplomával rendelkező építészek jórésze például fenntartja magának a jogot, hogy ne csak bútort tervezzen, hanem adott esetben épületet is. (Más kérdés az, hogy vajon mindenki otthonosan mozog-e az építészet egészének területén? De ez már tehetség kérdése.) Ugyanakkor van egy szűkebb réteg, amely kifejezetten csak bútortervezéssel foglalkozik. Melyik tehát az építész, s melyik nem az?. Olyan kérdés ez, amelyet csak az előző kérdések végiggondolása alapján lehet megválaszolni.

Azzal azonban, hogy építészetnek nevezem azt, amit e kiállítás bemutat, nem oldódik fel teljesen a vázolt ellentmondás, hiszen a belsőépítész névhez és különálláshoz többnyire maguk az érintettek ragaszkodnak. Valamiféle hagyományvállalás ez, tisztelet a múlt, az iskola iránt, vagy egy lehetőség, a különállás lehetőségének a védelmezése? Úgy hiszem, ez is, az is, és ezek érthető és méltányolható indokok. Hazánkban az építészek egy része így a képzőművészekkel egy szövetségben tevékenykedik, és ez sok szempontból hasznos. Ugyanakkor káros lenne az, ha ez az önállóság különálláshoz, vagy avult hagyományok vállalásához, szemléleti elszigetelődéshez vezetne. Nem hiszem, hogy a szakosztály tagjai közül valaki is szívesen vállalná a dekoratőr nevet, és mégis helyenként ilyen dekoratőr szemlélet is érvényesült ezen a kiállításon, igaz, hogy csak kisebbségnél. Láttunk funkciótlan „dekoratív" kerámia tárgyakat, amelyek formai vonatkozásban elmaradtak keramikusművészeink művei mögött, láttunk túljátszott díszrácsot és megindokolhatatlan műgonddal alakított kovácsolt vas tűzélesztő szerszámokat, és láttunk sorozatbútorokon is olyan mesterkélt dekorációt, amely valóban az ötvenes évek szemléletét, ízlésfícamait idézte. Néhány kiállított enteriőrben is érzékelhető volt az építészeti szemlélet hiánya, néhol vitatható ízlésű mesterkélt elemeket jelent a belsőépítész munkája, az építészeti gondolat értő tovább alakítása helyett. Túljátszott, túldekorált, szinte szoborrá formált, felépítésében, arányaiban, osztásaiban, és vonalaiban mégsem szép egyedi bútorok mellett (úgy hiszem, ezt még egy sajátos „vendéglátóipari szemlélet" sem indokolhatja) hasonlóan túlfogalmazott épülettervet is láttunk, öncélú, az építészeti szemlélettől igen távol eső rácshomlokzatokat és más formai elemeket, amelyek így együtt épp a korszerű építészeti szemlélet hiányát bizonyítják nem egy esetben. Ezek a tárgyak, művek „építészetileg hibásak" — a morris-i értelemben, s épp ezzel utalnak arra, hogy csak érett építészeti szemlélet óvhatja meg iparművész építészeinket (belsőépítészeinket, bútortervezőinket) a dekoratőr szemlélet egyoldalúságától, leszűkültségétől, túlzásaitól.

Úgy hiszem, amit eddig leírtam és mondottam, a legszorosabban hozzátartozik a kiállítás problémáihoz, s azon túl jelenlegi szakmai szemléletünk, oktatási célkitűzéseink stb. problémáihoz is. Néhány szóval azonban jellemezni kell a kiállítás közvetlen tapasztalatait, a szemlélődő általánosabb benyomásait is.

Az első, ami mindenekelőtt feltűnik, sajnos, súlyos hiányosság, s ez a lakáskultúra területeinek szinte teljes hiánya. Nem a kiállítóknak kell e hiányt felróni — hiszen az építész csak azt tervezheti, amire megbízást, megrendelést kap, s ha építészeinket elvonjuk a lakáskultúra területeitől, akkor természetes, hogy bemutatott munkáikban sem fog tükröződni az otthonában élő ember világa. Szinte mindenki, aki látta e kiállítást, és arról beszélt, írt, bírálatot mondott, megütközik e tényen, amelyen valóban ideje megütközni — annak az egyidejű megállapítása mellett, hogy az építészek nemcsak nem tehetnek e terület elmaradottságáról, hanem még a jóhiszeműségüket sem lehet kétségbe vonni.

Hiszen a lakásépítés jórészéből is hiányoznak épp legjobb építészeink, mert a köz érdekében végzett állami megbízású munkáikat mindezideig fontosabbnak érezték, mint a magánmunkák, magánmegbízások teljesítését. Ez a magatartás szocialista társadalmunkban becsülendő és értékes, és így a társadalomnak kell az ebből következő tényeken szervezetten és kollektíven változtatnia — vagyis az építészek és a tárgyalakítással foglalkozó művészek figyelmét *hivatalból és hivatalosan* és a kellő mértékben a lakáskultúra, az otthon irányába kell fordítani.

Elérkeztünk ahhoz a fejlődési fokhoz, amikor nemcsak felismertük a lakáskérdés megoldásának szükségességét, hanem megteremtettük a megoldáshoz szükséges gazdasági alapokat is. Más kérdés az, hogy minden vonatkozásban helyesen élünk-e lehetőségeinkkel, optimálisan fejlesztjük-e lakásállományunkat, városainkat? A lakáskérdés megoldása azonban nemcsak nemzeti jövedelemhányadot, beruházási kereteket és építési kapacitást jelent, hanem ezek megfelelő és magas szintű felhasználását, tehát lakáskultúrát, a lakóház építészet és bútorgyártás, tárgyalakítás egyidejű és gyors fejlesztését is.

Tudjuk, hogy nem lehet mindent egyszerre. De a lakáskérdés megoldása és a lakáskultúra fellendítése — évtizedek, évszázadok terhei következtében — igen sokáig váratott magára. Ezen a területen épp ezért nagy arányokban, határozottan, társadalmi méretekben irányítottan kell tehát cselekedni. A mindennapok nyelvére lefordítva: a hazai bútor minőségéről, fejlődéséről addig alig lehet beszélni, amíg a bútor hiánycikk lesz. Épp ezért nehezemre esik észrevéte-

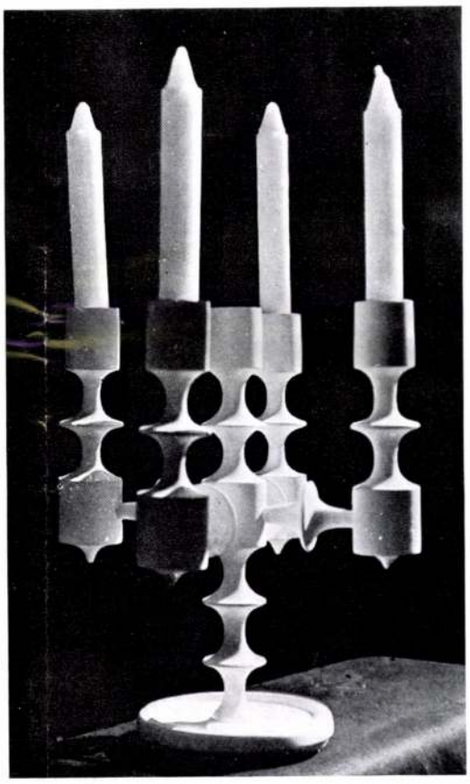

Mikó Sándor: Esztergált fa gyertyatartó, 1970

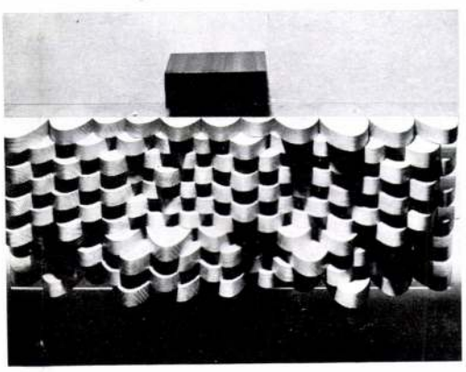

Fekete György: Ritmustanulmány

Fekete György: Tárgy. Fotó: Csák Miklós

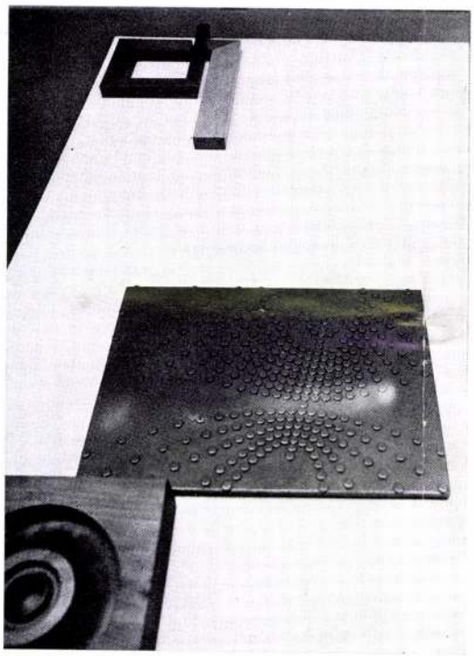

Fekete György: Lakásrészlet, gardrób végfala. Fotó: Csák Miklós

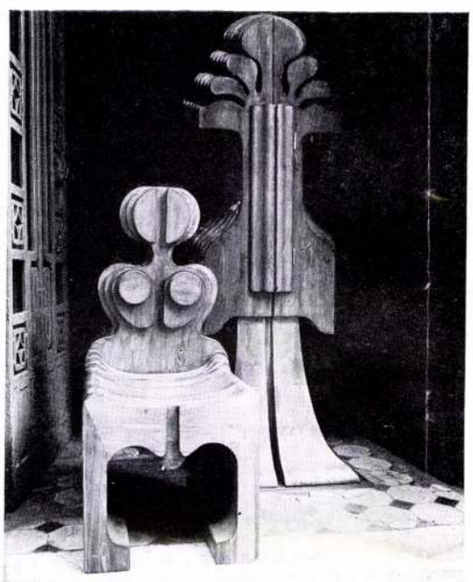

Mezei Gábor: Szék és szekrény, 1970. Fotó: Csák Miklós

Mezei Gábor: Tabernaculum a nagybörzsönyi Bányásztemplomban, 1970. Fotó: Csák Miklós

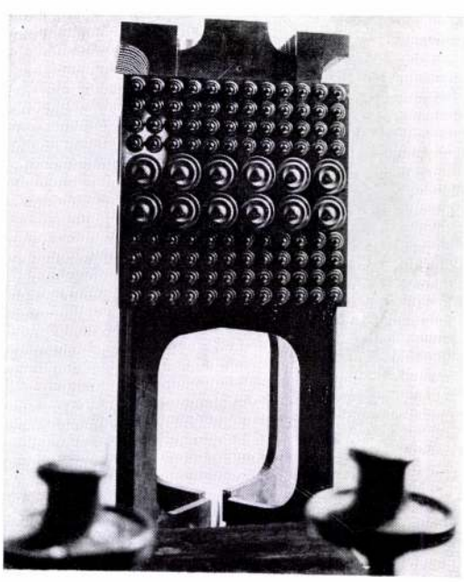

lezni — mert látom a tehetetlenség okait, s a sovány eredmény mögötti erőfeszítést is —, hogy a bemutatott, tömeggyártásra tervezett, és így kivitelezett bútorok többsége formai vonatkozásban eléggé silány, szinte csak nyersen technikai folyamatok végterméke, eredménye.

Nem vigasztaló ezzel kapcsolatban az sem, hogy néhányan (mint Gaubek Júlia, Bodnár János és Mózer László) valóban minden energiájukat és tehetségüket a lakáskultúra fellendítésére szentelik. Nem a tervezők elmarasztalása tehát mindaz, amit elmondtam, és éppígy nem lehet a bútorgyártás-lakáskultúra más területein dolgozó egyes személyeket sem elmarasztalni. A fejlődésben való elmaradottság nem a ma tevékenykedők bűne. De a fejlődésben való határozottabb előrelépés a ma tevékenykedők közös feladata.

A lakáskultúra területén feltáruló elmaradottságért nem a rendezők munkáját kell tehát vitatnunk. Talán már injább reájuk vonatkozik az, ha a fiatal alkotók jelenlétét hiányoljuk a kiállításon. Igaz, hogy nem csak a szakosztályon múlik, hogy kiket vesz fel tagjai sorába, s így kik szerepelhetnek közös kiállításukon. De lassan rosszabb lesz a helyzet a Képzőművész Szövetség Belsőépítész szakosztályában, mint a Magyar Építőművészek Szövetségében, pedig az épületek köztudottan lassabban realizálódnak, mint a kisebb feladatok. A Magyar Építőművészek Szövetsége épp az elmúlt év folyamán javított azon az arányon, amit a fiatalok igen kis száma jelez. A MÉSZ minden ötödik tagja 35 évnél fiatalabb. A belsőépítész kiállítás katalógusában szereplő 44 kiállító közül csak 4, tehát nincs egytizednyi sem ez az arány! Tehetséges fiatal pedig bőven van az 1961—1970 között végzettek között is, és mégis csak egyetlenegy szerepel a mintegy nyolcvan, az elmúlt 10 évben végzett belsőépítészből, illetve iparművész diplomával rendelkező építészből. Fel sem tételezem azt, hogy a fiatalok e távolmaradásának valamiféle távoltartás lenne az oka például amiatt, hogy az elmúlt évtizedben az Iparművészeti Főiskolán végzett fiatalok többnyire azt az álláspontot képviselik az építészet szemlélteti egysége vonatkozásában, mint amit e tanulmányban is felvázoltam. Hiszen az elmúlt másfél évtized folyamán az építészeti szemlélet egységére sokkal nagyobb hangsúlyt fektettek a Főiskolán a szak vezetői, mint az azt megelőző, már említett és elemzett időszakban. A kiállítási katalógus is megállapítja, hogy mintegy 180 belsőépítész dolgozik hazánkban. Ha ezek egy része nem is rendelkezik alkotói lehetőségekkel, sőt esetleg kvalitással, s így nem mutat fel olyan művészi tevékenységet, amely a szövetség tagjai sorába való felvételét indokolja, az mégsem valószínű, hogy a belsőépítész-iparművész munkaterületen ténylegesen dolgozók háromnegyede ilyen legyen! Nem lehet önálló kiállításhoz, vagy hasonló — mondva csinált — követelményekhez kötni az építész-iparművész fiatalok felvételét a Képzőművészek Szövetségében sem, hiszen az építész nem kiállításra, hanem ténylegesen funkcionáló megvalósulásra dolgozik. Csak a munkaterületükön elért, megvalósított feladatok művészi szintje lehet tehát mérce a fiatal belsőépítészek részére a szövetségbe történő felvételnél. S ha ez a mérce, úgy nem hihető, hogy mintegy évtizednyi időszak közel száz tervezője közül csupán egy, illetve néhány érte el ezt a szintet.

Joggal merül tehát fel a kérdés, helyes arányt tükröznek-e a látottak, s a regisztráló jellegű kiállítással vajon a mai magyar belsőépítészek (illetve inkább az iparművész végzettségű építészek) tevékenységét helyesen mutatjuk-e be? Úgy gondolom, hogy a vázolt problémák ellenére többé-kevésbé igen. Hiszen a kiállításon az a belsőépítész gárda szerepel, amely alkotóereje teljében van, s amely döntő többségében a nagy tervezőirodákban, vagy szakirodákban dolgozik, s amely többnyire irányító-felelős beosztásban a jelentősebb munkákat tervezi. A fiatalok hiánya azonban így is érezhető (és ez a kiállítás színeit is nagy mértékben csökkenti, hiszen egy dinamikus fiatal generációról van szó), és ha a kiemelkedő képességű mesterekre figyelünk, csak még élesebbnek tűnik a lakáskultúra területének lemaradása. Talán a legkedvezőbb a helyzet nagyobb középületeink és kereskedelmi-vendéglátóipari létesítményeink vonatkozásában, hiszen itt gyakorlatilag szinte minden feladat értő szakmai kezekre talál. De még itt sem teljes az eszközök skálája, kevés például a megfelelő, igényesen használható textil, a műanyag, vagy a jóminőségű fém, a korszerű bútor és berendezés e néhány jellemző anyaga.

A hiányosságok sorozásán túljútva, úgy hiszem, több jót kell mondanom magukról a kiállítókról, a munkáikat bemutató építészekről. Az idősebb generáció képviselőivel szinte külön kellene foglalkoznunk, hiszen Gábriel Frigyes, Juhász László, Kovács Zsuzsa, Nagy Károly vagy Nyáry László életműve alig választható el a hazai építészet és iparművészet történetétől. Mégis, úgy érzem, most és e helyen nem róluk, sőt, még talán nem is a mai mesterekről, mint Bedécs Sán-

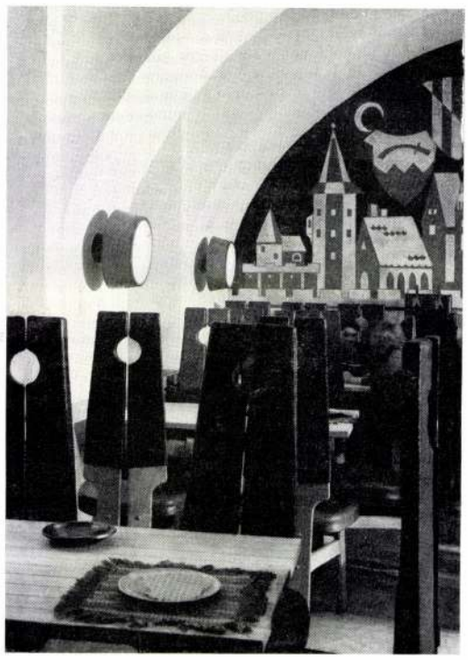

Mózer Pál: Fortuna Söröző a Várban
Fotó: KÖZTI (Heltay László)

Mózer László: Ülőgarnitúra

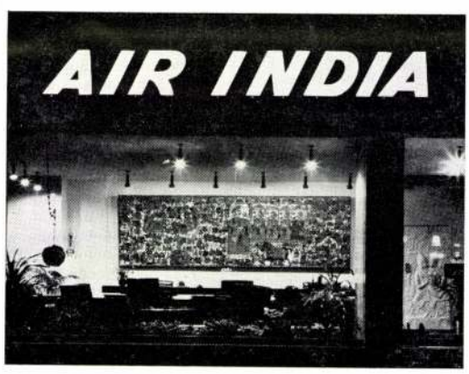

Kisszebeni Marcell: Légitársaság irodája, Budapest

Preisich Anikó: Keleti Pályaudvar, csarnok-részlet

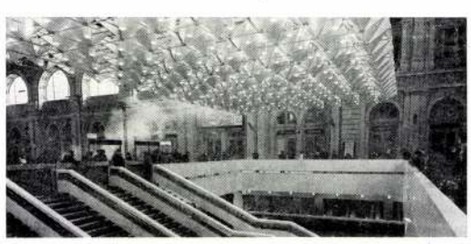

dor, Hornicsek László, Király József, Németh István és Vass Antal, szeretnék szólni, hiszen ők a mai magyar építészetnek olyan ismert és elismert alkotói, akiknek tevékenységét nagyon is számon tartjuk és értékeljük. Mindenesetre neveik is jelzik azt a széles skálát, amelyen az építész-iparművészek tevékenykednek. Király József különleges szépségű világítási megoldásai, vagy szinte kikapcsolódásként létrehozott megragadóan szép fatárgyai állanak talán az egyik póluson (ha térformáló karakterének sajátosságaitól most eltekintünk), és Vass Antal nagyobb feladatokat átfogó épületalkotó tevékenysége a másikon olyan eredményekkel, mint a miskolci SZOT-Székház nagyterme, vagy a most bontakozó-épülő rózsadombi szálló terei. (Kevésbé ismertek, pedig érdekesnek Vass Antal kifejezetten a belsőépítészet munkaterületén maradó kisebb művei, mint a székesfehérvári Megyeháza műemlék épületének belsőtér kialakítása, vagy a pannonhalmi borozó kialakítása és bútorai.) A Király József és Vass Antal tevékenysége által a szinte szélső határait is felmutató munkaterületen belül helyezkedik el a másik három alkotó. Németh Istvánnál talán a bútoron van a hangsúly, bár a keszthelyi Vadaskert csárda épületformáló kedvét is bizonyítja, a Vármúzeum és a régi Országház-épület belső terei pedig a hazai „belsőépítészet" remekművei. A kiállításon bemutatott bútorai mégis azt bizonyítják, hogy az ülőbútor területén ma nálunk ő a mester, ezek a kiállítás legízesebb, legkaraktеresebben megfogalmazott bútordarabjai. Rusztikus, valóban rusztikus és nem álnépiesedő vadászszéke, a régi Országház elnöki tanácskozójába tervezett, a nagy angol bútorszázad és szecesszió tanulságait egyaránt magába foglaló tanácskozó széke a legérdekesebb bútorai. Hornicsek László talán a legtipikusabban „belsőépítész", bár ő is állít ki épülettervet is. A KGST-palota közismert, nemzetközi sikerű, igen szigorúan determináló építészeti adottságok között létrejött belső terei és más munkái mellett, úgy hiszem, mégis a „művészházaspár lakása" az művei közül, amely sajátos meghittségével egyszerre fejezi ki azt az intimitás iránti érzékenységet, bensőségességet és finom tartózkodást, ami művészetét kezdettől jellemzi. Bedécs Sándor is szó szerint vett belsőépítészként tevékenykedik, s hogy milyen atmoszférateremtő erővel, azt talán éppen a Hotel Marina bárja és bútorai jellemzik.

E mesterek mellett itt most elsősorban azokról az alkotókról szeretnék beszélni, akik eddig talán kevésbé kerültek a közérdeklődés homlokterébe, bár például Mikó Sándorra közéleti szerepköre és tevékenysége, Kovácsy Lászlóra munkáinak (energiában, szakmaszeretetben is sokat követelő) kiemelkedő volumene és eleve adott tárgyi jelentősége (például a Hotel Intercontinental berendezése), Gaubek Júliára említett, a lakásbútor-lakáskultúra területén szinte egyedülálló tevékenysége már jóideje felhívta a figyelmet. De ugyanúgy a jelentős alkotók sorába lépett Fekete György, a két Mózer fivér, Mózer Pál és László, Gergely István, Mezei Gábor, Domokos Géza, Szörényi Béla, Fesszel Alajos, Kisszebeni Marcell, Vörös József vagy a már említett Bodnár János is. Meg kell még említeni Potyondi Margit nevét (a kiállításon alig láttuk művét, s hiányoltuk kitűnő, kényelmes és korszerűen esztétikus bútorait), Preisich Anikót és Borz Kováts Sándort (a kiállításon a már harminc év feletti legfiatalabbat), aki lámpáival, műanyagbútoraival a fiatalabb generáció tárgyalkotó tevékenységét is jól reprezentálja. Ha arra gondolok, hogy Borz Kováts Sándor asztali lámpája (amelyet sokan az elmúlt években feltűnt olasz műanyag lámpa utánzásának gondolnak s amelyet először 1966-ban láttam asztalán) milyen hosszú utat tett meg a prototípus kisipari szintű megvalósításáig (mialatt az említett olasz lámpa, későbbi indulással, tízezres szériatárggyá alakulhatott), akkor egyúttal megértem azt a hátrányt is, amely építész-iparművészeinket gazdasági-technikai állapotaink viszonylagos elmaradottsága miatt sújtja.

Nincs hely itt arra, hogy a névszerint is említettek tevékenységét, műveit akár csak nagy vonalakban is felvázoljam, vagy elemezzem. Pedig közülük mindegyik megérdemli a figyelmet, és jelentős művészi teljesítményt mondhat magáénak. Mikó hangulatteremtő alakításmódja, Fekete műveinek talán keresett, mégis izgalmas dekoratív artisztikuma, vagy Mezei Gábor megragadó formaérzékű, bensőséges szépségetsugárzó berendezési tárgyai, vagy Gergely finoman kultúrált és szellemes kiállításai szinte külön tanulmányt igényelnek. Műveik, és az itt nem említett alkotók nagy többségének művei is bizonyítják, ha a belsőépítészet fogalmán vitatkozunk is, de művelői munkájának értékén nem, s ha egyes belsőépítészek szemléletével nem is értünk egyet, joggal állíthatjuk, hogy a belsőépítészek, az iparművészet felől induló építészek szakmai-művészi tevékenysége a mai magyar építészet jelentős értéke.

Dr. Vámossy Ferenc

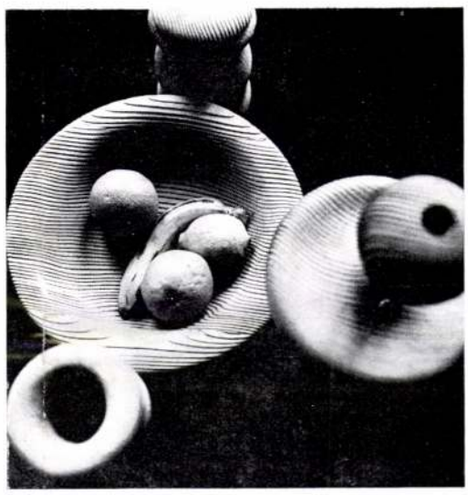

Mezei Gábor: Esztergályozott tárgyak. Fotó: Csák Miklós

Borz Kováts Sándor: Állólámpa és műanyag fotelváz, 1970. Fotó: Lelkes László

Borz Kováts Sándor: Tárgyak, 1970. Fotó: Lelkes László

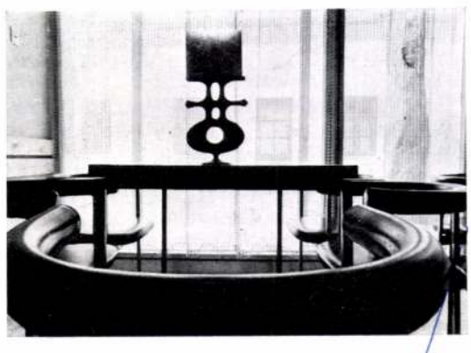

Szörényi Béla: Kereskedelmi kirendeltség tárgyaló részlete. Ötvöstárgy: Nagy József

krónika

Székely László
(1912—1971)

Meghalt 1971. március 25-én, 59 éves korában. Nem volt megrendezett temetése, nem viselt különösebb hivatali vagy társadalmi rangot, építésztervező volt. Ravatala körül azonban hatalmas embertömeg állott csendben és kísérte végső útján, koszorúhalom borította sírját.

Itt van előttem egy curriculum vitae, ahogyan ő egyszer összeállította:

...született 1912-ben Budapesten. Édesapja is mérnök. A gimnázium után a főiskolai tanulmányait a József Nádor Műegyetemen végezte 1930—1935 között. Utána egy év angliai tanulmányút. 1935—1945 között alkalmazott mérnökként magántervező irodákban dolgozott, több ízben katonai szolgálatra vonult be. Jelentősebb működése ezekből az időkből:

1935—1936: részt vesz a Telefongyár tervezésében és művezetésében Fischer Tibor irodájában; 1937—1940: a Galyatetőn épült szálloda tervezésében és művezetésében Puskás és Uray irodájában; 1940—1942: a nyergesújfalusi Viscosa Gyár tervezésében Mátrai-Gottwald Gyula irodájában...

A felszabadulás után ... 1948. elején a KPM IV. Postafőosztályára került, jelentősebb munkái: a szolnoki posta és rádió, a székesfehérvári posta és rádió...

Díjnyertes pályázatok 1935—1950 között: Széll Kálmán tér (Moszkva tér) rendezése I. díj, kislakáspályázat II. díj, ÉM falusi ház pályázat két I. díj; egészségház — Szt. László kórház —, az MTI székház stb. megvételek.

Jelentősebb munkái 1955-től: TV adótorony és épületek a Széchenyi hegyen (Gergely Istvánnal), a régi Tőzsde egy részének stúdióvá alakítása, főmérnöke a mikrolánc tornyainak, aluljárók (ASTORIA), Metró tervezésében való részvétel stb....

Voltak ugyan még más pályázati eredményei, munkái, melyek azonban az összeállításban nem szerepelnek. Ritka feladatok, kényes munkák vannak itt együtt. De gazdájuk, tervezőjük a háttérben szerénykedett.

Sokan végeztünk együtt annak idején — vagy húszan — és a közel együtt végzettekkel egy bolyt, baráti kört alkottunk — most már egy életen át. Építészetről, hivatalról mi sem beszélgettünk túl sokat, az elmúlt négy évtized alatt életbevágóbb kérdéseink voltak.

És a temetésen mégis az a sok ember, arc. Mi a titok itt? Munkatársakkal, hivatali társakkal kezdtem ismerkedni, beszélgetni. Elismeréssel mondották: építészeti, szerkezeti részletekig is igen elmélyedő volt, szívesen járt új utakat (hő-, hangszigetelési kérdések, stúdiók): színházi, akusztikai terek érdekelték, funkcionális kérdéseikkel foglalkozott, tanulmányt írt. Együttes volt a látásmódja, nem az esztétikai kizárólagosság. Szakmai szeretete, tudása igen nagy volt, puritán, és a munka jóságáért az egészségét is áldozta. Ez vonzotta volna a munkatársait, ismerőseit olyan spontán erővel, nem hivatalosan?

Tovább kérdeztem: hát ezért voltak ott annyian a búcsúzón? Ez izgat, tudni szeretném, írni kell róla!

Erre azt mondotta valaki: „Írd meg, hogy osztatlanul, mindenki szerette!". És megtudtam. Barátkozott, foglalkozott fiatalokkal. Vezette a helyi MÉSZ-csoportot. A beszélőket végighallgatta. „Nehéz" emberekkel, „esetekkel" foglalkozgatott. Emberek bajaival, gondjaival. Állásukból egy időben elbocsátottak embereket — talpalt üres helyek után. Mindenkiért aggódott, igazán, őszintén. Egykori vállalati főmérnökségét önként otthagyta, „túl emberséges" hírben állt.

Visszaemlékeztem már erre. Telefoncsengés: „Halló, itt Székely László! P. Laci összeroppant. Ott vannak a gyerekei, gyorsan, pénzt kell összeszedni!". Máskor: „Meghalt E. Segíteni kell." És így tovább, négy évtizeden át.

Mindig segített. Munkában, szakmában, tanácsban, gondban, esettségben — mindenben, amit ő maga is viselt hangtalanul. Most már emlékeztünk széles műveltségére, különleges tudására, intelligenciájára, elfanyarodott humorára, szürke visszahúzódására, csendességére, örök aggódását, nagy nyugtalanságát észre nem vehető leplezésére, bölcsességére.

Hát ezért búcsúztak Tőled oly sokan, egyenként és valamennyien, akik ismertünk — négy évtizedes barátaid is — minden tájáról már a világnak.

És gyanakszunk, Te voltál az egyetlen, aki maradandót alkottál furcsa emberszeretetteddel. De nem tudjuk már megkérdezni Tőled: „Édes Lacikánk, nem esett-e ez néha mégis nehezedre?"

Kéri Gyula

könyv

„Neue Bauhausbücher"

Lassan egy évtizede, hogy a weimari és dessaui Bauhaus-ról egymás után jelennek meg a szakcikkek, értékelő tanulmányok, átfogó dokumentumkötetek. Keleten és Nyugaton mint régi korok műkincseit, úgy gyűjtik a Bauhaus-mesterek munkáinak fragmentumait, a tanítványok rajzait, gyakorlatait s az iskola — nevezzük az egyszerűség kedvéért így — működésének, hivatalos és társadalmi eseményeinek minden emlékét.

A *Florian Kupferberg* kiadó néhány éve merész kísérletezésbe kezdett; sorra kiadja a Bauhaus egykori könyvsorozatát, mégpedig „fakszimil" kiadásban eredeti képekkel s ami még jelentősebb, eredeti tipográfiával. Hans M. Wingler a nemrég megjelent nagy összefoglaló kötet szerzője, ill. szerkesztője (Das Bauhaus—Weimar—Dessau—Berlin Verlag Gebr. Rasch Co, und M. Du Mont Schauberg, 1962) írja a kötetek előszavait, s ami még mint kommentár szükséges, az mint utószó elütő „világos gill" szedéssel került nyomtatásra.

A Bauhaus tisztelői és az érdeklődők számára nagy hiányt pótol a kezdeményezés, hiszen az eredeti tucatnyi Bauhaus kötet egy-egy példánya már-már muzeális értéket jelent s csak nagyobb szakkönyvtárak és régi Bauhaus hívek birtokában található.

Az új sorozatból, mely bizonnyal valamennyi eredeti kötetet ismét közread, kettőt emeltünk ki s ajánlunk a magyar építészközönség figyelmébe:

1. Oskar Schlemmer László Moholy-Nagy Farkas Molnár

Die Bühne im Bauhaus (Színpad a Bauhaus-ban)

Előszó: Hans M. Wingler
Utószó: Walter Gropius
96 oldal, 39 kép, 1 színes tábla

A kötet 3 fő részből áll a három szerző egyéni mondanivalója szerint. *Oscar Schlemmer* elméleti fejezete az első. Mensch und Kunstfigur (Ember és művészeti alak). Ebben sorra veszi s (mint sok mindent annak idején a Bauhausban) sematikus táblázatba állítja a színpadi kultikus cselekményeket és ünnepségeket hely, szereplők és kifejezésforma szerint. Feldolgozva grafikailag az emberi testnek mint színpadi alaknak kifejezésformáit s meghatározza a jellegzetes schlemmeri stereometrikus figurák, kosztümök, gépezetek formáit és kifejező értékét.

L. Moholy-Nagy tanulmánya: Theater, Zirkus, Varieté (Színpad, Cirkusz, Varieté). A kor teljességigényét egy totális látványkombinációval kívánja kielégíteni, melyben mechanizmusok, meglepetések, a cirkuszok és varieték porondeffektusai éppúgy szóhoz jutnak mint a legváltozatosabb hang- és színkombinációk. A harmadik az építész *Farkas Molnár* U-Theater című tanulmánya. Ez a legrövidebb, s számunkra a legkonkrétabb, mert az előző két tanulmányban felvetett igények építészeti megoldására vállalkozik, hasonlóan az utószó előtt a kötetben is szereplő „Totaltheater"-hez, melyet Walter Gropius 1927-ben tervezett. Molnár U-színháza a nézőtér formájáról nyerte elnevezését, mely a három részes színpad első 12×12 méteres térszínpad részét öleli körül. A „negyedik" színpad egy függő színpad, mely a nézőtér karzataival van kapcsolatban. A nézőtér 1200 személyes, állítható és forgatható ülésekkel, míg a második karzat páholysoros, ahol a választó falak eltolhatók.

Ez lehetett volna az a színpad, ahol L. Moholy-Nagy mechanikus excentrikájának partitúráját el lehetett volna játszani. Mindkettő csak terv maradt, mint a Bauhaus annyi analízise és szellemes kísérlete.

2. L. Moholy-Nagy

Malerei, Fotografie, Film (Festészet, Fénykép, Film)

Hans M. Wingler megjegyzésével és Otto Stelzer utószavával

A kötet a vizuális művészetek elméletével, ezen belül döntő súllyal a fényképezés művészi lehetőségeivel foglalkozik. Bevezetőjében rámutat a fényképezés festészettel eltérő lehetőségeire, melyekből egy valóban sajátszerű új művészet építhető fel. A képalkotást a pigmentfestékkel alkotott táblaképtől, a statikustól a reflektorokkal előállított fényjátékokig, a kinetikusig elemzi végig, külön fejezetet szentelve az egyszeri alkotás és a reprodukálás és a szimultán ábrázolás problematikájának is.

Az elméleti szöveget gazdag s igen változatos képanyag illusztrálja, közöttük számos Moholy-Nagy fotóval, mely a képsor végén szintén a tőle származó „A nagyváros dinamikája" (1921—22) című film képileg, ill. grafikailag feldolgozott forgatókönyv vázlata.

E két könyv az eredeti „Bauhaus" sorozatban a magyar vonatkozású kötetek közül az első két újra kiadott fakszimil reprodukció. Ezek kapcsán ismét el kell gondolkoznunk, mennyit tettünk azért, hogy ezek nálunk annyira közkinccsé legyenek legalább a hozzáértők táborában, mint idegenben?

Nagy Elemér

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A magyar műemlékvédelem 100 éves évfordulója alkalmából a MÉSZ, a Magyar Fotoművészek Szövetsége és az Országos Műemlék Felügyelőség közösen nyilvános, jeligés építészeti fényképpályázatot hirdet.

A pályázat célja a felszabadulás óta helyreállított műemlékekről készített művészi értékű fényképek beszerzése.

A pályázat díjazására összesen 50 000,— Ft áll rendelkezésre.

Beküldési határidő: *1971. november 25.*

A pályázat részletes feltételeiről felvilágosítást ad a Magyar Építőművészek Szövetsége (Bp. VIII., Dienes L. u. 2.) és a Magyar Fotóművészek Szövetsége (Bp. V., Báthori u. 10.).

A fában rejlő szépség

Király József kiállítása az Iparművészeti Múzeumban

Munkáin minden emberléptékű

FOTÓ: TEKNÓS MIKLÓS

Negyedszázaddal ezelőtt a negyvenöt éves Király József belsőépítész felmondott munkahelyén. Mégpedig antiglobalizmusból kifolyólag, ha úgy tetszik. „A Szék- és Kárpitosipari Vállalathoz jöttem dolgozni, nem pedig egy svéd ipari csoport magyarországi leányvállalatához." Negyvenöt éves korában az ember betetőzni szokta karrierjét, nem otthagyni az állását.

A hetvenéves Király József Tordáról indult a pesti „Fa-Szék" (az említett cég népies megjelölése), a budai Iparművészeti Főiskola, s végül a svéd IKEA bécsi leányvállalata felé. Ha van építészmaffia, akkor gyakori alkotótársával, Finta Józseffel ő lehetett az „erdélyi kapcsolat". Ennek ellenére egyikük sem törekedett arra, hogy valamilyen Tamási Áron-stílusban tervezzen, de még Kós Károlyt se követték. Csak annyit tudtak, hogy a betont is lehet kőszerűen emberivé tenni, a fát viszont eleve szépnek alkotta a természet.

Király a fában rejlő szépség kibontakoztatása mellett kötelezte el magát. A fa növekedésében és erezetében egyesül a függőleges vonal lendületes geometriája és a görbe vonal hajlékonyságának gyöngéd szépsége. Ülőbútor vagy falborítás, ez a két összetevő egyesül harmóniában Király munkáin, amelyek közt különleges helyet foglal el a mohácsi temető szobrászszemmel készült emlékmű-kompozíciójának kopjafaerdeje.

A korai művek között van egy kis akvarell-diópác kép az ötvenes évek végéről, egy szentendrei vagy talán segesvári, de mindenképp domboldali városrészlet, amikor a naturális látvány a megfelelő szögből konstruktivista kompozíciót alkot. Természet és konstrukció párban. Az ember testének arányrendszere és a gyári technika lehetőségei, együtt felmérve. Király József munkáin minden emberléptékű, a belvárosi cukrászda üvegfalának rácsozata éppúgy, mint a kis üdülőfalu családi házának tiszta levegőt sugalló belső tere.

Mi lehetett volna Király József, ha az angyalföldi Frangepán utca helyett már 1975-ben valahol Svédországban tervez? Valószínűleg ugyanez. Tiszta szándékú művész, aki a hagyományt természetes örökségként hozta magával, és a lassan hagyománnyá váló modernséget becsüli.

Székely András

TELEVÍZIÓ

A semmi ágán

Csütörtök délután egy órakor, amikor nagyanyáink éppen elbóbiskolnak, amikor a fél ország a munkahelyén ül, a politikusok pedig országos ügyek vagy éppen panamáik fölött fölött görnyedeznek, a Magyar Televízió gondosan tervezett műsorszerkezetében sor kerül a negyedévenként jelentkező Roma Fórumra. Gondolják át még egyszer: csütörtök délután egy óra. Hamisítatlan televíziós holtidő. Még a kórházakban is csendes pihenőre készülnek a televízió gyógyító hatásában bízó betegek.

Kihez is szól tehát a Roma Fórum? Kivel is akarja megtanakodni öt felelős beosztású szakember és a jólesően felkészült műsorvezető, Joka Daróczi József a cigányok és mellesleg minden Magyarországon élő állampolgár ügyét? Kivel akarják megosztani feszítő dilemmáikat és kétségbeesésüket? Kinek és miért készül el egy ilyen műsor a Magyar Televízióban, ha a műsorok megtervezését végző nagy tapasztalatú szakemberek képtelenek ennél jobb időpontot biztosítani számára? Súlyos és telített szimbólum: ülnek egy kerek asztal körül a hiteles és kevésbé hiteles vendégek, a cigányokról beszélnek ötven percen keresztül, és közben a kutya sem nézi őket. Az adás kétségtelenül elkészült, benne van nem csekély energia, adásba is ment, adminisztrálható, mindössze csak sokkal erősebben szól a cinizmusról, mint valódi tárgyáról. Ott ül néhány ember, végre nem bömböl a háttérben autentikus cigány dal, végre nem a szabadvérű, táncoslábú cigány toposzt használja egy adás, éppen csak egy zabolátlan ló díszeleg egy festményen, meg valamiért néhány kérgétől megfosztott faág bólogat a díszletben.

Ülnek a hivatalosságok a Nemzeti Etnikai Hivataltól, a parlamentből, az Országos Cigány Önkormányzatból és mintha csak megéreznék a tátongó ürességet, amibe belevesznek szavaik, olyan általánosságokról kezdenek beszélni olyan rendíthetetlen, hivatalos bikkfanyelven, hogy egy idő után képtelenség követni a közhelyes gondolatokat. Egy ponton túl aztán már nemcsak azt nem tudjuk, hogy kinek szól ez a szebb reményű műsor, de azt sem, hogy miről. Az mindenesetre világossá vált ebben a lehetetlen időpontban, hogy Joka Daróczi József fegyelmezett és biztos kezű műsorvezető, hogy a műsor alapvetése nemcsak jó, de elképesztően fontos is, mint ahogy az is, hogy az eddig lojálisabb Farkas Flórián mintha mostanság valamiért kritikusabb lenne a kormánnyal. A többi azonban néma csend. Háztartási műsorok helyén talán nem is lehet ennél többet tenni. Csak tátogni, kitölteni a műsoridőt – és udvariasan behódolni a többségben lévő televíziós moguloknak.

A konténerkukkolás végnapjai

Úgy tűnik fel, mostanában rájár a rúd Németországban a jó amerikai kifejezéssel Reality Show-knak nevezett programokra, az intézményesített konténerkukkolás realitás-só-divatjára. A mára már a műfaj németországi klasszikusának számító RTL híres-nevezetes Big Brotherja, Nagy Testvére – rossz nyelvek szerint – drámaian veszít a nézőszámból. Ezt támasztja alá, hogy az RTL 2-n naponta csúcsidőben jelentkező, hónapokra egy konténerbe zárt tucatnyi átlagember lemorzsolt óráit részletező Nagy Testvért az utóbbi időben különös trükkel próbálják eladni. Este negyed kilenckor elkezdenek egy jó, népszerű filmet vetíteni (a minap egy Chevy Chase-vígjátékot), aztán a film közepén abbahagyják, bejátsszák az egyórás, reklámokkal, nyereményjátékkal dúsított Nagy Testvér kukkolósdit, majd folytatják az esti nagyfilmet.

Ez a különös, nyilván a nézőszám befolyásolását célzó programszendvics hangzik, de nem vagyok az a lakóközösségi fajta. Hálószobámat, fürdőszobámat és konyhámat csak a hozzám legközelebb állókkal osztom meg szívesen. Egyébként az ajánlat megtisztel, de el kell vetnem – válaszolta elegánsan a speciális, politikai-közéleti hírességekből toborzandó Big Brother-csapatban való részvételre tett RTL-ajánlatra *Gregor Gysi*, a demokratikus szocializmus pártja, a PDS, a volt keletnémet állampárti utód egyik leginkább karizmatikus egyénisége. Az RTL meghívását csak olyan különc emberek fogadták el, mint a kék-feketére festett, brillantintól csöpögő hajú, túlkoros Barbie-fiúbaba arcú excentrikus müncheni divattervező, *Rudolph Moshammer.*

Ez sem zavarja azonban a későn jövőket, hogy újabb helyeket foglaljanak el a realitásműsorok színházában, amelyben a gyarapodó szereplők számával fordított arányban gyérül a nézősereg. Hamburgban, a Schaubühnén, Németország egyik nagy színházi műhelyében óriásit bukott az új sztárintendáns, *Tom Stromberg*, aki egyéb hiányosságai mellett a korszerűség és a divat jegyében több folytatásban websoapot (körülbelül internetes szappanoperát) próbált az igényes közönségre rátukmálni. A *Der Spiegel* „zajos-unalmas" produkciónak degradálta a virtuális szappanprodukció első részét.

E késői, kísérletező kedvű csapatba tartozik az egyik országos német közszolgálati tévécsatorna, a *ZDF* is, amely most vágott bele egy internetes konténeres kukkolóműsorba (www.etagezwo.de) amit a korszellemnek megfelelően websoapnak titulál. A „darabot" egy virtuális álvállalat virtuális szobáiban virtuálisan unatkozó szerep-

Telefonasztal – írópulttal

Lehet készen kapni a kereskedelemben akár többféle asztalkát is, amelyre ráállíthatjuk a telefont, ám a most bemutatottat aligha. Ez ugyanis egyedi tervezésű, és az elkészítése igazán nem okoz gondot a barkácsolóknak. Néhány óra alatt összeállítható az írópultra emlékeztető bútordarab. Polcain elférnek a szükséges kellékek: a telefonkönyv, jegyzettömb, írószerszám. A hátlapjára erősített tükörben pedig megigazítható a smink vagy a frizura.

Anyagszükséglet:

– A lábhoz: 35 mm átmérőjű farúdból 2 db 150 cm hosszú és 2 db 107 cm hosszú

– Polcnak: 13 mm-es rétegelt lemezből 2 db 48x38 cm-es méretű lap. Hátlapnak: 1 db 38,1x31 cm-es lemez, valamint 1 db háromszögletű lap, amelynek átfogója 28,1 cm, magassága 14 cm

– Írólaphoz: 16 mm-es rétegelt lemezből 1 db 50x40,3 cm-es méretű lap, valamint (a hátlap felső lezárásához) 1 db 48x8,5 cm-es lap

– Lábak alá: a 16 mm-es rétegelt lemezből 4 db 8,5 cm átmérőjű, valamint a 13 mm-es rétegelt lemezből 4 db 5,5 cm átmérőjű fakorong

– Az írólap homlokéllezárásához 1 db 50x2x1 cm-es faléc, a háromszög két élének elszegéséhez 2 db 19x2x1 cm-es faléc

– Tükör: 2 db 31x8 cm-es, illetve 1 db háromszögletű, amelynek a magassága 11 cm, alaphosszúsága 22 cm

– Szükséges továbbá: 36 db fatipli (6x40 mm), ragasztó, bognárszög, javítótapasz, simítókés, alapozó, lakkfesték a kívánt színárnyalatban, csiszolóvászon, fúró (6 mm és 35 mm lyukfúráshoz), dekopírfűrész, rókafarkfűrész, fareszelő, kalapács, ecset, mérőszalag, vonalzó és ceruza

Az elkészítés módja a következő:

1. A 48x38 cm-es polclapok négy sarkára 35 mm-es nyílásokat fúrunk. Ugyanilyen átmérőjű két lyukat fúrunk, de csak 6 mm mélyen, a 48x8,5 cm-es felső, lezáró falemezbe. (*1. és 2. foto*)

2. Az írólapot (50x40,3 mm) a megfúráshoz alátámasztjuk, hogy felülete ferdén álljon. Az alsó hosszanti oldal sarkain 35 mm-es furatokat készítünk a sarokra. 180 fokkal elforgatjuk a lapot, és a másik két sarkán ugyancsak elkészítjük a furatokat, de csak 6 mm-es mélységben. (*3. foto*)

3. A hátlap (38x31 mm) hosszabbik élére, egyenlő távolságra, központosan ráillesztjük a 48x8,5 mm-es záróelemet (a 35 mm-es furatokkal lefelé), és tiplikkel rögzítjük. Ugyanígy járunk el a háromszögletű elemmel. A hátlap alsó élét fareszelővel ferdére alakítjuk, hogy pontosan találkozzon az írólappal. (*4. foto*)

4. A hátlapot az írólapra központosan felenyvezzünk, és alulról tiplikkel rögzítjük. A rúdfákat átdugjuk a rakodópolcok sarkainál készített furatokon. Az elülső farúdak tetejét előzőleg ferdére csiszoljuk le, olyan szögben, hogy az írólap aljába készített mélyedésbe jól üljön. Majd így beenyvezzük a két, első lábat. A hátsó két lábat a felső zárólapba enyvezzük. Az írólapot tiplivel rögzítjük a hátsó lábaknál. Ugyanígy járunk el a rakodópolcoknál is, ügyelve a vízszintes beállításra. Az írólap utáni polc 12 cm-re van tőle (elölnézetben), a következő ettől 28,8 cm-re. A lábakra ráerősítjük a két-két fakorongot. (*5. és 6. foto*)

5. Az írólap elülső élét a dekopírfűrésszel függőlegesre vágjuk, és az 5x2x1 cm-es lécet jól odaenyvezzük, majd bognárszöggel rögzítjük. A háromszög alakú, felső díszítés éleit, megfelelő méretre szabott lécekkel takarjuk el. Végül feltiplizzük a két fagolyót a hátsó lábak felső végén fekvő fára.

6. A farészeket átcsiszoljuk, ahol szükséges, tömítőtapasszal kikenjük, még egyszer megcsiszoljuk, alapozzuk, majd a kívánt színűre lakkozzuk. Végül rögzítjük a két téglalap alakú, illetve háromszögletű tükröt kétoldalas ragasztószalaggal. Ahol akarja, a két tükör közötti felületre parafalapot ragaszthat. (*7. és 8. foto*)

1

2

3
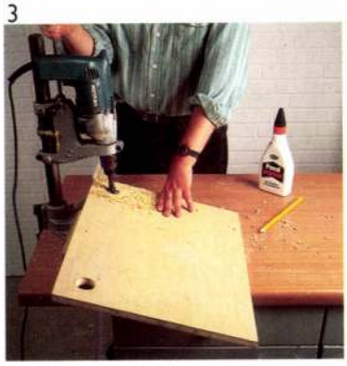

4
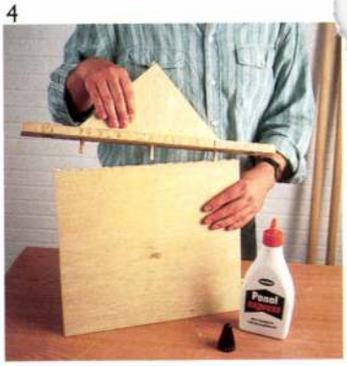

5
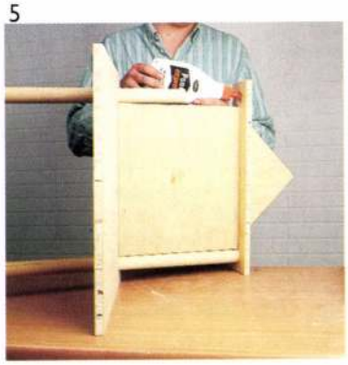

6
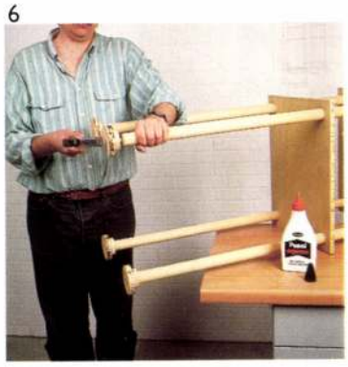

7

8
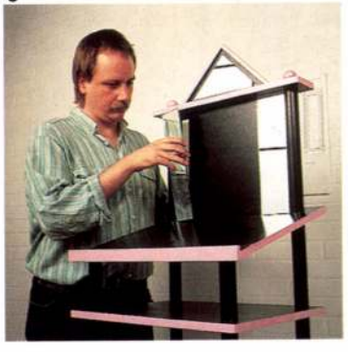

Megkoronázták a királyt

EGY BELSŐÉPÍTÉSZ KOSSUTH-DÍJA

Megesik, hogy az élet szerkeszti a lapot, amint ez történt március 15-én. Az idő tájt e számunkat már összeállítottuk, lezártuk, ám egy ünnepi esemény helyet követelt magának a lapban. Nevezetesen: *Kossuth-díjat kapott Király József belsőépítész.* Hogy megérdemelten, az pillanatig sem kétséges, hiszen neve a szakmában – s annak vonzáskörzetében – már évtizedek óta *fogalom.*

S mégis, belsőépítész ritkán vehet át ilyen magas, állami kitüntetést, a díj létezése óta, tudomásunk szerint, ez mindösszesen a második alkalom.

A megtiszteltetek sorában csupa közismert nevet találunk; színészt, írót, költőt, zeneszerzőt, előadóművészt, építészt, operatőrrendezőt. Olyan személyeket, kiket láttunk, hallottunk, olvastunk, kikről tudjuk, mit tettek le a köz asztalára. Ugyanakkor a nagyközönség nemigen tartja számon a belsőépítész munkáját. Még akkor sem, ha az lépten-nyomon körülveszi, tehát részese, sőt élvezője e munka eredményének. Menjen akár színházba, moziba, étterembe, szállodába, hivatali ügyeket intézni vagy éppen áruházba, butikba vásárolni –, mindenütt találkozik a tervező keze nyomával, alkotó fantáziájának tárgyiasult világával.

Mi emelheti ki mégis a belsőépítészet legjobbjait e "névtelenségből"? Nézzük, ez esetben hogyan hangzik a hivatalos indoklás: a Magyar Köztársaság Elnöke a miniszterelnök javaslatára Kossuth-díjat adományoz *"a magyar belsőépítészet terén végzett iskolateremtő munkásságáért, közterületi alkotásaiért, életművéért Király József Munkácsy-díjas belsőépítésznek, Ybl-díjas, Érdemes Művésznek."* Tehát egy tevékeny élet elismeréséről van szó. Ha csupán a végső eredményt tekintjük, azt hihetnénk, egy "sikersztorival" találkozunk.

Király József pályája azonban egyáltalán nem volt buktatóktól mentes. Ő ugyanis úgynevezett "nehéz ember", a kifejezésnek abban a pozitív értelmében, hogy gerincesen következetes. Nem alkuszik, még akkor sem, ha ennek esetenként az a következménye, hogy új munkahely után kell néznie. Ez a tiszteletet követelő magatartása, valamint tehetsége, szakmai tisztessége teszi, hogy – mint már említettük – a neve fogalom. Volt, kitől mintát kapjon, a bútorasztalos nagybácsitól, majd, Kozma Lajos, Kaesz Gyula példáján nevelkedve, a főiskolán Borsos Miklós, Mihaltz Pál, Gádor István adtak számára mesterségbeli tudást és mértéket. Király József pályája, munkássága zömmel építész tervezőirodákhoz kötődik, ahol csapatmunkában vett részt. Erről így gondolkodik: *"a ház akkor jó, ha azt a benyomást kelti, egyetlen kéz alkotta, az épület külsejének szerves folytatása a belső tér."*

Az együtt gondolkodás, együtt munkálkodás mindig is fontos számára. Még akkor is, ha szakmai tisztessége, tartása következtében időről időre elkülönül, magára marad. Szíve szerint azonban mégis a csapatmunka élteti: *"... a bútorgyári, ahogy én neveztem, ládagyári életszakaszomnak a tárgyak születése volt a legizgalmasabb része. Nem is az, hogy egy széket megtervezhettem, hanem hogy a prototípus készítése során újra emberekkel, asztalosokkal, gyári dolgozókkal kerültem össze. A szakmán keresztül olyan emberi kapcsolatokat lehetett kiépíteni, hogy a végén a teljes készítő-közösség – tehát az iparosok is – magáénak érezte az újonnan kibocsátott tárgyat. Mint a mama a távozó gyerekét, úgy kísérte ki gondolatban az üzletig vagy a vásárló lakásáig. Ez a furcsa kapcsolat a születő, illetve megszületett tárggyal, megvolt a régi mesterekben is. Ám a tervezőnek a tárgytól el kell szakadnia, az ott marad, már más emberek veszik kezükbe, más személyekhez tapad, simul. Az ismeretségek, barátságok viszont megmaradnak."*

Ezt, az együtt, egymásért, a közös feladatért szellemiséget 1990 óta Király József mint az Iparművészeti Főiskola tanára valósítja meg. Az alkotó művész felelőssége mutatkozik meg abban, ahogy hosszú pályafutása tapasztalatait megosztja a fiatalokkal, átadja a kezdő tervezőknek. A hallgatók számára ő a Mester, akitől nem csupán a szakma alapjait, hanem egyféle tervezői szellemiséget, emberi magatartást is eltanulhatnak. Király József szereti az ifjú nemzedéket, véleménye róluk: *"aranyosak és kemények"*. Nem kíván epigonokat nevelni, hagyja, hogy érvényesüljön az egyéniségük. Csináljanak akár furcsaságot, találjanak ki bármilyen lehetetlen formát, a Tanár úr egyetlen kívánalma: a tárgy "őrültségében" is legyen következetes és szakmailag korrekt.

Király József "a helyén van" a főiskolán. Élvezettel foglalkozik a leendő belsőépítészekkel, sőt legkedvesebb tanítványait még diplomázásuk után sem téveszti szem elől. E szerepben megfiatalodott, arcára – melyen az elmúlt évtizedekben gyakran ültek keserű vonások – visszatért a derű. A küzdelmes pálya jelen szakasza tehát a mindennapi örömet nyújtó főiskolai munkáé, amit a Mester így önt szavakba: *"A fiatalok mankóiként, a fiatalok hóna alá férkőzve, ott melegedve, miután egy erősebb generációt kér a mostani kor, így tudunk mi, öregek a legtöbbet segíteni."*

Tisztelettel gratulálunk, Tanár úr!

Szűcs Eszter

TÉR bútorcsalád, 1973-74

Budapesti Kongresszusi Központ, 1985 (Építész: Finta józsef)

Karosszék, 1975

Király József belsőépítész 1930-ban született Tordán. Piarista gimnáziumban végzett Kolozsváron, majd 1954-ben szerzett diplomát a Magyar Iparművészeti Főiskolán. Kezdetben tanársegéd a Budapesti Műszaki Egyetem építészeti karán, majd az Iparművészeti Főiskola docense a mai napig. Munkácsy-díjas, Ybl-díjas, Érdemes Művész.

Tervezőintézeti éveit a Köztiben, majd a Lakótervben töltötte, 1959-től 1985-ig.

Közben dolgozott a Mávtiban, a Székesfehérvári Bútoripari Vállalatnál és a Budapesti Szék- és Kárpitosipari Vállalatnál.

Fontosabb belsőépítészeti munkái:

Kecskeméti Szálloda, Budapesti Sportszálló, Margitszigeti Nagyszálló, Budapesti Kongresszusi Központ (Herrer Caesarral), Taverna Szálló, a mohácsi emlékhely fejfái, megszámlálhatatlan bútorsorozat, egyedi berendezési tárgy és dekoratív faplasztika, mint például a Budapesti Kongresszusi Központ színpadi hátfalának kompozíciója vagy a Penta Szálló söröző jének plasztikus fala.

1996/5

KIRÁLY József

KIRÁLY JÓZSEF

Sz: 1957. VIII. 4.

T: Ion Mincu, Építészeti Főiskola, Bucuresti

C: 71208 Bucuresti, str. Louis Blank, nr. 17. Tel.: 40.0.330396

M:

1. Látomások (vt. - 21/29,8 cm - 6 db - 1990.)
2. Installáció (vt. - 200/200/50 cm)

Keresztony 13. lép L. Nagy Zsuzsa Podmaniczky
45. – emeleti nagypúlsoj lépe

~~16. lép alácsái~~

~~1994. évi állapot~~

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

1968 AUG 23

Király Jenő

(Boros Béla rajza.)

1021

Kiállítás Kodály szülővárosában

A népzenészek második országos találkozója alkalmából három érdekes kiállítás nyílik szombaton Kecskeméten, Kodály Zoltán szülővárosában. A városi művelődési házban mutatják be a magyar parasztfestők alkotásait, valamint fafaragó, kézimunka és szőttes készítő mesterek munkáit. A legnagyobb érdeklődés azt a kiállítást előzi meg, amelyet a nemrég elhunyt híres népművész, a kalocsai színes hímzést megteremtő Király Julis emlékére rendeznek.

kalkulátort.

Fizetés
megegyezés szerint.

Jelentkezés a gépjavító állomás igazgatójánál,
Tabon.

(7482)

Király József

Vadas József: Magyar szék
+ 1945 —

Kritika 1979/2

18-19.o.

Király József: Tér szék. 1973
A jelenlegi hazai kínálat egyik legsikerültebb sorozatának darabja. Az azonos alapelemekből a legkülönfélébb változatok alakíthatók ki.

Király József: Diplomamunka. 1954
A szék szerkezetet érvényesítő finom konstrukciója és népies díszítőmotívumokkal teletűzdelt bútorhuzata, a kettő ellentéte jól érzékelteti az akkori belsőépítészeti szemléletet; a kor kezd kilábalni az iparművészet díszítő értelmezéséből.

Király József

Vadas József: Magyar szék 1945–
Kritika 1979/2 18-19.o.

Király József, bel. építész

L: Bartha László

-: Díjak, kitüntetések 8.

Élet és Irodalom Bp. 1984. okt. 6 XXVIII/14

Király József, szobrász

L: Kő Pál

8

Kluka Emil: A Mohácsi Történelmi Emlékhely

Népszabadság Bp. 1978. jan. 15

Király József szobrászművész

a mohácsi emlékparkban lévő kozjafákat négy művész alkotta, Király József, Kiss Sándor, Kő Pál, ifj. Szabó Kiván. (említve)

Mohács szobrai

1977. júl. 10. Petőfi 20.48 / 7.

Király József, belsőépítész

L: Juhász László

21.

–: Hír

Nepszabadság, Bp. 1978 júl. 9.

Király József

Szerepelt az Iparművészeti Muzeum ipari formatervezés című tárlatán fotelokkal.

Magyar Hirlap 1977-274-6
Kenessei:Az ipari formák otthonunkben,

Király József

Megbízást kapott Király József, hogy a miskolci MSZMP Borsod Megyei Bizottság székháza kongresszusi termét fabuzkolattal lássa el.

– Közteri munkák.

Művészet, 1978. március – 48. lap.

Király József

Az Iparművészeti Muzeumban rendezett „Ipari formák a lakásban" c.- kiállitást ismerteti Vadas József: "Design, négy fal között" cimmel. Elsőként Borz Kováts Sándor müvészi világitótest terveit emliti meg, amelyek a müvész saját mühelyében készültek. A porcelán- és majolika gyárakban foglalkoztatott igen tehetséges fiatal alkotók közül Horváth László, Szekeres Károly és Semsey Gabriella nevét sorolja fel, majd Tuza László neve következik, akinek fürdőszoba berendezését méltatja. Kiemeli Kelemen József polimobil nevü játékát és Nádas László, valamint Rubik Ernő kiváló müveit. A butortervező müvészek között Király József és Detre Villő neve szerepel még.

Fenti c. kritikát lásd: Borz Kováts Sándor nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 24. XXI.évf. 39.sz. 12. lap.

Király József

"Formatervezés az iparban" c. kiállitást ismerteti Vadas József: "Formatervezés, tartalommal" c. beszámolójában.
A több részből álló cikk a szakma szerint felsorolt nevek mellett választ ad az alcimben feltett kérdésre: "Mi a design?"
Itt szerepel Gergely István és Gaul Emil szakmérnök belsőépitész, valamint Zsótér László grafikus.
"Mi a magyar design?" c. alatt Horváth László, Droppa Judit és Király József belsőépitész mellett -egyenrangúként- Heincz Gábor, Rácz Lajos és Weiger Béla szakmérnökök nevét tünteti fel.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 23.
XXI. évf. 17. sz. 7. lap.

Király József

"A formatervezői tevékenység profilkialakításának" egyik szép példájaként említi meg Szalay István által tervezett uj MÁV emblémát.
Az Ikarusz autóbusz karosszériát tervező Finta László, a Medicor Müvek állandó munkatársa Tóth Ferenc és a Videoton formatervező stábjának x tervezője Szabó Károly xxxx formatervező iparmüvész neve szerepel még a cikkben.
A részletes beszámoló ezenkivül még két kérdésre válaszol: "Mi a szocialista design?" és "Miért nem luxus a design?"

A Vadas-cikket lásd: Király József nevénél

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 23.XXI. évf. 17. sz. 7. lap.

Király József, építőmester

Muz. és Kvt. Ert VII. 180

Király József

Király József

festő

Az 1882-3 évben épült sátoraljaújhelyi zsinagóga 15 kerületbeli díszletét Király József S. A. Újhelyi festő készítette, ki Lehmannál tanulmányozott.

A sátoraljaújhelyi zsinagóga
Vas. Ujs 1883. 158. l

Király József

MD K

A Brüsszeli Világkiállításon dijazták Hornicsek László, Király József és Peresztegi Jó zsef tervei alapján készült butorokat.

Ipari Müvészet 1958. 3 sz. 118.o.

Király József

"Otthonunk-e a házunk?" cimmel Vadas József ir a Domus Áruházban kiállitott butorokról. A tervezők közül egyetlen nevet emlit. Király József terveire vonatkozó véleménye,-a cikk egy reá vonatkozó részlete-ide mellékelve.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 9.
XIX. évf. 32. st. 13. lap.

Király József szobrászművész

A Mohács melletti sátorhelyi mezőn, az 1526-os csata tömegsírjai fölött a közelmúltban emlékhely létesült. Fából mintázták meg Tomori, Lajos király és Szolimán alakját is, amelyek Kő Pál, Király József ifj. Szabó István és Kiss Sándor alkotásai. /említve/.

Kisalföld, 1977. ápr. 16.

Király József, szobrászművész

A mohácsi történelmi emlékhely a visszahantolt sírokat fogja körül. A tervező a temetőknek analógiájára képzelte el a kialakítandó létesítményt. – Az egész koncepciót régi falusi temetőkből Mohácsra álmodott kopjafaerdő koronázza, négy kisnemelt szobrász művei, Kő Pál, Király József, Kiss Sándor és ifj. Szabó István művei. (említve)

Nagy Zoltán: Történelmi emlékhely Mohácson.

Kritika, Budapest, 1976. 12. 23. old.

MDK

Király József antalos

Csinger János nyári étterem

Belv. Csukor u. 10/510.

1863 I Csurlokrat, fut alapos.

MDK-A-II-1/926.

Király József
Asztali lámpatartó, fa
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 3o l.

KIRÁLY József belsőépítész – bútortervező

Bútorok, fényképp

Czeh Miklós: Néhány szó az bútortervező művészetről

Művelt Nép. 1955. VI. évf. 23. sz. június 5. 7. l.

Király József
Tálka, esztergályosm.
Csésze, "

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
6 l.

06.

-kemény vitka

zázad elejétől vannak adatok. 1715-ben
rtást irtak benne össze. 177o-ben
elején a br. Kemény-család itteni

a ~~fxkxxix~~ széles völgyben, bekeötőut
ülés, fésüs beépitéssel. Kevés régi
ai oromzata alatt két félkörives, igen
ős pilléren mellvéddel. Mellette a
rnáccal.

/
nica Visitatio szerint /Cereden/ a
ómos, egykor állitólag Szt. Mihály
e.
itatio szerint /Zabarban/ a régi temp-
dik az uj templomot épiteni, de csak

lt 18o6-1823 közt.

Király József

belsőépitész

MDK

Népmüvelési Minisztérium 1958-as ösztöndijasa

Müterem 1958 I. évf. I. sz. 46 o.

Király József
Karosszék

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
6 l.

613

epel mint Ruhman. /Knauz: Mon.Strig.
két község, Kis- és Nagy-, másként Felső-
szerepel. 1433-ban a Rhédey- és a Fel-
Ruszkai- és a Kornis-családok a föl-
gharas Rohman szerepel /Károlyi. . . . .
zin nógrádi szandzsákbég az ura, ekkor
1594-ben felszabadul. 1598-ban a Bor-
n ismét a török hódoltsághoz tartozik
ódoltság megszüntével, a falu a Lokos
, ahol egy dombon még a mult század ele-
régi templom és a Romhányi-család kasté-
-térkép kerek templomocskát jelez. 1715-
+ magyar és 2 ~~tót~~ háztartást irtak össze.
század első felében a Zsembery-, a Pré-
a földesurai.

Király József
Napközi otthon játszószobája
Üdülőszálló társalgója
Fekvőhely

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
4 l.

Salgótarján /Héjj-Entz/

Baglyasaljai vár /Bagolyv

Története: Nógrádmegye eg
nemzetség, a megye terüle
épitette. Baglyas is ezek
a Hollókövi ág volt, Illé
Lesták, Mikus és Ják 13lo
lyast is átadta a hatalma
coltak I. Károly király e
király elvette az Illés á
kus ágából származó Szécs
ta. Tamás, Károly király
birtokokat szerzett a kir
kába 1327-be vezették be.
ta lévő község a XV. száz
Valószinü, hogy ekkor a v

Ábrázolás:

Baglyas várának képe. Fel
"III. Köt. 240 l. - Jelezv

Király József

festő Sátoraljaújhelyen.

Lehmannál tanult Budapesten. Festi festette az 1883. elején megnyílt sátoraljaújhelyi színház díszletét.

Vas. Ujs. 1883. 158 l.
(A sátoraljaújhelyi színház.)

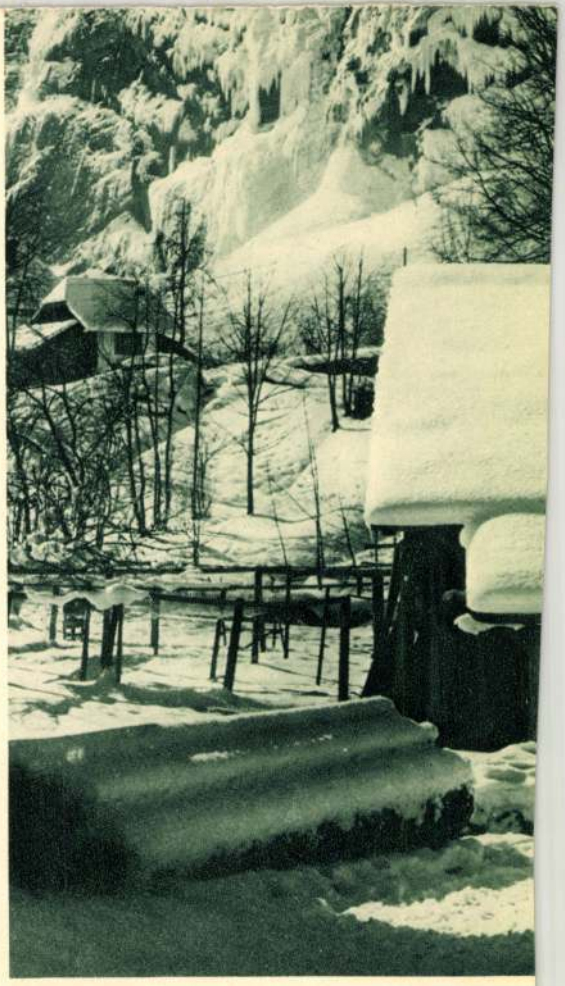

„Winterso

Gedruckt i

JÄNECKE és SCHNEEMANN, fes
UNIVERSAL Grafikai Sza

KIRAY Joseph lövei ötvös

MÉrt 1995 127.

1694. Fehér Csaba
kiáll. Bp., Gulácsy Galéria, 1986 **ism.** BOGYAY Katalin: Szabó Iván szobrai, Fehér Csaba képei. = Új Tükör, 1986. március 23. 3.

1695. Fekete György
FEKETE György belsőépítész kiállítása, Paks, Munkásművelődési Központ kiállítóterme, 1986. február 7-28. Paks, 1986 8 p., ill.

1696. Fekete József
GAZDA József: Hősök és formák. Fekete József, a monumentális művek szobrásza. = Utunk, 1986. május 2. 7.

1697. Fekete Nagy Béla
FEKETE NAGY Béla emlékkiállítása, Bp., Magyar Nemzeti Galéria, 1986. július 23. - augusztus 24. A kiáll. rend. Kolozsváry Mariann. Bev. György Péter, Pataki Gábor. Bp., 1986 24 p., ill. (A Magyar Nemzeti Galéria kiadványai, 1986/3.) **ism.** EMBER Mária: Húsz év hiány. = Magyar Nemzet, 1986. július 30. 4. HOLLÓSI, Éva: Gleichgewicht zwischen Konstruktivizmus und Surrealismus. Gedenkausstellung für den Maler Béla Fekete Nagy. = Budapester Rundschau, 1986. augusztus 18. 9. M.Zs. [MOLNÁR Zsolt]: Kiállítási krónika. = Magyar Hírlap, 1986. augusztus 27. 5. SZATMÁRI Gizella: Fekete Nagy Béla emlékezete. = Népszava, 1986. augusztus 22. 6. P. SZŰCS Julianna: Elvegyülni és kiválni. = Népszabadság, 1986. augusztus 20. 19. VADAS József: Kristály palota. = Élet és Irodalom, 1986. augusztus 22. 13.
GYÖRGY, Péter - PATAKI, Gábor: Two Artist Rediscovered. = The New Hungarian Quarterly, 27, No 101, 1986 176-178. ill.

1698. Fekete Zsolt
MAROSI Ildikó: Beszédes képek. = A Hét, 1986. június 12. 7. ill.

Kivály József
belsőépítész

Jelusztráció.

Nádor Leona: Kristály
Nők Lapja, 1968. ort. – 41 szám

Király József
belsőépítén

Marik Eszter textiltervező, Janáky
Viktor heraldikus, Kopcsányi Ottó
ötvös, Király József belsőépítén
Kristály ki állítási csoportot ala-
kotottak

Nádor Ilona: Kristály.
Nők lapja, 1968. okt - 41 szám

Király József
belsőépítész

Faragott tálai, edényei, villái
az ősi faparagás tradicióiból
indul ki.

Nádor Leonce: Kristály
Nők Lapja, 1968. okt. – 41 szám

Kiráły József

Pernye Edit: Kórház, Tatabánya. Építészek: Rimanóczy Jenő, Lehoczky Ödön, belsőépitész Kiráły József, statikus dr. Ruzicska Béla, út- és tereprendezés: Réz Dezsőné, parkositás: Tassi Ilona. - Tervismertetés.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 12-15.l.

Király József, Munkácsy-díjas iparművész

Az idén szept. 22-okt 6. között rendezik meg az „Otthon" lakberendezési bemutatót, melyet a Bútorért rendezi, még iparművész közreműködésével.

Gongrád Megyei Hírlap, 1972. szept. 6.

Király József

nevét a mai magyar építészet ismert és elismert alkotói, a mai mesterek között említi

dr. Vámossy Ferenc: Belsőépitész kiállitás - belsőépitész hivatás. - Magyar Építőművészet, 1971.4.sz. 58-63.l.

63.l.

Király József

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1975. Műcsarnok, jún.-jul.

Király József

formatervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Kecskemét, 1975. jún – júl.

Király József
belsőépítész

Thonet szék (repro)

B. I.: Modern iparművészet...
Nők Lapja, 1975, jul. 5 - 8 oldal.

Király József
belsőépítész

A vízügyi igazgatóság előcsarnoká-
nak oldalfalai Király József esztugá-
lyozott falemezekbe alkotott dombormű-
szerű munkája díszeti

Hamar Imre: A győri városközpont.
Művészet, 1971.november - 21.oldal

Kiraly József
nobran

Fadombormű. Győr az Ésak-
dunántúli Vízügyi Igazgató-
ság székházában. (repro)

Hamar Imre: A győri városközpont.
Művészet, 1971.november - 21.oldal

Király József

Részt vett a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1975. Műcsarnok, jún-júl.

Király József

Munkácsy és Ibl díjas. Tordán született 1930-ban. 1954-ben végezte el az Iparművészeti Főiskolát, mesterei Kacsz Gyula és Juhász László voltak.

Magyar képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970.

21 l

Király József

Legjelentősebb munkái: Gellért szálló II emeleti vendégszobái, Istambul-i török szálló butorai, brüsszeli Nehézipari pavilon, Villág áruház Budapest.

Magyar képzőművészek Szövetsége belső-építész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

211

Király József

Tóvendéglő, kecskeméti Aranyhamok kálló, lágymányosi sportpálló, Rózsavölgyi könyvesbolt, Budapest pálló, ÁFTH pékház.

Magyar Képzőműcépek Szövetsége belsőépítép pakoptályának kiállítása, Budapest, 1970

211

Király József

Budaörsi úti kollegium, Veszprém megyei Művelődési Ház, Margitszigeti Nagyszálló, Margitszigeti Palatinus Szálló, miskolci Avas Szálló.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakoztályának kiállítása, Budapest, 1970

21 l

Király József

Balatonalmádi Borozó, Magyar Kábelművek irodaháza. Egyedi bútorok tervezésével, használati tárgyak képítésével is foglalkozik.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belső-építész pakosztályának kiállítása, Budapest, 1970.

21 l

Király József

6

Dekorativ plasztikákat is tervez; (Győr Megyei Tanács előcsarnoka). Csehszlovákiában, Rómában tanult. 1963-64-ben Belgiumban dolgozott.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest 1970

211

Király József

Asztal (repró).

Ipari Művészet, 1971. 2. sz. 7. l.

Király József

Fotel (rajz)

Igazi Művészet, 1971. 2. sz. 4. l.

Király József

Hotel "Palatinus", Margitsziget. /Zdravics Jánod építész, Király József belsőépitész, Kiss E.Gusztáv kertterv./ - Magyar Építőipar, 1968.3.sz. 172-173. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibluográfiája. Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182. l.

Király József

Margitszigeti Nagyszálló korszerüsitése /Malomsoky József építész, Király József belsőépitész, Kondor Béla festőművész, Borzaváry László kertterv./ - Ism: Kapsza Miklós, Müszaki Tervezés, 1968.5.sz. 13.16. 1. - Kapsza Miklós, Magyar Építőművészet, 1968. 4.sz. 21-25. 1.

Az 1966.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. 1.

154. 1.

Josef Kiváli

Serienmöbel und Plastwandschmucke, 1972
(Repr.)

Bildende Kunst, 1974. 11. 551. ald.

Király József iparművész

A Műcsarnokban rendezett jubileumi kiállításon szerepel fonott bölcsője. (említve).

A.M.: 30 ér magyar iparművészete.
Szövetkezet, 1945. júl. 16.

Király József Iparművész

a Jubileumi ~~Kepzono~~ Iparművészeti kiállításon szerepel:

P. Brestyánszky Ilona: Iparművészetünk 30 éve.
Dalgozók Lapja (Kanárom), 1945. júl. 27.

Király József iparművész

a Jubileumi Iparművészeti Kiállításon szerepelnek székei.

P. Brestyánszky Ilona: Iparművészetünk 30 éve

Dolgozók Lapja /Komárom/, 1975. júl. 27.

Király József

A Műcsarnokban megnyitott Iparművészet 75 tárlaton szerepelt Ortutay Tamás, Somogyi Pál jól variálható butorokkal, Bán Mariann és Szilágyi Julia népi ihletésű gyermekbutorral, Király József butorcsaládjával, amit már sorozatban gyártanak, Patai Anna és Háger Rita térkompozíciójával.
Magyar Hirlap 1975/164 8.o.
Részáron T: A mindennapok esztétikája

Király József, [ ]

h.: Gorka G.

Bodrif.: Művészeti 819-822

JELENKOR, Pécs, 1975. sept. XVIII/9,

Király
fotós

A XIII. ker. Tanács uszócsarno-
kot épitett a Kilián György
gimnáziumban.

—: Sport
Tükör, 1974. jan. 15 - 6 oldal.

Király József

1968-ban az Ybl Miklós díj III. fokozatát nyerte el.
Arcképét közli:

—

Magyar építő- művészet, 1968. 5.sz.
19.l.

Kivály József belsőépítész

az újjáépült Margitszigeti

Nagyszálló lapcsán emlékve.

Magyar Nemzet

1969. jan. 9.

MDK

Király József iparművén

szerepel az Iparműv. Múzeum
Kiállításán.

Székely András: Huszonöt év iparművészete
7.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 6.

Király József

A Stúdió célja

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója
1953-1963 Bev. Vajtai Antal Bp. 1963
38 o.

M.D.K.

Király József belsőépitész

Margitszigeti Nagyszálló,

az 1966-os átépités belsőépitésze

Épitész: Malomsoky József

Magyar Épitőművészet 1968/4, 21-25.l.

Király József
belsőépítész

Fafaragyákat állított ki a tárlaton -

Vadas József: Kisértés és kisérlet.
Művészet, 1971.február - 39.lap

M.D.K.

Király József belsőépitész

Budaepst szálló belsőépitésze

Magyar Épitőművészet 1968/2, 26-27.l.

MDK

Király József

Riport

Nők lapja 1968 okt.12.

M.D.K.

Király József, belső építés

munkásságát ismerteti
elismeréssel és két fényképpel:

Dr. Gádoros Lajos: Belső terek az
ujjá építek margit szigeti Nagyszálló ban

BUDAPEST, 1968. VI. évf. 11. sz, 33. old.

MDK

Király József

Fatálak, kanalak

Dunántuli napló 1968 szept.22.

MDK

Király József, építész

III. fokozatot kapott.

–: Kiosztották az 1968. évi Ybl Miklós – díjakat 4.

Népszabadság, Bp. 1968. ápr.

KIRÁLY JÓZSEF

Asztali lámpatartó - ja

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek
Kiáll 1955

Madarat ábrázó festett tál
(Iparművészeti Múzeum)

Kerámia kiáll.
Székesfehérvár 1966-67
Katalógus: Bárdosi J - Petres É

M.D.K.

Király József, tordai építész

vázi. Paksi Lajos tervei

szerint a tordai unitárius

templom átalakítási munkáit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

Jun. 24. sz. 5. old.

Király József
építész

M.D.K

A Gellért Szálló szobáit építette.

Molnár László: A Gellért Szálló új berendezése.
Művészet, 1960. október – 26 lap.

M.D.K.

Király József tordai épitőmester

A tordai fejedelmi lak ujjáépitésénél folytatott közreműködésével kapcsolatban Lux Kálmán müépitész kiemeli mint olyant, aki feladatát a legjobban igyekezett megoldani.

Király József nevéhez füződik az ótórdai templomtorony, a tordai sebészeti közkórház, a "Báthory féle fejedelmi curia" restaurálása, a Mendel-féle sörgyár, a Solvay-féle tordai szódagyár és "számtalan nagyobb és kisebb épitkezés helyben és messze vidéken."

Harmath Domokos: Emlékkönyv. A tordai fejedelmi curia "Magyar Közmüvelődési Ház" felavatási ünnepélye alkalmából. Kiadta: "Magyar Közmüvelődési Ház" vezetősége. Torda. 1913. 27., 62., 63. l.

Király József

dekoratív kompozíciót készített a Csongrád megyei tanács megyei épületének tanácstermébe.

Csongrád megyei Főlap 1965. nov. 18.

Rónay Mária

Király József: Szék /diplomamunka/

SZABAD MŰVÉSZET

1954.aug.sz. 197.l.

/Schubert E.: A m.iparmüv.és népmüv.helyes értékeléséről/

MDK

Király József

Juhász L.: Lakberendezés a III. M.Iparm. és Népmüv. Kiállitáson. Szabad Müvészet, 1956. 1-2. sz.
48,54. l. képpel

M. D. K.

KIRÁLY József

Műve a Szállóban

Kézőművészeti alkotások a Royal Szállóban

Magyar Nemzet 1961. aug. 17. 6. l.

MDK

Király József

Diploma munkák. SzM 1954. kép. 197 l.

Király József

Teszei a IV. Iparművészeti Kiállításon.

említve.

Valóság, 1960. 2. sz. 69. l.

Király József

MDK

Generáltervező: Középülettervező Vállalat
Építésztervező: Janáky István
Statikus: Mentényi Tibor
Belsőépitész: Király József
Konstruktőr: Albert Jenő
Kivitelező: Bácsmegyei Építőipari Vállalat.
Építésvezető: Herczeg Mihály.

Kovács Zsuzsa:: A kecskeméti Aranyhomok szálló.

Művészet: 1963. dec. 17-20.

Király József

MDK

A Csongrád megyei párt- és tanácsszékház tanácstermében

"Béke Csongrádban" c. fafaragása

--: Hazánk legnagyobb aluminium szerkezetű épülete Szegeden.

Délmagyarország 1962. jul. 16.

Fénykép

Kab. Müv. Hegedűsné

Király József: Fatárgak

Fafaragás

Falus Károly

Neg. nincs

Fényképi

Milyne

Sparmużéspeki Főiskola: 124 ltr

Szék (Király József diploma munkája)

Falus (R. 1574/2)

Bator

Negatív nincs.

MDK

Király József

Király József /bútor/ műveivel szerepelt a IV.Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok. Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan. 31.Kat.

Király József

lőcsei ötvös

l.

Mihalik: Szentpéteri

136 l.

KIRÁLY Jónef belsőépítén

Fekete Gyöny: Erzedvégi tünödések.
Bp. 1997 107-115.

Király József

A Jubileumi Iparművészeti Kiállitáson szerepel Gábriel Frigyes, Borz Kovács Sándor, Király József a butortervező iparművészek között. Mindhárom művész munkáját kiemeli Vadas József: "Áruház a Műcsarnokban" c. beszámolójában.
A kiállitáson résztvevő művészekre vonatkozó részletes kritikát lásd: Kozma Lajos nevéhez mellékelve.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. juni. 28.
XIX. évf. 26. sz. 2. lap.

Király József

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi parművészeti kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún–júl.

Király József

Munkájának reprodukciója

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún – júl.

Király József
belsőépítész

Király József a Gellért, a Margitszigeti és a hecskeméti Quany Honnok szállok berendezésének tervezője.

Nádor Ilona: Kristály
Nők Lapja, 1968. okt. – 41 szám.

Kiraly József
belsőépítész

A budapesti Semmelweis Orvostudo-
mányi Egyetem elvételi tömb bejárató-
nál elhelyezett fadombormúre meghir-
detett pályázaton vett részt.

— : Képzőművészeti pályázatok
Művészet, 1974. március - 48 oldal.

Király József
belsőépítész

Méltatás

—: A miskolci kísérlet.

Művészet, 1974. január – 41 oldal

Király József belsőépítész

a kecskeméti Aranyhomok Szálloda

építészeként elmlítve

Magyar építészet 1945-70

120. old.

Király József
belsőépitész

„Ülőbútorok"
(repro)

A kovitó hátlapján.
Műnészet, 1974. augusztus

Király József
belsőépítész

„Ülőbutorok"

Felep István: Ottbon '74" kiállítás.
Nők Lapja, 1973. október 6 – 16 oldal

Király József

Asztal, fotel, szék, járóka fotója.

Ipari Művészet, 1973/3. sz. 14–15. l.

Király József

A 2 orsz. bútorterv pályázat VIII. kategóriájába (nagy sorozatban gyárthatói ülő- és fekvőbútorok) tartozó munkáját a bizottság megvásárolta.

Botka Zoltán: Orsz. bútorterv pályázat 1973; Ipari Művészet, 1973/3 sz. 17. l.

Király József

Ágja asztalosmester volt. Király J. Tordán született 1930-ban. A Iparművészeti Főiskola építész szakát 1954-ben fejezte be. 1955-ben már szerepelt kiállításaival a Csók Galériában. 1955 és 72 között tervezővállalatoknál dolgozott. 1958-ig panelokat, oszlopokat tervezett, de postaládát is.

Fekete András: K. J. belsőépítész; Iparművészet, 1973/3. sz. 13-14. l.

2.

Király József

Molnár Péter építész mellett tanult, dolgozott. K. J. hangsúlyozza a tervezés egyidejűségét, a tervezőnek ismernie kell az épület belső, funkcionális működését. Első önálló munkája a Csillag Áruház (1958), ő rendezte be a kecskeméti szállodát, ezt követte a Gellért Szálló.

Fekete Judit: K. J. belsőépítész; Ipari Művészet, 1973/3-sz. 15.1.

Király József

A Gellért után egy isztambuli szállodát tervezett, majd a lágymányosi Sport Szállót. A [Hotel] Budapest tervei építés közben megmásításra kerültek. Ő volt a margitszigeti Nagyszálló belsőépítésze (építésze: Malomsoky József), az uralkodói nyaralóból szállodát csináltak.

Fekete Judit: Király József belsőépítész; Ipari Művészet, 1973/3-sz. 15. p.

Király József

1957-ben Munkácsy-díjat kapott. Tervezte a prototípusnak szánt tatabányai kórházat. Nem készültek a Palatinusz Szálloda sem, sem a gyógyszálló. Elkészültek egyedi tervezésű tárgyai: presszógépe, kisbútorai, Győrött egy 18 m²-es faplasztika, fahanalai.

Fekete Judit: K. J. belsőépítész; Ipari Művészet, 1973/3. sz. 16. l.

Király József
belsőépítész

Király József a feltett körkérdésre elmondja hogy az iparművészet szülé taigyi-téri környezetünket. A jelenkori ideologiai-gazdasági tényezőkből kell létrehozni a következő generáció környezetet.

-----: Körkérdés.

Müvészet, 1973, junius - 13.oldal

Király József
belsőépítész

"Ülőbútor" (repro)

"

-------:Körkérdés.

Művészet, 1973. junius - 13.oldal

Kiraly József
belső építész

Az Iparművészeti választmány tagja.

---: Határozat.

Művészet, 1973.május - 44.oldal

Király József
belsőépítész

Szeriabrütonok és plasztika az
„Otthon 73" kiállításról (1972.)
(repro)

Fekete György: A design ürügyén.....
Müvészet, 1973. május - 5.oldal

Király József

Jelenleg a Szék- és Kárpitosipari Vállalat fervezője. Szerepelt öfleteivel az „Otthon '73" kiállításon. A szerző végezetül Moholy-Nagy szavait idézi.

Fekete Judit: K. J. belsőépítész; Ipari Művészet, 1973/3. sz. 16. l.

Király József

Hozzászólása az „Otthon '73" kiállítás ankétján.

Belsőépítészetünk sikány kérdése; Ipari Művészet, 1973/3. sz. 9. l.

Király József

a Budapest Gallé belsőépítészeti

neve említve

Magyar építészet 1945-70

124. old.

Király József
belsőépítész

Király József a Szék és Kárpitos-
ipari Vállalat tervezője.

Bohor József: Tervezés és társadalmi igény
Művészet, 1975. május - 14 oldal.

Kiraly József
belsőépítész

Kiraly József olyan belsőépítész rendszert dolgozott ki, amely figyelembe veszi az építészeti keret adottságait, de a használó ember egyéniségét is tiszteletben tartja.

Bakor József: Tervezés és társadalmi igény
Művészet, 1975. május - 14 oldal

Király József
belsőépítész

Király József és kollektivá-
jának közös produktuma
a 25 tárgyegységből álló „Tér
75. elnevezésű tevmékcsalád.

Bohor József: Tervezés és társadalmi igény
Művészet, 1975. május - 14 oldal.

Kisaly József
belsőépítész

A Szék és Kárpitos ipari Vállalat
ülőbútorait Kisaly József belső-
építész tervezi.

Herczeg Ibolya: A jubileumi ipaművészeti . . .
Művészet, 1975. május - 8 oldal.

Kiraly József
belsőépítész

„Székek" (Szék és Kárpitosipari
„Vállalat) repro.

— : A lakás
Művészet, 1975. május — 14 oldal.

Király József
belsőépítész

Asztalok" (Szék- és Kárpitos-
"ipari Vállalat) részre.

— A lakás.
Művészet, 1975. május - 14 oldal.

Király József

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán II. dijban részesült 43.sz. pályamü egyik tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművésze t, 1969.2.sz. 3. l.

Kvály József
építész

Kecskemét, Hotel Aranyhomok

Bp. Hotel Budapest

Radó: Magyar építésztőrt.
Műszaki kiad. 1971.

411.

Király József

szerepel a Belsőépítészek

kiállításán az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 január 8

4. old.

Király József

az alábbi pályázaton 4o.ooo forintos megvételben részesült 4. sz. pályamü egyik szerzője.

Bakos Béla: Gyógyfürdőszállók és gyógyfürdők tervpályázata, 197o. - Magyar Építőművészet, 197o.6.sz. 7-14. l.

Király József

(Közti)

A Margitnyeti Nagyszálló és a Budapest szálló belső építészeti tervezéséért az 1968-as Ybl Miklós díj 2. fokozatát kapta

Magyar Építőművészet 1968. 5. n. 19. l.

Király József

Emlékre

Székely András: Harminc év
iparművészete

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 6.

Király József

Az Iparművészeti Tanács és az Építésügyi Minisztérium által meghirdetett, a házgyári és egyéb kismeretű mobil bútorok kialakítására kiírt országos nyilvános tervpályázatra beérkezett munkák közül Bösze György, valamint Csatlósi László és Korody Éva, Király József és Preisich Anikó közös pályamunkáját a Bíráló bizottság 14.000 Ft-ért megvásárolta.

Ipari Művészet, 1966. 2-3. sz., 73. l.

Király József

B/rjeska/ I/stván/: Sportszálló, Budapest. /Brjeska István épitész, Király József belsőépitész// - Magyar Epitőművészet, 1967. 16.évf. 4.sz. 38-4o. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

73. l.

Király József
belső építész

Győr, megyei Tanács Vízügyi
Osztály tanácskozó terem, po-
lisztott fa domborni 316 x 600
cm. (repro)

-.-: Nivódijas müvek.

Müvészet, 1973. április - 35.oldal

Király József

Győr Vizügyi Igazgatóságának előcsarnok-végfalát borító domborművét cseresznyefából készítette..

(vepr.) és (emlétre)

Magyar Építőművészet, 1943... 1. 27 és 28 old.

Király József
belsőépítész

M.D.K

A kecskeméti Aranyhomok Szálló
belsőépítésze.

Kovács Lajos: A kecskeméti Aranyhomok Szálló
Művészet, 1963. december – 17 lap

MDK

Király József festő

A sátoralja-ujhelyi szinház diszleteit Király József helybeli festő készitette, ki Lehmannál tanult.

Cikk: A sátoralja-ujhelyi szinház.

Vas.Ujs.1883. 10.sz. 158.lap

MDK

Király József iparm.

a Munkácsy-díj III. fokozatát kapta.

Kiosztották a művészeti díjakat. Népakarat,

1957. ápr. 4.

Király József, iparművész MDH

A belső berendezést készítette.

Granasztói Pál: A Kecskeméti szállodáról 7. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. aug. 11.

Király József belsőépitész

A budapesti Sportszálló belsőépitésze.
Épitész: Brjeska István

Magyar Épitőművészet 1967/4. 38-42.l.

Király József bútortervező

Művelt Nép 1955. VI. 5. 7. o.

Csek Miklós: Néhány szó a bútortervező művészetről

MDK.

Király József

Dekorációs tervezéseiről

Esti Hirlap 1961.I.11.

MDK

Király József, butor

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

- 1

Nemzeti Szalon: művész
hivatalos művészetpoliti
tottak. 1907-ben épittet
Erzsébet /ma Engels/ tér
la gróf, a kiállitási he
Később a Műcsarnok kötel

MDK

Király József

butor

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959. dec.

M.D.K.

Király József belsöépitész

Résztvett a " Korszerü iskolabutork" tervpályázaton

Tantermi asztal és szék, repr.
Társtervezö: Preisich Anikó

Magyar Építömüvészet 1964/4. 10. 11. 1.

M.D.K.

Király József

A korszerü iskolabutorok tervpályázaton ac
korpuszok kategóriában dijazva

felemelt II. dij 3ooo Ft

Társtervezö: Preisich Anikó

Magyar Építömüvészet 1964/4. 12. l.

P.S.

M.D.K.

Király József belsöépitész

Résztvett a " Korszerü iskolabutorok" tervpályázaton / fogasok / repr.

Társtervezö: Preisich Anikó

Magyar Építömüvészet 1964/4. 10-11. l.

M.D.K.

Király József belsőépítész.

Résztvett a " Korszerű iskolabutorok" tervpályázaton
/ fogasok / repr.

Társtervező: Preisich Anikó

"Egyar Épitőművészet 1964/4. 10-11. 1.

M.D.K.

Király József

A korszerü iskolabutor tervpályázaton a fogasok kategóriában dijazva

II. dij looo Ft

Társtervezö: Preisich Anikó

Magyar Épitömüvészet 1964/4. 12. 1.

.Ä.D.

M.D.K.

Király József belsöépitész

Aranyhomok szálló belsöépitészi munkái / 1959- 62/

repr.

Épitész: Janáky István

Magyar Épitömüvészet 1964 / 4 . 14-23. l.

Király József

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

716.

KIRÁLY J. (kőműves)

Várady J * Dunántúli ref templ 2

Diósgyőr, 200~~0~~1.

378.0.

RÓNAI Péter

Elasztikus valóság és részlet
installáció, létra, alumínium bőrönd, 4 műanyag pohár, petróleumlámpába szerelt LCD-monitor, színes, hang nélkül, változó méretek, 1997

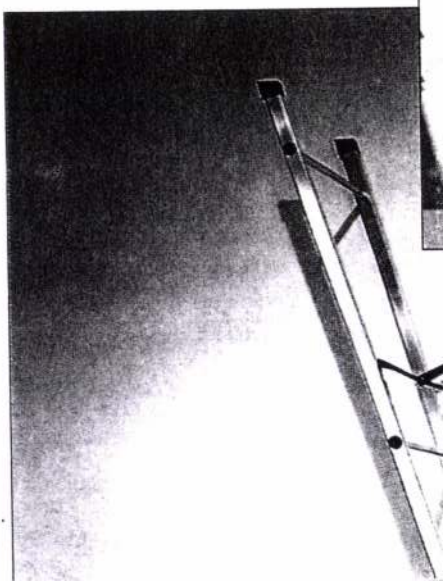

Kinday József
belsőépítész

M.D.K

A Magyar Képzőművészek Szövetségének
választmányi tagjává lett.

— A Magyar Képzőművészek Szövetségének választmánya
Művészet, 1966. június - 12 lap

Király József

Dezső János-Szűcs Elemér: "Budapest" Szálló /Szrogh György építész, Schrenk Ágnes kerttervező, Király József belsőépítész./ - Műszaki Tervezés, 1966. 11.sz. 26-27. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-283.l./ 247. l.

~~Király György~~

Király József

Az Iparművészeti Tanács és az OKISZ Lakásbútor pályázatán III. díjat nyert.

Repró: Szekrényspor.

Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 110. l.

Király József, [ ]

Király József: A Tér bútorprogram egyik ülőbútor-típusa, 1973

Király József:

bútorai,

8.

VADAS JÓZSEF:

KIRÁLY JÓZSEF belsőépitész

Formatervezés, tartalommal

A legjobb helyen látható a Formatervezés az iparban című kiállítás: a Tanács körút és Kossuth Lajos utca sarkán. Ott, ahol emberek ezrei fordulnak meg naponta; abban a bemutatóteremben, ahol közérdeklődésre számottartó kiállításokat rendez a fővárosi tanács. Hely és téma szerencsésen találkozott, hiszen a formatervezés — a szó mindennapi értelmében — nem művészet. Ezzel szemben közügy, mert akarva, nem akarva mindenkit érint.

Mi a design?

Design helyett formatervezést, formatervezés helyett mai iparművészetet is mondhatnék. Mond is — az, aki nem szereti az idegen szavakat, vagy aki azt akarja hangsúlyozni: ez ma az iparművészet. Hogy viszont mi *nem* a design, arról a magyar Design Center ötletesen terevezett kiállítása (építész *Gergely István, Gaul Emil*, grafikus *Zsótér László*) ad számot. Eszerint nem divat, mert nem változik évente, kétévente vagy akár évtizedenkint, mint a ruha hossza, a kabát szabása, netán a hajviselet formája. Nem kozmetika, nem a mégoly fontos felület korántsem mellékes szépségének ápolása, amelynek igen jelentős szerepe van — lehet — ember és tárgy, ember és ember kapcsolatában. (Vagy éppen egymástól való idegenkedésében.) A formatervezés nem álarc, amely elrejti azt, ami nem való a szemnek, vagy amelyről úgy gondolnánk, hogy csúnya, kellemetlen és idegen test. Még kevésbé hazug burkolat, amely feleslegesen utánoz valamit, mint a csillárok gyertyaégői, száz évvel azután, hogy a valódi, a viaszgyertya helyén megjelent a villany. A formatervezés nem stílus, mondja egy újabb tabló, egy szemléletes fényképsorozat, amely különféle kilincseket mutat be — régieket és néhány újabbat, valóban pompás darabokat. Ezeknek az a legfőbb jellegzetességük, hogy elsősorban ízlésről és korról adnak számot, s csak másodsorban jelzik — mármint formájukkal — használati funkciójukat. Ami azért nem követendő, legalábbis a mi mai felfogásunk szerint, mert „A formatervezés célja nem a FORMA, hanem az anyag, a technológia és a funkció ember szolgáló egységének megteremtése".

Mi a magyar design?

Elvben: könnyen beszélhetünk nemzeti sajátosságokról. Hiszen a fenti meghatározás egyik legfontosabb eleme az anyag. Márpedig minden országnak más-más nyersanyagai, más-más feldolgozási módszerei, hagyományai vannak. Az izgatóan lágy muránói lámpákat aligha lehet összetéveszteni a svéd orrefors-üvegek hideg csillogásával.

Gyakorlatban: annál nehezebb megragadni ezeket a nemzeti sajátosságokat. Gondoljunk csak arra, amit ezen a felvilágosító — mert a design fogalmáról tájékoztató — kiállításon is látunk: magyar formatervezés még nincs. Csupán néhány sikeres — legyünk pontosak: sikerültebb — darabbal dicsekedhetünk.

Horváth László Szaturnusz-készletével, amely díjat kapott itthon és külföldön, s amely azt szemlélteti: a formatervezés — részben legalább — esztétikai tevékenység. A fehér porcelánból készült tányérok, bögrék és tálalóedények gusztusosan telt formái plasztikai élményt adnak. Ha van ezzel a szép készlettel szemben kifogásom, akkor éppen az: túlságosan is a szépség uralkodik rajta.

Droppa Judit textiltervei azt példázzák: a formaterv szinte a gépen születik. A tervezőben egy mérnök is dolgozik. Ez a művész-technikus, hogy a formatervezés ötven évvel ezelőtti kifejezését használjam: gyártmánycsaládokat — egymással összefüggő darabokat — alakít ki. Ezáltal néhány elemből sok variáns hozható létre (több, mint amire a művész képzeletéből futná), és hat minta gyártható egy minta költségén (több, mint amit a legokosabb gépekkel meg lehet spórolni).

Király József bútortervező. Az egyszemélyű művész-technikust itt team váltja fel: tervező, mérnök, technikus közös munkája szükséges például egy jó székhez. Nevezetesen a Garzon nevet viselő búrtorcsaládhoz, amely a Székesfehérvári Bútoripari Vállalat terméke, s amelynek egzakt formáiban, mi több: rentábilis gyártásában — *Király József* mellett — egyenrangú szerepe van *Heincz Gábor, Rácz Lajos, Weiger Béla* szakmérnöki munkájának.

A formatervezői tevékenység nem fejeződik be a termék — például egy motorvonat — formai kialakításával. Azt is meg lehet — ha igényesek vagyunk: meg is kell — tervezni, milyen színűek és díszítésűek legyenek a különféle mozdonyok, tehervagonok, utazókocsik. Ennek a „profilkialakításnak" szép példája *Szalay István* diplomamunkája. Ő tervezte — a szerelvények színe mellett — a MÁV új emblémáját. Olyan formát talált (vagyis keresett), amelyben tovább él a régi szárnyaskerék, amely nem téveszthető össze más országok hasonló jelével, s amely az álló és a mozgó vonaton egyaránt azonosítható.

A formatervező — eszményi feltételek között — belső munkatárs. Az efféle szoros együttműködés három példájával találkozunk a kiállításon. *Finta Lászlóval*, aki az Ikarusz ismert autóbusz-karosszériáit tervezi; *Tóth Ferenccel*, aki — egy kisebb alkotóközösség tagjaként — állandó munkatársa a Medicor Műveknek; *Szabó Károllyal*, aki a Videoton hasonlóképp állandó formatervező stábjának tervezőjeként mutatkozik be. Munkájuk köre, színvonala, eredményessége különböző. Egy valami azonban közös bennük: személyükben a formatervező iparművész már megkapta a szerepét megillető helyet a termelésben.

Mi a szocialista design?

Ipar és formatervezés szoros — egyre szorosabbá váló — kapcsolatából sok más mellett az is következik: nálunk más a helye a formatervezésnek, mint a miénktől alapvetően különböző gazdasági szerkezetű nyugati országokban.

A nyugati gyárigazgató profitot hozó szakembert lát a formatervezőben; szerződteti és a hatalma alá vonja. A hazai gyárigazgató gyakran lila lelkű művészt lát a formatervezőben; nyűgnek érzi, és nem törődik vele. Ez a gyakorlat, a szomorú tapasztalat, amelyet joggal tesznek szóvá az üzemben családot vagy az üzemtől eltanácsolt iparművészek.

Én mégis optimista vagyok. Nem annyira természetemnél fogva, mint inkább a fenti különbséget okozó igazi különbség miatt. Ma még a mi helyzetünk rosszabb — a design-ról beszélek —, de az idő nekünk dolgozik. Nézzük csak: a tőkés mindenáron a fogyasztást akarja növelni; ezért felesleges új termékeket, illetve új ruhába öltöztetett régi termékeket is piacra dob. Ha a gépkocsik technikai felépítésén változtatni nem tud (nem is érdemes, hiszen a sebességet minden országban korlátozzák), változtat a külcsínen. Jól bevált konstrukciókat is eldobva, például a bogárhátú Volkswagent. A fogyasztónak termel ugyan (honnan kasszírozná be máskülönben a nyereséget?), de nem azonosan szolgálja a társadalom különféle rétegeit. Akiknek sok pénzük van, azoknak a szükségesnél jobbat (vagyis hivalkodót, proccosat, komplikáltat) gyárt; a kevés pénzűeknek pedig: a lehetségesnél olykor rosszabbat (avulót, gyorsan romlót, igénytelenebbet). A tartós jó minőség — hogy úgy mondjam — véletlen, az ellentmondó társadalmi érdekek kereszteződésének terméke. Ezzel szemben — nálunk — szükségszerűség. Olyan szükségszerűség, amelynek jelenleg a felismerésénél tartunk.

Miért nem luxus a design?

Újabban gyakran hallani: eddig sem volt nagy keletje az iparművészeknek, a következő években még kevésbé lesz. Nem kell a gyáraknak tervező, mert a nyugati export visszaesett, a belföldi piacon pedig inkább kevesebb, mint több áru van. Magyarán: elkel a bóvli is.

Ezzel a lemondó szemlélettel nem értek egyet.

Először is: exportképesek kizárólag formatervezett termékekkel lehetünk. Hallom a rádióban, olvasom az újságban és látom a televízióban: mi mindent szállítunk külföldre a jól tervezett elektromos készülékektől a „néger" munkában készülő bútorokon át a nem éppen ízléses textíliákig. És felvetődik bennem, hogy meg kellene vizsgálni: a designnal szövetkező híradástechnika vagy pedig a giccses üvegáru fizet-e jobban?

Másodszor: örüljünk, hogy nem kell változó igényekhez alkalmazkodnunk. Bosszankodom, ha nem kapok — teszem — szárítót a mosogatóhoz. Hogyne bosszankodnék, hiszen annyi jó termékünk van, amely csak időközönként kapható. Áruhiányos gazdálkodás — legyintenek rá a mindenben csak rosszat látók. Én pedig arra gondolok: nem is olyan rossz, ha a mi gazdaságunk nem akar százféle fogkefét produkálni. Akkor talán produkálni fogja azt a tízet vagy tizenkettőt, amire szükségünk van. (A fogkefe és a számok behelyettesíthetők.) Mert, hogy csak egy példát említsek, egyelőre a mi tartós fogyasztási cikkeink is ugyanolyan tartósak, mint a nyugatiak. Vagyis nem tartósak. Emlékszem első fridzsiderünkre és a hatvanas évek eleji Orion rádiókészülékekre. Azért emlékszem rájuk, mert jobbak voltak, mint a technikailag lényegesen fejlettebb maiak. Nem romlottak el, nem mentek tönkre egy-két év alatt. A tervgazdálkodás — az én értelmezésem szerint — azt, pontosabban azt is jelenti, hogy számolunk az idővel. Elképzedve értesülünk róla, hogy a házgyári házakat egy emberöltőre tervezik, ötven-hatvan év múlva le kell őket bontani, ötven-hatvan év múlva tehát meghatványozódik a probléma. Úgy érzem, a szocialista eszményhez az a modell áll közel, hogy a rádiók tíz-húsz év múlva is kifogástalanul működnek, hogy az eletromos jégszekrényhez két évtized múlva is lehet majd alkatrészt vásárolni, hogy mai bútorainkhoz öt, tíz, tizenöt, húsz, huszonöt év múlva is folyamatosan vásárolhatunk kiegészítő darabokat (a régiek nem mennek tönkre és az újak új varázst adnak a régieknek). A holnap is tökéletes rádió, az otthonunk darabjává váló bútor, az életre szóló jégszekrény cél ugyan, de — a társadalom nagyobb köréből nézve — eszköz. Eszköze az életforma tudatos alakításának. Annak, hogy az ember először megszokja, majd megtanulja, végül megkövetelje az igényes — a jövőnek szóló — munkát. A szocialista formatervezés elválaszthatatlan a termelésnek ettől az értelmezésétől. Tartalma az, hogy az emberi használat szempontjainak érvényesítésével segítsen e hosszútávú tárgyak kialakításában.

Két szerszám látható a kiállítás bevezető és bizonyító egysége között. Egy kőkorszaki penge és egy mai kés. (Ez utóbbi finn design.) Évezredek húzódnak köztük. Mégis nagyon hasonlítanak egymásra. Más anyagokból (kő, acél), más technikával (pattintás, hengerlés), más módon készültek (az egyiket nemzedékek ösztönösen halmozódó tapasztalata, a másikat a formatervező tudatossága alkotta). Pengéjük végletesen kiérlelt formáinak hasonlóságával azonban vitathatatlanul jelzik: van eszményi forma. Meg kell találni.

részletesen elemezte a műfordítás helyzetét; megállapította, hogy a magyar művek olasz tolmácsolásai általában még nem tükrözik hűen az eredeti alkotásokat.

Ezen változtatni kell, sőt lehet is.

Kiss Irén

ÁN:

a, könyörgés

tom!
lmetes fiam!
nét, menj el!
zólassz
hapfényről.
a ugyis
d mellém.
nyék sötét
n élek.

1977. ápr. 23. XXI. évf. 17. sz. 7. lap.

ÉLET ÉS IRODALOM

Bp.

A BUDAPESTI MOZIK MŰSORÁBÓL

1977. április 21–27.

ALFA:
Zorro (ol—fr) f4, 6, f9

BARTÓK:
Magas szőke férfi visszatér (mb. fr) 9, n12, f2.
Lúdas Matyi (m. rajzfilm) 4, 6, 8.

BÁSTYA:
A második utca foglyai (mb. am) h9, 11, n2.
A királylány zsámolya (m) f4, h6,8.
Zorro (ol—fr) este 10

MAGYAR FILMEK MOZIJA:
(BÁNYÁSZ)
Tilos a szerelem h9, 11.
Hangyaboly n2, f4,
Déryné hol van? h6,8,

CORVIN:
Szeress engem Lily! (mb. fr) f4, h6, 8

NAP:
Különben dühbe jövünk (ol—fr) h9, 11, n2.
A taxi utasai (mb. sz) f4, h6, 8.

HONVÉD:
Pirospöttyös labda (mesesorozat) f10, f11, f12, f1, f2, f3, f4, f5.
Mr McKlinley szökése I—II. rész (sz) 6-kor

KOSSUTH XIII.:
Zorro (ol—fr) 9, f12, 2.
Magas szőke férfi visszatér (mb. fr) f5, f7, f9.

MÁJUS 1.:
Lúdas Matyi (m. rajzfilm) 9, 11, 1.
Teketória (m) 3, n6, f8.

ÚJ TÜKÖR KLUB MOZI:
(MŰVÉSZ)
21-én **Magánbeszélgetés** (am) 11, **Huszárik Zoltán sorozat** n2. **Némó kapitány és a víz alatti város** (mb. ang) f3. **Az androméda törzs** (mb. am) h5.
22-én **A kutyás hölgy** (mb. sz) 7, **Neveletlenek** (mb. ang)** n10 **Magánbeszélgetés** (am) 11. **Irodalomóra** n2 **Cimborák** (m) f3 **A Mattei ügy** (mb. ol)) h5
23-án **Viharos alkonyat** (mb. sz) 7. **Neveletlenek** (mb. ang)** n10 **Magánbeszélgetés** (am) 11 **Huszárik Zoltán sorozat** n2 **Neveletlenek** (mb. ang)** f3, h5, n10.
24-én **A boldogság napja** (sz) 7 **Magánbeszélgetés** (am) 11 **Foky Ottó sorozat** n2 **Neveletlenek** (mb. ang)** f3, h5, n10,
25-én **Egyetlenem** (sz) h5 **Magánbeszélgetés** (am) 11 **Képzőművészeti óra** n2 **Helga és Michael** (mb. NSZK)** f3, **Otello** (sz) h5 **Neveletlenek** (mb. ang)** 7, n10,
26-án **Magánbeszélgetés** (am) 11 **Foky Ottó sorozat** n2 **Robinson és a kannibálok** (mb. ol) f3 **A fekete város I—II.** (m) h5, **Neveletlenek** (mb. ang)** n10,
27-én **Magánbeszélgetés** (am) 11 **Sportóra** n2, **Helga és Michael** (mb. NSZK)** f3, **Égi madár** (m) h5 **Neveletlenek** (mb. ang)** 7, n10,

PUSKIN:
Lúdas Matyi (m. rajzfilm) 10, 12, 2, **Teketória** (m) 4, n7, f9

SPORT:
Különben dühbe jövünk (ol—fr) f4, h6, 8,

TOLDI STÚDIÓ MOZI:
Hallod-e a kutya ugatását? (mexikói) 4, n7,
Egy kaland utóélete (fr)** f9
A Sakál napja (ang—fr) 23-án éjjel h11

TINÓDI:
Budapesti mesék (m) f4
Szöktetés (mb. am)** h6, 8,

URÁNIA:
Magas szőke férfi visszatér (mb. fr) 9, n12, f2,
Lúdas Matyi (m. rajzfilm) 4, 6, 8,

TANÁCS:
A kincses sziget (mb. ang) 21—23. és 25—27. 9, 11, 1,
Lotte Weimarban (NDK) 3, f6
Pókfoci (m) este 8,
Tíz kicsi csacsi (mese) 10, 11, 12, 1, 2.

UGOCSA:
Fekete gyémántok I—II. (m) h5
Az arany szelleme (rom) 8,
Zorro (ol—fr) 23-án éjjel 11.

VÖRÖS CSILLAG:
Jeremy (am) 9, n12, f2; 24-én 4, 22-től 4, f9,

A LENFILM STÚDIÓ BEMUTATKOZIK

eseménysorozat filmprogramja:

21-én **Mindig velem 7** (díszelőadás)
22-én **Az átadhatatlan kulcs** n7,
23-án **Sztyepán emléke** n7
24-én **A kék madár** n7
25-é **Idegen levelek** n7
26-án **...És más hivatalos személyek** n7
27-én **Húsz nap háború nélkül** n7,
(A filmeket szinkron-tolmács fordítja!)

GORKIJ:
SZOVJET FILMEK MOZIJA

A LENFILM STÚDIÓ RETROSPREKTÍV PROGRAMJA

21-én **Lányok az aknamezőn** f4, h6, 8,
22-én **Monológ** f4, h6, 8,
23-án **Blokád I—II.** f4 és 7,
24-én **A fej nélküli lovas** f4, h6, 8,
25-én **Hamlet I—II.** (orosz nyelvű előadás 3 és 6-kor)
26-án **Leár király I—II.** f4 és 7,
27-én **Párbaj** f4, h6, 8,

NAGYSZÉNÁSI MÁTÉ:

HÓLÉBEN FŐ

— Nem szeretem a lokális színeket — mondta a férfi, kezze a télikabát zsebében, sarkán hintázott, mert fázott a talpa. A festmény tulajdonképpen tetszett neki, csak nem tudta, hogy miért.

— Az nem olyan nagy baj — az aszony nevetett a háta mögött, szinte látta élesen kiugró metszőfogait —, mindenesetre begyújthatna, amíg én havat gyűjtök.

— Minek ide hó? — Megpördült a sarkain, az asszony összeharapta a tekintetét, meg is rágta, masnit is kötött belőle, de a férfi már semmin sem csodálkozott.

— Hát az úgy volt — mondta az asszony —, hogy amikor felépült a palotánk, nem tudtuk, hogy szomszédságba kerülünk egy félőrült festővel, aki autójával nyúlra vadászik és sarkvidéki télben meg is akarja enni. Nyáron van vizünk, a ciszternában, télen ritkán vagyunk itt, mint tudja, s ha szomjazunk, akkor bort iszunk.

Dermesztően pocsék bor, gondolta a férfi, de akkor már lobogott a tűz a kerek kis vaskályhában, az asszony egy rozsdás szikével feldarabolta a nyulat, hagymaillat, meg ez a kép itten, kezében a pohár bor, ült a billegős, háromlábú széken, lábát egy ászokhordó peremére rakta, néha az asszonyra nézett, nem lógott már rajta a kopott nercbunda, szürke nadrág, meg egy szűk blúz, halványsárga alapszínnel, mint a festményen a napsugárban fénylő sárga a téli tájban, a fenébe is! hány éve festi ezt az öblöt a maga levegőben szűrt színeivel, amelyen végül is híressé tette, s azt a nagy, buja fekete asszonyt Szigliget ormán és a parti kavicsok hullámos csörgése között, itt meg egy kis dilettáns orvosnő, valamivel jobb mellekkel, mint korábban gondolta, s milyen harapós fogakkal, te úristen!

— Nem tudta volna elkerülni ezt a szerencsétlen nyulacskát? — kérdezte az asszony, fakanállal emelgette a rotyogó húst.

— Én igen — mondta a férfi —, csak a nyulacska nem kerülhette el a sorsát.

— Ezt úgy érti, hogy előre megfontolt szándékkal, hidegvérrel ölt?

— Mondhatnánk így is. — Ismét a képre nézett; reflexből hazudok, gondolta. Idegesítette valami a képen már azóta, hogy itt van, s most kezébe vette a palettát, meg az ecseteket, színt kevert.

— Mit csinál? — kérdezte az asszony.

— Semmi különöset — mondta —, de ha megengedi, Fonyódot átrakom a déli partra.

Az asszony kacagott: — Gyilkos, maga egy hidegvérű gyilkos, miért nem növeszt szakállt?

— Miből gondolja, hogy a gyilkosok szakállt viselnek?

Állt a présház előtt, s az asszonyt nézte, aki egy piros fazékban ismét havat gyűjtött. Alattuk a Balaton árnyékban, sápadt-fehéren, de Szigliget napfényben fürdött, a nyárfák sora feketén villogott; és az asszony sárga blúzban. — Na, jöjjön, megmutatom magának a valőrt, ilyen árnyékhatást még nem látott. — Nem kiáltott, jószerint suttogott, mégis azt várta, hogy bekövetkezik a rianás. Az asszony csúszkálva szaladt fölfelé, kezében a piros fazék, havat markolt, és a festő nyakába csúsztatta és vigyorgott.

— Én meg mutatok magának hólében főtt nyúlpaprikást, ami szépen leégett, amíg a tájban gyönyörködött. — De csak ugratta: egészséges hús, zsír, meg hagymaillat az ócska kis présházban. — Én semmiből sem gondolom — mondta később —, hogy a gyilkosok szakállt viselnek. Csak a festők. Mondjuk Hemingway, amikor festőnek írta meg önmagát. Úgy nézne ki.

— Mert Hemingway is szeretett ölni? — kérdezte, s nem bánta volna, ha az asszony nem beszél, mert elege volt a tőmondatokból.

— Uhüm — bólintott, a paprikás levét kóstolta —, kicsit erős legyen?

— Ahogy Hemingway szerette — mondta, kezében ismét paletta, meg ecset. — Kedvem kerekedett átírni a festményét.

— Alá is írja? — Az asszony most ott állt az állvány mellett, beleképzelte a képbe, amint roppant fogaival leharapja Fonyód egyik púpját.

— Na nem, az azért túlzás volna.

— Miért? Eladnám és vennék az árán egy autót. Ámbár én is szignálhatom, és akkor végre lenne egy értékes darabja. — Kivillant az ínye, a nyál megcsillant a fogain. Ősasszony, gondolta a férfi, neandervölgyi ősasszony, túlméretezett harapószerszámokkal, törékenyen civilizált testtel; majd minden átmenet nélkül a vákuum fizikáján kezdett gondolkodni, képben, ahogy ő szokott, a retinájára festette a buja, fekete aszszonyt, tőle indult ki ez a hatalmas léggömb, telve a semmivel, nőtt, nőtt, egyre nagyobb lett, feszült, mind vékonyabb lett a gömb héja és ott csillognak már emenek a fogai, mi lesz, ha belehas kis sörét, a férfi rámeredt, s elpirult.

Az asszony nem pirult el, csak egy kicsit boldog volt.

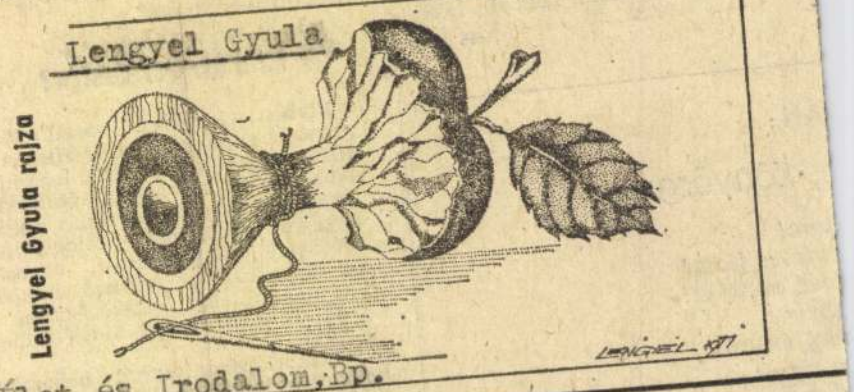

Élet és Irodalom, Bp.
1977. ápr. 23. XXI. évf. 8. lap.

— Gyere — mondta — nézz körül nálunk! Ott majd el is lakhatsz. Nincs sok fény, de nem élünk szűkösen.

Előttem ment, láthattam a hátát és a derekát. A nadrág nem árult el semmit; a nehéz bordó anyag csalóka volt. Csinos lehetett.

A millenniumi földalatti lépcsőjéhez értünk. Intett, hogy kövessem. A főút szeletenként tűnt el, s vele a fény, a sugaras kirakatok, a villogó gépkocsik.

Nehéz, az utcai vizeldééhez hasonlatos kátrányszag terjengett. A körülhunyorgó csempék csak megerősítették érzésemet. A Közlekedési Vállalat színei uralkodtak mindenen. Sárgák, koszmószürkék, fagykékek.

Nehéz vasajtóhoz vezetett, s egy akkora kulcsot húzott elő, hogy a táskáját egész hosszában elérte.

— Nyisd ki!

Beléptünk, a vizeldeillat valamelyest csökkent. Hosszú, pókos folyosó elején álltunk. Tétováztam.

— Gyere — ismételte — nézz körül nálunk, aztán majd meglátod. Itt legalább van hely.

Lengőajtóhoz értünk, s a föld illata váltott föl minden mást.

FŐÚTI ALBÉRLET

Nem a hó alól szabaduló zsíros, nem is az erdei avaremésztő, sem a sárrádermedő kiskunsági, semmiféle szabad földé. Ez dohos volt, bányák, pincék földje, ahol a gomba kel, ahol vak virágok ámítják magukat, és eltévedt patakok menekülnek fölfelé-iszonyodva.

A főút alatt álltunk. A lakás széles volt, a hat sáv teljes szélessége alatt húzódott. Határai a pincefalak lettek, ezen belül oszlopsorként álltak a fák. Igen, a főút fái, a gyökérzet jó része, s az a kevés a törzsből, ami még a talaj alá kényszerült.

— Mi vigyázunk rájuk — magyarázta türelmesen, s intett, hogy nézzek körül. Sárga lámpák szórták a világosságot; hiába birkóztak a mindent elborító homállyal.

Be nem látható távolságban nyekkent valami. Megrettentem, patkányra gyanakodtam.

— Anyám —, tájékoztatott a lány. Az alak közelebb került.

— Üdvözlöm — szólt az aszszony —, valóban én vagyok. A lányom már mesélt magáról. Maga ugyebár a Szomorú Félnótás?

Király József

Megbízást kapott Király József, hogy
a Mohácsi Történelmi Emlék
hely részére 30 db. faragott fa
kopjafát készítsen.

------:Köztéri munkák.

Művészet, 1976.december - 48.oldal.

Király József

A Mohács melletti sátorhelyi mezőn az 1526-os csata tömegsírjai fölött a közeli múltban emlékhely létesült. Fából mintázták meg Tomori, Lajos király és Szolimán alakját is. Az alkotók: Kő Pál, Király József, ifj. Szabó István és Kiss Sándor

Déli Hírlap (Miskolc), 1976. dec. 23.

Király József szobrászművész

a Mohácsi Történelmi Emlékhelyen Kiss Sándor, Király József és ifj. Szabó István szobrászművészek alkotásait Kő Pál 30 ~~faszo~~ faszobrával együtt aug. 29.-én avatják fel.

(-es-): Harminc szobor Mohácsra tart. Hétfői Hírek, 1976. aug. 16.

Kiraly József

Megbízást kapott az művész, hogy
a Margitszigeti Thermál szálló részé-
re plasztikus falburkolatot készítsen.

— : Vázlatai munkáiról.

Művészet, 1979. ~~november~~ december — 47 lap.

Egy kiadatlan és egy elfelejtett Ady-novella

Életművének a versek s a publicisztikai írások melletti harmadik nagy vonulatáról, a novellákról, maga Ady adta az első, mindmáig telitalálatnak tekinthető értékelést. „Más formájú versek", „Ady-versek... kissé ködszerű történés-kosztümökben", „novella-poémás kísérletek" — e meghatározások ma is kulcsot adnak az Ady-novellák helyes értéséhez, a novelláknak az Ady-oeuvre egészében történő elhelyezéséhez. A novellákat mégis — és annak ellenére, hogy legjobb darabjaikból már Ady életében öt, igaz, vékony, kötet jelent meg — csak sokára s nehezen ismerték el az Ady-életmű szerves részének. Első nagyobb gyűjteményük 1925-ben jelent meg, amikor az Athenaeum Földessy Gyula sajtó alá rendezésében együtt adta ki az előbb említett öt kötet anyagát, majd csak 14 év múltán, 1939 tavaszán juthattak az olvasók Adytól újabb novelláskötethez. Ekkor Ady Endre összegyűjtött novellái címmel s ugyancsak Földessy Gyula sajtó alá rendezésében a novellák jó kétharmad része, pontosan 221 vált hozzáférhetővé az akkor számon tartott 305 novella bibliográfiájával együtt. A Földessy-féle két gyűjtemény azonban csekély visszhangot keltett. Az áttörést Ady novelláinak értékelésében Bustya Endre 1957-es marosvásárhelyi, illetve 1961-es, a Szépirodalmi Könyvkiadónál megjelent budapesti kiadásai teremtették meg. E két, a teljesség igényével fellépő, gondos jegyzetekkel ellátott s csaknem kritikai igényű kiadás nyomán időrendbe szedve 336 novella birtokába jutottunk. Sokáig úgy látszott, Ady novellisztikáját nem gyarapíthatjuk már újabb darabokkal, de az elmúlt év során előbb az Új Írás márciusi számában Koczkás Sándor, majd a Kiskönyvtár sorozatban Régi tavaszi háború címmel megjelent válogatásában Varga József publikált addig nem ismert Ady-novellát (Gyurka mint poéta és Bálint pap miséi).

Ady novelláinak sorát most további két írással gazdagítjuk. Az elsőnek ezek közül külön érdekessége, hogy a jelek szerint sohasem látott nyomdafestéket. Cím nélkül, Ady ceruzaírásával kéziratban maradt ránk, s A. 163-as jelzeten a Petőfi Irodalmi Múzeum Kéziratára őrzi, ahová 1966-ban Ady Lajos örökösétől, Tóth Anikótól került. Az oldalszámozott, négyoldalas kézirat sajnos nem teljes mű, csak töredék, s ez esztétikai megítélését is nehézzé teszi. Művét Ady mindenesetre megjelentetésre szánta, hiszen a kézirat az egyik törlés, beszúrás ellenére is láthatóan nyomdai célra készült tisztázat. Szerkesztőségbe azonban a kézirat bizonyára nem került. Ezt nemcsak az valószínűsíti, hogy szerkesztői bejelöléseket a kéziraton nem találunk, hanem a cím hiánya is. Aligha képzelhető el ugyanis, hogy írását Ady cím nélkül adta volna le. Nagyobb problémát jelent a novella időrendi elhelyezése. Ehhez gyakorlatilag semmiféle fogódzónk nincs. Nem tudjuk a novellatöredéket motívumok alapján sem más novellákhoz kötni, így csak feltételezhetjük, hogy az Adynak a tízes évek elejéig terjedő, írásokban gazdag termést hozó novellaírói korszakából való.

Az alább közlésre kerülő másik novella a háború alatt keletkezett, akkor, amikor Ady már csak kivételesen élt a novella műfajával. Az írás a Világ 1915. április 11-i számának 7. oldalán jelent meg, s az év egyetlen Ady-novellája. A novella kapcsán ki kell emelni, hogy a Világban Ady ezzel indította Távol a csatatértől című önálló s jó fél éven át háborús versei és publicisztikai írásai javának teret adó rovatát. Az írás tematikailag a novellák közül csak a Búcsú Virágos Pétertől című, 1918-ban írt novellához kapcsolható. S bár a novella semmiképp sem sorolható Ady legjobb novellái közé, mégis megérdemli, hogy felhívjuk rá a figyelmet, s kiemeljük az elfeledettségből.

A két novellát szöveghűen, de — az Ady kritikai kiadás gyakorlatának is megfelelően — mai helyesírással adjuk közre. A novellatöredék címeként szögletes zárójelben megtartottuk a kézirat múzeumi feldolgozásakor adott címet.

[Básthy Pál úrfi]

Rózsás arcú, merész kiállású, étvágyas, húszéves ember volt Básthy Pál, amikor homlokára sült a szép kegyetlenség bélyeges csillaga. De már előbb a lelkes és kissé irigykedő diáktársak jóvoltából épülni kezdett az erős, kegyetlen, hódító Básthy fiú legendája. Básthy Pál győzött tanulásban, vívásban, tornában, játékban és iskolás, ébredező nők nyugtalan álmaiban. Kopott, savanyú, hitük vesztett, hamarvénült tanárai titkolt dühvel és belső sírással bámulták ezt a büszke, szerencsés fiút. A diáktársak haraggal, kínosan hozzászoktak, hogy boldognak kell lennie annak, akit ő barátságába fogad. Pedig a Pál barátsága nem is volt barátság, ő maga a barátságot, ha kedve tartotta, adóként kivetette és behajtotta. Kész szenvedés, föláldozás volt az ő élete köré kerülni, s ezt azok is tudták, akik erre iparkodtak. Pedig ő eleinte nem is tudott arról, hogy ő kegyetlen, s hogy kegyetlenségének csillaga már-már ragyog ifjúságában nemes, fehér, sima homlokán. Csak akkor fogta be ezt is hódításainak, babonás győzhetetlenségének hadiszerszámai közé, amikor rájött, hogy illik ez is neki. De ő alapjában ártatlannak s jóságosnak vallotta magát, csak éppen hogy hite szerint nagyon érdemesen kívánta és szerette az életet. Eszébe se mert ötleni, hogy ez valaki másnak is jogá[illegible] hetne, s hogy élhessen olyan valaki, akivel szemben kímélet illet[illegible]k. Semmit se akart mástól elvenni, de semmi se volt, amit másnak meghagyott volna, ha megóhajtotta s elérhette.

Tudatossá, keménnyé akkor vált a Básthy kegyetlensége, amikor elérkezett a heves, válságos szerelmek jellemfaragó kora. Már előbb, régen sugdostak a pajtásai az Ilonka és Eszter nevezetű, vajmi különböző leányok megkínoztatásáról. Eszter afféle félnevelőnőként került a Pál két nővérkéje mellé még Pálnak ébredő férfiasságú korában. Három évig maradt a csöndes, rejtett érzékiességű, barna, lompos szépség a Básthy-háznál, ahol cselédféle fél évig se bírta ki. Szerették, büszkék voltak reá, sőt majdnem jól bántak vele, amikor Eszter egy napon zokogva, összetörve kijelentette, hogy ő távozik:

— El kell innen pusztulnom, így parancsolta Pál úrfi — vallotta a leány —, mert ő megunt már engem, s más valakit szeretne.

Méltatlankodott, lázadozott, dühöngött a família, de egyben szinte szívüket csiklandozta a büszkeség, hogy milyen erős az ő Páljuk.

Az Ilonka-legenda már súlyosabb tragikumot rejtegetett: Ilonka a Pál egyik barátjának a nővére volt, s méregitalt ivott. Különös szerencse, hogy fölépült, mert Pált kívánta látni még egyszer, különben meghal, s Pál nem kívánta látni Ilonkát.

S e két főbb legenda boldogító terhével s a szép kegyetlenség bélyeges csillagával indult — mint említettem — Básthy Pál.

Lovas Dani Mózes

Alig felejtette háta mögött Nagyváradot, megszomjazott, s megállott a három lóval egy falutlan, árva kocsma előtt. Rosszul tette talán, de hig áldomás volt a váradi, és sietős volt ott, a lóvásártéren. Még nehéz és bánatos is volt a dobokai magyar, aki szabad csiszárnak született. Három év előtt még ő kötötte el újféle kupec-zsivány módjára a gebéket és táltosokat. Most egy gazdag örménnyel járja a vásárokat, kínlódik, mustrál, alkuszik s kocsiskodik másnak. Ha valaki annak idején kicsi pénzzel segít vala rajta, most volna csak érdemes lókupecnek lenni. Most becsülik csak igazán lónak a lovat, s a szerencsés embernek szüret ez a háború. Bánatostul együtt szüret volna — tűnődött a kocsmában Dani Mózes, ló-hazavivő, aki volt. Dani Mózes, az a Dobokába árvult székely, akinek már Doboka se volt igazi Erdélyország.

Katonák alá vette őket a büdös örmény — gondolta tovább —, s bizony isten jó vásárt csinált. Kisebbik fiára gondolt szemérmesen sóhajtva, mert a kisebbiket bakának vitték el, akire nem juthat a három paripából. A nagyobbik Dani gyerek nem szorul lóra, mert az huszár, s ha kilövik alóla a lovát, kettőt hajt be érte a muszkán.

Szóval egy liter bornyi új bölcsességgel és bánattal indult neki Erdélynek s abban is Kolozsvárnak Dani Mózes. Váradon nagyot abrakoltak, a kocsma-állásban szinte friss lóherét faltak a fényes szőrű Tokio-rokonok. Hát nyargalásztak is egy kicsit Dani Mózessel, akinek ez tetszett, s aki váltogatta a jó lovak hátát.

Sokszor együtt tartott az országút és a vasút, s menő-jövő gőzösökkel találkoztak Daniék. De nappal volt még, a lovak csak éppen ijedezgettek. Ám alkonyodni kezdett, Dani Mózes pedig álmosodni, a gőzösök tüzes szemeket meresztgetve prüszköltek. Már túl voltak a Király-hágón Daniék, néminemű leg otthon, mikor egy horkanás, egy zuhanás, s a három paripa ember nélkül elvágott. Egy soklámpásos vonat vadította meg méltán őket, sebesült katonákat hozhatott.

Dani Mózes öt perc múlva jött annyira magához, hogy káromkodni próbáljon. Nehéz volt, a teste még nehezebb, a járás a legnehezebb, de elbírta magát a vasúti stációig. Ott telefonáltatott összevissza a lovak dolgában, s aztán bekopogott egy világos ablakocskájú oláh kunyhóba.

Itt már keveset beszélt, pedig jól ellátták, jó szalmát tettek alája riadt, derék emberjószágok. Először a lovak után kiáltozott, éjfél körül a fiaival beszélt az anyjuk nevében is, hajnalfelé a Kossuth-nótát nyögte.

Akkor már a vendéglátók rémüldöztek, mert halált szagoltak, s álmukból verték föl szaladva a bírót, kisbírót, jegyzőt s doktort is, mert véletlenül találódott e faluban.

Beszéd, nóta, kik nehezen indultak meg először Dani Mózesből, most már harsányan zengtek ki. Csak közben-közben eltorzult arccal nyögött Dani Mózes, amit nagy fájdalom híján aligha tett volna. De legerősebben a régi katona élt benne, mielőtt meghal, a fiaival járó. Megbocsátott sorsának, az örménynek, s úgy látta, hogy a lovaknak igazuk van. Azok egyenesen a csatába mennek, mielőtt az örmény üzleti huzavonával kedvüket szegné. Reggel a vasúthoz vitték, de a vonat látása olyan dühbe hozta, hogy egy szempillantással meghalt. Ez a vonat is béna hősöket hozott a harcból, s talán egyik fia köztük lehetett Dani Mózesnek.

*

Mai szemmel nézve különösnek tűnhet, hogy az utóbbi novella kapcsán a korabeli konzervatív sajtó okot látott arra, hogy belekössön Adyba. Az Andor József által szerkesztett, szélsőségesen konzervatív Élet című katolikus hetilap 1915. április 18-i számának 391. oldalán a következő glosszát fűzi Ady novellájához:

Lovas Dani Mózes. Tudom, hogy sohasem élt, sohase halt meg. De ahogy a Világban a gyászjelentését olvasom, sajnálom, mintha az atyámfia volna. Hogyne. Szegény ködlegényt Ady Endre siratta el. Prózában cselekedte, átkozottul „kötetlen" formában. Ezt a sorsot Lovas Dani Mózes sehogy sem érdemelte. Nem. Még akkor se, ha lókötő volt. Mert akkor is vers dukál neki. És ezt a gyönyörűséget Nagy Költőnk megszerezhette volna az egész országnak. Annak az aszott ugarnak, amelybe ha effajta prózai magot vetnek, nem teremhet mást, mint bolondgombát... Valamire mégis jó ez az icike-picike rapszódia. Arra, hogy ama versek értelmi titkaihoz is közelebb férkőzhessék a maradi magyar. Az, aki úgy ír, ahogy beszél. Józanul, magyarul, értelmesen.

Közzéteszi: LÁNG JÓZSEF

Kritika 1977/5

…ol kezelhető bútorokra van szükségünk. *A gyakorlatban azonban* — a fentiek ellenére — *minden maradt a régiben.* Olyannyira maradt, hogy Cseh Miklós kritikája elvi következtetéseiben mindmáig nem vesztette el érvényét. Királynak lett ugyan állása, nem is egy: először a Dekoráció és Kiállítástervező Vállalat, aztán az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem, majd a KÖZTI alkalmazottja. De *Király József iparművészeti státusa a főiskola utáni egy évtizedben sem változik meg.* 1957 és 1963 között számos pályáza-

Thonet-rekonstrukció

ton vesz részt, helyezett és nyertes is volt, ám *egyetlen elképzelését sem kivitelezték. Több* belsőépítészeti munkát végzett (Gellért Szálló, isztambuli Török Szálló, Alkalmi Áruház, Tóvendéglő, kecskeméti Arany Homok Szálló, Sport Szálló), de tervezésről szó sem lehetett. *Készen vásárolható bútorokkal kellett beérnie,* készen vásárolt bútorokból rendezte be a belső tereket. A hatvanas évek elején tehát Király József még mindig nem bútortervező volt, hanem *lakberendező.*

*

(Külföldön) „Egy meg nem valósult tervezés legfeljebb elméleti gyakorlatnak, kísérletezésnek fogható fel. Hibáinak tanulságát ritkán vonhatja le az ember. A tanulságokhoz: a megvalósulás, a gyakorlat kell" — vallotta Király József. Aki megunta a meg nem valósult terveket, s 1963-ban először Belgiumba, majd Dániába utazott.

Azt hihetnénk: azért, hogy feloldja a vágyai és lehetőségei közötti ellentmondást. De nem ez történt. Épp a fordítottja. Király József nem a személyes érvényesülést kereste idegenben, ha történetesen a személyes gondjain próbált is segíteni. Hanem? Bár a hazai tapasztalatok nem kecsegtettek sok jóval, ő mégis tanulni akart, hogy jobban és eredményesebben szolgálhasson.

A Knoll International egyik belga leányvállalatánál helyezkedett el. A cég olyan jelentős tervezőket foglalkoztat, mint a finn Aalto és Saarinnen. De ennél az adaléknál fontosabb számunkra, mert Király számára is fontosabb volt, hogy a *kint töltött egy esztendő alatt több terve valósult meg, mint idehaza a főiskola utáni tíz évben.* Tervezett irodaberendezést, bérházat, banképületet, színházat. Eközben megismerkedett a gyártás egész folyamatával. Nem folyóiratokból szerzett magának nyilvánvalóan felszínes információkat (mint iparművészeink nagyobb hányada), még csak nem is az üzletekben kapható árucikkek láttán vont le magának gyümölcsöző tanulságokat (mint iparművészeink kisebb hányada). *Igazi formatervezőként az üzemben végigkísérte a tervezés és gyártás összehangolt, mert egymást feltételező és egymásra épülő folyamatát.* Eközben megismerkedett a skandináv iparművészettel, amelynek az a sajátossága, hogy a kézműveshagyományból nőtt formatervezéssé. Tehát a legkorszerűbb technológiára épül, de sosem túlságosan szabályos, mindig hagy teret az emberi esetlegességnek.

*

(A képzőművész) Hiába azonban a sok szakmai tapasztalat, hiába a mi adottságainkkal közösen rokon skandináv iparművészet felszabadító hatása, Király József *hazajövetele után sem tervez.* Még kintről küldi haza az iskolabútor-pályázat terveit, első díjat nyer velük, de a bútorok sosem készülnek el. Jelképesen. Mert az egyre jobb tervek és egyre ritkuló kivitelek jellemzik a következő éveket. Csak sorolom a hazatérés utáni munkákat, a meddő gerjedés dokumentumait: OKISZ bútorpályázat (1967), miskolci pályaudvar felvételi épülete (1968), NDK-beli városközpont (1969), gödöllői emlékmű (1969), Citadella-pályázat (1970), állandó építőipari kiállítási épület (1970), Kábelművek irodaház (1970), Tatabányai Kórház (1971), ÉGSZI irodaház (1971). Döntő változást az sem hoz, hogy 1969-ben az IPARTERV-hez kerül. Úgy látszik: hadilábon áll a szerencsével. Szinte egyidőben — 1969—70-ben — tervezi a Budapest Szálló és a Margitszigeti Nagyszálló belső kiképzését. Ez már testre, pontosabban: szellemére szabott feladat. Néhány bútor és lámpa végre a saját elképzelései alapján készül. Csakhogy a Budapest Szállóért olyan súlyos kritikát kap, amelyet a Margitszigeti Szálló sikere, a fotelok hívogató kényelme és a világítótestek laza eleganciája csupán semlegesíteni képes. Megmenti Királyt a botránytól, de régi állásában tovább nem maradhat.

Így lett, átmenetileg, képzőművész. A fa mindig is kedvenc anyaga volt, mint belsőépítésznek, szinte nyersanyaga. Ismerte, olykor fel is használta egy-egy kisebb plasztikához. 1969-ben azonban azt a megbízást kapta, hogy tizennyolc négyzetméteres fa domborművet készítsen a győri Vízügyi Igazgatóságra. Kapóra jött ez a feladat, hiszen a tervezőirodából kifelé állt a rúdja. Most végre kiélhette vágyait: izgalmas fakturális játékot alkotott a víz körforgására utaló kompozícióban.

*

(A designer) A szobrászat persze kompromisszum volt; hasonlóképp melléktermékek azok a faragott tálak, tányérok és kanalak, amelyeket unalmas értekezletek közben és között készített. Király József akkor már tudta, saját sorsán tapasztalnia kellett: valamirevaló iparművészetet ma kizárólag a gyárban lehet megcsinálni.

A felismerést tett követte. Így lett 1972-ben a Szék- és Kárpitosipari Vállalat tervezője.

Király József *csaknem húsz évi keserves munka után kezdte igazából építeni az életművét.* Az öblös és mégsem nehézkes fotelokkal, a játékos és mégsem cikornyás Thonet- (vagyis hajlított fa) székekkel, a tarka szövet, a vékony fémcső, a színesre festett fa szépségét maradéktalanul érvényre juttató és mégis kényelmes ülőalkalmatosságaival. *A hetvenes években került olyan helyzetbe, hogy a szó valóságos értelmében konstruktőrnek mondhatta magát.* Vállalta azt az üzletekbe kerülő bútorok tervezésével, amit negyven és ötven év között már aligha, Munkácsy- és Ybl-díjjal pedig bizonyosan nem vállalnak a kollégák: a függést — főmérnöktől, osztályvezetőtől és igazgatótól, no meg a megfejthetetlen észjárású kereskedelemtől, amely csak a visszautasításban hatékony.

Elméleti igényesség — a dolgok végiggondolása — hatja át munkáját. „Bízom abban — írja egyik cikkében —, hogy… a józan ész által már számtalanszor követelt csomagolt, lapelemes, katalógusból összeválogatott bútor is megjelenik végre a hazai bútorüzletekben." Az olyan bútor, tegyük hozzá, amilyent az NDK-ban már régen gyártanak. Amely nálunk is keresett, s amelynek az a lényege, hogy a sokféleképpen variálható (egyszersmind könnyen csomagolható és szállítható) alapelemekből ki-ki a maga igényei szerint állíthatja össze (vásárolhatja meg) a berendezését.

Ha nem is ilyen bútorokat tervez a Szék- és Kárpitosipari Vállalat vezető tervezőjeként, mindenesetre úton van felé. Különösen a *Tér* bútorcsaláddal, amelyet a legjobban Király saját szavai jellemeznek: „A tér elnevezés berendezési elvet is jelent. Azt akarom, hogy a bútorcsalád mai építésű, mai alapterületű lakásokban is jól funkcionáljon, kevés helyet foglaljon el, de ugyanakkor maximális kényelmet nyújtson. A sorozatgyártás szempontjaira figyeltem akkor, amikor azonos alkatrészekből, tehát a gyártást megkönnyítve, állítottam össze a különböző szék-, fotel- és asztalformákat… szeretnénk megoldani a szétszerelhetőséget és a dobozban történő szállítást."

*

(A lázadó) Király József végre azt csinálhatta, amire a főiskola óta készült, és amit nem tudott megcsinálni a tervezőintézetekben. A Szék- és Kárpitosipari Vállalat sem járt rosszul vele: legalábbis az Otthon-kiállítások sikereinek-díjainak tanúsága szerint. Királynak, mint a fenti idézet vége jelzi, további tervei voltak; s gondolom, a fejlődő bútoriparral újabb lehetőségekhez jutó vállalat is tudott volna neki feladatot adni. Harmonikus kapcsolatot feltételezhetnénk tehát, az együttműködés mégis szakítással végződött.

Vajon miért?

Levelében Király arra hivatkozik: *hozzá nem értők szóltak bele a tervezésbe;* s arra utal: amire ő nem volt hajlandó, azt megcsinálták az autodidaktákkal. Személyesen nekem még azt is elmondta: *évi száz — jobbára hiábavaló — tervet kellett készítenie.* Háromnaponta egyet.

Mindkét dolog igaz; mindkét jelenség általános tapasztalat. Iparművészeink arra panaszkodnak, hogy nem tekintik őket szellemi partnernak a gyárban. Elnéznek fölöttük, vagy kihasználják őket. Mégis úgy érzem: *pusztán az üzemet, pusztán a Szék- és Kárpitosipari Vállalatot elmarasztalni ezért az áldatlan helyzetért nem lehet. Felelős ugyanis*

Szék a „Tér" bútorcsaládból

a szakma is. Az iparművész-társadalom. Király szakított ugyan a Szék- és Kárpitosipari Vállalattal, de az ipart ő nem hagyta el: jelenleg a Székesfehérvári Bútoripari Vállalat tervezője. Vajon hányan tettek volna így az ő helyében? A kérdés költői, hiszen alig néhány belsőépítész dolgozik bútorgyárakban. Ott, ahol kellene, ahol szükség volna rájuk. Személy szerint bosszankodhatom azon, ami Királlyal József történt. De nem csodálkozom. Amíg egy szakma nem veszi komolyan önmagát, addig mások sem tekintik nagykorúnak.

VADAS JÓZSEF

Hol lakunk 2000-ben?

Van egy művészeti terület, amely alig kelt visszhangot a sajtóban (kivéve, ha valaki föl nem sikolt egy súlyos és helyrehozhatatlan baklövés láttán). S ez az építőművészet, vagy nevezzük csak így: építészet. Ha érzékem volna az esztétika tudományához (aminthogy nincs), elmélkedhetnék arról: nem az-e a közöny oka, hogy az építőművészet nem tartozik a mimetikus, tehát a külső valóságot közvetlenül tükröző, utánzó művészetek sorába. De akkor mit csináljunk a zenével? Az se használja föl a mimézist. Vagy azt az elméletet fogadjuk el, hogy míg valamennyi művészet autonóm, az építőművészet alkalmazott, s így elégedjék csak meg a Hamupipőke-szereppel?

Nem! Valami más oka lehet annak a mostoha sorsnak, amelyben hosszú ideje része van az építészetnek. Már arra is gondoltam: nem akkor kapott-e *dégoût*-t mindenki, akinek az építészetről mondanivalója volna, mikor huszonhat évvel ezelőtt egy elméleti építészeti vitán „kiporozták csúfosan" az úgynevezett „modernista építészet"-et, melyet ellenséges kulturális irányzatnak, egyenest reakciósnak bélyegeztek? Nem — a művészeti élet irányításának akkori módszere már a múlté: szebbnél szebb, esztétikusabbnál esztétikusabb, egyszersmind funkcionális feladatát is jól ellátó épületek egész sora épült, hirdetve a szocialista Magyarország szinkronját a kor építőművészetével. A kérdésre nem tudok válaszolni (nyilván más sem), így csak a tényt rögzíthetem: alig van visszhangja azoknak az alkotásoknak — egyes épületeknek, egész városok új arculatát megrajzoló rendezési döntéseknek, az új falukép kialakulásának, az üdülőtelepek riasztó átrajzolásának —, melyek nemcsak a mi életünk mikéntjét szabják meg, de színdarabnál, filmnél, versnél, táblaképnél hangsúlyosabban eldöntik, tartósan és visszavonhatatlanul, azt is: milyen esztétikai környezetben fognak élni gyermekeink, unokáink; a városok, a falvak, a házak, a terek, a lakótelepek, melyek körülveszik majd őket, milyen hangulatra, kedvre, közérzetre hangolják őket: fölvidítják-e vagy elszomorítják. Röviden: kevés szó esik arról: hol lakunk majd 2000-ben, s a XXI. században, mely itt ólálkodik már a sarkunkban.

A szakfolyóiratok kivételével jószerint a Televízió az egyetlen olyan — nem is kis hatásfokú — fórum, ahol három éve műsorsorozat foglalkozik az építészettel. (Unokáink is látni fogják.) Építészek és nem szakemberek vesznek részt a filmbejátszásokkal tarkított vitaműsorban. A sorozat első adása a budapesti belváros hat új középületével foglalkozott, a következő műsorok a lakótelepekkel, a budai hegyek beépítésével, a magyar falu új építési divatjával, a sátortetős, vagy más néven kvadrátházas falu kialakulásával. Ezt követően az úgynevezett nyaraló-építészet, pontosabban a „hétvégi nyomor" építészete volt műsoron: hogyan szeplősítik meg miniatűr palotákkal és kalibákkal az ország legszebb természeti tájait, a Balaton, a Velencei-tó, a Duna-kanyar vidék. A további adások témái ezek voltak: a vidék új városközpontjai, a művelődési házak, a pályaudvarok, a községi úgynevezett nevelési központok építészeti problémái. A tizenkettedik adás kamerái Debrecenbe vitték el a nézőt.

Debrecenben születtem; életem első tizennyolc évét a tízes-húszas esztendők nagy alföldi városában töltöttem el. Ott, ahol az ifjú Petőfi egy kemény telet didergett át, s amelyre — bármily sokat szenvedett is benne — jólesett emlékeznie. Abban a városban, melyet Ady a maradandóság jelzővel illetett, mely — ha filológiailag elemzem a verset — számomra nem a maradiságot jelenti. Még akkor sem, ha a költő egy másik versében igyekezett megrémíszteni a debreceni „tatár agyvelők"-et, hogy „nagy baj leszen majd akkor, / Ha vörösen bejön a Délibáb". A vörös Délibáb harminchárom évvel ezelőtt bejött Debrecenbe, de alig telt el néhány évtized, s a városnak nemcsak konok civis lelke változott meg, megváltozott maga a város is külsőleg, építészetileg, különösen az elmúlt néhány évben — egykori szülöttei nem ismernek rá. „A világ: Nagyerdőtől vasútig" — írta Ady csúfondárosan. Az egykori Debrecen ma jószerével ennyi: ez a főutca, az sem teljesen — a város többi részét hajszolt ütemben markológépek semmisítik meg, s az egykori földszintes házak helyén jobbára tizenegy szintes panelházak ostromolják az eget. A régi Debrecen kevés műemlékével, sok emlékhelyével, a „kálvinista Róma", az 1849-es büszke trónfosztó főváros, a szabad ország 1944-es örömittas fővárosa — eltűnik, s nincs senki, akit e különös s csak részben magyarázható városfejlesztési metamorfózisért a vádlottak padjára lehetne ültetni. Debrecennek — mint minden lakott helynek ebben az országban — meg kell újulnia, de furcsa érzés keríti hatalmába azt, akinek valaha köze volt e városhoz, ha azt a radikalizmust látja, amely tekintet nélkül mindenre, gyakorlatilag egy új — jobbára jellegtelen várost épít föl az egykori kertek övezte, sáncok nélkül is létét megvédeni képes, folyó nélkül, építőanyag nélkül várossá lenni tudó s a világ legnagyobb falujának nevezett Debrecen helyett. Az összképen nem változtat az a tény, hogy Debrecen néhány értékes épülettel gazdagodott az elmúlt években. Hogy csak két példát említsek: a főiskolai rangra emelt zeneművészeti szakiskola szép épülete, melyet Mikolás Tibor, a Debreceni Tervező Iroda főmérnöke és az új sportcsarnok, melyet Kertay László, a DTI — e művéért most Ybl-díjjal kitüntetett — mérnöke tervezett.

A Televízió kérésének eleget téve, elvállaltam, hogy az *Unokáink is látni fogják* tizenkettedik adásában három építész mellett részt vegyek a Debrecen újjáépítéséről szóló vitában. Szándékom ellenére nekem jutott az *advocatus diaboli* nem is mindig rokonszenves, helyenként demagógnak látszó szerepe. Az adást alkalmasint sokan látták, a legtöbben — gondolom — Debrecenben. Úgy érzem: nyomtatásban sem árt visszatérni az elhangzott és el nem hangzott problémákra, s nemcsak debreceni, hanem általános tanu[lság] minden eddigi és ezutáni városrekonstr[ukció] szempontjából.

Nézzük először a szűkebben vett debreceni városrendezési kérdést. Mint a városrendezők mondják: Debrecennek kevés a műemléke. Ez igaz, de emlékhelye annál több van. Eltüntették a Fűvészkert utcát, ahol Kölcsey lakott volt, a Darabos utca bal oldalán még áll ugyan Csokonai Vitéz Mihály lak- és halálozáshelye, a 19-es ház s a 33-as, ahol Ady lakott volt újságíró és jogász korában, de ezek is lebontásra ítéltettek. Csokonai szobrát — Izsó Miklós egyetlen reprezentatív alkotását — épp a tévéadás előtt távolították el helyéről, s valahol másutt állítják föl. Lebontják a Nagytemplom bal oldalán a házakat, köztük egy gyönyörű copfstílusú épületet, mert útjában van a tervezett (és értelmetlen) utcakiegyenesítésnek.

A világon mindenütt féltő szeretettel őrzik nemcsak a műemlékeket, az emlékhelyeket is. Ha háború vagy földrengés pusztít el egy várost, a rekonstrukció során igyekeznek visszavarázsolni a régit, melyhez rengeteg érzelmi és hangulati elem köti a város lakóit. A régi tervek alapján építették föl Varsó elpusztult óvárosát, hogy egy közismert példát említsek. Ahol az ódon, földszintes ház útban van, mert a tervek ott magasházakat irányoznak elő, a kegyelet megtalálja a módját az emlék megőrzésének: egy falrészt vagy egy jellemző elemet beépítenek az új épületbe, s emléktáblával jelölik meg a nemzet valamelyik nagyjának lakó- vagy szülőhelyét.

Debrecen alighanem az egyetlen magyar város, amely a belvárosba hozta be a lakótelepet. A város lakosainak száma az elmúlt évtizedekben alaposan megnövekedett; ez tény. S az új lakóknak lakás kell. S a nagyüzemi lakásépítés terméke, mióta ismeretes a házgyár s a toronydaru: a sokszintes paneles lakótelep. Gazdasági és technológiai központi előírások kötik meg a tervezők kezét. Ez mind igaz. De minden város, hacsak nem egyszerre építik föl, mint például Dunaújvárost, úgy nő, hogy az új részek kifelé mutatják a terjeszkedés irányát. S a lakótelep az úgynevezett *nőtt város* külső peremén mint gyűrű fogja körül a várost. Szűz területen vagy a slum viskóinak lerombolása útján nyert terepen épülnek a magasházak. Debrecenben a panelházak betörtek a belvárosba. Eltűntek a történelmi múltú kertek; a Libakerttel kezdődött, de ott még csak négyszintes házak foglalták el a zöld területet. A Vénkertben, az Újkertben, a Dobozi- és Kandia-telepen, de közvetlenül a kollégium és a Nagytemplom mögött is, a történelmi múltú városrészen, a Darabos utcai lakótelepen ma tizenegy szintes kockaházak tömör, dísztelen fala emelkedik a közönyös égnek. Ahogy a tervezők mondják: meghagyták a városszerkezetet. Ez azt jelenti, hogy a legtöbb helyen nem vágták ki a fákat, s az új házak a régi utcavonal mentén épültek. De a fák csak az első emeletig érnek; az ember kis háziállatnak érzi magát, ahogy gazdája bokája körül szaglászik, s ha fölnéz, szemsugarába be se tudja fogni, ami fönt magasodik.

Az előírás, hallom, úgy szól, hogy meghatározott területen ennyi és ennyi lakást kell „termelni". Láttam Debrecenben olyan megoldásokat, hogy elborzadtam: feltétlenül ez a modern építészet útja? Tizenegy szint egyet-

A Darabos utca. Egykor itt lakott Csokonai Vitéz Mihály

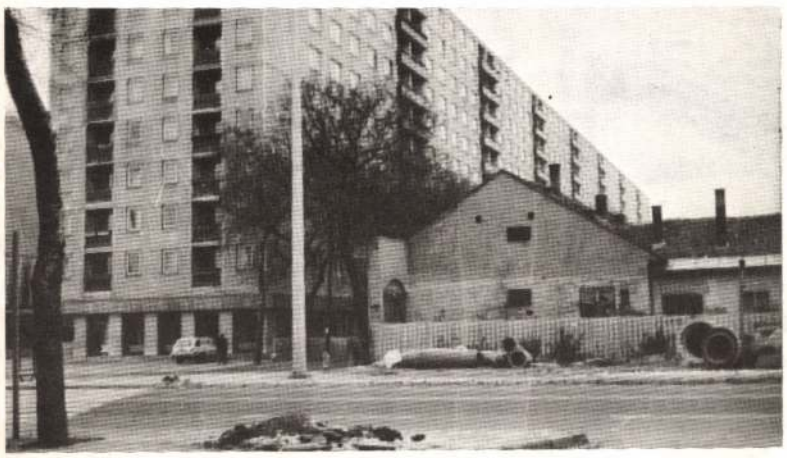

Kritika 1977/5

...kiugró, loggia, színváltozat nélkül, feszes, mint sorakozón a katonák. S a sarkok elvágólagosan tapadnak össze, úgyhogy egymás ágyába és szájába nézhetnek a lakók. A kialakított udvaron legfeljebb néhány autónak van hely; egy kis szükséghomokozó a kicsiknek, egy-két pad az öregeknek — sivár, reménytelen, holdbéli vidék —, s mindez a korszerű, komfortos új lakáskultúra ürügyén. Egy-két helyen — a Csapó utca egy részén, a Darabos utcában — a legalsó szinten üzlethelyiségek. De nem alakítanak ki eleget, mert a belkereskedelem nem igényel üzleteket.

Debrecen fölfelé terjed, miközben az egyik legellapultabb város az országban. Manhattan szigetének szikláira azért kellett felhőkarcolókat építeni, mert kicsi volt a tér s megfizethetetlen a telekár. De Debrecen talaja nem sziklás, inkább mocsaras, mely süppedésre hajlamos — mi indokolta a gigantomániát? Így hívják építészkörökben azt a — minek nevezzem? — proccságot, kivagyiságot, mely elfogta a városirányítókat és városépítőket. Minden városnak kell toronyház, lehetőleg nagyobb, mint a másiknak. Debrecenben a pályaudvar mellett egy 22 emeletes betonmonstrumot építettek. Ez most már jobban kiemelkedik a városképből, mint a Nagytemplom.

Ennek a gigantomániának az is jellegzetessége, hogy minden város több lakost akar mint a másik, mert úgy érzi: akkor rangosabb. Így tervezik már a debreceni tatár agyvelők: föl kell készülniük az ezredfordulóra, amikor — tudományos előrejelzés szerint — kereken félmillió lakosa lesz Debrecennek.

Szerintem egy város értéke nem lakóinak számától függ. De tudomásul veszem, hogy szülővárosom negyedszázad múlva félmilliós metropolis lesz. Ám aggódom: milyen lesz az a félmillió ember, aki részben betonfalak árnyékában, klorofil nélkül készül föl egy új, szebb világra?

És mi a debreceni városrekonstrukció általános tapasztalata?

1. Mérhetetlen felelősség terheli mindenütt azokat, akik a városrekonstrukció tervét készítik és jóváhagyják. Elképzelhető, hogy nem mindenben tudatosodik ez a felelősség? A lerombolt házak örökre eltűnnek, a megszüntetett utcák is, az új épületekkel pedig — ha jól gondolom — legalább száz évig kell együtt élni. Akár tetszik az új ház, az új lakótelep, az új városrész, akár nem. A budai hegyvidék toronyházait se lehet robbantással eltüntetni a zöld tájból.

2. Ha a megyei és városi vezetés megértő, nagyvonalú s a legjobb építészszakemberekből toboroz teamet egy rekonstrukcióhoz, akkor olyan városremek születik, mint például Salgótarján központja. Ez lehet a példa más városoknak is.

3. A monotónia nem feltétlenül velejárója a szocialista életformának; ellenkezőleg. A panelházas építkezés gazdasági és technológiai szükségszerűség, de az már nem, hogy az építészetben is ne éljenek az élet — meg a művészetek — általános dramaturgiájával. Ami azt jelenti, hogy változatossá kell tenni a panelházakat is. Nemcsak a színezésre gondolok (ez a legprimitívebb megoldás), hanem elsősorban a magassági különbségekre, a térelrendezés ötletes formáira, a homlokzatkiképzés változatosságára. Az egyhangúság elviselhetetlen; aki ilyen környezetben nő fel, elviselhetetlen emberré válik. A gazdasági és technológiai előírások nem lehetnek merev követelmények. Kimondom: valamicskével kevesebb legyen a lakás, de tarkább a kivitelezés, s az alsó fogadó szinteket üzletek, klubok, kávéházak részére kell fenntartani.

4. Tudomásul kell venni, hogy a lakótelep nem város és a város nem lakótelep. Lakótelepet nem szabad beültetni a város közepébe. Lakótelepen voltaképpen nincsenek a régi értelemben vett utcák, terek, a járókelőt új és új meglepetésekkel váró fordulók, hangulatok. Ezzel akkor is számolni kell, ha sikerül a lakótelepeket változatosabbá és tarkábbá tenni.

5. Az új századba, mely egyszersmind az új ezred is, gyermekeinknek s unokáinknak úgy kell átlépniük, hogy a kontinuitás jegyében megőrizve adjuk át nekik a régi városokat, melyek megújításával már mi is foglalkozunk, s amelyek további növesztése, korszerűsítése az ő dolguk is lesz. Óvni kell minden város értékes múltját, ha azt akarjuk, hogy az új házak ne lebegjenek a levegőben.

Miközben e cikket írom, értesülök egy biztató kezdeményezésről. Az építési minisztérium és a Tervhivatal nagyszabású tervpályázatot ír ki új elképzelésű típustervekre, melyekkel meg lehet újítani a paneles lakóházépítkezést. Végre szó van arról, hogy a tervezésnél figyelembe veszik a családlétszámot, a foglalkozási kategóriákat, a hagyományokat, a gyermekek különneműségét, a nagyszülők jelenlétét a családban, hogy mennyi napigénye van minden lakásnak s hogyan lehet elkerülni, hogy egymás lakásába lássunk.

Biztató távlat ez az ezután épülő lakóházakra gondolva.

De szeretném, ha — túl ezen — a városrekonstrukció eddigi jó és rossz tapasztalatai alapján is rendeznének tervpályázatot vagy ankétot, vagy mit tudom én mit. Hogy legalább ezután el lehessen kerülni a sietségből, kivagyiságból, átgondolatlanságból, vetélkedésből eredő hibákat. Hogy a századfordulóig hátralevő huszonhárom év alatt megmentsük, ami megmenthető, ne rontsuk el, ami nem feltétlenül elrontandó, korszerűsítsük — de valóban a kor igénye szerint —, ami korszerűsítendő. És olyan városaink legyenek, melyekben unokáink kellemesen érzik majd magukat.

NEMES GYÖRGY

Út a felmondólevélig

1975. július 22-én *Király József* belsőépítész felmondólevelet írt a Szék- és Kárpitosipari Vállalat vezérigazgatójának. Ebben — indoklásként — ez áll: *„A legutóbbi időben a vállalat vezérigazgató-helyettesének, a fejlesztési főmérnök és gyártmányfejlesztési mb. osztályvezetőjének mesterségesen kialakított ellenséges légkörében a munkát nem vállalom. A hivatásos diplomás ipari tervezőművész tevékenységének szándékos korlátozása, bemintázási lehetőségének csonkítása mellett az autodidakta, dilettáns és képesítés nélküli »tervezők« felfuttatása káros tevékenység... A hazai szellemi kapacitás ismételt lebecsülése és háttérbe szorítása, emellett a külföldi minták szolgai másolása már nem az első ipari tervezőművészt kényszerítik távozásra. A Szék- és Kárpitosipari Vállalathoz jöttem dolgozni, nem pedig egy svéd ipari csoport magyarországi leányvállalatához."*

Hogy valóban a felsorolt személyek alakították-e ki az ellenséges légkört, hogy ellenséges légkör vette-e körül a Munkácsy- és Ybl-díjas Király Józsefet, azt ellenőrizni — előre kijelentem — nem tudom. Nem is akarom. Ez a levél *így is dokumentum. Király József lelkiállapotáról, s Király lelkiállapotán keresztül a mai magyar iparművészet helyzetéről.*

*

(A pályakezdő) Király József a fényes szellők nemzedékének tagjaként került 1949-ben az Iparművészeti Főiskolára. Abban az időben, az ötvenes évek első felében tanult tehát, amikor fontosabb volt — fontosabbnak tartottuk — a bútorokon a régi korok stíluselemeiből összegyúrt díszes kosztümöt, mint a gyárthatóságot, az olcsóságot, a praktikumot.

Amikor azonban Király József 1954-ben kezéhez kapja a diplomát, már oldódik az idő. A változás tetten érhető egy apró tényen is. 1954-ben alakul meg az Iparművészeti Tanács, amelyből a magyar Design Center válhatott volna (Európában is az elsők között mutatva példát az ipari formatervezés központosítására). De nem lett az. *Az ötvenes évek derekán még mindig reménytelen a nagy szériában és gépeken készülő típusbútorok ügye.*

Tanúsítja Király pályája. Pontosabban: indulása. Mert *kisiparos lett belőle.* Nem gyárban dolgozott, hanem mesteremberekkel kiviteleztette bútorait. Ezeket a szép tárgyakat, e minden historizálástól mentes, ám a funkcionalizmus merevségét nem vállaló, minden dísztől mentes, ám kecses nagyvonalúságukkal nemes hangulatot árasztó darabokat pedig, ahogy egy képzőművészhez illik, kiállításon mutatta be a Csók István Galériában. Nagy figyelmet keltő kiállításon, 1955 májusában.

Cseh Miklós egykori kritikája legalábbis revelációt sejtet. A *Művelt Nép*ben megjelent cikk értő és harcos írás, amely a korszak frazeológiáját használja, de a korszak reprezentációs ízlése ellenében teszi le a voksot a használatóságra figyelő Király József mellett: „Voltak, akik a nyugati, új polgári bútorművészet dekadens szellemét látták uralkodónak a tárgyak megformálásában, mások egészséges kísérletezést, a dolgozó ember igényeit kielégítő realista bútorművészet kifejezési formáinak keresését találták bennük döntő jelentőségűnek."

Csaba karosszék 1975.

De a cikk nem a Király melletti kiállás miatt tanulságos. Cseh Miklósnak az a fő érdeme, hogy *máig érvényesen látta meg és érzékeltette kritikájában a bútortervezés s az egész magyar iparművészet helyzetét.* Az teszi fontossá ezt az írást, hogy harcot indít a *dísztárgy ellen:* „Király József fából készített hala például mint dísztárgy: bizarr, idegen... öncélú, kevés hasznú"; hogy hiányolja *Király József részvételét az iparban:* „Király József például — bármily furcsán hangzik — nem készíthet terveket a bútoripar számára"; hogy az iparművészetnek *tudatformáló szerepet* tulajdonít: „Jóllehet, az Iparművészeti Tanács — mint hírlik — legalább a legfontosabb állami üzemeknél igyekszik rövidesen változásokat megindítani, de a jelen helyzet az, hogy a népünk kulturális ízlését is fejleszteni hivatott bútorművészetben a kispolgári szellemiség eleven és szélesen elterjedt."

*

(A berendező) Amikor Cseh Miklós a fenti kritikát megírta, még reménykedni lehetett. Hinni abban, hogy az Iparművészeti Tanács hatáskört és a hatáskörrel végrehajtó hatalmat is kap majd. Mint később kiderült, nem kapott. (Sóhivatal lett belőle, úgyhogy a kormányzat tavalyelőtt megszüntette.) Hinni lehetett abban is, hogy az Iparművészeti Főiskola belsőépítészeti tanszékét vezető *Kaesz Gyula* szellemisége, amely maradandó nyomot hagyott a tanítványában, Király Józsefben, megkapja végre a hivatalos elismerést. Vagyis az ötvenes évek elején kozmopolitának, dekadensnek és burzsoának bélyegzett funkcionalizmus mindennapos gyakorlat lesz az iparművészeti tervezésben.

E hitünkben nem csalódtunk. Amit 1956-ban Kaesz Gyula még magánvéleményként fejtett ki, az ma már vitathatatlan program: „Az egyszerűsödés nem félbolond emberek hóbortja, alapjában véve nem divat, hanem természetes folyamatként megy végig a világon." Tudjuk: egyszerű vonalvezetésű

Király József, belső építész

Elszalasztott lehetőség — mentség nélkül

Nemrég jelent meg *Vadas József* könyve a Corvina Kiadó gondozásában, amely címében két iparművészeti folyóiratra utal: A Művészi Ipartól az Ipari Művészetig. A Művészi Ipar 1885-ben indult, az Ipari Művészet — amely sokkal inkább a szakma sokszorosított belső tájékoztatója volt, mint a téma propagálója vagy elméleti orgánuma — 1976-ban szűnt meg, a könyv befejezésének idején.

Senki ne várja azonban egy század iparművészetének történetét a könyvtől. *Többet kap annál:* vitairatot, amely a mával szembesíti a korok gondolkodásmódját; érvrendszert, amellyel az író saját hitét támasztja alá, azt ugyanis, hogy a szocialista társadalom az, amely minden tagja számára szép, ízléses, jól használható tárgyakat, sorozatban gyártott cikkeket tud teremteni. Tárgykultúrát, amely a közösségi társadalom eszméjét magas színvonalú közösségi művészettel fejezi ki.

Nem is gyártották

— Könyvében talán azok az érvek leghatásosabbak, amelyeket régi cikkekből idéz. Néha meghökkentőek, mint például az az 1916-ban írt cikkrészlet, amely így fogalmaz: „A művészet frigye az iparral egy maholnap szertezüllő családot alapított. Züllésének okául a házibarát kereskedelem bizonyult." Történt-e változás könyvének megírása óta?

— Sajnos, kedvező fejlődés az elmúlt háromnégy évben sem történt. Változtak ugyan az intézmények — létrejött az Ipari Formatervezési Tájékoztató Központ például —, de a művész változatlanul a kulturális szférára tagja, s ha az ipar igyekszik is használni terveit, a kereskedelem igen gyakran veti el azzal, hogy a közönség, a vásárló nem ezt igényli.

— Hadd vitatkozzam a könyv egy másik gondolatával: egy idézett cikk szerint könnyebb megtervezni egy néhány ezer darabos üvegkészletet, mint egyetlen fajta [illegible] san több igény megelégedését" kell kivívnia. A kereskedelem erre a sokszorosan több igényre hivatkozik!

— Én különbséget tennék az — esetleg rossz ízlést kifejező — igény és *az igényesség*, a gyakran még nem tudatosodott szükséglet között. Könyvemben, cikkeimben soha nem azt szorgalmazom, hogy csakis a jó, a szépen formatervezett tárgyak kerüljenek az üzletekbe, hanem azt, hogy *ilyenek is* legyenek, hátha sikerükből a kereskedelemnek is megjön a kedve megrendelésükhöz. Itt volt például a „házgyári konyhaprogram", amelynek tárgyait, hangsúlyozom, a konyha *minden* tárgyát, az edénytől, a bútortól, a világítótestig, a textíliáig, az evőeszközökig lelkes iparművészgárda tervezte. A tervek szerint megszületett volna egy üzlet, amely csak ezeket árusította volna a házgyári konyhák méreteihez, használóik igényeihez és pénztárcájához igazodva. Nemcsak a bolt nem született meg, de a program sok tárgyát nem is gyártják. Ezt nemcsak azért sajnálom, mert a vevők nem juthatnak hozzá a jó, olcsó tárgyakhoz, hanem azért, mert *nem történt meg a gyakorlat próbája, a művész és a tárgy szembesítése az élettel, a használattal.* Tehát az eredményeket még negatíve sem tudták lemérni. És egy következő nemzedéknek, mint anynyiszor e száz év folyamán, mindent elölről kell kezdenie.

Példák

— Könyvében nyolc művészportrét rajzol meg. Emeljünk ki egyet-egyet a művészek közül. A nagy tehetségű, külföldön is elismert belsőépítész, Király József pályáját például ellentmondásosnak ítélte.

— Egy művész a tervvel kérdést ad fel a világnak. S ha ez a kérdés nem kap választ, a művész egész helyzete deformálódik. Király robbanó erővel indult gyári tervezőnek. Évente száz bútortervet készített, háromnaponta egyet, ami szinte lehetetadta föl. Más helyen is próbálkozott, ez már a könyv megírása után történt. De elképzeléseit itt sem tudta valóra váltani; most művészként, kézművesként az Iparművészeti Vállalat számára dobozokat, tálakat farag, esztergál.

— Hasonló Gecser Lujza textilművész helyzete.

— Gecser hamar kezdett tértextillel foglalkozni. Szőtt, fonott, hurkolt textiljeiből például díszlet készült, de nem kapott semmilyen megrendelést. Világos, hogy magának otthon nem fog használati textíliát készíteni. Ezért képzőművészeti textilt készít.

Csak terv

— Könyve illusztrációi biztatóak: sok tehetséges terv születik.

— Sajnos, jó részük terv marad. Hiába termelte újra Iparművészetünk a tehetségeket, hiába vannak ma is tehetségeink, ha elképzeléseik elképzelések maradnak. Az elszalasztott lehetőségekre korábban volt mentség, ma nincs: iparművészetünknek nem egyszerűen szép és olcsó tárgyak tervezése a feladata, hanem az új életforma kialakulásának, formálásának a szolgálata.

Torday Aliz

2. old.

...ülése

...a kerületekben

ciprusi gyerekek a VI. kerület vendégei voltak. A francia úttörőket a kelenföldiek, az NSZK-beli sólymok küldötteit a zuglóiak látták vendégül. Az egyik kerületben vízibuszkirándulást szerveztek a Dunán, a másikból a Velencei-tóhoz vitték soknyelvű pajtásaikat a magyar vendéglátók.

Ma délelőtt *megtartotta záróülését* a gyermekszervezeti vezetők nemzetközi szemináriuma.

A DIVSZ-székházban tar-...tott tanácskozáson har-

Moszkva, július 31.

Borisz Ponomarjov, az SZKP KB Politikai Bizottságának póttagja, az SZKP KB titkára és *Anatolij Csernyajev,* az SZKP Központi Ellenőrző Bizottságának tagja tegnap fogadta a Moszkvában tartózkodó *William Kashtant,* a Kanadai Kommunista Párt főtitkárát. A két fél megerősítette, hogy pártjaik *erősíteni kívánják* elvtársi együttműködésüket.

...debb pályán közlekednek a villamosok. A forgalomkorlátozások, -elterelések naponta mintegy másfélmillió utast érintenek; vagyis a tömegközlekedési járműveket igénybe vevők

több mint 30 százalékának kell háromszor-négyszer átszállnia, nagy távolságokat megtennie úticélja eléréséhez.

A BKV-nál elmondták: a különböző közműépítések — a víz-, a gáz-, a csatorna-, a kábelfektetések —, a csomópontrendezések,

CSEHSZLOVÁK ENERGIATAKARÉKOSSÁG

Szükség esetén szankciók

Prága, július 31.

Miklós Katalin, az MTI tudósítója jelenti:

Az energiatakarékosság a csehszlovák sajtó első oldalán szerepel. A *Rudé Právo* rámutat, hogy *az ipari termelés növekedése fokozott fűtőanyag- és energiaigényt von maga után.* A cikk hivatkozik a legutóbbi pártkongresszus határozatára, amely a fogyasztás ésszerűsítése érdekében

évi 7—7,5 százalékos fűtőanyag- és energiamegtakarítást tűzött ki célul:

E párthatározat megvalósítására indult *„A fűtőanyag és az energia ésszerű felhasználásáért"* mozgalom Észak-Csehországban, amely azóta *évenként 100 millió koronás megtakarítást* eredményezett.

több tervet adtak vissza átdolgozásra, mert a tervezők nem vették figyelembe az energiaigény követelményét.

Hangsúlyozzák, hogy gondoskodni kell a gépek és berendezések *szakszerű kezeléséről és időbeni karbantartásáról, javításáról, át kell térni a gazdaságos üzemeltetésű világítótestek gyártására és a tökéletes hőszigetelésű lakások építésére.*

Az *Új Szó,* a szlovákiai magyarok napilapja, idézi a szövetségi kormány döntését, amelynek értelmében

a közületi járművek üzemanyag-fogyasztása nem haladhatja meg az 1975-ös szintet,

...ezt jövőre további 20 szá-

Király József, belsőépítész

● BELSŐÉPÍTÉSZ, TEXTILMŰVÉSZ, KERAMIKUS. Ma délután 5 órakor a Képcsarnok Vállalat salgótarjáni bemutatótermében Király József belsőépítész, Lovas Ilona textilművész, Tolnai Katalin és Horváth Szabolcs keramikusművész alkotásaiból nyílik kiállítás.

– o Belsőépítész, Textilművész 12

Esti Hírlap, Bp. 1980. nov. 20.

1021

1979.VI.1.Televizió/Mlné./

Könyvsátor.

-Az ünnepi könyvhét alkalmából rendezett müsorunkat látják.

-Jó estét kivánok,bemutatkozhatok?Én egy olvasó vagyok, jól hallották,nem az olvasó,hanem egyetlen olvasó vagyok. Egy kicsit,Ön,Ön,és Ön.Nem képviselek egy általános izlést,hanem a magamét.Hét estén át ajánlok egy,vagy több könyvet azok közül,amelyeket szivesen megvennék.A többit is megvenném,de arra talán pénzem,meg időm sincsen.Azt válogattam hát,amit én,vagy amit Ön válogatott volna. Ezerszer tizpercet is megtölthetnénk a könyvvel való beszéddel.Dehát csak tiz percünk van.Siessünk.Mindenki tudja,hogy a könyvek vételét a drága és szép kiállitásu könyveknél kezdi az ember.A hozzáértőbbek azt mondanák, a Corvina Kiadó könyveivel.

-A magyar néprajz.Ez az amit én elsőnek vettem meg a Corvina könyvei közül.Már csak azért is mert hallgattam a rádióban Ortutay Gyula és Balassa Iván szerkesztette sorozatot.Nem tagadom már látni is szerettem volna,amit végig hallottam.Hiszen a népszokásokkal és a tárgyak életével foglalkozik.Nem rendszeres tankönyv,nem tudományoskodó elkotás,hanem most már képekkel illusztrált szöveg. Egy varrottas,beszélő asszonyok, a fonó egyszóval minden amiről hallani most már nehe egyszerübb mint látni.

-De egy másik kötet is a képek nyelvén szól.Nem akármilyen kisérő szöveggel Féner Tamás kötetében testvéri kezet nyujt egymásnak a fotográfia,és a szociográfia.Vitányi Iván magyarázza el itt,azt amit látunk.A filmnek mondja Vitányi nem lehetett bemutatni a két világháboru közötti élet valóságát,de a foto müvészete megszületett a falukutatókéval párhuzamos törekvés, a valóság kendőzetlen visszaadása.Ebből nőtt ki annyi világhirü magyar fotos.Róbert Capla,Andre Kertész,Brassaói müvészete.Féner Tamás módszerét is a szociográfikus és a dokumentativ törekvések határozzák meg.Sorozatokat készit a valóságról,és téma variációiban fel-feltünik a mai magyar valóság értékrendszere.Mivel a munka fotografusa egyfelől modern gépsorokat,szén és olajbányászokat éppugy bemutatja,mintahogy Százhalombattát,és Csepel is szinte megszólal kamerája dokumentumaiként.Ugyanakkor ez a kötet kisérő szövegekkel is rendelkezik.A szociológusok elmesélik azt, amit Féner kötete a hétköznapok, a foto eszközeivel megjelenit.

-És végül mégegy érdekes kötet.Vadas József: művészi ipartól az iparművészetig című tanulmánykötete.Eleven valamennyiünk életét érintő kérdésről szól a tudomány nyelvén.Az iparművészet tárgyi környezetünket alakitja, Az igény rá már akkor megszületett,amikor hazánkban még gyerekcipőben járt a gyáripar.Vadas József a kitünő képző-művészeti kritikus a mult század derekáig nyul vissza hogy a mai formatervezés előzményeit felkutassa,majd a konstruktivizmus történelmi epizódján át máig jut el, a kortársi iparművészet gondjait elemzi.Szinte krimibe illő riport,ahogy az egyik legkitünőbb ipari formatervezőnk Király József pályáját elemzi.Egy tervező,akit megannyi dijjal jutalmaznak,csak munkásságát alig tudja végrehajtani.Ime Király József munkái.De ugyanigy felveti Vadas üvegtervezésünk helyzetét.Kenyár Zsófia rövid, tragikus pályáját elemezve.Ez a fiatal képzőművész Salgótarjánban kezdett,de nem nyilt számára tér, a nyugatnémetországi Rosenball világhirü gyára szerződtette őt, vagyis Vadas könyve a problémák és gondok egész sorozatát veti fel.Azt amit igy fogalmaz: a szocialista iparművészet a tömegeknek ad kulturát,logikus tehát hogy a modern technikával szövetkezik és gépi előállitásra épül.De ez az elvi igény nem mindig párosul a valósággal, a gyárak, a tervezők és a termeléssel kapcsolatban. Az ilyen kötetek mint Vadasé ezt segitik elő.Hogy a vágyálomból valóság lehessen.

-Hát én ezeket a könyveket választottam a Corvina ujdonságaiból.De ezért tekintsék meg a többit is.László Gyula: Boros Miklósról szóló monográfiáját,és a Művészet 78 albumát.Ha róluk nem szóltam,ugy azért,mert az olvasási szenvedélynek ez a tulajdonsága,hogy a mohósága nem áll be az egész világot.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-700, 340-726

Király Róbert szobrász munkája

1984 MÁJ 16
NÉPÚJSÁG (HEVES)

1021

*

Vágyakozás

Király Róbert szobrászművész Vágyakozás című kisplasztikájával gazdagodott az Ifjúsági Ház Egerben. A Házban működő könyvtár olvasókertjében tekinthető meg a bronz dombormű.

(Fotó: Kőhidi Imre)

*

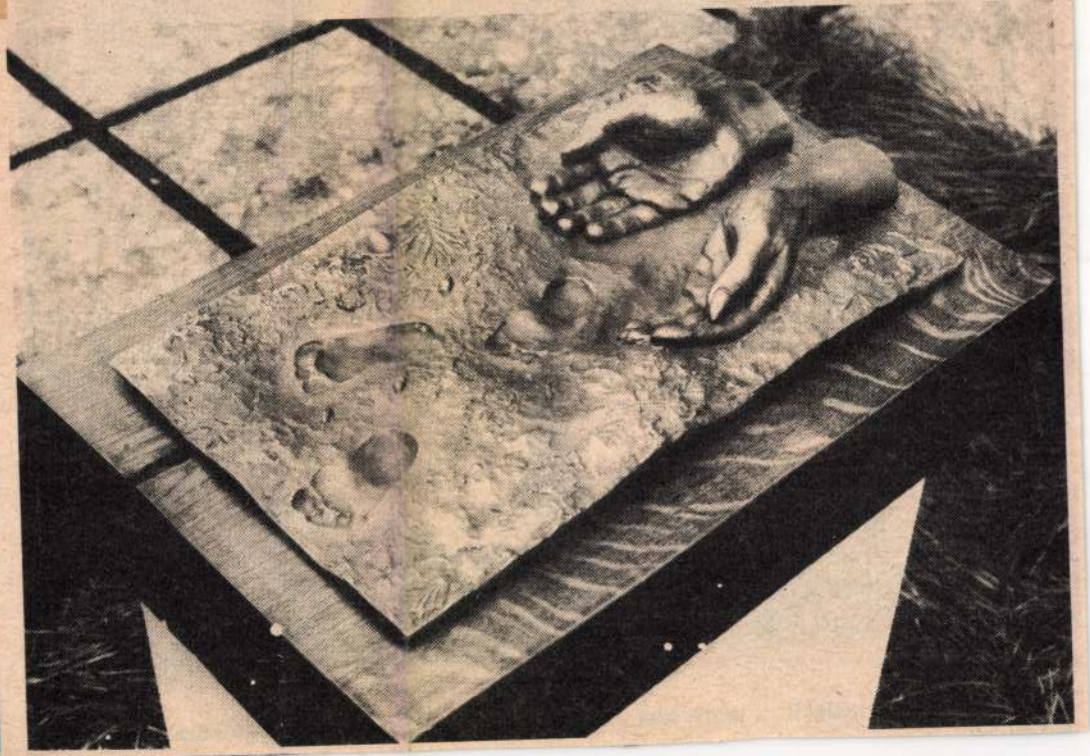

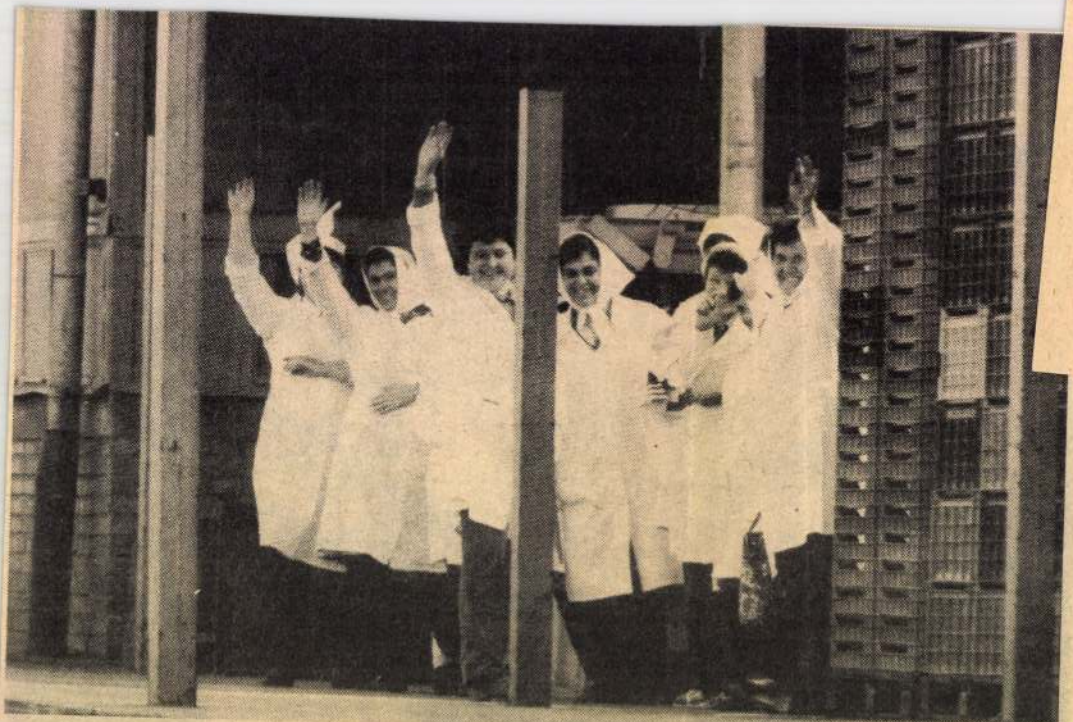

Elbúcsúznak a vendégtől a nagyrédei Szőlőskert Termelőszövetkezet hűtőházának dolgozó asszonyai

határozataiban rögzített politika megvalósítását — mondotta Barta Alajos azon a találkozón, amely Noszvajon zajlott le a tegnap esti órákban Aczél György és a megye közéletének számos vezetőjének részvételével.

Szöveg:
Gyurkó Géza

Fotó:
Szántó György

Király József, belsőépítész

A tűkristály tetején aranyszín skarabeus. Ahogy közelítek felé, megmozdul. Előredomborodik, s a zöldes-párás fénypburokban, teljes „testi" valóságában előttem lebeg. Óvatosan odanyúlok, megsimítom a szent bogár csillogó, kemény hátát, de csak a semmit tapintom. Továbblépek. A könyvektől, folyóiratoktól rogyadozó asztalka sarkán, egy téglalap alakú vak lemez, a fölkattanó lámpa rávetődő fényétől hirtelen élni kezd. A sík felületből egyszerűen kilép, kitüremlik a levegőbe egy mesepalota csúcsíves kapuja, tán a kékszakállú herceg vára, mert a kapu mögött máris ott boltozódik a második, harmadik, a hetedik, s az opálos sugárzásban ujjaim minden akadály nélkül keresztülhatolnak az ajtók zárt, kemény tömbjein. A fal mellett, a hosszú, fekete lapos asztal közepén tömör üveggömb lebeg, belsejében egyensúlyozó kocka. Egy keskeny dobozból, mint kifeszített vörös fonál, karcsú egyenes fénysugár lövell egy ferdén útjába helyezett lemezre, majd onnét irányt változtatva tovább halad, s az egész asztalt piros fénykerítéssel vonja körbe. De a falakon is végig, a keskeny keretbe foglalt sötét lemezekből a tárgyi valóság plasztikus képei domborodnak elő a fény varázslata nyomán.

— *Micsoda gyönyörűséges délibáb* — lelkesedem, teljesen felvillanyozódva a nem mindennapi vizuális élménytől. Beszélgetőpartnereim, dr. Kárpáti Tibor és Varga Miklós azonnal élénken tiltakoznak, fölöttébb pongyola definícióm hallatán.

— Amit itt lát, nem délibáb, hanem valóság. Méghozzá szigorúan tudományos alapokon nyugvó valóság.

A 3 Dimenzió Holográfiai és Fotó Stúdió laboratóriumában vagyunk. A két fiatal szakember — a stúdió harmadik munkatársa, Szabó Sándor nem volt jelen a beszélgetésen — próbálja a holográfia mibenlétét „lefordítani" a laikusnak.

Gábor Dénes magyar fizikus az elektronmikroszkópiával foglalkozva fedezte fel és dolgozta ki elméletét. Még 1947-ben. Ő adta a nevét is, melyet a görög *holos* (egész, teljes) szóból alakított ki, ezzel is utalva a hologram fényképpel szembeni tulajdonságára, miszerint a tárgyról jövő fényben benne rejlő összes információt tartalmazza, mely információk, a fénysugarak bonyolult egymásra hatása révén egy speciális fotólemezre rögzítődnek.

— Az eljárás durván, nagy vonalakban a következő — lép a nagy asztalhoz Kárpáti Tibor: — A tárgyat az optikai asztalra helyezve, lézerfénnyel kivilágítjuk. A fény először áthalad ezen az átlátszó fotólemezen, majd visszaverődve a tárgyról, találkozik a lézerből jövő úgynevezett referencia nyalábbal. A fotólemez a kidolgozás után rögzíti ezt a találkozási felületet, finom csíkrendszer formájában. S ha ezt a lemezt megfelelő fényforrással megvilágítjuk, erről a csíkrendszerről a fény úgy verődik vissza a szemünkbe, mintha a tárgy még mindig ott volna. Vagyis a hologram tökéletes háromdimenziós képet ad.

— *Ha jól tudom, a tudósok csak a hatvanas években kezdtek a holográfiával foglalkozni.*

A GMK három tagja

— Gábor Dénesnek 1947—48-ban nem állt rendelkezésére megfelelő fényforrás. A lézer (1960-ban fedezték fel amerikai és szovjet tudósok) hozta meg gyakorlati lehetőségeinek kikísérletezését. A lézer olyan berendezés, amely képes különleges fény előállítására, mely fény egyszínű, jól irányítható (nem szóródik) és interferenciára képes. Ezek a tulajdonságai teszik alkalmassá, használhatóvá a holográfia számára.

— *Hogyan jut eszébe három fiatalembernek holográfiai stúdiót létrehozni. És miből?*

— Mint minden, ez is szerelemmel kezdődött, s a szerelemből született — veszi át a szót Varga Miklós. — Még a napra is emlékszem, amikor a TTK laboratóriumában az első hologramot, egy sakktábla tökéletesen plasztikus képét megláttam.

— *Mikor volt?*

— Nagyon régen! 1973-ban. Akkor ez az élmény nem volt több, mint egy erős rácsodálkozás valami izgalmas ismeretlenre. Nem is törődtem a dologgal. Vegyész lettem. De amikor 1981-ben a Műegyetem Kísérleti Fizikai Tanszékére kerültem dolgozni, összetalálkoztam Kárpáti Tiborral — ő már egyetemista korában is a lézerrel és a holográfiával foglalkozott —, és a szerelem egyszeriben föltámadt! Nyakig beleestem ebbe a tudományba. Közben lassan körvonalódni kezdett a jövő: a stúdió létrehozása. Egy átvitatkozott, áttanácskozott év után, s azután, hogy egy zeneszerző jóbarátom nagyvonalú mecénásként a vállalkozás mellé állt, 1984 szeptemberében hivatalosan megalakultunk.

— *A 3 Dimenzió Stúdió léte racionális elképzeléseken nyugszik?*

— Természetesen. A holográfiában óriási lehetőségek rejlenek, melyek Magyarországon ma még alig ismertek, vagy ha igen, nagyon kevesen foglalkoznak vele. Amerikában és főként a Szovjetunióban már a hatvanas évek közepétől nagy lendülettel folytak a kutatások; rengeteg cikk jelent meg, s egy csomó területet fedeztek fel, ahol a holográfiát sikerrel és haszonnal lehet alkalmazni. A gazdasági életben, kulturális intézményeknél, sőt feltűnt már önálló művészetként is, mint háromdimenziós montázs. Az iparban gyors elmozdulások, rezgések, deformációk, például turbinalapátok, helikopterlapátok hajszálrepedéseit lehet holografikusan vizsgálni. De a múzeumok szintén nagy hasznát vehetik, s hosszú távon még gazdaságos is az alkalmazásuk. Mert, hogy néhány példát említsünk, minden múzeumnak vannak tárgyai, amelyeket állagmegóvás miatt nemigen lehet mozgatni, vagy olyan értékesek, hogy a védelmükről gondoskodni nagyon nehéz és költséges. Probléma általában a múzeumok véges kiállítási területe is, ami azt eredményezi, hogy a gyűjtemények tekintélyes része hozzáférhetetlen a nagyközönség számára. Az itt felsorolt gondok áthidalhatók hologramok segítségével, mert az így „helyettesített" művek látványban, hatásban majdnem olyan esztétikai élvezetet nyújtanak, mint az eredetiek. Sok külföldi nagyváros múzeumának van már saját holográfiai laboratóriuma.

— *És itthon hogyan állunk?*

— A Központi Fizikai Kutató Intézetben a hatvanas évek végén készítettek hologramot, de mert a holográfiát, mint elméleti tudományos problémát addigra megoldottnak tekintették, az intézetben tovább nem foglalkoztak a kérdéssel. Felhasználása, alkalmazása a gyakorlati életben jelentéktelennek tűnt. A hetvenes évek közepétől kutatták intenzívebben a holográfiában rejlő lehetőségeket Magyarországon. Az új technika viszonylagos drágasága azonban gátolja a hazai elterjedést... Nagyon komoly szakképzettség kell ehhez a munkához, és amint látja, komoly laboratórium, költséges berendezéssel, azonkívül nem kis megszállottság és vállalkozó kedv.

— *Több mint egy év van maguk mögött. Milyen eredménnyel?*

— Anyagilag most éppen nullán állunk. Ez inkább csak abból adódik, hogy az indulás roppant költséges volt. Már ebben az évben is volt jó néhány megrendelésünk, egyelőre főként reklám jellegű, például a Caola Kozmetikai Vállalattól. De az első igazi, az elképzeléseinkkel harmonizáló munkánkat is megkaptuk. A Taverna Szálló részére készítettünk huszonnégy hologramot.

Király József, a Taverna Szálló belsőépítésze — akinek oroszlánrésze volt abban, hogy Varga Miklósék kaptak megbízást az előtér díszítésére — lelkesen nyilatkozott:

— Megnyerőnek és jó értelemben véve hatásos eszköznek vagy műfajnak tartom a hologramot, s bár nem akarom eltúlozni a jelentőségét, úgy érzem, a belsőépítészet és a holográfia együtt nagy lehetőséget rejt magában. Túl a háromdimenziós látvány nyújtotta gyönyörűségén, vizuális, kulturális nevelő hatása is van. Amikor úgy döntöttem, hogy a szálló előterét itt hologramokkal díszítem, ezek a szempontok vezéreltek.

Beszélgetésünket — a Taverna Szálló előterében — Király József kollégája, a szintén belsőépítész Molnár Gábor váratlan érkezése szakította meg. Ketten aztán a hologramban szunnyadó százféle lehetőséget ecsetelték, s gondolatban épületeket, metróállomásokat öltöztettek fel múzeumok, galériák ritka értéktárgyaival, melyek mindennapos rohanásunk közepette majd megállásra késztenek és odacsábítanak bennünket, hogy elfelejtkezve az időről, gyönyörködjünk a falakról elénk lebegő fényszobrokban. Igen, fényszobrok.

Humor a stúdióban: Einstein emlékére

Még fényképein is érezhető dimenziók

FARKAS TAMÁS ÉS SZABÓ SÁNDOR FELVÉTELEI

S. HORVÁTH KLÁRA

ASZÉK KELETEN LAKIK

PATAKY ZSOLT
ÉS HORVÁTH DOMOKOS
FELVÉTELEI

sa, vagy egy kipusztulóban levő, dél-amerikai indián törzs mítoszainak, titkos rítusainak írásos és képi megörökítése. Az egyetemeinkről (főleg az ELTÉ-ről) kikerülő tehetséges fiatalok is egyre többször jutnak el távoli országokba, pazar gyűjteményekkel gazdagítva a magyar (és természetesen a fogadó ország) múzeumait. Egyikük: Lammel Annamária etnológus, egy héttagú magyar kutatócsoport tagjaként nemrég tért vissza Mexikóból. Az expedíció a Vera Cruz-, illetve a Puebla-szövetségi államban élő *totonák* indiánok életét tanulmányozta.

— Körülbelül százhetvenezren lehetnek, nagyon nehéz természeti viszonyok közt élnek — kezdi beszélgetésünket Lammel Anna-mária. — Ők voltak az elsők, akik annak idején csatlakoztak Cortézhez, hogy lerázzák az azték igát, s cserébe kiszolgáltatták magukat a sokkal kegyetlenebb, vérengzőbb spanyol hódítóknak. A spanyolok egyik krónikása, Diaz del Castillo írja, hogy amikor megpillantották a totonákok Szempoala nevű városát, azt hitték, hogy a házak ezüsttel vannak borítva, és hálát adtak az istennek a szerencséért. Pedig csak a házakat fedő stukkódíszítés csillogott a vakító napfényben... A totonákok laza törzsszövetségben éltek egymással, városaikat a papi réteg vezette, ők uralkodtak a kézműveseken és parasztokon. A spanyolok pusztításait csupán a paraszti réteg élte túl, ezért a totonák kultúrában komoly visszaesés tapasztalható: számos esetben a különböző technikákban és a gondolkodásban is kőkorszaki állapotok rögződtek.

— Mit jelent ez, és milyen az indiánok kapcsolata az állami szervekkel?

— Földközösségekben élnek, primitív eszközökkel, kezdetleges módon művelik a dzsungelből kihasított földjeiket. Hegyi településeik csak nagyon nehezen közelíthetőek meg, politikai és vallási vezetőiken keresztül érintkeznek a környezetükkel, a legtöbben nem is tudnak spanyolul. Mindazonáltal bonyolult a hiedelemviláguk, és nagyon szépek az

— Hogyan képzelik el a totonákok a világot?

— Kör alakú, lapos tányérnak, melyet víz vesz körül. Ez a tányér azonban csak néhány totonák városból és faluból áll, mert egyszerűen nem érdekli őket a külvilág. Egészen sajátos fogalmaik vannak térről és időről, a csillagok például kis házak, melyek az égen pislákolnak, a halottaknak külön bolygója van, a szél keleten lakik, a szivárvány viszont nyugaton. A közösségek vezetői persze tudják, hogy valahol létezik egy mexikói állam, egy hatalmas fővárossal, de szigorúan őrködnek a hagyományokon, ők döntik el, hogy ki és mi kerüljön be a külvilágból a falvakba.

— Sajátos paradicsomi állapot. De hogyan fogadták Önöket?

— Féltek és bizalmatlanok voltak. Aztán az egyik faluban a tanító bemutatott bennünket a falugyűlésnek, ahol elmondtuk a céljainkat. Egycsapásra megváltozott minden. Később már búcsúztatásunkra az egész falu kivonult, a nevünket kiáltozták és elhalmoztak ajándékokkal. Csodálatos élmény volt ilyen szeretet közepette dolgozni, pedig az élet ezen a vidéken nagy megpróbáltatásokkal jár: a szúnyogok, az élősdiek, a rágcsálók, a hőség, a pára, a malária nagy terheket rónak az emberekre. Éjszakánként őrséget kellett tartanunk a kígyók miatt, három kövön főztünk totonák módra, de az indiánok mindenre megtanítottak bennünket, hiszen ők nagyon praktikusan gondolkodnak.

— Hogyan gyógyítják a betegeiket?

— Azt tartják, hogy a betegségeket rontás okozza. Ezért külön gyógyító és külön rontó sámánjaik vannak. A beteg visz magával egy tojást a gyógyító sámánhoz, ez szimbolizálja őt. A sámán hosszan imádkozik, megfüstöli a beteget, a tojást pedig szentelt vízbe dobja. A buborékokból olvassa ki, mit üzennek az istenanyák, vagyis mitől ered a rontás. Ezt követi a gyógyfüvek alkalmazása. Gyógynövényismeretük nagyon magas szintű, még az egyszerű embereké is.

— Mik voltak a legérdekesebb tapasztalatai?

— Ezt így nehéz volna rangsorolni. Egy régebbi tapasztalatomat láttam újra igazolódni: nevezetesen, hogy egy öreg magyar parasztember gondolkodása sok szempontból közelebb áll a törzsi típusú gondolkodáshoz, mint az elvárosiasodott, értelmiségi mentalitáshoz. A népi gondolkodásban egyfajta horizontalizmus dominál, míg az európai civilizációra a vertikalizmus jellemző. Ugyanezt tapasztaltam az észak-afrikai berberek között is. Kérdés, hogy valóban olyan éles-e a határvonal az európai parasztársadalmak és az egyéb, úgynevezett primitív, törzsi kultúrák közt, mint azt sokan állítják.

— Mi értelme van annak, hogy magyar régészek és etnológusok Mexikóban kutassanak?

— A mexikói állam nagyon elégedett volt a munkánkkal. Varázsszövegekből, imákból, mítoszokból összeállítottunk egy totonák antológiát, s erre még Mexikóban sem volt példa. A mexikói tudósok egyébként nem szívesen mennek ki a dzsungelbe terepmunkára. Gyarmati János régészkollégám hét teljesen ismeretlen romvárost fedezett fel a közelünkben. Végül is nagyon gazdag régészeti és néprajzi gyűjteménnyel jöttünk vissza. Azt hiszem, hogy munkánk eredménye, legalábbis Mexikóban, hazánk presztízsét is növeli.

HORVÁTH TAMÁS

Akkor hát Párizs vagy Pécs?

Muzsikus vagyok, nekem a zene mindent elmond

A család Pesthez köt

KELETI ÉVA FELVÉTELEI

Réti Csaba és Németh Alice a pécsi Faust-előadásban

— Bánja? Szégyelli? Büszke rá?

— Örülök neki. Sokat tanultam ettől a műfajtól. Ütéstechnikailag, elasztikus előadásmód és az improvizatív készség fejlesztése szempontjából is.

— Az sem bántotta, hogy mások lenézik a műfajt?

— Lerágott csont: csak az nézzen le valamit, aki csinálni is tudja. Most kaptam a Rádiótól nívódíjat egy Kálmán-koncertért és egy Mozart-koncertért!

— Hogyan hasznosította az operettvezénylés tapasztalatait az operában?

— Az operát is, az operettet is időre játsszák, minden másodperceken múlik. Ha az énekes egy koronát tovább akar tartani, vagy ha észreveszem, hogy kevés a levegője, vagy memóriazavara van, nekem kell segítenem, mindig a karmester van észnél. Az operett a maga rugalmasságával jó iskola erre; egyébként is szerintem mereven nem lehet vezényelni.

— Kik a legkedvesebb szerzői?

— Most, hogy elhagytam az ötvenet, elsősorban Mozart. Az egyetlen, aki megunhatatlan. Nem tudom, mit csodáljak benne jobban — az invenciót, a szakszerűséget, a sokszínűséget. Beethovenért is rajongok, de távolodom a nagybetűitől, a nagy Sz-szel írt Szerelemtől, a Fidelióban a nagy H-val írt Hűségtől, a Kilencedikben az Öröm, a Pastorale-ban a Természet, az Eroicában a Hősiesség nagy betűitől... Mozartban is megvan mindez, de valahogy másként. Valahogy úgy, ahogyan a fű nő.

— S a többiek?

— Szeretem Bachot, Haydnt, Verdit, Puccinit, Brahmsot, Schubertet, Prokofjevet, Honeggert, sok mindent Stravinskytól; a század legnagyobbjának Bartókot tartom. A Mandarin is megunhatatlan — úgy keveréke a mocsoknak és a szentségnek, mint Thomas Mann Kiválasztottja.

— Azt, amit műsorra tűznek az operaévadban, az ön ízlése diktálja vagy a helyi lehetőség?

— Mindig a legnépszerűbb repertoárdarabokat kell kihozni, ínyencségre kevés a lehetőség. A fül az ember leglustább érzékszerve; a magyar közönség többsége vagy konzervatív vagy műveletlen. Persze ez világszerte így van; elenyészően kicsi az ínyencek száma. Jó pár évvel ezelőtt a Parasztbecsületet nem a megszokott Bajazzókkal adtuk együtt, hanem egy kevésbé ismert, bűbájos darabbal, Ravel Pásztorórájával. Az előadást tökéletes közöny fogadta. Aztán később visszatértünk a hagyományhoz: Parasztbecsület, Bajazzók. Meg is volt a siker. Nemrégiben bemutattuk Hindemith egyfelvonásosát, A hosszú karácsonyi ebédet, amit Thornton Wilder szövegére írt. Az előadás megbukott. A közönség szereti felismerni, amit már ismer. Én a népszerű darabok mellett döntök.

— Nem emlékszem, ki mondta, hogy a ráismerés a buták előjoga. Nem igaz ez, én is hiszek az újra olvasásban — de mégis: nem enged ön túlságosan a közönségízlésnek?

— A mi dolgunk, hogy a közönséget kiszolgáljuk. Tíz év alatt három Mozart-, négy Verdi- három Puccini-operát mutattunk be, és még nagyon sok mindent — és ne felejtse el, hogy Verdi és Puccini nem olyan népszerű, mint a Marica grófnő.

— Még valamit a helybeli lehetőségekről. Azt mondta, Párizsban is lehet valaki provinciális. De...

— Tudom, ez közhely. Budapest, a mi kis vízfejünk, olyan mértékben fókusza az országnak, hogy sok mindentől elesik a vidék. Bécs mellett ott van Salzburg, Prága mellett Pozsony, Drezda mellett Lipcse — Budapestnek nincs riválisa. Pedig Pécsett is sok a tehetséges muzsikus, de keserves munka innét kitörni.

— Micsoda önellentmondás szorításában élünk, látja. Ha ugyanis volna Budapestnek riválisa, nem kellene sehonnét kitörni. De hát a magyar vidék gondjainak Mikszáthtól napjainkig nagy szakirodalma van. És talán abban, hogy önnek nincs nagy kedve újat bemutatni, annak is része van, hogy öreg a színházépület, piszkos a folyosó, korszerűtlenek az öltözők. Milyen a társulat?

— A régebbi és a mai generáció tagjai közt is van néhány kiemelkedően jó énekes, de nagyon nehéz így társulatot építeni, hogy gyenge az énekesképzés. Rengeteg énekest hallgatok meg, de hiába a sok szép hangmatéria, ha ekkora a szakmai képzetlenség. Az énekesképzés nagymértékben sarlatánok kezében van. A vidéki operák énekesellátottsága különösen rossz. Régi vágyam, hogy valamelyik vidéki városban operaénekesi szakot nyissunk. Pécsett adva volna pedagógus, korrepetítor, színpadi gyakorlat, minden.

— Milyen tervei vannak a repertoárt illetően?

— Még nem tudom.

— Személyes tervei?

— Szeretnék jól dirigálni. Azt mondják, a pálca nem szólal meg. Én állítom, hogy a karmesteri pálca igenis megszólal.

A FAUST ELŐADÁSÁNAK MÁSODIK SZÜNETÉBEN

— Pihenjen, karnagy úr, most egy kicsit én beszélek. Gounod nem szerepelt az iménti felsorolásban. De a Faust a népszerű operák egyike, tehát bemutatták. Bemutatták, méghozzá érdekes módon; a rendező (Konter László) és a koreográfus (Eck Imre) elgondolása szerint a balettkar az áriák és a duettek elhangzásával egyidőben eltáncolja az opera mögöttes valóságtartalmát. Nem vagyok szakember, mindig úgy éreztem, ebben az operában a német gondolat és a francia zene valahogy nem szervül össze; most a balett mintha egy harmadik síkot nyitott volna meg, a keletiségét. Amikor például Margitot (Németh Alice) és Faustot (Réti Csaba) egymáshoz sodorja a vágy, s a háttérben a balettkar eltáncolja, hogy mi fog kettejük között lezajlani, mintha valamely Káma-szútra illusztrációt látnánk. A hagyományos Valentin (Nagy Gábor) sajátságos figuratív ellentéte a korántsem ördögi, inkább udvaronc-Mefisztónak (Marczis Demeter); s a szuper-puritán díszlet (Székely László) és a táncosok nyúlkáló kezekkel telirajzolt, New York-i jellegű trikója (Vidák Györgyi) csak fokozza az eklektikus hatást. Mi erről az ön véleménye?

— Én muzsikus vagyok, nekem a zene mindent elmond.

— Az előadás kétségtelenül tetszést arat. Vagyis a közönség, úgy látszik, jól fogadja az egy darabon belüli újdonságot.

— Nincs összehasonlítási alap. Ez a közönség nem látta még a Faustot. Pécsett a Faust tizenhat éve nem ment.

— Ezek szerint szó sincs felismerésről. Nem akarok a beszélgetés végébe optimizmust csepegtetni — a darab fél házzal megy —, de a nézőtéren főként fiatalokat látok. Akik pedig nemcsak nem hallották a Faustot, de az előadásról se nagyon olvashattak. Elég különös. Mert lehet a színpadra állítás felfogását helyeselni vagy elítélni — de miért hallgat egy produkcióról a magyar sajtó?

— Nem tudom.

— Akkor hát mit mondjunk ezek után? Pécset vagy Párizst? Vagy már az is mindegy?! Kívánom, karnagy úr, hogy ne fáradjon bele.

GERGELY ÁGNES

ÚJ TÜKÖR 1980/XVII/24.•sz.

KIRÁLY JÓZSEF

REVÉSZ TAMÁS FELVÉTELEI

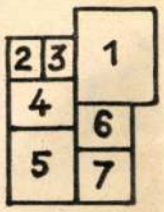

1. A Tér együttesből (Király József — Szék- és Kárpitosipari V.)
2. Nád — mint egy legyező (Baliga Kornél)
3. Bőr — hagyományos gombozással
4. Hajlított fa — hevederrel (Farkasinszky Zoltán — Bubiv)
5. Alumínium — eloxálva és fényezve (Szedleczky Rudolf)
6. Fenyő — ácsolva (Tóth Tibor — Kanizsa Bútorgyár)
7. A Béta egyik változata (Bodnár János — Bubiv)

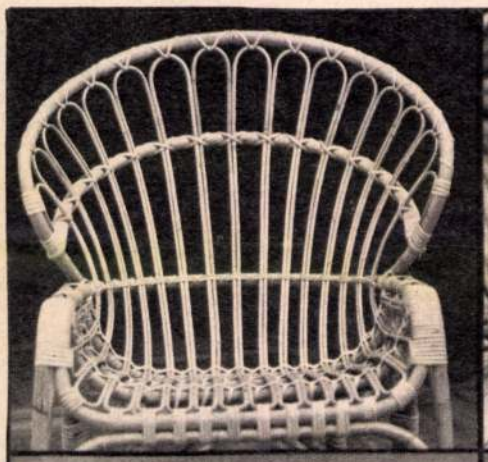

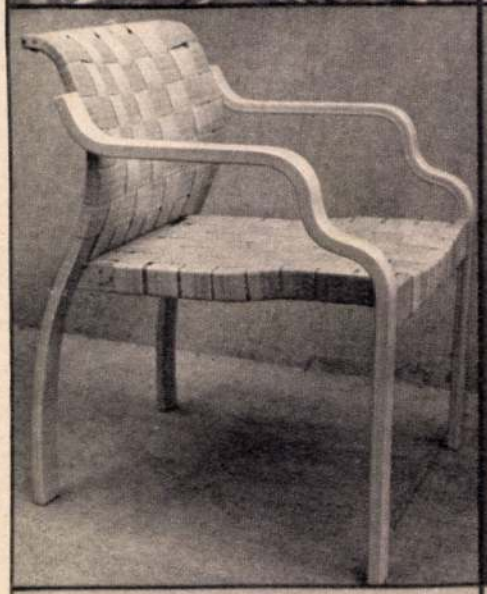

Egy kiállítás székei

BELSŐÉPÍTÉSZET – 1970–1980

Ez a cím nemcsak figyelemkeltő hangzása miatt került a cikk élére. Kihívásnak is szántam. Emlékeztetőnek, hogy a belső*építészet* — ha méltó elnevezéséhez — *művészi* módon űzhető mesterség, bármennyire is korlátozza megjelenését a technológia. (Egyébként is: nemcsak fékezi — szárnyakat is adhat neki!) És figyelmeztetőnek, hogy e kiállításon úgy-ahogy elfogadható a *székek* „kínálata" volt.

Kínálata, mert a rendezők megfogadták, és amennyire viszonyaink engedik, tartották is magukat hozzá, hogy csak forgalomba került, avagy kerülő bútort és használati tárgyat mutatnak be. Holott, ha minden egyéb ipari-kereskedelmi kiállításon eléggé bosszantó módon hirdetik és nyomban fel is **rúgják ezt az elvet, itt, a Műcsarnokban akár el is tekinthettek volna tőle. Legalább** jobban megismernénk az elsikkadt alkotások tartományát.

Tehát a székek... Azért elismerem, talán némi **kényelemszeretet** is diktálta, hogy e hozzánk **közel** álló, **kényelemszerző** rekvizitumokat emeljem ki környezetünk tárgyainak tízévi termékéből. Különben is: van-e köztük a széknél fontosabb? Hiszen jószerével végigüljük

n Edgar kapitány, és végül is mindenben „méltó társa" -nak.

Strindberget egész életében tes, egymással ellenkező határ érték — mondja Gaál István. S ha ő ilyen végleteket tudott lni, munkásságát semmiképpen lehet csupán egyetlen mondan- a nőgyűlöletre leegyszerűsí- A *Haláltánc*ban pedig végképp ezen van a hangsúly. Lenyű- hogy Strindberg mennyire is- a saját hőseit. Dialógusaiban natonként vált fantasztikusan eges kérdéseket lényegtelenek- éppúgy, ahogy azt mi tesszük élgetésünkben. A drámát olvasva rgett bennem az öröm, hogy a k és játékok micsoda legyezőjét t majd végignyitni a filmben.

A forgatókönyv írásakor vál- tott egyet-mást az eredeti da- n. Miért?

Hogy ez a hallatlan feszültsé- kamaradráma még tömörebbé, sebbé váljon. Ezért kapta meg darabbéli főhadnagy szövegét y, a cseléd. Ő ugyanis először kapitányéknál szolgált, aztán hoz került, s amikor a kapi- mindenéből kiforgatta Kurtot, y is náluk maradt. Volt gaz- val így roppant kínos helyzet- találkozik újra. S ezért redu- m mindkét családnál egy-egyre rerekek számát. Mert Juditnak, pitányék lányának, és Allan- Kurt fiának, rendkívül fontos pe van a drámában. Ők jelen- az ellenpontot abban a házban, a gyűlölet már beleivódott len egyes bútorba, képbe és gba. Friss szerelmükkel ők kép- ik a még lehetséges jót, a hitek át. De a bőrükből ők sem bújak ki: a génjeikben viszik tovább dazt, amit a szüleiktől örökölAllan voltaképpen a kapitány ál- ta lesz, Judit pedig — akaratán l ugyan — apja halálát okozza tatlan telefonüzenetével.

---

bb azt kérdezném, hogy van-e umornak olyan válfaja, amit nösen kedvel?

Én ugyan nem vagyok humo-, de legtöbbször — a feleségem ségével — magam írom a szánat. És mondhatom, ez kínosrves munka. Nekem legalábbis s ezt csak azért említem, mert nk általában azt hiszik, hogy humorral foglalkozik, az otthon landóan kacarászik. Az idétlens és a humor között óriási a nbség, s a humornak is csak r van értelme, ha közölni tud valamit az ember. Szerintem ginkább „közlésképes" humor- a paródia — ez is áll hozzám gközelebb. Csakhogy a színészdia, amivel kezdtem, véges mű- Mostanában kevés a paródiára mes, vagy arra ingerlő szemég. Ennek a műfajnak a lényege nis a modorosságok kiemelése ez két okból is nehéz feladat. éz, ha valaki nem akkora egyég, hogy saját modorosságai lehek, a legnagyobbak viszont túl vannak ezen. Mondjuk rence Olivier, aki szerintem a g legnagyobb színésze, egyszemegfoghatatlan, mert minden epében alapvetően más. Nálunk paródia és a színészet nagyon en elválik egymástól a köztuan. Pedig, úgy tartom, a színé- sem más, mint valamivel miszáltabb paródia. Ha én III. árdot játszom, akkor átvedlek. természetesen nem vagyok III. árd, csak úgy teszek, mintha ennék. Egy púpos, sánta, go-

az életünket. Reggel, délben, este, otthon és a munkahelyen, közlekedve és szórakozva... S amelyikünk sokat áll, azt is igyekszik leültetni az orvos vagy az ergonómus.

Más kérdés, vajon *hogyan* ülünk, amivel egyaránt célzok kényszerű testhelyzetünkre és lelki habitusunkra. Nem véletlen, hogy századunk legjobb építészei — akik meghatározták házról, városról, egész környezetünkről alkotott képünket — megalkották a maguk székformáit. Adolf Loos és Van de Velde, Alvar Aalto és Eero Saarinen, Mies van der Rohe és Le Corbusier. **És persze a tőlünk elszármazott Marcell Breuer is, az első maradandó acélcső karosszék készítője.**

Bokor József, a rendező is, a kiállításról közreadott gondolatai sorában a széket veszi példának: miként emeli egyiket-másikat a jól megválasztott anyag, szellemes szerkezet, organikus forma mintaszerű anyagi és — szellemi termékké. Itt jegyzem meg: bútoriparunk milliószámra gyárt széket, régóta tekintélyes az exportja is, bár mostanában piaci nehézségekkel küzd. Nem vitatom, ezek sorában a megfelelő nyersanyag és a kivitel minősége okozza a legtöbb gondot. De ez sem lehet ok arra, hogy lebecsülje a konstrukciót és a formát, tehát a tervezést és az egész tevékenységet gyakorlatilag a szolgai másolás s a bérmunka kérdésének tekintse.

Az itt bemutatott példányok, bár nem különösebben elmélyült mérlegelés alapján válogattuk ki őket, nemcsak a tervezés és a gyártás jó együttműködésének eredményességét bizonyítják, hanem hellyel-közzel az eredetiség kiküzdésének lehetőségét is. Bodnár János hajlított Béta székcsaládja, Farkasinszky Zoltán ugyancsak hajlított karosszékei és Szedleczky Rudolf alumínium székei a teremtő gondolat érvényesülésének reményével biztatnak. Nem szívesen használok ilyen nagy szavakat. De hátha segítenek kiráncigálni alkotót és „fogyasztót" egykedvűségéből, s talán a közöttük csupán napi gondjaival küszködő gyártót és kereskedőt is.

Egy szó mint száz, a szék fontos dolog. A bútortörténet a tanú rá: vele fogalmazódik meg a bútor iránti választékosabb igény. Aligha túlzás azt mondani, hogy az ember minden bútordarabja közül a karosszéket képes a leginkább megkedvelni. Azaz: csak erős vonzás hatására hajlandó kicserélni egy másikra. A szék — ha igényesek vagyunk — a társunk, a támaszunk is. Persze, csak ha alkotói is úgy akarják.

BALOG JÁNOS

1021

1980. XI. 20. Televizió ?. müsor 21,20 Ánó

TV Hiradó 2.

- A szépen fejlődő salgótarjáni városközpont a napokban ujabb üzlettel gyarapodott. A Képcsarnok országos hálózatának legujabb kb. 250 nm alapterületü bemutatótermében ma délután nyilt meg az első kiállitás. Négy iparmüvész, Király József, Lovas Ilona, Horváth Szabolcs és Tolnai Katalin mind a szakmában, mind a közönség körében jól ismert és kedvelt tárgyait állitották ki.
Király József Munkácsy- és YBl-dijas belsőépitésztől különleges csiszolásu tálak, tányérok, és gyertyatartók láthatók fából.
Lovas Ilona 4 évig dolgozott textiltervezőként gyárban, és ma önálló müvészként könnyedén egyesiti a különleges és a praktikus tulajdonságokat gyapju falvédőiben és párnáiban.
Horváth Szabolcs és Tolnai Katalin keramikusok a fajansz, a porcelán, a pasztellszinü agyag mesterei. Mindketten vázákat, növénytartókat, a lakás otthonosságát, bensőségességét szolgáló tárgyakat készitenek.

Király József belsőépítész

Kiváló Művész

KIRÁLY JÓZSEF Munkácsy Mihály-díjas belsőépítész, érdemes művész;

Népszabadság, 1990. márc. 14.

Josif Király

Chikán Bálint: Vázlat egy csoportképhez (II) Körkép a romániai magyar képzőművészekről.

13 Josif Király: Installáció, vegyes technika, 150 × 100 × 40 cm, 1983
(fotó Josif Király)

13

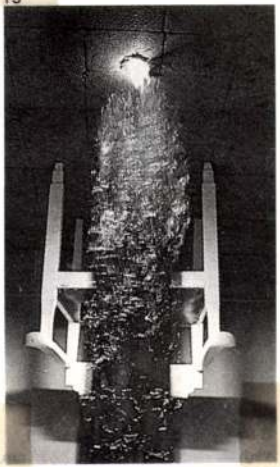

Művészet, 1987. augusztus, 8-old.

1521

1974. XI. 23. 17.55. / 37 V. Televizió

Képes Krónika

- A Képzőművészeti Osztály magazinja következik.

- Jó estét kivánok ! Szeretettel köszöntöm Önöket kedves nézőink, a Képes Krónika novemberi adásán. Gondolom nem mondok ujat, és nem állitok meglepőt, amikor arra hivatkozom, hogy napjainkban eddig soha nem tapasztalt intenzitásu érdeklődés nyilvánul meg, környezetünkben szereplő használati cikktárgyak iránt. Az országosan folyó hatalmas méretü lakásépitkezések, rokoni szálakat is figyelembe véve, szinte minden családban, témává teszi a lakás berendezését. De a régi épületekben is napirenden van a lakás átalakitása, mi sem bizonyitja ezt jobban, mint az, hogy a közelmultban megnyilt Domus Áruház, a nyitás után egy héttel szinte kifosztva volt található. De nemcsak a lakáskultura, hanem a környezetünk nap mint nap változik, és ebben a változásban, a környezetünkben szereplő tárgyak játszák a főszerepet. Na most ez a hatalmas irányu érdeklődés, nyilván befolyásolja a klasszikus értelemben vett egyedi iarpmüvészet alkulását, és hatással van az iparban született, tervezett tárgyakkal is. Nyilván ez volt az indoka annak, hogy a Budapesti Müvészeti Hetek keretében, az idén először került sor arra, hogy iparmüvészeti napokat rendezzenek. Az iparmüvészeti napok lényegében, kiállitássorozatot jelentettek. Az Iparmüvészeti Múzeumban, az ülőbutor kiállitással, és a lakástextil stúdió munkáival találkozhattunk. A Finomkerámiaipari Müvek kiállitótermében, fiatalok az iparmüvészetben cimü kiállitás szerepelt. A Fővárosi Tanács bemutatótermében, a belsőépitészek mutatkoztak be, és a Csontváry Teremben is iparmüvészeti kiállitással találkozhattunk, Tárgy, és alkotója cimmel rendezték ez a bemutatót. Szeretnénk ezekről a kiállitásokról beszámolni, és ehhez a beszámolóhoz kérnénk Miklós Pál segitségét.

- Az iparmüvészeti napok keretében, kiállitási kampánnyal találkoztunk. Ez az egyik oldala a dolognak, a másik pedig, hogy például az ülőbutor kiállitáson, ahol azonos körben mozgó tárgyakból sokat láttunk, hogyan jelentkezik a mennyiség, és minőség kérdése ?

- Hát válasszuk ketté a két dolgot. Én azt hiszem, hogy az, hogy a kiállitások itt most nagy számban voltak jelen, azok egyszerüen azt jelentik, hogy az anyag szükségképpen nem lehetett egyenletes, nem lehetett olyan, mint egy nagyobb válogatott, nagyon tudatosan, és nagy igényekkel szelektált anyagnál. Ez nyilvánvaló, de ez egyáltalán nem baj, az összehasonlitási alapot lehet méricskélni, összevetni, különféle formákat, müvészeti, és technikai megoldásokat, és különféle értékeket. Ha időtlen mértékkel, abszolut mértékkel mérünk, akkor voltaképpen valamiféle régi egyedi müalkotás mértékét alkalmazzuk ezekre, a mai modern, és egészen más mértékkel mérendő jelensé-

gokre. Konkrét példán lehetett látni az ülőbutor kiállitáson, ahol ellentétképpen lehetett látni régi butorokat is, amelyek többnyire egyedi darabok voltak, amelyeket gondolom nem szabad mércének használnunk a modern alkotások megitélésénól. Király Józsefnek például ez a Tél nevet viselő ülőbutor családja, véleményem szerint az egyik legjobb termék az utóbbi időben, a szék talán a fotel talán nem annyira időtálló, de hisz nemis kell annyira időtállnia, mert a mai élet tempójában, ez nem igény. Ennél fogva én azt mondom, ha ezzel a modern ember mértékével mérjük ezeket a tárgyakat, akkor ezek igen jónak, célszerünek, szépnek is bizonyulnak, és itt azt kell hangsúlyoznunk, hogy itt nem egyes emberek különleges igényeiről, hanem milliókmak az érdekeiről van szó. Ezeknek a tárgyaknak milliókat kell szolgálniuk, mind civilizációs igényeiket, mind pedig kulturális igényeiket. Kiállitáson sosem lehet egyértelmüen megitélni, hogy az a tárgy, a mindennapi életben, hogyan fogja betölteni funkcióját. MIndig zavarban vagyok, mikor egy lakástextil kiállitáson, kiállitási környezetben látok egy butorszövetet, mert azért én azt sokkal jobban tudom megitélni, a butoron magán.

- Uj jelenség, és az új minőség megjelenése, és megértetése, gyökreit tekintve, ha nemis teljes egészében, de lényegében azért mégis az oktatáson mulik. A tervezők képzésén mulik. Éppen a tervezés minőségének, és az oktatás minőségének javitása érdekében került sor október 21-3 és 23.-a között, az Iparmüvészeti Főiskolán, tudományos ülésre. A tudományos ülésen ahol 15 előadás hangzott el, az oktatás minőségét, koncepciójának minőségét tárgyalták az előadások, illetve a hozzászólások. Voltak olyan előadások, amelyek a jelenlegi helyzetet mérték fel, mások az iparmüvészet társadalmi szerepével foglalkoztak, és ismét másokd pedig az oktatás jövőjének kérdését kutatták. Többek között Kertes György professzor is, akivel az előadása után interjut készitettünk.

- Professzor úr, Ön a Cambridge-i egyetem környezeti és müvészeti intézetének alapitója, és igazgatója. Milyen jellegű mun-ú ka folyik az intézetben ?

- A müvészek, hogyha tényleg ma, hirtelen egy feladatot kapnának, hogy adjanak valami müvészit, igazat, a mai város megváltozására, vagy vidék megváltoztatására, nem tudnának, hogy hogy csinálják. Az új mértéknek új mértékeszközei vannak, és én azért alapitottam ezt az intézetet, hogy a müvészek megtanulhassák az új mértékeszközöknek a használását, és ezekkel új célokat tüzhetnek ki, és megpróbálhatnák az új környezetnek egy jobb arcát megmutatni.

- Professzor úr elő adásában, utalt a hagyományos találkozási

fórumra, a kiállitásra is. Vajon szükségszerü a kiállitás átértékelése ?

- A kiállitás, mint egy közönség, és müvész közötti összeköttetés, ez meg fog maradni, de én remélem, nem mint az egyetlen összeköttetés. Az egyéni müvész még mindig akarja saját magát, egy más müvésszel összehasonlitani, egy közösségi fórumon. A kiállitás az egy piac, ahol az ember értéket kap, összehasonlitásokban. De az igazi érték, nem ilyen összehasonlitásokban jön, hanem abban a belső összehasonlitásban, amikor az ember eléri, hogy saját magának a legjobbját találja meg. Én hiszek, hogy az új környezet olyan nagyszerü lehetőséget ad, müvészi formáknak, amit a történelmem eddig nem adott, az utca az egy hatalmas tájkép, és a leghatalmasabb kiállitási hely. Ha az ember, az utcára akar egy müvészi formát tenni, ennek a müvészi formának tényleg erősnek kell lenni, hogy megálljon, és ténylegesen valamit mondani kellene. Nemcsak a müvelt embernek, a választottt kis rétegének, hanem mindenkinek, szüksége van, ilyen fajta élményekre. És én ugy gondolom, hogyha új müvészi formák tudnak kifejlődni, amik nem a kiállitásra vannak csinálva, hanem ezekhez az új terekhez, akkor a kiállitás magától fog összezsugorodni, és a müvészek mindinkább azért dolgoznak, hogy egy ujfajta kifejezésnek az elejét megtalálják. Én mindig arról beszélek, hogy mi bár ne egyedi tárgyakat termeljünk, vagy tervezzünk, hanem tárgyaknak a közösségét, mikor egy gyárban, vagy egy tervező, egy tervet csinál egy tárgyra, mikor ez a tárgy, különfajta nehéz utakon kikerül a közönséghez, sokszor ez a tárgy, ez olyan nehéz tárgy, hog y nem illeszkedik be egy környezetben. Én tudok konyhákról, amik tényleg a káosznak, hogy mondják, a zürzavarnak lehetnek a szimbolumok jelképei. Mivel minden tárgy külön volt, tervezve, és nem volt egy belső megértés, hogy ezeknek a tárgyaknak össz, együtt kell élniük. Ha elmegyünk egy magyar parasztkonyhába, vagy egy görög, vagy egy mexikói kis házba, minden, egy közös életérzésből nőtt ki. Ott nincs ilyenfajta veszély, hogy a tárgyak nem lesznek barátok. De mikor az egy szegény mexikói, egy magyar ember, a falukon megvesz egy rádió skatulyát, vagy akármifajta új érdekes tervezett tárgyat, az mint egy dinamit, az szétrombolja az egységet, és megöli az életnek a teljességét, és visszatérve a kérdésére, azt hiszem, mi különfajta mértékü feladatokat kell, hogy megoldjunk. Az egyik. olyan tárgyakat csinálni, amit nem a saját maguk egyéniségét kiabálják. Akármit csinálunk, akármilyen tárgyat, müvészi, vagy nem müvészi tárgyat csinálunk, mi érzéseket is termelünk avval. Minden termelés, emberi tudatot is termel.

/ zene. /

1976. III. 7. 11.43 N. Tatári
Látták, hallották

Király József, Munkácsy- és Ybl-díjas belső építész

- Ujra és ujra felvetődik a kérdés, hogyan tehetnék szebbé, harmónikusabbá az ember közérzetét, hiszen mindazok a használati tárgyak, amelyek naponta körülvesznek bennünket hatnak ránk. De az is biztos, hogy a közizlés csak akkor változik, a szép iránti igény csak akkor ébred fel az emberekben, ha ehhez segitséget kapnak. És ezt a segitséget többek között az iparmüvészektől várjuk. Király József a 46 éves Munkácsy és Ybl-dijas belső épitész a kivülálló számára, hogy ezzel a divatos kifejezéssel éljek, - sikeres embernek számit. Viszonylag fiatalon nagy és átfogó tervezői feladatokat valósitott meg. Ő volt például a Kecskeméti Aranyhomok Szálló belső épitésze, ő készitette a Budapest, a Sport és a Margitszigeti Nagyszálló berendezését is, amely komoly szakmai sikereket jelentett számára. Váratlanul szerződést vállalt először a Budapesti Szék és Kárpitosipari Vállalatnál, majd pedig a Székesfehérvári Butoripari Vállalatnál, ahol most is dolgozik.

- A szépen, okosan és értelmesen, ugyanakkor gazdaságosan megtervezett tárgyak az emberek mindennapjaihoz hozzátartoznak és minél több esztétikus tárgy kapcsolódik bele az emberek életébe óhatatlanul apró kis impulzusokat, ha ugytetszik esztétikai nevelő impulzusokat közölnek. És abban reménykedünk az emberek környezetérzékenységét módositják, lassan átalakitják.

- Milyen butorokat tervez?

- Széria butorokat, tehát nem iparmüvészeti remekeket, amelyek két három jó pénzü ember lakása helyett 10-20 ezer, 30 ezer remélem egyre nagyobb embertömegek otthonát teszi kényelmesebbé használhatóbbá. Még a legkisebb alapterületü lakáson belül is szellemesebb butoregyüttesekkel az emberek meg tudnák valósitani azt az ideális otthont, ami a korábbi merev butoregyüttesekkel szemben egy alzitottabb, kényelmesebb, melegebb otthonná varázsolná a lakásokat a mainál.

- Milyen butorokat képzel ebbe az ideális lakásba?

- Majdnem azt mondom, hogy gumibutorokat vagy pedig hihetetlen kopás, ütés és rongálásálló butorokat. A jelenleg legkorszerübb lakásokba is még behurcolnak egy olyan alagut butorösszetételt és az emberek életformájához nem illesszkedő butormammutok kerülnek egy-egy lakásba, amelyek lemerevitik az emberek mozgási lehetőségeit és ahhoz kötik őket, ahelyett, hogy egy mozgékonyabb, több élu butor sorozatot egyenként is megvásárolhatnának a saját szükségletük szerint.

- Hogyan lehetne változtani ezen a helyzeten?

- A gyárakat a következő időszakokban talán rákényszeriti a megváltozott gazdasági és kereskedelmi helyzet, hogy szigorubban figyeljenek arra, hogy a lakosság számára melyek a kedvező butorfajták és mi a valóságos igény és nem veszik szentirásnak azt, amit esetleg avultabb vagy lejáratottabb kereskedelmi fogásként eddig számukra előirtak. Többszáz faipari, textilipari mérnök, iparmüvész tervező vesz részt és abban reménykedünk, hogy szorgalommal, kitartással apró javuló változások előbb, utóbb bekövetkeznek.

- Az emberi, tárgyi környezet iránti érzékenységet gondolom gyermekkorban kell kialakitani. Kodály Zoltán mondta, hogy nincs botfülő gyermek, csupán rossz zenepedagógia. Tehát bizonyára nincs esztétikai érzék nélküli gyermek sem, csupán ennek a tárgyi feltételei hiányoznak.

- Közel másfél évig Makurecz Imre épitész vezetésével egy érdekes miskolci kisérlet részt vevője voltam, ahol azt tapasztaltuk, hogy a tárgyi feltételei a használati eszközei sok esetben nagyon elmaradottak a különböző oktatási intézményekneknek. Tehát szemléletében az iskola sokkal többre lenne képes. A gyerekek szó szerint növekedéssebesség miatt, magasság miat kinőtték ezeket 40-50 évvel ezelőtt az akkori gyerek arányméretekre tervezett butorokat és elképzelhetetlen az, hogy egy négy, öt órás merev tantermi foglalkozás után adott esetben ugyanilyen méretezésü butorok között töltsenek napközis foglalkozásnál esetleg még négy, öt órát.

- Milyen butorokat képzel el tehát egy iskolában?

- A jelenlegi helyzetben feltétlenül először a napközis vagy szabadabb foglalkozási lehetőségek miatt könnyebb, fajsulyban és mozgathatóság szempontjából is könnyebben használható tárgyegyüttesek tervezésére és kivitelezésére lenne szükség, ami adott esetben egy teljes osztályterem butorzatát vagy berendezését összecsomagolhatóvá majdnem hordozhatóvá tenné.

- Ez nem utópia?

- Ezek a könnyen mozdiható kis ülőbutorok és kis asztalkák nem valami tervezői agyrémek. Ilyen iskolabutorok és könnyü hordozható majdnem

hátizsákszerü berendezési tárgyak már léteznek. Erre Magyarországon is volt egy nagyon ésszerü példa. Papirlemez butortipusok kerültek rövid ideig forgalomba.

- Amelyek ugy tudom rendkivül olcsók voltak, egy kis garnitura mind össze 30 forintba került, volna.

- Ez szerencsétlenségre elhalt.

- És ennek a sokirányu, érdekes kisérletnek mi lett a sorsa?

- A kisérletben részt vevők hasznositják mindazt, amit tanultak a vizsgált gyerekseregtől, hogy a szerzett tapasztalatokat milyen módon lehet ujra közreadni és értéksiteni, az négy,öt év, vagy ha több a remény bennem, akkor három év alatt a tapasztalatból talán butor

1021

1980.V.31.Petőfi, 10.00/KJné/
Szombat délelőtt

- A hetvenes nyolcvanas évek belsőépitészetéről rendeztek kiállitást a Mücsarnokban. A butor soron sétált végig a rendezővel Bokor Józseffel munkatársunk Rádai Eszter.

- Merre kezdjük ?

- Itt az első terembe igen. Kiállitásokon nem szerencsés dolog szöveggel kezdeni, de kénytelenek voltunk, mert kevesebet tud a laikus a mi szakmánkról. Tehát azt, hogy jelenleg 25o diplomával rendelkező belsőépitészt tud eltartani ez az ország.

- Igen és itt van mindjárt egy másik felirat, 15-en dolgoznak a butoriparban

- hogy sokkal nagyobb szellemi kapacitást érdemelne a butortervezés, amelyik sok-sok millió emberhez naponta jut el és sok-sok millió emberrel kerül állandóan folyamatosan kapcsolatba az biztos és ezt mi magunk akartuk mondani és ez nem rajtunk mulik, szóval nem a szakmán mulik.

- Azért te ttók ide ezt a két adatot, hogy leszereljék a látogatókat ? Leszereljék azokat az ellenérzéseket, amiket felkelt ez a kiállitás ? Ezek az adatok már magyarázatokat adnak az én ellenérzéseimre is.

- Értem. Nem, semmiféle ilyen célunk ezzel nem volt, mert ugy érezzük, hogy a butoriparból kiválogatott butor anyag mégis csak mutat egy olyan képet, amelyik azt hiszem inkább pozitiv, mint negativ belsőépitész szemszögből.

Ez a térbutor család, amit a Székes Kárpitosipari Vállalatnak tervezett Király József valamint

- Mi a neve ennek ?

- Ez egy márka név, igy nevezte el Király, de nagyon szerencsés elnevezés szerintem, mert egy 32 db-os család pillanatnyilag, amelyik egy lakáson belül az elképzelhető bármilyen variációban használhatók legkülönbözőbb funkciókra alkalmazható, testalkatra és testméretre alkalmazható, szétszedhető és csomagolt állapotban szállitható, tdhát darabonkénti összerakható. Az elemek kidolgozása és megmunkálása

gazdaságos és egyszerü, de mégsem a szigoruan vett száraz konstrukció, hanem egy oldottabb és egy emberibb forma. Nem véletlen, hogy ide helyeztük el ezt az idézetet Folber-Trittől

- Hogyan is szól ez ? Mivel a valódi kérdés nem a gépi termelésnek, a kézmüvesség esztétikai szintjéhez való alkalmazásában rejlik, ezért a termelés uj módszereihez uj esztétikai szintet kell kidolgozni, tehát nem lehet számonkérni ezektől a butoroktól azt az esztétikát, szépséget, amit számonkértünk 5o-6o évvel ezelőtt

- Igy van, és gyakori tévedés az elmult években az, hogy a nagyipar által termelt butoroknak sokszor egdy kicsit a szegényességét vagy szárazságát szembeállitották a régi butoroknak, a régi stil butoroknak a lelkületességével, az emberhez közelállhatóságával, egy uj nagyipari sorozatgyártásból adódó esztétikai strukturát kell kimunkálni és erre az egyik legszebb példa Til butor család.

- Na most ezt nagyon jó hogy mondta, én mindig ugy érzem a nagyipari módszerekkel készült butoroknál, hogy éppen ez nem derül ki belőlük, hogy egy ujfajta esztétikai alapján kell hogy készüljön. Tehát mintha a régi esztétikai elveket mentenék át

- és próbálnánk kierőszakolni a gépből is ugyanazt

- igen

- ez elég gyakran előfordul. Itt tudnám bemutatni az Iparmüvészeti Vállalatnak az egyik legujabb törekvését, hogy nemcsak formailag különös speciális igényekkel készitett butorokat és tárgyakat készit, mint ez az elmult évtizedekben régebben jellemző volt az Iparmüvészeti Vállalatra, hanem rendkivül egyszerü, szép, szinte dizajn jellegü, mives kivitelü modern butorokat, mint ez a Flond György által tervezett aluminium butorcsalád.

- Nekem jobban tetszene, ha nem aluminium lenne

- Olcsóbb mint a fa és ezzel a bőrkárpitozással az aluminiumot összehozni rendkivül nehéz feladat, de ezt a tervező szerintem nagyon szépen oldotta meg.

-Hogyha egy vászonnal bevont butornál törekednének az olcsóságra és azt készitenék aluminiumból, akkor ezellen semmi kifogásom nem lenne. De a bőrbutornál olcsóságról nem lehet beszélni semmiképpen.

- Nem is az volt itt a szempont biztos vagyok benne, hanem a tervező fém butorcsaládot tervezett, ahol mindenféle variációban használható butor rendszerek legyenek összeszerel-

szerelhetők ezekből az alapelemekből.
Ezt már nehezebb fával megoldani, mint fémmel. Mindannyiszor nem lehet cserélni a butorokat, de ha nagyon jól tudom alkalmazni és változtatni, akkor sokkal emberibbé és használhatóbbá lehet tenni a teret.

- Ezen a kiállitáson a butorok méginkább a kereskedelemben kapható butorok maga szerint alkalmasak arra, hogy a teret változtassuk, variáljuk ?

- Hát amennyire nagyipari gyártással biztositható

- éppen a nagyipari gyártást kellene hogy erre alkalmas legyen

- Annyiban itt azért példaszerüek az itt kiállitott butorok

- Néha lapozgatok külföldi lakberendezési folyóiratokat, ugy érzem, hogy az itt bemutatott butorok a külföldi folyóiratokban láthatóaknak utánzatai szerencsés esetben, nem is mindig magas szinvonalu utánzatai. Szóval én ennél sokkal többet vártam.
Nagyon szépek ezek a termek, különösen nagyon szépek a fotók, amik a közösségi tereket mutatják be, de a boltokban kapható választékhoz képest nem valami nagy ugrás a kiállitáson bemutatott butor.

- Hát igen. Tudtunk volna mi nagyon sok olyan prototipust belsőépitészeti terv elképzelést mutatni lakás butorokról, amelyik minden optimális elképzelésnek megfelel. Azonban a termelé.s realitása ennek, vagy a gazdasági realitása, vagy a termelés szervezési realitása, vagy a termelés és kereskedelem közötti kooperáció ma még Magyarországon sajnos nincs meg.
Mert a gyár azt mondja, hogy nem gyártom, mert a kereskedelem nem rendeli. A kereskedelem viszont csakis abból rendel, amit ő a felmérései alapján ugy gondol, hogy népszerü

- Nade minek alapján méri fel, hogyha nincs ?

- A felmérés viszont abból adódik, hogy azt számolja, hogy a meglévőnél miből mennyit vesznek ? Tehát csak a meglévő a mérce és nem az ami lehetne.

- Én ugy érzem, hogy egy ilyen kiállitáson nem lenne szabad a meglévőnek mércének lenni. Arra is kellett volna gondolniuk, ami lehetne.

- Mi ebbe a második terembe, ahol a butoripar van azt akartuk bemutatni, amit ilyen körülmények között belsőépitészek mégis kiharcoltak maguknak és még progressziv pozitiv dolognak tartjuk, hogy ez megvalósult mindazokkal a hibákkal együtt, amelyek egyébként látszanak rajtuk.

- Három kérdőjel, három furcsaság akadt meg bennem a tárlatvezetés után.
Egyrészt az, hogy avajon a 25o diplomás belsőépitész számára anyagilag vagy valami más miatt nem kifizetődő a butoripar ? Hiszen nagy butorgyárainkkal, üzemeinkkel együttvéve is csak 15-en dolgoznak ezen a területen.
Vagy bár erre gondolni sem merek, a butoripar nem igényli az esztétikai érzékkel és képzettséggel megáldott belsőépitészek tevékenységét ?

A másik kérdőjelem tulajdonképpen egy országos kérdőjelbe kapaszkodik, illeszkedik.
Nem kivétel a butoripar. Vagyis hogy nincs összhang, sőt kooperáció se sok a gyártás a kereskedelem és a piaci igények közt ez sajnos általános jelenség.

A harmadik kérdőjelem egy puszta megállapitás. Ugy veszem észre, hogy ez a kereskedelmi és ipari ágazat egy kicsit belül is igénytelen és ezt aztán kivül is érezni lehet.

1021

Király József belsőépítész, Munkácsy- és Jol-díjas építész.

1973.X.4. TV.20.45 /11/ Gné

TV.Galériája

Most a TV.Galériája következik, amely bemutatja Király József belső épitészt. A müsorvezető D.Fehér Zsuzsa, a Riporter Rapcsányi László.

- Bocsájtson meg már egy pillanatra hallotta már ezt a kifejezést, hogy belső épitész?

- Igen.

- Ön nem.

- Én nem.

- Nincs Önnel kontaktusom, levenné a szemüvegét. Köszönöm szépen. Hallotta már ezt a foglalkozást, ilyen foglalkozásról, hogy belső épitész?

- Igen.

- Ön szerint mit jelent?

- Én ugy gondolom, hogy a lakásoknak a belső berendezését és egyáltalán azt, hogy egy milyen stilusu épülethez, milyen butorok és egyéb berendezési tárgyak illenek.

- Hát a belső épitészet körülbelül azt jelentheti, hogy a lakásnak a belső kialakitása, butorokkal.

- Azt jelenti, hogy hogyan szépitsük a lakásunkat.

- Ön szerint mit jelent az, hogy belső épitész?

- Hát egy teremnek a belsejét beépiti egy tervező.

- Térkialakitásokkal kapcsolatos tevékenység.

- Hát a lakás, illetve munkahely, vagy különböző középületeknek a belső berendezéseinek elrendezése, esztétikailag.

- Köszönöm szépen. Hallotta Ön már ezt a foglalkozást, vagy erről a foglalkozásról.,hogy belső épitész?

- Hátinkább olvastam róla.
- A lakberendezésen kivül térdekorációt is szerintem.
- Milyen szakkifejezést használt.
- Müszaki ember vagyok, de nem dekorációs, vagy lakberendezési vonalon.
- Most ezek a butorok, amiket itt lát Ön szerintem ki készitti, vagy milyen fantázia alapján születik?
- Hát ezt a tervezők készitik természetesen azeket a butorokatbiztosan és az épitészek tanulnak ilyen szakmát.
- Butorhoz értő egyén, valami ilyes féle.
- Hallotta már ezt a kifejezést, hogy belső épitész?
- Hallottam.
- Ön szerint mit jelent?
- Mit jelent aki a lakásokban, illetve a házakban benn tataroz és épit. Nem?
- A maga saját szórakozására bizonyos formákat kikisérletez, s valahol kézzel megfaragja ezeket a tárgyakat.
- Mint ahogy a legelső öntő formákat készitették akár egy vasalóhoz, öntött vas vasalóhoz, vagy akár egy konyha edény alátáthez,vagy egy tüzikutyához, öntött vas tüzikutyához, valamikor a századforduló táján.
- Hát nemcsak arról vanszó, hogy valaki, aki Erdélyből jött és szereti a szép fát, s ha néha van szabadideje, ami elég ritka pereze, akkor szép vonalu tálakat, kanalakat, használati eszközöket saját magának készit fából.
- Ez is az is. Ezzé módosult az az első türkvés iskola után, vagy főiskolai időszakban, hogy ipariforma fela-

datokra is felkérték azokat a tárgyformáló embereket, akik butorral, akár cipővel, ruházattal, belső tér formálással foglalkoztak.

- Szóval ipari forma és tárgy formálás. Ez két külön fogalom, vagy egy fogalomnak a része?

- Tulajdonképpen egy nehezen szétválasztható téma. Nálunk olyan mereven el vannak választva a különböző mesterkélten meghatározott müfaji határok, hogy sokszor gátolják az emberek szabad normális tevékenységét, mert az életbe nem kaphat egy ötvös adott esetben egy müanyag feladatot, ha ipari formás, akkor számon kérik tőle, hogy mért foglalkozik butorral, ha butor tervező, akkor mért pofátlankodik bele kiállitás tervezési területre, ha csak belső épitész, akkor honnan veszi a bátorságot, hogy esetleg emlékmü tervezéssel foglalkozzon akár, mint csendes társ, vagy tervező társ.

- Na egy pillanat, valahol azt hiszem éppen magától olvastam ezt a mondatot, hogy a belső épitész feladata a vakolattól befele kezdődik. Tehát egy belső térnek a megszervezését, berendezését és ehhez a belső térhez ezek az apró használati tárgyak is hozzátartoznak.

- Ugyan ugy, mint ahogy északi országokba például Jakobsen a szálloda portás egyenruháját is megtervezi a tervező kollektívájára, sőt a szálloda emblémáját, a szálloda étkészletét, az ülő butort, a lábtürlő rácsot és az épület legkényesebb rozsdamentes falburkolat részleteit, vagy fütőtest burkolat részleteit. Azt hiszem, hogy valami kis besegitése van a tárgyaknak a környezetüket alkotó világnak

abban, hogy az ember maiszabad és kulturált lénynek érezhess-e magát, de tulajdonképpen a tárgyakba az őket használó ember leheli bele, vagy nyomja rá a napi kézvonását és velük együtt válik egy bizonyos kulturszintet mutató napi életté.

- Ennek a környezetnek a megformálásán dolgozik. Király József Munkácsy és Ibl-dijas belső épitész ésamikor a beszélgetés és amikor a beszélgetés közepén kapcsoljuk be a nézőket akkor tulajdonképpen ezt a műhely szellemet, ezt a mütermet szeretnénk megmutatni, és azok a munkákat amelyeket bárhol láthatnak és amelyekről talán nem is tudják, hogy az ő gondolatai az ő keze munkáját tulajdonképpen megvalósitják, sokszor saját kezével, mint ahogy ezt nagy épületeknél láthattuk, akár a győrifaplasztikára gondolok, vagy más belső épitészeti tereket diszitő önálló, hát nevezzük igy, hogy szobrászi alkotások. Az apróbb tárgyaktól kanyarodunk vissza a nagyobb egységekig, mert hisz az ember környezetének megszervezésében a tér betöltésében elsődlegesen a butorok a berendezés, az ami a döntő szerepet játsza. 1954-ben végzett, hárman végeztek akkor a Főiskolán, azóta sok belső épitész került ki az Iparmüvészeti Főiskoláról, a maguk generációja még a legjobbaktól és igazán a hagyományokat tovább vivő mesterektől Kész Gyulától és Juhász Mártontól tanulták ezt a mesterséget. Az épületeket, amelyeket tervezett, mert hiszen dolgozott az Ipartervnél hosszu ideig volt külföldön, két éves volt majdnem ez a tanulmányut, tehát mindaz, amit róla elmondhatunk, életrajzi anyagban nem sok, de amit

Kaesz
Lánló

a művészetéről, a hozzállásáról, arról a szenvedélyességről, amivel az ember környezetét széppé akarja tenni, mindazt, amit erről elmondhatunk, hát megpróbáljuk nézőinknek nagyon röviden lényeges vonásaiban bemutatni. Kezdjük talá az első éveknél, pontosabban én az első nagy munkánál kezdenám azt hiszem 57-ben volt az.

- Igen.

- Ez a Gellért szálló rekonstrukciója?

- A Gellért szálló rekonstrukcióját Lakk János építész, (Flach

belső építész kezdte el, sajnos már korán távozott, meghalt, de hihetetlen szivóssággal, alaposssággal végezte tervező csoportjával aGellért szálló átalakitását, nem kisebb emberek voltak, mint Gábriel Frici bácsi, nem tiszteletlenségből használom a Frici bácsi kifejezést, hanem tényleg a szeretet és becsülés hangján mondom ezt, akitől olyan hihetetlen szakmai alaposságot lehetett a főiskolán tanultak után még plusszként elsajátitani, ami egy életre kihat. Ahol a szálloda ajtó kilincsének a záró cimkének a csavar menet furat lehetőségét rejtéseit és a legrafináltabb szakmai fogásokat, amik majdnem 7o-8o évc multra tekintenek vissza, az összes ilyen rejtett szakmai fogásokat asztalos lakatos, szobafestő egyéb apró részletmunkák finomságát trükkjét el lehetett lesni.

- Most ugorjunk egy jó néhány évet és beszéljünk a Margitszigeti Nagyszálióról, hiszen ez a feladat, hogy egy régi belsőben uj teret teremteni ez azt hiszem a maga szive szerint is ez a legszebben sikerült munkája.

- Az egyetlen feltétele az aggályoskodása az volt a megbizónak a Hungária Szálloda és Étterem Vállalat vezé

igazgatójának, Rózsa elvtársnak, hogy ő nem akar beleszólni csak két három vázlatot szeretne kapni arról, hogy kb hogyan próbáljuk megközelíteni belső térbe, azt hogy ne legyen kongó, rideg, hangulat nélküli, kopasz, merev, tasziló az uj fogadócsarnok, a középső része a szállodának, ami a szálloda testébe épült bele, és az étterem valamilyen módon a platán fákkal a sziget hangulatával együtt emberi talán egy picikét öregos, nyugodt csöndes legyen. Ha ilyen lesz akkor a beruházási szokásoktól eltérően ő ad egy 5 millió forintos tullépési lehetőséget, magunk között csak azt kérte, hogy jó legyen. Most egy ilyen szorító furcsa aggasztó kötélbe érezve magát a tervező csoport, ha ennyi bizalmatés ennyi lehetőséggel nyakon öntenek egy nem nagyon idős valakit, akkor az csipkedi magát, izad, lámpaláza van, és birtelen azt sem tudja, hogy hova kapjon, milyen hangulati elemeket dobjon félre a megszokott gyakorlatból, miba kapaszkodjék és akkor kettőt hármat kell sétálnia a fák alatt ihlet nem jön, angyalka nem száll senki fejére kezére, neki kell állni vakon egy kevés hittel, több kevesebb magabiztossággal dolgozni, és csak kialakul ösztönösen elég verejtékesen, amikor már kezdi épiteni és kezdik összeállitani ezt a belső térrendszert, akkor az összes ellenséges huhogás meg félelem mellett ennek a belül nagyon reszkető emberkének ugy állni kell a strapát.

- Jó egy pillanat. Maga, amikor a Nagyszállót tervezte utána volt a Sportszálló.

- Előtte.

- Előtte a Sportszálló a Nagyszálló után volt.

-Igen.

- Évet mondjunk 69-ben volt

- 59-60 körül volt a kecskeméti Szálló.

- A kecskeméti Aranyhomok, azután a budapesti

- A sportszálló valamikor 63-64-65 körül utána Budapest 67-68 és 67 őszén adták ezt a gyors megbizást és rögtön kezdeni kellett.

- Szóval egy sereg olyan tapasztalata volt, ami egy uj szállodának a belső berendezésére vonatkozott.

- Igen.

- És volt a Gellért munka, aminek az előképe.

- De volt egy csomó kudarcis. Hátezek a munkák nem időtállóak sok esetben, mert egy alkalmazott faburkolat rendszer egy alkalmazott szin egy textil tapéta nemű örük életü, tehát nem tuú 5-6 évnél, esetleg 10 évnél tovább egy adott környezetnek, vagy adott vendégseregnek tehát emberi csoportnak hunamosabb időn keresztül olyan kedvező esztétikai tartalmat sugározni, ami nem öregszik el tul korán. Az a lista gárda, amelyik a legfontosabbakat a szappant a törülközőt az apró cikkeket ugyan azon a helyen kapja meg sztenderdizálva, de valamiképpen ő kíváncsi Magyarországon nemcsak a Balatonra, nemcsak a Lánc hidra az oroszlánra a vár hangulatára, hanem egy kicsit talán arra is, hogy hogyan tükröződik építészetében kulturájába ennek a kis föld darabnak a lelke és a lelki gazdagsága.

- Ha most azt kérdezném, hogy a furás-faragás, ami itt

van ebben a műhelyben végső, tehát az, hogy az anyaggal közvetlen kapcsolata van, milyen segitséget nyujt abban, hogy egy nagy szálló, vagy egyedi butordarabokat tervezzen, mert hiszen ezt csinálja, sorozat butorokat, amelynek egy modell az előzménye, úgye amit maga megtervez, akkor mi az a plususz, amiben ugy érzi, hogy többet tud adni, mint a mai magyar belső épitészet és itt nem a szerénységét akarom feloldani, mert azt ugy sem lehet, de nagyon szeretném, hogyha ezzel kapcsolatban, mert nagyon kevés belső épitészünk van, aki olyan hatalmas fadomborművet készit, mint a maga győri munkája, mint aki a Margitszigeti Nagyszállónak a három helyiségét is, végülis a saját maga tervezte intarziá megoldással tette teljessé. Tehát az, amitmi rendszerint külön választunk belső épitészet, butorok, ugyanakkor egy képzőművészeti, vagy iparmüvészeti alkotás, ami a falat diszíti, ami magánál általában egyszerre jelentkezik,

- Nehéz válaszolni erre, mert a legjobban azt szégenlem, hogy ez valamilyen furcsa módon csak ösztönösen vezérel egy ilyen furcsa vak pilótavezető segédeszköz. Munkaközben sohasem lehet előre tudni, vagy soha sem tudom kimondani magabiztosan, vagy tisztán, hogy miben mennyiben segit az,,hogy a szerszámmal babrálok munkaközben pihenés képpen, nem mentsvágyként nyulok hozzá, vagy nem egy ilyen erőt adó földdarabhoz kapcsolódom, amikor visszanyulunk a szerszámokhoz, pihenés és erőgyüjtés egy kicsit, biztos, hogy ezt okosabban, szebben el tudná mondani valaki olyan,

aki korosabb.

- No de bocsájtuson meg hát itt tárgyak vannak, ezek a tárgyak szerintem szervesen illeszkednek a maga életművében, hogyha szabad ilyen nagy szavakat használni. Ezek a tárgyak egyszerűek, szépek, a fa nemes anyagát megmutatják nem is tudnám máshol elképzelni, mint egy dyan szobabelsőbenamit a maga felfogásában terveznek, vagy maga tervez. És hadd cáfoljam meg ezt az ösztönös dolgot, amit most már nem először hallok, hát itt egy sereg olyan tényezővel, majdnem hogy matematikai kérdéssel kell számolni a belső tereknek a megmunkálásában, hogy majdnem egzakt már ez a dolog, itt az ösztönösség nem segit, mert centiméterekről van szó, arányokról, tömegekről, hogy viszonyulnak azok egymáshoz. Az a furcsa helyzet alakult ki közöttünk, hogy maga bagatelizálja, hogy ugy mondjam a saját tevékenységét, ösztönnek mondja, játéknak mondja, ugyanakkor szép lassan megközelitjük azt a fogalmat, amit manapság bizajner szóval jelölnek.

- Az előbb azt kérdezte Zsuzsa kérem, hogy az ösztönösség mellett mik voltak azok a segitők, tételek, vagy segitségnyujtások, amelyek egy bizonyos ösztönös adottságon belül vezető segitőkészként ezeknél a feladatoknál irányitottak. Próbáltam az elején a tanitómestereket, partnereket, munkatársakat felsorolni, nem lehet felsorolni őket, volt egy alapvető emberi magatartás, becsület és tisztesség szakmai emberi tisztesség és van mindazokba a kollegákba, akik ezen a területen tevékenykednek. Mindenki ismeri Európa szerte nálunk is azokat a kötelezően szükséges előirásokat, előtanul-

mányokat, könyveket, folyóiratokat társadalmi felmérő cikkeket, pszichológiai bármilyen más irodalmi anyagot, vagy közvetlen tapasztalatból is ezekre szert lehet tenni és szert kell tenni, amelyek segitik egy ösztönös sodródásnak tünő tevékenység sokszor cikcakkos uton járó tevékenységben, tevékenység során a tájékozódást és ennek talán a leg alapvetőbb tétele az, ǵ hogy mindenki segiteni javitani szépiteni akarja a közvetlen környezetének ennek a kis országnak ezen tul az egész emberiségnek az életét. Szóval ez nem egy szamaritánus cselekedet, ez egy emberi hitvallás, ez egy mesterségbeli kötelezettsége ezen és ugy tudom minden más területen dolgozó embernek a legszentebb, leg erősebb kötelessége.

- Hát tulajdonképpen ez egy ilyen láncszem egybekapcsolódást is jelent ennél a munkánál.

- Szerencsére mindig ahhoz csapódik, vagy ahhoz kapcsolódik munkája során egy-egy ember, akitől valami hasonló tartalom, vagy robbanékonyság, vagy mozgékonyság sugárzik felé.

- Na de itt azokra gondolok, akik a maga terveit megvalósitják. Tehát amikor szériában gyártják az egyedi darabokat ez kikerül a kezéből, végsőspron olyan emberek kezébe kerül, akik hasonló módon szeretik a formát, gondolnak arra, hogy az anyagnak a szépségét végig megtartsák, sőt felfokozzák, itt a fára gondolok vagy akár a kárpitra is és az hogy ez egy közös gondolkodás módnak a megnyilatkozása.

A napokban éppen a Baunhaus ügyben most sokat beszélgetnek a szakemberek a Baunhaus kérdésről és ott például az a tény

hogy a kézműves, mint olyan a kis műhelyéből az iparban kezd dolgozni, és azt a kézműves szeretetet és gondosságot precizitást az iparilag gyártott tárgyaknál használja fel, nálunk is van erre gondolom számos példa, ha nem is olyan arányban vagy méretben, ahol a Baunhaus szelleme tovább él, vagy ujjászületik.

- Azt hiszem Magyarországon mindenki tudja azt, hogy a lakatos,asztalos, müszerész, kárpitos, facsztergályos, mézeskalácsos mesterségek hiresek voltak nemcsak nálunk, hanem Európa szerte, büszkék lehetünk a teljesitményükre. Ezek az érzések és az emberi ügyesség nemcsak kézügyesség, hanem lelki tartalom ez lehet, hogy egy bizonyos időszakokban lappang, lehet hogy szégyelni valónak tünt korábbi nehezebb időszakokban, talán most is van aki egy picit pirul, hogy ennyi lelki tartalom és emberség szorult bele, a szerencse talán az, hogy ezekkel a kedves barátokkal, nem munkatársakkal, hanem emberekkel együttmükődve, egy-egy gyár bemintázó műhelyébe, vagy az üzemcsarnokba, valahogy szagáról, vagy a keznének a mozdulatáról, vagy egy mosolyáról ugy megismerik a magasszörü embereket és 3 perc után, 3 perc vizsgáztatás után mindenki mindenkit legvizsgáztat, mondom talán azt a kifejezést, hogy lekáderez. Ha valaki botladozik egy fürészgép mellett, vagy marógép baloldaláról megy akkor látják, hogy nem ért hozzá, mert suta. Ha egy ilyen együttmükődés kialakul, emberek között szakemberek kivitelező asztalosok, kárpitosok között, akkor a végeredménye csak egy nemesen kulturáltan szériába gyártott tömegcikk lehet,

a tömegeikk az nem elitélő értelemben ~~xxx~~ mondom, hanem egy olyan száz ötezer tizezer ember széles részére elérhető használati tárgy, butor, szék, bölcső, karszék, bármilyen más ruhadarab cipő, ami ugyan olyan tartalmat és ugyan olyan erőt hordoz magában, ugyan annyi segitséget tud kényelmet, szeretetet nyujtani az embereknek, mint ha ezelőtt 60 évvel csak az ő lábára készült volna ez a kis betétes vagy külön tyukszemre méretezett cipőt egy jó lelkü, ~~x~~ kedves szavakat szoló mesterember, vagy az az asztalos bácsi, aki valamikor a bölcsőjét készitette az egyik városi lakónak és később esetleg a koporsóját, vagy a fejfáját faragja.

- Szóval lényegében egy olyan valakin aki ezt átadja ezt a lehetőséget elinditja egy ipari nagyipari módon előállitott sorozatgyártásnál, tehát átmenti lényegében azt az embertől emberig szoló kapcsolatot, amit az egykori kézmüvesség használt a közvetlen megrendelő számára készült tárgyaknál. Ezek szerint le kell tapogatnia a társadalomnak a lüktetését és mindazokat a dolgokat ismernie kell, amely ezt nagy szériában megoldhatja, mostmondjuk a tervező számára és itt közben elmondtuk ast a divatos szónak az értelmét is tulajdonképpen bogozgatjuk, amit timnek együttmüködésnek, munkaközösségnek nveznek. Ez a tervező számára jelent-e valami különbséget, hogy egyetlen tárgyat kell prototipusként megterveznie, és fennáll-e itt is ez a fajta erős kapcsolódás, mindenkivel aki részt vesz a tárgy gyártásában, vagy egy nagy belső térnek a megszervezése, ahol egy más nagyobb léptékü kapcsolat, az épitész és a belső épitész kapcsola-

tának kell érvényesülnie. Milyen különbséget lát ebben a kétfajta munkában?

- Különbség, feladat nagyság, vagy a feladat nagyságától visszaszámolva a legegyszerübb kis tárgyig nincs. Ugyan olyan érzékenységgel kell kapcsolódni adott esetben az épitész partner koncepciójához, elképzeléséhez, ugyan ugy az épitész kollegával együtt dolgozó gépészterveződkkel, statikusokkal, a kivitelező fuvarozó vállalat embereivel, a betonkeverővel, mind ahogy adott esetben egy butordarabnál először el kell menni kányerálni vagy kéregetni talán a textilgyárba, hogy az ott náluk kialakult legszebb, butorvásznat, vagy butorszövetet adják hozzá adalékként, kiegészitésként egy megszülő, vagy megszülés közben születő állapotban lévő butorhoz, ugyan ugy a faipari mérnök kollegával,a technikussal a müvezetővel kell feltétlenül ki kell alakitani egy olyan emberi kapcsolatot, hogy valamilyen lelki hullámsávon tökéletesen összhangban legyen mindegyiknek a tevékenysége. Vannak kihagyások, tehát vannak olyan rádió elemek, vagy kapcsolódósegitő társak, akiket sokszor bele kell hergelni, bele kell rázni ebbe a tempóba, és szerencsés az a helyzet, amikor véletlen ugy jön össze 5-6 munkatárs, elején mint azijedt, vagy a felborzolt szörü macskák az uj fiut ugy fogadják, hogy na megjött az uj fiu ez egy csunya vicc nem érdemes elmesélni és lassan lassan a lelki szörük lesimulnak, csodálatosan jó kedvüen fütyürészve lehet végezni egész komoly nehéz tervezési müvezetési, kivitelezési munkát.

- De azért talán arról érdemes lenne beszélni, hogy ami feltétlenül a munka dimenziójában változást hoz, az, hogyha egy széket, egy ülőbutort, vagy egy asztalt tervez, ott egy embernek, egy családnak a szükségletére, méretére gondolom száz féle módon kiprobálva a legkényelmesebb a legjobb ülés motivumot ott az egyes ember alkatához igazitja a tervező fantáziáját és a gyakrlatát. Amikor egy belső teret szervez, akor lényegében az egyes ember számára szolgáló butordaraboknak az összességét valósitja meg, de akkor gondolkoznia kell olyan dolgokon, mint ami a lakásban sem nélkülözhetetlen, a belső terek járhatósága, a butorok elhelyezése, hogyan zajlik le az emberi mozgás, a maga által tervezett térben, tehát a kettő ilyen módon kapcsolódik egymáshoz, de gondolom a léptéke akkor is más, hogyha itt ugyan azokat a butordarabokat helyeznó el, teszem azt egy nagy közösségi helyiségben tehát ahol nem kifejezetten annak a szállodának vagy más ilyen belső térnek tervez.

- Szerencsére szinház, film diszlettervezési tanszék is működött a Főiskolán annak idején, amikor mi a székláb faragást tanultuk, és az a szerencse, hogy annak / idején, szerencse vagy szerencsétlenség hát diákként szállodába nem jártunk, ismeretlen volt számunkra, hogy hogyan fogyasztanak el elegánsan a menők adott esetben egy pohár italt bárszéken ülve, vagy hogyan heverésznek egy klub fotelbe egy szállodai előcsarnokba esket a legelső munkáknál ki kellett találni, mert vanegy elfógódottság és egy félénkség egy

bizonyos fajta szakember csoportnál nem mindenki születik nagyon magabiztosnak és olyan félénken besündörögtünk néha néha egy-egy ilyen jobb helyre, kb ellenőrizni vagy megismerni azt hogy mi is történik egy olyan létesitményben, amelyet majd neknünk kell ujjávarázsolni, ujjáteremteni vagy ujjá tervezni. Hát ebbe segitett bele talán inkább a szinházi világ egy-egy jelzés szerü összefoglaló ilyen értékelős darab, ahol meg könyvek, ahol valamiképpen az amber anyagnak az emberi csoportnak a magatartását próbáltuk lemeztaleniteni, hogy ebből ni az ünneplőbe öltözött ember nek a maga kelletése vagy a szinjátszása, ezt mi rábiztuk a társadalmi átalakulásra, hogy majd levetkőz bizonyos megszokott, vagy beidegzett, vagy ujjonnan felszedett ilyen sznob magatartást vagy dolgot és mi csak a fenekével a szabad mozgásával a könyökével és a hátgerinc megtámasztással foglalkoztunk.

- Arra gondolok, hogy a funkcionálisan is jól érvényesülő és hasznos tár neveli az embereket. Ugyanakkor a tervezőnek ismernie kell a társadalomnak azokat a titkos radar jelzéseit, amelyek alapján saját munkáját előkészíti. Hogy szerzik be hogyan jut birtokukba ez a tapasztat?

- Ujra csak a kollegákat emlitem, mert nagy hir vagy név nélkül nagyon sok épitész társadalom kutató szakember amatörök is foglalkoznak a mostani életünk kutatásával, kérdéseivel. Ez vagy szájról szájra, ágról ágra száll, vagy irott, olvasható anyag vagy publikált anyag, ehhez kapcsolódik még egy olyan játék, hogy ismerősök figyelmeztetnek bevonnak, ~~fel~~ kérnek, munkatársként olyan tevékenységhez

ami hirtelen első pillanatra megmagyarázhatatlannak tünik és sok értelmét akár komoly felnőtt nagy emberek városvezetők tanácsi emberek nem tudnak felmérni. Ehhez tartozik egy olyan kis ember figyelési munka, amit a mult évben kollegámmal barátommal végeztünk együtt 40-en utaztunk esőbe hóba sárba Makovecz Imre kollegámmal és másik harminc lelkes vagy félbolond emberrel Miskolc különböző kis iskoláiba, ahol az emberek vagy leendő emberek emberkék kis iskolások viselkedését, próbáltuk elemezni, vizsgálni, talán furcsán hangzik a reggeli fogmosástól a papucshasználatig a ceruza mosdókesztyü vagy szappan alkalmazásától egész a vajaskenyér vagy zsiroskenyér majszolásán keresztül és megpróbáltuk igy egy születőben vagy felnövekvőben lévő kis ember csoportnál megkeresni azokat az alap tartalmi elemeket, amelyek még a mi életünkben talán alapot nyujtanak segitséget az ő életük további irányitásához, hogy javitásához.

Király Kálmán K

tanácsnok cikke

1.

A Pesti Városháza

1938. 2. sz. 6. l.

II. Műtárgyak.

Szám

Az új országház falfestményei: A kardvágás. *Dudits* Andor festménye. — A halászat. — A vadászat. *Kriesch* Aladár festményei ... 1

Innocent Ferencz festményeiből: Vizi liliom. — Fátyoltáncz ... 1

A támadás. *Isto* finn festő festménye ... 2

Vásárfia. — Rozmaring. *Kallós* Ede szobormüvei ... 3

«Nincs édesebb, mint a méz.» — «Mikor én még legény voltam.» *Telcs* Ede szobormüvei ... 3

A Korvin-téri szökőkút pályatervei *Nagy* Kálmántól, *Donáth* Gyulától és *Damkó* Józseftől ... 5

A Képzőművészeti Társulat téli kiállításá-

Szám

Erdélyi magyar tehén gróf Vass Béla mező-záhi uradalmából. — Montafoni tehén Miklós Ödön alacskai tehenészetéből. — Magyar tehén Debreczen város gulyájából. — Erdélyi magyar bika gróf Vass Béla mező-záhi uradalmából ... 23

Magyar történeti emlékek a czenstochowai kolostorban: Szent István király. — Szent László király. — Frater Györgyöt megölik. — Salamon magyar király. — Szent Gellért csanádi püspök ... 23

Bethlen Gábor szobra, ifj. *Vastagh* Györgytől 24

Ole Bull szobra Bergenben ... 24

A budai királyi vár új szobormüvei *Damkó* Józseftől: Az alkotmány. — A költészet. — A zene ... 25

Feladó neve és lakása: .....

LEVELEZŐ-LAP

Nagyságos

nemesdédi Király Kálmán

urnak

BUDAPEST.

VI.Andrássy ut 75.I.em.

M. kir. Állami nyomda, Budapest, 1929.

Mélyentisztelt Uram !

Szives éedeklődésére van szerencsém itt közölni a Weber féle kiállitáson szerepelt képek jegyzékét:Zivatar,Pásztortüz a romoknál,Börtönőr,Szalonka vadászat,Eilingsfeld Antal molnár arcképe,Blauhorn Gusztáv a pécsi Kölcsönös Segélyző Egylet első vezérigazgatójának arcképe, Korcsmáros,Sirboltot látogató római nők és ezen felül 10 képének a fénykép másolata.November 17-én volt a szülői házán az emlék tábla leleplezés szép ünnepség keretében. Ha érdekli,szivesen közlöm,hogy egy kis ismertető füzetet fogunk kiadni Weberről képeinek az illusztrálásával.

Mély tisztelettel

Dr Fejes György

Pécs 1929 november 18án. muzeum igazgató

MDK

Kiraly Kalman tanacsnok

Cikke.

A Pesti Városháza, 1938.2.sz. 6.l.

MEGHIVÓ

CSÁNKY DÉNES

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK

A NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET TERMEIBEN
(V., ERZSÉBET-TÉR)
1934. FEBRUÁR 3-ÁN, SZOMBATON D. U. 1/2 6 ÓRAKOR
TARTANDÓ ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

Gróf ZICHY JÁNOS
v. b. t. t.
a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület
elnöke

HUBAY ANDOR
a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület
igazgatója

E MEGHIVÓ A MEGNYITÁS NAPJÁN 2 SZEMÉLYRE ÉRVÉNYES

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
BUDAPEST V., ERZSÉBET TÉR

KÉSZPÉNZ ZÉL BÉRMENTESÍTVE
934 JAN 30
BUDAPEST

NAGYMÉLTÓSÁGU
MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

Király Kálmán

URNAK
URNŐNEK

BUDAPEST

Andrássy ut 7.5 1/109

Mâv

KIRÁLY József Pál

KOVÁCS József László: Daguerre diórámája magyar szemmel (1836). = Fotóművészet, XXVII.évf.3.sz. 1984 50-51.p.

levéltárból ? Király József Pál

?

MDK

Király Kálmán szfőv. főmérnök

Ő írta a Városi utak terverezése, építése és fentartása c. művet.

Városi utak terverezése, építése és fentartása.

Városi Szemle, Bp. 1918. 116-117. l.

KIRÁLY József ötvös

Komárom 19.sz.második fele

GROTTE András: Kísérlet néhány magyarországi ötvösjegy feloldására. 2. = Művészettörténeti Értesítő, 1991.1-2. 76-77.és ill.

Antica. Acta Jes. Irreg. fasc. 1—37.)

RUMFELDER János kőműves. Az egri városi adóösszeírás 1766—85 között említi nevét.

RUMPERT Jakab kőműves. Egerben a városi adókönyv 1834-ben említi nevét.

RUPERTUS olasz kőműves, → Fontana vezetésével dolgozik az egri várban 1552-ben. (Détshy, Munkások I. 176. old.)

RUSCSIK János. 1824-ben mint kőművest írják össze Egerben.

RUSZ Mátyás gyöngyösi ácsmester. Az 1823-ban átalakított gyöngyöshalmaji templom újbóli megerősítéséről költségvetést és javaslatot készít → Rabl Károly kőművesmesterrel együtt. (EÁL ÉrsEgyh L Karácsondi plebir.) 1826-ban helyreállítja az abasári r. k. templomot. (EÁL ÉrsEgyh L plebir.)

RUSZNYÁK Tamás lakatos. Gyöngyösön az 1827. évi általános összeírás alkalmával jegyzik fel nevét.

RUT János habányos, habán tetőfedőkészítő mester. 1774-ben Gyöngyösön és Hevesen Halleréknak „habafedél" munkákat készít. (OL Orczy L oec. fasc. 9. no. 79.)

RUZSBÁNSZKY (RUSBATZKY, RUSCHBATZKY) Ferenc egri asztalosmester. Az egri összeírásokban 1814—34 között találkozunk nevével. 1822-ben a megyeházán dolgozik és 1825-ben is a megyétől kap asztalosmunkákat. (EÁL Heves vm. szdm.)

RUZSBÁNSZKY János asztalos. Egerben 1827-ben írják össze az egri külvárosban.

RUZSIN Mihály rézműves. Az egri Külvárosban 1827-ben írják össze, majd 1832-ben a maklári hóstyán, azaz a város II. negyedének 4. fertályában, saját házában lakik.

S. névbetűs ónöntőmester. Felsőtárkányban és Egerszalókon a r. k. templomban a XVIII. század köze-

Király Sándor

A MÉSZ Mesteriskola előadásai.

I. ciklus 1970-72.

Király Sándor: Szándinamikai problémák a tervezésben.

Magyar Építőművészet, 1989. 1-2 szám, 3-old.

KIRÁLY József (Jozif)

91 1. 61
7. 42

Új Művészet

KIRÁLY JÓZSEF

A MAGY. IP. MŰV. AZ ÉRDEKFORDULÓN

46 o.

t kergeti el az extenziv mező-
hiánya erről a legmagyarabb
belőle városi gyülevészproletárt.
zebb viszonyok között, a legsu-
maradtunk a faluban, éppen ugy
Kivételes elbánást nem is igé-
ve, hogy a pusztitás teljesen
a vállalkozás végzetes pusztulásá-
ervek esetleg egyetmást pótolnak
ossz bérpolitikájukkal, állandó,
l csak az ország további elszegé-

ölthetnénk és elmagyarázhatnám
áboru előtt és alatt kelt, most
n szervesen nőtt ki az életemből
nt is, hogy van olyan emberséges,

Vicsály József

Grafikusművész

Térplanti Tája a Rudai Pentak Hotel
földmínti sövözőjét díszíti.

Stúdió '82
1982 vo. 27.
TVT. 2005

Király József, belsőépítész; Ybl- és Munkácsy-díjas

Tanarna Szálló, Budapest. Építész: Fenta József

(Lahoteni)

Belsőépítész: Király József,

Építész tervezőtárs: Miklós Róbert

Magyar Építőművésnet, 1986. 3., 20-old.

Király József, epikus

L. Erdei Irma

– : keresztöi üzenetek

2.

Élet és Irodalom Bp. 1986 okt. 14. XXX/7

Király József, belsőépítén

L: Finta József

– Heti ajánlat 4.

Új Tükör, B p. 1986 febr. 2 XXIII/5

Király József, Ibl- és Munkácsy-díjas belsőépítész

az adásban a zalaegerszegi művésztelep lakóival beszélget Forgács Sándor riporter. A művésztelep 13 éves történetéhez hozzászól Király József belsőépítész: az idei, tehát a 13 zalaegerszegi nyári művésztelepnek elkészült az emlékműve, melyet Király József faragott /emlétve/

Bemutatjuk a zalaegerszegi belsőépítészi művésztelepet.

1980. VIII. 30. URH 13.57 /Áné/.

Király József, belső építén

L. Kozma Lajos

Bodri I.: Művészeti konyvszemle 363-368

Jelenkor, Pécs, 1982. ápr. XXV/4

Király József, ipari formatervező

a Műcsarnokban látható „Belsőépítészet 1970–1980" című kiállítás, melyen szerepel Király József munkája, bútorcsaládja. (említve)

Láttuk, hallottuk...

1980. V. 23. Kossuth 17.35 (Kiné).

Király József

Népköztársasági cimer

/Kecskemét, Városi Tanács, Házasságkötő terem/

------Köztéri munkák. 59.

MŰVÉSZET, 1981. március - ~~xx~~. lap.

Király József

Vadas József :A müvészi ipartól az ipari müvészetig cimü könyvében tanulmányt közöl a müvészről

Magyar Hirlap 1979/217/lo
Gondos: Vadas József tanulmányai

Kerály József, ipari formatervező

Külföldön valósította meg az elképzeléseit.

Péntek Imre: Ipari forma – élesforma 191 – 195

Látóhatár, Bp. 1979' márc.

1929 február havában műszaki főtanácsos lett. Mint a székesfőváros utügyi szakértője, számos utügyi kongresszuson vett részt, igy többek között: 1921-ben a külföldi motorkerékpár-betonpályákat tanulmányozta, 1926-ban a milanói nemzetközi utügyi kongresszuson, 1927-ben az amsterdami anyagvizsgáló kongresszuson képviselte a fővárost. A ceglédi vonal tervezett átépitése kapcsán a MÁV kiküldötteivel együtt a berlini, drezdai és a hamburgi magasvasutakat tanulmányozta. 1929-ben a londoni utügyi kongresszuson vett részt. A Magyar Mérnök és Épitész Egyletben számos szabadelőadást tartott utügyi problémákról. Hazai és külföldi szaklapokban számos tudományos értekezése és dolgozata jelent meg, 1918-ban „A városi utak tervezése, épitése és fenntartása" cimen megirta és kiadta az első komoly magyar utépitési szakkönyvet, amely e téren hézagpótlónak nevezhető s amelyet a műegyetem hallgatói, mint nélkülözhetetlen segédtankönyvet használnak. 1928-ban a „Modern utak épitése" cimü ujabb könyvében a legujabb utburkolási rendszerekre vonatkozó tudnivalókat foglalta össze. Számos német szaklapnak állandó munkatársa is, többek között az osztrák utügyi társaság hivatalos lapjának, a „Das Strassenwesen" és a „Zeitschrift des Österreichischen Ingenieur und Architectur Verein" cimü lapoknak. A legutóbbi tanácsnokválasztásokon a jelölőbizottság tanácsnoki állásra jelölte. A FANSz igazgatósági tagja, a Mérnöki Kamara, a Magyar Mérnök és Épitész Egyesület és még számos tudományos és társadalmi egyesület tagja. A herminamezői r. k. egyházközség tanácstagja.

Kirchlechner Imre, ny. Máv. főintéző. Született Eszéken, 1873-ban. Budapesten a Horánszky-utcai reáliskolában tett érettségi vizsgát. 1892-ben a vasuti tisztképző tanfolyam elvégzése után a Máv. szolgálatába lépett és szolgálatát, mint hivatalnok 1894-ben Élesden kezdte meg. Önkéntesi évét 1896-ban a cs. és kir. vasut- és távirdaezrednél Korneuburgban szolgálta le. 1898-ban leszerelésekor tartalékos hadnagy lett. Ezután Fegyverneken, Soborsinban, Tápiószelén, Lupényban és Szolnokon külszolgálatra volt beosztva és végül Budapestre az igazgatósághoz rendelték. A háboru kitörésekor bevonult és az összeomlásig teljesitett harctéri szolgálatot. Mint tartalékos százados szerelt le. Az összes harctereken megfordult, majd Wienben a cs. és kir. szállitásvezetőséghez vezényelték. Harctéri érdemeinek elismeréséül elnyerte a Koronás aranyérdemkeresztet, a vitézségi érem szalagján és ezenkivül ugy a honvédelmi, mint a kereskedelmi miniszter elismerésében részesült. A háboru befejezése után ismét az igazgatóságnál teljesitett szolgálatot, 1921-ben nyugalomba vonult. A Vasut és Hajózási Club, a VOGE, a KANSz, a Frontharcos Szövetség és több társadalmi egyesület tagja.

Kirschner Endre, ny. Ksod igazgatóhelyettes, a Ferenc József-rend lovagja. Született Dobsinán, 1858-ban. Középiskoláit a rozsnyói ev. főgimnáziumban végezte. Ezután mint egyéves önkéntes katonai szolgálatának tett eleget a 25. cs. és kir. gyalogezrednél Losoncon. Majd Eperjesen jogi tanulmányokat folytatott, később pedig a selmecbányai bányászati és erdészeti főiskolának volt két éven át hallgatója Hivatali pályáját 1884-ben a Ksod-vasut

szolgálatában kezdte meg és több évi forgalmi külszolgálat után a Ksod budapesti igazgatóságához helyezték át, ahol a forgalmi szakosztálynak volt egyik referense. Onnan a Teschenben székelő üzletvezetőséghez helyezték át, ahol mint pénztárvizsgáló és forgalmi ellenőr müködött. Mint állomásfőnök Késmárkon, Gölnicbányán és Kassán volt beosztva. 1909-ben a budapesti vezérigazgatóság forgalmi szakosztályának helyettes főnökévé nevezték ki. A háboru tartama alatt mint a Ksod forgalmi szakosztályának kiküldöttje a wieni hadügyminisztériumba volt beosztva. A háboru befejezése után ismét a budapesti központba vonult be. Itt müködött 1922-ben történt nyugalomba vonulásáig, amikor a Ksod-vasut vezérigazgatósága Budapesten feloszlattatott és az üzemvezetést a csehszlovák államvasut vette át. Felettes hatóságának a megbizásából több vasutügyi külföldi konferencián vett részt, különösen Németországban, Hollandiában és Ausztriában. A háborus forgalmi szolgálat (Kriegsverkehr) terén kifejtett kitünő szolgálatának elismeréséül elnyerte a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, a katonai érdemkereszt szalagján. A vasutasok kulturális és társadalmi tevékenységében élénk tevékenységet fejtett ki.

Kisfaludy Elemér *(kisfaludi)*, m. kir. postaigazgató. Született Temesváron, 1880-ban. Meghalt 1925-ben. Középiskoláit szülővárosában végezte és a kolozsvári tudományegyetem jogi fakultását látogatta. A jog- és államtudományi doktorátus elnyerése után a m. kir. posta szolgálatába lépett. Pályafutását mint joggyakornok a temesvári postaigazgatóságon kezdte meg. A román megszálláskor a hüségeskü megtagadása miatt elmozditották ál-

dapesti fogászati klinikára rendelték. Később a II. helyőrségi kórház fogorvosi rendelőjének főnökorvosa lett. Ezután a III. helyőrségi kórházban nyert beosztást, a fogászati osztályon és később ennek parancsnok-helyettesévé nevezték ki. 1926-ban a csendőrfelügyelőség orvosfőnökévé nevezték ki. 1927-ben átmeneti viszonyba helyezték. 1930-ban a harctéren szerzett sulyos betegsége következtében meghalt. Katonai kitüntetései: a Ferenc József-Rend lovagkeresztje, a Koronás Arany Érdemkereszt, a Signum Laudis, a hadiékitménnyel és kardokkal, a Vöröskereszt tiszti jelvénye, a Károly-csapatkereszt, a sebesülési érem, stb.

Keszler János, Máv. főintéző. Született Makrin községben, 1877-ben. Középiskolai tanulmányait Szegeden végezte. 1897-ben lépett a m. kir. államvasutak szolgálatába és három évig mint üzletgyakornok, majd mint számtiszt a temesvári üzletigazgatóságnál működött. 1900-ban a szegedi üzletigazgatóság körzetébe került és számtiszti minőségben a Szeged-rókusi főműhelyben nyert beosztást. 1914-ben, mint főintéző halt meg.

Kétly László dr. báró *(csurgói)*, egyetemi nyilv. r. tanár. Budapesten született, 1873-ban. Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. Orvosdoktori diplomájának megszerzése után 1895-től édesatyja, Kétly Károly báró klinikáján működött. 1904-ben habilitálták magántanárrá. 1910-ben rendkivüli és 1912-ben nyilv. rendes egyetemi tanárrá nevezték ki. 1913 óta vezeti a II. sz. belklinikát. 1896—97-es években Strassburgban Naunyn professzor klinikáján, majd Párisban és Berlinben folytatott tanulmányokat. A szakirodalom terén jelentős és nagyszabásu munkásságot fejt ki. Jelentősebb müvei: A terjedő trombozis, Agylágyulás, Encephalomalacia, (ezek a belgyógyászat kézikönyvében jelentek meg). Nékám tanárral közösen szerkesztette a Magyar Orvosi Vademecumot. 1914-ben hagyta el a sajtót A Belgyógyászati Diagnostika és Vizsgáló Módszerek kézikönyve c. tankönyve.

Khuen-Héderváry Károly gróf, *(héderváry)*, felsőházi tag. Zágrábban született, 1888-ban. Középiskoláit Pécsett és Sopronban, egyetemi tanulmányait Pozsonyban végezte, majd a budapesti tudományegyetemen államtudományi államvizsgát tett. Ezenkivül a magyaróvári gazdasági akadémiának is hallgatója volt. Tanulmányainak befejezése után egyideig birtokán gazdálkodott. A világháboru kitörésekor hadbavonult és a háboru egész tartama alatt harctéri szolgálatot teljesitett az orosz és román frontokon. Számos háborus kitüntetés, köztük a kardokkal diszitett ezüst és bronz Signum Laudis, a II. osztályu német Vaskereszt, a Károly csapatkereszt stb. tulajdonosa. 1916-ban királyi meghivás alapján az országgyülés főrendiházának tagja lett. Tevékeny részt vesz a gazdasági és társadalmi életben, vezére a magyar cserkészmozgalomnak. 1922 óta Magyarország főcserkésze. Alelnöke a Duna-Tiszaközi Ármentesitő Társulatok Orsz. Szövetségének, elnöke a Szigetközi Ármentesitő Társulatnak, a Felső Dunántuli Mezőgazdasági Kamarának, igazgató-választmányi tagja az OMGE-nek, tagja Győrvármegye törvényhatósági bizottságának.

Khuen-Héderváry Sándor gróf, dr. *(héderváry)*, rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter. Született Héderváron, 1881 junius 16-án, fia néhai Károly gróf, volt miniszterelnöknek. Gimnáziumi tanulmányait Pécsen, jogi tanulmányait pedig Budapesten végezte s itt avatták 1904-ben sub auspiciis regis jogi doktorrá. Tanulmányai befejezése után a közös külügyminisztérium szolgálatába lépett és 1905-ben letette a diplomata vizsgát. 1905-től 1907-ig a bukaresti követségnél nyert beosztást attaséi rangban, majd egy esztendeig a minisztériumban teljesitett szolgálatot. 1908-ban Madridban. 1910-ben a londoni követségnél volt titkár. 1912 decemberben e minőségben Berlinbe helyezték s ott maradt a háboru végéig. 1918 májusában nevezték ki másodosztályu követségi tanácsosnak és szeptemberben a külügyminisztérium sajtóosztályába hivták be szolgálattételre. November elején kilépett a közös külügyi szolgálatból. Az önálló magyar külügyminisztérium felállitásakor mint I. osztályu követségi tanácsost, a politikai osztály vezetésével bizták meg. 1925 október 15-én nevezték ki rendkivüli követnek és meghatalmazott miniszternek és ettől kezdve a külügyminiszter állandó helyettese. Kiváló munkássága elismeréséül többször részesült kitüntetésben.

Király Kálmán, szfőv. műszaki főtanácsos. Budapesten született, 1882-ben. Középiskoláit a budapesti IV. ker. főreálban, egyetemi tanulmányait a kir. József-műegyetemen végezte, ahol 1904-ben mérnöki diplomát nyert. Oklevelének megszerzése után előbb a földmüvelésügyi minisztérium, majd egy év mulva a székesfőváros szolgálatába lépett, ahol kezdettől fogva az utügyi problémákkal, az utak rendezésével foglalkozott. Fokozatos előlépés során

Rátsky

Király Katalin

„Tavasz" c. kompozíciója 1967-es Ifj.
Rajz és Sparmün. kiállításon. /repr./
15 éves tanuló.

Rajztanítás 1967. V. 15. l.

MDK

Király Klára

A Szép Otthon kiallitasan a fafestés és faragas kiallitói között szerepelt.

Cikk: A mi kiallitóink.

Magyar Iparmüvészet, 1936. 25.1.

Király Kálmán

c

1.

A Pesti Vármegháza

1938. 8. 24. 15. l.

segédtitkári szerep dr. *Táriczky* Erzsébet, a Fővárosi Nyilvános Könyvtár tisztviselőnőjének jutott. A könyvtári szakosztály vitarendezője dr. *Asztalos* Miklós, a Magyar Nemzeti Muzeum Széchenyi Könyvtárának vezetőtisztviselője, — a levéltári szakosztály vitarendezője pedig dr. *Szabó* István, az Országos Levéltár levéltárnoka volt. A székesfővárosi levéltár kitünő tisztje: dr. *Bánrévy* György a kongresszus háznagyi teendőivel volt megbizva.

Az ismerkedési estet október 1-én a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége helyiségeiben Társasvacsora keretében tartották meg. A könyvtári csoport október 2-án szakszerü kalauzolás mellett megtekintette a Fővárosi Nyilvános Könyvtár helyiségeit is.

ELŐADÁS A LEVÉLTÁR ADMINISZTRÁCIÓJÁRÓL

Az előadások sorozatában — amelyeket a két szakosztály külön-külön rendezett meg — október 3-án délelőtt dr. *Kovács* Lajos allevéltárnok volt az első fővárosi előadó. Az Országos Levéltár disztermében, dr. *Herzog* József elnöklete alatt ülésezett a levéltári szakosztály, amelynek „Gyakorlati kérdések" c. tárgysorozatában szerepelt a kiváló fővárosi allevéltárnok «*A levéltár adminisztrációja*» c. előadásával.

Foglalkozott a levéltári tennivalókkal. Tömör mondatokba foglalt megállapitásai soká visszhangzottak a hallgatóság soraiban: „*A levéltár nem arra való, hogy a benne elhelyezett anyag élettelenül, érintetlenül feküdjék, mint valami kriptában. A levéltári anyagnak — a levéltárban történt elhelyezése után is — állandó kapcsolatban kell maradnia az élettel, szolgálnia kell a köz és a magánosok érdekeit, szolgálnia kell a történetirást, mert*

scher Pál
városban"

Dr. *Kelé*
nos Könyv
őre, a vár
gyüjtemény
forrásanyag
Rámutatott
liográfusra
kutatók tá
nemzedéke
történeti b
városkutatá
nem nélkü
temények
Könyvtár h
a tekintetb
hat, mert
nak állandó
vántartása,
vén már m
Különösen
hetne megf
ménnyel is.

Dr. *Dres*
sonlitotta
nagyvárosi
totta, hogy
nyire elüt
könyvtárnal
burjánzó p
olymódon,
kes könyve
nek állitott
tényt, hogy
már tulvirá
megcsömörl
halálát.

Ugyanazn
ponti Város

Király Kálmán

műszaki tanácsnok

l.

A Pesti Városháza

1938. 3. n. 6 d.

BUDAI
FRANKLIN-
MAGYAR IRODALMI INTÉZ

Király Kálmán

l.

A Pesti Városháza

1937. 10. sz. 13. l.

u. o. 1937. 9. sz. 10. l.

Önagysága

Dr. Szentiványi Gyuláné

úrnőnek

Budapest

Horthy-Miklós út 63

III. em. 29

<Király Kálmán>

Könyve

< > A szárevés magyarosít. Különlenyomat a Budapest 1946. júliusi számából.

fd.

Kiváló tisztelettel

Wolauschék György.

WOLAUS

Király Krisztina

KIÁRAMLÁS

című kiállítása

Megnyitja: Nagy V. István festőművész
Közreműködik: Jávorka Ádám brácsán

1998. május 23-án, szombaton 18 órakor

CZOBELGALÉRIA

Hatvan, Kristály Kastély, Boldogi út 1. Tel.:37/ 341188
Nyitva : június 20-ig, naponta 10 és 22 óra között

Támogatók: Hatvan Közművelődéséért Alapítvány
Kristálycoop Rt.
Hatvani Önkormányzat Művelődési Osztálya

Sinkovits Péter
Budapest
ÚJ MŰVÉSZET
Báthori u. 10.
1054

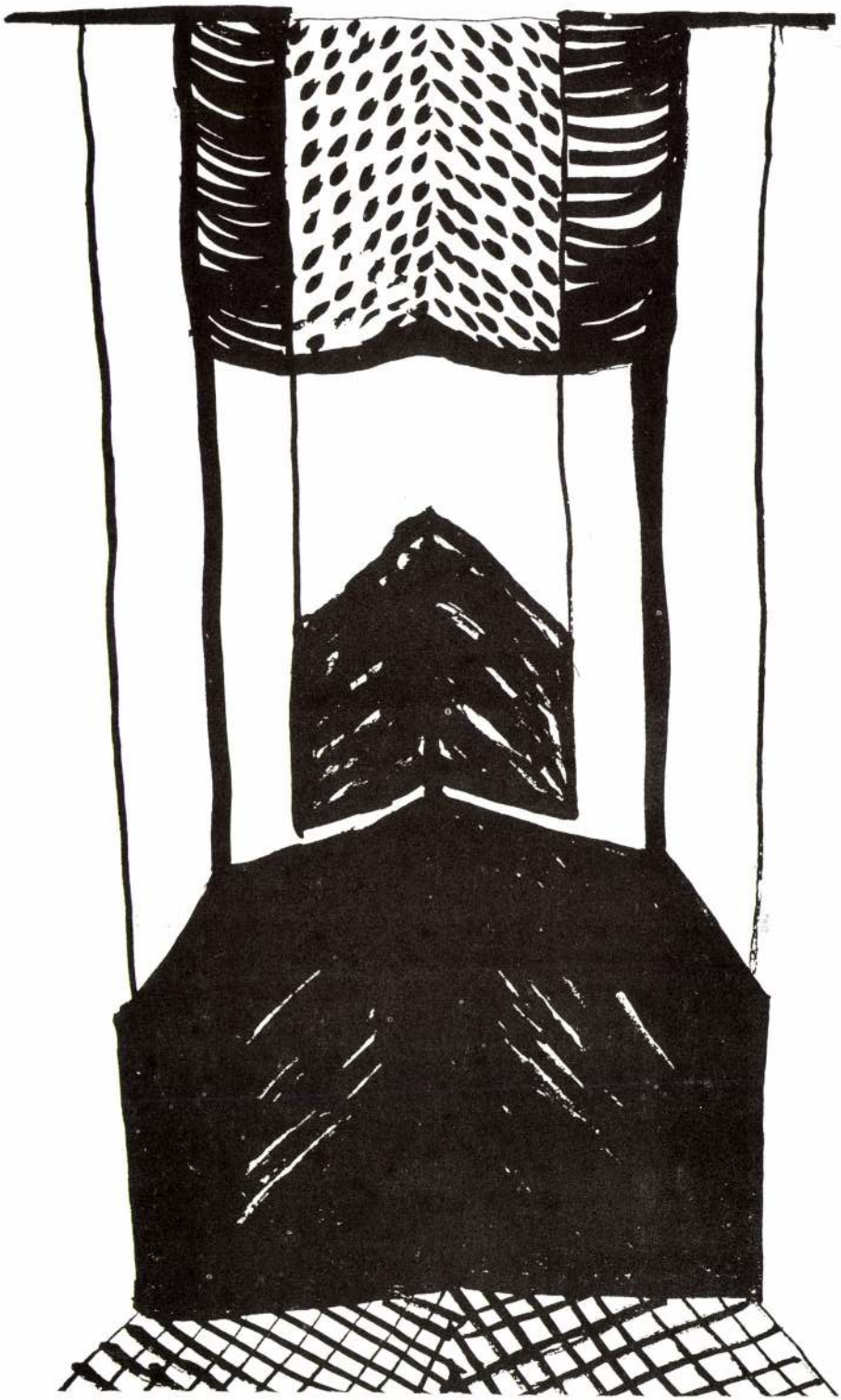

Király Lajos festő. MDk.

„Csendélet"-tel szerepel a Képtárban.

Nikelszky Géza, „Tíz állandó Képtára a Városi Múzeumban".
Dunántúli Népszava. 1946. II. évf.
szept. 15.6.

Kirdly Lajos festő. MDR.

A város tulajdonába Vérutt egik alkotása.

„Modern pécsi Képtár Pécs-Baranya régi metszetei a Városi Múzeumban."

Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. aug. 18. 6. l.

Király Lajos Gestő MDK.

Neve megemlítve

Művészet

Uj Dunántúl 1946. III évf. jún. 26-4.

Király Lajos festő

MDK

A deportált művész rép festményeinek kiállítása.

„Művészet"

Uj Dunántul. 1946. III. évf. júl. 14. 8. l.

Király Lajos festő MDR.

A deportált festő hagyatékának kiállítása

Martyn Ferenc „Egy képkiállítás elé"

Új Dunántúl, 1946. III. évf. júl. 20.3.1.

Király Lajos deportált festő MDK

Hagatékából Kiállításra Kerültek Képei.

„Művészet"

Új Dunántúl 1946. III. évf. pil. 77. 4. l.

Király Lajos MDK

korongos

A Zsolnay-gyárból más beosztásbe került
"érdemes dolgozó"

a Könnyüipari Minisztériumban vezetőhelyettes lett.

79.o. 51. jegyz.
NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Király Lajos

MDK

korongos porcelánfestő

ifj. Kovács István 1928 előtt került a festő csoport élére, Koltavári József, Halász István, Izer Béla és Pfeifer Tibor dolgoztak mellette s a korongosok közül Király Lajos.

52.o.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Király Lajos

korongos

Született: Magyarmecske 1921

Zsolnaynál dolgozott: 1936-48 1936-1948

1948-ban Bp. Finomkerámiai Kőzp.-ba áthelyezve.

77.o. 43. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Király Lajos MDK

Korongos

a ZSOLNAY-gyár művészeti munkáiban közre-
működött 1936-tól.

69 68.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

Király Lajos festő. MDR.

Előbb Gebauer, majd Martyn tanítványa volt.

Dunántúli Népszava. 1946 II. évf. júl. 21.

„Négy festő emléh-kiállítása a Baranyavármegyei Múzeumban" 6. l.

M.D.K.

KIRÁLY Lajos festő

1913.-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp., 1954. 330.l.

Király Lajos

gyüjt. kiáll.

l.

Pécs. K. Szab. herv

1946. jul.

XIII csop. kiáll.

VERNET, HORACE (francia festő, 1789—1863)
Hajóvontatás
Vászon, olaj, 34×46 cm.
Lepold—Homor 97. l.

ZTRÁK KÉPEK

BALDUNG, HANS (német festő, 1480—1545) körül.
Kálvária Mária és Szent János evangélis tával (136. kép)
Fa, olaj és tempera, 61×48 cm.
Régebben mint Altdorfer műve szerepelt.
Benesch Belved, 70. l. (Cornelis Massys köre.) — Gerevich IPGY. 95. l. — Paul Ganz (szóbelileg): Baldung.

BLAAS, CARL VON (osztrák festő, 1815—1894)
Madonna
Vászon, olaj, 104×70 cm.
Jelezve lenn középen Carl Blaas, Rom 1841.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Esztergom, 1876. III. évf. 45. szám. —. Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII. 1876., 36. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. —

Király Lajos
grafikus

I.

Pécsi kiáll. 1940

Ősz.

EGYETEMI NYOMDA

OKTÓBER

31 nap 42. hét

5 árnap	
6 étfő	
7 edd	
8 erda	
9 örtök	
0 ntek	
1 mbat	

Király Lajos

(nem tévedés János helyett. ?)

Ha igen, pótlandó K. Jánosnál.

l

Pécsi kiáll. 1941. ősz.

Nagys.

dr. Szentiványi Gyula urnak,

B u d a p e s t

XI. Budafoki ut 10/c

Király Lajos

festő

Pécsi kiáll. 1942. nov

őszi kiáll.

Csendélet négy na-
ranccsal, olajf.

Csendélet virággal.
olajf. mgt.

BUDAPEST

STEPHANEUM NYOMDA R. T.

1911.

MDK

Király Lajos

Szeged festőművésze 8o éve született és 3o éve halt meg.

mélt.

Esti Hirlap 251 sz. 1957. okt 26 2 old.

Király Lajos MDK

1946. jul. 21-én nyilik meg a Képzőművészetek Szabadszervezet rendezésében Károly Ernő, Kellermann Emil dr., Király Lajos és Roder Judit pécsi festőművészek kiállitása.
Uj Dunántul. 1946. jul. 14.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250.l.
238.l.

MDK

Király Lajos

Csendélet II.,linoleummetszet

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 194o. november

MDK

Király Lajos

Önarckép, linoleummetszet

Pálos templom, "

Csendélet I., "

Pécsi Képzőm. Társ. 26-ik kiáll. 1940. november

MDK

Király Lajos

Profil, of.

Önarckép, of.

Pécsi Képzőm. Társ. 25-ik kiáll. 1939. október.

MDK

Király Lajos

Makárhegy, of.

Pécsi Képzőmüv. és Műbarátok Társ. 2.kiáll.
Mohács, 1944. 6 l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍRÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 APR 3 D

DANUVIA

Király Lajos

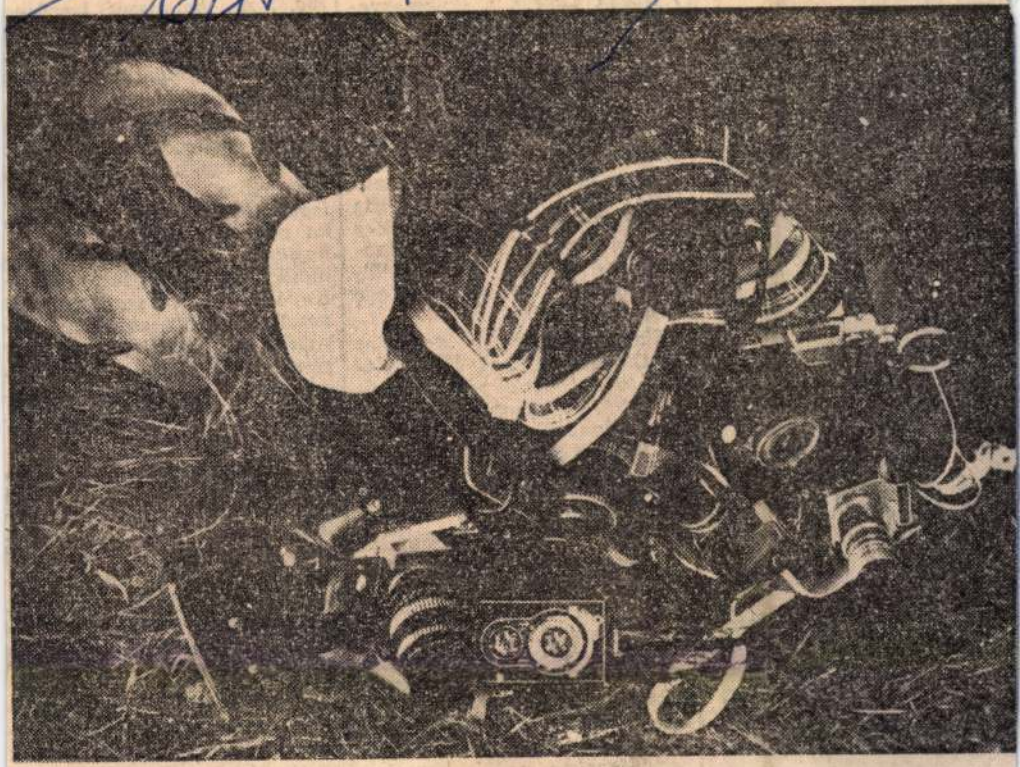

Király Lajos: Csendélet

Miklós szerszámkészítő

de a hibás
nak az ért

Szána Lá
zeti bizotts
vitazárókén
nagy felada
terv kidolg
zik az any
kulturális r
re fordítan
adatot terv
tette, úgy t
nehezebben
beruházások
kások élet- és munkakörülményeinek javítását kellene hogy szolgálják.

Ugyancsak ez a gondolat fogalmazódott meg *Káldi János*, vállalatunk pártbizottsága titkárának hozzászólásában is. Elmondta, elsősorban a balesetveszélyes és egészségtelen munkahelyeket kell megszűntetni, illetve ezeket kell javítani.

Lajtos József elmondta, ne csak akkor legyen pénz például az üvegtető megjavítására, amikor már emberéletet követelt a halogatás.

A vszt-tagok feltett kérdéseire *Ezer Rezső*, vállalatunk műszaki igazgatója adott választ. Majd a tanács elfogadta az 1976. év és az V. ötéves tervidőszakra szóló komplex munkavédelmi, szociális tervet, valamint megbízta a

mellé. De elhangzott például Kovács Gábor szakszervezeti vezető bizalmi szájából, ha valaki azt mondja, hogy B. J. részeg volt, akkor a gyár dolgozóinak felét felelősségre lehetne vonni és fegyelmit adni másoknak is.

Ezt erősítik meg a B. J. által elmondottak, hogy a kapun kívül elfogyasztott két féldeci után a bort a gyárban itta, melyet X. Y. vitt be. Az illető állította a fegyelmi tárgyaláson azt is, hogy szerinte B. J. nem volt ittas, hogy nem tudott volna dolgozni.

Végül is a fegyelmi tárgyaláson ugyanannyian védték a delikvenst, mint amennyien állították, hogy ittas volt. Ők sem ítélték el, csupán kijelentették, hogy

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1973 NOV 9

Magyar Ifjúság

Király László grafikus

Ex libris

1021

Komáromi Imre ex-libris-gyűjtő — sok könyve szól a hazai történelmi várakról. Könyveibe Király László ceglédi grafikus könyvjegyként linómetszetet készített.

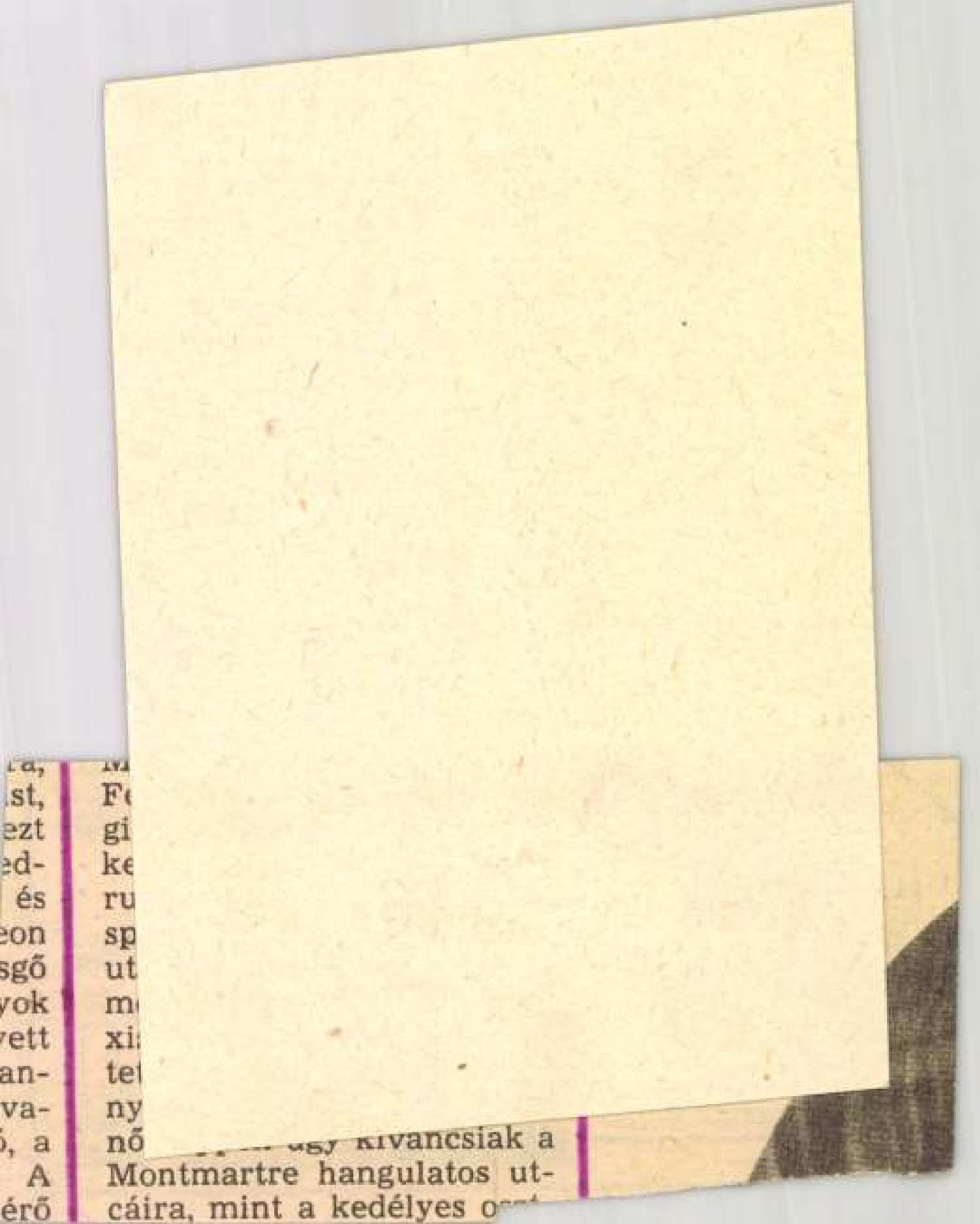

Király László

az alábbi pályázaton III díjban részesült 36. számú terv egyik szerzője.

Girardi Kornélné:Korszerü vendéglátóipari együttes tervpályázata,1972. - Magy.Ép.miv.1972.6.sz.2-8.l.

Király Lajos

a zombori főgimnazium
rajztanára
a megszállás alatt.

wód
z

Uj Hírek. (Zombor)

1930. máj. 30.

(Nagysikerünek ígér-
kezik a szombori festő-
művészek kollektív ki-
állítása.)

A, öntött bronz. Japán, XIX. sz. — Zwei blumenkelch-
. Jh.

ska. Kina. XIX. sz. — Sitzender Buddha, Bronze. China,

és sárga mázas cserép, gömbös testtel. Tang (618—906).
Füsse, grün-gelb glasierter Ton. China.

akján állva, zöld-sárga mázzal. Kina. — Tempelwächter,
China.

talpon és fedővel, emberfejidomu lábakkal, oldalán jele-
Ming 1368—1644. Kina. — Dreifüssiges Gefäss mit
üsse in Form von Menschenköpfe. China.

ócserép, almazöld repedezett máz alatt bekarcolt inda-
—1644). Kina. — Eiförmige Teevase, Steinzeug, unter
ekor. Auf Holzsockel. China.

testén kék virágos ággal. Ming (1368—1644). Kina. —
in Blau. China.

lótuszdiszü trónuson. Ming, 1368—1644. Kina. —
. China.

dala vizszintesen bordás, három maszkos lábon. Kina.
n, gerippt. China.

Király László

az alábbi tervpályázaton 2. díjban részesült 11. számú terv egyik szerzője

Tokaji Béla: Fonyódi gyógyfürdő-gyógyszálló és meleg vizű strandfürdő tervpályázata, 1971.
Magyar Építőművészet, 1971.6.sz. 2-5.l.

Király László

az alábbi pályázaton kiemelt megvételben rész esült
14. számú terv egyik ~~szerzője~~ munkatársa.

Lehoczky Ödön: Országos vezető módszertani szociális otthon tervpályázata, 1971.
Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 2-7.l.

M.D.K

KIRÁLY László

Egyszobás berendezés terve (III. ár)

Társtervező: Kovácsi László

~~Kero~~

Kovács Kata

G. J. : A szövetkezeti butorpályázat eredménye

Magyar Nemzet 1962 . február 9 .

K-D. K

KIRÁLY László épitész

Részvétel a pályázatonZ/ L kategória/

xmegx erxxmegvásárolt terv

/ b.j./ Vita az épitőmüvész- szövetséghen a családiház-épités uj megoldásairól
Kihirdették a sorház-tervpályázat eredményét

Magyar Nemzet 1962. március 4.4.1.

M.D.K.

Király László belsőépitész

A szombathelyi Szövetkezeti szolgálatóház belsőépitésze,
épitész: Ligeti Gizella

Magyar Épitőművészet 1967/4. 19.1.

Király László M.D.K.

Pályaműve a magánerőből épülő lakásokra kiírt tervpályázaton kiemelt megvételben részesült.

Társtervező: Makabá Zoltán, Dávid László, Arnóth K

Magyar Építőművészet 1967/4. 9.l.

MDK

Király László, építész

A Hotel Volga → Repr.

egyik tervezője.

Buzási János: Hotel Volga 21.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 7.

Király László

a Hotel Duna Intercontinental tervezésének egyik építész-munkatársa volt

F.J.: Hotel Duna Intercontinental, Budapest. - Magyar Építőművészet, 1970.6.sz. 19-33.l.

Király László

F.J.: "Pécskő" üzletház, Salgótarján. Építész: Finta József, belsőépitész Király László, kertterv.xx Magyar Péterné. - Ismertetés, képekkel.

Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 17-21. l.

Király László

L/igeti/ G/izelle/: Szövetkezeti szolgáltatóház, Szombathely. /Ligeti Gizella épitész, Király László belsőépitész./ - Magyar Építőművészet, 1967. 16.évf. 4.sz. 19. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

74. l.

Király László M.D.K.

A magánerőből épülő lakóházakra kiirt tervpályázaton dijazva. I[I]. dij

Társtervező: Jakab Zoltán, Dávid László, Arnóth Károly

Magyar Épitőművészet 1967//4. 7-8.l.

mdk

Király László iparművész

butor tervei „kellemesek és praktikusak"
kiállítás az Iparművészeti Múzeumban. –

Gogolak Lajos: A III. Magyar Iparművészeti
és Népművészeti Kiállítás.
Népművelés 1955. 2. évf. 12. sz. 783. l

Király László, grafikus

A cegléd i kör grafikustagjainak
több lapja szovjet tárlatokon is sze-
repel hamarosan Nagy László Lázár és
Király László közreműködésével.

Zasonci Miklós: Cegléd i Kisgrafikaborátok.
Pest Megyei Hírlap, 1978. jul. 30.

Király László, belső építész

Megemlítve.

2.

Fenesik F: Vörös postakocsia kopu alatt.
Esti Hirlap, Bp. 1978 okt. 20.

Király László, grafikus

Vasárnap megnyílt az orsz. kisgrafikai kiállítás, mely nov. 7.-ig látható Legléden. Szerepelnek a művész művei a tárlaton.

Losonci Miklós: Megnyílt Legléden a III. országos kisgrafikai kiállítás. Pest Megyei Hírlap, 1977. okt. 25.

Kisály Lóránd, cjrítész

L. Finta József

– : (– Sényhegy – szöveg –) 2.

Esti Hírlap, Br. 1980 jul. 5

Király László

A Nagy István csoport hagyományos őszi tárlata megnyílt Cegléden, milyen meglepetések a művészi munkái.

Losonci Miklós: a Nagy István csoport kiállítása Ceglédben.

Pest Megyei Hírlap, 1948. okt. 24.

Király Lajos

Dunaszekcsőről való parasztlegény. 1888-ban 23 éves. Autodidakta módon. Elkészítette Árpád vezér szobrát s azt a pécsi kiállításon akarta kiállítani.

Képes Családi Lapok 1887/8. 47. sz. (Paraszt szobrász)

Sienai festő.

. századból.

k Jézussal.

rázolva, kissé jobbrafordultan ül
ézust tartja, ki arcát czirógatja.
latot tesz, mintha beszélne. Dics-
)zsagalyak láthatók, míg Jézus
i között négy-négy hatos levél
fésült haja és szemöldöke szőke,
jét is védő kék palást szélén
el és szűk ujjú vörösbarna ruha
dörhajú gyermek vállaira akasz-
isel, a mely térdeit is takarja.
sített kép háttere aranyozott.

— Lelt. sz. 3275. — Vétetett Viosz
Szilágyi Dezső hagyatékából 1906
4–906). — Elszámoltatott 1906
: elszámolást jóváhagyta az 1910
z. határozat (942–910).

III.

445 (3275)
650 (476).

445

Király

K. 2. *Lajos*, festő, * Zimony 1874 szept. 29. A budapesti mintarajziskolán tanult, azután Pécsett működött. Figurális (Prometheus stb.) és tájképeket festett.

Gy. I. 5631.

~~1081. Ismeretlen művész.~~

A XIX. századból!

1081. I. Béla.

Mellig, ~~[illegible]~~ és
va, Haja hosszú, bajusz
ronát, ~~[illegible]~~ gombo~~[illegible]~~
lástot visel. Felirata

emelkedett perem mentén haladó

BÉLA. I. VNGARO

~~Emelkedett pe~~
~~és hátlapja sima.~~

Rezes ólomdom
20 K. -- Havas Emil aján

Király Lajos

1894/95 – 1897/98

Ferkèpzomfoiskèvk 100. l

754

Kiraly Lajos

festő Pécs
élctr. bek.

Irod

Muz és Kaiyot. ért. 1911. 183

Prometheus cz. ~~a~~ Rép Király Lajostól

V. 183.

Király Lajos

Hut. Zimony 1874. Rk
nept. 29

1896/97 III. é. rajztól

1897/98 I. IV. é. "

1897/98 II " " –

Hodgyes h. n. V. 288.

A protestáns egyházak

Budapest:

A dunamelléki ev.ref. egyh

Debreczen:

Az ev.ref. főiskola muzeum

Eperjes:

A tiszai ág.h.ev. egyházke

Hódmezővásárhely:

Az ev.ref. főgymnasium köny

Késmárk:

Az ág.ev.lyceum könyvtára.

Király Lajos

festő

Hul. 1886.

Electr. lásd

Lamagyiparalm II r. 449. l.

A m. kir. vallás- és közo

9142/1934. szám.

A Műemlékek Országos B i z o

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Király Lajos

Vul. Zimony 1875. Rk.
Reál. érettsi.
1894/95 I–II. I. osztály
1895/96 I. ~~II~~ osztály

Kistoronyai ref. egyház ötvösművei

V. 8–9.

— — — ezüstpohara V. 8.
— — — ezüstserlege V. 8–9.
— — — ezüsttálcája V. 9.

Király László, grafikus (Nagykörös)

Király László Nagy László
Lázár tanítványa.

Losonci Miklós: Kiállításomról.

Pest Megyei Hírlap, 1980. máj. 31.

Egyetlen motívummal

Király László az ő tanítványa. Érdeme, hogy vonalvezetése mégis más. Rajzai levegősebbek, fanyarabbak, s ott jó igazán, ahol szinte *egyetlen motívumra* bízza a témakifejtést. Az iszákos embert fának nézi a kutya. Nem durva az ötlet, szellemes és kedves. Mint maga Király László, aki szívósan készül pályájára, grafikus jövőjére, mely komolysága és tehetsége révén biztosított.

Ugyancsak itt láthatók a Magyar Iparművészeti Főiskola textilhallgatóinak munkái. Szép, ízléses alkotások, melyek jelzik az itt szervezett művészképzés hatékonyságát, azt, hogy a magyar iparművészetnek értékes múltjához méltó jövője épül mesterek és tanítványok baráti összefogásából.

Losonci Miklós

Király László, grafikus–
művész

Lasonci Miklós:
Vásárhelyi ősz 1981.

KIRÁLY LÁSZLÓ linómetszete

Munka, 1981. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 AUG 28
Esti Hirlap

Király Lőrinc
1021

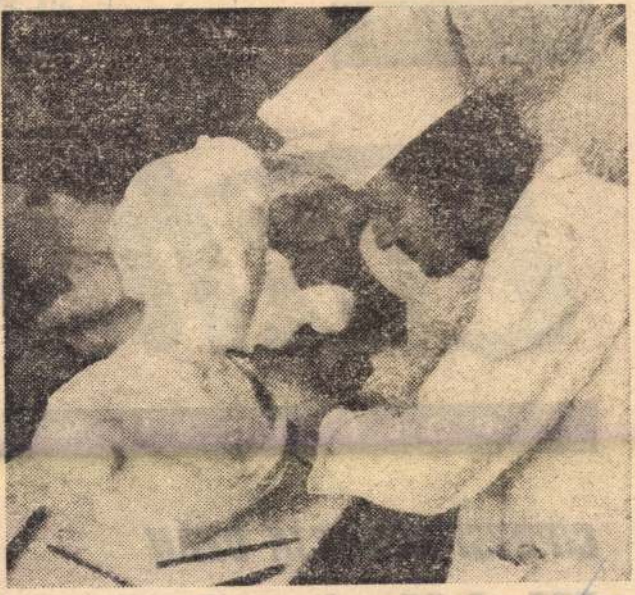

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat műhelyében: Király Lőrinc Medgyasszay Vilma színésznő síremlékét faragja

(MTI-fotó)

Á

évf

l. a

Esti Hí

POLITIKAI NA

CIPRUSI KÖRÚTJA UTÁN

Waldheim holnap

m. Hírlap 2008. febr. 27.

A KŐFARAGÓ AZ ÉGBE MENETELT

Tegnapelőtt meghalt Király Lőrinc kőszobrász-restaurátor, a magyar képzőművészeti közélet jelentős alakja. Tekintélyes művészek mögött dolgozott, keze munkáját őrzi sok minden más mellett Melocco Miklós szegedi 1956-os emlékműve vagy a fiatalon, 1993-ban elhunyt zseniális Török Richárd Canberrában felállított díszkútja.

Király Lőrinc szakmájának mestere volt, tízezer évek alatt kimunkált mozdulatokkal tette élővé a halott kődarabokat, másolta át elképesztő pontossággal és alázattal a szobrászok megalkotta formákat a gipszről márványra és csiszolta selymesre a durva felületeket. Kőfaragóműhelyében mindig rend uralkodott, ezer véső és kalapács sorakozott a polcokon – valami kékharisnyás tévképzet, hogy a művészethez rendetlenség kell –, Király Lőrinc esténként összesöpört, elrakta a szerszámokat, mert tudta, teremteni csak rendben lehet. Ilyen tisztaság volt a lelkében is. Nem hazudott soha, elszántan, határozott szelídséggel menetelt igaza után. Ha valaki sanda emberre ránézett égkék szemével, az megváltozott, darab időkre jó lett. Király Lőrinc jó ember volt. Szerette az embereket, ezért szerették őt az emberek.

Sok-sok Király Lőrinc-történetem van, zsigulis, barkasos, fűnyírós, kapagépes, körfűrészes, gulyásleveses, orvosos, öttusázós és még millió másféle történetem, mert Lőrinc a barátom volt, és mert nagyon szerettünk élni. Áthasítani a napokon, éveken, évtizedeken nagyokat nevetve, most meg egyszer csak itt vagyok egyedül. Itt maradtunk magunkra.

Nagypéntekenként mögöttem ült a halálosan sötét templomban, és amikor a feltámadás fényei győztek, Király Lőrinc égkék szemében a mindenség ragyogott. Ha hátranéztem rá, bizonyossággá vált a tudás: élet után halál jön, halál után élet.

Az idén húsvét előtt már nem ülsz mögöttem a zsámbéki templomban, de én akkor is tudom, Lőrinc, Isten veled, Isten velünk. Mindig. Ez a rend.

DIPPOLD PÁL

FOTÓ: KORNISS PÉTER

ost sikerült

íség

férfiasság mámorától a totális letargiáig, az öngyilkosság vágyáig jut el. Nem kíméli magát a két színész, valóban bejárják ezt az utat. Béres Ilona nagy művészként, Bess anyja szerepében pedig maga a megtestesült, szívét megkeményítő, lidérces bigottság, aki képtelen megérteni a lányát, és kitagadja, végképp megpecsételve ezzel a sorsát. Béres olyan ridegen tud nézni, olyan kegyetlenül élesek a hangsúlyai, olyan keménységgel képes felhorkanni, hogy az dermesztő.

A többi szereplő, Benkő Nóra, Sipos Imre, Szélyes Imre, Mihály Pál,

HÍREK

A38 HAJÓ

A Russkaja a fedélzeten

Akik emlékeznek a fergeteges tavalyi Russkaja-koncertre, az idén sem hagyhatják ki az Ausztriában élő orosz muzsikusok brutális erejű ska-punk támadását, amivel csaknem elsodorják a közönséget. A Russkaja ska-attakja a zenekar bevallása szerint olyan hatást kelt, „mintha egy vodkával töltött szputnyikhoz kötöztek volna". A frontember, Georgij Makazaria gyakorlott showman hozzáértésével spékeli meg a koncertet – orosz-angol keveréknyelven – különböző poénokkal, és a színpadon véghezvitt tornagyakorlatokkal. A dalok – némi szláv beütéssel – az orosz emigráns lét „szépségeit" hivatottak bemutatni. A zenekar ma este lép fel az A38 Hajón este 9-kor. *(mh)*

APRÓHIRDETÉS

SZOLGÁLTATÁS

Könyvelés! Ha gondos, megbízható, tapasztalt és tájékozott könyvelőre van szüksége, készséggel állunk rendelkezésére.
T.: 1-267-5305

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

VOLKSSTIMME, WIEN

1955 SZEP 15

KULTUR UND KRITIK

Herbstausstellung der Gemeinschaft bildender Künstler

Beim Eintritt in die Kunsthalle in der Zedlitzgasse fällt der erste Blick auf eine Mönchsgestalt, die das Leben von sich abzustoßen scheint — eine in strengen Formen gehaltene Bildhauerarbeit von Margarethe Markl. Etwas seitwärts hebt eine Terrakottafigur von Elisabeth Windt beschwörend die Hände zur Höhe, Sinnbild für den Text, den die Künstlerin dem Werk gegeben hat: „Mein Reich ist nicht von dieser Welt." Der Askese dieser beiden Plastiken und einiger weniger Bilder steht das Lebensvolle und die Farbenfreude der meisten anderen Werke gegenüber, ob sie nun Blumen, Tiere, Landschaften, den Wiener Prater oder Venedig oder — wie es erfreulich oft der Fall ist — Menschen und Arbeitsstätten unserer Zeit darstellen. Der Kraftwerkbau in Ybbs-Persenbeug diente gleich drei Künstlern als Bildvorwurf: Richard Schlesinger und Franz Wlcek gestalteten den Zusammenhang Landschaft-Baustelle, Franz Horvath — wie in seinen Bildern „Brückenbau" und „Fabrik in Niederösterreich" — den Arbeitsplatz. Horvath zeichnet sich in diesen wie auch in den beiden Mädchenbildnissen durch einen Zug ins Vereinfachende, Klare, Wesentliche aus. Auch bei Franz Pomassl („Schiff vor Anker an der Donau") und Otto Bauernfeind („Frühling am Oetscher") ist diese künstlerische Entwicklung festzustellen, verbunden mit einer Freude an satten Farben, die auch Ernestine Rotter-Peters' „Tanz im Frühling" und Otto Rüdenauers „Blick vom Dogenpalast" zu Blickfängen der Ausstellung machen. Eigenwillig und fesselnd sind Franz Hameters Aquarelle, darunter das symbolische Blatt „Weg zur Arbeit" mit der aufgehenden Sonne zwischen einer tiefen Häuserschlucht. Karl Hoffmanns blaustichige Gemälde verraten ebenso wie Franz Wlceks Wiener Motive eine routinierte Pinselführung. Erich Wetter gibt einer „Jungen Wiener Malerin" ausdrucksstarke Züge.

Bei manchen Bildern macht sich zuviel Einfluß geltend: er reicht von Waldmüller bis zu Braque und zurück zu Faistauer. Daneben ist bei anderen Künstlern das Bemühen nach eigenem Ausdruck unverkennbar, ohne blenden und sich durch wilde Experimente interessant machen zu wollen.

Wie überall, wo es etwas zu kaufen gibt, interessiert sich der Besucher auch in einer Verkaufsausstellung wie dieser für das Billige und dennoch Geschmackvolle. Er landet dann, mit dem Katalog in der Hand, der gleichzeitig eine Preisliste ist, bei den Linolschnitten von Franz Sperger, den Federzeichnungen von Kurt Stepina und den Aquarellen von Maria Kiraly.

Ein großer Teil der Ausstellung ist dem Gedächtnis des im Jänner dieses Jahres verstorbenen Präsidenten der Gemeinschaft bildender Künstler Leopold Schölm gewidmet. Mehr als dreißig seiner Oelgemälde und Aquarelle sind zu sehen. Schölm war vor allem der Maler der österreichischen Landschaft, der Dorfstraßen, der alten Städte und des Gebirges. Ob er Sankt Gilgen am Wolfgangsee malte, einen Kurpark, das Marchfeld oder die Netzflicker am Donaukanal, immer glich er sich in Form und Farbe dem Motiv an, ordnete sich ihm unter und ver-

Seit Samstag sind aus Sankt Polten de 25jährige Angestellte Josef B. und aus Sau tern, Bezirk Neunkirchen, der 16jährige Lehr ling Franz J. abgängig. Beide sollen wieder holt die Absicht geäußert haben, zur Frem denlegion zu gehen. Der Lehrling hat einer Koffer mit Kleidern und Wäsche und seiner letzten Lohn bei sich, B. nur sein Spar kassenbuch mit einer Einlage von 9000 S.

Beim Fensterln abgestürzt

Mittwoch früh wurde beim Gasthaus Lacheiner in Hollenburg, Bezirk Krems, der Steuermann Anton Sommer tot aufgefunden. Der untersuchende Arzt stellte als Todesursache einen Schädelgrundbruch fest, es konnte jedoch anfangs nicht geklärt werden, ob der Tod durch einen Unfall eintrat oder ob Sommer vielleicht das Opfer eines Verbrechens wurde. Beamte der Erhebungsabteilung des niederösterreichischen Landesgendarmeriekommandos fuhren sofort an Ort und Stelle und begannen mit den Erhebungen.

Dabei stellte sich heraus, daß der Steuermann, der auf dem Schlepptanker „Oberbayern", der dem Bayrischen Lloyd gehört seinen Dienst versah, beim Fensterln abgestürzt war.

Sommer war Dienstag abend nach Hollenburg gekommen. Sein Schiff hatte in der Nähe angelegt, und der Steuermann ging mit einem zweiten Matrosen, Albert Heinz, der auch deutscher Staatsbürger ist, an Land. Die beiden besuchten mehrere Gasthöfe, und gegen Mitternacht wollte der Steuermann anscheinend auf Liebesabenteuer ausgehen.

Er schwang sich aus einem Fenster des Gasthofes auf das Gesims und kletterte an der Fassade weiter, um von außenher in eines der Nebenzimmer zu gelangen.

Zirkus Hagenbeck übersiedelt

Auf dem Gelände hinter dem Viadukt des Südtirolerplatzes sind schon Zirkusarbeiter beschäftigt, das hohe Unkraut auszureißen und den Platz zu planieren. Montag wird dort der Zirkus Hagenbeck seine Zelte aufstellen. Die Uebersiedlung beginnt gleich nach der Sonntagabendvorstellung auf dem Postsport-Platz.

In den ersten 20 Tagen seines Wiener Gastspiels besuchten den Zirkus Hagenbeck mehr als 60.000 Wiener und waren von der Vorstellung begeistert. Ebenso begeistert dürfte die Gemeinde Wien sein, die in diesem Zeitraum fast 100.000 S an Vergnügungs- und Umsatzsteuer einkassiert hat.

Der Zirkus will etwa vier Wochen auf dem neuen Platz bleiben. Für den Einbruch kälteren Wetters steht eine Heizanlage bereit, die das Innere des Zeltes sogar im Winter angenehm erwärmen kann.

Sterbe- und Geburtenzahl gesunken

Die Vereinten Nationen veröffentlichten einen Vergleich der Bevölkerungsbewegung in 53 Ländern, die von 996 Millionen Menschen bewohnt werden, in den Jahren 1938 und 1953. Im Jahre 1953 war die Sterblichkeit um 36 Prozent geringer als 1938, die Geburtenzahl um acht Prozent kleiner. Sie ist von 26 auf 23,9 pro Tausend abgesunken.

DARÁZSFÉSZEK

A „Kalotaszeg“ néven jelölt kolozsvármegyei községcsoport hímzései az utolsó 10—15 évben a nagyközönség előtt is mind ismertebbekké váltak. A kézimunkázó nők legtöbbje ismeri az írásos-, vagdalásos- és szálánvarrott kézimunkák munkamenetét. Van azonban ezen a három közismert hímzésmódon kívül a kalotaszegieknek számos apró kis díszítőeljárásuk, öltésmenetük, amivel fínomítják, gazdagítják és változatossá teszik fonalas munkáik sorát. E díszítő-öltések majd mindegyikét ismeri minden falu asszonynépe, azonban oly szellemesen váltogatják az öltéseket, az öltések foltelhelyezését, hogy a kezük alul kikerülő „vállfű“-k szinte majd községenként más-más jellegűek. Különösen szépek Gyerőmonostor és környékének „vállfű“-i, melyeken az arasz széles, nyaktól könyökig futó díszeket sorosan váltakozó a laposhímes, „darázsfészkes“, „mákos“ vagy „gombos“, esetleg fehér-vagdalásos, vagy recézett keskeny sorok alkotják.

Az alábbiakban a „darázsfészkes“-nek nevezett sor részletes magyarázatát közöljük. Ez az egyszerű „darázsfészek“-sor az eredeti darabon körülbelül 6—7 mm (fogazattal együtt 15—16 mm) széles. Készítéséhez kétféle fonal szükséges : vékony nyers kenderfonal az alaptöltésekhez és piros gyapjú-„szőr“-fonal („szőrös vállfű“) a kenderszál átcsavargatásához.

A kenderfonallal olyan magas kereszteket varrnak, amilyen szélesre akarják a darázsfészkes díszt. (Sőt valamivel még magasabbat, mert munka közben kissé össze is húzódik az anyag.) Egy keresztszem ez esetben körülbelül háromszor magasabb a szélességénél. Tehát, ha négy szálat emelünk fel a durvább vászonból tűnkkel a keresztszem szélessége részére, körülbelül tizenkét szál magas lesz a kereszt. (1—2. ábra.)

Ez a kenderszál keresztszem-sor a váza a mintának, ezt futja, csavarja körül mintásan a vastag gyapjú-fonal úgy, hogy az alapsor ki sem látszik alóla. Az ismertetésre kerülő egészen egyszerű „darázsfészek“ készítésekor három gyapjú-fonal fut végig : egy-egy a keresztek alsó, illetve felső szélén és a harmadik a középen. A két szélen futó szál csupán a keresztvégeken csavarodik át és készen két-két sor váltogatott tüző-öltésnek tűnik fel. (3. ábra.) A „vállfű“ vásznába sehol sem ölt bele, attól elemeli a kenderfonalat és úgy futja körül. A harmadik gyapjúszál két-két keresztet a kereszteződéseiknél fog körül és szorít egymáshoz. Ez által keletkeznek a darázs fészkéhez hasonló kis sejtek. (4. ábra.)

Ha a „vállfű“-t díszítő párhuzamos sorok közt a „darázsfészek“ sor a legszélső, tetejére még kis háromszöges, zeg-zugos befejezést varrnak. (12. ábra.) Ennek a részére is kell kenderszálból alsó vázat készíteni, de nem keresztszemből, hanem fogasöltésekből. (5., 6., 7., 8., 9. ábra.) Egy szál vastag gyapjúfonal csavarodik itt az egész zeg-zug soron végig, azonban a darázsfészkes sortól eltérőleg úgy, hogy kétszer is átöltik vele a „vállfű“ vásznát. (8., 9. ábra.)

A 13. ábrán látható „darázsfészek“ az előbbinél szélesebb és összetettebb. (Szélessége körülbelül 15 mm.) Alapját szintén keresztszem-sor alkotja. A mintát itt is három végigfutó gyapjúfonál szellemes átcsavargatása adja. Minden egyes végigfutó fonal tulajdonképen három-három soros kis díszt eredményez.

Ez, a „vállfű“ síma vásznára alkalmazott „darázsfészek“-hímzés technikai menetben szoros rokonságban van a kalotaszegi kötényeken és „muszuj“ ráncolásokon alkalmazott „darázsolás“-sal, illetve „kocká“-val.

DR. UJVÁRINÉ DR. KERÉKGYÁRTÓ A.

Gyermekruhák. Királdy Mária tervei.

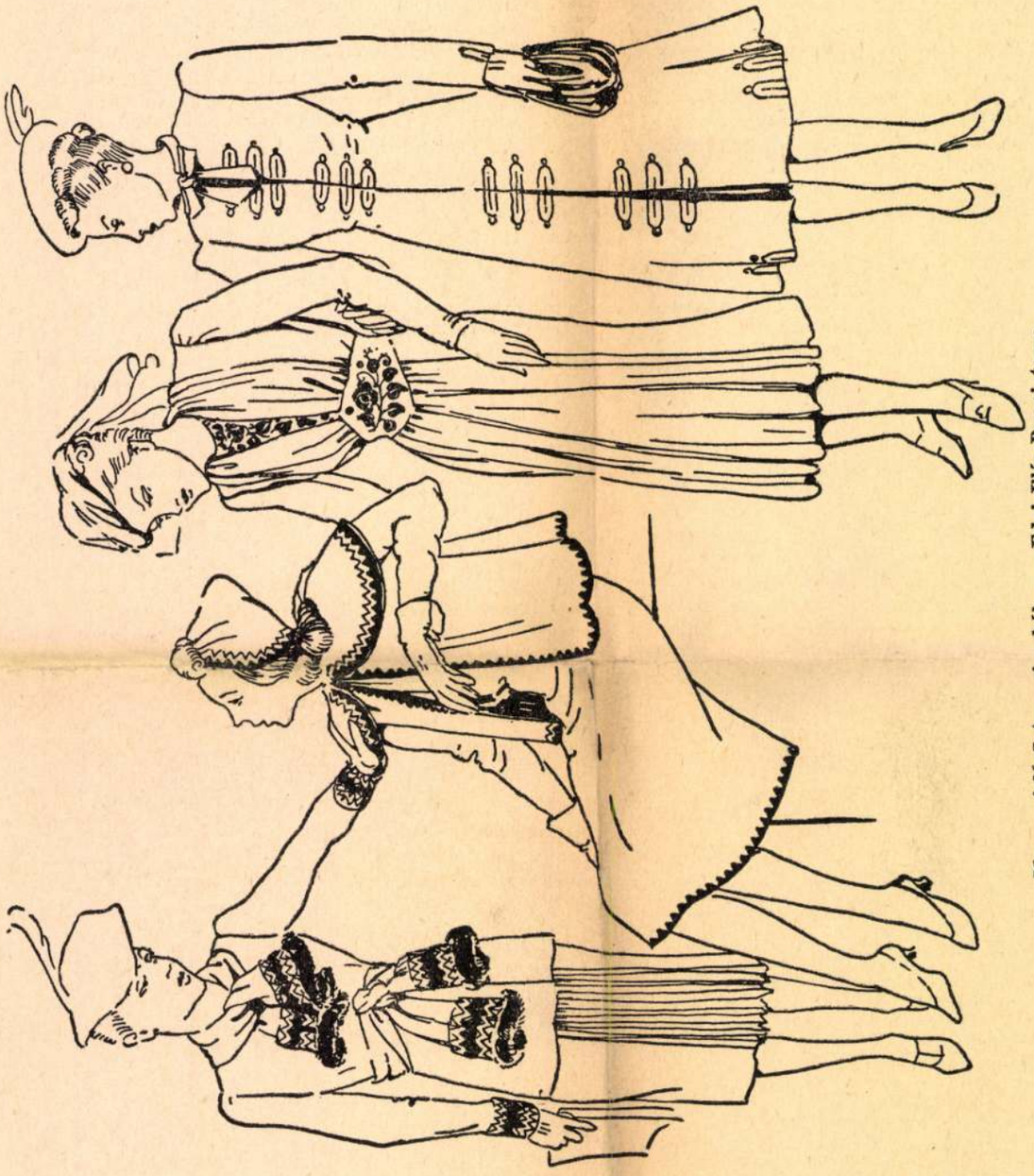

Magyar ízlésű tavaszi ruhák. — Edvi Illés Panni terve.

Muskátli
1939.

kéjele

KIRÁLY Marianna

Moholy-Nagy-ösztöndíjasok seregszemléje

Szerda délután kettő órakor a Magyar Iparművészeti Főiskola Tölgyfa Galériájában nyitja meg *Fekete György* helyettes államtitkár a Moholy Nagy László-ösztöndíjasok ez évi bemutatkozó seregszemléjét. A vizualitás világhírű szakemberének tiszteletére 1989-ben alapított ösztöndíjat több, azóta átalakult állami szervezet és minisztérium indította el útjára, s 35 évnél fiatalabb, felsőfokú végzettséggel rendelkező ipari formatervezők, iparművészek nyerhetik el. Az európai minták alapján elindított program pályakezdőket támogat, s egyúttal szeretné a magyar ipari és tárgykultúra színvonalát is emelni. A hazai design értelmes, feladatorientált menedzselése azért is különösen fontos feladat, mert a fiatal magyar formatervezők ma igen nehéz helyzetben vannak, hiszen olyan ipari-kereskedelmi környezetben kell terveiket, ötleteiket elfogadtatni, ahol – elsősorban a külföldiek belépése után – az eddigieknek lényegesen nagyobb a verseny.

A mai változó értékrendű világban folyamatosan módosul egy ilyen ösztöndíjrendszer fogadtatása, megítélése is. Amíg 1989-ben még negyven egyéni pályázat érkezett be, 1992-re ez a szám tizenkettőre csökkent. Ez mindenképpen figyelmeztető jel, s részben az általános közömbösséggel, részben pedig az inflációval magyarázható, melynek következtében a havi tízezer forintos ösztöndíj már nem annyira vonzó.

1992-től újabb hét pályázó – *Tóth Lívia, Kiss Márta, Lázár Zsuzsa, Király Mariann, Szabó Péter, Göde András és Bende Katalin* – kap rendszeres támogatást. A március 20-ig nyitva tartó kiállításon a látogatók azonban még a tavalyi év ösztöndíjasainak műveiből összeállított tárlatot nézhetik meg.

(jé)

Nemigen játsszák *Friedrich Dürrenmatt A meteor* című komédiáját. Aligha véletlen ez. A híres művek, *Az öreg hölgy látogatása, A fizikusok, A nagy Romulus*, vagy akár a *Strindberg*-parafrázis, a *Play Strindberg* mellett ez a játék mindenképp a második vonalba tartozó. Gyakorlatilag ugyan minden dürrenmatti kézjegy rajta van *A meteor* valamennyi fontos alkotóelemén, a cselekményen, a dramaturgiai felépítésen, a stíluson, az alakok rajzán egyaránt. És mégis. *Nem igazán meteor az, inkább csak csillogó csillagpor* – amikor épp csillog. Mert azt sem mindig.

Pedig a mese érdekes. Egy bizonyos Nobel-díjas író, Wolfgang Schwitter haldoklik, sőt annak rendje és módja szerint meg is hal a kórházban. Halálát hírül adja a rádió, elhangzanak a búcsúztatások, hozzák a koszorúkat, ám Schwitter egyszerűen nem hajlandó (nem tud) meghalni. Bebotorkál ifjúsága hajdani színhelyére, a kopott, ócska műterembe, ahol egy tehetségtelen festő, Nyffenschwander épp gyönyörűszép felesége aktképét festi (legalább a századikat; nincs is más témája). Beköltözik a régi ágyba, elégeti a két bőröndben hozott másfél millióját (márkában? svájci frankban? dollárban? fontban? nem tudni, pedig hát

Színház

Csillagpor

Fiatalok takarékos és fejleszthető lakóházai 1981/2

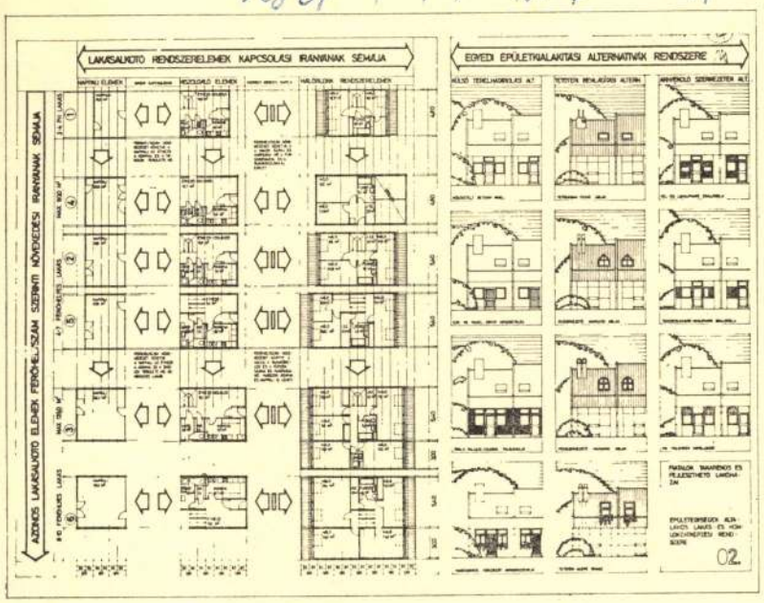

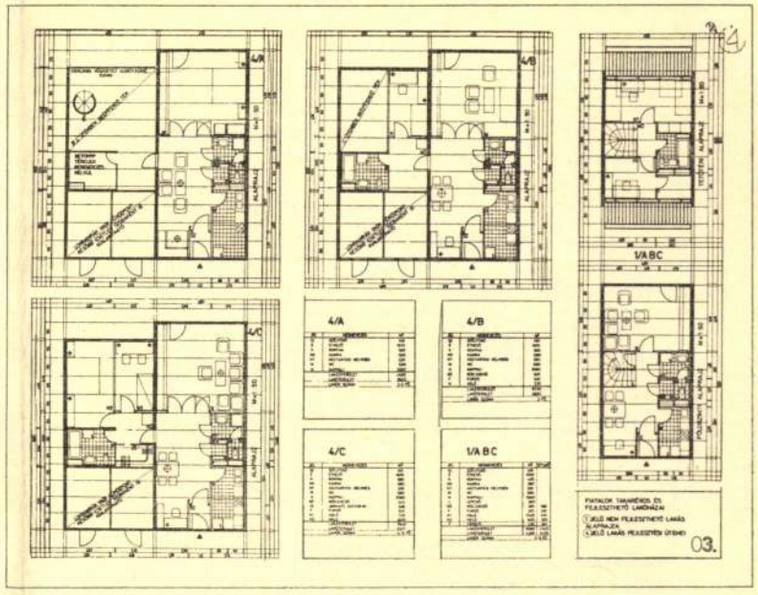

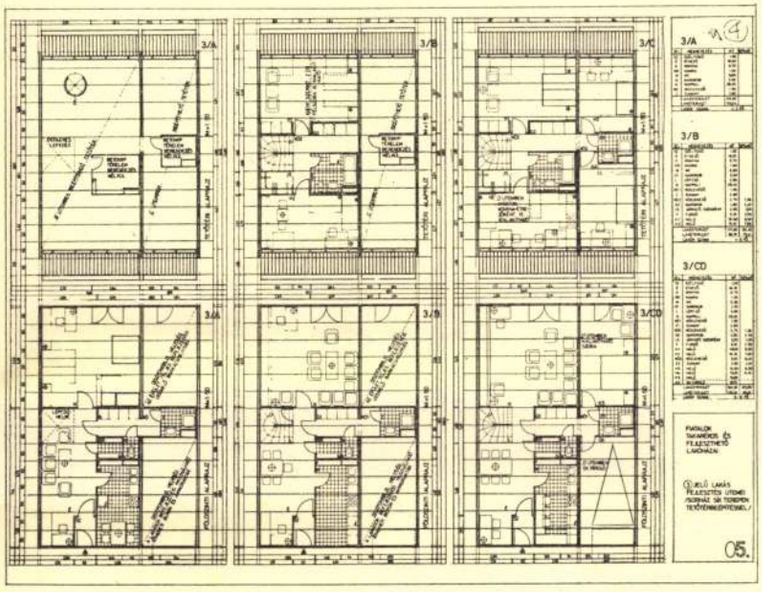

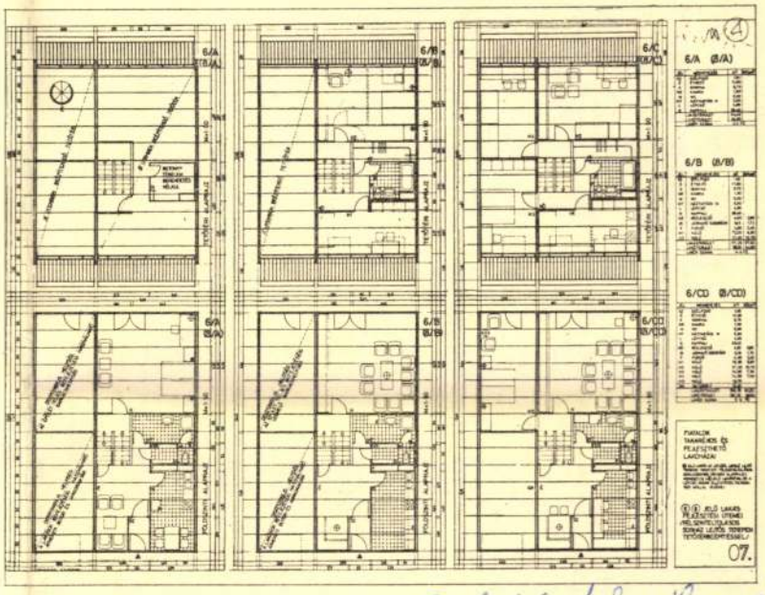

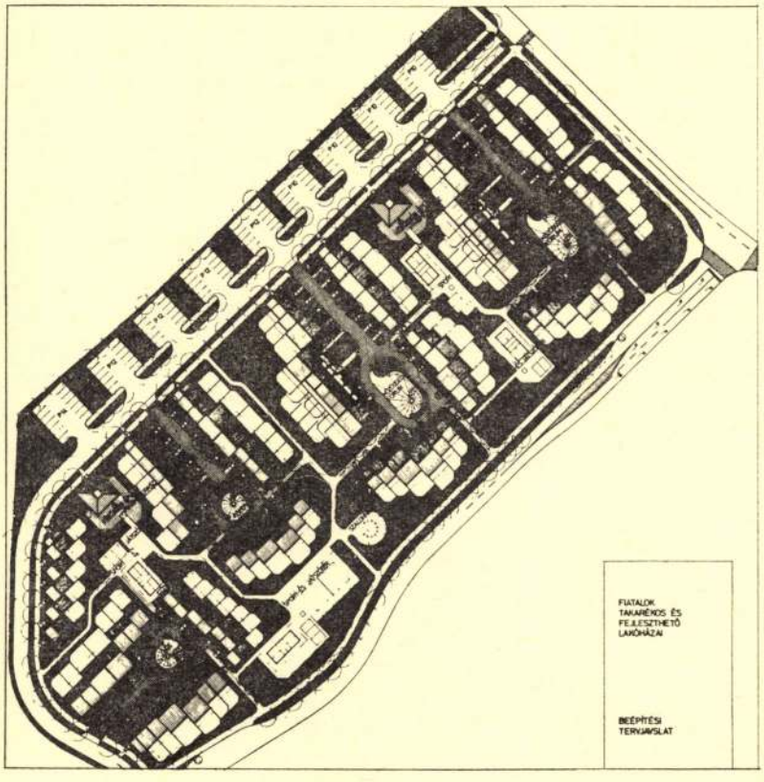

Első helyen díjazott 4. bírálati sorszámú pályamű

Szerzői: Király Márta
Swiderski Tibor
Farkas Kis Ágnes
Bagi Nándor
Kertész Beáta

Fiatalok takarékos és fejleszthető lakóházai tervpályázat, 1981

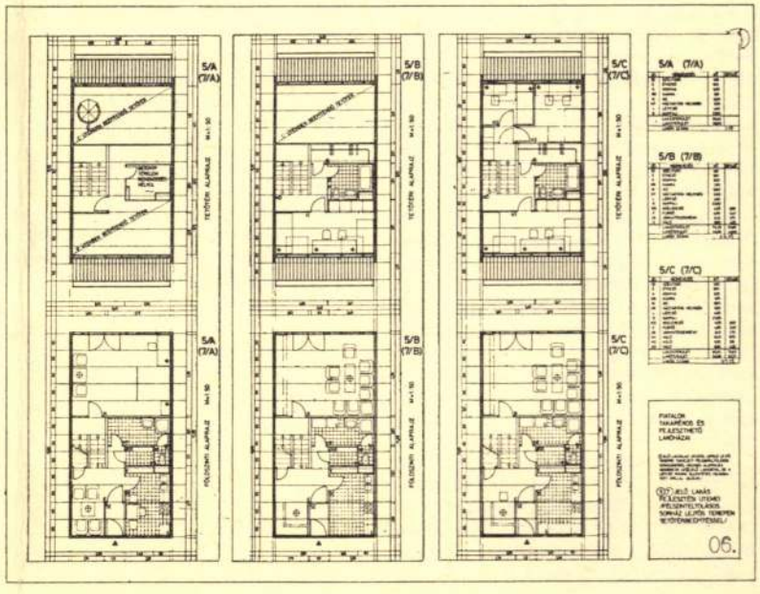

KIRÁLY MÁRTA

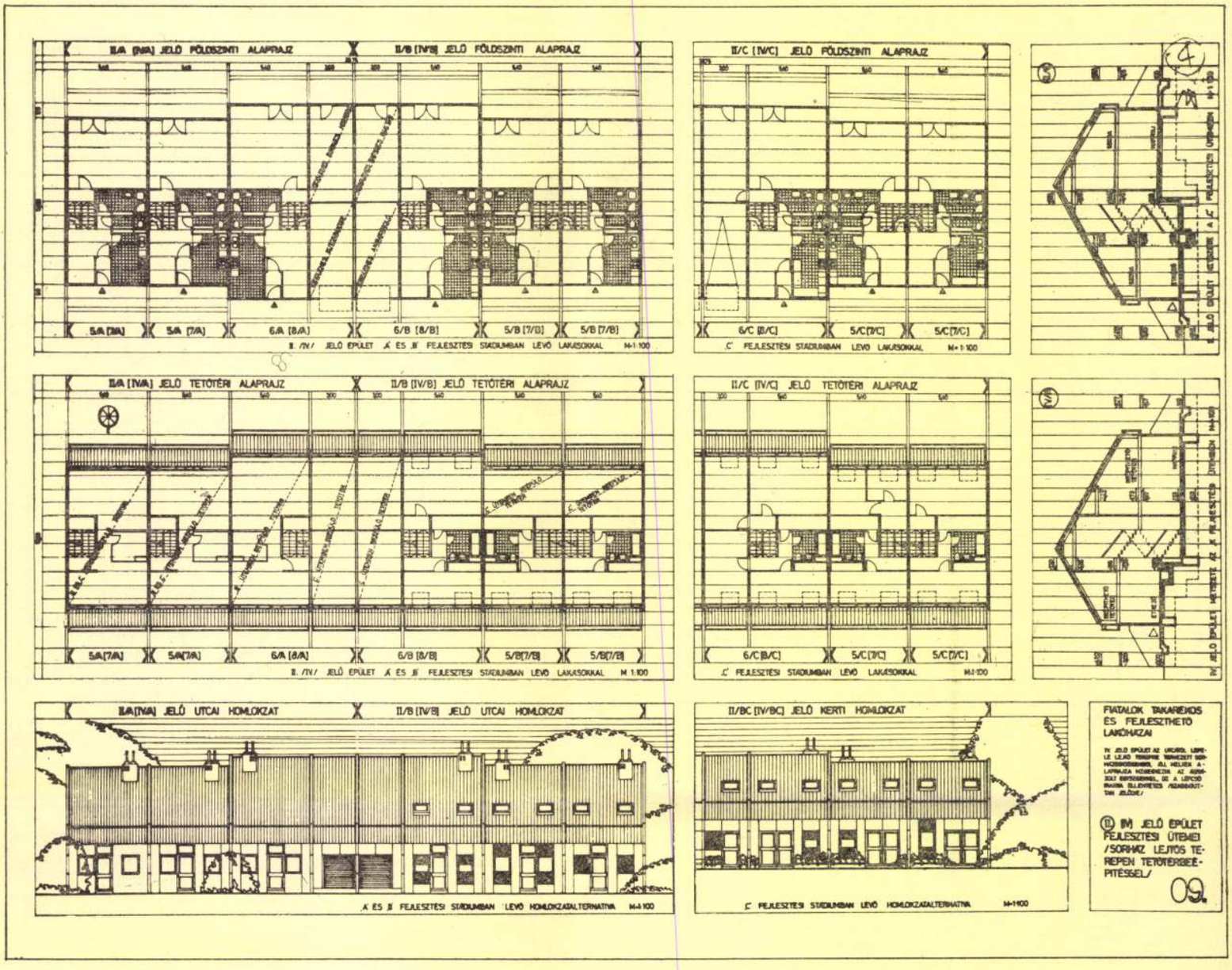

Az első helyen díjazott pályamű telepítési javaslata átgondolt, kulturált. Bokros telepítéssel biztosítja a közösségi élet kialakulásának lehetőségét. A zöldterületet arányosan osztja meg. Az I. ütemben elkülöníti a gépkocsitárolást és a gyalogosforgalmat, a fejlesztés során lehetőséget ad a házon belüli garázs kialakítására is.

Fejlesztési javaslata: az I. ütemben iparosított PEVA technológiával létrehozza az épület végleges tömegeit, lehetőséget teremtve ezzel a szervezett építőipari kapacitás gazdaságos bevonására. A bővítést rendszerszemlélettel oldja meg mind szerkezeti, mind funkcionális szempontból. A gépészeti berendezésekre és azok fejlesztésére tett javaslata is illeszkedik az alapkoncepcióhoz.

Építészeti összhatása minden fázisban kedvező, I. ütemben létrehozott teljes épülettömeg biztosítja az időlegesen üresen maradó terekkel a továbbépítéshez szükséges organizációs feltételeket.

A sajátmunka folyamatos kihasználására tett javaslata — mivel a tartószerkezetek az I. ütemben megépülnek — a továbbfejlesztés során igen előnyös.

A lakások alaprajzi kialakítása igen kedvező, az I. ütemben igen takarékosak és gazdaságosan biztosítják — bontások nélkül — a továbbépítést.

Ajánlott tervvé való feldolgozhatóságát alátámasztja a kellő számú variációs lehetőség bemutatása, valamint az, hogy alkalmazott anyagaival, mértéktartó tömegformálásával takarékos megvalósítást tesz lehetővé.

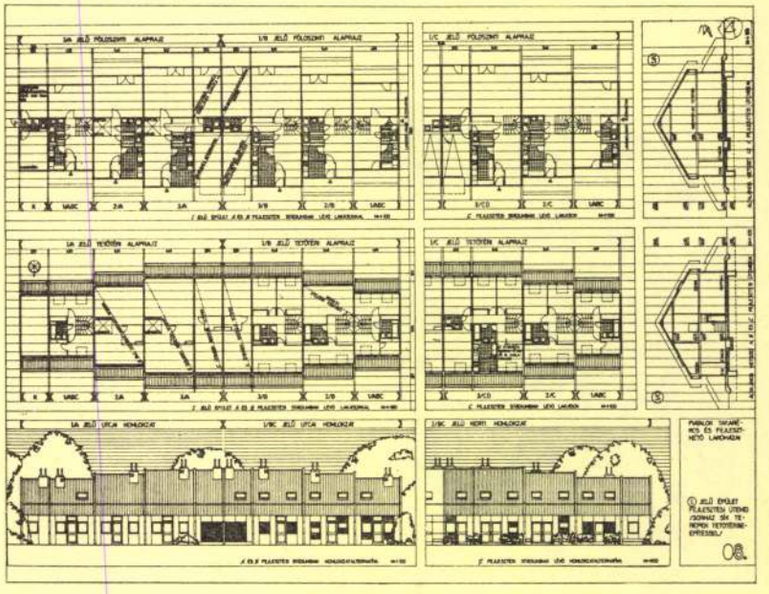

Király Márta, építén

Lakóház-építési pályázat eredménye

Értékelték a fiatalok takarékos és fejleszthető lakóházainak megtervezésére kiírt országos pályázatot, az eredményt pénteken hirdették ki a KISZ Központi Bizottságának székházában. *Fejti Györgynek*, a KISZ KB első titkárának jelenlétében *Ábrahám Kálmán* építésügyi és városfejlesztési miniszter adta át a pályázat díjait a legjobb tervek alkotóinak.

A pályázaton benyújtott 36 munka közül a 130 ezer forintos első díjat *Király Márta*, *Swiderski Tibor*, *Farkas Kis Ágnes*, *Bagi Nándor* és *Kertész Beáta* — a Pest megyei Tanácsi Tervező Vállalat alkotói közössége — kapta. Ezenkívül még három tervezőcsoport munkáját ismerték el a pályázat II., III. és IV. díjával, s további öt közösség alkotását megvásárolták 35—50 ezer forintért. (MTI)

—: Lakóház — eredménye 9.

szaba .dec 12.

KIRÁLY-MS

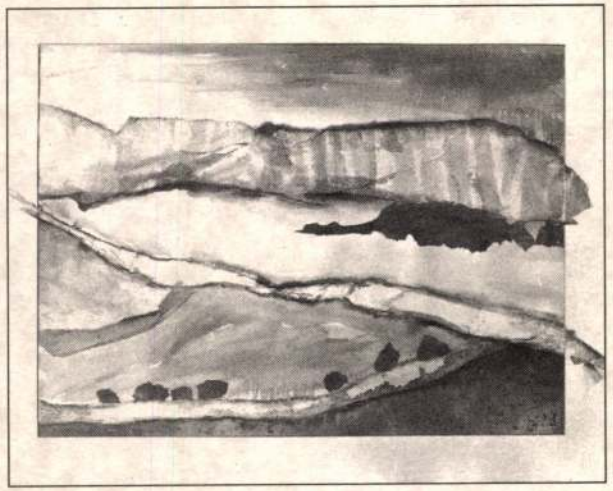

Vorwort zur Ausstellung von Suzanne Király-Moss

Trotz ihrer Jahrzehnte langen freundschaftlichen Verbindungen zu Ungarn, stellt sich die Amerikanisch-slowenische (durch ihren Mann auch ungarische) Künstlerin Suzanne Király-Moss aus Lendve erst jetzt in Zalaegerszeg als Malerin vor. Die Ausstellung stellt jedoch keine Retrospektive dar, sondern zeigt die Arbeiten der letzten zwei-drei Jahre und wir können behaupten, daß sie eine Veränderung aufzeigen. Auf einigen Bildern sind - zur Freude des Betrachters - auch frühere Stufen ihres Schaffens zu sehen, wodurch die Wandlung innerhalb des Schaffens von Suzanne Király-Moss deutlich sichtbar wird.

Die Bilder der Ausstellung sind, mit eventuell zwei Ausnahmen, Aquarelle, was die Veränderung des Stils bei gleicher Technik noch deutlicher macht.. Die ersten Werke der zweiten Hälfte der achtziger Jahre haben trotz ihrer starken Abstraktion fantasieweckende figurale Motive, welche sich bereits beim ersten Betrachten mit Bildelementen vermischen. Auch die Farbwelt der Bilder hat sich verändert: lebhafter, manchmal sogar ausgesprochen feurig. Die schrillen Koloriten zu Anfang der neunziger Jahre sind hingegen zurückhaltender (z.B. "Gewitter", "Die Erde" etc.) auch hier treffen wir auf lebhafte Farben (z.B. "Kosmos", "Falter"), aber die Figuration verschwindet vollkommen, an ihrer Stelle erscheinen geklebte Schriftstückteile und interessante, dementsprechend zerknitterte Fakturen, übermalte Papierstücke als Collagen. DieVeränderungen sind vielleicht überraschend, aber dennoch logisch. Die notwendigen Gedankenstützen geben nicht mehr die figurativen Symbole wieder, sondern verbalisieren sich oft als unbuchstabierbar, als nicht zusammensetzbare Textteile.

Eine solche Art der Kodierung und Lenkung auf die Gefühlsebene ist deshalb wichtig, weil die aufgeklebten Schriftstücke ein Teil des Lebens der Künstlerin darstellen, der dem Publikum zugetragen wird. Suzanne Király-Moss möchte nicht indiskret gegen sich selbst sein, sondern sucht den Inhalt der uns alle berührenden Philosophie, denn ihre Werke sind zutiefst philosophisch und durch den Vorrang der Collage verändert sich parallel dazu auch die tiefere Fragestellung.

Das Grundproblem Ihrer Werke ist die Gestaltung der materiellen Welt und ihrer evolutionären Entwicklung, wenngleich sie hinter allem Meteriellem auch das Geistige sucht. Die ständige Veränderung und Entwicklung zeigt sich zumeist in den Bewegungsassoziationen Ihrer Bilder, sei es vibrierend im Hoch und Tief, zerreissend oder rotierend oder in warm umschlingender bzw. kalt abstossender Bewegung. Zum besseren Verständnis der Symbolik helfen die Farben, welche die Anfangsskala des Bildverständnisses darstellen.

Die Inspiration zur Landschaftsmalerei, die in der dritten Kategorie der ausgestellten Werke zu sehen ist, (z.B. "Berge von Rezi", "Großer Baum") erhielt sie während ihres Aufenthaltes in der Künstlerkolonie Rezi. Die Einstufung in diesen Kunststil kann nur global verstanden werden. Ganze Landschaftsteile, sonst nur herausgerissene Motive, sind zu sehen. Gleichzeitig muß auch die philosophische Abstraktion betont werden, denn den die Werke sind - oberflächlich betrachtet - anders als die Anderen. Das Greifbare, das identifizierbare Motiv dient als richtungsgebend, die Erinnerungen von Suzanne Király-Moss spiegeln sich auf der langen Straße der Malphilosophie wieder.

László Kostyál

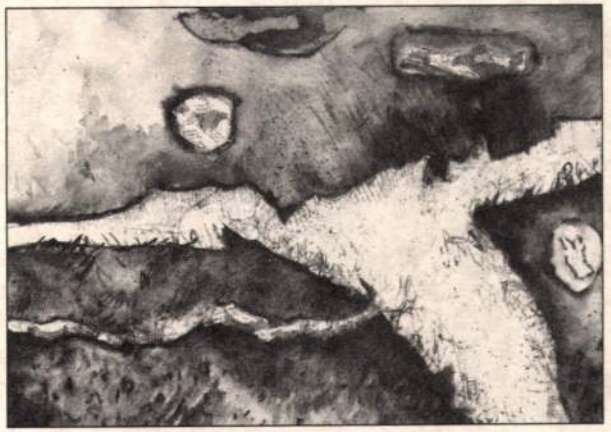

SUZANNE KIRÁLY-MOSS

festőművész
(Lendva, Szlovénia)

KIÁLLÍTÁSA

1995. április 7-május 7.

Hevesi Sándor Színház
ZALAEGERSZEG

Suzanne
Király-Moss

Kolodvorska 20
69220
Lendava
Szlovénia

1937-ben született Chicagóban (Illinois, USA). Festészeti tanulmányait a The Art Students Leadue of New York-ban, valamint a Zágrábi Képzőművészeti Akadémián folytatta és 1967-ben a Bécsi Képzőművészeti Akadémián diplomázott.
Számos önálló és közös tárlata volt (Lendván, Muraszombatban, Ljubjanában, Mariborban, Csáktornyán, Turniscen, Lentiben, Ljutomerben, Zalaegerszegen, Keszthelyen, és Szombathelyen), továbbá közreműködött különféle közös kiállításokon (New York, Zágráb, Bécs, Muraszombat, Lendva, Eisenstadt, Szombathely, Bácska, Topolya, Statenberg, Szabadka, Budapest stb.). Többek között díjat nyert a 2. Gvasbiennálén Radencin (1984).

Suzanne Király-Moss kiállítása elé

Az alsólendvai, amerikai-szlovén (és férje révén kicsit magyar) Suzanne Király-Moss évtizedes baráti kapcsolatok ellenére festőként most mutatkozik be Zalaegerszegen.

Tárlata ezzel szemben nem retrospektiv, hanem - gyakorlatilag - az utóbbi két-három év termését, és bátran mondhatjuk: irányváltását mutatja be. Egy-két kép erejéig - a néző szerencséjére - elénk tárja az előző lépcsőfokot is, hogy a továbblépés érthetőbbé váljon.

A kiállított képek talán kettő kivételével akvarellek, és az azonos technika még érzékletesebbé teszi a változásokat. A nyolcvanas évek második felében készített első aikotások az erőteljes elvonatkoztatások ellenére is hordoznak gondolatébresztő figurális motívumokat, melyek spontán vagy kvázi spontán képi elemekkel vegyülnek. E korábbi művek színvilága is más: élénkebb, olykor kifejezetten tüzes. A kilencvenes évek elején e harsányabb kolorit visszafogottá válik (pl.: "Vihar", "A föld" stb.) - noha élénk színekkel itt is találkozunk ("Kozmosz", "Lepkék") - a figurativitás szinte teljesen eltűnik , megjelennek viszont helyette a kollázsként felragasztott írástöredékek és érdekes faktúrát adóan meggyűrt, átfestett papírdarabok. A váltás talán kicsit meglepő, mégis logikus. A gondolati mankót - úgy látszik, erre szükség van - immár nem a figuratív szimbólumok adják, hanem az verbalizálódik, bár többnyire kibetűzhetetlen, legalábbis összerakhatatlan szövegtöredékként.

A tartalom ilyen kódolása és inkább érzelmi síkra terelése azért is fontos, mert a felragasztott írásrészletek mindig a művésznő személyes életéhez kötődnek, annak mintegy töredékei, amelyek csak az általánosítás bizonyos szintjén válnak publikussá. Nem saját maga ellen akar indiszkréciót elkövetni, hanem a mindnyájunkat érintő filozófiai tartalmakat keresi. Művei ugyanis mélyen filozófikusak, s a kollázs előtérbe kerülésével párhuzamosan változik, mélyül el kérdésfelvetése is. Sorozatának alapproblémája az anyagi-földi világ kialakulása és evolúciós fejlődése, ugyanakkor minden anyagi mögött a szellemit (is) kutatja. Az állandó változás és fejlődés képeinek többségén a mozgás-asszociációkban jelenik meg, legyen az vibráló vagy hullámzó, szétszakadó vagy spirálisan forgó, melegen körülölelő vagy hidegen eltaszító mozgás. Jellegének megértéséhez a színek nyújtanak segítséget, melyek megadják a képértelmezés kezdő skáláját.

A bemutatott alkotások harmadik csoportja a rezi művésztelepen készült, az ottani vidék ihlette tájkép ("Rezi hegyek", "Nagy fa" stb.). E műfaji meghatározás persze csak meglehetősen tág keretek között érvényes. Táji elemeket, részleteket, máskor csupán kiragadott motívumokat látunk, de mindjárt hangsúlyoznunk is kell a filozofikus elvonatkoztatást, hisz e művek csak felszínes formai jegyek alapján ütnek el a másik vonulattól. A megfogható, azonosítható motívumok csupán irányadóul szolgálnak, a művésznő alapélményét tükrözik vissza, a képi filozófálás rögös útját azonban - bár vele együtt - már figurális-verbális támpontok nélkül, belső útmutatásunkat követve kell végigjárjuk.

Kostyál László

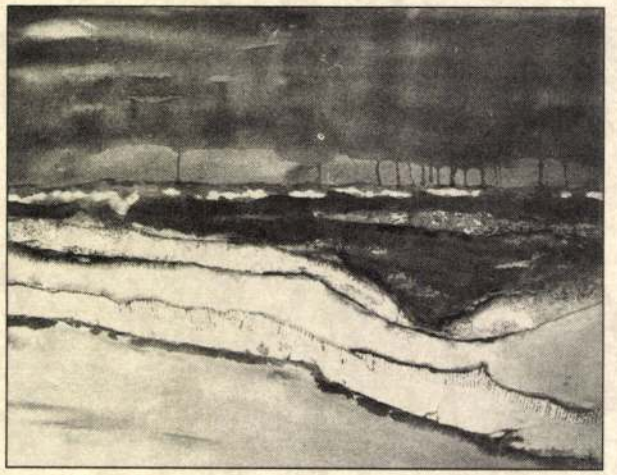

A kiállítást támogatták:
Zalaegerszegi Művészeti Tanács
Zalabaromfi Rt., Zalaegerszeg
Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata
Német fordítás: Dänhardt Jens, Patricia Friesch
F.k.: Halasi Imre igazgató

A Hevesi Sándor Színház

tisztelettel meghívja Önt és Kedves Családját

SUZANNE KIRÁLY-MOSS

festőművész
(Lendva, Szlovénia)

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1995. április 7-én 18,45 órára

a színház I. emeleti előcsarnokába.

A tárlatot megnyitja: Kostyál László
művészettörténész

Király Péter

Városrészlet Grafika
mon., 14 × 21.

Városrészlet II. mon. 15 × 23

Ostrájos diák képzőművészeti kiállítás.
Hódmezővásárhely. 1965
kat. bev. Orosz Károly

11

Király Réka Magdolna grafikus

Új Művész. 2003. 5. p. 18.

ítése során megfelelően együttműködni. Minden kutatómunka szempontjából jelentős, egymást ősen vonatkozik ez olyan tényekre, amelyek a dményt bármilyen irányban befolyásolhatják, a múlást eredményezhetnek.

3 750 Ft/fő
7 500 Ft/fő

75 000 Ft
75 000 Ft
50 000 Ft

vetkező ütemezésben utalja át:
aláírását követően kifizeti a szerződés várható

l sor -a betegszám függvényében- a további átutalt előleget).
369 OTP

eljesítésekre számlát juttat el a Megrendelőhöz az

Király

K. 3. *Pál*, festő, l. *Szatmári Király P.*

1081. *I. Béla.*

Mellig, kissé balrafor
egyoldalú érmen előlapján
bajusza és szakálla lebere
magas köntöst és prémga
az emelkedett perem ment
»BELA. I. VNGARORVM. REX

Rézszínű ólom, átmérője
téke 20 K. — Havas (Hirsch)
(787–907). — Átvétetett az 1
909), az 1910 február 25-iki 65
leiratok, illetőleg az 1910 jan
márczius 23-iki (519–910) sz.
tett 1908 január 31-én (41–9

Király Pál, festmény

Thieme Becker

XX. 345. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Király Péter

ács

1721 Szilágypanit?

Dés?

Balhel

54. l.

lásd

Herepei-Szabó

28. l.

Frohner-szálló, Debrecen, Piac-u. 67. 20–86

Goldstein Arnold «Éden» szálloda és vendéglő, Debrecen Ispotály-u. 1 26-12

Kispipa étterem és szálloda, Debrecen, Petőfi-tér 10. 24–22

Pannonia szálloda, Debrecen Piac u. 42. 24–16

Devecser

Löwinger szálloda, Devecser 4

Dunaszerdahely

Kázmér István, vendéglős és szállodatulajdonos, Dszerdahely, Teleki-u. 179. 51

Érsekujvár

Kattauer Pál **„Oroszlán“** szálloda és étterem, Érsekujvár, Kossuth Lajos-tér 8. 20–66

Esztergom

Magyar Király Szálloda, bérlő: Sörös Ede Esztergom, Kossuth Lajos-u. 25. 1–88

Gyergyószentmiklós

Szilágyi szálloda és étterem. Gyergyószentmiklós, **59**

Gyöngyös

Hungaria szálloda és étterem, Gyöngyös, Mátyás király-u. 2. 2–38

Győr

Fehérhajó **szálloda, Győr, Szent István-út 31.**

Klenyánszky István vasuti vendéglogadós. Jászberény, Rákóczi-u. 96. 52

Lehel Szálló, tul. Sümegi István, Jászberény, Lehel-u. 1. 32

Kaposvár

Kőrösi **szálloda és vendéglő Kaposvár, Fő-u. 83. Tel: 6-91**

Kassa

Bankófüred üdülő és étterem, cgt. Nezvál Károly, Bankó 2. Tel: Kassa 30–57

BRISTOL SZÁLLODA — étterem, Kassa, Kossuth Lajos-u. 8. 28–29

Imperial szálloda, Kassa, Kossuth Lajos u. 16. 28–92

„PALACE“ szálloda, Kassa, Kossuth Lajos-u. 26/a 28–28

Schalkház Nagyszálló R.-T. Kassa, Fő-u. 5. 27–37

„SCHMIEDL“ SZÁLLODA és étterem, Kassa, Fő-u. 80. 25–20

Kecskemét

Beretvás szálló, szállodás Vámos Sándor. Kecskemét, Nagykőrösi-u. 1. 1–02

Keszthely

Vasuti szálló és vendéglő, Koskán Gyula vendéglős. Keszthely, Pályaudvar. 43

Kiskunfélegyháza

Fürdőszálloda gőz és kádfürdő étterem, Kiskunfélegyháza, Kertváros. 2

Kiskunhalas

Füstös Imre szállodás, Kiskunhalas 80

Makay István **szállodája, Kiskunhalas. 34**

Kolozsvár

Király Péter

ács, Szilágypanit-
rét.

XVII. n. 2. fele

Dés

Bal Hel 128. l

Király Péter

építőmester

circa 1721.

l.

Herepható Levél

28. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

M.D.K.

KIRÁLY NAGY Sarolta építész

Tiszavidéki vegyi kombinát

igazgatósági épület

Társépítész: Bajnay László

Repr.

Magyar építőművészet 1961. 6. sz. 13-15. l.

Király Nagy Sándor épitész M.D.K.

/IPARTERV

Tisza Vegyi Kombinát igazgatósági épület

Bajnai László társtervezője repr.

Magyar Épitömüvészet 1964/2. 12- 15.1.

KIRÁLY Mátyás gyöngyösi asztalos. Gyöngyösön 1751-ben a Szent Bertalan templom nagy oltárának „felrakásakor" munkájáért 4 forint munkabért kap.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

M.D.K.

Király Mátyás, göngösi asztalos

1751-ben a Szt. Bertalan templom nagy oltárának „felrakásában" működik körre.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 349-350 old.

MDK.

Király Mihály

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népukság 1967 márc.31.

Király Mátyás

antal

készítette az alábbi

templom nagy oltá-

rát 1757-ben. Az

oltáron lévő szobrokat

egri kőfaragó mesterek

készítették.

Csem Bárt György

12.l.

M. D. K.

KIRÁLY Mályás asztalos

1751. Gyöngyös, Szt. Bertalan-Templom, végebbi oltára

Aggházy: Barokk szakrászat... Bp. 1959. I 224 l.

I. 104. l.

Király Mária

textil

1924

Éimisk 1930.85.l.

Komáromi múzeum fejlődése

1909-ben IV. 125

Thirály Mária

1915/16 – 1918/19

Ferkèpzomfoiskèvk

100. l.

Király Mária

1919

Ki tud róla?

A számvevőségi jol

M.D.K.

Király Mária, festő

Király Lőrinc

kőszobrász Medgyaszay Vilma síremlékét faragja

Magyar Hirlap 1974 251/9

Kiralytörinc
hőszobrász

A képzőművészeti kivitelező Vádlo Ot
három szocialista brigádjainak mun-
kásaival beszélgetett a művész.

Szigeti Zsuzsa: „Már messzről fölismerjük"
Művészet, 1975. szeptember - 26 oldal.

Király László belsőépítész - és iparművész

Bartók Béla Emlékház, Budapest. Építtető: Farkas Gyöngyi (BME).

Társtervezők: Kerti és lépcsőházi lámpák: Szily Imre Balázs belsőépítész

Szakkonzulensek:
Király László belsőépítész, iparművész
Pécsi L. Dániel műtárgyvédelmi szakkonzulens.

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 16. old.

KIRÁLY LÁSZLÓ

emlitve

Losonci Miklós:V.Országos Miagrafikai Kiállitás.Cegléd Művelődési Ház

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/41.sz.3-4.o.

- J E G Y

S

.....állás:.....
.....tel.:.....
.....
.....
ában.....
on gyüjteményében.....
tári gyüjteményében.....
ában.....
elül kutatásokat végezhessen.
n kérésre fel kell mutatni.
agok publikálásához az intéz-
élyt kell kérni.

.....hó,....n.

KIRÁLY LÁSZLÓ

LD; Gáspár Tibor épitész

Balog János: A Duna - part visszavétele

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.28.sz.12.o.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek megfelel

3. A dijazás számitásánál alapulvett munkaidő

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes engedél

. . . . . .

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.ad levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

Király László, belsőépítén

L: Finta József

–: Megnyílt a Forum Szálló

4.

Nincszabadság Bp. 1981 nov. 29.

Király László, belsőépítész

L: Finta József.

– : Fórum szálló

Esztendőtár, Bp. 1981. nov. 28

12

Kiváty László

grafikusművén

Sosonci Miklós:

- Országos Tisgrafikai Tiállítás Cegléden

Pest Megyei Hírlap

1979 okt. 9.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Király Róbert

1967 FEB 9

1021

A teremtett szobor

OTT ÁLL az egyes számú kórház beszögellésében, a kicsiny, füves tér közepén a szobor. Mellszobor, arányos, karcsú hasáb tetején, rajta a felírás: Markhot. Minden leleplezési formaság nélkül, csendesen került oda, észrevétlenül. A járókelők már az első napokban megszokták, rá sem figyelnek.

Pedig érdekes, elgondolkoztató szobrászmű.

Könnyű úgy képmást faragni, hogy a modell ott ül, formáinak valóságában, csontszerkezetének teljes anatómiai hitelével a mesterrel szemközt, aki figyeli alakzatait, méri a részletek arányait, az egész összhangját, a benne megnyilatkozó jellemet. Az alkotás a valóság és az alkotó benső kapcsolatából fakadó mozdulat. A valóságtól egyetlen művész vagy művészi irány sem szabadulhat. Az ő vonalait, ritmusát orozzák el, hogy vele szemben alkossanak a „non figuratív" irányzatok, az ő formáit bontják fel a formabontók, hogy mondhassák: újat alkottak, az ő arányait torzítják el, a cipőfejű, lúdnyakú és csőlöpábú művek faragói, mert az eddig felnőtt harmóniarendszerben nem tudnak újat mondani: műveik olyan értelemben válnak muzeális értékké, ahogyan és amiért alkoholba teszik a kedvezőtlen körülmények között létrejött magzatot.

Király Róbert egri szobrász számára hiányzott ez a valóság. Markhot Ferencről nem maradt ábrázolat. Daguerre, a fénykép ősének feltalálója csak húsz év múlva születik meg, a Líceum építésével kapcsolatban itt járt neves bécsi festők, Maulbertsch, Sigrist, de még Kracker vagy Zach sem méltatták figyelemre az egyszerű, szürke vármegyei fizikus-orvost. Csupán írásbeli értesülések szólnak róla, két évszázad óta megsárgult városi közgyűlési jegyzőkönyvek lapjain.

HONNAN HOZTA ide a sors, nem tudjuk. Annyit tudunk róla, hogy 1758-ban választották meg, mint fiatal, egyetemet végzett orvost a vármegye és Eger város tiszti orvosává. Azt is tudjuk, hogy több mint két évtizedes működése alatt nem merült föl panasz ellene, míg elődjéről jegyzőkönyv állapítja meg: „Az egész Község panaszát ellene le tette, hogy tudniillik Sok ízben eő Kegyelmit requirállyák (keresik, beteghez hívják), de hol nem megyen, hol ha az menetelre magát nehezen resolválya (rászánja) füzetést és disoretiot kíván a Lakosoktul, melly iránt is a Doctor Ur meg fog intettetni..."

Azt is tudjuk, hogy ő volt életre hívója az egri orvosi iskolának 1769-ben. A pestis akkor már kétszer söpört végig a városon s ő a harmadik támadást képzett és elegendő orvosi karral akarta fogadni. Az ő akarata szerint Egerben kezdődött a magyar tudományos orvosképzés. Aztán Mária Terézia kibővítette a pesti egyetemet orvostudományi karral, s az egri próbálkozás elsorvadt, csak az elsőség dicsősége maradt az utókorra.

El is megy innen, keserűen Markhot, Nagyváradra. Később mégis visszatér, 1784-ben ismét Egerben említik nevét a hivatalos írások. Valószínűleg itt is halt meg. Teste jeltelenül vegyült el az egri földdel, melynek gyönyörűséges termését akarta hozni tudományban és jó emberségben.

EZEKBŐL A VONÁSOKBÓL kellett megteremteni Markhot arcát. Persze, bizonyára voltak a szobrásznak ellesett plasztikus élményei e munkához, mint ahogyan a színész elkap és megrögzít egy-egy arcmozdulatot egy színpadi alak megformálásához, végül is azonban meg kellett komponálnia a fejet és arcot. Az első benyomás, amely a szoborról árad, valami szomorú szigorúság. A szobrász a magasan és szélesen boltozott koponyát és homlokot keskeny állal zárja le. Ennek a határozott záró mozdulatnak fokozott hangsúlyt ad az az elliptikus vonal, amely a homlokdudorok fölött vonul le kétfelől a túlhangsúlyozott pofacsontok domborulatán az orr nyergéig és keményen összefogja az arc felső részét. Ennek az ellipszisnek két gyújtópontja a két nagy szem. A szemhéjak kissé duzzadtak, mint a keveset alvó, fáradt embereké, a száj lefelé görbülő szögleteiben fájdalom és részvét bújkál. Talán tudományos törekvéseink kudarca, talán a betegséggel és halállal vívott mindennapos küzdelem reménytelensége ez, az emberi szenvedések iránti részvéttel vegyülve. Egészében véve aszketikus megjelenésű szobor, de ez az aszkézis nem papos jellegű, hanem a szellemi emberek tulajdona. Ennek az önmegtartóztatásnak a törvényeit Apáczai Csere János fogalmazta meg egy évszázaddal előbb így:

Fuss mindentől, valami az embert kényelmessé teheti... hálj örömest száraz deszkán, vagy kemény kövön, mint lágy párnán, vagy gyenge ruhán... egyél olyan ételeket jobb szívvel, melyek nem igen kényesek az ínynek... Soha tudományi fegyvereket kezedből le ne tedd, az munka közt virágzik a virtus. A tudománynak gyükere keserű, gyümölcse pedig gyönyörűséges..."

ENNEK AZ ELTÖKÉLTEN KOMOLY ARCNAK a fülek mögül előhullámzó haj ad valami lágyító, regényes — művészi jelleget. A szobrász dunaharaszti kőbe faragta művét, amelynek fehérsége mélyen rokon az átszellemült témával.

A sok rétegű feladatnak ilyen szép megoldása jelentős állomás Király Róbert fejlődésében.

Dr. Kapor Elemér

Zárszámadó
– új tervek előtt

Számot vetettek az elmúlt évi munkáról a hevesi Rákóczi Termelőszövetkezetben is. Az egyesítés óta immár harmadszor gyűlnek össze a tagok, hogy meghallgassák a vezetőség beszámolóját. A bizakodó hangulatnak meg is volt az alapja, hiszen napok óta nyílt titok, hogy a tervezettnél magasabb munkaegység-részesedés lesz. A szövetkezetben 35 forintot terveztek egy munkaegységre, az esztendő végére elérték a 40 forintot, s ha hozzászámítják a prémiumként kiosztott 1 millió 383 ezer forintot is, a munkaegység értéke néhány fillér híján eléri a 46 Ft-ot.

A közös tiszta vagyon több mint négy és fél millió forinttal gyarapodott.

Egyesztendei szorgalmas munka és a körültekintő vezetés eredménye ez. A heves határban is mostoha volt az időjárás, de idejében gondoskodtak arról, mivel pótolhatják a terméskiesést. Derekasan dolgoztak az állattenyésztők is. Kétmillió forinttal nagyobb volt az üzemág bevétele, mint 1965-ben.

Az eredményekkel azonban nem vagyunk elégedettek — mondják a vezetők és a tagok s az ilyenfajta elégedetlenség ösztönöz jobbra, többre.

A szövetkezet tagjai a zárszámadási beszámoló után arról is határoztak, hogy csatlakoznak a kápolnai Alkotmány Termelőszövetkezet versenykihívásához, így köszöntik majd a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat.

Az első lépéseket már megtették. A melegágyakban kikeltek az első palánták...

—d.—

Már kikelt a korai káposzta a melegágyban, s zöldell a paprika — újságolja az első tavaszi híreket Szöregi Benedek brigádvezető Nyeste János főkönyvelőnek.

A gyöngyösi bányászfiatalok problémái, tervei

Még nem ismeretesek ugyan a gyöngyösi XII-es aknánál a múlt év gazdasági eredményeit tükröző pontos számok, de kétségtelen tény, hogy az eredmények méltóak a többszörös élüzem és szocialista üzem hagyományaihoz. Az is vitathatatlan, hogy a beszállított mun-

szórakozás kérdése. Érthető ez, hiszen olyan fiatalokról van szó, akik a nyolc órát a föld mélyén töltik,

igénylik a szórakozást.

Ilyen célra pedig alkalmas

A fiatalok szórakozása nem csak a táncban merülne ki, ha nem mód lenne egyéb hasznos kulturális rendezvényekre is. Másrészt helyes lenne ez szombat délutáni összejövetel, mert alkalmat adna arra, hogy a munkásfiatalok rendszeresen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

Király Róbert

HAJDÚ-BIHARMEGYEI NAPLÓ
1958 DEC 12

9

Vasárnap nyílik a böszörményi képzőművészek kiállítása

Hajdúböszörmény képzőművészeti múltjának és jelenének átfogó bemutatása régi adóssága Debrecennek. Az erre irányuló kezdeményezések a felszabadulás előtt az érdektelenség vagy a helyi soviniszta művészpolitika miatt nem bontakozhattak ki. Pedig Hajdúböszörménynek olyan művészei voltak, mint az európai iskolázottságú *Király Jenő, Káplár Miklós*, a Hortobágy országos hírű festője és a tragikus sorsú *Kampler Kálmán*.

Az élő művészek közül kiemelkedik *Pálnagy Zsigmond*, a dolgozó parasztok életéből vett jellegzetes típusaival, az alföldi táj szépségeinek mélyértékű ábrázolásával.

Az őszi tárlatokról ismeri Debrecen közönsége *Magi Zoltán* olaj- és pasztelképeit, míg a fiatal rajztanár *Király Róbert* ez alkalommal mutatkozik be először Debrecenben e kollektív tárlat keretében.

Helyes kezdeményezés volt a megyei tanács v. b. művelődésügyi osztálya részéről, hogy a festőművészek mellett megszólaltatta a legkiemelkedőbb alkotó műkedvelőket is, akiknek szobrai, vásznai külön színt jelentenek. Így a kiállítás valóban keresztmetszetét adja a nagy hajdúsági város szobrászati és festészeti törekvéseinek. *Dr. Oláh Imre* szobrász, *Szegedi Imre*, *Szepesi Róza* és *Szolnoki Győző* néhány műve teszi teljessé majd azt a képet, amely a Déri Múzeum két kiállítási termének megtekintésekor a nézőben kialakul.

A tárlatot *Barláné, K. Nagy Magda, a Magyar Tudományos Akadémia irodalomtörténeti intézetének tudományos munkatársa nyitja meg december 14-én*, vasárnap déli 12 órakor a Déri Múzeumban.

legutóbbi fordulójában az alá eredmények születtek: DEAC–voskar 12:3, D. Vörös Meteor Orvoskar 9:7, DEAC–DMTE D. Bocskai–Orvoskar 12:4, Ber tyóújfalu–DMTE 10:6, D. V Meteor–Berettyóújfalu 9:7.

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1.	V. Met. II.	11	10	–	1	115:6
2.	DEAC	11	9	1	1	115:3
3.	D. Bocskai	8	6	–	2	76:3
4.	Orvoskar	11	6	–	5	68:4
5.	H.-szob.	8	5	1	2	77:51	11
6.	DVSC	8	5	1	2	71:57	11
7.	DMTK	7	4	–	3	50:62	8
8.	D. Kinizsi	10	3	1	6	80:80	7
9.	B.-újfalu	9	3	–	7	63:80	4
10.	Téglás	7	1	1	5	43:69	3
11.	Hajdún.	10	1	–	9	45:115	2
12.	DMTE	8	–	1	7	45:83	1
13.	D. Postás II.	visszalépett				
14.	Barnevál.	visszalépett				

SPORTHÍREK

A debreceni járási asztalitenisz csapatbajnokságot jó küzdelmek után Nyírábrány (Egi, Vigh, Szabó) csapata nyerte 8 ponttal. A további sorrend: Téglás (6), Nagyhegyes (4), Vámospércs (2) és Hajdúhadház (0).

Esztár községben Kalmár Pál I. osztályú sakkozó a napokban 30 táblás szimultánt játszott, melyekből 29-et megnyert, míg egy játszmát, ifj. Ungvári Gyula el-

évfordulója alkalmából az akadémiai könyvtár emlékkiállítást rendezett. A kiállított emlékek között van az Elveszett paradicsom legrégibb magyar — Bessenyei Györgytől származó — fordításának egy példánya is.

— **Ezen a héten** ismét vidéken perdül meg a lottógömb. Az 50. játékhét nyerőszámainak sorsolását december 12-én, pénteken Orosházán tartják meg.

— **Az angol sajtó** alig leplezett kárörömmel jelenti, hogy az Egyesült Államok politikai köreit rémületbe kergette az a hír, amely szerint Sherman Adams, Eisenhower egykori teljhatalmú bizalmasa százezer dollárért eladta politikai emlékiratait a Harper amerikai könyv-

Király Róbert és *Szabó László*, Eger két fiatal szobrásza, jelentősen hozzájárult a kiállítás sikeréhez. Fiatalos lendületükkel új kifejezési formák keresésével új színnel gazdagították Eger képzőművészeti életét.

KIRÁLY RÓBERT „Napozó" c. szobra helyesen mutatja a tanulmányjellegű kifejezéssel való szakítást. Naturalista energiátlanság helyett ez a szobor a transponáló bátorságot, erőteljes, egészséges, stilizált formakeresést mutat. A heverő súlyos testének félmozgásait mély átéléssel formálja valószerűvé. Az egyszerűségre és a kifejezés közvetlenségére mutat a két arckép szobra is.

rikai elnökhöz intézett harminc oldalas üzenete.

Mialatt a béke hívei küzdenek és eredményeket vívnak ki, ez alatt a világ nem egy helyén az imperialista erők, a gyarmatosítók cívódásokat, — belviszályokat robbantanak ki.

Az emberiség szégyene

Ciprus szigetén tovább tombol a török soviniszták eszeveszett terrorja a görög lakossággal szemben.

Ciprus viszonylag kis sziget a Földközi tengerben. Területe nem sokkal nagyobb, mint Nógrád és Pest megyéé együtt, és fővárosának, Nicosiának —

„Feleségem" szobrán a transzponálás, anyaszerűség és a szobrászi mondanivaló még némi sematizmussal párosul. Sokat várunk tőle, főleg márványszobrokat, mert kíváncsiak vagyunk, e nemes anyag mit vált ki belőle.

A zsűri munkájával nem mindenben értünk egyet. A kiállítás egyetemes színvonalának emelése érdekében nem az egyéni mérce az irányadó, hanem a kolletív szempontok.

A kiállítás megrendezését a Hazafias Népfront megyei titkársága és a Megyei Tanács művelődési osztálya messzemenően támogatta és ezért csak az elismerés és a köszönet hangján szólhatunk ennek a két intézménynek társadalmi és kultúrális tevékenységéről.

Őszintén, minden szépítgetés nélkül próbáltuk beszámolni a megyei képzőművészeti kiállításról, sőt azon túlmenően a képzőművészeti élet egyéb problemairól. Eppen ezért nem mehetünk el szótlanul amellett a cikk mellett, amely a Népújságban jelent meg, s amelynek feladata a tavaszi tárlatról való beszámoló lett volna. Ez a cikk teljesen hamis képet nyújtott képzőművészeink képességeiről és munkáiról. Előtérbe helyezett a cikk írója olyan kezdő festőket, akik még tanulnak és a lekicsinylés hangján írt olyan festő tanárokról, akik ezeket a kezdőket tanítják.

Az epigonizmust érett művészekkel szemben aduként kijátszani semmiesetre sem feladata a mai újságírásnak. Már annál kevésbé sem, mivel a társadalom helytelen tájékoztatása 15 olyan alkotó embert sújtott, akik a kenyérkeresettel, családjuk eltartásával járó ezer gond és elfoglaltság mellett a megye és az ország képzőművészeti kultúráját fejlesztik. Egyébként ez a cikk a körültekintés hiányán kívül, az udvariasság legelemibb szabályait is nélkülözte. Megfeledkezett a keleti népek egyik szép jellemvonásáról, a vendégszeretetről is. A szóbanforgó kiállításon egy vendégfestő is szerepelt, akiről a cikk írója tudomást sem vett. A vendég-festő képein — akiről e sorok írója többet nem írhat — olyan politikai tendencia vonult végig, amely egy laikus előtt is fel kell, hogy tünjék: ez pedig a magyar és a velünk testvéri közösségben élő délszláv és német ajkú népcsoportok kultúrája. Ez a festő várta a vendégnek járó egyszerű meleg szavakat annál is inkább, mivel Heves megye közönségének óhajtott kedveskedni akkor, amikor Eger környéke népművészetéből is két festményt mutatott be.

Végül megemlítjük, hogy kívánatos lenne az ország több megyei képzőművész csoportjával felvenni a kapcsolatokat, tapasztalatcsere és cserekiállítások formájában.

PLATHY GYÖRGY
főiskolai adjunktus.

Király Róbert szobrászunk még alig hagyta el a főiskolát, máris éles szemével jól látja a képzőművész feladatait.

Király Róbert

MTI

Plathy György: Heves megye képzőművészeinek őszi tárlata.
Népujság, Eger. 1957. dec. [illegible] 31.

A
MAGYAR KOMMUNISTA
IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG
HEVES MEGYEI
BIZOTTSÁGA
sikerekben gazdag, örömteljes
boldog új esztendőt
kíván megyénk dolgozó és tanuló ifjúságának és a kedves szülőknek

KISZ HEVES MEGYEI
BIZOTTSÁGA

★ ★

A Magyar Szocialista Munk
Eger Városi Végrehajtó Biz

eredményekben gaz
valamennyi kommu
zójának.

★ ★

Eger város tanácsa végreha

nak, a város minden lakosá

EREDMÉNYEK

új eszten

EGE

Király Róbert
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 21

MAGYAR NEMZET

Király Róbert szobrászművész Markhot Ferenc orvosprofesszorról készített életnagyságú, nagyobb portrészobrot haraszti mészkőből az egri kórház parkja számára.

♤

Veszprémi Imre szobrászművész Gyulára, az Eszperantó térre farag kőszobrot és Ózd-Bojok község lakótelepére kődombormüvet.

⊙

Kovács Imre szobrászművész az óbudai fiúnevelő intézet számára készített monumentális hatású lemezdomborítást.

◆

Bajusz Mihály festőművész a szekszárdi Garai-szálló üvegablakát tervezi.

kött [illegible]
bab kilója 8 kongói frankról 18-ra, a bárányhúsé 250 frankról 800 frankra. Ha a lakosság nem akar éhen halni, más eszköze nem marad, mint *a lopás*.

Mert a rendszer haszonélvezői az ottmaradt, vagy visszatért, esetleg újonnan jött *mezőgazdasági és ipari telepesek*. Valóságos állam az államban egész szervezetük, tulajdon-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Király Róbert

1966 JAN 9.

1021

Markhót Ferenc szobra Egerben

Király Róbert egri szobrászművész elkészítette Markhót Ferenc orvosprofesszor mellszobrát. A Művelődésügyi Minisztérium szakzsűrije szerdán elfogadta a szobrot. Most már nem lehet akadálya annak, hogy felállítsák az egri I-es számú kórház melletti kicsiny parkban.

Király Róbert elmondta, hogy Markhót Ferencről semmiféle fénykép, vagy rajz nem állt rendelkezésére. Tudomása szerint ehhez hasonló nem is maradt fenn a neves orvosról, csupán életrajzára támaszkodhatott. Ennek alapján képzelte el az orvosi oktatás egyik magyarországi megalapozóját, az áldozatkész gyógyító orvost, a kutatót és a pedagógust — nemkülönben a Martinovits-féle összeesküvés egyik részvevőjét.

A fantázia ötvöződött az életrajz kiemelkedő állomásaival és megszületett Eger új szobra a város egyik legemlékezetesebb alakjáról — egy fehér kő mellszobor.

nfolyamok

kezeti vezetőség végzi. A közös munkát a pártvezetőség irányítja és hangolja össze. Arra kell törekedni, hogy a téli tanfolyam idején valamennyi községi rendezvényt jól hangoljanak össze. Nem szabad megengedni, hogy bármi is akadályozza, vagy nehezítse a téli tanfolyamok zavartalan menetét.

A téli tanfolyamok befejezése után a propagandistákat járási és megyei szinten tanácskozásra hívjuk össze.

Ezeken a tanácskozásokon elmondják a tapasztalataikat és javaslatokat tesznek a különböző problémák megoldására. A megyei pártbizottságon operatív csoport gyűjti össze a különböző tapasztalatokat és feljegyzésben juttatja el észrevételeit az egyes problémákkal kapcsolatban az illetékes szerveknek.

Minden feltétel megvan ahhoz, hogy a téli tanfolyamok beváltsák a hozzájuk fűzött reményeket. Azon kell lenni, hogy a téli tanfolyamokban rejlő nagyszerű lehetőségeket minél nagyobb mértékben hasznosítsuk. Ezzel is segítjük a párt eszmei-politikai irányvonalának következetes érvé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 OKT. 20

Király Róbert

Népújság (Heves)

Szobrászművész

der 27-ig.

Megnyílt Hatvanban Király Róbert kiállítása

1021

Mind több teret követel magának Hatvan művelődési életében a látáskultúra fejlesztése, a különböző képzőművészeti kiállítások sorozata. E folyamatba kapcsolódik *Király Róbert* egri szobrászművész tárlata, amelyet szombaton délután nyitottak meg a Cukor- és Konzervgyár művelődési házában a városi párt és tanács vezetői, valamint népes érdeklődő közönség jelenlétében.

Kocsis József üzemi csúcstitkár üdvözlő szavai után, *dr. Sípos István*, az MSZMP Heves megyei Bizottságának titkára méltatta a kiállító művész munkáját, valamint azt a gesztust, amellyel Király Róbert az üzemek munkásai felé fordul, alkalmat nyújtva a képzőművészeti kultúra megkedveléséhez. Dr. Sípos István szólott a párt közművelődési határozatáról, amellyel az alapszervezetek éppen ezekben a napokban foglalkoznak, ugyanakkor elemezte a művész kiállított alkotásait is.

Az ünnepélyes megnyitó után Király Róbert tárlatvezetést tartott közvetlen stílusban beszélgetve a látogatókkal műveiről.

női munka. Szállást kedvező feltételek mellett tudunk biztosítani. Felvétel esetén a felutazási költséget megtérítjük.

Utazási kedvezményt a rendeletnek megfelelően biztosítjuk. Jelentkezés írásban, vagy személyesen a gyár munkaügyi osztályán, MSV Adria Szövőgyár, Budapest X., Gyömrői út 60—62.

FELVESZÜNK

építőipari anyagismerettel rendelkező

RAKTÁROST

Felvételre keresünk

faipari technikust,

magasnyomású kazánfűtőt (lehet nyugdíjas is), férfi, női betanított dolgozókat. Jelentkezés: Bútorlap és Faáru Szövetkezet Jászalsószentgyörgy, Béke u. 1. sz. — a telepvezetőnél.

Ipari Osztály személyzeti vezető.

AUTÓ-

SZERELŐ

SZAK-

MUNKÁST

KERES

csi laká
ném 2
komfort
egyezün
az egri

63 m²
műhely
nak,
megfele
eladó.
Érdekl
Pozson
Egész
város).

Hatv
33. sz
eladó.
lehet
dornál
ÁFÉSZ
Vörösh
sz.

Kétsz
tos la
venné
vagy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 FEB 18

NAPLÓ /VESZPRÉM/

Király Róbert

1021

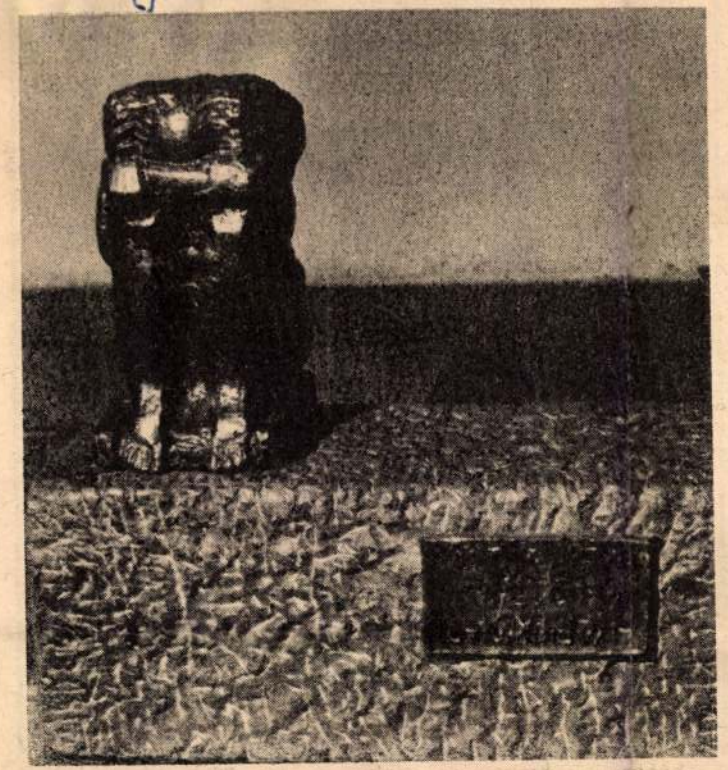

Király Róbert: GYÁSZ

(Foto: Borbás)

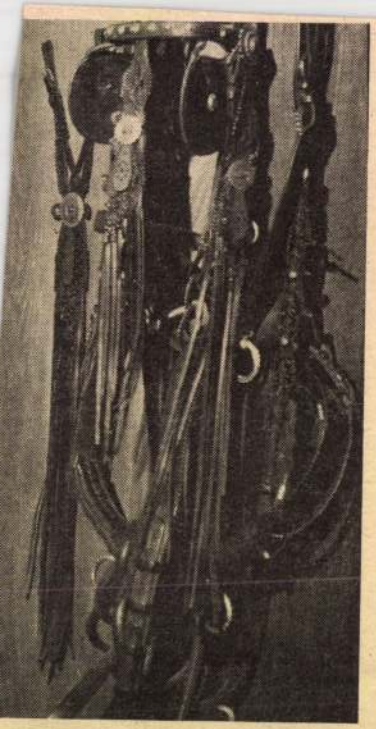

számai.
(Borbás János felvételei)

tagadhatja minden
jához kötötten.
Ez a Gutheil-könyv

Ami pedig a sz
idejét illeti.
A könyv „
rajzát. Ebből egy mon
sát a város középkor
mölcsözővé."
Ez igaz lehet... A
saság időszakát is a
nácsköztársaság lever
megelőző, első „műve
rémben" címmel.

Úgy tudom, egy könyv megjelenése alkalmából illik a szerző előző műveit is megemlíteni, hogy egész *életműve* könnyebben értékelhető és ebben az életműben az új könyv is könnyebben elhelyezhető legyen.

Nos, az az első könyv *az egész Tanácsköztársaság, különösképpen pedig a Tanácsköztársaság Veszprém megyei hőseinek, mártírjainak megalázása.* Csupa gúny, aljas, undorító gyalázkodás.

Igaz, hiteles tényanyagok abban is vannak...!

... Lehet, hogy más időszakban halkabb, szelídebb hangon szóltam volna erről a második Gutheil-könyvről. De most hevíti, hatványozza a haragomat, hogy éppen akkor látott napvilágot, amikor megkezdjük a párt megalakulása és az első Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása 60. évfordulójának megünneplésére való készülődést.

Csaba Imre

KIRÁLY RÓBERT

1930. január 20-án Egerben született. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1949—1956. között Mikus Sándor és Szabó István növendékeként tanult. Kiállítását megrendezték Hatvanban, Boldogon, Apcon, Rózsaszentmártonban és Svájcban. Több művét állították fel közterein-ken.

Lakcíme: Eger, Lenin út 12.

Gutenberg (érem), 1974, bronz, 10 cm ∅
Hemingway (érem), 1976, bronz, 10 cm ∅

Magyar grafikai kiállítás Bp. Műcsarnok 1978. VII-28.

MAHIR
MAGYAR HÍRADÓ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Király Róbert
munkája

DAILY NEWS
1984 SEP 19
1021

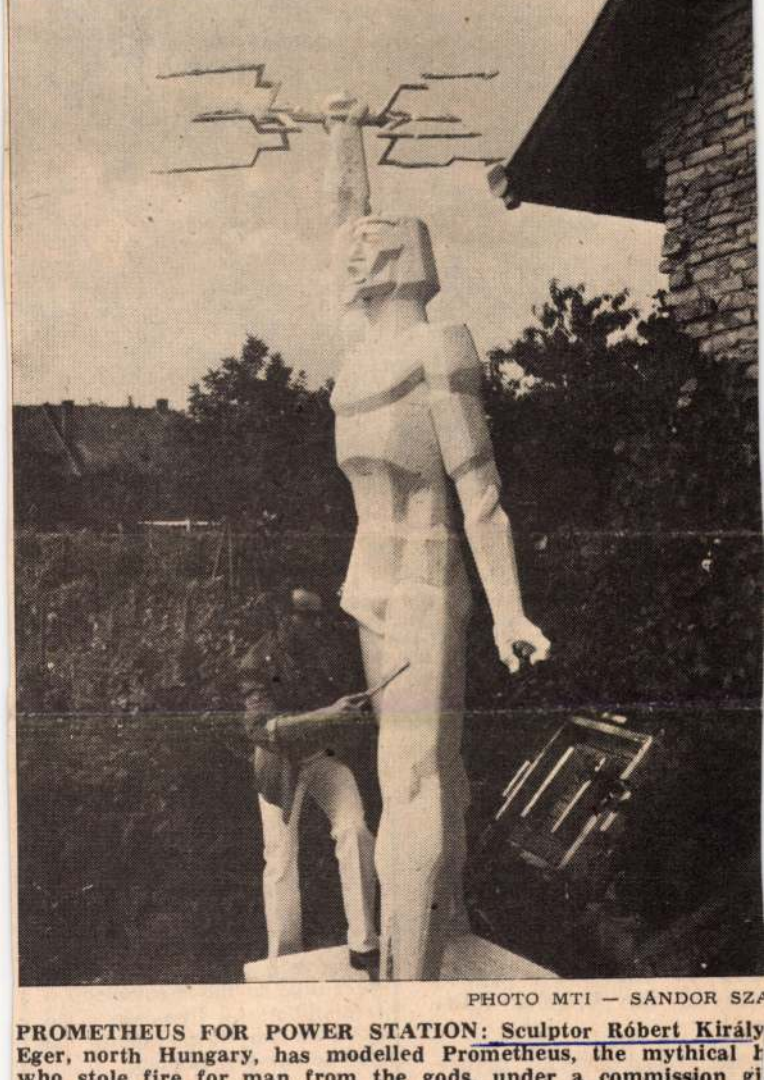

PHOTO MTI — SÁNDOR SZA

PROMETHEUS FOR POWER STATION: Sculptor Róbert Király Eger, north Hungary, has modelled Prometheus, the mythical h who stole fire for man from the gods, under a commission gi him by the Gagarin Thermo-Electric Power Station of Visonta. finished statue will be cast in copper

PHOTO MTI — IMRE FÖLDI

EARSALS have begun at the restored Opera House for Erkel's "Bánk ". The scaffolding has now been removed from the façade of the build- which has reappeared in its original splendour. Finishing touches are g put to the carriage drive and the ornamental ceiling of the auditorium, re the cleaners are busy at night, some suspended in the air with um cleaners to get the dust off the frescos and plasterwork. The dress arsal takes place on Saturday for the grand opening performance on ember 27. Meanwhile on the 25th, the company will give a special per- ance for those who have worked on the reconstruction

NCER TO BE CHARGED

udapest dancer Éva Bog- and accomplices are to be ged with assisting Roman- and Czechoslovak citizens travel illegally to West many following an inves- ion by competent organ- ons of the Interior Min- .

gnár, Dutch lorry driver anus van Bemmel and German Josef Fleischer Josef Dittrich are said to

points

THE WORLD AS IT IS

It is the gravest blasphemy to asseverate that this world was created by a divine being.

•

According to the theological interpretation of free will, God assumes no responsibility for the beings He created.

László Feleki,
b. 1909,
Hungarian journalist and writer

1021

NÉPÚJSÁG, 1984. szeptember 1., szombat MŰV

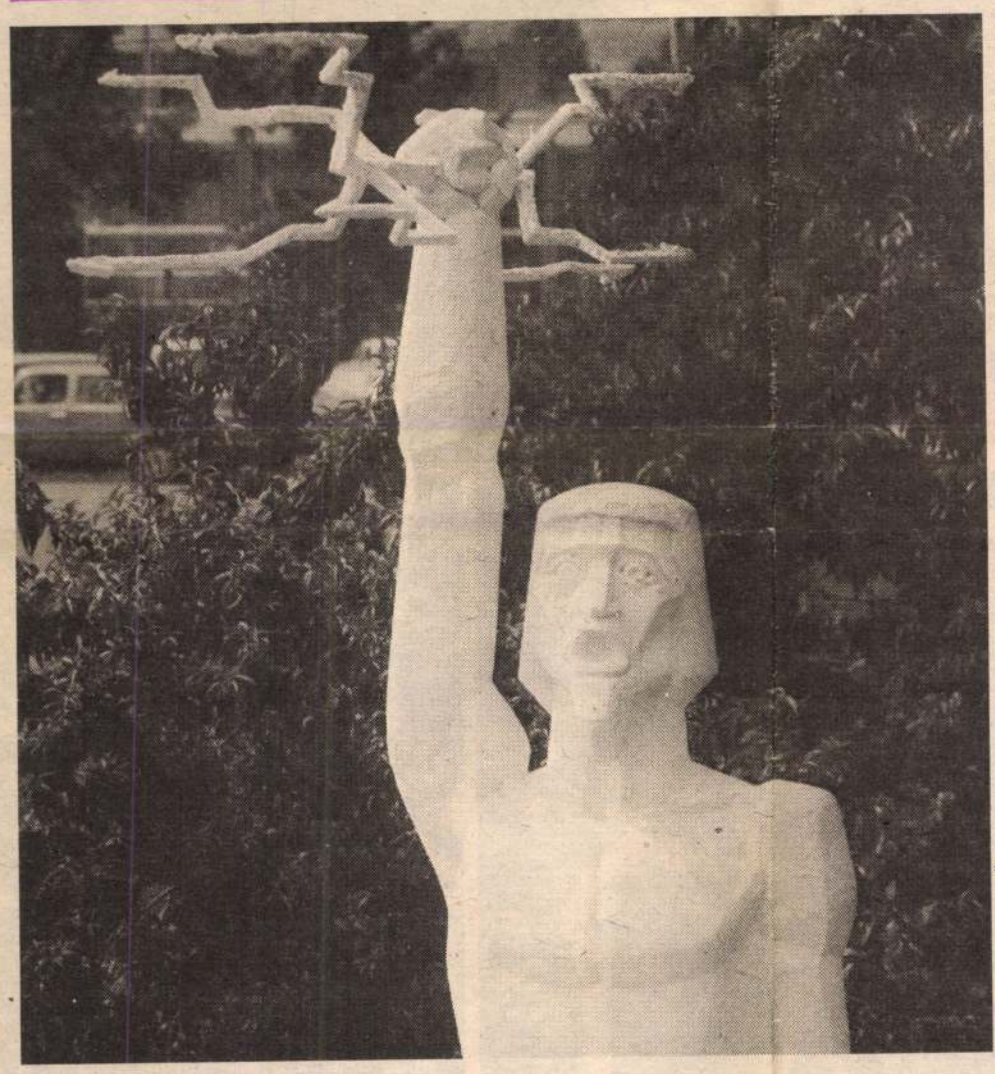

Az őrző: Prométeusz

Prométeusz az istenektől elragadta a villámokat, hogy az emberiséget a tűzzel ajándékozza meg. Neve gyorsan cselekvőt jelent. E görög félisten tettével, s nevével egyaránt méltó eszményképe lehetne korunk elkényelmesedett, önfeláldozásra képtelen polgárainak.

Ezek a gondolatok vezérelték Király Róbert szobrászművészt Prométeusz megmintázásakor. Művének gipszmodelljével e napokban készült el. A képeken látható — részleteiben is markáns, rendhagyó ívelésű — alkotás hegesztett vörösréz domborítású változata ez év végén állandó helyére kerül.

A tűz, s az energia egyik magyar központjának a visontai Gagarin Hőerőműnek belső udvarát díszíti majd e szobor.

(Fotó: Szántó György)

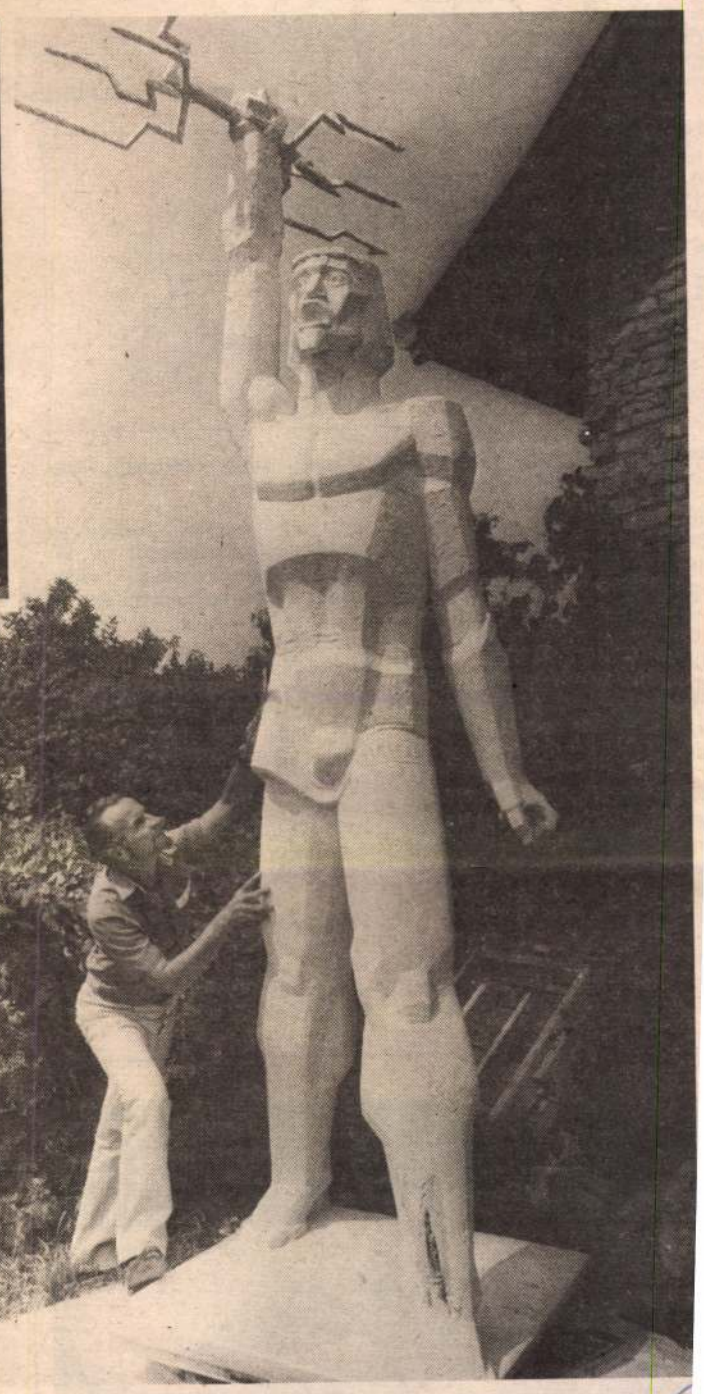

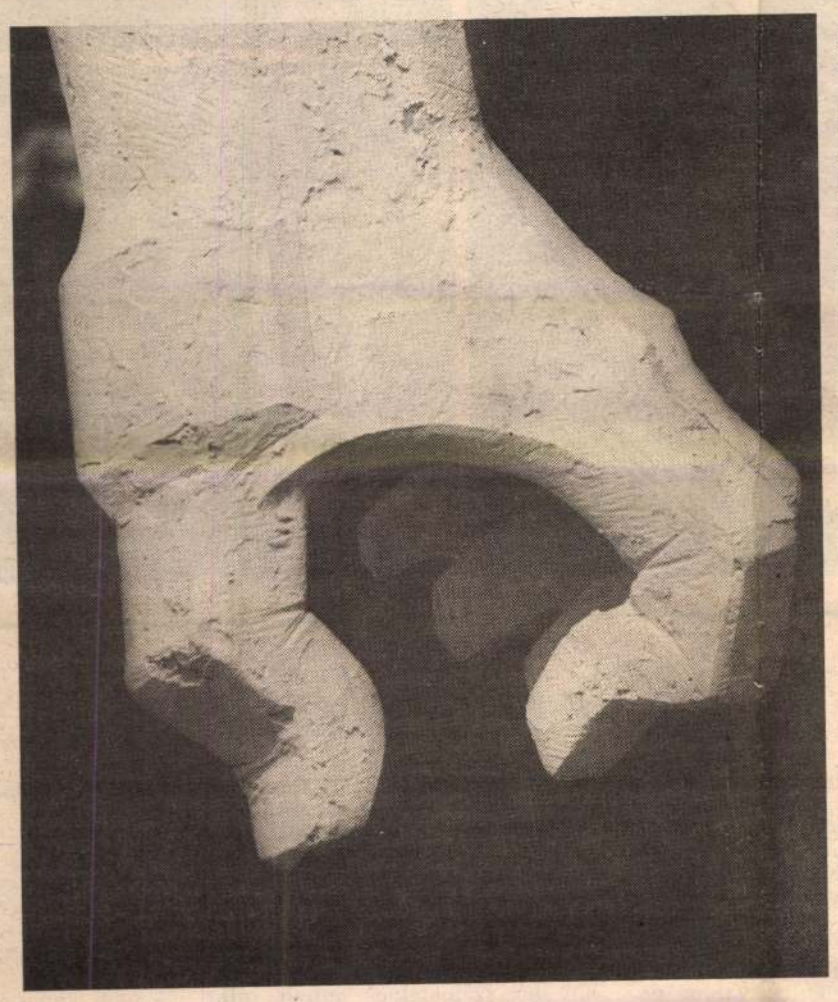

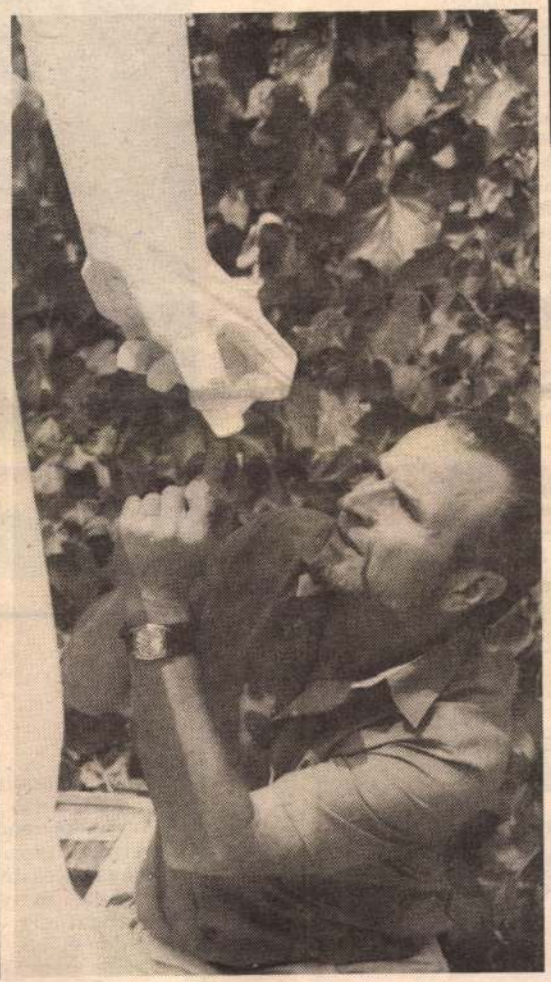

Miskolcon megrendelhetők

építkezések jobb előkészítéséért, a környezet javításáért

kat, mert segítenek a helyes döntések meghozatalában, a legmegfelelőbb változatok kiválasztásában.

A lakásépítők részére rendelkezésre áll a családi házak katalógusa, amely 167 változatot tartalmaz eltérő tetőmegoldásokkal és alagsori kialakításokkal, tetőtérbeépítési lehetőségekkel. Sor- és társasházban 44 változat, társasházban további változat a katalógusok ajánlata. *Külön kötet foglalkozik az üdülők, illetve egy másik a szerszámoskamrák tervváltozataival*, előbbi 53, utóbbi 14 változatban. Az építkezők munkáját, az előkészítést segíti az épületépészeti kiadványok sorozata, amelyek: villanyszere-

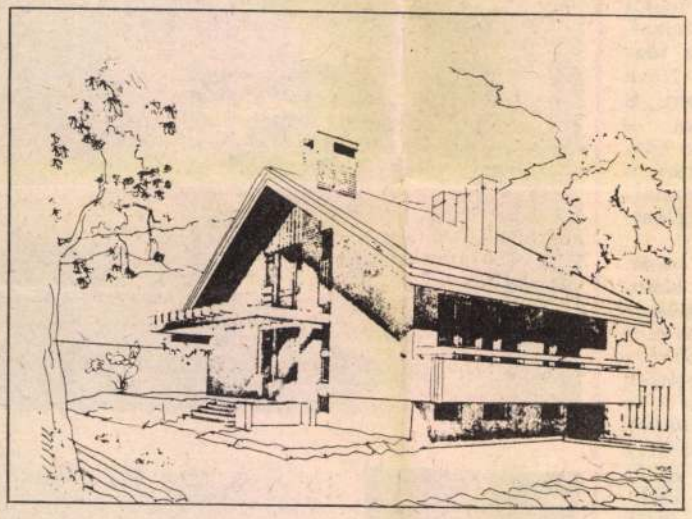

Őrkút elnevezésű családiház-terv

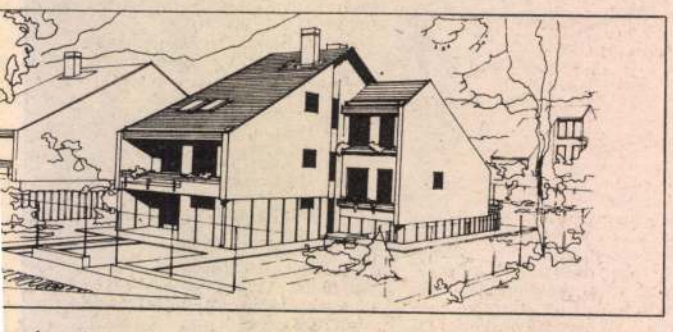

omáz elnevezésű, vízszintesen tagolt, több ütemben, szaszosan megvalósítható családi ház terve

lés, víz-csatorna-derítő (ez lenleg nem kapható), és a tés-, gázszerelés munkáit rtalmazza. E kötetek a legakszerűbb munkára és a kozott takarékosságra öszöznek. Népszerű kiadny a „lakás a tetőtérben" a „Betonkészítési ÁBC", lamint „Az új hőszigetelési goldások a magánlakástésben" című kötetek. A házkatalógus hét tervváltozatot nyújt használói és gatói számára. A felsorolon kívül fontos és úgylván mindenre kiterjedő, knem nélkülözhetetlen isretanyagot közvetít az tkező embernek a különen népszerű „Építési l" sorozat eddig megjelent 12 kötete, amely az építés előkészítésétől a lakás berendezéséig, valamennyi munkanemre és tevékenységre kitér. A katalógusokból kiválasztott tervmegoldások komplett tervcsomagban is beszerezhetők. Így a családiház-dokumentáció 800 forintért, a sorháztervek 1200 forintért, a sor- és társasháztervek 1700 forintért csomagonként. A nyaraló-üdülő épületek tervcsomagja 320,—, míg a szerszámoskamráké 560 forintba kerül. Újabban kaphatók a különböző nagyságú derítőtervek engedélyezési és kiviteli tervei is 7—10—20 köbméter nagyságú szennyvíztárolókra. A tervek darabonként 188,— forintért vásárolhatók. Ezeket az ÉVM dogoztatta ki, zsürizett szakértők által átvizsgált gazdaságos és tetszetős megoldások.

A felsorolt katalógusok, kiadványok és tervek a legtöbb műszaki szakigazgatási szervezetnél dolgozó bizományosok útján, az illetékes OTP-fiókokban dolgozó bizományosnak közreműködésével megrendelhetők. A felsoroltakon kívül Heves megyében *Gyöngyösön*, a Mátravidéki Építőipari és Szakipari Szövetkezet (Gyöngyös, Kossuth Lajos u. 11. szám alatti) információs irodáján, *Egerben*, a Heves megyei Tanácsi Tervező Vállalatnál (Eger Dobó tér 6/a alatt) szerezhetők be. A felsoroltakon kívül az Építésügyi és Tájékoztatási Központ *Miskolc*, Petőfi u. 5. szám alatt működő területi irodájánál levélben, vagy telefonon is megrendelhetők. Az ÉTK Miskolci Információs Irodájának dolgozói Miskolcon, a Hunyadi u. 8. alatti komplex tanácsadó irodán is segítségére vannak az építkezőknek a hét minden munkanapján.

Dr. Horváth Béla

Műanyag szőnyeg út-építéshez

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., Üllői út 51.
Telefon: 337-148, 340-726
1984 SEP 4
NÉPÚJSÁG (HEVES)

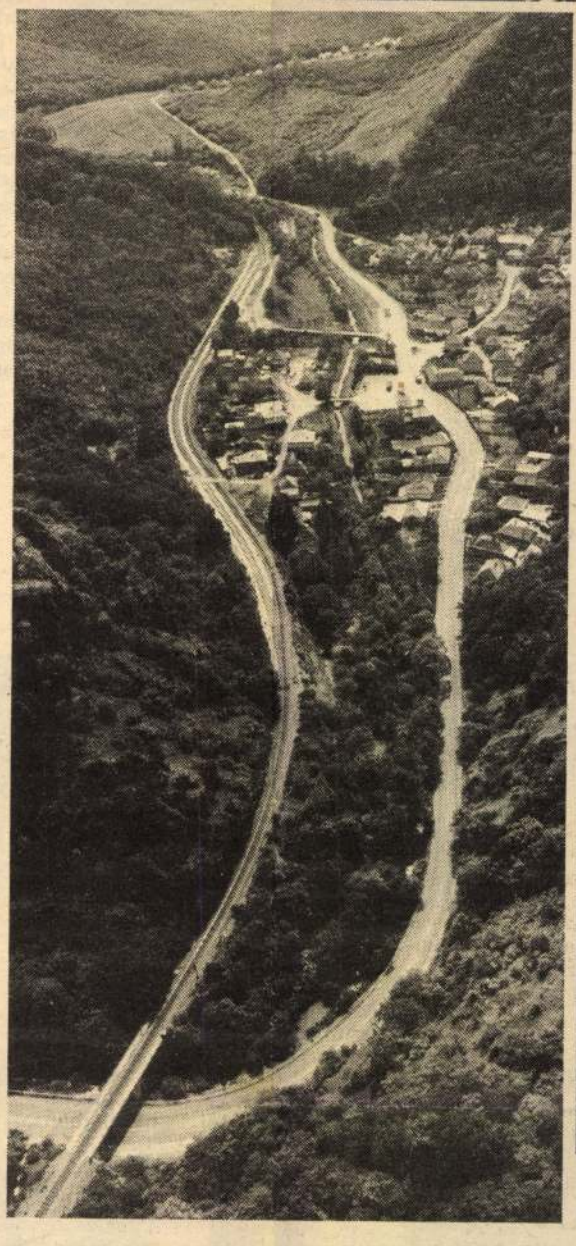

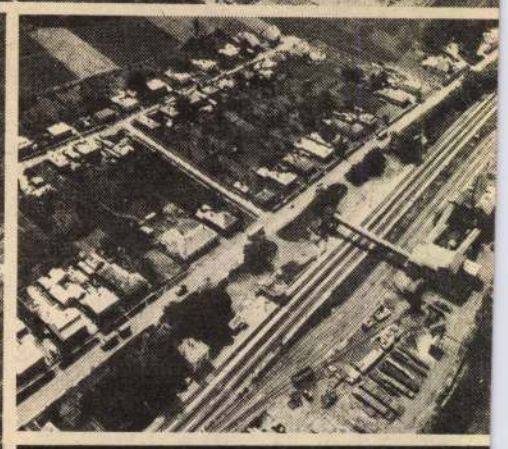

Úton, út fölött

Repülni szép — és aki esetleg fél től a nagyszerű élménytől, annak fot ta le Kőhidi Imre, milyen is felülről már, Szarvaskő, a Tardos fogadó, a n nosbéli rakodó és a bélapátfalvi ceme gyár látványa.

Országlátás

Kusza gondolataimat rendezgetem: nem megy. Talán nem is illő, hogy közreadom őket így, ütköztetve, vitáztatva, de hátha kiki maga okosabb lesz, mint e sorok írója, és valamerre mégis csak eligazodik közöttük. Kezdem hát, de előbb rövid önvallomás — nem, nem a bemutatkozásért, hanem hogy elfogultsággal ne vádolhassanak.

kapaszkodót találni, az volt ám a próbatétel! Nem is kívánkoztam el belőle, nem is kéredzkedtem soha vissza Budapestre, s hogy sorsom mégis úgy alakult, ahogyan, nem az én kezdeményezésemre történt.

És ez a Budapest az országnak tán — legpiszkosabb városa; sehol sem szemetelnek annyit, mint itt, sehol sem raknak le szabad

autonóm terül van fővárosa. karriernek, ha v ból Belgrádba riában meg egy öntudatával érzi mint a bécsi. A vagy a brünni p hattam volna t — nem kapaszk

KIRÁLY RÓBERT

1998. 08 15.

Már életében jelkép lett

Arthur Tropp, Alain F. Carter és a területet biztosító Stuchlik László a leleplezett szobor mellett

FOTÓ: JAKAB TIBOR

GOTTSCHALK

Rendőrségi felvezetéssel érkezett a Heves melletti Jászszentandrásra *Alain F. Carter* az IPA, a rendőrök nemzetközi szervezetének világfőtitkára és a szervezet nyolcvannégy éves alapítója, az angol *Arthur Troop*, hogy a magyar szekció kezdeményezésére létrehozott IPA-emlékpark alapkőletételén részt vegyenek. A világon egyedülálló park létrehozásához egy helyi vállalkozó biztosított 46 hektáros területet, ahol a még növőfélben lévő kocsonyás tölgyek társaságában egy 80 tonnás diabáz szikla előtt tegnap délelőtt több mint száz magyar és külföldi vendég jelenlétében helyezték acélhengerbe a park létrehozásának dokumentumait, és leplezték le az alapító bronzportréját.

A szobrot a karcagi *Győrfi Sándor* és az egri *Király Róbert* szobrászművészek készítették, a monumentális sziklát pedig több kisebb gránittömb fogja körülvenni, melyek a szervezet hatvanhat tagországát szimbolizálják.

KIRÁLY RÓBERT - szobrász

Jubileumi szobor Egerből

BOGÁCS – *Fennállásának 750. évfordulóját ünnepelte a megyénkkel szomszédos település.* Ebből az alkalomból avatták fel *Király Róbert egri szobrászművész* alkotását.

A polgármester, *Szajlai Sándor* – miután megnyitotta a jubileumi eseményt – a temető és a templom tőszomszédságában leplezte le a kifejező művet.

Király Róbert elmondta: az itteni vidék életére jellemző, tipikus dolgokat emelte ki alkotásában. Két szimbólumot emelt ki. Az egyik a haza, ezt a *turulmadár* ábrázolja. A másik a *madárfészek fiókákkal*. Ez utóbbi a szűkebb pátriát jelképezi. Véleménye szerint *amit a szem lát, az a szobor, amit a lélek, az a lényeg.*

(m. e.)

Heves Megyei Hírlap
1998. 09. 03.

□□¤□□□Ą□□□Î□□□Ď□□□K□□□L□□□
□□d%□□e%□□N+□□O+□□A0□□B0□□ź
□□[F□□\F□□]F□□^F□□-F□□□G□□OG□
K□□ĄK□□fL□□ĎL□□□M□□yN□□LO□
□□fR□□□S□□3S□□6S□□>S□□AS□□N
□V□□ÎV□□ĎV□□ÜV□□äV□□ÍV□□çV□
úúúúúúúúúúúúúúúúúúúúúřřřřúöóóóóóóóóóóóó
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□
□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□Ve%□
□:□□S?□□T?□□`B□□aB□□[F□□\F□□]
G□□[H□□†H□□ J□□CK□□ĄK□□ů□□
□□□□□□□□□□□ů□□□□□□□□□□□□□
□ů□□□□□□□□□□□□ů□□□□□□□□□□
□□□□ů□□□□□□□□□□□□ó□□□□□□
□□□□□□□ó□□□□□□□□□□□□ů□□□
□□□□□□□□ě□□□□□□□□□□□□ě□
□□□□□□□□□□ě□□□□□□□□□□□□
□ě□□□□□□□□□□□ě□□□□□□□□□

Tisztelettel meghívjuk Önt és kedves családját

Király Sándor

festőművész

gyűjteményes grafikai kiállításának megnyitására

1995. január 11-én szerdán 17 órára

A kiállítást megnyitja
Lengyel László művészettörténész

Tölgyfa Galéria, Budapest II., Henger u.

Nyitva: hétfőtől péntekig 10–18 óráig.

KÖLCSEY FA
galéria

Meghívó

/1021

Gutenberg-plakett

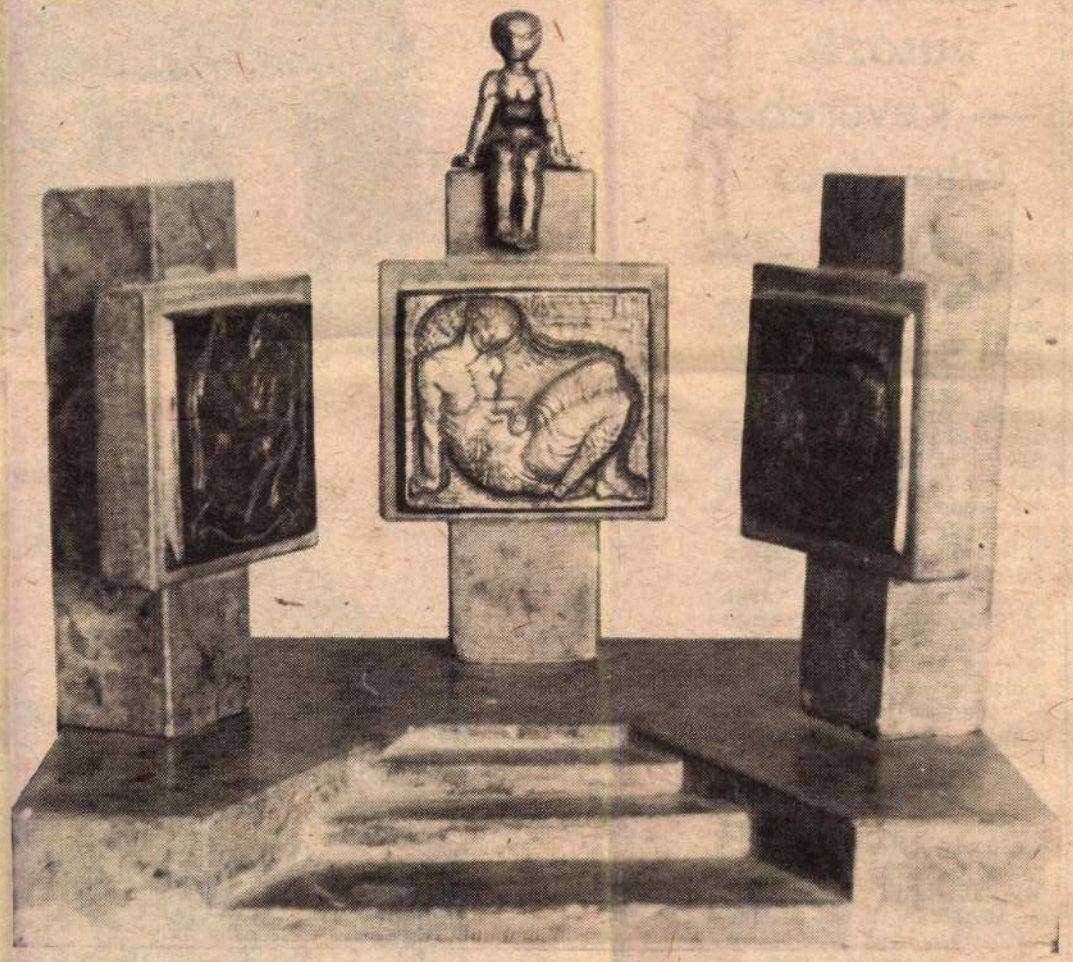

Triptichon

Triptichon-részlet (gipsz relief)

Gutenberg-emlékmű (terv)

Felvételeink Király Róbert egri szobrász Parádon rendezett kiállításán készültek

(Foto: Huppán Béla)

Anya (bajra)

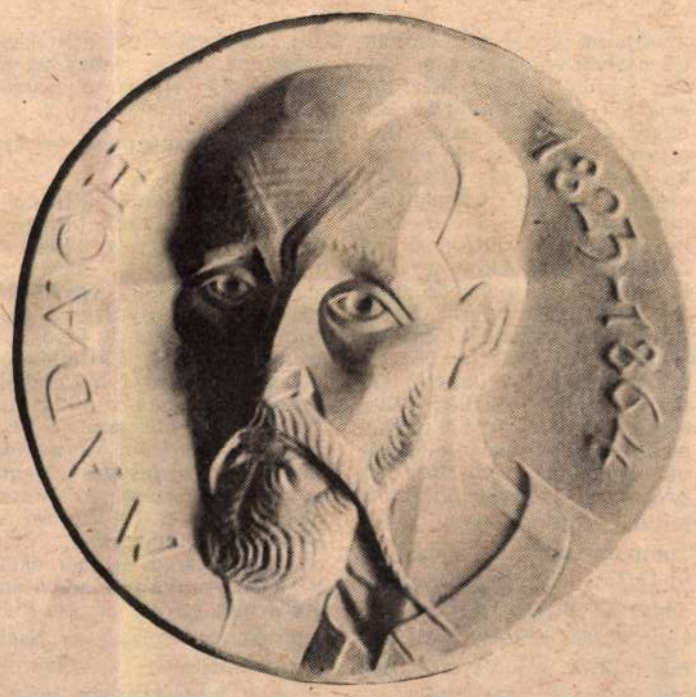

Madách (emlékplakett)

KIRÁLY Róbert

gyarországon

es kísérletek után a Pirelli

Mit tud a P–8?

(Fotó: Szabó Sándor)

gondjaink soha nem voltak, de nyilvánvaló, ezt meg kellett tennünk, hogy élen maradjunk a versenyben. Két évvel ezelőtt jelentünk meg olyan radiálgumi-abroncsokkal, amelyek jobb útteljesítmény mellett üzemanyag-megtakarítást is eredményeznek az autósnak. A fontosabb próbákon a sajtó képviselői is meggyőződhettek a teljesítményről. Egyik ilyen teszt segédeszköze volt a müncheni *Peiseler* cég által gyártott üzemanyag és távolságmérő készülék. Éles kanyarokkal tarkított pályán egyenletes sebességgel haladva mértük a fogyasztást. A próbát a Pirelli Milánótól hatvan kilométerre lévő komputerizált szabadtéri vizsgálati laboratóriumában végeztük el. Egy Volkswagen Golf típusú kocsi futotta végig a 2250 kilométert. Egy ötödik hátsó kerékimpulzusokat közvetített az értékelő dobozba és száz méterenként mérte az üzemanyag-fogyasztást mililiterben. A vizsgálatot összehasonlító adatokkal végezték, úgy, hogy az út végén más típusú abroncsokat szereltek fel.

— *A gumiabroncs formája is újszerű...*

— Úgynevezett ultra-alacsony profilú gumiabroncs a P—8. Magassága a szélességnek mindössze 65 százaléka. A Pirelli szerint egyébként ez az alak nyújtja a legtöbb lehetőséget a jövő gumiabroncsainak kifejlesztéséhez. Olyan autóradiál, amely rugalmas, amikor rugalmasnak kell lennie a biztonság érdekében és merev, amikor a gazdaságos üzemanyag-fogyasztás a fontos. Természetesen a fejlesztés sem állt meg ezzel, már most dolgoznak a mérnökök a P—8. továbbfejlesztésén. Az a tény pedig, hogy a Fiat típusok egy része, a Saab összes modellje, a Volvo a P—8-at hagyományos felszerelésként alkalmazza, mindenképpen a siker bizonyítéka...

Hekeli Sándor

Ésszerűbb autózás — kevesebb kilométer

Tizenkétezer kilométert autóztak átlagosan 1981-ben a magángépkocsi tulajdonosok, 1500 kilométerrel kevesebbet, mint 1975-ben — állapították meg a Központi Statisztikai Hivatal munkatársai egy reprezentatív felmérés során. Az 1,1 millió autós közül 50 ezernek kérdőívet küldtek ki, hogy a válaszok alapján az illetékesek képet alkothassanak a gépkocsik tényleges igénybevételéről, az üzemanyag-felhasználásról, valamint a szervizhálózat iránti várható igényekről. A reprezentatív felmérés adatai jól tükrözik a hazai autósok üzemeltetési szokásait, valamint a magángépkocsik gyártmány és terület szerinti megoszlását.

Az adatok eddigi feldolgozása kimutatta, hogy az évi átlagban megtett kilométerek csökkenése elsősorban a Wartburg, Trabant és Skoda tulajdonosokra vonatkozik, ők átlagosan 11 ezer kilométert tettek meg. Ezzel szemben a viszonylag nagyobb hengerűrtartalmú és költségigényesebb gépkocsik tulajdonosai többet autóztak: a Dáciások 14 400, a Zsigulisok 13 800 kilométert.

A kérdőívek gépi feldolgozásának befejezése után rendelkezésre állnak majd olyan adatok is, mennyit autóztak a tulajdonosok belföldön és külföldön, városban, községben, illetve az országutakon, valamint, hogy milyen foglalkozású autótulajdonosok közlekednek többet, vagy kevesebbet kocsijaikkal.

A statisztikusok azt is vizsgálták, hogy mennyit használják a kocsikat munkábajárásra, hivatalos utakra, a hétvégi telkek megközelítésére, vagy kirándulásra. A felmérés adatai megmutatják, hogy mennyi volt a felhasznált üzemanyag mennyisége, költsége, az összes üzemeltetési költség, és hogy ez általában milyen részét teszi ki az autósok háztartási kiadásainak.

1982 NOV 13
NÉPÚJSÁG (HEVES)
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Sirok öreg ki

(Kőhidi

ilátás — nagyobb biztonság

Mélhatban vesz al

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Király Róbert

HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

1965 JAN - 7.

1021

Szobrot kap Egerben

MARKHÓT FERENC

Markhót Ferenc, a XVIII. sz. kimagasló orvos-tudósának elgondolásai és tervei alapján Egerben nyílt meg Magyarország első egyetemjellegű orvosképző iskolája. Az előadásokat a mai Tanárképző Főiskola épületében — a Líceumban — tartották, a gyakorlati oktatás pedig az irgalmasok egykori kórháza Markhót Károly nevét viseli, s ugyancsak őrzi emlékét a megyei kórház által alapított Markhót emlékérem, amellyel kiváló orvosok munkáját jutalmazzák.

Nemrégiben hírt adtunk arról, hogy a Művelődésügyi Minisztérium Képzőművészeti Lektorátusa — az Egri Városi Tanács kezdeményezésére — helyszíni szemlét tartott, és több szobor felállításáról hozott döntést. Az első szobrot Markhót Ferenc kapja, ott állítják majd fel a róla elnevezett utca és kórház épületének végén, az eddig kihasználatlan kis parkban.

Markhót Ferenc mellszobrának elkészítésével Király Róbert, egri szobrászt bízták meg. Király Róbert munkája a Markhót emlékérem is.

(sugár)

zödve arról, h
előbb-utóbb Sv
ják rohanni, ez
lenállási fészke
Alpokban, hogy
a végső küzdel
Amikor aztán
világos volt, ho
győzelem, Ném
svájci elgondol
sára gondoltak. A bajor és
osztrák Alpokban hatalmas
erődrendszer kiépítését kellett
volna megkezdeni, amely lehe-
tővé tette volna, hogy a meg-

HUZ

1965. febr

Felvételre ke

azonnali belépéssel ber
férfi munkaerőket:

1 fő építészmérnöki

1 fő közgazdasági eg

rendelkező munk

Jelentkezés személyese
a MESZÖV Igazgatóság

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Király Róbert

MAGYAR NEMZET

1965 JAN 7 U.

óriás-kompresszor szerelését.

— **Szobrot emelnek** Egerben Markhot Ferencnek, a VXIII. század kiváló orvostudósának, akinek elgondolásai és tervei alapján Egerben nyílt meg Magyarország első egyetemi jellegű orvosképző iskolája. Markhot Ferencről nemrég utcát neveztek el Egerben, s itt állítják majd fel a tudós mellszobrát, amelynek elkészítésével Király Róbert egri szobrászművészt bízták meg.

tak.

A kultúrintézmények is ünnepi programmal készülnek az évfordulóra. A színházak és mozik a felszabadulással,

Hétfőn fogadta el a Művelődésügyi Minisztérium zsu[illegible]e Markhot Ferencnek, az első magyar orvosiskola megal[illegible]ójának mellszobrát, amely Király Róbert szobrászművész a[illegible]otása. Az új mellszobor kőbe faragását, amelyet az egri I-es számú Kórház melletti parkban állítanak fel, a kiváló orvos emlékére, a művész rövidesen megkezdi. (Kiss Béla felvételei)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiróly Róbert

HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

a Heves ...
Marxizm...
19...

A Heves n...
a marxista—le...

Az esti egy...
funkcionáriusok...
agronómusok, k...
vezető propagan...
marxista—lenin...

Az esti egye...
az első évben filozófiai, a második évben politikai gazdaságtant, a harmadik évben nemzetközi és magyar munkásmozgalom történetet tanulnak. A tantárgyakból félévenként vizsgáznak és a tanulmányi eredményről bizonyítványt kapnak. Ennek törvényes elismerését az 1088/1957 számú kormányhatározat biztosítja. Az esti egyetem hallgatóit minden tanévben 24 munkanap tanulmányi szabadság illeti meg. A tanév szeptember 1-től június 30-ig tart. Hetenként egyszer — meghatározott napon — kollektív foglalkozás (előadás, osztályfoglalkozás) van, amelyen a részvétel kötelező. A tandíj egy évre 170 forint.

Az esti egyetemre azok kérhetik felvételüket, akik legalább középiskolai, vagy annál magasabb iskolai végzettséggel, illetve ennek megfelelő műveltséggel, valamint a tanuláshoz elengedhetetlenül szükséges marxista—leninista képzettséggel rendelkezők.

Az esti egyetemre pártonkívüliek is jelentkezhetnek.

A jelöltek felvételi vizsgát tesznek a marxizmus—leninizmus alapkérdéseiből. Azok a jelöltek, akik a marxista—leninista középfokú iskolán jó tanulmányi eredményt érnek el, a felvételi vizsga alól mentesítést kapnak. Az esti egyetem hároméves tagozata Egerben, Füzesabonyban, Gyöngyösön, Hatvanban, Hevesen és Pétervásárán működik.

A felvételi pályázatot a Marxizmus—leninizmus Esti Egyetem címére (Eger, Kossuth Lajos u. 15.) április 1-ig kell megküldeni. Utólagos jelentkezést nem fogadunk el. A pályázat az esti egyetemen és a járási pártbizottságokon beszerezhető jelentkezési lap alapján történik.

Heves megyei Pártbizottság

1971

1978. április 27. Petőfi lo,15 /11/ Lné

Néhány szó zene közben

Király Róbert szobrászművész

- Király Róbert egri szobrászművész a szombatot, vasárnapot általában mindig a természetben, és általában mindig valahol a viz mellett tölti. Ezzel azt hiszem már elárultam azt is, hogy szen vedélye a horgászás, de aki csak a mütermét nézi meg, abból is következtet, hiszen rengeteg halat láthat ott, kicsit-nagyot, különböző formában. Tehát mi köti a vizhez?

- Ugyanezt kérdezte tőlem egy barátom, jónéhány évvel ezelőtt, hogy mi ebben a szép, hogy birod ott ki, és igy tovább. Hát ezt nagyon nehéz szavakkal elmondani, ezért neki is azt válaszol tam, hogy gyere el egyszer velem, és majd meglátod. Nagy keservesen eljött egyszer velem, azóta lerázni sem lehet, ő nyaggat, szenvedélyesen horgászik azóta is. Ősz volt, elmentünk a Kis-Tisza-Nagy-Tisza összefolyása közötti árterületre, a holt-Tisza ágak, gyönyörü vörös nádasok, megvörösödött lombu vák, sárgás bokrokkal, olyan fü volt, hogy az autó tetejére kellett állni néhányszor, hogy lássuk az utat. Leteoepedtünk egy vizparton, ahol csend volt, nyugalom, napfény, jó levegő, olyan mindegy volt, hogy a hal bekapja a horgot vagy nem.

- Ha olyan mindegy, akkor miért kell összekötni a horgászással ezt a jó levegőn való tartózkodást, vagy egészséges életmódot?

- A természethez való kapcsolódás az emberben ősi dolog, és sokminden egyéb dologgal ötvöződik. Az erdőjáróknál mit tudom én a vadászással például, vagy a gombaszedéssel. A vizet szere tőknél a vizisieléssel, uszással, vizbeugrálással, horgászással, halászással.

- A horgászás az egy kicsit türelmi munka, viszont hát általában Önt ugy ismerik Egerben, hogy egy hallatlanul mozgékony, fürge ember. Szinte nehezen tudom elképzelni, azt is, hogy órák hosszatt ott tudjon ülni nyugodtan, mondhatni tétlen a bot mellett.

- Azt hiszem ennek az az oka, hogy eléggé szomoruak látom azt, hogy a XX. századra, századunkra egy esztenelen, behunyt szemü rohanás a jellemző. Talán igy tudom tömören megfogalmazni. És ennek az ellentéteként nagyon hiányzik a csend és a nyugalom. Az ember, hogy tudjon gondolkodni, vagy ahogy mi fogalmazni szok tuk, szombatról-vasárnapra még a nevét is elfelejtse.

- És mondjuk a halnak semmi szerepe nincsen ebben? Nem szokott ott halászlé készülni?

- Igen van, ilyen módon is szerepe, de én speciál nem nagyon szeretem a halat, de van néhány barátom, aki szenvedélyes horgász, akik meg sem eszik a halat, de földgömbről lemennének egy jó horgászásért, egy izgalmas villantózásért, vagy egy számukra ismeretlen vagy ritkább hal fogásáért. Szóval nem elsősorban ez a lényeg, tehát itt a hal megfogása a lényeg.

- Most néhány szót talán a téli horgászásról, hiszen tudom, hogy télen is gyakran eljártak, még akkor is, mikor bizony kemény fagyok voltak.

- A horgászásnak megvannak mindig a szépségei, tavasszal, ősszel, télen, nyáron. Hát télen pl. felvágjuk a léket, ha hó van rajta, akkor elsöpörjük, leállitjuk a horgokat és követlenül figyeljük, vagypedik kimegyünk, tüzet rakunk a parton és nádszálakat tününk a dugókba, és figyeljük, mikor azt elhuzza a hal, vagy keresztbeteszünk egy pálcát, a léken, és önmagát

megfogja a hal, amikor huzza és megfeszül a zsinor. Nagyon érdekes, ha jó hideg van, kivesszük a csukát és letesszük,abban a pillanatban megfagy keményre a jégen.

- Nem kell tartósitani,

- Igen. Kész mirelithalat fogunk.

- Hát akkor a türelmen kivül jó egészség is kell?

- Igen, igen, jó egészség is kell. Hát azt hiszem a kettő össze függ, és egymás függvénye. A jó egészség és a horgászás, az vagy a vele kapcsolatos természetbeli mozgás elősegiti a jó egészséget, tehát ezek kölcsönhatással vannak egymással.

- Tehát akkor a nyugalmon kivül az nemcsak az embernek az idegeit, hanem a testét is edzi.

- Testileg-lelkileg szép dolog a horgászás és nagyon-nagyon féltendő. Én például nyolc éves korom óta horgászom, minden egyes évben azóta lemérhetően kevesebb a hal, több a szennyezett viz, több a szennyezett agyonszemetelt patak. Temérdek gyár épül pl. ma is szennyviztisztitó nélkül, hogy sok egy-évre ne térjek ki, csak konkrétan a vizzel kapcsolatos dolgokra, és története sen itt az Eger-patakot is valamelyik nap is kimérgezték. Évek óta összejöttek, kis pisztrángok kerültek bele, nem is tudjuk honnan, és annyira örültünk. Valaki felelőtlenül megint valamit beleengedett és vége. Nagyon nagyon szomoru!

- A riporter Antal Magda volt.

- -

Király Nagy Sándor

l.

Budapesti napló

1941–42. 26. l.

Király Nagy Sándor

keramikus

Budapest

1941 - 42. 10. p.

Király Nagy Sándor
keramikus

l. Budapesti
1940-41. 121.

Király Nagy Sándor

keramikus

l. Budiparrajzisk

1940-41. 20.l.

34.l.

M.D.K.

Király Sándor épitész

A Héviz-gyógyfürdő tervpályázaton 7ooo Ft-os megvétel

Társtervező: Pogány István, Sajó Ildikó,
Kincsi Destek Ferenc, Gémes László

Magyar Építőművészet 1966/2. 2-5.l.

MDK

Király Sándor

Pesti háztetők, müanyag

Pesti háztetők II., müanyag

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

M.D.K.

Király Sándor

Több éves munkával kisérletezett ki Kátai Mihálylyal réz- és acéllemezre magas hőfokon égetett zománmunkákat.

Dvorszky Hedfig: uj murális müfajok,
Magyar Építőművészet 1965/4. 59-60.l.

M.D.K.

Király Sámdor keramikus

Tufa-dombormü

Rácz György: Uj murális képzőművészeti müfajok

Magyar Épitőművésze 1 965/4. 60.-61.l.

M.D.K.

Király Sándor

Zománc

Rácz György: Uj murális képzőművészeti műfajok

Magyar Építőművész 1 65/4. 60.-61.1.

Király Nagy Sándor

keramikus

l. Budiparvajzisk

1941-42. 19. l.

Király Sándor

építőmester

Melhouse János

tervei szerint épitette

a nyiregyházi ref. tem-

plomot 1873-ban

Hünek

130. l.

1905. XII. 7.

V. és k. o. ministerek: a laratra mely szint a szegzárdi múzeum iparművészeti osztálya ellen iztésbeli zempontból kifogások merültek fel, megfelelő utasítás ment Szegzárdra (1049/905)

Király Sándor

1873-ban Melhouse János
tervei alapján épitette
a nyiregyházi ref. templo-
mot.

MOBirattár 458/1935.

Lásd Gerece: A műemlékek
helyr. jegyzéke. Úgy látszik
hogy Melhouse János csak
a XVIII. századbeli templom
átalakítását tervezte.

Király Sándor

nagykanizsai

városi műszaki tanácsos

Mattyók Aladár

budapesti vasbeton-szerkesztő mérnök

nincs cég

Tér és Forma

1933. 322. l. (Városi sportuszoda és strandfürdő Nagykanizsán, képpel és alaprajzokkal)

A fürdőt Király S. tervezte a vasbeton-szerkezeteket Mattyók A.

Die Auktionen de

Király Sándor

nagykanizsai városi
mérnök 1915-16-ban
elkészítette a városi
vízvezeték rendszer
tervét, miután 1915-
őszén bővizú forrás-
okra akadtak és
tervezte a víztornyot

Barbarits

135. l. 136. l

Székely tánczok IV. 175.

— népballadák IV. 175.

Király Sándor

nyíregyházi építész (építőmester)

1882-ben építette a nyíregyházi ref. templom tornyát. (~~[illegible]~~ Melhouse János ~~[illegible]~~ terve szerint ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

Lukács Ödön. Nyíregyháza szabad, kiváltságolt város története II. k. Nyíregyháza, 1887.

439. l. 450. l

1937. szám

1901

A műemlékek tekn

f. Sztehlo Ott

Hiothál

...zszolg. ügy

...ostámentes

Jánlva

Király Rózsa

grafikus

1915.

Éimisk 1930. 85. 1

Kiskunfélegyházai Városi Múzeum

Fejlődése 1909-ben TV. 124

Király Rózsi

1915/16 II. - 1916/17

Ferképzomfoiskèvk

100. l.

legnélkülözhetelenebb művészettörténeti forrásmunkáknak. Francia ford.: Hymans (Párizs, 1884—1885), német ford.: Floerke (München és Leipzig, 1906).

MANDORLA (olasz, a. m. *mandula*), a középkori művészetben ovális, fölül és alul csúcsosan végződő, mandula alakú idom a Glória ábrázolására. Krisztus, Madonna vagy szentek jelennek meg benne. A XII—XV. sz.-ig fordul elő.

MANET (ejtsd: *-né*), *Edouard*, francia festő, * Párizs 1832, † u. o. 1883. A XIX. század művészetének egyik legnagyobb alakja, a 60-as években fellépő impresszionista festőcsoport vezére. Munkásságát Couture műtermében kezdte, azonban nagyon hamar felszabadította magát annak sivár akademizmusa alól és érdeklődése azok felé a régi mesterek felé fordult, akik a modern festés öntudatlan úttörői voltak: Frans Hals, Velazquez és Goya. Ezeknek a hatása érezhető az 50-es évek végén és a 60-as évek elején alkotott munkáiban. Forradalmi lépést azonban csak az 1863-ban festett Déjeuner sur l'herbe (Louvre) és 1865-ben kiállított Olympia (u. o.) c. képei jelentettek és ezek körül indult meg a festészet felszabadulásáért vivott harcnak az az új hulláma, amely végül M.-nek és a Claude Monet vezérlete alatt hozzácsatlakozott impresszionistáknak teljes diadalát hozta meg.

A Reggeli a szabadban c. képnek inkább csak a témabeállítása volt merész, az Olympiának a megfestési módja is: elmarad a sötét aláágyazás, a színek kivilágosodnak, a kompozició síkszerűvé válik. Az Olympia stílusának nem minden eleme folytatódik tovább a későbbi képeken. A nagy síkszerű foltokban tartott színezés helyett igyekszik a színeket széttörni és

Király Rózsi

szül. Budapesten 1899 jun. 2
Izr. 6 felsőbb leányiskok
1915/16 II. elsőéves univers.
nov. Bornay István, Pilch D.
1916/17 I. elsőéves Glatz
O. szorgalom 1, haladás 4.
1916/17 II. elsőéves Deák
ébner L. hanyag-, de
szorgalom és haladás 2.

Havrán János, dr. püspök, beszterce-
bányai kanonok III. 233.

Király Róbert, szobrász.

A nyolcadik salgótarjáni tavaszi tárlat megnyílt. Szerepel „Anya in memorian Gorkij" c. alkotása (említve), egyetlen gesztus, ahogy az anyának az arca elé emelt két, kezét teszi egyetlen drámai pózzá az alkotó.

Farkas András: A salgótarjáni tavaszi tárlatról – egri szemmel.

Népújság (Heves), 1978. ápr. 25.

Király Róbert, szobrász

Egerben rendezték meg a „Sorsfordító" c. kiállítást a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére, melyen szerepelnek a művész grafikái és kisplasztikái. (emlitve)

F. Ludányi Gabriella: Tárlat Egerben. Népújság (Heves), 1977. nov. 2.

Király Róbert, szobrász

— HÁROM EGRI MŰVÉSZ — Király Róbert szobrász, Trojan Marian Jozef grafikus és Kastaly István festőművész — alkotásaiból rendezett kiállítás nyílt Hevesen.

— : Hír

14.

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 12.

Király Róbert, szobrász

A múlt év őszén a Mezőgazdasági Múzeumban nyílt meg a „Mezőgazdaság a képzőművészetben" c. kiállítás, melyen a halászatot is ábrázolták. – A művész évszakleíró évenszorozata is hallal telített. (említve)

Losonci Miklós: Képek, szobrok a halászatról

Halászat, 1946. 12.

Király Robert
szobrászmüvész

A müvész 1930-ban Egerben született.
A Képzőművészeti Főiskolát 1956-ban
végezte el, Szabó István, Mikus Sándor ,
Pátzay Pál növendékeként.

Összeállitotta:
F.Ludányi Gabriella: Heves megye képzőművészei.
MÜVÉSZET, 1979.augusztus - 32.lap.

Király Róbert

A müvész három szobrát Egerben és Sirokon he-. lyezték el. A Heves megyei Tanács nivódiját, a Gutenberg-pályázat, a Felszabadulás pályázat diját és Eger város diját nyerte el.

Összeállitotta:

F.Ludányi Gabriella: Heves megye képzőművészei. MŰVÉSZET, 1979.augusztus - 32.lap.

Király Róbert

Rendszeresen szerepel a müvész a területi csoportkiállitásokon, önálló tárlata volt Hatvanban, Boldogon, Apcon, Hevesen, Parádfürdőn és Svájcban. Tagja a Müvészeti Alapnak.

Összeállitotta:

F.Ludányi Gabriella: Heves megye képzőművészei. MÜVÉSZET, 1979.augusztus - 32.lap.

Király Róbert

Forradalom i. szolar

Ilvesi Szemle 1985/2

Király Róbert

Februárdulati táblát

Heuesi Szemle 1985/3

Király Róbert szobrász M.D.K.

Markhot Ferenc orvosprofesszorról készitett életnagyságnál nagyobb portrészobrot / egri kórház parkja/számára /

Magyar Nemzet 1965. október 21. 4.1.

Király Róbert szobrászművész.

Egerben új alkotásokat állítanak fel. A készülő már többek alkotást is elfogadott, melyeknek felállítása folyamatosan folytatódik majd. Így a művész – a megyénkben élők szobrász – "Halászó nők" c. (említve) szobra a kút helye még kijelölésre vár.

Népújság (Eger), 1978. jún. 17.

Király Róbert

1931/32 - 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

100. l

755

Király Róbert
szobrász

Részt vett a pályázaton
emlékérmeivel

Vadas József: Családi ünnepek és a müvészet.
MÜVÉSZET, 1973.március - 3.oldal

Király Róbert, Művészet, Budapest, 1972. aug

Király Róbert:
Anya és kisfiú
Mère et petit garçon
Мать и мальчик

városképekben rejlő tiszta formáktól és plaszticitástól vezérelve alakította ki tematikáját. Ezek az útiképek nem a helyszínen készültek, hanem a sebtében történt feljegyzéseket a műterem nyugalmas magányában mérlegelte, átformálta és egymással összekapcsolta. Károlyi Ernő nemcsak igen szerencsésen alkalmazza a montázs technikát (egész kiállításra való anyagát ismerem), hanem eredeti módon fejlesztette tovább ezt a módszert. Meg vagyok győződve arról, hogy a természet és a modernség közötti arany középutat választva Károlyi Ernő helyes úton halad, és további kiérlelt alkotásokat várhatunk tőle.

Végvári Lajos

A Nyírség művészei

Nyíregyházán a Városi Tanács Művészeti Osztálya, s a Képcsarnok Benczúr Terme közös rendezésében Berecz András, Huszár István, Kerülő Ferenc, Pál Gyula és Soltész Albert mutatta be festményeit, tempera-, olaj-, pasztell- és akvarell-műveit az új létesítmény emeleti kiállító termében. A

alkotások, mégis kifogásolnom kell, hogy id
ges „ecsetsuhintásaival" túlzottan bon
meg a kép textúráját, s így a felület zakl
tottá, egyenetlenné válik. Akvarelljénél telj
sen követi a technika, anyagszerűség törv
nyeit. Kerülő Ferenc művészete minde
esetre előremutató és sokirányú: az interieu
től a csendéletig, a tájképektől a „premi
planba" állított utcarészletekig, az ember
a táj összeforrottságáig.

A megye művészeti életének: a Nyírs
sajátos tájegységének *Pál Gyula* a legisme
tebb alakja. Hazai és külföldi tárlatai, a rá
írt cikkek, tanulmányok széles körben ismer
té tették már munkásságát. A Nyírs
parasztsága és ipari munkás rétege egyé
tájszólással, mozdulataikban, ritmusaikb
élményt ránk kényszerítő erővel besz
Képeinek láncolata szinte óriási pannó
szélesül, melynek minden részlete a tájról
emberéről szól. Életrajzában közli, ho
kerékgyártó apja értette a faragás mesters
gét. Pál Gyula alakjai is – kubizmusra eml
keztető mértaniságokkal és erős szerkezetis
gükkel rokongyökerűek a faplasztikával
szinte faragványok. Nála a darabosság és

Kiraly Róbert
festő-

Részt vett a tárlaton.

Moldvay Győző: Heves megyei művészek....
MŰVÉSZET, 1972.augusztus - 34.oldal

Király Róbert

a képcsarnok váll. e hónap kiállítását rendezi a Heves megyei művészek alkotásaiból, melyen művei szerepelni fognak.

Népújság, Eger, 1942. márc. 9.

Király Róbert

Kilenc egri képzőművész közös kiállítá-
sán szobrai szerepelnek. „Gyám" c. (emlékm.
„Anya és kisfiú" c. (emlékm. és repr.). Plakett-
jei: „Gyöngyös" – „Gorkij" – „Tanácsköztársaság" –
„Egri vár" – „Verlaine" c. (emlékm.).

Farkas András: Kilencen az egri Rudnay-teremben

Népújság, 1962. márc. 11.

Király Róbert.

a hódmezővásárhelyi Medgyessy-teremben nyílt meg Heves megye képzőművészeinek kiállítása, melyen művei szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.
1972. máj. 25. Kossuth, 21.09/6/Kj

KIRÁLY RÓBERT, szobrász

ÉRME:-1960-MARKHOT FERENC/EMLÉKÉREM, kórház a minarettel /1823-as metszet után/alatta AZ EFRI/MEGYEI KÓRHÁZ/1960 10 ÉVES FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉRE. b. gráma talma, a kórház em emblémája. H/. EGY ORVOSI TANFOLYAMNAK EGERBEN LEENDŐ FEL ÁLLITÁSA/ELKERÜLHETETLENÜL SZÜKSÉGES/Markhot idézet/elől meztelen beteg fekszik, mögötte Markhot és 3 tanitványa Alatta: FRANCISCUS MARKHOT. 1767. Ár. 145 mm. önt, bronz. 220. old.

SZIGETI ISTVÁN: Király Róbert szobrászmüvész érmei és plaket jei 220. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből. XXI. évf. -éééé-- 1965. 31-32. szám. Bp.

KIRÁLY RÓBERT, szobrász

KIRÁLY RÓBERT, szobrász

Szül. Egerben 1930-ban. Képzőművészeti Főisklot végzett. Egerben lakik.-

ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1962.-EGRIEK VITÉZEK-VÉGEKNEK TÜKÖRI, Dobó István sisakos szakállas arcképe balra. H/. ERLA 1552-1962 AGRIA/EGER, a középkori vár és város látképe. Kör 110 mm. öntött, bronz 221.old.

SZIGETI ISTVÁN: Király Róbert szobrászművész érmei és plaket jei 220.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből. XXI. évf. -éééé-- 1965. 31-32. szám. Bp.

KIRÁLY RÓBERT, szobrász

Egerben szül. 1930-ban. Képzőművészeti Főiskolát végzett. Egerben lakik.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1962.-VITA BREVIS-1962-ARS LONGA, fiú és lány jobbra múzeumőrtárlót néznek. H/. EGRI KÉPTÁR 1872 1962./DOBÓ ISTVÁN VÁRMUZEUM, a muzeum épülete. Kor 130 mm. öntött, bronz. 221.old.

SZIGETI ISTVÁN: Király Róbert szobrászművész érmei és plaket jei 220.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből. XXI. évf. 1965. 31-32.szám. Bp.

KIRÁLY RÓBERT, szobrász

Magyarországi kórházak numizmatikai emlékei. Eger.
55.-AZ EGRI MEGYEI KÓRHÁZ 1960 TIZ ÉVES FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉRE MARKHÓT FERENC EMLÉKÉREM RV:"EGY ORVOSI TA TANFOLYAMNAK EGERBEN LEENDŐ FELÁLLÍTÁSA ELKERÜLHETET LENÜL SZÜKSÉGES"1767 FRANCISCUS MARKHOT"140 mm. ar Király róbert. 17/377/.old.

DR VARANNAI GYULA: Magyarországi kórházak numizmatikai emlékei 14/374/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XVIII. 1962. 20.sz. Bp.

Király Róbert szobrász

A Sárospataki Galériában az új szerzeményanyagból rendezett kiállításon szerepelnek érmei.

Északmagyarország, 1974. jún. 26.

Király Róbert

Részletes a kiállításon
A katalógusban ld. Bacsi
Pálnát

Felszabadulási kiállítás
Eger 1975.

Király Róbert

Gondolatot 1945-ről I–V., br 10cm Ø

Mistolci Féli Tárlat, 1974.

Király Róbert

Egervárosa Tanácsának díját
kapta.

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Király Róbert grafikája

az miskolci felszabadulási

pályázat díjazottja

Napjaink 1975 január

F. Old

Király Róbert

Egerben élő szobrász.

Moldovay Győző: A Nemzeti Galéria
vásja Eger művészét

Népújság, Eger, 1971. ápr. 4.

Király Róbert
szobrász

„Anya és kisfiú"
" (repro)

Moldvay Győző: Heves megyei művészek...
Művészet, 1972. augusztus - 34 oldal.

Király Róbert

Az egri Rudnay Gyula teremben megnyílt kiállításon szerepelnek művei.

Népújság (Heves), 1974. nov. 22.

Király Róbert

H. J. párizsi magyar konzul
portréja, gipsz 30 cm

V. Északmagyarországi területi
képzőművészeti kiállítás
Salgótarján 1969.

Király Róbert

Gorkij bronzplakett 11 cm ø
Viharmadár dala, bronzplakett
11 cm ø

V. Északmagyarországi területi
képzőművészeti kiállítás
Salgótarján 1969.

KIRÁLY RÓBERT, szobrász

Szül.1930-ban Egereben. Ott is lakik. A Képzőművészeti főiskolán Mikus sándor tanítványa volt.1950-től 1956-ig. 220.old.

SZIGETI ISTVÁN: Király Róbert szobrászművész érmei és plakettjei 210.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből. XII. évf. 1966. 31-32.szám. Bp.

Király Róbert, szobrász

Kiállít Egerben.

—: Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 22.

Király Róbert
ökrös

Nivódíjat kapott Király Róbert a
„Gondolatok a felszabadulásról"
ciminű ciremsorácit, Egerben a
Képzőművészeti Ulmegyi Tárlaton.

----:Kiállitási naptár

Müvészet,1975.február - 49.oldal

Király Róbert

Hódmezővásárhelyen rendezett Egyer képzőművészeinek kamaratárlatán érmei szerepettek.

Népújság ~~[illegible]~~ Heves, 1972. jún. 2.

Király Róbert

H. 2. Párizsi magyar konzul portréja, gyjsz, 30 cm

V. Északmagyarországi területi képző-művészeti kiállítás, Salgótarján, 1969.

MDK.

Király Róbert

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1965 juni.2o.

Király Róbert

Gobra szerepelt az észak-magyarországi képzőművészek egri kiállításán.

Heveszmegyei Népújság 1965. jun. 4.

Király Róbert szobrász M.D.K.

Egerben él.

Markhot Ferenc Egerben felállitandó szobrának elkészitésével bizták meg.

Napi krónika

Magyar Nemzet 1965. jannár 10. 4. 1.

10. 4. 1.

MDK

Király Róbert

szobrász

szerepelt a Heves megyei képzőművészek tavaszi tárlatán az egri Liceum dísztermében.

Faxkas András: Kritika helyett...

Heves Megyei Népujság 1963. jun. 6.

Király Róbert szobrász M.D.K.

Emlékplakett az 1552. évi várvédelem 410 . évfordulójá

repr.

Bakó Ferenc: Az egri mügyüjtemények története 33.1.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

M.D.K.

Király Róbert szobrász M.D.K.

Egri szobrász

Bakó Ferenc: Az egri műgyüjtemények története 25 l.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

Király Róbert szobrász M.P.K.

Egri szobrász

A régi Perenc: Az egri vőgyűlésnek történetei 25 I.

Király Róbert szobrász M.D.K.

Emlékplekett a képtár alapitásának 90. évfordulójára

repr.

Bakó Ferenc: az egri mügyüjtemények története 34.1.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

Kiraly Róbert esobrása M.D.K.

Beiktatjuk a Képtár alapítványok 90. évfordulóját

Terv.

Bakó Ferenc: az egri Művészettörténeti Intézet 34.1.

MDK

Király Róbert
szobrász

az egri képzőművészek műtermében készül
a Heves megyei képzőművészek tavaszi tárlatára.

"Május"
"Pedagógus és üttörő"
"Tengerparton" és "Vizparton"

Okos Miklós: Műteremlátogatáson.
Heves Megyei Népujság. 1963. Máj.23.

Király Róbert
nobrán

M.D.K.

Közös termés" c. műveről
" Méltatás.

Hunyady József: Portréh.
Magyar Ifjúság, 1960. okt. 29

Király Róbert, szobrász MDK

A fiatal egri szobrászművész szerepelt az egri képzőművészek tárlatán.

Hunyady József: Egri képek 8. l

Népszabadság, Bp. 1960. okt. 29.

Király Róbert

egri szobrászmüvész kapta Gondolatok a felszabadulásról cimü éremsorozatáért az Egri Városi Tanács dijját.

Magyar Hirlap 1975. 8.évf.53/6

Király Róbert szobrász

Dec. 1.-en megnyílt a miskolci Galériában a miskolci téli tárlat. – a felszabadulási pályázaton Eger megye Tanácsának díjat a művész nyerte el.

(bm): Megnyílt a miskolci téli tárlat. Északmagyarország, 1974. dec. 3.

Kisfaludy Róbert

Verlaine bronz 12 cm

I. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat 1971.

Király Róbert

Gorkij, bronzlakett, 11 cm ∅
Viharmadár dala, bronzlakett, 11 cm ∅

V. Északmagyarországi területi képző-művészeti Kiállítás, Salgótarján, 1969.

Király Róbert

Plakettjei szerepelnek Gyöngyösön a képzőművészeti tárlaton.

G. Molnár F.: Két gyöngyösi tárlat

Népújság (Eger) 1971. szept. 24.

Király Róbert, szobrász

- tanítja mintázásra Nonticius Adrienne Egerben.

- : Saját agyagfigurák
Magyar Ifjúság, 1970. X. 16. 17 l.

KIRÁLY RÓBERT

Plakettjei kiállítva a megyei képzőművészek tárlatán, Gyöngyösön.

(G. Molnár F.): Két gyöngyösi tárlatról.

NÉPÚJSÁG - EGER - 1971. szept. 24.

Király Róbert

Anya gyermekével	bronz, 2°	25 cm
Ülő nő	kő	17 "

VI. Országos Területi Képzőművészeti Kiállítás. Salgótarján 1970. Kiáll. szt. Bev.: Kovács Gyula

Király Róbert

Kapos Elemér: A teremtett nobor (Király Róbert Markhot nobrávól.) - Heves Megyei Népújság, 1967. febr. 9.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. 1./

78. 1.

Király Róbert

1. Gorkij bronzplakett 11 cm
2. Viharmadár dala bronzplakett 11cm
3. H. J. Párizsi magyar konzul portréja gipsz 30cm

V. Észak-Magyarországi Területi Képző-művészeti Kiállítás Salgótarján 1969

Király Róbert

Markhót Ferenc (orvosprofessor) nobra Egerben (Király Róbert alkotása) – Heves Megyei Népújság, 1966. jan. 9.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./ 254. l.

Király Róbert Lobrán

Szöveg említi, mint az idei egri területi társlat résztvevőjét.

Említett munkái: Markhót-portré
Parasztfiú.

Farkas:
„Siker és fejlődés a Heves megei képzőműrészeknél".

Heves Megei Népújság
1966. aug. 7.

Király Róbert szobrász/Eger./

Szab.Nép.1950. 138.sz.jun.17. 4.l.

Király Róbert,

sepsiszentgyörgyi

rajztanár

belépett a Rajztaná-

ri Egyesületbe.

Rajzoktatás

1939. 57. l.

URÁNIA
MAGYAR TUDOMÁNYOS SZÍNHÁZ
IGAZGATÓSÁGA

804. = 157 P. 20 f.

Király Róbert

III. c.

tanuló

Ferk'pzomfoisk vk

1933-34. 45. l

~~xxxxxxx~~ytanácsos.

A hivat

Király Róbert

középisk. rajztanári oklevél

Ferkápzomfoiskövk

1935–36. 86. l.

lásd u. o. 87. l.

Nagyságos dr Szentiványiné Krasszony

Jun. 1-30 ig 23.99 fill.

Fizetve

1935 VI/30.

Pisztelettel
Gallertné

Király Róbert

V. c.

tanárinak

Ferkèpzomfoisk`vk

1935-36. 73. l.

Budapest, 193 7.március 13

i v á n y i Gyula urnak

Budapest

maj. 14.

eg elkerülte b.figyelmét, hogy az e hó 1.én

ő: 42.-valamint m.hóról P.42.-

t.

állapodásunk értelmében a részletek pontos

laösszeget esedékessé teszi, felkérjük fen-

stafordultával intézkedni.

Teljes tisztelettel:

KARDOS TESTVÉREK
butorárúháza
Budapest, VII., Wesselényi-ucca 18.

Király Róbert

Markhót Ferenc mellszabrát az egri I. sz.

kórhán parkjában helyezik el.

Heves Megyei Népújság 1966. jan. 8.

MDK.

Király Róbert

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1965 ápr.18.lap 4.

MDK.

Király Róbert

Kiállitási kritika

Nógrád 1965 ápr.25.lap-

Király Róbert

Tárlatot rendezett a H. m. i napok alk-ból a H-mi Munkacsoport. (f. a.)

Képújság, Eger
1958. júl. 4.

Király Róbert
festő

M.D.K.

A Slevesmegyei Képzőmű vészeti Munkacsoport kiállitásán vett részt.

Hirek.

Művészet, 1961. julius — 44l.

Király Róbert
festő

M.D.K.

„Anya gyermekével" c. nagyméretű
szobrát állította ki a Heves megyei
művészek tárlatán

Tóth Ervin: A Heves megyei képző művészek tárlatáról
Művészet, 1964. május – 45 kep.

Negatív

Zilahy István Hegedűné

Király Róbert: (Női akt)

Kobor

Király Róbert Kat.

Ht. Balatonszeperd, virf. 1938
Csónak a Dunán, virf.
Kitölö, virf.

1 reprod.: Kitölö

— . —

Hajdúböszörményi képzőművészek Társuta.
Debrecen, 1958. Kat. Marjai Márton és
Tóth Ervin. 18 l.

Király Róbert

kat.

Király Ernőnek a fia. 1913-ban
szül. Hajdúböszörményben. 1931
képz. Fő. Réti I. és Kisfaludi S.
tanítvány. Réti hat vé szülőnősa.
1934-35 tanulmányut Bécsbe és
Olaszországba. Kiállít a Réti Mus-
ba is. — . —

Hajdúböszörményi Képzőművének Járlata.
Debrecen, 1958. kat. Magyar Mártor és
Tóth Ervin.

14 l.

Király Róbert

MDK

Gabi, gipsz 29 cm.

I.Észak-Magyarorsz.Ter.Képzőm.Kiáll.1965.
Salgótarján stb.

MDK

Király Róbert

Eger

Lenin, dombormü

Szovjet katona, gipsz

Ifjuségi Képzőm. és Iparm.kiáll. N.Szal.1950. jun. 12.1.

?

MDK

Király Róbert

Király Jenő festőtehetségű fia. Ő váltja fel apját a tanári katedrán.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 107. l.

MDK

Király Róbert (festő)

Böszörményi művész. Vízfest-
[redacted] ménnyel szerepel a Déri
Múzeumban (Debrecen) november
22-én megnyílt őszi tárlaton.

Tóth Ervin: Őszi tárlat 1959.

Alföld, Debrecen, 1959. 5-6. sz. 111. l.

MDK

Király Róbert (festő)

A (hajdúböszörményi) gimnázium rajztanára. Apja nyomdokain indulva az akvarellt választotta. Szerepelt a hajdúböszörményi művészek az elmúlt év decemberében megnyílt tárlatán.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 111. l.

MDK

Király Róbert (festő)

1913-ban született hajdúböszörményben. Kisgyerekként együtt festegetett apjával. 1931 őszén bejut a Képző-művészeti Főiskolára, ahol Réti István és Kisfaludi Strobl Zsigmond tanítják.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képző-művészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 111. l.

MDK

Király Róbert (festő)

Ösztöndíjjal Bécsbe majd Olaszországba utazik 1934-35-ben. Néhány képe bekerült a Műcsarnokba, kiállított a Déri Múzeumban is.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 111. l.

Király Róbert

113. gabi, gipsz, 29 cm.

Észak Magyarországi Területi képzőművészeti kiállítás. 1965. Kat. bev. Aradi Nóra
Bp.

Király Róbert

124. Markhót Ferenc (Az elió-
orvosiskola megalapítója)
gipsz, 50 cm.

125. Vencel Karcsi egyi paraszt-
fiu portréja, gipsz, 35 cm.

Ifjak II.o-i képzőmüv. kiáll. 1966
Kat. bev. Aradi Nóra Bp. 1966

MDK

Király Róbert

Szőnyi Mária pedagógus, br.

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll.
1967. Salgótarján,Eger,Miskolc,Sátoraljaujhely

MDK.

Király Róbert

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1967 juni.11.

M.D,K.

Király Róbert

Emlékplakett a képtár/egri/ alapitásanak 90. évfordulójára. Fekete repr.

Bakó Ferenc: Az egri műgyüjtemények története. 34.o.

Az Egri Muz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M.D.K.

Király Róbert

Emlékplakett az 1552.évi /egri/ várvédelem 410.évfordulójára. Fekete repr.

Bakó Ferenc: Az egri műgyűjtemények története. 33.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M.D.K.

Király Róbert

Egri szobrászbronz plaketteket készit az egri vár 1552.évi ostromának 410.évfordulójára és a képtár alapitásának 90.-ik évére 1962-ben.

Bakó Ferenc:Az egri mügyüjtemények története. 35.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger.1963.

Király Róbert

szobrász MDK

művei szerepeltek az egri Pedagógiai Főiskola dísztermében rendezett kiállításon. .-.

Műterem 1958 I. évf. 8. sz. 42.o.

Király Róbert
Fiufej, gipsz

Ifjusági Kiállitás. Nemz. Szal. 1957.

MDK

Király Róbert, Eger, szobrász

Pogány Ö.G: Az ifjusági képzőmüv. és ápzmüv. kiáll. SzN. 1950. jun. 17. 4 l.

~~Király Rébert~~ Király Róbert MDK

rajztanár

Most mutatkozik be először Debrecenben.

--: Vasárnap nyilik a Bössörményi képzőművészek kiállitása. /dec 14-én a Déri Múzeumban/

HAJDU-BIHARMEGYEI NAPLO, 1958 dec . 12.
/Hirangy/

„SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG
Olcsó és kitünő épitkezési anyag fagymentes, szintartó kökemény, plasztikus.
Több szinben szállitja: SÁTORI-GYÁR BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.

nuar 13-án d. e. 10 órakor árlejtés fog tartatni, melyre vállalkozó okl. mérnökök meghivatnak. Részletes feltételek a bukoveci körjegyzői irodában betekinthetők.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister Somlyó József mérnök, épitési vállalkozó, budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak Vágujhely állomásából kiindulólag Alsó- és Felső-Botfalu, Lubina és Ótura községek határain át, esetleg Vadovce és Kosztolna községek érintésével Miava községig vezetendő szabv. nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra kiadott és Miavától Welka osztrák község irányában az országhatárszélig vezetendő vonalrészre is kiterjesztett előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta, valamint a Vágujhelytől Miaváig tervezett vasutvonal második kilométeréből kiágazólag Alsószernye érintésével Morvamogyoród községig, illetve az országhatártól mintegy két kilométerre fekvő Zámecsnici községig vezetendő szárnyvonalra, végül Miavától a magyar északnyugoti h. é. vasut Brezova állomásáig vezetendő vonalrészre is kiterjesztette; báró Schönberg Donald nagybirtokos, csónaki lakosnak a máramarosmegyei Bereznek község határából kiindulólag Kopár-Zaigó és Malmos községek határain át a m. kir. államvasutak Szolyva állomásához, esetleg a Dulatin patak völgyében, Roszputin és Szászoki völgyön át vezetendő Szászok vagy Hársfalva községeknél a m. kir. államvasutak vonalához csatlakozó keskenyvágányu erdei iparvasutvonalra az előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára meghosszabbitotta; Dombay Arthur bodrogszentesi lakosnak a m. kir. államvasutak Nagygéres állomásából a Bodrogszentes község határában fekvő kőbányáig vezetendő keskenyvágányu lóüzemü iparvasut-vonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; dr. Ormai József kir. tanácsosnak a rózsahegy—koritnicai h. é. vasut Koritnica állomásától Luzsna, Mesterhely, Dozsoval, Jánoska, Palánka, Szalács, Fergalló, Matyók, Szarvasvölgy, Óhegy, Homokhegy, Alsóhermánd, Olmányfalva, Szentjakab és Élesd irányában a m. kir. államvasutak Besztercebánya állomásáig vezetendő gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra; Litsch Gyula főispán, mint a hontnémeti—selmecbányai h. é. vasut kiépitését tervező érdekeltség megbizottjának a hontvármegyei h. é. vasut Hontnémeti állomásából kiágazólag Berencsfalu és Szentantal községek érintésével Selmecbányáig vezetendő h. é. vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét egy év tartamára megujitotta.

A bátaszék—dombovari vasut elsőrangusitásával kapcsolatosan a cikó—morágyi és szalatnaki vonalrészeknek kiépitésére a máv. épitési és pályafentartási főosztályában december 30-án tartott árlejtésen a következő budapesti cégek pályáztak: Bauer Aurél és Schiffer Hugó 2,357.007 k. 64 f., Alföldi Béla, Briefer Vilmos és Groszmann Miksa 1,919.988 k., 02 f., Fried és Adorján 2,537,519 k. 66 f., Grimm Mór és Saár Ede 2,388.664 k. 35 f., Hofbauer és Lehner 2,221,776 k. 25 f., Fóris Vilmos 2,604.918 kor. 78 fill., Rényi és Bottenstein 2,353.024 k. 82 f., Kis l. Jenő 2,739.105 k. 25 f., Polacsek és Epstein 2,342.971 k. 91 f., Kann Ödön 2 203.413 k, Magyar épitő r. t. 2,675.883 k. 43 f., Grünwald testvérek 2,192.487 k. 48 f., Fischer Henrik 1,971.024 k. 60 f., Schiffer Miksa 2,579.348 k. 24 f., Freund Henrik és fiai 1,989.489 k. 38 f., Gregersen G. és fiai 2,195.469 k. 38 fillérrel. Az ajánlatok döntés alatt állanak.

A budapest—szentendrei vasut második vágánya. A budapest—szentendrei vasuti vonalnak villamos üzemre történő átalakitása kapcsán a helyi érdekü vasuttársaság egyszersmind 2 második vágányt is szándékozik lefektetni. Ugyanebből az alkalomból gondoskodni kiván a társaság arról is, hogy a vonalnak kedvezőtlen irányviszonyai javittassanak és hogy a Budakalászon épitendő áramfejlesztő telephez szénvontatóvágány épittessék. Mindezen létesitményekre nézve a kereskedelemügyi minister elrendelte a közigazgatási bejárást, amelyet január 12. és 13. napjain tartanak meg.

H. é. vasutak épitése az 1908. évben. A h. é. vasuti épitkezés a mult esztendőben meglehetős gyenge volt, amit nemcsak az anyagok drágulása és a munkabérek szakadatlan emelkedése okozott, hanem az is, hogy a pénzpiacok bizalmatlansaga nem kedvezett az épités pénzügyi lebonyolitásának. Épitkezések azért folytak, s itt kimutatjuk az 1908-ban részint épités alatt álló, részben pedig már teljesen elkészitett fővasuti és h. é. vasuti vonalakat: I. Fővasutak: A székelyvasutak déda—gyergyószentmiklósi vonalrésze 73 km, (Schiffer Miksa) Baja—bátaszéki 19 km., (Magyar épitő részvénytársulat) Komárom—Érsekujvár 10 km., (Grünwald testvérek) Balatonvidéki vasut 133 km, (Babocsay Hermann és Baján János.) Összesen: 235 km. II. Helyi érdekü vasutak: (Duna—ipolyvölgyi h. v. vasut 65 km., (Bilfinger és Grün mannheimi vállalkozó cég) Eger—Putnok 70 km., (Márkus Ágoston) Fogaras—Brassó 68 km., (Schiffer Miksa, Mandel és Révész) Karánsebes—Hátszeg 76 km, (Mandel és Quittner) Oravica—Németbogsán—Resicabánya 78 km., (Pallós Ármin) Poltár—Kokova 22 km., (Pallós Ármin) Pétervárad—Beocsin 20 km., (Mandel és Révész) Temesvár—Varjas 29 km., (Pallós Ignác) Szatmár—Mátészalka 50 km., (Gregersen G. és fiai) Sopron—Kőszeg 58 km., (Stein Miklós) Szabadka—Gombos—Palánka 135 km., (Gfrerer, Schoch és Grossmann) Nagykikinda—Nyerő 16 km. (Pallós Ármin) Összesen: 687 km.

Uj fiumei összekötő vasut. Többször szó esett mostanában az államvasuti tarifareformról, melynek egyik okául azt jelölte meg Kossuth Ferenc kereskedelmi minister, hogy az eddigi centralizáló rendszertől eltérően, Budapest kikerülésével is létesülnek az egész országon átfutó vonalak. Ilyen lesz például a baja—bátaszéki áthidalás után az egész délvidéket átszelő vasut, mely Fiuméba fog torkollani s ilyen lesz másrészt az az uj vonal, mely Érsekujvárón keresztül az ország északnyugoti részét fogja ugyancsak Fiuméhoz kapcsolni. Az előbbinek egyik leglényegesebb része a pécs—bátaszéki összekötő vonal, mely a baja—bátaszéki hid kiépitésével vált nemcsak aktuálissá, hanem sürgőssé is. E vasut előmunkálatai annyira előrehaladtak, hogy tavaszszal már az épitkezést is elkezdheti Pallós Ignác vállalkozó. A vonal hossza 68 km. s az épités ca 10 millió koronába fog kerülni, melynek beszerzésére egy brüsszeli bankkal tárgyalások vannak folyamatban.

A jászapáti—vámosgyörki vasut épitési munkálatai annyira előrehaladtak, hogy a vasutvonalat a tavaszszal megnyitják. A vasut épitését a Magyar épitő r. t. budapesti cég eszközli mintegy 2 millió kor. árban.

Vizépitészet és szabályozás.

A révfalusi rakpart kiépitése. A földmivelésügyi minister jóváhagyta Győr város közgyülésének a révfalusi rakpart 716+33 és 724+73 partszelvények közötti részeinek kiépitésére vonatkozó határozatát. A terveket a komáromi folyammérnöki hivatal készitette és a költségeket a kotrási munkákon kivül 130.000 koronában állapitotta meg. Ezen összegből a Szigetközi ármentesitő társulat 29.600 koronát, a földmivelésügyi kormány pedig 100.400 koronát fedez.

Épitő munkálatok.

A fővárosban.

Az uj budai vizmüvek. A tanács a vizvezetéki igazgatóságot utasitotta, hogy az uj budai vizmüvek tervét dolgozza ki és jóváhagyás végett rövidesen terjeszsze elő. Az ügyosztály a határozatnak megfelelően már elkészitette e tervezetet.

A fővárosi közvágóhidi és marhavásártéri bizottság december hó 30-án szükebbkörü árlejtést tartott a közvágóhidi és marhavásártéri telep épületén szükséges homlokzat helyreállitási munkákra. Négy cég pályázott és pedig: Hitzel Jakab és testv., Eichbaum Mór, Weisinger György és Král Gyula. A bizottság Hitzel Jakab és testv. cégnek 4337 kor. 50 fillérrel beadott ajánlatát terjeszti elfogadás végett a tanács elé. A bizottság tárgyalt még egy marhaemelő gépezet berendezése ügyében, melylyel kapcsolatban a Schlick-féle vasöntőde és gépgyár egy szerkezetet készitett és annak próbaképen való felállitását kérelmezi a fővárostól és csak abban az esetben kivánja a gépezet átvételét, ha az a követelményeknek megfelel. A bizottság a gépezet felállitását, amely körülbelül 4000 koronába kerül, javasolja a tanácsnak. Földváry Imre bizottsági tag inditványára a bizottság hozzájárult ahhoz, hogy a közvágóhid előtt levő hó gyorsabb eltakaritása érdekében két hóeke beszerzését fogja javasolni a tanácsnak.

Az artézi-fürdő épitése. Az artézi-fürdő épitésénél teljesitendő alábbi épitőipari munkák kivitelére a december 25-én tartott árlej-

Tapétázásokat és szobafestést egyszerütől a legfinomabb kivitelig jutányosan készitek. Nagy raktár a legmodernebb tapétákból. Kivánatra mintákkal :: szivesen szolgálok, házhoz is küldök. ::
Költségvetés ingyen. Vidéki megrendelést gyorsan eszközlöm.
Rehberger Géza
szobafestő és tapéta diszitő
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 57.

KÖZPONTI FÜTÉSEK minden rendszer
SZELLŐZTETÉSEK szerint
SZIVATTYU-TELEPEK
Légszesz-, vizvezeték- és csatornázási berendezések.
Épület és disz- BÁDOGOS MUNKÁK kivitelét elvállalják
Telefon 22-25. CROSS CHARLES E. LEWIS UTÓDAI Budapest, V., Csáky-utca 18. sz. Telefon 22-25.

HEHLEIN ISTVÁN
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. Telefon 50—97.

MŰSZAKI VÁLLALAT: Vizmüvek, szivattyu telepek, központi fütés és szellőztetés, légszesz, csatornázás, gőzfőző- és mosókonyhák u. m. fürdőtelepek berendezésére

UHR SANDOR
VILLAMOS MŰSZAKI VÁLLALATA
BUDAPEST, VIII., József-körut 14.
TELEFON 111—59.

Villamos világitás, erőátvitel, jelző csengők, távszólók és villámháritók berendezései a legmesszebb menő jótállás mellett készittetnek. — Ivlámpák, motorok, távszólók és csengők karbantartása. — Csillárok átalakitása és csiszolása. — Villamos készülékek és anyagok raktára. — Wolfram lámpák kaphatók; 70% áram megtakaritás.

tés alapján a bizottság a tanács elé a következő javaslatot terjeszti:

A föld, kőmüves, elhelyező, továbbá a kőfaragó munkára uj árlejtés megtartását javasolja; a szegecselt vastartók szállitására Wachter Antal ajánlatát 19.886 kor. 49 fill, az ács munkára Trauttmann Rezső és fia ajánlatát 44.155 kor. 70 fill. árban, végül a hengerelt vastartók szállitására szükebbkörü árlejtés tartását javasolja.

A vidéken.

Főgimnázium épités Székelyudvarhelyt. Az erdélyi r. k. státus igazgatótanácsa lapunk mai számában árlejtést irt ki a székelyudvarhelyi r. k. főgimnázium, igazgató lakás és tornacsarnok elhelyezésére szolgáló épület épitésére. Az ajánlatokat az igazgatótanácshoz Kolozsvárott január 23-án déli 12 óráig kell beadni. Előirányzott költség 432 000 korona. Az iskola Pápai Sándor műszaki tanácsos tervei szerint épül.

Utépités Fejérvármegyében. A zsámbék—szomori th. közut 0—2 625 km. szakaszának kőalappal leendő kiépitésére lapunk mai számában árlejtés van kitüzve. Az ajánlatokat Fejérvármegye alispánjához február 6-án d. e. 10 óráig kell beadni. Előirányzat 29.250 kor. 25 fillér.

A soproni postapalota épitése ügyében Kolozsváry Endre posta- és távirda főigazgató és Bierbauer József műszaki tanácsos tárgyaltak Töpler Kálmán dr. polgármesterrel. A kiküldöttek az épitendő postapalota csatornázási viszonyairól szereztek tájékozódást és beszerezték ezenkivül azokat az adatokat, melyekre a postapalota tervének elkészitésére kiirandó pályázatnál szükség lesz.

A temesvári munkásházak épitését a folyó évben megkezdik. Ez évben 25—30, a jövő évben 30—50 munkásházat épitenek és az 1911. évben teljesen befejezik az épitkezést. A tervek és költségvetés szerint az egyszobás házak épitési költségei 2842 koronát, a kétszobás házak költségei 3232 koronát igényelnek. Az összes költségek fedezésére 480.000 korona amortizációs kölcsönt vesz fel Temesvár város tanácsa.

A szolnoki városi vizmü létesitésénél a vasbeton viztorony épitésére a Grünwald testvérek budapesti cégnek 57,000 koronával, a csömöszölt betonszürő medence épitésére Grünhut József és fia szolnoki cégnek és Schäfer és Wellisch budapesti mérnököknek 122,846 kor. 11 fillérrel, a csőszállitásra Ulrich B. J. budapesti cégnek 221,740 kor. 87 fillérrel, a szerelvényekre Teudloff és Dittrich budapesti cég-42,725 kor. 80 fillérrel, a vasnemüek szállitására Farkas és társa budapesti cégnek 45,839 kor. 31 fillérrel, a csőfektetésre Kitzbichler Ulrik kassai cégnek 137,291 kor. 70 fillérből 6% engedménynyel, a mérő szerkezet szállitására Fischer Vilmosnak 1450 koronával, a villamos berendezésre az Egyesült villamossági r.-t. budapesti cégnek 39609 koronával beadott ajánlatát terjesztik elfogadás végett a városi közgyülés elé.

Medence épités Erdőgyarak községben. Bihar-megyei Erdőgyarak község előljárósága az artézi kut medencéjének elkészitésével Mogyoróssy Sándor gyulai cementiparost bizta meg.

Aszfaltozás Szabadkán. Szabadka város közgyülése kimondotta, hogy a Halasi-utnak a Petőfi-utcától a Prágaihid utcáig terjedő részén levő járdáit aszfaltburkolattal láttatja el.

Vágóhid és jéggyar épités Nagykanizsán. A nagykanizsai vágóhid jelenlegi állapotában a követelményeknek nem felel meg, ezért elhatározta a város tanácsa, hogy a vágóhidat átépitteti és azt hütő berendezéssel láttatja el. Király Sándor városi mérnök a terveket és költségvetést már elkészitette és igy az épitkezés ez évben kivitelre kerül. Az épitési és műszaki berendezések költségei mintegy 130.000 koronára rugnak.

Aszfaltozás és csatornázás Nagyváradon. A nagyváradi postapalota épitése folytán szükségessé vált az épület környékének a rendezése. A városi mérnöki hivatal javaslatba hozta a tanácsnál a Szilágyi Dezső-, Uri, Borz- és Szigligeti-utcák csatornázását, a Borz-utca, valamint az Uri-utcának az Akadémia-utcáig terjedő részének aszfalt burkolattal leendő ellátását. A munkálatok mintegy 120 000 koronát igényelnek.

A temesvari dohánygyár raktári épületének kibővitésénél teljesitendő és összesen 122.442 kor. 17 fillérrel előirányzott épitőipari munkákra a dohányjövedéki központi igazgatóság árlejtést hirdetett. Pályázati határidő február 6-ik napjának d. e. 11 órája.

Kórház épités és kutak furása Szikszón. Abauj-Torna vármegyei Szikszó község előljárósága kórház épitését és artézi kutak furását határozta el és e célból a vármegyétől és a belügyminstertől segélyt kér.

Városi épitkezések Karánsebesen. Karánsebes város legutóbbi közgyülése fontos városfejlesztési tervet fogadott el. Elhatározta egy ötven ágyas kórház létesitését 180,000 kor. költséggel, városi huscsarnok és hatósági mészárszék felállitását 30000 kor. és egy járványkórház létesitését 15000 kor. költséggel, elhatározta továbbá, hogy megváltja a város számára a törvényszéki épületeket 110,000 koronával, az uj törvényszéki palota számára 36,000, az uj állami főgimnázium számára pedig 30,000 kor. értékben telkeket vásárol, a Temes folyót szabályozza és több utcát aszfaltburkolattal lát el 25,000 kor. költséggel. Fedezetül a város 400,000 korona amortizációs kölcsönt vesz fel. Engedélyeztetett két uj gyártelep (fa- és kőipari gyár) létesitése.

A szepsi-i szolgabirói hivatal épitésével Abauj-Torna vármegye közgyülése Czmár Ede kassai épitőmestert bizta meg 40720 kor vállalati összeg mellett.

Utépitési munkák Komárom vármegyében. A kereskedelemügyi minister egymillió korona államsegélyt biztositott Komáromvármegye utainak rendezésére és részbeni kiépitésére. Ezen összeget 1909. évtől 10 éven át 100.000 koronás részletekben fogja folyósitani a kormány.

Munkásházak épitese Verpeléten. Hevesvármegye törvényhatósága 97 munkásházat fog épittetni Verpelét községben és e célból 160.000 korona kölcsönt vesz fel.

Trencsen város csatornázása. Trencsén város közgyülése a város általános csatornázásával Fried és Adorján budapesti céget bizta meg 500.000 k. vállalati összeg mellett.

Községház épités Velence községben. Fejérmegyei Velence község előljárósága 20.676 kor. 42 fillér költségelőirányzattal községházat épittet és arra január 27-ik napjának d. e. 10 órájára árlejtést hirdetett. A hivatalos pályázati felhivást lapunk mai számának hirdető részében tettük közzé.

A nagykárolyi városi közkórház vizvezetéki és csatornázási munkálataival a város tanácsa Tóth Ferenc budapesti céget bizta meg 3081 kor. 30 fillér vállalati összeg mellett.

A nagykőrösi villamosmű épitésére beérkezett ajánlatok közül Bánó László városi szakértő javaslatára a tanács a Siemens-Schuckert müvek ajánlatát terjeszti jóváhagyás végett a közgyülés elé.

Fővárosi hirek.

Uj iparengedélyek: Harmincz M. Mihály épitőmester, IV., Veres Pálné-u. 19., Gremsperger József épitőmester, Kispest, Kisfaludy-u. 30., Stefán Jakab kőmives mester, VIII., Óriás-u. 2, Stulcz Ferenc kőmives mester, VIII., Hunyady-u. 33., April y Lajos és Szakmáry Károly kőfaragó mesteri cég, VI, Vágány-u., Fischer Ignác kisebb kőmives iparos, I., Gyula-ut 5., Vonnák János kisebb ács iparos, X., Gergely u. 14.

Somló Bernát festő és mázoló cégnek lapunk mai számában megjelent hirdetésére t. olvasóink figyelmét felhivjuk.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem“ átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, műszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

A Magyar Keramiai-Gyár Részv.-Társ. Budapesten
Iroda: VIII., József-körut 14. Telefon 52—74.
Keramit- és téglagyár: X., Óhegy. Telefon 53—09.
Ajánlja Rost Ottó mérnök és a keramit feltalálójának személyes vezetése mellett gyártott KOCSI-ÚT, JÁRDA és UDVAROK burkolására kitünően elismert
keramit köveit és keramit-lapjait,
közönséges fali, üreges, tartány-boltozó (ravers), ék, padlás, burkoló és sajtolt kémény-tégláit.
Kivánatra a keramit-burkolással járó munkálatok is elvállaltatnak.
Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

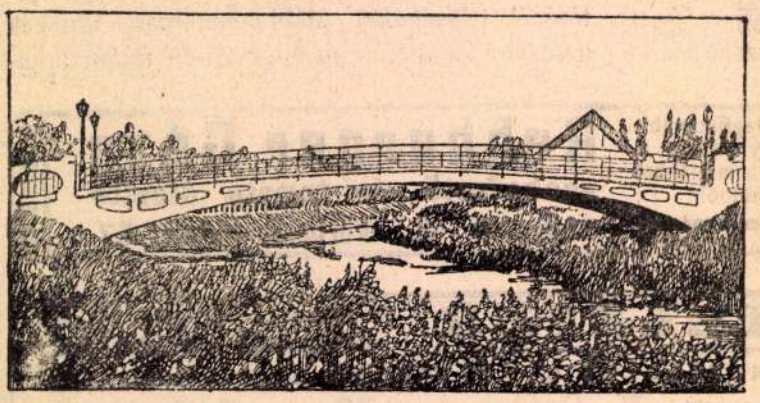

RELLA N. ÉS UNOKAÖCSCSE
Budapest, IX., Üllői-ut 25.
fld. 4. TELEFON 69—77.
Beton és vasbeton
Gyári, gazdasági és mindennemü magasépitési vasbeton födémek, viztartányok, vizierőművek, hidépités, csatornázás stb.

Király Sándor

1966 OKT 11

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

ESTI HÍRLAP

KIRÁLY SÁNDOR festőművész kiállítását ma 18 órakor nyitják meg Szegeden a Kárász utcai bemutatóteremben.

Király Sándor építész

Nagykanizsa, sportfürdő

Tér és Forma, 1933 VI. 322

M. D. U.

KIRÁLY Sándor építész hallg.

a Rákóczi út és a hövelség utca sarkan a volt Divatcsarnok Telké-nek beépítését tervezi (diplomatérv)

Gárdonyi Jenő: Toronyszálloda, uj üdülőtelep, sportpálya
Érdekes témákat dolgoztak fel a végzős épitész hallgató

Magyar Nemzet 1962. julius 18. 3.1.

Király Sándor M.D.K.

Az architekturával kapcsolatosak Zománc,beton,
müanyag és vakolat kisérletei.
"Nő galambbal" zománckép.
Időálló müanyag vakolatra készült "Női fej"-e
A kiállitást Fekete György belsőépitész rendezte.

Vajna Éva: Király Sándor kiállitása

Magyar Nemzet 1963 április 18. 4.l.

MDK

Király Sándor mérnök

Készitette a terveket a nagykanizsai vágóhid átépitéséhez és a hütőberendezéshez.

Vállalkozók Közlönye, 1909.jan.6. 8.1.

Király Sándor M.D.K.

A vizuális kultura terjesztésére alakult és ennek 4 évi munkáját az Iparművészeti Főiskolán bemutató munkaközösség tagja

Sárvári Mária: Uj tudomány, amely megtanit látni

Magyar Nemzet 1964. junius 21 8.1.

M.D.K.

Király Sándor, városi mérnök

elhesztette a nagykanizsai jéggyár és vágóhíd tervét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

jan. 13. sz. 8. old.

M.D.K.

Király Sándor, nyíregyházi építész

Adorján Jánossal körösen terveri a Nyíregyházi Általános Hitelbank" szerházát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

márc. 27. sz. 12 old.

Nagykanizsa

Strandfürdő, Király Sándor

Tér és Forma, 1933 VI. 322

Király Sándor, építész — MDK

A Rákóczi útaj Szövetség utca sarkán lévő telekre tervezett épületet.

— : Üregtoronyház a Martinelli téren 1. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. júl. 16.

MDK

Király Sándor müsz.tan.

Az uszó- strandfürdökről számol be a Városépitésügyi Törvényalkotás c.k.-ben.

Dr.F.G.: A városépités időszerü kérdései

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1932 14.l.

M.D.K.

Kiváry Sándor
festő.

Az Építőmű vész Szövetségben
rendezett tárlaton szines zománc
képeivel szerepel.

Rácz György: Új murális műfajok
Élet és Irodalom, 1965. jul 10 - 9 lap.

MDK

Király Sándor

Kompozició, szövött gyapju, repr.

Textil falikép 68. Kiáll. az Ernst Muzeumban 1968.

Király Sándor
iparművész

M.D.K.

Szegeden a Lépcsanok Vállalat helyiségeben volt zománc, szőnyeg és grafika kiállítása.

—: Kiállítások

Művészet, 1968. október - 19 kep.

Király Sándor festő

Kiállítása nyílt Szegeden a Képcsarnokban

Szocialista Művészetért 1968 XII.

MDK

Király Sándor

Textil falikép 68.

Kiáll. az Ernst Múzeumban, 1968

KIRÁLY Sándor épitész a tiszalöki templom terve-
it készitiel 1882-ben, amelyeket az Egri
Érs.Gazd.Lltár őriz /Tervj.173./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Király Sándor

Kiállitási hir

Müvészet 1968 okt.p.19.

Király Sándor
festő

M.D.6

Képein zománcot égetvén fém-
lapokra; vas és rézdombonTásokra
geometrikus szinmezőket hozíletre.

Déri Endre: Király Sándor kiállítása
Művészet, 1969. január – 40 lap

Király Sándor
festő

M.D.

Kiállítása bemutatta tűrzománc
képeit, grafikáit, keramiáit, falszőnye-
geit.

Dér Endre: Király Sándor kiállítása
Művészet, 1969. január – 40 kap

Király Sándor
festő

M.D.V.

Több irányban foglalkozik a művészetekkel. Grafikával, gobelin szőnyeggel valamint kerámiával kísérletezik a művész.

Dvorszky Hedvig: Király Sándor kiállítása.
Művészet, 1967 április – 45 kap.

Király Sándor

„Faliszőnyeg" Repr.

Tiszatáji Szegedi 1968. XII. 1157.

Király Sándor
festő

Szegeden kiállítása volt 1968-ban.
A valóságtól kiindulva absztrahál.
Faliszőnyeg, kerámia, zománcábrázolás,
grafika szerepeltek a kiállításon.
Szegedi származású műrész. Bp. en él, a
Iparműrészeti Főiskolán oktat.
Szekesi Zoltán: Király Sándor tárlata Szegeden
Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 1161–1162.

Király Sándor
festő

M.D.K.

Szegeden a Képcsarnok Kiállító-
termében mutatta be mű-
vészetünk ujabb állomásáit je-
lentő művert.

Dr Orszky Hedvig: Király Sándor kiállítása
Művészet, 1969. április – 45 lap.

Király Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1968 OKT 10

KIRÁLY SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZNEK, az Iparművészeti Főiskola tanárának alkotásaiból kiállítás nyílik szülővárosában, Szegeden. A tárlatot a Képcsarnok Kárász utcai bemutató termében október 11-én, pénteken délután fél 6-kor Dér Endre, József Attila-díjas író nyitja meg.

102

Király Sándor

Szerepel Salpótarjánban az
I. Orsz. Zománcművészeti
Biennálén

TV Hisadó
1971 V.1

Király Sándor

Szegedi születésű festőművész, az Iparművészeti Főiskola tanára. A Képcsarnok Vállalat rendezésében október 11 és 26 között Szegeden kiállítása volt. Grafikákat, textil-faliképeket, kerámia-plasztikákat és zongoraképeket állított ki.

Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 62. l.

Király Sándor

Szerepelt az októberi Ernst Múzeum-i kiállításon.

Textilfalikép 68; Ipari Művészet, 1968. 5-6.sz. 62.l

Király Sándor

nevét a hurrolt, illetve szövött textiltechnikával foglalkozó iparművészek között említi

Katona Imre: Modern iparművészetünk néhány kérdése. Művtört.Ért. 1970. 4.sz. 278-283. l.

282. l.

Király Sándor

ZS.M.: "Fiatal képzőművészeink francia szemmel" c. beszámolójában közli, hogy Georges Boudaille a Les Lettres Francaises egyik januári számában a magyar és román avantgarde festészetről és szobrászatról ir, s felsorolja az itt tartózkodása alatt megismert művészeket, s méltatja müveiket. Öt évvel ezelőtt járt nálunk és a közelmultban részt vett egy képzőművészeti szümpozionon Budapesten, amikor az ifjabb művésznemzedék tagjait kereste fel. A felsoroltak között szerepel a művész.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 3o.
XV. évf. 5. sz. 7. lap

KIRÁLY SÁNDOR FESTŐ

FÁBIÁN LÁSZLÓ: MIN DOLGOZIK MA KIRÁLY SÁNDOR FESTŐ-MŰVÉSZ, A SZINTÉN TANÁR?

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1995/2, 31-37

részint az előzmények, részint a
rágzás felé. Mindehhez kitünő ala-
végzett egyetemi tanulmányai, első-
rofesszor volt rá nagy hatással.
agas iskolája ekkor Németország-
e minden nagy egyetemén jeles mes-
attak. Elméleti és módszerbeli
lkotással való szoros kapcsolat
egyetemi mühelyeket. Ez a ket-
kkor még nem volt ilyen termé-
ta Gombosit. Mindig közel állt
udta szólaltatni a müvet, csak
kozott, ami uj eredményeket igért.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1968 DEC

1021

Király Sándor

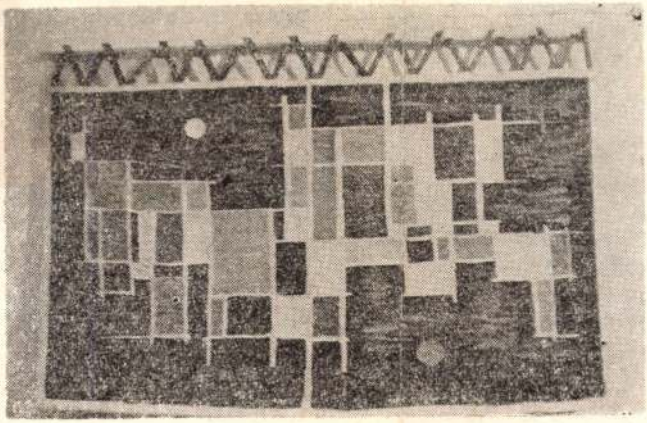

KIRÁLY SÁNDOR: FALISZŐNYEG

— Érdeklődésem olyan sokoldalú, [illegible] aligha. Irodalomtól az atomfizikáig minden foglalkoztat. Különösen ez utóbbi. A kvantummechanika alapegyenletének számító pszí-függvény fizikai jelentését legalább olyan nehéz értelmezni, mint bármely nagy világirodalmi teljesítményt.

—?

— Elismerem. Noha példaképem a reneszánsz embertípus. Ma annak megközelítésében csak az amatőrségig juthat el az ember. Specializálódtunk.

—?

— Természetesen ennek ellenére: vannak. De mert tisztában vagyok némiképp a valószínűség törvényszerűségeivel, [illegible] alkotás. Nagyon nehéz létrehozni. De ha van erő hozzá, a következő lépés az lenne, hogy megpróbálja művé formálni.

—?

— El még nem késtem. De már nagyon sokat mulasztottam.

—?

— Talán. Esetleg.

1965 JUN 26

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Király Sándor

ESTI HÍRLAP

Üvegcserép a falon

1021

Mi a murális művészet

Érdekes, újszerű kiállítást láthatunk a Magyar Építőművészek Szövetsége Puskin utcai székházában. *Új törekvések a murális művészetben* címmel több fiatal képző- és iparművész: *Király Sándor, Kátay Mihály, Fóth Ernő, Simon János és Szabady Veronika* mutatja be épület- és kertdíszítő kompozícióit. Kísérletnek nevezik munkájukat, mert Magyarországon eddig alig használt anyagokat — zománcot, tufát, olvasztott üvegcserepet — is felhasználtak.

Napjainkban, amikor futószalagon készülnek az épületelemek, kevesebb mód nyílik az épületek díszítésére, mint régebben. Pedig a modern ember igényli a színes, tetszetős falfelületeket. A kiállítás bizonyítja, hogy a díszítő elemek is alkalmazkodni tudnak az új követelményekhez, a gyors munkaritmushoz.

— Kiállításunk célja — mondja Király Sándor, az Iparművészeti Főiskola tanára —, hogy szorosabb kapcsolatot teremtsünk a képző- és építőművészek között, és a mai ember ízlésének, igényének megfelelő épületeket hozzunk létre. Amennyiben tervünk valóra válik, a *Magyar Zománcipari Vállalattal* közösen megkezdjük olcsó, könnyen kezelhető, esztétikus épületdíszítő elemek gyártását, amelyek sajátos színt, hangulatot adnak az épületeknek:

h. m.

…n jegy elkelt a Széchenyi
(MTI fotó — Fényes felv.)

A Népstadionban vasárnap sorra kerülő *Magyarország—Olaszország* labdarúgó-mérkőzés a huszonhatodik találkozó lesz a két ország legjobbjai között.

Az eddigi 25 magyar—olasz találkozón a mérleg az azzurrik számára kedvezőbb, mivel 11 mérkőzést nyertek a 7 magyar győzelemmel szemben és 7-szer döntetlen volt az eredmény. A több olasz győzelem ellenére, a gólarány a magyarok javára mutat, 46 magyar gólra az olaszok eddig 45-öt lőttek.

Hosszú éveken át az olasz válogatott volt a magyar labdarúgók elsőszámú „mumusa", hiszen 27 esztendőn

KIRÁLY SÁNDOR:
„Látomás"

Fk.: Tóth Pál István

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KIRÁLY SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. FEBRUÁR 25-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
SZÉKELYHIDI ÁGOSTON
MŰVÉSZETI ÍRÓ

MEGTEKINTHETŐ
1988. FEBRUÁR 25.–MÁRCIUS 5.

KÉP CSAR NOK

MEDGYESSY TEREM
DEBRECEN
VÖRÖS HADSEREG ÚTJA 31.

Képeimmel a világban rejlő ellentmondásokat szeretném bemutatni, s mivel a szép és a csúf, a régi és az új egyszerre része életünknek, ezért a vásznon is többféle elem és történés van jelen. Ennek érzékeltetésére használom a fotószerű montázselemeket is. A festményeimen szereplő archaikus elemekkel arra akarom figyelmeztetni a nézőt, hogy a régi korokban, létrehozott kimagasló alkotások örök értékek, amelyeket a ma emberének nem fölülmúlnia, hanem megőriznie kell.

Király Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Király Sándor

MAGYAR NEMZET

1965 JUL 31.

4

1021

Új törekvések a murális művészetben

HARMADSZOR KELLETT MEGHOSSZABBÍTANI az építőművészek székházában rendezett *Új törekvések a murális művészetben* című kiállítást. Érdekes és biztató, hogy a Magyar Építőművészek Szövetsége és a Magyar Képzőművészek Szövetsége közösen, a nyilvánosság előtt keresi a társművészetek tényleges társulásának régi kérdéseire a korszerű feleletet. Ezek sohasem voltak könnyű kérdések, és csak kevésszer sikerült hitelesen megfelelni rájuk. Az igény ma is itt sűrűsödik körülöttünk a levegőben.

E sorok írója a közelmúltban egy új balatoni üdülőszállóban töltött néhány napot. Az étterem-pavilonban a tervező szerencsés kézzel csupán függönyökkel választott el egy bárhelyiséget, ahol esténként hangulatos zene mellett szívesen gyűltek össze a vendégek. Az ilyen teremben, ahol a falaknak, falsíkoknak a többi közt hangulati funkciójuk is van, könnyebben megérthető a murális művészeti formák jelentősége.

Nem kellett hosszú nyomozás hozzá, hogy kiderítsük: az egészében jó érzékkel megkomponált helyiségben — a rosszul kiválogatott bútoroktól eltekintve — a kifejezetten kellemes benyomást keltő függönyöktől bezárt negyedik, kiáltóan csupasz fal elkedvetlenítő hatással volt reánk. Nem azért, mert csupasz volt, hanem mert észrevétette, hogy az.

Hamarosan megérkezett a zsüri, hogy az épület egyéb képzőművészeti formáit megtekintse, és kiderült: eredetileg erre a falra valamilyen fémdomborítást terveztek, ami — talán szerencsére — nem készült el. És az is világossá lett, hogy most már a zsüritagok legteljesebb szakértelme és érdeklődése mellett is csaknem lehetetlen olyan képzőművészeti megoldást javasolni, amely mindenestül megfelelne a hely követelményeinek. Megálmodni ezerszer könnyebb lett volna, mint most *hozzáálmodni*.

Tudott dolog, hogy a művészi jelleg — egy épületnél is — a tényleges használati célon túlmenő esztétikai eszközökkel valósul meg, de csakis akkor, ha ezek az eszközök az eredeti rendeltetést sugározzák, annak tökéletes betöltését segítik elő. Az építészet legsajátosabb kompozíciós elemei — mindenekelőtt a modern architektonika —, maguk is kifejezhetik az esztétikai célt, egyesek szerint szerencsés esetben, mások szerint csak a gyakorlatilag soha meg nem valósuló ideális határesetben. Véleményünk szerint olykor ki is fejezik, más helyzetekben azonban ma is áhítják a társművész közreműködését. Hogy szobrászét, vagy festőét, ötvösét, esetleg olyasvalakiét, akinek az alkotó technikáját és kifejezésmódját még nem anyakönyveztük, az másodrendű kérdés. A lényeg a társulás mindenkor legjobb módszereinek kutatása, a termékeny együttműködés lehetőségeinek feltárása. Sőt, még csak nem is a társulás, az együttműködés maga, hanem az a modern építészet, amely — »anya«-művészethez illően — a kor látókörébe emeli valamennyi ismert vagy még csak születőben levő gyermekét.

ILYEN ÉS EHHEZ HASONLÓ ESZMÉKEN meditálhat a látogató, miközben a tudatosan szerény, szinte műterem jellegű kiállítást tanulmányozza. És a mi feladatunk sem lehet más, mint felfedezni és az érdekeltek figyelmébe ajánlani, hogy jó néhány tehetséges, szándékát illetően mindenképpen ifjú művész — szám szerint tizennégy — különféle mozaik, zománc, alumínium, tufa, samott stb. anyagok alakításával, igen változatos technológiával azt a határozott célt tűzte maga elé, hogy bekapcsolódik az építészet eredendően kettős, a használatot és az eszmei kifejezést egyaránt szolgáló feladatkörébe.

Király Sándor és *Kátai* Mihály réz- és vaslemezek felhasználásával készült színes, részben relief-szerű zománcképei, nagyon hatásosak. *Miskei* László olvasztott üvegmozaikjai, még egyszerű anyagmintái is, már pompás színskálájukkal megragadóak, amellett sikeresen utalnak a nagyobb felületű kompozíciós lehetőségekre.

Azután láttunk hőkezelt tufabetont, amelybe fúróberendezéssel vésett motívumokat a művész, samottmunkákat, érdekes kerti figurákat, vázákat és rácsokat, játszótéri mászókákat (*Szabady* Veronika, *Simon* János), metlachit-kompozíciót, sőt még egy — ebben a formában erősen vitatható — eloxált alumíniumdekorációt is; és sok-sok anyagmintát, amelyek mind a változatos anyagfelhasználás szín-, struktúra gazdagságát bizonyítják. Tehát a nagy lehetőséget, amely pillanatnyilag fontosabb, mint az, hogy a kiállítottakban vajon próbálkozással, kísérlettel, vagy kiérlelt művel állunk szemben.

A SZAKMAI VITA, amelyet *Rácz* György építész számos gondolat-ébresztő utalása tett eredményessé, igen aktuális gyakorlati kérdés körül gyűrűzött. Valóban: ha a kompozíció történetesen nem freskó, sgraffito, intarzia, tehát nem hitelesített műfaji, illetőleg technikai-művészeti kategória, de sikeres és bevállik, miért ne lehetne besorozni a két ezrelék hatáskörébe? Vagy akadály lehet-e, hogy egy kerámia-alkotás, amennyiben építészeti vonzódású, anyagi elismerésben részesüljön, és a helyére kerüljön akkor is, ha fizikailag nincs az épülethez vagy a talajhoz kötve?!

Egyértelmű, mégis nyitott kérdések ezek, s megoldásuktól nem kevesebb függ, mint a megrendelés. Ez pedig jóval több, mint néhány nemes szándékú művész egzisztenciája; ez a művészi kifejezésmódjában nem korlátozott, hanem teljességre törekvő építészet ügye.

A murális művészet kérdései fontosak, közérdekűek — döntsük le az előtte álló falakat.

Balog János

A. N. Koszigin távirata Kállai Gyulához

KÁLLAI GYULA elvtársnak,
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének,
Budapest

Tisztelt Kállai elvtárs!

Fogadja szívből jövő üdvözletem abból az alkalomból, hogy megválasztották a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökévé. Kívánok Önnek sok sikert e magas tisztségben végzett munkájához. Kifejezem mély meggyőződésemet, hogy a Szovjetunió és Magyarország között kialakult jó viszony, testvéri barátság és együttműködés a jövőben is fejlődik, népeink javára a béke és a szocializmus érdekében.

A. N. KOSZIGIN,
a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke

Újabb tiltakozások az amerikaiak vietnami provokációi ellen

Az Országos Béketanácshoz mind több és több békegyűlésről küldenek táviratot az ország különböző helységeiből a gyűlések részvevői, s felemelik tiltakozó szavukat az amerikaiak vietnami agressziója ellen. Minden táviratban együttérzésükről biztosítják a tiltakozók a szabadságáért és függetlenségéért harcoló vietnami népet.

Tiltakozó táviratot küldtek az Országos Béketanácsnak a hevesi járás kisiparosai, az egri mezőgazdasági szakmunkásképző iskola tanárai, a mikebudai pedagógusok, a Központi Fizikai Kutató Intézet dolgozói, Szegedről a nyugdíjasok, Monorról az állami gazdaság munkásai. Bükkösdön is békegyűlés volt, s Vértesen a Vörös Sarok Termelőszövetkezet tagjai, Monostorpályiban, Kápolnán a község lakói, Baján az erdészek, Szarvason a gépjavítóállomás munkásai, Érsekvadkerten a Hazafias Népfront munkatársai, Baktalórándházán a földművesszövetkezet tagjai, Sarkadon a kisiparosok, Kazincbarcikán a pedagógusok, Pécsett a Kőolajipari Vállalat dolgozói, Biharkeresztesen a járás asszonyai és lányai tiltakoztak a vietnami agresszió ellen.

Ma kezdődik a Nemzetközi Pen kerekasztal-konferenciája Bledben

A Nemzetközi Pen idei világkongresszusát Jugoszláviában — az ottani négy Pen-központ kezdeményezésére —, Bled városában tartják. A rendezvény védnöke Joszip Broz *Tito*, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnöke.

Július 1-én és 2-án a Nemzetközi Pen végrehajtó bizottsága ülésezett. A végrehajtó bizottság pénteken Arthur *Millert* választotta meg a Pen elnökévé. A szombaton kezdődő többnapos kerekasztal-konferencián a világ számos országából mintegy 90 nemzeti Pen-centrum képviseletében több száz író, költő, irodalomtörténész, esztéta vesz részt. Hazánkat a Magyar Pen Club elnöke, *Sőtér* István professzor, valamint *Boldizsár* Iván, *Illyés* Gyula és *Váci* Mihály képviseli. A tanácskozásokon — megfigyelőként szovjet írók is részt vesznek.

A konferencia témája: »Az író és a jelenkori társadalmi viszonyok«.

A bűncselekmény oka: az ellenőrzés hiánya

A Fővárosi Bíróság elnökének nyilatkozata a közvagyon elleni bűncselekményekről, a büntetések mérvéről és a feljelentési kötelezettségről

A társadalmi tulajdon elleni bűncselekmények számának alakulásáról, a bíróságok munkájának néhány tapasztalatáról nyilatkozott dr. *Patkós* Lajos, a Fővárosi Bíróság elnöke az MTI munkatársának. Elmondotta, hogy az elmúlt évben a főváros területén működő bíróságok 3560 személyt ítéltek el társadalmi tulajdon elleni bűntettek miatt és a bíróilag megállapított kár összege ezekben az ügyekben összesen 14 millió forintot tett ki. *A statisztikai adatok szerint a közvagyon dézsmálóinak száma némileg emelkedett, az okozott kár összege azonban 6 millió forinttal csökkent.* A nagyobb károkozás ma már ritkábban fordul elő, s a bírói gyakorlatban — szerencsére — fehér holló számba megy a 200 000 forintnál nagyobb kárt okozó [illegible]zaélés.

ellenőrző beosztások egykézben egyesítése. A legjellemzőbb erre a VI. kerületi Lakáskarbantartó Ktsz esete, ahol *László* Tamás, a padlóburkoló és parkettarészleg vezetője egyszemélyben volt a megrendelések felvevője, a költségvetés elkészítője, a kivitelezési szerződés megkötője, a levelezés lebonyolítója, az anyagbeszerző, sőt a munkások bérének megállapítója is. Nem csoda, hogy a csoportvezető a ktsz cégére alatt saját zsebére valóságos magánvállalkozást szervezett és 75 000 forint jogtalan haszonra tett szert.

— Bíróságaink, a törvény előírásainak megfelelően, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetik a társadalmi tulajdon fosztogatóit. Ha a bün[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Király Sándor

1963 APR 18

1021

Király Sándor kiállítása

Király Sándort főként mint belsőépítészt ismerik. Lapunk nemrég írt hosszabb cikket a művész színelméleti kísérleteiről, amelyeket a belső terek, kiváltképpen az üzemi műhelyek célszerű festése érdekében végez munkatársaival. A *Fényes Adolf-teremben* rendezett tárlaton ilyen jellegű munkái mellett főként festményeket állított ki. Figurális kompozicióiban a monumentális falidszítő-művészet módozatait keresi, városábrázolásai pedig érdekesen mutatják be szemléletének fejlődését a konstruktív realizmustól a kubista és az absztrakt dekoratív összefoglalásáig. Győri képeiben — utcarészletek, műhely- és hajóábrázolások — a forma és tér dinamikája dominál; a nagyvárosi házrengeteget megörökítő kompozicióri viszont a sommázó képi beszéd jó példái. A fiatal művész — aki egyébként az Iparművészeti Főiskola tanára — jártas az ipari formatervezés problémáiban; hivatásszerűen foglalkozik az új anyagok felhasználásával az építészetben.

—a—

Francia parasztok ultimátuma:

Ismét eltorlaszolják az utakat!

Párizs, április 18.

Léderer Frigyes, az MTI tudósítója írja:

Franciaország különböző vidékein ismét tüntetnek a kistermelők. A takarmány drágulása miatt a tej felvásárlási árának emelését követelik. A kistermelői szervezetek tanácsa szerda esti ülése után ultimátumot intézett a kormányhoz: *ha május 1-ig nem teljesítik a parasztok követeléseit, eltorlaszolják az utakat és a vasúti pályatesteket.*

A tejárak körül kirobbant elégedetlenségnek mélyebb okai vannak. A kormány egész mezőgazdasági politikájával a nagybirtoko-

1021 Király Sándor kiállítása

Érdekes kísérletek eredményéről számol be *Király* Sándor kiállítása a Fényes Adolf-teremben. A fiatal festőművészt leginkább az építészet és a festészet közös problémái érdeklik. Munkáinak nagy része az építészet keretei közé illeszkedik, illetve annak szolgálatára készült. Foglalkozik a »színdinamika« időszerű kérdéseivel, vagyis a mindennapi környezet — gyár, egészségügyi és szociális intézmények, lakóházak — színben való kialakításával.

Az architektúrával kapcsolatosak zománc, beton, műanyag és vakolat kísérletei is. Itt már nemcsak a szín, hanem a felület kezelése, a struktúra és az artisztikus megjelenítési mód is érdekli. A zománc megmunkálása már régebben foglalkoztatja Király Sándort. Megfelelő technikai lehetőséget a Zománcipari Művek kutató laboratóriuma biztosít, hogy az anyagban levő művészi értékek kibontakozhassanak. Ennek egyik sikerült bizonyítéka *»Nő galambbal«* zománcképe, amely konstruktiv formalátásról és határozott színkezelésről vall. Időálló műanyag-vakolatra készült a rendkívül artisztikus hatású *»Női fej«*. Ez is bizonyítja, hogy a fiatal művész nemcsak ornamentális, dekoratív jellegű művek, hanem figurális ábrázolások alkotásában is otthonos. A kutató hajlamú Királyt érdekli, hogy az anyagok szerkezetének tulajdonságai mennyiben függnek össze alakíthatóságukkal. Ezért számos kísérlete mellett a textillel is próbálkozik. Szőnyegterveiben megfelelően érvényesül a lágyabb, melegebb hatású anyag másfajta komponálási igénye.

Szellemében igyekezett azonosulni *Fekete* György belsőépítész rendezése, a kiállított alkotások építészeti jellegével. Ritmusban tartott fekete-fehér léc- és táblarendszere megfelelő alapot szolgáltat az érdekes színes anyaghoz.

Vajna Éva

vállalatok és a sz
együtt mutatják b
nyeiket. *Harmincn*
ben sorakoztatják
kok ezreit, a műkö
ket és egyéb mo

MAGYAR NEMZET
1963 APR 18
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar bány

Az indiai *Singa*
nya Társaság tav
közi versenytárgy
tett India délkeleti részén,
Kothagudium város melletti

Lakásfestés, mázolás, tapétázás

leszállított egységáron
kívánt időpontra
megrendelhető
a

MINŐSÉGI SZOBAFESTŐ

NIKEX útján a magyar *Bá-*
nyászati Aknamélyítő Trösz
is benyújtotta ajánlatát. A ver-
senytárgyalás *nagy magyar*
sikert hozott: a társaság a 1
millió forintos magyar aján-
latot találta a legelőnyösebb-
nek, műszakilag legmegfele-
lőbbnek, s az aknák építésével
a magyar vállalatot bízta meg.
Ez az első eset, hogy a magyar
ipar és külkereskedelem —
megelőzve tekintélyes nyugati
cégeket — megbízást kapott
külföldi bányaépítésre.

Az Aknamélyítő Tröszt már
hozzákezdett a két, egyenként
220 méter mély, hat méter át-
mérőjű akna megépítésének

Király Sándor
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

JÖVŐ MÉRNÖKE
1963 MÁJ 19

Király Sándor kiállítása a Fényes Adolf teremben

1957-ben kapta meg diplomáját az Iparművészeti Főiskolán. Jelenleg ugyanennek az iskolának a tanára, és így gyakorlati és elméleti téren járul hozzá a fiatalok neveléséhez.

Piktúrája, amin erős konstruktív törekvések nyomai látszanak, Barcsayt és Kmettyt idézik. Kevés kiállított táblaképei *azonos témák érdekes feldolgozása*, ahol a természetes látvány-élmény az uralkodó, a leegyszerűsített kompozíció mellett. (Pesti háztetők I—IV.)

Művészi törekvéseinek fő iránya mégsem a festészet felé mutat, hanem *a képzőművészet és az építészet egymásrahatásának időszerű kérdéseit kutatja.* A korszerű építészeti megoldások keretei közé kíván harmonikusan illeszkedő *képzőművészeti alkotásokat komponálni.* A modern építészet szerkesztő elvéből természetesen következik *a burkolati felületek legváltozatosabb anyagbeli és művészi kialakításának szükségessége, ezért törekvéseiknek megvalósításához új anyagokra van szüksége.* Zománcozott fémlemezei, plasztikus beton, műanyagfestékek és vakolat díszítései, sok új alkalmazási lehetőséget adnak a tervező építészeknek.

Ornamentikájára a mértani, állati, növényi és absztrakt formaelemek a jellemzők. A művész ízlésére és mértéktartására vall, hogy *nem esik a modernkedés bűvöletébe, nem a formalizmus üres, hatást kereső eszközeivel dolgozik, hanem díszítő elemei mindig a jó ízlés határain belül maradnak.* (Terelőfal kompozíció I—II.)

Kutató kedve nem elégszik meg az említett anyagok felhasználásával, hanem kompozíciós elképzeléseit, színbeli gondolatait a lágyhatású szőnyegekbe is szívesen átülteti. (Faliszőnyeg kompozíció I—V.)

Király Sándor nem állt meg az eddig elért eredményeknél. Munkalélektani hatásokra felépített térszínezési kísérleteit több termelő üzemünkben már eredményesen megvalósította.

Karácsonyi István

a | a fasiszták Sopronkomdán.

— he. —

UBAI

R LONDON FÖLÖTT

arányokat megváltoztató magas
sabban fogalmazva: fölfoghatatla
esélték, hogy olyan lehetetlenü
ie Londonból is lehet Londonb
irországon a peremvidékről Pest
például Székesfehérvárról Buda
személyvonaton.

ől furcsa képzetem támadt. A
an volt, mint gyöngyökkel, ezüs
tett, óriásméretű parasztszokny
ünk fölötte, és ahogy lassan kö
ünk, nemcsak a fények éjszaka
város, de olvasmányélményein
hemzét, hogy tájékozódjak. Ner
rémlett bennem a Lordok Háza
valóságos épület helyett inkáb
nosolyognom kellett. Nálunk, a
vezik Lordok Házának, ahol az
úgynevezett „nagy fejek" szák-
t ötvenért bablevest lehet enni
ltet; ahol az üveg alján maradt
hakespeareibb dolgokat lehet
az igazi Lordok Házában.

osnak tetszik, de több annál!
enféle ideológia nélkül is leple-
köznapi gőze, a kanálzörgés, a
edeti ellen. Két Lordok Háza
egymás mellett a földtekén. S a
llantva tapasztalhattuk, hogy
szokta kikezdeni az idő, hanem
etik, az eredetit.

agamra. Micsoda fölösleges pa-
mélkedés folyton. Mint valami
itika leselkedik rám. Nem csu-
nat, de még az ilyen felszíne-
Mért nem tudok megszabadulni
tetlenségeket szül a világban, s
zerelem okoz csak annyi izgal-
t, sőt szerepekre is ez tanítja
nem úgy vagyunk-e már ezekkel
golok a Lordok Házával? Nem
osan hagyománytisztelők?

1021

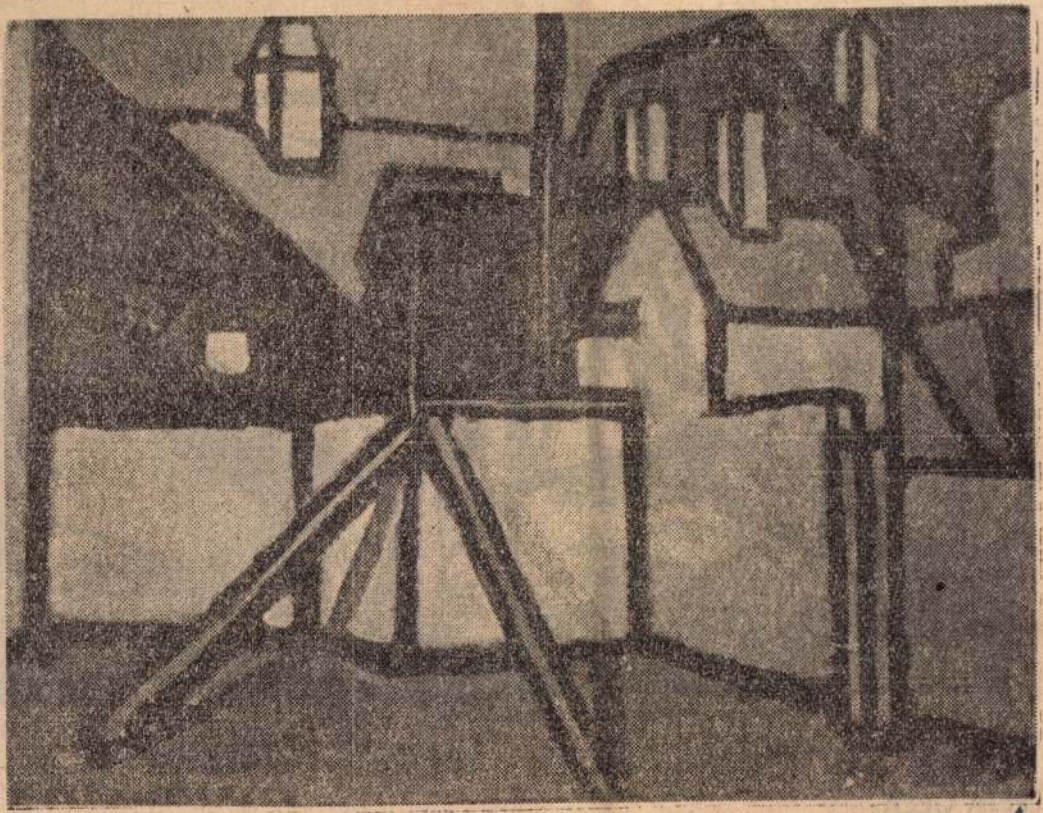

Király Sándor kiállításáról: Városi táj

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 MÁJ 17

Bálványos H. Dezső: Táj (lino)

FÉJA GÉZA:

Vallomás Laczkó Gézáról

Király Sándor: Házak – Maisons – Дома

Király Sándor

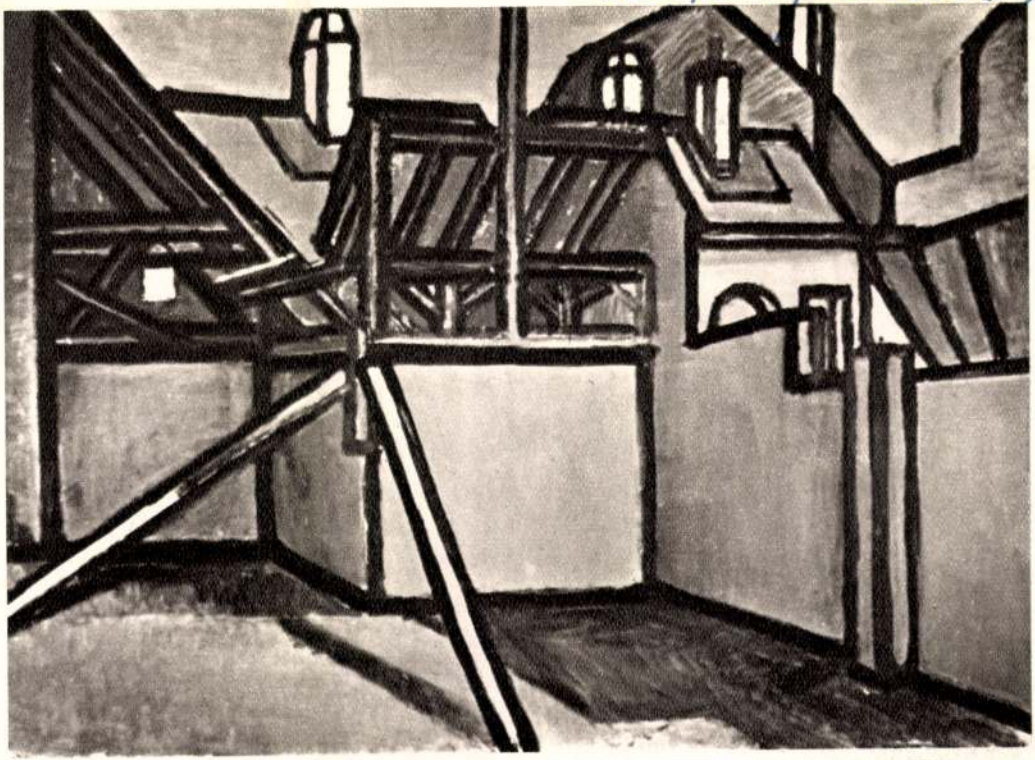

Műveiget 1963 jul

1/1

Takáts Gyula: Nádaratás után – Après la coupe des roseaux – После срезки камыша

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1991 OKT 11

— **Kiállítás a Képcsarnok boltjában.** Király Sándor szegedi származású festőművész alkotásaiból kiállítás nyílik ma, pénteken délután fél 6 órakor a Képcsarnok Kárász utcai klubjában. Megnyitó beszédet mond Dér Endre József Attila-díjas író.

Király Sándor kiállítása

A szegedi származású *Király* Sándor, a Budapesti Iparművészeti Főiskola adjunktusa 1957-ben kapott diplomát. Mestere Z. *Gács* György és *Mihálty* Pál volt; mindketten a műfajok egész skáláján „játszó", kísérletező kedvű művészek. Király is kutató, szenvedélyesen kísérletező alkat, aki szakmai körökben nagy feltűnést keltett optikai, színelméleti kutatásokat folytat, s e kutatások lecsapódásaként járatlan utakon tör csapást. Képein — hazánkban kezdeményezően kísérletezve ilyen megoldással — zománcot visz rá fémlapokra; vas- és rézdomborításokra varázsol sajátos harmóniában összezendülő, merészen leegyszerűsített színmezőket, s az összevarratozott fémlemezek révén a modern építészeti formarendszerrel meglepő módon szinkronizáló képzőművészeti alkotásokat hoz létre, ezzel mintegy *társadalmi funkcióhoz* juttatva azokat.

Egy-egy téma hónapokig, évekig vonzza, így aztán a legváltozatosabb, a szobrászati, a festő — és iparművészeti jelleget egymásba olvasztó, különféle műfajú, *szintézisre* törekvő megoldások sorjáznak szorgalmas keze alól — meghitt hangulatú, padlástérből kialakított Rákóczi úti műtermének ösztönző légkörében. Az „ösztönző" jelzőt *szó szerint* kell értenünk, hiszen, ha e műterem ablakának szédítő magasából kitekint az ember Budapest házai fölé, azonnal meglelheti azt a naturális élményt, melyet dekoratív hatású kompozíciói népes rendjére ír át, lényegít művészetté Király; hol fémszerkezetet asszociálóan tömbös felületű, hol az írókázás kalligrafikus poézisét pókhálófinom vonalritmikával megidéző, gondosan érlelt alkotásokká. A rokonélmény-inspirálta motívumok hol varratozással összeillesztett, zománcozott fémlapokon, hol puhán-meleg színegyüttessel ékes falszőnyeg-költeményen, hol egyetlen lemezről folyamatos fejlesztéssel vésett, s olykor expresszív izgatottságú, olykor pedig éteri lebegésű, zenét időzőn cizellált dúcon fedezhetők fel.

Nem véletlen, hogy ezek az anyag szeretetében és bűvöletében fogant, változatos műfajú alkotások otthonosan illeszkednek bele egy-egy modern vonalú bútorokkal ékesített szobabelső graciőz formarendjébe. Mind tűzizománc-képei, s grafikái, mind kerámiái, s falszőnyegei a korszerű környezetalakítás egyre igényesebbé tételét munkálják, anélkül, hogy az egyediség, az alkotói szuverenitás jegyeiről le kellene mondaniok; anélkül, hogy az elvonatkoztatás fázisait *megelőző*, emberközeli alapélményt végképp megtagadnák s elfeledtetnék. S anélkül, hogy az új technika esetében kétségtelenül előtolakodó, harsányabb megoldások csábításának jottányit is engedne alkotójuk.

Király Sándor rendteremtő, az anyagok, a színek, s formák összhangját kutató művészete *városunkban fogant*, a művészt kezdeti lépéseinél ez a város dajkálta — méltán lehetnek eredményeire büszkék a puritánul tiszta értelmet s indulatokat hordozó alkotóművészet szegedi kedvelői.

Dér Endre

utazott el dr. Wittman Tibor egyetemi tanár, a József Attila Tudományegyetem Latin-Amerika történet[ével] lalkozó tanszékének [vezet]je kéthónapos, [ösz]tanulmányútra Bolí[viá]szegedi tudós még [Ca]elában és Caracasb[an] tat levéltári kutatá[sok]

1968 OKT 12
DÉLMAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A lottó nyerőszá[mai]

28, 35, 42, 51, [79]

A Sportfogadási és Igazgatóság tájékoz[tatása] szerint Nagyatádon, a Fegyveres Erők Klubjában megtartott 41. heti lottósorsoláson a következő nyerőszámokat húzták ki: 28, 35, 42, 51, 79.

[Ma reggel, a Haman Kató utcában] a motorkerékpáron közlekedő Palotás Kálmán Szeged, Gyergyói út 9/a szám alatti lakos. Súlyos sérülést szenvedett. Az ügyben a vizsgálat folyik.

Elefántok reggelije a Klauzál téren

Nyolc elefántjával, jegesmedvéivel és természetesen világhírű artistaművészeivel Szegedre érkezik az NDK hatalmas utazó cirkusza, az *Aeros Cirkusz.* Az október 19 és 26 között sorra kerülő vendégjáték első eseményeként október 19-én, szombaton délben a Klauzál téren találkozhatnak az érdeklődők az együttes nyolc elefántjával, ahol is reggelijüket költik majd el déli 12 órakor a hatalmas állatok. Október 21-én, hétfőn délelőtt 11 órakor pedig az egész együttes felkerekedik, és a Tolbuhin sugárút, Lenin körút, Széchenyi tér, Kossuth Lajos sugárút, Párizsi körút, majd ismét a Tolbuhin sugárút útvonalon — bemutatkozó felvonuláson — járja végig a várost. Az Aeros Cirkusz előadásait — a korábbi tervektől eltérően — az *Úttörő téren* (volt Kálvária tér) tartja, ahol naponta délután 3 és este fél 8 órai kezdettel mutatja be színes-látványos műsorát. Naponta reggel 9 és este 7 óra között állatbemutatót is tart a cirkusz.

Közlemények

x **Vasutas Művelődési Otthon** folyó hó 12-én este 20 órától reggel 4 óráig nagyszabású „Regruta bálat" rendez. Ktűnő zene és büfé. Minden kedves fiatalt szeretettel vár a Rendezőség. 82 121

x **Eszperantó nyelvtanfolyam** indul kezdők részére a Zamenhof Eszperantó Körben (Tolbuhin sgt. 14.). Jelentkezés október 14-én 18—20 óráig. DK. 994

Gyászközlemény

Köszönetet mondunk mindazon rokonoknak, ismerősöknek, munkatársaknak, kik szeretett halottunk, SÁRKÁNY BÉLÁNÉ temetésén megjelentek, részvétükkel és virágaikkal mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család, Fogarasi u. 6/b. T. 1611

Autósok, figyelem!

Most készüljön fel a téli hónapokra.

Hűtőtakaróját

már most rendelje meg. Minden típusban megrendelhető. Gépjármű Javító Ktsz. Szeged, Cserzy Mihály u. 18.

SZOMBAT

Király Sándor

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1963 OKT 12

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

KIÁLLÍTÁS NYÍLT

Király Sándor festőművész képeiből tegnap Szegeden a Képcsarnok kiállítótermében. A fiatal budapesti festőművész kiállítását Dér Endre József Attila-díjas író nyitotta meg.

1003

Al.

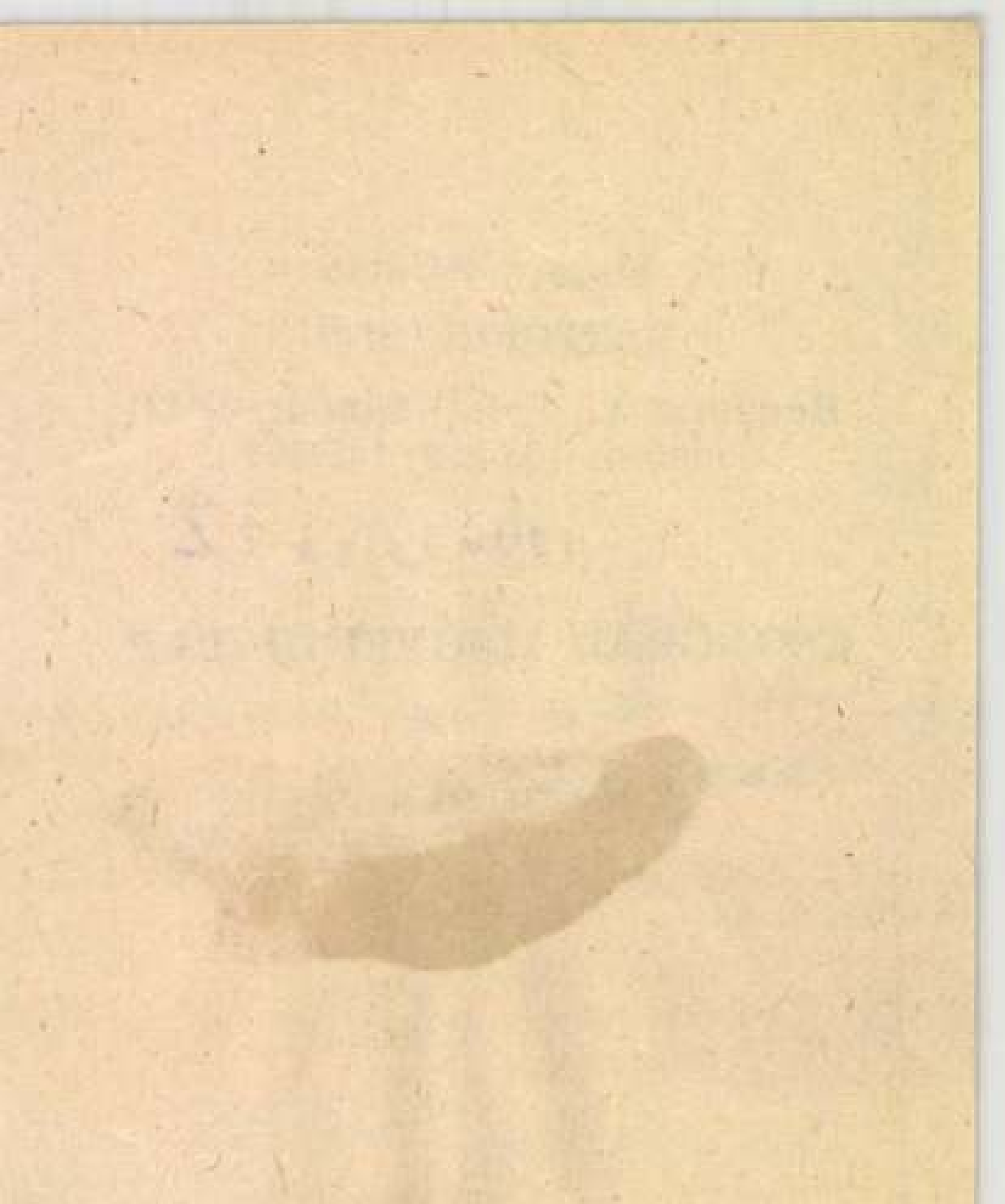

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

Király Sándor

1903. OKT. 7.

ESTI HÍRLAP

KIRÁLY SÁNDOR festőművész, az Iparművészeti Főiskola tanára, alkotásaiból kiállítás nyílik szülővárosában — Szegeden —, a Képcsarnok bemutatótermében (Kárász utca 17.). A kiállítást október 11-én, pénteken délután fél 6-kor Dér Endre József Attila-díjas író nyitja meg.

1024

sikeret valósította a dol-
gozók segítsége is: 100 000
forint értékben társadalmi
munkával készült ez az új

1973 APR

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Király Sándor festőművész

1021

Király Sándor (1932) festőművész harmadik egyéni kiállítása a Csók Galériában. Egyik falliszőnyege

MAGYAR HIRDETŐ

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Sándor Király
1921

Themen, Werke, Diskussionen

statisztikai szemle

Die neueste Nummer der Zeitschrift des Zentralamtes für Statistik

publiziert interessante Angaben zu einem in Ungarn gegenwärtig meistdiskutierten Problemenkreis. Im Juliheft erschien ein Artikel von *Dr. Ádám Marton* unter dem Titel *„Verbraucherpreise in Ungarn nach dem Zweiten Weltkrieg"*. Der Verfasser stellt vor allem fest, daß in der Geschichte der Verbraucherpreise und des Preissystems in Ungarn nach 1945 drei Phasen zu unterscheiden seien. Die erste setzte mit dem 1. August 1946 ein, da nach *Überwindung der Inflation eine neue Währung, der Forint,* in Umlauf gebracht und auch ein den damaligen Verhältnissen entsprechendes Preisverhältnis festgelegt wurde. Der Dezember 1951, an dem die Verbraucherpreisverhältnisse endgültig festgelegt und behördlich bestimmte Fixpreise, ein im ganzen Land einheitliches Preissystem eingeführt wurden, stellt einen weiteren Meilenstein dar. Das dritte wichtige Datum war der 1. Januar 1968: zu diesem Zeitpunkt nahm man *parallel mit der die Preisverhältnisse nicht grundlegend beeinflussenden Preiskorrektion eine Preisreform vor, wobei das behördlich festgelegte Preissystem für einen bedeutenden Teil des Kleinhandels abgeschafft und durch freiere Preisreform die Möglichkeit gegeben wurde, die Auswirkungen des Marktes, die Veränderungen in Angebot und Nachfrage durch die Preispolitik der Betriebe in den Preisen zum Ausdruck zu bringen.* Dr. Marton stellt fest: „In Ungarn wurden die Verbraucherpreisverhältnisse Mitte 1946, ausgehend von jenen des Jahres 1938 und unter Berücksichtigung der sich aus der derzeitigen Wirtschaftslage ergebenden Eingentümlichkeiten festgelegt. Die in Forint angegebenen Preisverhältnisse waren in gewissem Sinne willkürlich, und wichen von den Aufwandsverhältnissen notwendigerweise deshalb ab, da es bei der Festsetzung der neuen Preise unter den damaligen, gänzlich zerrütteten Wirtschaftsverhältnissen, beim Mangel an Finanzmitteln unmöglich gewesen wäre, die Produktionskosten festzustellen. Infolge des außerordentlich niedrigen Lebensniveaus, aus sozialpolitischen Erwägungen und im Interesse der Gewährleistung der Mindest-Unterhaltsmöglichkeiten *wurden die Mietpreise, die Preise der Dienstleistungen der Energieträger und in gewissem Sinne auch die der wichtigsten Lebensmittel im Vergleich zu den anderen Artikeln niedriger festgelegt.* Durch diese Preise konnte aber das Gleichgewicht der Wirtschaft nicht gewährleistet werden. Ende der 40er Jahre haben sich die Preise und die Preisverhältnisse im Vergleich zu 1946 entsprechend der Angebot — Nachfrage-Relation beträchtlich verändert. Die weitere Verbesserung der Wirtschaftslage, die Steigerung der Produktion sowie die Schaffung eines Planwirtschaftssystems haben die Voraussetzungen für eine umfassende Preisreform geschaffen, in deren Rahmen ein Preisniveau ausgebildet werden konnte, das zwar nicht problemlos ist, gewissermaßen aber ein Gleichgewicht auf dem Konsumgütermarkt sicherte. Bei der Preisreform von 1951 hat man die Verbraucherpreisverhältnisse bewußt — aus sozial- und wirtschaftspolitischen Erwägungen — von den Anwendungsverhältnissen abweichend festgelegt. Beim behördlich festgelegten Preissystem hingegen wurden Standardpreise eingeführt, „dadurch wurde verhindert, daß gewisse Ungleichmäßigkeiten im Gleichgewicht des Verbrauchermarktes durch Preisschwankungen ausgeglichen werden. Das Gleichgewicht in Angebot und Nachfrage sollte über die festgelegten Preise hinaus durch quantitative Kennziffern der Jahrespläne gewährleistet werden" — heißt es in der Studie. Weiterhin wird festgestellt, *daß auch heute noch — ungeachtet der Preisänderungen und -schwankungen — in den letzten zwei Jahrzehnten die Konzeptionen des Jahres 1951 (in gewissem Sinne sogar die von 1946) charakteristisch sind: Die wichtigsten Lebensmittel, Dienstleistungen sind verhältnismäßig billig.* Der Verfasser befaßt sich ausführlich mit dem am 1. Januar 1968 in Kraft getretenen neuen Verbraucherpreissystem und der Preiskorrektur. „Nach 1968 rechnete die staatliche Planung damit, daß infolge der Preisschwankungen bei Artikeln mit freien Preisen das Preisniveau höchstens um 2 Prozent pro Jahr ansteigen wird. In den Jahren 1969—1971 wurden von den Behörden keine Maßnahmen zur Preisänderung getroffen, die das Preisniveau erheblich beeinflußt hätten. *Der Anstieg des Verbraucherpreis-Indexes übertraf in keinem dieser Jahre die 2-Prozent-Grenze.* Voriges Jahr wurden erhebliche Preiserhöhungen zentral vorgenommen, *und somit erhöhte sich 1972 der Preisindex, entsprechend den Plänen, um 3 Prozent"* — stellt Dr. Ádám Marton fest und analysiert dann die Preisänderungen der Lebensmittel, Genußmittel, Bekleidungsartikel, Industriewaren, Dienstleistungen, der Heizung und des Stromes in den letzten Jahren eingehend. Die äußerst Interessante Studie, die mit vielen Tabellen veranschaulicht wird, schließt mit der Feststellung: *„Nach 1952 stieg das Lebensniveau der Bevölkerung von Jahr zu Jahr ständig an.* Die Durchschnittslöhne erhöhten sich in der zweiten Hälfte der 50er Jahre am dynamischsten: im sozialistischen Sektor belief sich 1952 der Durchschnittslohn auf 929 Forint, 1960 waren es schon 1547 Forint also annähernd um 70 Prozent mehr. Die Verbraucherpreise blieben in derselben Zeitspanne im wesentlichen unverändert, so daß diese Erhöhungen praktisch als Anhebung des Lebensniveaus angesehen werden können. Im Zeitraum 1968—1972 stiegen die Löhne durchschnittlich um 4,6 Prozent pro Jahr an, die Preise im wesentlichen nur um 2 Prozent, *so erhöhten sich die Reallöhne in diesen fünf Jahren um etwa 16 Prozent.* Diese Erhöhungsrate war größer als die in den Jahren 1961—1967. *Der persönliche Verbrauch der Bevölkerung war 1972 mehr als doppelt so hoch wie 1955 und zweieinhalbmal höher als 1950."*

Im Juliheft der Zeitschrift für weltpolitische Fragen,

TÁRSADALMI SZEMLE

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

erschien eine Studie von *Anna Pécsi* unter dem Titel *„Einheitsbestrebungen der internationalen Gewerkschaftsbewegung"*, in der sich die Verfasserin mit dem für Oktober 1973 nach Moskau einberufenen VIII. Weltkongreß der Gewerkschaften befaßt. Sie bemerkte, die internationale Gewerkschaftsbewegung müsse sich um eine Aktionseinheit bemühen. Anna Pécsi stellt ferner fest, daß der gegenwärtig zu beobachtende Entspannungsprozeß in den internationalen Beziehungen auch auf diesem Gebiet einen guten Beitrag leistete. *„Noch nie fanden Gedankenaustausche zwischen Gewerkschaftsorganisationen der sozialistischen und kapitalistischen Lander so häufig statt, wie gerade zu dieser Zeit.* Die verschiedenen Gewerkschaftsorganisationen des einen oder anderen kapitalistischen Landes unternahmen in den letzten Jahren mehr gemeinsame Aktionen als in den vorangegangenen 25 Jahren insgesamt. Auch die Arbeiter der in verschiedenen Ländern tätigen Unternehmen von großen Monopolen oder multinationalen Unternehmen führten einheitliche Aktionen durch, um ihre gemeinsamen Forderungen durchzusetzen. Die unterschiedlichsten Gewerkschaften nehmen einander nahestehende Standpunkte hinsichtlich der Verurteilung der Indochina- und Nahost-Frage, des Faschismus, der Kolonialisierung und Rassendiskriminierungen ein. Immer häufiger gelingt es den Gewerkschaften, in den Fragen bezüglich der Lebens- und Arbeitsverhältnisse der Arbeiter, die auch auf der Tagesordnung des Internationalen Arbeitsamtes und anderer spezialisierten Institute der UNO stehen, einheitlich aufzutreten. Es sind also auf dem Weg zu einer Aktionseinheit der internationalen Gewerkschaften Fortschritte zu verzeichnen. Es wären jedoch weit größere Schritte erforderlich, damit die Gewerkschaften der Welt wenigsten in jenen Fragen einheitlich auftreten, in denen sie der gleichen Meinung sind. Die Aktionseinheit ist selbstverständlich kein Selbstzweck, sie ist vielmehr wegen der gemeinsamen Interessen der Werktätigen der Welt und deren wirksameren Vertretung erforderlich" — stellt Anna Pécsi fest. Sie führt zur Ergänzung ihrer Studie auch einige interessante Angaben über die Gewerkschaftsbewegung der Welt an. Davon sind am wichtigsten: Zahl der Gewerkschaftsmitglieder auf der ganzen Welt: 250 Millionen, 144 Millionen davon gehören auch dem Weltgewerkschaftsbund an und die Mitgliederzahl der Gewerkschaften, die dem Internationalen Bund der Freien Gewerkschaften angehören, beläuft sich auf etwa 63 Millionen. Die beiden Zahlangaben zeigen, wo eine Erweiterung der Aktionseinheit wünschenswert wäre: nämlich an der Front der beiden größten internationalen Organisationen.

In der neuesten Nummer einer der populärsten Zeitschriften für ungarische Literatur und Kunst

új írás

gilt die Spalte „Zeitgenossen" als eine der meistgelesenen Rubriken, wo in Reportagen jeweils eine Persönlichkeit vorgestellt wird; es kann dabei vorkommen, daß es sich um einen namhaften, bekannten Menschen handelt, doch kommt es auch vor, daß der Interviewte nur seinen Mitarbeitern auf dem Arbeitsplatz näher bekannt ist. Aus den aufeinander folgenden Beiträgen der Zeitschrift können die Leser nicht einfach Schicksal, Vergangenheit, Laufbahn und Gegenwart von interessanten Menschen kennenlernen, sondern auch das Alltagsleben Ungarns; anhand der Laufbahn von „Reportagehelden" kann sich der Leser über interessante Züge des öffentlichen und privaten Lebens in unserer sozialistischen Gesellschaft ein Bild machen. Im Juliheft der Zeitschrift zeichnet der bekannte ungarische Novellist und Bühnenautor Károly Szakonyi — dessen Stücke, unter anderem die „Sendestörung" auch in deutscher Übersetzung auf mehreren Bühnen Erfolge erntet — ein interessantes Porträt über den Volkswirtschaftler Dr. György Pintér, den stellvertretenden Generaldirektor von SZÖVÉRT, der Vereinigung für Gemüse- und Obsthandel. Der Schriftsteller und der Volkswirtschaftler sind in Szentendre — wo die Reportage zustandekam — Nachbarn. Ersterer sieht Dr. Pintér an jedem Wochenende, wie er in seinem Garten, seinem kleinen grünen Reich arbeitet, gräbt, jätet und Weinstöcke pflegt. Natürlich ist nicht das das Wesen des Porträts, doch ist es eine sehr charakteristische Einleitung. Der Vater Dr. Pintérs war einst Eisenbahner, konnte für die Ausbildungskosten seines Sohnes nur schwer aufkommen; der anfangs nicht so sehr fleißige Schüler galt vor dem Abitur als einer der besten. Er nahm seine Universitätsstudien vor der Befreiung, unter äußerst schwierigen Verhältnissen auf, er mußte sich selbst durch Gelegenheitsarbeiten erhalten und konnte nur in der Nacht lernen. Im Oktober 1942 wurde er zum Militär eingezogen. Als Artillerist bei der Luftabwehr wurde er nach Deutschland beordert, später geriet er in amerikanische Gefangenschaft. Im Mai 1946 konnte er endlich nach Ungarn zurückkehren und war einer der vielen begeisterten jungen Leute, die die Volkskollegs zur Unterstützung der lernwilligen Bauernjungen organisierten. György Pintér nahm sich dabei der Wirtschaftsprobleme an. Zunächst hieß es Geld anzuschaffen. Sie sprachen beim Finanzministerium vor und holten die Genehmigung ein, eine landweite Sammelaktion zu starten. Selbst für den Druck von Schecks gab es kein Geld, so daß kein anderer Weg blieb, als auch die Druckereien für die Sache zu gewinnen, um die Schecks unentgeltlich zu drucken. *Auf dem gleichen Weg erhielten sie einen Straßenbahnwagen von BESZKART (das ehemalige Verkehrsunternehmen in Budapest). Der mit Lautsprechern ausgerüstete Straßenbahnwagen fuhr eine Woche lang durch die ganze Stadt: Die Pintér-Gruppe warb unermüdlich Anhänger, es wurde lautstark verkündet, daß ein Landesverband der Volkskollegs gegründet worden ist. Unterstützt ihn mit euren Spenden! Fast eine Million Forint wurde auf ihr Scheckkonto überwiesen. „Weißt Du, das war wirklich eine große Sache. Wir hatten das Gefühl, es gelingt uns einfach alles, was wir vorhaben. Wie viele enthusiastische, selbstlose Freunde wir damals hatten! Geld hatten wir zwar nicht, wir aßen eben, was wir bekamen. Allein die Sache war wichtig"*, meint Dr. Pintér. Im weiteren Teil berichtet er, wie er zum Leiter der Finanzabteilung des Landesverbandes der Genossenschaften geworden ist, wie er auf seinem neuen Arbeitsplatz von I. D., dem Leiter, unterstützt wurde, der inzwischen Staatssekretär geworden ist. (Meine wertvollsten Kenntnisse auf dem Gebiet der Volkswirtschaft erwarb ich bei ihm, er war sozusagen mein Lehrmeister — sagt György Pintér.) Dann folgt eine außerordentlich spannende Etappe in seiner Laufbahn. Dr. Pintér nahm sich der Leitung einer reorganisierten Produktionsgenossenschaft an. Zunächst war man ihm gegenüber etwas mißtrauisch, doch bald gewann er in den Mitgliedern der Kooperative wahre Freunde, Dr. Pintér meint: *„Wir setzten alles daran, um die Genossenschaft Szikra in eine gute Kooperative zu verwandeln. Wir schmiedeten Pläne, die wir auch verwirklicht haben. Wir bauten eine Berieselungsanlage für 2000 Hektar; der Strom wurde durch ein Aggregat gesichert. Ein Jahr später richteten wir eine moderne Kuhfarm mit einem Rinderbestand von 1500 Tieren ein. Für 400 Melkkühe errichteten wir auch eine Melkanlage. Durch einen modern eingerichteten Abkalbstall und ein neues Fütterungssystem wurde eine erfolgreiche Viehhaltung gewährleistet. Der Tomatenpaprika wurde beispielsweise gleich für den Export geerntet... Ich hatte aber mit den Leuten auch viel diskutiert, die Vorstandsmitglieder kamen zu mir herein und fragten mich glattwegs, was wir uns ausgedacht und wie wir uns die ganze Arbeit vorgestellt hätten. Dies oder jenes gefiel ihnen nicht. Bei solchen Gelegenheiten sagte ich immer, es sei nicht so schlimm, wenn wir mitten im Jahr miteinander streiten, nur bei der Jahresabschlußrechnung möge Friede herrschen! Und tatsächlich: bei der Schlußrechnung gab es auch keinen Streit. In anderen Kooperativen zahlte man 15 Forint je Arbeitseinheit, bei uns 51 Forint"*— fuhr Pintér fort. Dann sagte er: *„Einst in meiner Kindheit habe ich das bittere Bauernleben kennengelernt, deshalb bereitet es mir eine große Freude zu sehen, daß die früheren Einzelbauern von der Kooperative, die sie nach langem inneren Kampf gewählt hatten, nicht enttäuscht waren. Daran, was wir begonnen und mit großem Elan geschaffen haben, glaubten und glauben sie auch heute noch. Die drei Jahre dort unten... Weißt Du, auch meine Töchter bringen die Zeit immer wieder ins Gespräch, wir lebten unter Freunden, wir schätzten einander. Auch den Kindern wurde ebenso viel Liebe zuteil. Dann die vielen Hochzeitsfeiern und überhaupt die Feierlichkeiten, die vielen Einladungen... Das waren unvergeßliche Jahre..."* Dann wurde Dr. Pintér als Hauptabteilungsleiter zum SZÖVÉRT versetzt, Mitte 1964 avancierte er zum stellvertretenden Generaldirektor. Szakonyi schließt seine Reportage mit der folgenden Passage *„Er kann mit der Leidenschaft eines Künstlers über Wirtschaftsfragen reden. Er spricht darüber, was alles gelöst werden müßte — die Modernisierung irgendeiner Verarbeitungsmaschine beschäftigt ihn jetzt stark. Über Handelsgeschäfte spricht er in einer Weise, daß man bei der nächsten Begegnung unbedingt danach fragen möchte, ob es ihm gelungen ist. Wenn etwas fehlschlägt, ärgert er sich genauso, als wenn ein kleiner, im Frühling gesetzter Baum in seinem Garten keine Wurzel faßt. Warum, warum nicht?"*

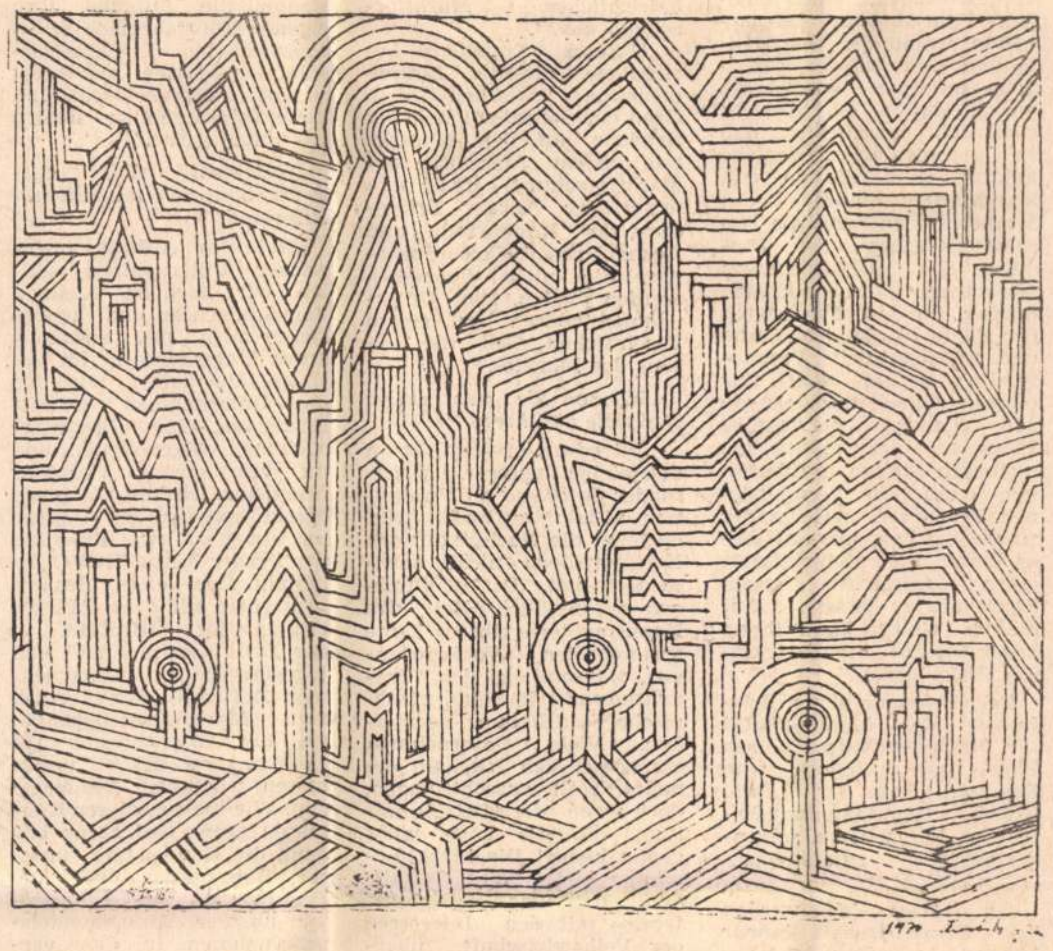

Grafik von Sándor Király

HUNGAROTEX

Gemeinschaftsunternehmen im Ausland

Die ausländische Markttätigkeit der ungarischen Außenhandelsunternehmen ist naturgemäß höchst unterschiedlich, je nach dem, ob sie sich in sozialistischen oder anderen Ländern betätigen. In den ersteren genießen sie die Unterstützung der spezialisierten Partnerunternehmen, die auch das Marketing der ungarischen Waren fördern: Marktforschung, Markterschließung, Einführung neuer Waren, Organisierung von Werbecampagnen usw. Selbstverständlich können auch die Außenhandelsunternehmen der sozialistischen Länder gleiche Gegenleistungen auf dem ungarischen Markt in Anspruch nehmen.

Gemeinsames Eigentum

Anders verhält es sich auf den westlichen Märkten. Lange Jahre oblag der Absatz der ungarischen Exportwaren und im allgemeinen die diesbezügliche Marketingtätigkeit einer lokalen Firma, die sich als Beauftragter, als Agent des betreffenden Außenhandelsunternehmens betätigte. In einem beachtlichen Teil der Fälle werden die ungarischen Exportwaren in den nichtsozialistischen Ländern auch heute noch von einem Netzwerk solcher Handelsvertreter abgesetzt, die zu den ungarischen Außenhandelsunternehmen vertragliche Beziehungen haben.

In den letzten Jahren trat nun eine bemerkenswerte Veränderung ein: In wachsender Zahl gründen die ungarischen Außenhandelsfirmen gemeinsam mit westlichen Partnern Gemeinschaftsunternehmen mit Sitz auf dem betreffenden ausländischen Markt.

Diese Gemeinschaftsunternehmen bilden ein gemeinsames Eigentum der ungarischen bzw. der ausländischen Firma, ohne der für die in Ungarn gegründeten gemischten Unternehmen gültigen Bedingung, wonach der Anteil des ungarischen Partners mehr als 50% zu betragen hat.

In Kürze vermochten diese Gemeinschaftsunternehmen ihre Vorteile gegenüber dem früheren Vertretungssystem zu beweisen und so haben sich auch mehrere ungarische Außenhandelsunternehmen zu solchen Gemeinschaftsgründungen auf den verschiedenen westlichen Märkten entschlossen.

Es begann in London

An führender Stelle steht in dieser Hinsicht das Außenhandelsunternehmen HUNGAROTEX welches — mit den am 1. Juli gegründeten französischen und italienischen Unternehmen — bereits Teilinhaber von sieben Gemeinschaftsunternehmen ist, die mehr als 40% seines Gesamtexports in nichtsozialistische Länder realisieren.

Das erste Gemeinschaftsunternehmen wurde 1969 in London gegründet, u. a. mit dem Ziel, den Absatz von solchen Artikeln auf den britischen Markt zu fördern, die früher auf der für England bestimmten Warenliste nicht angeführt waren. Die Umsatzziffern, die im Jahre 1971 um 85% und ein Jahr darauf um weitere 36% anstiegen, bestätigten die Richtigkeit dieses Vorhabens.

Ähnliche Erfolge kann auch das Gemeinschaftsunternehmen TAGO verzeichnen, welches im Jahre 1971 in der Bundesrepublik Deutschland gegründet wurde. Seither hat sich der ungarische Textilexport in die BRD verdoppelt, dieses Jahr verspricht man sich einen weiteren 10prozentigen Exportanstieg, und die BRD wurde unter den nichtsozialistischen Ländern der größte Absatzmarkt von HUNGAROTEX.

In Holland betätigt sich unter der Firmenbezeichnung NEHO ein Gemeinschaftsunternehmen, welches die relativ hohen Umsatzziffern auf dem niederländischen Markt zu stabilisieren vermochte. Am Geschäftsvolumen gemessen steht dieser tatsächlich an zweiter Stelle unter den westlichen Abnehmern.

Madrid und Kuwait

Zu den jüngsten Firmengründungen gehört das Unternehmen HUNGAROTEX-Espanola (gegründet 1972 in Madrid), welches bereits beachtliche Erfolge in der Schaffung von Absatzmöglichkeiten für den ungarischen Textilexport auf diesem, vom Verkehr bislang abseits stehenden Markt verbuchen kann; zudem leistet es eine immer erfolgreichere Marketingtätigkeit für den Spanienexport anderer ungarischer Außenhandelsunternehmen.

Schließlich ist auch die Tätigkeit des Gemeinschaftsunternehmens HUNGARO-Kuwait von nennenswerten Erfolgen gekennzeichnet; dieses Unternehmen realisiert einen beachtlichen Teil des ungarischen Textilexports in den Nahen Osten. Im vergangenen Jahr konnte es seine Umsatzziffern — u. a. mit der Einführung von mehreren neuen Artikeln — um 40% steigern, und dürfte dieses Jahr, mit einem weiteren Anstieg von rund 50%, einen Gesamtumsatz im Wert von 4 Millionen Dollar erzielen.

Die ausländischen Gemeinschaftsunternehmen von HUNGAROTEX rückten jetzt auch deshalb ins Rampenlicht der Öffentlichkeit, weil in Budapest unlängst die erste Konferenz der ausländischen und ungarischen Direktoren sämtlicher Gemeinschaftsunternehmen stattfand; zur Sprache standen die bisherigen Erfahrungen und die bevorstehenden Aufgaben.

Aufgaben im Marketing- und Importsektor

Generaldirektor *Dr. György Oblath*, der auf der Konferenz die für die Zukunft geltenden geschäftspolitischen Grundsätze darlegte, bezeichnete die Konferenz als eine erfolgreiche Initiative. Sie bedeutete einen Fortschritt u. a. in der Bestimmung von weiteren Aufgaben der Gemeinschaftsunternehmen, wie etwa die Verbesserung des Kundendienstes und die Erweiterung der Verteiler- bzw. Vertriebsnetze.

Zugleich müßten die Gemeinschaftsunternehmen — neben der Ausweitung des Absatzes — ihre Tätigkeit in bezug auf den Import nach Ungarn intensivieren, die Erschließung neuer Rohstoffquellen für die ungarische Textilindustrie mitinbegriffen, wodurch die Grundlagen weiterer Exportmöglichkeiten geschaffen werden könnten. Zudem gewinnen die Gemeinschaftsunternehmen an Bedeutung in der Marktforschung, im Einholen und in der Weiterleitung von Angeboten und im allgemeinen in einer umfassenden Marketingtätigkeit, die sich auch auf die Organisierung bzw. mit HUNGAROTEX gemeinsame Durchführung verschiedener Werbe- und Propagandaaktionen erstreckt.

J. F.

Marktforschung — auch über die Grenzen

Hundertfünfzig ungarische Betriebsdirektoren fanden unlängst einen ungewöhnlichen Brief in ihrer Post. Da stand u. a.: „Im Gesetz über die Volkswirtschaftsplanung wurde den Produktionsunternehmen vorgeschrieben, einen eigenen Fünfjahrplan auszuarbeiten, womit der Betriebsleitung eine schwere Aufgabe auferlegt wurde. Sie werden mir in der Ansicht sicherlich beipflichten, daß es gegenwärtig zahlreiche Faktoren gibt, die in den kommenden Jahren das Marktvolumen und die Zusammensetzung der Produkte des Unternehmens wesentlich beeinflussen dürften. In der Fundierung der Pläne ist die technische und wirtschaftliche Prognose ein wichtiges Mittel. Wir müssen danach trachten, die zur Planung notwendige Prognose gleichzeitig an mehreren Stellen aufzustellen, dann die verschiedenen Prognosen miteinander zu vergleichen, um auf diese Weise der Subjektivität einen möglichst engen Spielraum zu lassen... Auf diesem Gebiet kann Ihnen unser Institut eine wirksame Hilfe leisten."

Der Absender dieser Briefe war das *Landesinstitut für Marktforschung*, dessen Ziele und Aufgaben vom Direktor, Prof. Dr. László Szabó, Hauptabteilungsleiter im Ministerium, folgendermaßen zusammengefaßt wurden:

„In letzter Zeit werden der Planwirtschaft immer höhere Anforderungen gestellt, und gleichzeitig nehmen die in- und ausländischen Kontakte der Unternehmen ständig an Elastizität zu. Infolgedessen haben sich in Ungarn zwei Zweige der Marktforschung herausgebildet: 1. Marktforschung auf makroökonomischer und 2. auf betrieblicher Ebene."

„Was sollen wir unter der ersteren Bezeichnung verstehen?"

„Es gilt, für die Volkswirtschaft den voraussichtlichen Umsatz exakt aufzuzeichnen — etwa vom Auto bis zum Mehl —, also den voraussichtlichen Konsum in bestimmten Produktengruppen. Ohnedem ist jede Lenkung von höherer Ebene undenkbar."

„Und wie sieht es mit der betrieblichen Marktforschung aus?"

„Unseres Erachtens besteht ein direkter Zusammenhang zwischen dem Grad der Selbständigkeit der Betriebe auf den Märkten und ihrem Anspruch auf Marktforschung. Heute sind materieller Anreiz, Erkundung der Konkurrenz und Ausmaß des Risikos Faktoren, die nicht übersehen werden dürfen. Die Unternehmen spüren zu einem beachtlichen Teil die Präsenz des Marktes."

„Können Sie uns einige Beispiele anführen?"

„Interessanterweise ist in den letzten Jahren ein wachsendes Interesse an Produktionsmitteln zu beobachten, obgleich die Nachfrage nach Konsumgütern nicht nachgelassen hat. Das ist durchaus verständlich. Bei den Konsumgütern gibt es keine sprunghaften Veränderungen, während bei den Produktionsmitteln ständig technische Neuigkeiten erscheinen. Viele Unternehmen versuchen sich deshalb ein neues Profil zurechtzulegen, doch wehe der Betriebsleitung, die die Lage nicht genau kennt! Die Marktforschung bietet die Gewähr dafür, daß das Betriebsinteresse mit den Interessen der Volkswirtschaft übereinstimmt und unerfreuliche Überdeckungen vermieden werden."

„Wie sieht das in der Praxis aus?"

„Der Weg der Wirtschaftsentwicklung ist oft holprig. Häufig bittet man uns erst um Hilfe, wenn das Haus schon brennt. Die Marktforschung eignet sich aber nicht für »Feuerwehrzwecke«, sondern nur zur Prävention. Das gab uns auch den Anlaß, den eingangs zitierten Brief zu schreiben. Hier geht es nicht um die gewohnte, routinemäßige Marktforschung, um die fortlaufende Informierung unserer Auftraggeber über die Marktsituation. Das vom Parlament verabschiedete neue Plangesetz stellt den Unternehmen zum erstenmal die Aufgabe, ihre eigenen Fünfjahrpläne selbst auszuarbeiten. Selbstverständlich müssen sie hierzu gut informiert sein, und diese Informationen liefern wir ihnen gerne."

„Geschieht dies ausschließlich in inländischer Relation?"

„Nein. Im Auftrag ungarischer Unternehmen stellen wir auch im Ausland Forschungen an und kooperieren auch mit ausländischen Unternehmen. Im vorigen Jahr haben wir für das Unternehmen Omnia, Bratislava, eine Testuntersuchung vorgenommen, und im vergangenen Frühjahr beendeten wir die komplexe Marktforschung in Ungarn in bezug auf zwei Produkte der Prager Firma KOVO. Es besteht eine enge Zusammenarbeit mit dem Marketing-Institut IBERMA in der DDR sowie mit den jugoslawischen Unternehmen ZIT und ALFA. Auch zum Marktforschungsinstitut des Ministeriums für Binnenhandel der SU unterhalten wir gute Beziehungen. Wir messen diesen Kontakten große Bedeutung bei, denn die Handelsräte unserer Botschaften und die Beauftragten und Vertreter unserer Außenhandelsunternehmen in den verschiedenen Ländern haben unseres Erachtens doch nur beschränkte Möglichkeiten, um Informationen zu sammeln und weiterzuleiten. Ein Außenhandelsunternehmen repräsentiert z. B. zahlreiche Industrieunternehmen in einem Lande, dessen Produktionsvolumen tausende, gar zehntausende von verschiedenen Artikeln erfaßt. Für das eine oder das andere Produkt mögen sich gegebenenfalls mehrere tausend Käufer interessieren und so sind die Grenzen der Kenntnisse über ausländische Verhältnisse selbst mit einem hochentwickelten Gedächtnis und einer permanent auf den Tag fertigen Dokumentation sehr eng gezogen, während zur Steigerung der Exportfähigkeit umfangreiche und genaue Kenntnisse der Lage unentbehrlich sind."

„Würden Sie uns den Apparat, mit dem Sie arbeiten, näher beschreiben?"

„Wir haben 145 Angestellte, die Hälfte bildet den Marktforschungsapparat, in dem sich 45 Diplom-Marktforscher betätigen. Sie haben ihr Diplom nach 1963 an ungarischen Universitäten erworben, wo die Marktforschung eine selbständige Fachrichtung bildet. Jährlich werden 75—80 Komplexuntersuchungen durchgeführt, wir beschäftigen uns mit Marketing, unser Warenvermittlungsdienst hat sich gut bewährt, auch werden von uns Ausstellungen veranstaltet. In Ungarn gehört auch die sog. „Direktwerbung", die Versendung von Reklamebriefen, in unseren Aufgabenbereich."

„Was kostet eine Marktforschung?"

„Je nach dem Auftrag von 50 000 bis 1 Millionen Forint. Das mag etwas teuer klingen, doch behaupten wir, daß die Marktforschung nur absolut teuer, relativ aber billig ist."

„Wie sehen Ihre weiteren Pläne aus?"

„Am 13. September veranstalten wir in Budapest den Kongreß der Europäischen Gesellschaft für Meinungs- und Marketingforschung ESOMAR (mit Sitz in Amsterdam), zu der wir Teilnehmer aus fast ganz Europa und aus den Überseeländern erwarten."

A. F.

IBUSZ

Herzlich willkommen in Ungarn

Suchen Sie unsere Büros oder die IBUSZ-Dienststelle in Ihrem Hotel auf! Wir sichern Ihnen einen angenehmen, sorgenlosen und inhaltsreichen Aufenthalt in Ungarn

Wählen Sie aus unseren Programmen

Wir stellen Ihnen Ungarn vor
Alte ungarische Traditionen
Spezialitäten der ungarischen Küche
Ungarische Weine
Wir sorgen für Ihre angenehme Unterhaltung
IBUSZ erwartet Sie!

KIRÁLY SÁNDOR

MEGHÍVÓ

73,076 — Képcsarnok V. Ny.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KIRÁLY SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1973. MÁRCIUS 15-ÉN

CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

FÖLDES IMRE

A LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA TANÁRA

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

BUDAPEST, V., VÁCI UTCA 25.

MEGTEKINTHETŐ: 1973. MÁRCIUS 15 — 31.

HÉTKÖZNAP	9,30 — 18 ÓRÁIG
SZOMBATON	9 — 14 ÓRÁIG
VASÁRNAP	10 — 14 ÓRÁIG

KIRÁLY Sándor

offenes Atelier Italien

stellt vor:

in 53020 San Giovanni d'Asso (Siena)
im Castello
Vernissage 1. 9. 18.00 Uhr – 15. 9. 1991

Emö Simonyi (U/D)
Thomas Mucha (D)
Emanuele Giannetti (I)

GÄSTE HOSPITI
Bulfoni Sylvia (I)
Gila Prast (D)
Monika Lemberger (D)
Wanda Poroia-Ozweranska (PL)
Csaba Polgár (U)
László Fábián (U)
Sándor Király (U)
Antal Csipes (U)
Csaba Lengyel (U)

SINKOVITS PÉTER
RÉZRÈRE

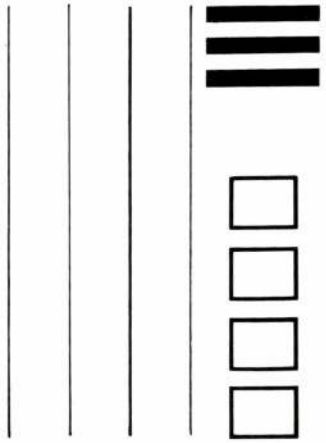

Fk.: Tóth Pál István

KIRÁLY SÁNDOR:
„Látomás"

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KIRÁLY SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. FEBRUÁR 25-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
SZÉKELYHIDI ÁGOSTON
MŰVÉSZETI ÍRÓ

MEGTEKINTHETŐ
1988. FEBRUÁR 25.–MÁRCIUS 5.

KEP CSAR NOK

MEDGYESSY TEREM
DEBRECEN
VÖRÖS HADSEREG ÚTJA 31.

Képeimmel a világban rejlő ellentmondásokat szeretném bemutatni, s mivel a szép és a csúf, a régi és az új egyszerre része életünknek, ezért a vásznon is többféle elem és történés van jelen. Ennek érzékeltetésére használom a fotószerű montázselemeket is. A festményeimen szereplő archaikus elemekkel arra akarom figyelmeztetni a nézőt, hogy a régi korokban, létrehozott kimagasló alkotások örök értékek, amelyeket a ma emberének nem fölülmúlnia, hanem megőriznie kell.

Király Sándor

Tisztelettel meghívjuk Önt és kedves családját

Király Sándor

festőművész

gyűjteményes grafikai kiállításának megnyitására

1995. január 11-én szerdán 17 órára

A kiállítást megnyitja
Lengyel László művészettörténész

Tölgyfa Galéria, Budapest II., Henger u.

Nyitva: hétfőtől péntekig 10–18 óráig.

ZÖLGYFA
galéria

Meghívó

Király Sándor: Életfa,
gobelin, 160x115 cm, 1973

Király Sándor
Művészet 1985/4

A díszítőművészettől az ökológiai egyensúlyig
Király Sándor Kiállítása,
Vigadó Galéria, 1984

Hol a határ tudomány és művészet között, s hol a határ az egyes művészeti ágak és műfajok között? Ki a művész, és mi a szerepe, mi a művészet mindenkori és mai célja? Csupa kardinális kérdés, csupa nagybetűvel írható és minden valódi alkotó életében számtalanszor feltett és újra meg újra, mind újabb formában megválaszolt kérdés, és még voltaképpen a konkrét anyagon, technikán, sőt a látott-láttatott világon, az alkotás világán innen. *Király Sándor* mindenesetre azon alkotók közül való, aki mindezekkel folytonosan vívódik, aki hosszas tépelődés után jut el a felismert igazságok, törvényszerűségek és rendteremtési javaslatok megfogalmazásáig. Magas fokú tudatossággal és a tudományok alapozó ismeretében alkotó lírikus, még ha nem akart és nem akar soha más lenni, mint festő. Festő, aki az érzéki-tudati világ szépségeit, összefüggéseit és értékeit kutatja, és aki az ott felismert szépség elemeiből építi fel saját képi világát.

A szépséggel történő találkozásait azonban nem bízza csupán a véletlenre. Rácsodálkozásait mindenkori nyitottságával önmaga is keresi; tudatos kísérletek sora tartozik e magatartáshoz: a hagyományos táblakép, beton, műanyag, zománc és litográfia, textil és kerámia éppúgy érdekli, ahogyan széles körű színkísérletei is jól ismertek, e tudományág egyik hazai úttörője, tanára. Nem öntörvényű, semmire és senkire sem figyelő, a könnyen termők fajtájából való alkotó tehát, hanem sokkal inkább a nyíltság jellemző rá, készség minden új befogadására és továbbvitelére. Nyitottsága egyaránt vonatkozik az impulzusokra és azok alkalmazására; a népművészet tiszta rendje, szerkezeti logikája éppúgy inspirálja, ahogyan a tömeges építészet által felvetett és megoldásra váró kérdések megválaszolása sem idegen tőle. Király Sándor mégsem mintapéldákat, hanem törvényszerűségeket, nem részleteket, hanem logikus, festői rendet keres és mutat fel e sokszínű hatásból. Munkássága öntudatos, intellektuális szolgálat, nem véletlen, hogy szívesen vállal az építészethez kapcsolódó megbízatásokat, de ugyanezért találjuk tisztelt mestereinek sorában *Bartók Béla* és *Kodály Zoltán* mellett *Josef Albers*t. Színek és formák zenei világából építkező műveivel gyakran határterületeken jár, de belső biztonsággal, nem tévedve le róluk. Állandó nyíltsága ellenére hagyományőrző. Őrzi a példaképek eredményeit, nehezen megszerzett felismeréseit, és nemcsak mint emlékekhez jár vissza hozzájuk, hanem a továbbépítkezés igé-

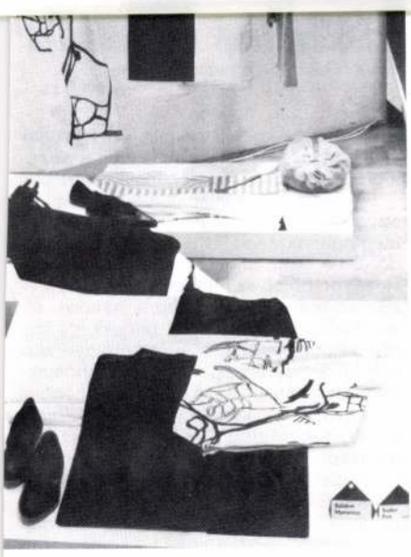

pán a kötetben, hanem *Az (Ismeretlen) Európai Iskola* című kiállítás dokumentumai között, a csoport Index című röpiratsorozatának 21–24. számában is olvashatjuk. E tárlat egyik nagy erénye, hogy a festmények, plasztikák, grafikák mellett igen sok dokumentumot is bemutat, az Index mellett a csoport másik kiadványsorozatának, az Európai Iskola Könyvtárának köteteit, kiállítási meghívókat, katalógusokat, újságcikkeket. Bár az utóbbi időben az Európai Iskolához tartozó művészekről jó néhány kitűnő monográfia jelent meg (elég talán *Mándy Stefánia Vajda Lajos*-kötetére s *Hegyi Lóránd Korniss Dezső*ről írott könyvére utalni), s bár 1973-ban Székesfehérvárott reprezentatív kiállításon mutatták be azokat az eredményeket, amelyeket az Európai Iskola alig hároméves fennállása alatt elért, ez a bőséges dokumentumanyag egyáltalán nem tűnik fölöslegesnek. Az említett kiállítás óta új generációk nőttek fel, az egykori kiadványok ma könyvészeti ritkaságok, bemutatásuk tág horizontot rajzolva nyomatékosítja az Európai Iskola fontosságát.

Az említett Index-sorozatban például a többi között *Paul Éluard, Picasso, Breton, Alfred Jarry* írásait adták ki, s ha nem lenne [illegible]

[illegible]

Király Sándor a modern tudomány, a természet és a népművészet gyarapító forrásából egyszerre táplálkozva nem kevesebbet vállal, mint vállalja korunk, a mind többet hangoztatott-tapasztalt változások kora tisztaságát és stabilitás iránti vágyának programját. Rokonszenves szerénységgel egyszersmind öntudattal tevékenységét a környezetformáló társalkotók szükséges tevékenysége részének tekinti, erejét gazdagító társakra vágyva, felismerve a vállalkozás nehézségét. Szavaival fogalmazva: csak az „új tudásra, tervezőialkotói tudatosságra épülő, érzéki és érzelmi gazdagságot, művészi képzelőerőt sem nélkülöző, tárgyi és építészeti alkotások vezethetnek az ember és mesterséges környezetének viszonyában a mechanikus, sablonszerű, monotóniát eredményező megoldások helyett az optimális,

Hyatt Hotel kistanácskozójának [illegible] zöldek és -kékek patakjából felcsillanó sárgáiáig, és az alaklélektan inspirációiból merítő *Kettős értelmű formák III* robosztus alakzatáig ível e sor.

Legfrissebb grafikai sorozata újabb gazdagodást mutat: játék és egzakt tudás friss vibrációja, szín- és formaredukcióval együttes letisztulás és felizzás; az általa művelt tudományágból vett hasonlattal élve eddigi kísérletei egész színkörét magába foglaló fehér fény. Képi líra ez: tiszta, mint a havasok legelője, áttetsző, mint a források vize, a megszenvedett igazság, a kiküzdött rend ragyogja át ezeket a lapokat. Mégsem megérkezés e sorozat, nem összegzés, hanem inkább indulás. Továbbindulás a kiküzdött rendtől egy belső fényt, erőt és tudást sugárzó, játékos képzeletbeli valósághoz.

Ernyey Gyula

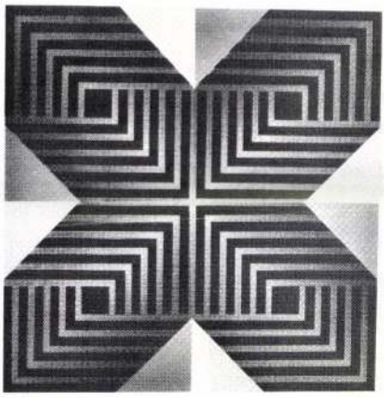

Király Sándor: Prof. Kanizsa tiszteletére, szitanyomat, 42x42 cm, 1984 (fotók Kutas R.)

berb [illegible] ellemzőek, mint az Európai Isko-

sokrétű, differenciált alakítási lehetőségek feltárásához; végső során az ember »ökológiai egyensúlyának« biztosításához".

E hitének és e céljának legújabb, mintegy másfél évtizedet felölelő érzéki-tárgyi megfogalmazásait láthattuk most a Vigadó Galériában megrendezett kiállításon. A legkorábbiak az indulást s a forrást idézik: az erdélyi népművészet hatását, élményvilágát, amelynek fel-felbukkanó forrása végigkövethető egész alkotó periódusán különféle anyagokban és technikákban megvalósulva. A balladák hangját hallató kemény-konstruktív *Kodály Zoltán emlékének* ajánlott (1973) képtől az őszi barnákon, sárgákon átszüremlő kékekig, az alapelemek forgatásából felépített és *Bartók Béla tiszteletére* készített gobelinjén át (1977) követhetjük hűségét e témához, és csodálkozhatunk rá a kemény for-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Király Sándor

NÉPSZAVA

1963 ÁPR-6

Kiállítások

A Mednyánszky-teremben pénteken megnyílt Tóth László festőművész kiállítása. A Fényes Adolf-teremben pénteken megnyílt Király Sándor festőművész kiállítása.

vuiamossági vállalat meg-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Király Sándor

NÉPSZABADSÁG

1963 ÁPR 6

genberendezésekből.

— **A Fényes Adolf Teremben** pénteken megnyílt Király Sándor festőművész kiállítása. Megnyitót mondott Z. Gács György Munkácsy-díjas festőművész, főiskolai tanár.

— **Az első svájci tudományos**
techn

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Király Sándor

PESTMEGYEI HIRLAP

1963 APR 4

— **Képzőművészeti** kiállítás nyílik április 5-én délután a Fényes Adolf-teremben, ahol Király Sándor festőművész képeit mutatja be.

KIRÁLY SÁNDOR festő, iparmüvész
Szeged, 1932

Tanulmányait 1957-ben fejezte be Miháltz Pál és Z. Gács György növendékeként az Iparmüvészeti Főiskolán. 1958 óta ugyanitt a szintan tanára. Egyéni kiállitása 1962-ben a Fényes Adolf Teremben, 1968-ban a Képcsarnok szegedi bemutatótermében, 1973-ban a Csók István Galériában volt. 1967-ben a "Szép Budapestért" érdemérem aranyfokozatával tüntették ki. - Alkotói tevékenységét az épitészet és a képzőmüvészet uj kapcsolatainak keresése és a sokoldalu kisérletezés jellemzi. Grafikával, gobelinszövéssel, tüzzománc-technikával is foglalkozik. Mint festő a kubista-konstruktivista törekvések hive, a természetből és a népmüvészetből vett elemeket variációs szisztéma szerint alkalmazza, felhasználva mindazt a szindinamikai ismeretanyagot, amelyet a szinösszefüggések tudományos igényü kutatásából szürt le.

Művészéletrajzok 19

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-126

1978 JÁN 19

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

Király Sándor

1021

Konstruktivizmus

Király Sándor egyik művét mutatjuk be. A művész egyaránt ismert mint táblaképfestő, grafikus, szőnyegtervező, tűzzománc képek és kisplasztikák alkotója. Induláskor még a kubizmus foglalkoztatta, majd mindinkább a konstruktivizmus elkötelezettje lett.

(TUDÓSÍTÓNKTÓL).

A Bonyhádi Ruházati
ben termelési eredmény
az export teljesítéséről a
párttitkára, Pintér Gy
elmondta, hogy az évi te
lési tervük 106 millió forint
volt, az exporttervek értéke
tőkés és szocialista relációban
elérte a 34 millió forintot.

— Mi okozta a legtöbb gondot az elmúlt évben?

— Az export, amely alatta maradt a tervünknek. Sajnos a holland kereskedő visszavonta rendelését, miközben mi már gyártani kezdtük a fapapucsokat. Csupán a harmadik negyedévben tudtuk meg, hogy nem kell az áru. Először külföldön próbáltuk a legyártott mennyiséget eladni, végül belföldön sikerült, de így is némi veszteséggel. A szocialista exportunkat 12 millióra teljesítettük, ez a tervhez képest 14 százalékos túlteljesítést jelent.

— Milyen új beruházást valósítottak meg?

— Az 1100 négyzetméteres új üzemcsarnokot múlt év december 20-án helyeztük üzembe. A beruházás saját

— A Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére indított munkaversenyvállalásunk adott alapot arra, hogy kétmillió forinttal többet tervezzünk, mint amire redetileg gondoltunk. Igy 78 500 000 forintra alakult a tervünk. Belföldi tervünket 123 százalékra, exporttervünket 105,4 százalékra, szolgáltatásunkat 114 százalékra teljesítettük. A növekvő belföldi igények kielégítése érdekében a tervtől lényegesen eltértünk — a belföldi termékek javára. Nem volt éppen könnyű a helyzetünk, mert az alapanyag-ellátás egész évben vontatott volt, akadozott. Több alkalommal kellett átalakítani a szalagtermelést, s ez jelentős kiesést okozott. Az új tűzöde és aljüzem beindításával viszont — a lehetőségekhez mérten — gyorsan tudtunk átállni.

— Gyakran előfordul minő-

Király Sándor műtermében

Király Sándor tudós festő. A színelmélet tanára az Iparművészeti Főiskolán, vizuális rendszerek megálmodója és alkotója. *Gulyás Dénes*sel együtt ő tervezte a Csepel Vas- és Fémművek kísérleti üzemének színdinamikáját, de dolgozott a Patyolat kelenföldi mosodájának, a Taurus gumigyárnak, soproni, esztergomi üzemeknek, a bicskei hőerőműnek, dunaújvárosi, csepeli lakótelepeknek színtervén is. Része van városképek korszerű alakításában, jelenleg a diósgyőri Lenin Kohászati Művek acélműhelyének színdinamikáját és egy új budapesti szálloda vizuális rendszerét tervezi *Gollob József*fel, *Karádi György*gyel, *Somogyi Miklós*sal, *Gulyás Dénes*sel.

Sok műfaj értő, érző ismerője, fejlesztője Király Sándor. Folyamatosan fest táblaképeket is; a Nagymarosi Tanács házasságkötő termébe és a Minisztertanács balatonöszödi üdülőjébe kerültek gobelinjei: tűzzománcai, seccói, zománcemblémái láthatók Budapesten, Fóton, Komlón és Pécsett. Felfedezte a beton díszítésének újabb lehetőségeit is, akrillal festett betonseccóját Szombathelyen avatták fel 1979-ben. Részt vett a Honvéd Tiszti Kórház rekonstrukciójában, színterápiai kísérletei is jelentősek. Ezen törekvéseit tartalmazza az Amerikai úti agysebészet műtőhálózatának és intenzív osztályának szín- és formarendszere. Következetességét igazolja az a tény, hogy hosszú évek munkájával megírta – az Iparművészeti Főiskola vizuális laboratóriumának vezetőjeként – színelmélet-tankönyvét, amelyet hallgatók és gyakorló festők egyaránt haszonnal forgathatnak. Minden idegszálával a közösségi művészetet ambicionálja, keresi a korszerűséget a művészi csoportmunkában, az anonimitást korunk szükségletének tartja. Ars poeticája az ipar és az iparművészet, az építészet, plasztika, festészet összefogását sürgeti egy mélyen és közösen megfontolt szín- és formarend alapján.

Király Sándor 1932-ben született Szegeden, ahol ifjúkorában énekelni tanult, figyelte a színházi díszleteket; a zenei inspiráció később visszatér vonalvezetésének ritmikus hullámzásában. 1957-ben végezte el az Iparművészeti Főiskolát *Z. Gács György* és *Miháltz Pál* tanítványaként. 1963-ban mutatkozott be első önálló tárlatával a Fényes Adolf teremben. Katalógusának előszavában Csángó András „az anyagok és formák összhangját" emelte ki. Már ekkor figyelemmel kísérte a kubizmust és a népművészetet, amelyet felhasználható forrásnak ítélt. Z. Gács György indíttatása nyomán ebben az időben született meg – művészi-műszaki koprodukció alapján – az új műfaj, a vaszománc kép. Király Sándor, *Kátai Mihály, Artner Ottó, Laluja András* Albert Péter vegyészmérnök technológiai kísérleteit alkalmazta egy szocialista szerződés alapján, amelyet 1962-ben kötött az Iparművészeti Főiskola a Zománcipari Művekkel. Az ebből a technológiából fakadó lehetőségeket Artner Ottó a plasztika, Kátai Mihály a tűzzománc irányába fejlesztette, egyedül Király Sándor maradt meg az építészet hatósugarában. Megmaradt, bár az építészet és a festészet ezen új szövetsége nem vált általánossá. A halogatás miatt új lakótelepeink nagy része nem a korszerű színdinamikai elvek alapján épült a 60-as években, s még ma sem így épül. Király Sándor a szemléletet is meg akarta újítani, nemcsak új művek létrehozásán fáradozott. Nem rajta múlt, hogy nem valósult meg építészetünkben a „színes város" szerkesztett összharmóniája. Ami valóság lehetne, még mindig lehetőség csupán.

A pálya minden nehézség ellenére továbbra is felfelé ívelt, ezt 1968-as szegedi kiállítása is igazolta. Pogány Frigyes, akit hasonló kérdések izgattak, Király Sándorban felfedezte azt a festőt, aki „érti, érzi és szereti az anyagot". Sűríti, jellé, látványképletté alakítja a Dunakanyart, Assisit, a budai városképet. A szegedi tárlat munkásságának átmeneti korszakát idézte, azt a pillanatot, amikor még alkalmazta a leíró formákat, de már megpróbálta rendszerré fokozni vizuális felismeréseit.

A 70-es évek elején Király Sándor egyre tudatosabban használja fel elméleti tapasztalatait festői gyakorlatában, egyre helyesebb arányban ötvözi a konstruktivizmus és a népművészet komponenseit. Ezt a törekvést külföldön is elismeréssel honorálják, ilyen értelemben méltatja Király Sándor művészetét Georges Boudaille a Lettres Française hasábjain. Németh Györgyi és Fencsik Flóra a tudatos színkezelést és a beton bátor alkalmazását emeli ki munkásságából. Németh Lajos analízise is találó, amikor 1973-as budapesti kiállításakor képeinek kubisztikus elemeit érzékeli, valamint a magyar népművészet zenei, költői ritmikáját.

Bojár Iván is észreveszi Király „közösségi rendeltetésű" művészetét, de Vadas József csupán a szándékot dicséri: „Az egyszerűség nem egyszer szimplasághoz, a racionális igény gépiességéhez vezet". Később, a Művészetben 1978 márciusában megjelent cikkében még szigorúbb. Ekkor már fantáziátlannak, egyhangúnak, unalmasnak érzi Király Sándor vonalvezetését. Sommás, nem bizonyított vélemény. Király ugyanis készen állt a korszerű térszervezés munkájára már 1973-tól, de a társadalomtól nem kapott erre megbízást. Így, feladatok hiányában, átmenetileg ahhoz a műfajhoz tért vissza, amelytől elszakadni kívánt: a táblaképhez. És az is tény, hogy 1979-ben felavatott szombathelyi színes betonfalával bebizonyította képességeit. Ez a mű több szándéknál. Eredmény.

Király Sándor tudós festő, fogékony az anyagtan minden újdonságára, vizsgálja, hogy az egyes színárnyalatok milyen hatással vannak az emberre. Tanulmányt írt az ismétlődő formarendszerek alkalmazásáról az építészetben, izgatja a képi nyelv információs sajátossága, a képalkotás optimális hatása. Szinkronban van a nemzetközi eredményekkel, az egész látóhatárt figyeli. Az foglalkoztatja, hogy „az ipari munkakörnyezet színdinamikája" mennyire alakítja és boldogítja az embert. A nemzetközi szakirodalom és saját festői tapasztalatai egyeztetésével tanulmányt írt a harmadik évezred gyógyintézményeinek művészeti karakteréről, amely esztétikai hatásokkal kíván elérni terápiás hatást. A környezet sarkalatos, pszichikai szükségleteinknek megfelelő esztétikai átalakítását csak hasonló szemléletű építészek, festők, szobrászok iparművészek szövetséges csoportja tudja elvégezni. E feladat napjainkban meghaladja a magányos művész teherbíró képességét. Az ipar teremti meg az anyagi javakat, de szennyezi is a környezetet. Ki nem küszöbölhető ellentmondás ez? Csak addig, amíg a művészet, az értelem vezényelte vizuális rendszer nem gyógyítja meg a maga harmonizáló képességeivel a sérüléseket. A kor ezen mozgástörvényeit ismerte fel Király Sándor, azt, hogy a jelen és a jövő vizuális alkotásaiban egyre inkább a mérnök alapossága és a festő érzékenysége ötvöződhet. Nem is annyira a festmény érdekli, hanem az e képi program alapján szerkesztett környezetteremtés. Így Király Sándor is a tervezőmérnök-festők sorába tartozik, egyszerre építész és konstruktőr.

A nemzeti és internacionális formák alkalmazásával éri el saját rendszerét. Ereje a variációgazdagság. Rácsos, máskor szőnyegszerű felületek, átlós kombiná-

6

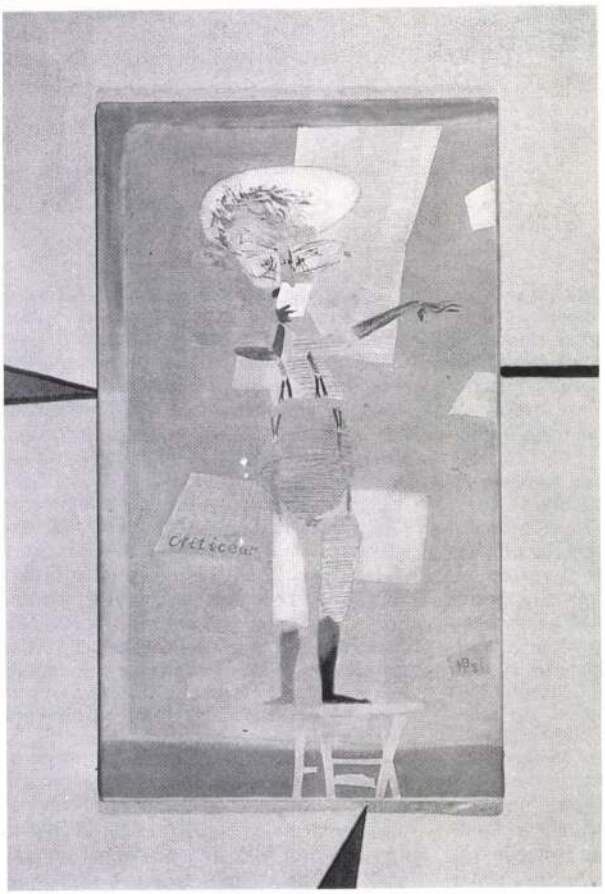

7

Istvánnak ez a munkája elénk tárja. A társadalomtudományok elemzéseinek ugyanis nincsen olyan megoldást sürgető parancsa, mint e műnek: szüntesd meg közömbösségedet. Hiszen ezek a gondok teljességükben nem oldhatók meg állami eszközökkel, nem intézményesíthető feladatok, hanem társadalmiak, közösségiek, az igényes emberség gondjai. Felvállalásuk pedig maga a tartalmas élet egyedüli lehetősége.

Két világ. Bár mind a kettő magánszféráinkban is érint bennünket: a tisztán esztétikumot produkáló képzőművészet és a morális tartalmakat is felvállaló. Az egyik a kellemes érzetünket, a másik az igazságérzetünket foglalkoztatja. Nagy B. István festményei igazságérzetünket szólítják: társuljunk igazához! Az európai képzőművészetben főleg az Amerikából Angliába települt Ronald Kitaj, az angol pop art jeles képviselője foglalkozik művészetében Nagy B. Istvánhoz hasonlóan közösségi tartalmakkal, művészete mérlegére teszi az emberi társadalom mai jelenségeit. Korunk emberének szabadsága, hogy választhat a neki kellemes vagy az igaz között. Akik az érvényes élet lehetőségeit keressük, örülünk az igaznak. Az a szép, ami igaz. Nekünk tetsző, mert emberi igazságú, ha nem is felemelő emberi igazságú az a szituáció, az az illúziótlan valóságú gesztus, amit Nagy B. István *A falat* című festménye kifejez. *Gyulu bácsi* portréja is igaz, valamiért valahogyan így megfestve is az élet csodája. *A Batu Kán pesti rokona* című képe a József Attila-vers megjelenítése. Igen, így együtt ők ketten rokoni mustrán: József Attila, a sokezer szavú, európai gondú – és Batu Kán, az otromba, megalázó gesztusú rokon. A szellemi és a nyers hatalom szembenállása – a csikorgó kompozíció által lesz igaz.

A *Kritiszőz* és a *Kritiszőr* képeinek jelentéshordozó címe szintén nélkülözhetetlen (fontos a masszőz-masszőr mintájára használt fonetikusság). E művek Nagy B. István legelegánsabb művei. A bravúrosan finomkodó festőiség azonban affektáció: a kritikus urak és hölgyek kritikusi munkásságát jellemzi. A hokedlikoturnusokon tetszelgő figurák műznek így írásaikban. S a bennünk élő rendérzet fogal mazza már tovább a képet, hogy valóban nincsen rendjén – mai képzőművészeti életünk gyakorlatára gondolván –, hogy a való világ varázsaival mérkőző képzőművészeink teljesítményét a groteszk értékelje. *Egy ugródeszka emlékiratai* című diptichonja az ugródeszka két lehetőségét, a fel- és az elröpülést példázza.

Tematikus kompozícióinak Nagy B. István bársonyból vagy textilből készít keretet, védő-felnevelő fészket képzelete szép rendjének, hiszen még védelemre szorulnak, hiszen nem attraktivitások e művek, hanem vallomások.

A rend hiánya az ember szégyene a címe Nagy B. István festészetével foglalkozó méltatásomnak. Úgy vélem, csökken a rend hiányából eredő szégyene az embernek, ha megvallotta, ha tudja, mert ez a tudomásulvétel már maga is rend. Nagy B. István kompozíciói nem mosolyogva megmondott igazságok, amelyeknek keserű csípős tanulságai a derűben feloldódva, megszépülve édessé változhatnának. Közös gondjainkhoz szólóak. Tegnapi emberségünket szólítja előbbre s holnapi emberségünket szólítja ide vissza a mába: legyünk mai emberek, foglalkozzunk mai gondjainkkal.

Kovács Gyula

1

2

3

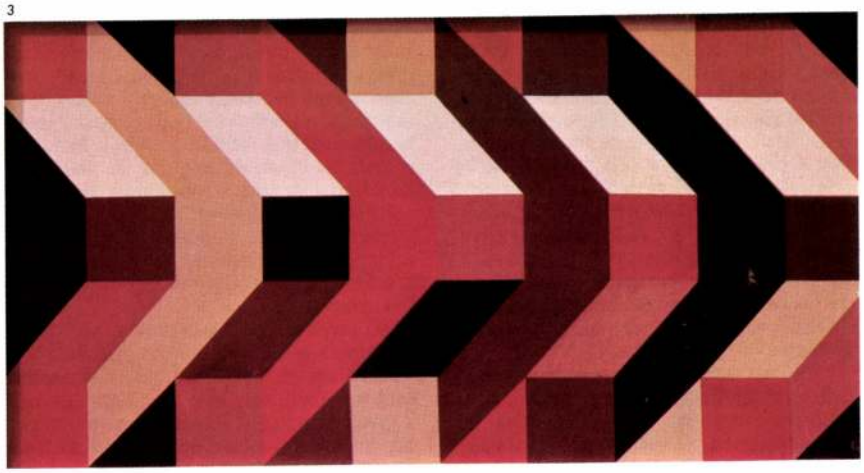

4

5

6

ciók, négyzetformába sűrített színes képletek, koncentrikus körök, nyolcszoros vonalpárhuzamok, fehér, rózsaszín, fekete paralelogrammák, sárga, piros sávok alkotják Király Sándor szókincsét, azt a festői nyelvújítást, amelyet tehetséggel és szorgalommal művel. Nem hallgathatom el azonban azt a tényt, hogy ebben a kizárólagos szenvedélyben mellőzi korábbi, tájakat elemző kombinatív alkotásait, amelyek a leírást elvonatkoztatott kiemelésekkel sűrítették. Kár, hogy ezeket száműzte törekvéseiből. Úgy érzem, hogy nem játszhatja ki egyik hivatását a másik ellenében: Király Sándor elméleti szakember, képmérnök és festő egy személyben.

Király Sándor 1966-ban elkészítette tufabetonból a belügyi szálló homlokzatát, Komlóra zománcemblémákat szerkesztett, a Lumumba utcai óvodában műanyag seccóját avatták fel. Ő komponálta a pécsi házasságkötő terem ajtófogantyúit. Ezen művei technológiai újítások is, olyan szintézisek, amelyet a tudomány kínál és a festészet elfogad. A szombathelyi új általános iskola oldalhomlokzatának 160 m² nagyságú színes felülete is olyan alkotás, amely ipari és művészi szakértelmet igényelt. Úgy ad örömet, hogy gazdálkodik a színekkel: a kék és zöld árnyalatokat az ég és a pázsit, a közelebbi és a tágabb környezet szállítja a betonfal barna, narancs, fehér tónusaihoz. Így válik e téregység jellé, Szombathely-emblémává.

Vajon nem komputerfestészet Király Sándor művészete, vajon nem a mechanikus elemek jutnak túlsúlyba, vajon nem matematikai piktúra ez? Kétségtelen, ez a törekvés Vasarely eredményeivel, értékeivel is rokon, olyan élő op art, amely színes várost, derűs közérzetet, általános harmóniát teremt. Szombathelyen Király Sándor elérte, hogy egy épület látványünneppé vált. Ezen a helyes úton kell Király Sándornak tovább haladnia, nem is lehet más feladata; hisz ez az út, ez az irány: hivatása, karaktere, lehetősége.

Losonci Miklós

1 Király Sándor: Nógrádi táj,
olaj, farost lemez, 65x100 cm, 1973
2 Király Sándor: Dubrovniki látkép,
olaj, farost lemez, 72x110 cm, 1974
3 Király Sándor: Pszeudóformák,
olaj, farost lemez, 60x95 cm, 1980
4 Király Sándor: Variációs forma,
gobelin, 150x150 cm, 1972
5 Király Sándor akrilseccója, Szombathely,
Joskar Ola városrész általános iskolája, 8x18 m
6 Király Sándor és munkatársai: Diósgyőri Acélmű,
színdinamikai terv, makett, 1:250, 1980

Nyugtalan tér

Bemutatjuk Kőrösi Papp Kálmánt

Kőrösi Papp Kálmánnak – ha jól számolom – eddig öt kisebb egyéni kiállítása volt: az első 1974-ben az Eötvös-kollégiumban, a harmadik 1977-ben a Ferencvárosi Pincében, az utolsó 1981 tavaszán az MSZMP Politikai Főiskoláján, ahol grafikusként dolgozik. Részt vett munkáival több csoportkiállításon is, utoljára 1978-ban a Pataki István Művelődési Központban. Hangzott el róla ismertetés is a rádióban, nyomban első kiállításakor, s a szöveget, Rózsa Gyuláét újra hallgatva úgy tűnik, hogy az akkori friss benyomás nyomán támadt reflexiók nagyjából ma is érvényesek festészetére. Ismeretlen művésznek tehát nem nevezhető. A jelenlegi bemutatás így a felfedezés helyett inkább arra vállalkozik, hogy erre a nem is éppen fiatal (1940-es születésű) s nem is éppen ismeretlen művészre felhívja a figyelmet.

Kőrösi Papp Kálmán autodidakta, ami az ő esetében annyit jelent, hogy nem főiskolai diplomával a zsebében, hanem egy kissé hosszúra nyújtott, tízévnyi szakköri tevékenység után (a Vasutasok Szakszervezete Képzőművészeti Iskolájába járt) igyekezett a saját lábára állni. Ki is alakított – még szakköri éveiben – egy tetszetős, kissé naiv, kissé szenvelgő modort, amivel hosszú évekig elélhetett volna, sikereket is aratva. Ő azonban hamarosan felhagy vele, az újrakezdés kényszere letéríti a kitaposott ösvényről, s amikor feltámadt benne a képfelület analitikus megmunkálásának igénye – szinte egyik napról a másikra – úgy érezte, hogy nem remélt kincsre bukkant. Ezután fedezte fel a Skira-kiadású kötet nyomán Cézanne-t, aki így már csak utólagos igazolást jelenthetett számára. Ha Cézanne-ban a tér és forma összefüggéseinek folytonosan új meglepetésekkel szolgáló kutatóját tekintjük, e vonzalom természetes megnyilatkozása egy olyan festőnek, akit hasonló problémák foglalkoztatnak.

Volt már egy időszak a magyar festészet történetében, amikor a cézanne-i és a Cézanne-nal induló tér- és formaanalízis – akkor még újdonságként – döntő módon befolyásolta egy egész nemzedék pályafutását: a Nyolcak és aktivisták időszaka. Cézanne megrázó szemléleti élményt jelentett nekik – a legtehetségesebbeknek –, amit többeknél tovább érlelt, a formai megoldásokat a tiszta absztrakció felé irányítva, az expresszionista, kubista és futurista analízisek egész Európát meghódító újszerűsége. Ez az analitikus folyamat – mint ismeretes – sokaknál a természeti motívum kiiktatásához és a festészeti alapelemekkel, a legegyszerűbb geometrikus alakzatokkal való képszerkesztéshez vezetett. Voltak azonban akkor is, a tízes években és később is, már napjainkban – amikor a motívumanalízis igénye ismét elharapózott –, olyanok, akik a természettel való kapcsolat radikális felszámolására alkatuknál fogva vagy egyszerűen festői meggondolásból nem vállalkoztak.

Az avantgarde-nemzedék tagjai közül jól ismert az aktivistákhoz közel álló Nemes Lampérth festészete, aki a hazai indíttatást ötvözte ugyan a cézanne-i és egy Fauves-szerű tér-, forma- és színanalízissel, s ennek nyomán egy erősen síkszerű tagoltságú, szisztematikus stílust alakított ki, de a motívum kiiktatására nem vállalkozott, még kubisztikus-futurisztikus szétfeszítésére sem. Nemes Lampérth neve nem ok nélkül került ide, Kőrösi Papp Kálmán festészete ugyanis – első benyomásként – az övével mutat érintkezést. Az asszociációt a mindekettőjükre jellemző tér- és formaelemzési hajlam mellett a fokozott intenzitású színértékek használata is indokolja. Nemes Lampérth grandiózus összefoglaló ereje, képeinek drámai feszültsége, színbeli és formai fegyelme, szisztematikus technikai megoldása egyszeri és utánozhatatlan jelenség. Amit képvisel, nem utánozható – sok más későbbi törekvéssel szemben –, legfeljebb továbbfejleszthető, szemléletileg kitágítható, feltéve, ha a motívumanalízis elmélyült tér- és formaelemzéssel párosul.

Kőrösi Papp Kálmán ez utóbbira vállalkozik, s ezért nem lehet mindössze formai jegyek vagy az elvonatkoztatás mértéke alapján megítélni festészetét. Hagyományos festő abban az értelemben, hogy nélkülözhetetlennek érzi a természeti motívum vagy az élő modell jelenlétét, ösztönző közegét, legyen az névtelen táj, hajókkal zsúfolt dunai kikötő, zebegényi parasztház, a nagyvázsonyi temető, a Népsziget, egy törött kerék, egy villámsújtotta fa, a tájban felejtett férfikabát, egy ormótlan gép vagy a gyulai művésztelep egy-egy résztvevője. Intellektuális művész viszont azáltal, hogy a természetben csupán elkezdett vagy félig készre fejlesztett képet a műteremben érleli ki, miáltal a motívum legtöbbször elveszti utalásszerű jellegét s egy tisztán szín- és formaelemekből álló képi rendszerré alakul. E kisebb-nagyobb egységekre tagolt képi rendszer – amely

1

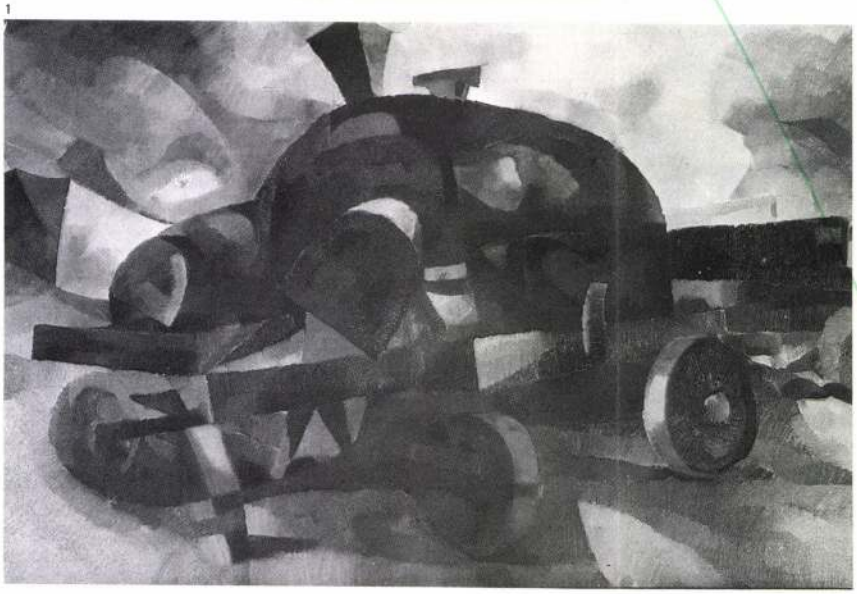

◇ Király Sándor festőművész kiállítása október 28-ig tekinthető meg a Várszínház Galériában.

Népszabadság, 1984. IX. 25

A KIÁLLÍTÁS MEGRENDEZÉSÉT TÁMOGATTA:

K&H BANK RT.
ESZTERGOMI KIRENDELTSÉGE

BÁSTYA RT.

GRANVISUS LÁTSZERÉSZETI ESZKÖZÖK GYÁRA

KOMTOURIST ÜZLETHÁZ

OKTÁV PRESS

NA-NE GALÉRIA

ESZTERGOMBAN A VÁRMÚZEUMBAN

SZERETETTEL MEGHÍVJUK A

NA-NE GALÉRIA

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÓJÁRA

1990. SZEPTEMBER 21-ÉN 16^{15} ÓRÁRA
ESZTERGOMBA A VÁRMÚZEUMBA

A KIÁLLÍTÁST
GÖNCZ ÁRPÁD KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK
NYITJA MEG.

A NA - NE Galéria 1990. június 24-én nyílt meg Budapesten, nyolc művész közös kiállításával. Első együttes bemutatkozása ez olyan alkotóknak, akik közül többen régóta baráti és/vagy munkakapcsolatban állnak egymással, egyéni és társszerzőként készített műveiket jól ismerheti a hazai, s még inkább talán a nemzetközi, művészet iránt érdeklődő közönség. Közös jellemzőjük még - Bachman Gábor szemléletes leírásával - hogy a '80-as években gyakorta megkapták a "NA NE, hát ezt azért már mégse ...." mellékmondattal érzékeltethető hivatali ellenreakciót, mely mára részben névvé szelídült.

A NA - NE mozgalom zászlaját kitűzve jelezni kívánják, hogy nem keserűségüknek adnak hangot, a korábban meg-nem-valósult tervek, fölöslegesen elpazarolt energiák miatt. A galériaépület létrejötte ezért is esemény, a produktív és paralell-kultúra határozott jele. Építészeti tervezője Bachman Gábor. E munka a nemzetközi szakirodalom által újabban "dekonstruktivizmusként" megjelölt művészeti (építészeti) irányhoz kapcsolható.

Golovics Lajos - a galéria és az azt működtető Meta-R Kft vezetője - korábbi műkereskedelmi, kiadói tevékenységét (mely többek között a Belvedere c. művészeti magazin megjelentetését jelenti) munkatársaival ezen új, művészileg szervezett térben folytatja.

A budapesti kiállítást Konrád György nyitotta meg, s a bemutatón Bachman mellett Rajk László, Giorgio Söss (Art Deko), Szalai Tibor, Vida Judit, Király Tamás, Doktor (Czalbert János) és Kovács Attila műfajilag is sokszínű munkái kaptak helyet.

Az esztergomi bemutatkozás az első olyan alkalom a galéria megnyitása óta, ahol a NA - NE Galériáról, mint műről, s művészeiről egy kiállítás formájában együttes képet kaphat a közönség.

PETERNÁK MIKLÓS

KIRÁLY Tamás

KIRÁLY Tamás

Megnyitja:

Bachman, Gergely, Kistamás,
Kovács, Kozma, Krausz, Padi,
ef. Zámbó

október 17.
11^{30h}-tól

közreműködnek:
Ági és fiúk
Belső hangok
Drums
FLASH
Ribbentropp Trio
Szentendrei Gitárzenekar,
Dobzenekar
továbbá:
Tódor, Kari György, Miletics Balázs, Petri
Lukács Ádám, Rodolf Hervé, Soma

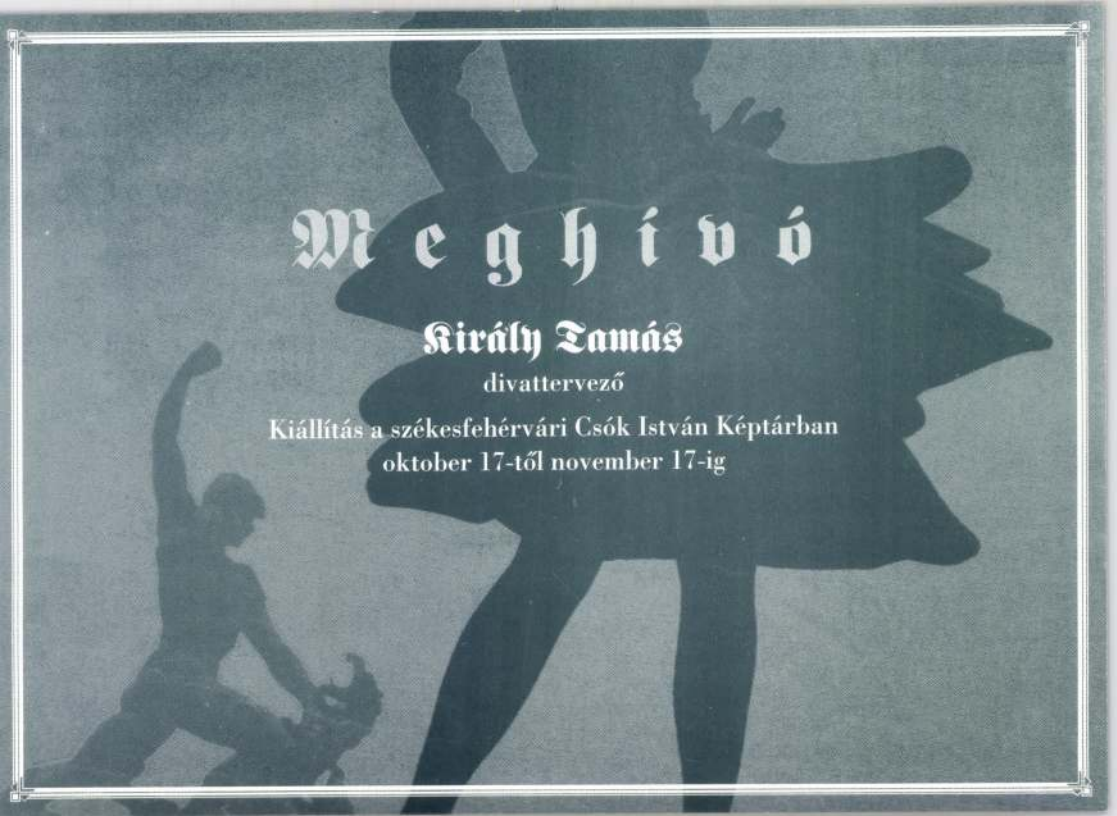

Meghívó

Király Tamás

divattervező

Kiállítás a székesfehérvári Csók István Képtárban
oktober 17-től november 17-ig

KIRÁLY Tamás

T A R T A L O M

POLITIKA

interjú

4-5. Ellenpontok
(Beszélgetés Ara-Kovács Attilával)

6-7. Képes hírösszefoglaló

8. Kulturális hírek

riport

9. Veszély balról:
Két mankóval a barikádon

10-11. Elnökfogás Amerikában

publicisztika

12-13. Tamás Gáspár Miklós: Eszi a fene Amerikát (Allan Bloom halálára)

Szalai Erzsébet: Felemelkedett a fedő

14-15. Eörsi István: Hangfogó nélkül

Csillag János: Össztűz

magyar glóbusz

16. Bicske, éhezők, 14. nap

17. Fejünk felett az ég

Diétai levlap

18. Bős: Technokrata orgia

világfalu

20. A Clinton-effektus Franciaországban:
Hány éves a kapitány?

Szójababszemet szemért

21. Mekkora Oroszország?

22. A lengyel tv rendszert vált: Gólem mint főnixmadár

23. Mint kalapból a nyuszit: Az új román kormányfő

Ökö1 és jog:
Honecker a vádlottak padján

25. A MAGYAR NARANCS JÁTÉKA HÉT HÉTEN ÁT

altern-ego

26-27. Szolgálatmegtagadók:
Kiszolgáltatva

Öko-hírek

ÉLET+MÓD

28. Albánia

29. Rokonok

guide

30. Marcselló

A pesti presszók: Why Not

31. Az eltűnt idő nyomában:
A proletár elit fétise, az autóstáska

snobbesse oblige

32. Heti sznobkalauz

narancsfaláta

34. Glosszák

KULTÚRA

időjárőr

35. György Péter: Eurovisioni,
avagy nyugati szemmel

interjú

36-37. Katalinváltás a Műcsarnokban

mozi

38. Egyedülálló rendező megosztaná
(Barbet Schroeder filmjei)

Mozivadász: A játékos

videó mozi

39. Balkáni bábeltévé

„Ettelek volna meg!" (Az éhség)

könyv

40. Hazafelé, távolodóban
(Márai Sándor naplói)

A legújabb ember mítosza
(Konrád György: A városalapító)

képzőművészet

41. Asztalon (Miniinterjú Seiji Shimoda performance-művésszel)

Conversation
(Miniinterjú Waliczky Tamással)

melodig

42. Judit sikolya (Bartók Béla:
A kékszakállú herceg vára)

Szintetikus folkkísérletek

Folk a Felvidéken

rockfront

43. Kommunista tolószékben
(Robert Wyatt)

Narancsfül: Ministry live

Csillagok között

44-45. Miles Davis

színház

46. Kaputt (Ad absurd beszélgetés Tricepsszel)

Semmiség (Beckett az R.S.9. Stúdiószínházban)

Ha azt mondanám, van innét kiút
(Samuel Beckettről TD-nek)

sport

47. Tandori Dezső: Lósport és Bundesliga

A SZERK.

Kis mínuszosok, ünnepélyesre hangszerelt keretesek a lapokban, a sorok között az újságírói tétovaság nyomai, hiába, ez egy ilyen hely. Az angol kollégák ilyenkor előveszik a már évekkel ezelőtt megírt obituary-t, kicsit felaktualizálják, aztán mehet is a nyomdába, de hát errefelé az ilyesmit rendszerváltásonként át kell fogalmazni, és Alexander Dubček körül azért volt egy-két ilyen az utóbbi években. Mostanában mintha megint ellenségként lett volna számontartva, hiszen szlovák – és a magyar külpolitika finom distinkciójában aligha létezik különbség közte és Mečiar között. Pedig 89-ben még hogy szerettük!

Ráadásul baloldali is volt, ami nehezen kezelhető kórnak látszik ma Magyarországon, még egy külföldinek sem bocsátják meg szívesen. A hazai politikai paletta pedig végképp azon igyekszik, hogy a barnától a sötétbarnáig valamennyi színárnyalatot felölelje; hiába, ahhoz, hogy Antall József centrum maradhasson, ahhoz egyre jobbra kell tolódni. De megtesszük, kost was kost.

A skinheadeket most hagyjuk, a héten csendben voltak (csak kedden este mondta az ország szemébe egy édes kis tizenhat éves leányka, hogy ő azért skin, mert fajgyűlölő, passz), talán nyalogatják sebeiket, amelyeket Rostockban, majd Rómában kaptak – mert azért valamiféle internacionalizmus bizonyára náluk is van, és a távolban kiosztott pofonok az árvalányhajas magyar rónákon is fájnak.

Természetesen nem tartozik ide, hiszen a skinheadek egy szélsőséget képviselnek, amelyet a kormány mélységesen elítél, de érdekesen cseng egybe a hevesen cáfolt álhírrel: Bába Iván, a külügy kádereinek egyike nemrég odanyilatkozott, hogy nem érdemes annyira készülődni a 94-es választásokra, lehet, hogy picit elmaradnak, szükségállapot miatt. Aztán gyorsan visszavonta, a szükségállapot szót bizonyára valami más, köznapibb értelemben gondolta (Bod Péter Ákos emlékezetes taxisblokád-béli fellépése óta az anyagcsere folyamatát leíró kifejezések részei lettek a politikai szótárnak), de hiába vonta vissza, az ember eszébe Freud, ez a genetikus ellenzéki ugrál fel (copyright by a Nemzet Főpincére, Boross Péter) a lapsus linguai hallatán.

Mindenesetre lassan belopódik a köztudatba, hogy a demokrácia nem végleges és magától értetődő Magyarországon; és nem ez lenne az első hülyeség, ami később kormányprogrammá avanzsál. Szóval jó lesz vigyázni, mert ezek a történészek, írók, pincérek, anyagcserevirtuózok és egyéb, eredeti szakmájukból lemorzsolódott akárkik nagyon is készülnek 94-re – a maguk módján. Nekünk is kell tehát, nehogy a Rostockban és Rómában bejegyzett módszer legyen majd az egyetlen lehetőségünk. Már csak azért is, mert álhír, nem álhír, a mi nemzeti érzelmű fiataljaink már nemcsak baseball-ütőkk[illegible] jöhetnek majd, hogy megr[illegible]sák tőlünk az utcát.

Hogy Antall és Me[illegible] háborítatlanul le[illegible] egykori Duna-p[illegible] rencsével ka[illegible] szákolhas[illegible]

- NARANCSGALÉRIA -

KIRÁLY TAMÁS

Király Tamást általában divattervezőként ismerik, pedig amit csinál, meglehetős távolságra van a divattól. Munkái az emberi testet veszik ugyan alapul, valahogy úgy, mint a költők, akik kötött formát választanak verseiknek. Úgynevezett ruhái, bizarr viseletei a képzőművészethez közelítenek inkább. Plasztikák, amelyeket hol egy nézetre, hol pedig körbenézetre komponáltak. Azaz mégsem. Király nem szobrász. Nem csupán lágy anyagokkal, változó felületekkel dolgozó művész. Kreációi kölcsönhatásban állnak a modell személyével is, kinek kiválasztása szintén része Király alkotóművészetének. Összetett, bonyolult alkotói feladat ez, amely nem a különféle művészi tevékenységek határán, hanem azokat integrálva dolgozik. Nem hagyja, hogy a ruhák változó kontextusba kerüljenek. Nem jelenhetnek meg a buszon vagy boltban sorban állva, nem mennek színházba sem. A tér, a közeg, ahol megjelennek, komponált, a ruhákhoz rendelt világ. Metavilág – elvonatkoztatás. Király Tamás világa.

Király Tamás (40 éves) 1982-től dolgozik szabadúszóként. Évente megrendezett divatbemutatói, show-jai mellett tucatnyi film, klip és tévéprodukció jelmez- és látványtervezője. Dolgozik színházaknak, részt vesz kiállításokon, egy-két évente akciókat tart. Kreációi megjelentek az *Elle*, a *Stern*, az *i-D* és a *Vogue* oldalain. *(A székesfehérvári Csók István Képtárban látható kiállítása november 17-ig tart nyitva.)*

- B -

Fotók: Déri Miklós

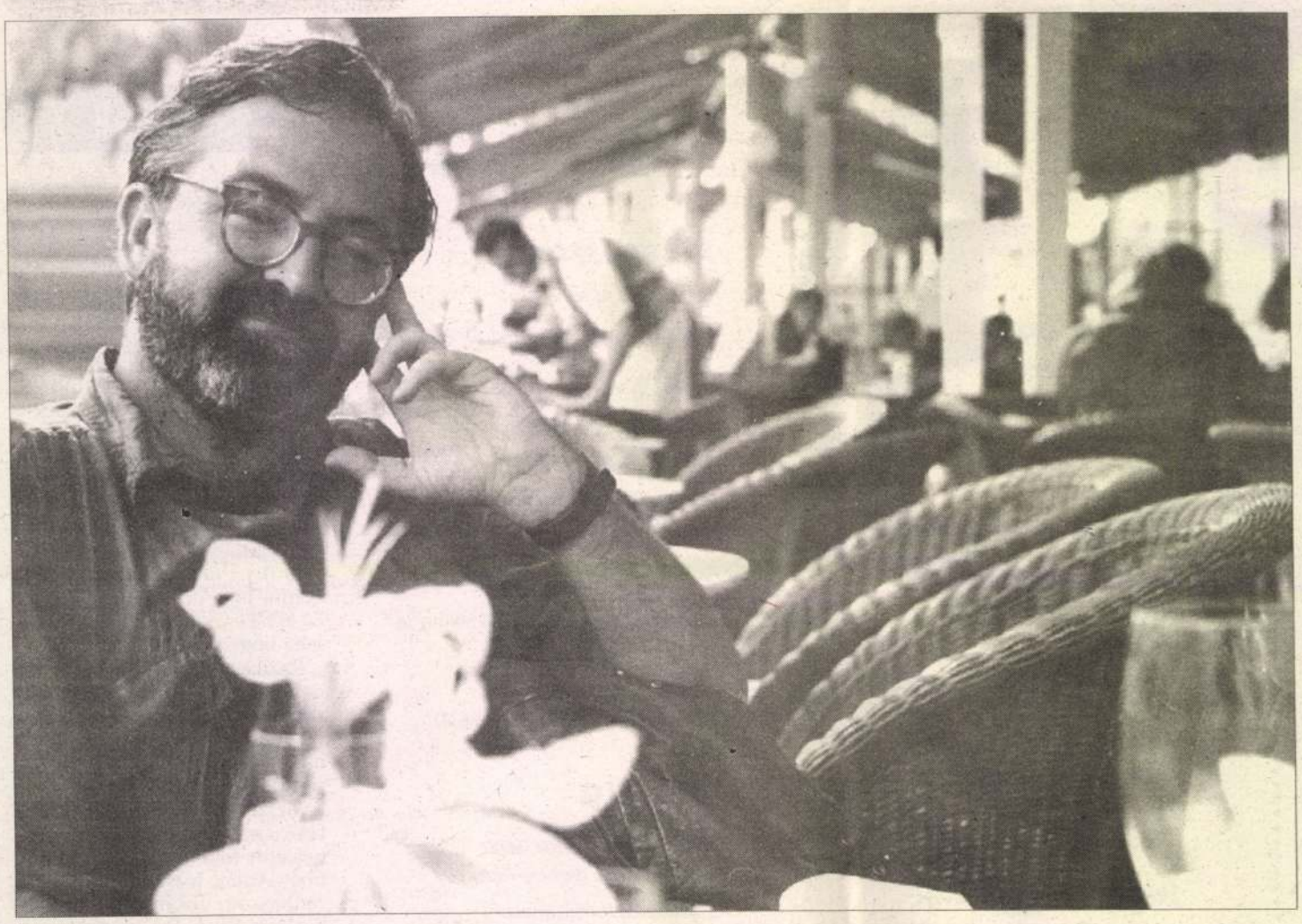

ELLENPONTOK

Beszélgetés Ara-Kovács Attilával

November 7-e kapcsán ezúttal nem az októberi forradalmat ünnepeljük, sőt, az alábbi interjúval arról emlékezünk meg, hogy tíz évvel ezelőtt ezen a napon bukott le az egyetlen romániai szamizdat, a magyarok szerkesztette **Ellenpontok**. Ara-Kovács Attila (38 éves) ma a Beszélő szerkesztője. A hetvenes évek végén az ő kezdeményezésére indult meg az az illegális szervezőmunka, aminek eredményeként 1981 decemberében elkészült az Ellenpontok első száma.

Magyar Narancs: Hány száma jelent meg az Ellenpontoknak?

Ara-Kovács Attila: Összesen kilenc számot élt meg, de ez valójában csak nyolcat jelent. A nyolcadik után ugyanis leálltunk. Ez '82 októberében jelent meg, minket novemberben tartóztattak le. A novemberben zajló kihallgatások után házi őrizetbe kerültünk, amíg nem döntöttek afelől, hogy mi legyen a további sorsunk. Sőt, én egészen addig a napig házi őrizetben voltam, amíg ki nem toloncoltak az országból. Ezalatt sikerült megszervezni, hogy a kilencedik szám is megjelenjék, ebbe a még rendelkezésre álló anyagokat hordtuk össze. Megkíséreltem valamiképpen fönntartani a megjelenést, de ez a felemásra sikeredett kilencedik szám bebizonyította, hogy ilyen feltételek mellett az Ellenpontok nem folytatható tovább. Ezért jó szívvel nyolc számot vállalok csupán. A '81 decembere és '82 októbere közötti időszakban tehát szinte havonta, másfél havonta jelent meg egy-egy számunk.

MN: A terjesztőket, technikai munkatársakat is beleértve hány ember vette körül az Ellenpontokat?

AA: A szerveződésben rengeteg szerepe volt a véletlennek. Mi ott egy akváriumban éltünk, olyan értelmiségi fiatalok, akik részben frissen kikerülve az egyetemről, az eljövendő, de tökéletesen perspektívátlan elitként voltak jelen a társadalomban.

MN: Milyen témái, illetve milyen periódusai voltak a lapnak?

AA: Igyekeztem súlypontos számokat szerkeszteni. Így született a régi kommunista párt viselt dolgairól, az egyházakról, az emigrációról egy-egy tematikus szám, illetve a nyolcadik számunk is, amely a Tóth Károly Antal által megszövegezett memorandumunkat és programjavaslatunkat tartalmazta. A központi anyagokon kívül mindig szerepelt a lapban egy vezércikk, aktuális hírek, illetve volt egy Kesztheli András által szerkesztett politikai hírrovat, az Állítólag.

Secus nyomozók lepték el a lakásunkat, és azonnal fölforgattak mindent.

AA: Csak saccolni tudok. Még a húsz főt sem érte el azok száma, akik kapcsolatba kerültek az Ellenpontokkal. S ebbe már azok is beletartoznak, akik semmit nem csináltak, azonkívül, hogy tudták, kik készítik a lapot.

MN: Szociológiailag hogyan lehetne behatárolni ezt a közel húsz embert?

MN: Milyen okok játszottak szerepet abban, hogy az Ellenpontokon kívül nem volt más, esetleg románok által szerkesztett szamizdat Ceausescu diktatúrájában?

AA: Erdélyben a magyarországi helyzet volt a mérce, s innen jött a baráti segítség is. Részben Lengyelországból is, de főként a magyarországi demokratikus ellenzéktől. Két nevet mindenképpen meg kell említenem, Rajk Lászlóét és Demszky Gáborét, akik tevőlegesen is sokat segítettek nekünk. Romániában nem volt ellenzék, sőt, azt is mondhatom, a mi fogalmaink szerint ma sincs. Mára kialakultak ugyan azok a keretek, amelyekben lehetséges ellenzéki magatartás, ellenzéki politika, föl lehet vetni ellenzéki célokat, de ezeket a kereteket a mai napig sem töltötték ki. Romániában végbement egy csöndes összeomlás, amelyet egyesek nemzeti megbékélésként éltek meg, míg mások teljesen passzívan reagáltak rá. Az a néhány ember, aki a mostani vezetőkkel éppúgy szembefordul, ahogyan annak idején Ceausescuval is szembefordult, teljesen légüres térben mozog. Számukra is – mint utóbb bebizonyosodott – részben az Ellenpontok, de főként az erdélyi magyarság politikai aktivizálódása volt nagyon fontos: ezen keresztül kapcsolódtak Magyarországhoz, mint pozitív példához.

MN: A Kádárral szemben egységesen fellépő magyarországi ellenzék a rendszerváltással kulturális és politikaelméleti okok miatt kettéhasadt. Az Önök esetében is elágazott az Ellenpontok három főszereplőjének további sorsa: Szőcs Géza ma az RMDSZ alelnöke; az Ön liberális, SZDSZ-es kapcsolatai közismertek, Tóth Károly pedig Svédországban telepedett le. Mi lehet ennek az oka?

AA: Az az igazság, hogy mi meglehetősen különböző politikai és kulturális értékeket vallottunk. Köreinkben volt egy liberális irány, amit részben én képviseltem, és volt egy népi, amit Tóth Károly; Szőcs Géza valahol kettőnk között ingadozott, akkor még nem döntött. Ez a különbözőség konkrétan abban nyilvánult meg, hogy miként viszonyultunk az emberi jogokhoz. Én már akkor is ezeket tartottam kizárólag meghatározó tényezőknek, míg Tóth Károly a kollektív kisebbségi jogokat sorolta a legfontosabbak közé, ezeknek adott prioritást. Én úgy éreztem – és érzem ma is –, hogy nemzeti keretek között a „kisebbségi" lét igazából abszurditás. Ezt külön törvényekkel fokozni, a kollektív jogok gettójába bezárkózni azt jelenti, hogy ráhangolódunk a többség elfogultságaira. Az emberi jogok általános érvényesülése – feltéve persze, hogy valóban érvényesülnek – természetesen garantálja a (kollektív) nemzetiségi jogokat is.

MN: A két különböző meggyőződés mennyiben határozta meg az Önök stratégiáját és irányultságát a terjesztésben, illetve a külkapcsolatokban?

AA: A legkevésbé sem határozott meg semmit, ugyanis amikor egy totális terrorral kell szembesülnie az embernek, minden ilyen értékkülönbség megszűnik. Igaz, mindenekelőtt a demokratikus ellenzékkel volt szoros kapcsolatunk, s ennek okát talán az én „sajátos" kapcsolataimban kell keresni. Talán. Erdélyben a népies ellenzéknek is megvolt a saját – indokolt – stratégiája. Azokkal a hozzájuk sokkal közelebb álló emberekkel működtek együtt, akik nagyjából olyan válaszokat adtak a felmerülő kérdésekre, mint ők, tehát egyfajta ésszerű együttműködést preferáltak a hatalommal.

MN: Miért nem lehetett Önöknek a nyilvánosságot éppúgy védőpajzsként vál-

DOKUMENTUM

Széljegyzetek egy memoárhoz

Az emigrációban, 1981-ben írta meg könyvét, a *Corvin köz*, 1956-ot; idehaza a könyv megjelentetésével előbb '85-ben Krassó György szamizdatkiadója próbálkozott,[1] majd 1989-ben az eredeti kiadás került forgalomba. A szerző hazaérkezte után, '92-ben egy bővített kiadással ajándékozta meg az olvasót.

„A történelmi eseményeket... tárgyilagosan írom le, s krónikám hitelességét a »hivatalos történészek« még nem tudták megcáfolni" – írja Pongrátz Gergely (263. o.). A mű egyedülálló forrás az 1956-os irodalomban. Sajátossága részint a többi írástól eltérő stílusában és nehezen meghatározható műfajában mutatkozik meg (s abban, hogy a szerző a kézirat legcsekélyebb változtatását sem engedte meg a lektoroknak [10. o.], ami túlságosan is meglátszik), de ennél lényegesebb, hogy mind ez idáig az egyetlen az '56-os forradalmat érintő könyvek közül, amelynek szerzője nem történész, író, újságíró, szociológus, politikus vagy valamilyen fegyveres szerv volt tisztje, hanem a forradalmat végigharcoló felkelő. Pongrátz a „szent suhancok" egyik vezetője, a legnagyobb létszámú ellenálló csoport parancsnoka volt, s mint a harcok szervezője, irányítója és szemtanúja legalább részben csökkenti az '56-os irodalom talán legnagyobb hiányosságát: a felkelők hősi küzdelmével foglalkozik.

*

Bár hivatásos történészek még nem cáfolták meg Pongrátz Gergely krónikája hitelességét, kevéssé valószínű, hogy ominózus 23-i beszéde előtt Nagy Imre éppen Pongrátz Gergely véletlenül ott tartózkodó bátyjától, Pongrátz Ernőtől kérdezte meg, hogy mit mondjon a tömegnek, majd nem fogadta meg a tanácsát, miszerint bármit mondhat, csak ne úgy kezdje, hogy „elvtársak" (41. o.).

A dialógusok felidézése sem mindig elég meggyőző. A legvalószínűtlenebb az a november 3-i párbeszéd, amelyet a szerző és Maléter Pál folytatott le a tököli tárgyalás előtt: „– Pali! – mondtam neki –, ha agyon akarlak lőni, azt nem teszem közhírré... Hogy megkapod-e a golyót vagy sem, az igen nagy mértékben attól is függ, hogy ezután mint a forradalom honvédelmi minisztere mit teszel." Nehezen hihető, hogy a honvédelmi miniszter, aki köztudomásúan távolságtartó, büszke jellemű ember volt, a birka jámborságával tűrte volna el, hogy ilyen minősíthetetlen hangnemben, ilyen lekezelően beszéljenek vele (ráadásul nyilvánosság előtt) (204–205. o.).

S ezzel rátérhetünk a mű talán legvitatottabb, mániákusan visszatérő állítására, miszerint Maléter Pál a forradalom, sőt a magyar történelem „árulója".[2]

Maléter – akárcsak a katona- és rendőrtisztek túlnyomó többsége – lojális volt a mindenkori politikai vezetéshez. A forradalom első szakaszában tehát a Kilián György laktanya parancsnokaként szemben állt a felkelőkkel, sőt harcolt ellenük, viszont október 28-a délutánján, mikor a kormány elismerte a felkelés jogosságát, rögtön a forradalom mellé állt. A hivatásos katonák többnyire hasonlóan cselekedtek (részint karrierizmusból, részint meggyőződésből), bár soraikban súlyos zavart okozott a politikai irányváltozás. A meggyőződés és az érvényesülési vágy keveredését Csiba Lajos, aki századosi rendfokozatban a Kilián parancsnokhelyettese volt, a következőképpen foglalja össze: „...Mi a felkelőkkel ellentétben felelősek voltunk ezen kormánynak tetteinkért."[3]

Pongrátz joggal nehezményezi, hogy Maléter fellépett a corvinistákkal és más felkelőkkel szemben, bár hozzá kell tenni, hogy a katonák korántsem ismerhették fel könnyen a helyzetet, hiszen először a felkelők támadták meg a laktanyát, hogy fegyvereket szerezzenek. „Mi a néphadsereg katonái vagyunk – írja Csiba Lajos a naplójában –, és nekünk elsőrendű kötelességünk volt védeni a laktanyát minden rendelkezésre álló eszközzel. Az természetes reakció volt a részünkről, akiket kívülről megtámadtak, hogy védtük magunkat és a laktanyát... Védtük magunkat, ahogy tudtuk, különben eskü-szegők, árulók lettünk volna... Ezt mindenki meg kell, hogy értse."[4] Feltűnő, hogy senki, Pongrátz sem tud arról, voltak-e ezeknek a harcoknak felkelő áldozatai. Bár ennek lehetőségét nem vethetjük el, valószínűbb, hogy a felkelők ezeknek az összecsapásoknak a során nem vesztettek embert. (Egy tiszt viszont halálos sebet kapott.) Több felkelő a katonák fogságába esett, de a fegyverszünet kihirdetésére szabadon engedték őket.[5]

Az 1992-es kiadás kiegészítő fejezetében új adalékokat olvashatunk Maléter „bűnösségéről". A szerző most fellapozza Csiba egykori százados naplóját, ahol is az áll, hogy október 28-án, *délelőtt* is kitört egy rövid tűzharc a felkelők és a katonák között. És Pongrátz, ha eddig nem is, most már emlékszik arra, hogy a corvinisták október 28-án délelőtt is harcban álltak a Kiliánnal. Még a részletek is „beugranak": 35–40 bajtársa harcolt, négyen foglyul estek, a többiek pedig valószínűleg meghaltak a tűzharcban (272. o.).

Nincs okunk kétségbe vonni a 28-i, vagy az előző napokban történt Kilián–Corvin közötti harcokról szóló állítást. De elgondolkoztató, hogy a Corvin közi csoport tagjai közül többen akadnak, akik nem tudnak róla, sőt egyesek mendemondának tartják. Akadtak köztük olyan személyek is, akik a legmesszebbmenőkig bíztak a Kilián parancsnokában. Két érdekes adalék is bizonyítja, hogy a corvinisták Maléter-ellenessége nem fajult végsőkig elkeseredett küzdelemmé: *1.* három corvinista, Nagy József (aki Pongrátz összekötőjeként utasításokat továbbított a Práter utcai és más corvinista felkelőkhöz), Szabó Lajos és Ivicz György a szabadságharc bukása után nagy szervezkedésbe kezdtek. Ivicz azt a tévhitet terjesztette, hogy Maléter parancsnoksága alatt harc folyik a Bakonyban a függetlenségért, és csatlakozni lehet a szabadcsapatokhoz.[6] *2.* Egy másik corvinista csoportosulás – Iván Kovács László volt parancsnok és Vén István vezetésével – 1956 decemberében Maléter kiszabadítását tervezte.[7]

Pongrátz azt állítja (és többször is megismétli), hogy Maléter két lefogott corvinistát pisztolyával agyonlőtt, s a többi 28 lefegyverzett fiatalt kiutasította, kiszolgáltatva őket a szovjet páncélosoknak, ami további hét felkelő életébe kerül (73., 108., 119–120., 156., 160., 170. o.). De Pongrátz nem látta ezt az eseményt, csak megmenekült társaitól hallott róla. A történet nem tűnik hitelesnek, és mivel a vád igen súlyos, meggyőzőbben kellett volna dokumentálnia, vagy – ha ez nem lehetséges – más formában kellett volna közölnie az információt.

Valószínű, hogy Pongrátz feneketlen gyűlölete Maléter iránt nagyon is emberi becsvágyon alapszik, hiszen kétségkívül igazságtalanság volt, hogy a fegyveres ellenállás sikeréért főleg a Kilián parancsnokát dicsőítették, és nem tudunk arról, hogy Maléter tiltakozott volna ellene. Hogy végül is kiből lesz „sztár", az bizonyos történelmi helyzetekben a véletlentől, máskor esetleg hatalmi machinációktól függ. Például manapság a volt '56-os felkelők közül csupán három-négy kiválasztottat emelt fel az irányítható sors, hogy mindenki más mellőzésével csak ők kapnak nyilvánosságot, s így csak ők képviselhetik (félő, hogy nem mindig hitelesen) a többieket.

Maléterre valóban hallatlan siker köszöntött a fegyverszünet időszakában, emiatt viszont Pongrátz „karrierizmussal", „árulással", „ügynöki" tevékenységgel, a „hazai és nemzetközi kommunista erők, ügynökök" aknamunkájával vádolja a Kilián parancsnokát, és nagy erőbedobással igyekszik „bizonyítani" is a becsületsértést (12., 142., 160–162., 170–172., 182., 198., 242., 246., 272., 274. o.). Miután idézetekkel támadja a Maléter övező hozsannázást, felteszi a költői kérdést: „Vajon ki más tehetett volna ilyet, mint beépített ügynökök?"

„A fegyveres felkelők felhívása", amelyet a rádióban október 30-án 22.43-kor olvastak föl, szintén alkalmat ad a szerzőnek a presztízsháborúra. A felhívás története a következő volt: a fegyveres csoportok néhány képviselője október 30-án tárgyalt a párt és a kormány vezetőivel (többek között Kádár Jánossal és Münnich Ferenccel), és közös nyilatkozatot fogalmaztak meg, amit aláírásukkal hitelesítettek. Az aláírások között a corvinisták neve is szerepelt, holott ők nem voltak jelen az értekezleten. Pongrátz így ír erről: „Először: »Kádár és Münnich elvtárs« velünk soha nem ült össze. Másodszor: Erről a felhívásról az »ország népéhez« mi, a corvinisták nem tudtunk semmit, még kevésbé egy ilyen bizottság megalakításáról. Természetes, hogy ebbe nem is mentünk volna bele, amit »Kádár elvtárs és Münnich elvtárs« tudhattak, és ezért úgy látszik, ők döntöttek a nevünkben. Harmadszor: A kilenc aláírás között a corvinistákra utal ugyan a »Gergely testvérek« kifejezés. Úgy látszik, hogy a Pongrátz nevet nem akarták használni!? Az aláírások viszont így fejeződtek be: »Maléter ezredes elvtárs, Csiba százados elvtárs, a VIII. és a IX. kerületi fegyveres csoportok parancsnokai, képviselői, valamint a lakosság képviselői.« Itt nem csak »Maléter ezredes elvtársnak«, hanem »Kádár elvtársnak és Münnich elvtársnak« is propagandát csinálnak a beépített ügynökök". (161. o.)

Valójában amikor a tárgyalásra érkező felkelők konstatálták, hogy a legnagyobb fegyveres felkelő csoportnak nincs képviselője, egy részük autóval azonnal a Corvinba ment értük. A corvinisták azonban más elfoglaltságuk miatt (éppen katonatisztekkel, köztük Maléterrel tárgyaltak) nem fogadták el a meghívást. Ezért aztán – hogy a felhívásnak nagyobb legyen a súlya – a többi felkelő a corvinistákat megkérdezésük nélkül szerepeltette a nyilatkozatban. A téves „Gergely testvérek" aláírás pedig a Tompa utcai csoport parancsnokának, Bárány Jánosnak tulajdonítható. Idekívánkozik még, hogy a felkelők fő szóvivőjét, Angyal Istvánt, a Tűzoltó utcai parancsnokot mérhetetlenül felháborította a Tildy Zoltán által lényeges vonásokban megváltoztatott végső szöveg, valamint az, hogy az aláírók között szerepel Maléter Pál neve is, aki pedig csak a tárgyalás után érkezett a Parlamentbe.[8]

Pongrátz a Kiliánban lezajlott október 31-i értekezlet több száz résztvevőjének mintegy felét is nemes egyszerűséggel „beépített ügynöknek" minősíti, csupán azzal az indokkal, hogy Maléternek Budapest hősének nevezték (168. o.). Nem a nyers szókimondó stílus zavaró Pongrátz írásában, hanem az önkényes, bizonyíték nélküli állítások egész sorozata.

Pongrátz szerint Maléter „bűnösségét" a november 2-ai brioni szovjet–jugoszláv tárgyalás is bizonyítja, mivel felmerült a neve leendő politikai vezetőként (172., 264., o.).[9] Az sem bizonyított volna semmit, ha nem a jugoszlávok, hanem a szovjetek javasolták volna őt, hiszen ők Nagy Imrét is meg szerették volna nyerni a gyors konszolidációnak.

De ez még nem minden. Pongrátz végtelen fenekedésében odáig megy, hogy azt állítja: Maléternek azért szervezték be ügynöknek, hogy mind a nyugati imperialista hírszerző szervek, mind a sztálinista szovjet hatóságok a forradalmárok győzelmét neki tulajdonítsák (182. o.).

*

Pongrátz a könyvében még két „árulót" mutat be, akik történetesen szintén a kádári retorzió áldozatai lettek. Ők sem tudják megvédeni magukat az ellenük fel-

töretlenül egy irányba haladó művészetének legújabb, néhány éve tartó szakaszában finom színátmeneteket és különböző faktúrákat ütköztet; szinte suttogva, kevés szóval mond sokat.

LÓSKA LAJOS

Rongyos bál

Király Tamás ruhái a székesfehérvári Csók István képtárban

Megfáradt, gyűrött, elpiszkolt anyagok, tépett űvirágok, harsányságukban megkopott színek, felfeslett varrások és szakadt szövetek – Király Tamás kifutóra konstruált kosztümjei cselekmény híján szomorúbbak egy régen lejárt színielőadás raktárban porosodó felesleges jelmezeinél. Ha valaki egy jó történettel (vagy legalább egy jó kis belevaló történéssel – lásd happening) életet lehel beléjük, akkor élnek. De ha lógva hagyják őket, bizony búsabbak az akasztott embernél.

A kiállítás előterében álló kerekes állványon zsúfolódó ruhákról talán már soha nem derül ki, hogy gondosan kikészítették vagy éppen gondatlanul ottfelejtették őket. Az előadás (pedig királyi gráciával minden napra ígérve volt egy megnyitó buli), sajnálatosan elmaradt. Nem jött meg a zenekar, nem jöttek meg a manökenek, talán nem jött meg a Király sem. Csak a kirakatbabák jöttek, s ki tudja, hogyan, engedelmes rabszolgaként egyedül magukra öltötték a mezeket, és kedvük szerint elhelyezkedtek egy-egy intimebb beugróban vagy parádésan nagyméretű fal előtt, felkapaszkodtak a számukra épített piramis-posztamensekre vagy lazán összecsoportosultak a terem közepén, és úgy-ahogy pózba vágták magukat. Erősen próbálták mutatni a rafinált redőt és aráncot, a japán origami módszerével ropogósra hajtogatott rétegeket, a dróttal megtámasztott kelmeemeleteket, a testüket takaró furcsa tubusokat és kubusokat, Király Tamás híresen kifinomult, külföldi divatlapok és minden avantgárd jelenségre legendásan érzékeny divatbemutatók által már több ízben is lelkesen fölfedezett művészetét.

A nagy pillanat, a karmesteri pálca határozott beintését követő tutti azonban a csuklós-csavaros könyökök és térdek csábosan beállított tettre kész mozdulatai, a csavarra járó jól fésült fejecskék kacér kellemkedése, sőt az ügyesen kimerevített ruhák ígéretes dinamizmusa ellenére sem akart fölcsendülni. Zajt (és egyben szórványos eseményt) ezen a tárlaton legföljebb az jelentett, ha valaki begabalyodva a padló fölött kifeszített damilokba, véletlenül hanyatt rántotta az egyik bábut.

Szoborként Király ruhái ugyanis igencsak módjával működnek. Nem szervezik meg, még csak meg sem rezzentik maguk körül a teret. Pedig a mozgás fölötte hiányzik, hiszen a magát már régóta anti-divattervezőként jegyző Király igazat állít, amikor (persze közben közönségének megértően kétkedő reakcióit is lesve) azt mondja, hogy mesterkedése minden látszat ellenére nem is a ruhákról szól. Tényleg nem. Ahogyan nem szól a balhé kedvéért következetesen saját természetük ellenében használt textilekről és egyéb anyagokról, de még a nagy műgonddal megszerkesztett, provokatív ötletekkel fölhizlalt, szándékosan kihívóvá plasztikázott formákról sem. Amelyek sajnos csakis akkor megdöbbentőek, érdekesek és furcsák, ha valaki történetesen ruhának nevezi el őket. E szándékoltan hamis címke nélkül a hatás már lényegesen kisebb, mi több, erősen vitatható. A korábbi lendületes, zenés-táncos, hangulatos divatbemutatók és a sajnálatosan stabilra (hogy azt ne mondjuk, földhözragadtra) sikeredett székesfehérvári kiállítás összevetésének a királyi tekintélyt némileg megtépázó mérlege szerint Király Tamás formaalkotóként sokkal kevésbé meggyőző, mint látványtervező koreográfusként. Munkáinak lelke (persze szigorúan csak a mester személyes varázsa után következő második helyen) az az elmaradhatatlan mozgás, amelynek tengelyére formáit-figuráit szerkeszti. Kár volt tehát a szinte kizárólag a mozdulatok egymást követő, gyors és múlékony pillanataiban létező műveket egy gyéren látogatott kiállítóteremben állva hagyni (és itt nem az izgalmas kiállításairól híres fehérvári képtár látogatottságáról van szó). Az akció itt és most feszültsége nélkül a királyi látványosság elveszíti értelmét és jelentését, a passzivitásra kárhoztatott ruhák önkéntelenül lemeztelenítik alkotójukat. Mozgás nélkül elmarad az egyetlen lehetséges konfliktus: az élő testtel máskor minden pontjukon fájdalmasan összeütköző dekonstruált öltözékek unalmasan természetesnek, majdhogynem jelentéktelennek (de mindenképpen jelentés nélkülinek) tűnnek föl a bábokon. A Királytól megszokott (sőt, a művész személyes sugalmazására el is várt) agresszivitás művi és művi idilli összefonódásában nem egyszerűen öncélúvá, hanem cél nélkülivé válik. Király Tamás támadó természetű, szúró-vágó, erejüket fitogtató éles és hegyes ruhái arra vannak kitalálva, hogy fájjanak, hogy önérzeteket tépázzanak meg, énképeket zúzzanak össze, hogy testnek és szellemnek minden módon kényelmetlenek legyenek. E hatás hiteléhez azonban valódi hús és vér kell: mostanában ugyanis viszonylag kevés idő jut a kirakatbabák és kirakatrendezők közérzete iránti aggodalomra.

ACSAY JUDIT

ZENE

Kósa György: József – oratórium

Idén lenne 95 éves Kósa György. Korunk a kerek évfordulók megünneplésére sem kellőképpen vállalkozik, de ami nagyobb gond: az életművek hétköznapi ébrentartásával adós. Odaadnék egy-egy újrafelfedezési kampányt a feledni nem engedésért, egy-egy XY-évet a zeneszerző folyamatos műsoron tartásáért, ami jelképessé csillapíthatná a centenáriumok tűzijátékát.

Csendesen, a közelgő centenárium előtti árnyékban ültük meg Kósa György félkerek évfordulóját. Csendesen és mégis messzehangzóan. A Nemzeti Filharmónia által a FÉSZEK Művészklubban rendezett hangversenyen nem hangzott el emlékbeszéd. Ékesebben szólt egy vérbeli Kósa-mű, a József oratórium. Egyike a mester széles körben máig ismeretlen opuszainak, amelyeknek sora hosszú. (Ha csak a jubileumokra juttat belőlük az utókor, sokáig elég lesz a készlet. Hiszen az nem kétséges, hogy Kósa évfordulóit megüljük. Ez az életmű parancsa!) A József 1939-ben keletkezett, s a Skót Misszió helyiségében, zártkörű hangversenyen szólalt meg először. Kósa akkor, a történelem által rárótt hallgatás idején, csak házikoncerteken szerepelhetett. A zenekart alkalmasint zongora pótolta ott, így az 1992-es Fészek-est akár a mű bemutatójának is tekinthető.

A József – akárcsak más, azzal egy időszakban írt bibliai oratóriumai (Éliás, Krisztus) – kis együttest foglalkoztat. A vonóskart két kürt és hárfa egészíti ki. Az utóbbira jut a recitatívók kíséretének szerepe. A csembalót helyettesíti, hangja biblikusabban cseng. Az ószövetségi intonációhoz a kürtök is hozzájárulnak: a darab elején mintegy a sófárt idézik meg. Az egész estét betöltő, másfél órás mű szövegét a Bibliából a zeneszerző állította össze. Hat részben mondja el – a szavakkal nem fukarkodva – a történetet. A kilenc énekes szólisztikus igényű kamarakórust alkot. A női szólamoknak jut a narráció (s persze az egyik altnak Putifárné alakja). A férfiak József testvéreit jelenítik meg. Az első tenoré a címszerep. Az egész együttes ugyanakkor kórus, a zenészek mögött foglal helyet, s a barokk oratórium turbáinak (tömeg-karainak) feladatát is ellátja. A kamaraegyüttes méreteit meghazudtoló szimfonikus erőre képes – mint a zárótétel Hallelujájában hallhatjuk. A mű zenei világa Kósa jellegzetes hangja. A kvart-szerkesztésű akkordok helyenként pentaton fordulatokkal elegyedve hajlékony, a fülnek kedves hangzásokat idéznek elő. A drámában a lírát, a lírában a drámát villantja föl, szüntelenül karaktereket teremt. Prozódiája lélegzik, a szereplő lelkiállapota az énekelt nyelvet esetleg nem értő számára is kirajzolódik. A hatás eszköze a mesterség – mármint nem csupán a szakma, hanem annak mesteri alkalmazása („A gonoszság felgerjed, mint a tűz" szakaszban vagy akár a zárótételben). A mű egyik megrázó pillanata az ötödik nagy formaegységet megnyitó, kíséret nélküli, kezdetben egyszólamú korál: „A hitetlenek elvesznek és az Úrnak ellenségei elemésztetnek, és mint a füst, semmivé lesznek..."

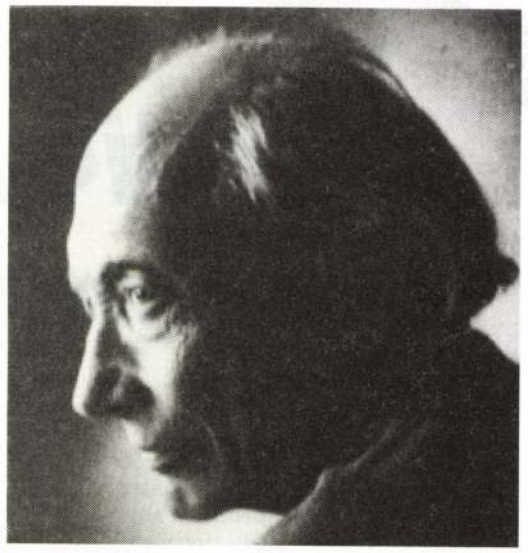

A József oratórium a *Bartók Béla Kamarazenekar* előadásában csendült fel. Már csak karmestere: *Kemény Endre* és koncertmestere: *Molnár Ágnes* azonos a 60-as években sűrűbben hangversenyezett, azonos nevű együttesével. Mint az egykori zenekar alapítója, Kemény joggal nevezheti bármikori újabb ensemble-jét Bartók Béla Kamarazenekarnak. Személyében és a primáriusában olyan művész állt a dobogón, aki sokat tett Kósa műveinek bemutatásáért, mint rádió- és lemezfelvételek s az emlékezet barázdáiban kophatatlan hangversenyélmények tanúsítják. Most, az élő előadásra készülőben a rádióstúdióban is rögzítették a Józsefet. Az érzelemmel telített tolmácsolás külön erénye, hogy József álmát fiúszólistával énekeltették, nem választották a felnőtt női, esetleg kislányhang könnyebbségét. A *Keönch Boldizsár* köré főképp főiskolásokból összeállított énekegyüttes is jelesen szolgálta az alkotást.

A centenárium előtt – zenei műszóval élve – felütés gyanánt bemutatott József oratórium fénysugarat bocsátott a törékeny alkatú, mint zenéje, oly finom Kósa György távolba vesző ezüst hajfürtjeire. Valamikor 80 éves kora tájt egy házikoncerten mondta barátainak: „most megint van valami mozgás körülöttem". Az elkövetkező években ismét ezt kellene éreznie!

HOLLÓS MÁTÉ

Még meddig odázható?

Egy másik ügy

Levél a Győr-Moson-Sopron Megyei Kárrendezési Hivatalnak:

Mellékelten megküldjük gazdálkodási területünkön lévő községek kárpótlásra kijelölt földterületeinek mezeileltár-értékét az 1992. október 15-i állapotnak megfelelően.

Közöljük, hogy ezek az adatok az önköltség változásától függően a továbbiakban változhatnak.

Bogyoszló, 1992. október 16.

„Kisalföld"
Mezőgazdasági Termelőszövetkezet
elnöke

A földterületek mezeileltár- és egyéb terhelési értékeinek felsorolását a szövetkezet mellékletben közölte, benne többek között az alábbi adattal: 0107/B tábla búzával elvetve, kiadás betakarítás után.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Kárrendezési Hivatal vezetőjének tél végi levele a szövetkezet képviselőjéhez:

... A szövetkezet 1992. október 15-én kelt, ide másolatban mellékelt kimutatása szerint az árverésre meghirdetett 0107/B hrsz.-ú tábla búzával elvetve, betakarítás után történő kiadással és 2 db csőkút nettó értékének megtérítése ellenében kerülhetett volna magántulajdonba.

Az 1992. október 20-án megtartott árverésen kétséget kizáróan beigazolódott az a tény, hogy a 0107/B hrsz.-ú tábla elárverezett részlete bevetve nincs, azon csőkút nem található, egyszóval ezt a földrészletet semminemű költség nem terheli.

Az október 20-i árverésen a szövetkezet képviseletében mindvégig jelen volt *Holpár István* úr, aki a fentieket csak megerősítheti.

Egy héttel később, 1992. október 27-én a szövetkezet a 0107/B hrsz.-ú tábla elárverezett részletét búzával bevetette, tudva-tudván, hogy ez a terület már nem a saját tulajdona. Meghiúsította ezáltal az ott tulajdonjogot szerzett Pintér úr erdőtelepítési szándékának megvalósítását, s törvényes birtokba helyezésének időpontját a gazdasági év végére elodázta.

Amennyiben a felelősség kérdése bármely arra illetékes fórum előtt felmerül, hivatalunk nem a szövetkezet jóhiszemű eljárását fogja bizonyítani.

Tisztelettel:
Dr. Babiczky Gábor

Kárpótlási helyzet

A jelenlegi ütemben haladva június közepére az összes, első kárpótlási törvény alapján benyújtott kérelemre határozatot hoz a Győr-Moson-Sopron Megyei Kárrendezési Hivatal. Dr. Babiczky Gábor hivatalvezetőtől megtudtuk, hetente átlag ezer határozatot hoznak meg, s április 27-én már mindössze 5764 kérelem várt feldolgozásra. A kész ügyiratok száma 35707.

Lassabban megy ennél a földhöz jutás. Az eddig meghirdetett 287 árverésből 197-et tartottak meg, ám ezeken egyelőre csak 6040 személy szerzett tulajdont, átlagosan 3,2 hektárt. A licitálásokon a tulajdonhoz jutottaknál 734-el több személy vett részt. Az aranykoronánkénti ár 500 forinttól 62.500-ig terjedt, az 1000 forintos árban 71 esetben egyeztek meg előre.

A téti szövetkezet javaslata

Az állam vegye át a melioráció elszámolását

A vidéket járó ember még áprilisban is sok helyütt láthatott kukoricatarlót az idén. A rossz nyelvek szerint tulajdonosaik bizonyára arra vártak, hátha évelővé válik a növény, s újra kihajt.

Más helyütt egy táblát két gazda is meg akart művelni egyszerre. Akár bírósági ügyek is kerekedhettek abból, hogy az egyik fél meghiúsította a másik birtokba jutását, hiszen kárt is okozhatott vele, ha például az új tulajdonos már megrendelte a termesztéshez szükséges szaporítóanyagot.

A téti mezőgazdasági szövetkezetben *Laki Gábor* elnöktől tudjuk, hogy tavaly nyáron minden részarány-tulajdonosnak lehetővé tették: ha akarja, kiveheti a részarány-tulajdonú földjét. Mégis, mindössze 5 hektárt vetettek el búzával a magánosok az ősszel, szemben a szövetkezet 700 hektárjával. Ugyanakkor a szomszédos Rábaszentmihályon, ahol a közös gazdaság már ősszel felbomlott, az „utódok" majd„ ugyanannyi, 750 hektár körüli búzát vetettek.

A téti szövetkezet az 1000 hektáros kárpótlási területből 800-at bátran mert hasznosítani. Vitát az elnök szerint inkább az okoz majd a helyiek között, hogy van olyan tábla, amelyet hektáranként 20 ezer forint meliorációs érték terhel. Ezért most mindenki inkább a silányabb minőségű, 10 aranykorona értékű földekre pályázik, holott a kiváló meliorált terület legalább olyan gyorsan, ha nem gyorsabban visszafizetné a befektetést.

Csak hát a pénztelenség, a tőkehiány nagy úr. Laki Gábor ezért azt javasolja, hogy az állam vegye le a szövetkezetről a melioráció elszámolásának terhét. – Ne a szövetkezet legyen a fekete bárány – mondja az elnök – álljon szemben közvetlenül az állammal az új földtulajdonos. Ha el nem is engedik neki a meliorációs költséget, legalább kaphasson rá kedvezményes kölcsönt.

Az elnök a leválással kapcsolatos törvényjavaslatot nem tartja rossznak, sőt szerinte már előbb is ez kellett volna. Akik ugyanis eddig kiváltak, azok zöme nem tartotta meg a kivitt vagyonrészt, hanem nyomban értékesítette. Az állatok 80 százaléka vágóhídra került, Téten mindössze 2 család maradt vállalkozónak.

CS. E.

Mikor jegyzik be a döriek földtulajdonjogát?

Rábapordányban kötik az ebet a karóhoz

„Urak, vigyázzatok!" Mesélik, ez az inkriminált mondat hangzott el egy alkalommal a megyénkbe hazalátogató *Gergátz Elemér* szájából, még földművelésügyi miniszter korában. A nagy visszhangot keltett figyelmeztetés a mezőgazdaság parlamentileg jóváhagyott átalakítását esetleg elszabotálni szándékozó szövetkezeti vezetőknek szólt volna, ám állítólag általános megütközést keltett. Pedig hát, akinek nem volt inge, nem kellett volna, hogy magára vegye...

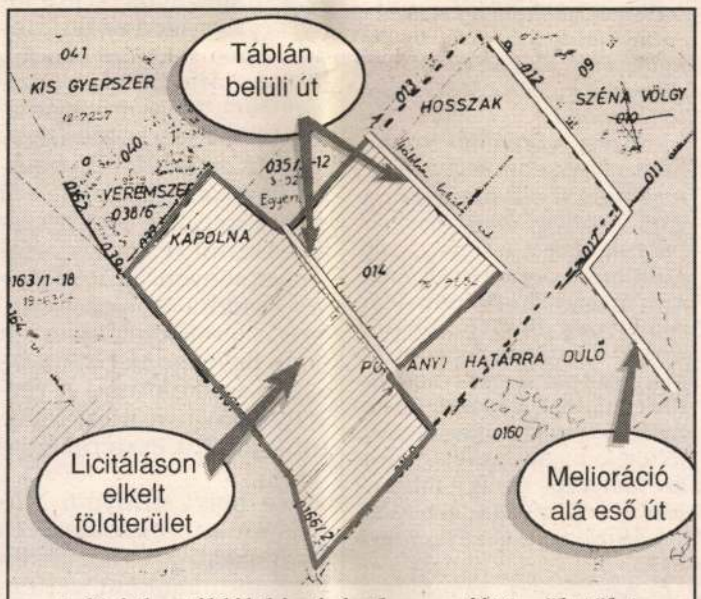

A döriek a táblák kimérésekor – saját területük terhére – saját maguk alakítottak ki dűlőutakat, hogy parcelláikat megközelíthessék.

MEGNEHEZÍTIK A GAZDÁLKODÁST

A „kemény hangú" minisztert azóta leváltották, s úgy lehet, hogy akiknek annak idején figyelmeztetését szánta, most úgy gondolják, itt az ideje, hogy tort üljenek fölötte. Az átalakítás kárvallottjai állítják, számos hasonló esetet lehetne sorolni szűkebb hazánkból: egy jellemző példát azonban mindenképpen az újsághasábokon kíván viszontlátni *Turi Lajos*, Dör polgármestere, a helyi földrendező bizottság elnöke. A rábapordányi Csukás Zoltán Mezőgazdasági Szövetkezet tagsága köti az ebet a karóhoz: közgyűlési határozatukkal immáron fél éve meghiúsítják a döri polgárok kárpótlási árverésen szerzett földtulajdonának bejegyzését. Ezzel jócskán megnehezítik azok gazdálkodási feltételeit.

A döri földrendező bizottság még tavaly szeptember 18-án megtette javaslatát a Csukás Zoltán Mezőgazdasági Termelőszövetkezet által (!) kárpótlásra kijelölt táblák árverési sorrendjére. Javaslatában elsőnek jelölte meg a közvetlenül a falu alatt húzódó, 014-es helyrajzi számú, Alsómezőhosszak elnevezésű területet. A Győr-Moson-Sopron Megyei Kárrendezési Hivatal 45/1992-es számú, november 10-i időpontra kitűzött árveréséről október 10-én közzétett hirdetményébe ennek megfelelően első helyre is került a 014-es számú, csaknem 71 hektár területű tábla.

MÁS FÖLDJÉNEK TERHÉRE...

Eszerint a Csukás Zoltán Mgtsz-ben az illetékeseknek mindenképpen tudniok kellett róla, hogy az első árverési fordulóra kijelölt táblák tehermentesen – korlátozó intézkedések nélkül – kerülnek meghirdetésre. Sőt, a korlátozásokról már a helyi földrendező bizottságnak is tudomást kellett volna szereznie, mielőtt megtette javaslatát a területek árverezési sorrendjére!

Ehelyett a termelőszövetkezet – a rendelkezésünkre álló dokumentumok szerint – csupán egy 1992. október 27-én kelt levelében – tehát jóval az árverési hirdetmény megjelenése után – értesítette a kárrendezési hivatalt az árverésre kijelölt táblák mezeileltár-értékéről, mint korlátozó intézkedésről. Sőt, ekkor közölték, hogy az első helyre jelölt 014-es helyrajzi számú táblán egy régebben jóváhagyott meliorációs munka van folyamatban.

Bóna János szövetkezeti elnök ugyan egy 1992. november 27-i, a megyei kárrendezési hivatal vezetőjének címzett levelében azt állítja, hogy a hivatal tudott a meliorációról. Dr. Babiczky Gábor hivatalvezető szerint azonban a szövetkezetet a rendelkezéseknek megfelelően időben, az árverést megelőző 60 nappal felkérték a korlátozó intézkedések bejelentésére, ám erről határidőn belüli értesítést nem kaptak.

A szövetkezet tehát a „folyamatban lévő meliorációra" hivatkozik. Csakhogy egyet felejtenek el: úgy kezdtek a melioráció folytatásába, hogy már tudták, annak értékével részben a hamarosan más tulajdonába kerülő földeket terhelik meg. (A szövetkezet ebbéli „jóindulatát" mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy még az idén május 27-én sorra kerülő második kárpótlási árverésre sem közöltek ilyen értékeket. Manipulációik ellen úgy tűnik nem tehet se törvény, se ember, legfeljebb az Isten...)

EZ AZTÁN A CSAPDAHELYZET!

A döri polgároknak még arra sincs lehetőségük, hogy elismerjék a szövetkezet által egységnyi területre terhelt mezeileltár-értékét, hiszen az „csak a beruházás végelszámolását követően lesz pontosan meghatározható". Ez aztán a csapdahelyzet! Az árverési hirdetménynek megfelelően lebonyolított november 10-i földlicit jegyzőkönyveit a a szövetkezet egyszerűen nem veszi át. A szövetkezeti „áldás" nélkül a földhivatal nem írhatja át a liciten szerzett földek tulajdonjogát. Tulajdonjog híján a gazdák nem vehetik igénybe a meghirdetett kormányzati hitel- és egyéb támogatásokat. A szövetkezet által támasztott követelésnek –, hogy tudniillik ismerjék el a meliorációs költségek földjeikre jutó, később pontosítandó hányadát – nem mernek eleget tenni, mondván: a történtek után nem állíthatnak ki egy ilyen „biankó csekket". Ráadásul a táblák kimérésekor – saját területük terhére – saját maguk alakítottak ki dűlőutakat, hogy parcelláikat megközelíthessék. Így állítják, hogy a melioráció tárgyát képező dűlőúthoz nemcsak formailag, de tartalmilag sincs semmi közük, az kizárólag szövetkezeti célokat szolgál.

A rábapordányi szövetkezetet ez az érvelés sem hatja meg, makacsul tartja magát a maga szabta feltételhez – mondhatni diktátumhoz. Ez utóbbi minősítést március 31-től immáron az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal vezetőjének, *dr. Sepsey Tamásnak* a döri jegyzőhöz írt levele is megerősíti. Ebben arról tájékoztat, hogy „hirdetményi közlés nélkül nem lehet térítést követelni."

A rábapordányiak követelése tehát erősen megkérdőjelezhető. Merev, elutasító álláspontjuk miatt azonban a döriek feltehetően csak bírósági úton – nem kis költséggel, nem kevés idő alatt – érvényesíthetik jogaikat. Addig is felteendő a kérdés, csak úgy általánosságban: vajon kinek – milyen „uraknak" – jó ez a huzavona, ez az „ex-lex" állapot? Kinek a malmára hajtja a vizet? S ha nem hajtja senkiére: mikor jegyzik be végre a döriek földtulajdonjogát?

Csudai Endre

Egy hasznos kiadvány

Agrár-külkereskedelmi tájékoztató

Kéthavonta jelenik meg a Mezőgazdasági Ügyvitelszervező Iroda, a Müszi Szaktanácsadó és Továbbképző Kft. Agrár-külkereskedelmi Tájékoztatója. Segítséget nyújt a mindenkori vámszabályok, kvóták, engedélyezési eljárások közötti eligazodásban, rendszeresen közli az agrárpiacra vonatkozó minőségi előírásokat.

Az Agrár-külkereskedelmi Tájékoztatót a Müszi Szaktanácsadó és Továbbképző Kft. átalánydíjas tanácsadási szerződést kötött partnereinek ingyen szolgáltatja, de éves előfizetői díj ellenében az érdeklődők külön is megrendelhetik.

Randevúzzon az ICO-val Sopronban a BAKLER & TRITON-nál.

A május 3-án nyíló márkaboltunkban, a Fapiac u. 31. sz. alatt ICO- és Parker-termékek, diplomata- és iskolatáskák, papír–írószerek, irodai segédeszközök és kellékek széles választékát kínáljuk Önnek. Májusban NAGYKERESKEDELMI áron! Ha Ön viszonteladó, vagy törzsvásárlónk, akkor a 20% kedvezmény később is jár.

TISZTELJEN MEG ÉRDEKLŐDÉSÉVEL, HOGY SZOLGÁLATÁRA LEHESSÜNK.

(44668/2H)

A csoda csak egy napig tartott

A Király új ruhája

Rendhagyó kiállítást láthattunk május elsején a mosonmagyaróvári Városi Művelődési Központban. *Király Tamás* divattervező mutatta be új – nagyközönség elé először most került – alkotását, melyet különleges értéke miatt üvegvitrinben a Biztonsági Iroda fegyveres testőrének őrizete mellett tekinthettek meg a látogatók.

Megjelenésével, hangjával titokzatosságot, ugyanakkor végtelen őszinteséget, tisztaságot sugároz. A nyílt ember, aki zárkózott, aki az embert szereti, aki az ami, s nem amivé mások teszik, aki meri vállalni mások előtt is lecsupaszított önmagát. Amit Tamás csinál, utánozhatatlan. Divatellenes divattervezőnek vallja magát, aki szeretné felnyitni az emberek szemét, hogy ébredjenek rá: mindenféle anyagból és formából lehet ruhát készíteni.

A körúton késő esti villamosjáratot tervez, a „vágy villamosát" indítja el, nem meghirdetett időpontban, színes fényekkel, modellekkel, csodás virágokkal, finom italokkal. Május közepén *Yoko Ono* és *Sámuel Benedek* galériájában az ő tiszteletükre amerikai művészek jelenlétében Na-Ne Galéria-partyt tart, iható koktélruháit bemutatva, s a nyáron – 4 év óta először ismét hazai divatbemutatója lesz – a Fugger-ház (híres bankdinasztia, textilgyáruk is van) Andrássy úton nyíló textilházában. S augusztusban talán még az is látható lesz, miként járnak a modellek a vízen, lángnyelvek között. A másként öltözködésre provokálja az embert, ami persze nem ruhái utcai hordhatóságát jelenti. Első divatbemutatóját Nyugat-Berlinben tartotta, majd Budapest, New York, Amszterdam, Graz, Koppenhága következett. Az ellendivat nagy királyai mellé *(Vivien Westwood, Rudi Geiner, Claudia Skoda, Gautiell)* állt trónra Király Tamás.

– Az életed a művészeted. Honnan indult a divatszakma iránti érdeklődésed?

– Igazán nem tudom. Már általános iskolában is adtam az öltözködésre. Aztán egy nyáron elmentem dolgozni egy textilkereskedésbe – apám a ruházati ktsz elnöke volt – és iszonyú nagy vég anyagokat szállítottam háromkerekű triciklin a városba. Lehet, hogy a 60–80 méteres tekercsanyagok így is hatottak rám. És a cirkuszokat, vándorcirkuszokat nagyon szerettem, megcsodáltam a zsonglőrök csillogó ruháit, a jelmezeket. Aztán gimnazista koromban először magamat, majd a baráti körömet kezdtem öltöztetni, kifesteni, így sétáltunk – nem kis megbotránkozást okozva – a városban. A hippikorszak végén körülbelül 20 méter hosszú gyöngysorral járkáltam a nyakam körül, 1971-ben – talán ötödikként az országban – fülbevalót viseltem (általános felháborodást keltve) kereszttel, majd maxikabátot hordtam, amiről sokan arra gondoltak, hogy pap vagyok. Ekkor volt a francia egyetemisták 68-as nagy megmozdulása, forradalmi hangulat volt, én is abban a korban voltam, ezt akartam kifejezni. Persze polgárpukkasztás is volt bennem, hiszen mikor mindenki orkánkabátot viselt, én nem, s mikor a többiek már nem, akkor én abban jártam.

* * *

Bachmann Gábor, jelmez- és látványtervezőt idézve, Király nem a nyugati minta szerinti manökeniskolák mintájára öltözteti modelljeit, hanem barátait öltözteti, akiket ő szeret. Nem a kényelemszépség adja e módi lényegét, hanem a provokáció, önmaga igazsága és a boldogság illúziója.

* * *

– Hogyan jutottál el a divatbemutatóig?

– *Koppány Gizella* – látva addigi terveimet – megkért 1982-ben, hogy csináljunk a belvárosban egy new vare stúdiót (New Art Stúdió), punk bazárnak, new vare butiknak hívták. Rendkívül népszerű volt, vásárolni, kölcsönözni lehetett, adtunk tanácsokat, ez volt az első jegyiroda, ez volt a nagy beszélgetések színhelye. Ebből a butikból öltözött a bizottság, a Kontroll Csoport, Balkán Stúdió, Európa Kiadó.

– A divatszakma és a jelmeztervezők hogyan fogadták egy más szellemet követő divattervező felbukkanását?

– A szakma nem volt rugalmas, ők nem jártak el ilyen helyekre. Később mikor elkezdtek tudni rólam, nem értettek, csak a kitenyésztett modellnél tartottak, ma már ők is alkalmaznak más típusokat. Egy idő után féltékenyek, irigyek lettek, divatszakmabeli sikereim miatt – mivel nem végeztem főiskolát – elkezdtek utálni.

* * *

„Király Tamás ruháinak koncepciója a testet kilendíteni a metronóm kisszögű ingadozásából és ha már egyszer láttuk a MÁST egyféleképpen, megeshet, hogy a képzelet végzi a dolgát, és ... hát igen." *(Padi Mariann)*

* * *

– Szívesen látod, ha akad követőd, esetleg utánzód?

– Sokan utánoznak, aminek igazából nem örülök, mert elég nyilvánvalóan utánoznak. Sajnálom, hogy nem tudják ügyesebben lekoppintani, nem tudják átírni, fekete piramis ruhámra gondolva, amit fekete-fehér csíkokkal „álmodtak" újra. A hétköznapi viseletre gondolva, nem azt szeretném, hogy ugyanilyen ruhákban járjanak, hanem azt, hogy a megvalósítható ötleteket átvegyék s akkor én boldog vagyok.

– Ruháidon, ahogy róluk beszélsz érződik, hogy szereted ezt csinálni, szorosan az életeddé vált, olykor 18–20 órát dolgozol naponta. Miért szeretsz csinálni?

– Azért szeretem csinálni, mert a fantáziám segítségével meg tudom valósítani önmagam. Mindegy, hogy most ruhát csinálok-e, a lényeg, hogy attól amit csinálok jól érezzem magam. El tudnám képzelni, hogy holnap abbahagyom a ruhatervezést és mondjuk pék leszek, mert akkor csinálnék kocka alakú kenyereket, meg csillag alakút, töltött kenyeret, zsákbamacska kenyeret és az emberek örülnének az ajándékoknak.

– Mi a legfontosabb számodra?

– Azt hiszem, az a fontos, hogy jól éljek, jól éljem le az életem, változatosan, ne unalmasan. Szeretem a jót, a rosszat – nyilván a jót azt jobban – de ami semleges, azt nem szeretem. Kell, hogy másoknak is jobb legyen a változatosság. A közönség sem szereti, ha a színpadon önmagát látja –, mást, többet akar kapni.

– Nem szabad tehát uniformisokban élnünk. Napjainkban mégis felsejlik az orvelli utópikus állam bekövetkezésének lehetősége. Egyre személytelenebbé válunk, egyre szürkébbek, egyhangúbbak leszünk. Te felrázni akarsz.

– Igen. És a mosonmagyaróvári modell nem véletlen, hogy most jön ki belőlem. Sokan vannak, akik hirtelen igen gazdagok lettek ma Magyarországon és sokan lettek igen szegények. Valószínű azért éltem itt és nem másutt, mert számomra nem az anyagi dolgok voltak a legfontosabbak. Ahhoz, hogy élni tudjak kell a szabadság. Mindenki azt csinálja, amit szeret, mert ha nem azt teszi, meg van nyomorítva az élete. Veszélyt látok abban, ami lesz. A barátság, az emberi kapcsolatok az utolsó helyre kerülnek. Pedig amit a legtöbbre értékelek az az: embernek lenni.

Gombosi Lilla

A Matáv Rt. ellentételezi a 28 ezer forintot

Megoldódott a telefonügy!

A Kisalföldben jelent meg először a hír, hogy módosul a mosonmagyaróvári önerős telefonfejlesztésre vonatkozó szerződés. Legutóbb a KDNP helyi szervezete rendezett egy lakossági fórumot ebben a témában, melyen az érdekelt felek arra a megállapodásra jutottak, hogy tárgyalásos úton rendezzék ezt az ügyet. A megállapodás határidejét április 30-ra tűzték ki.

Abból a célból kerestük fel *Bednárik Györgyöt*, a Városüzemeltető és Fenntartó Kft. ügyvezető igazgatóját, hogy ismertesse a megállapodás lényegét.

– A tárgyaláson ragaszkodtunk a 28 ezer forint, valamilyen formában történő visszafizetésére. Megállapodásra jutottunk abban, hogy *a Matáv Rt. a 28 ezer forintot ellentételezi* a következő módokon. A Matáv Rt. 16 ezer forint erejéig és kétéves időtartamon belül *a távbeszélőszámla 50 százalékáig díjkedvezményt nyújt* a telefon-előfizetők számára és *rendelkezési jogot* biztosít. Gyakorlatilag ez a rendelkezési jog fedezi a fennmaradó 12 ezer forintot. Tudjuk, hogy vannak olyanok, akik nem tudják ezt vállalni. A megállapodás második pontja alapján a Matáv Rt. *visszafizeti a 45 ezer forintot*, a Városüzemeltető és Fenntartó Kft. pedig *az összeg kamatát*. A kamat elszámolásánál meg kell említenem, hogy a teljes befejezés után mindenkivel pénzügyi elszámolást csinálunk. A napi kamatozás szerint kiszámított összeget – ami változó lesz lakosonként a befizetések eltérő időpontja miatt – visszautaljuk a lakosság részére. Minden telefonigénylő külön értesítést kap, és május 6-ig kérjük a megküldött szerződésmódosítási javaslat valamelyik pontját megjelölve visszaküldeni. A lakosságot további kedvezmény is megilleti. A befizetett negyvenötezer forintot úgy kezeljük a továbbiakban, hogy az mind közműfejlesztési hozzájárulás. Így a teljes összegre érvényes a tizenöt százalékos visszatérítés. Ez további hatezer-hétszázötven forintot jelent. Mi örülünk, hogy ilyen eredményt tudunk elérni, és úgy érezzük, hogy a lakosság is elégedett lesz. A végleges szerződésmódosításra május tizennegyedikéig sor kerül. Természetesen az eddig megkötött szerződésekre is visszamenőlegesen érvényes lesz.

(A szóbeli tájékoztatás érdekében május 4-én 18 órakor az Engels úti irodaházban a KDNP helyi szervezete ismét fórumot tart, ahol a még felmerülő kérdésekre válaszolnak az illetékesek.)

Nagy István

Felnőttek között dolgozik az ifjú esztergályos

Egy kiváló tanuló

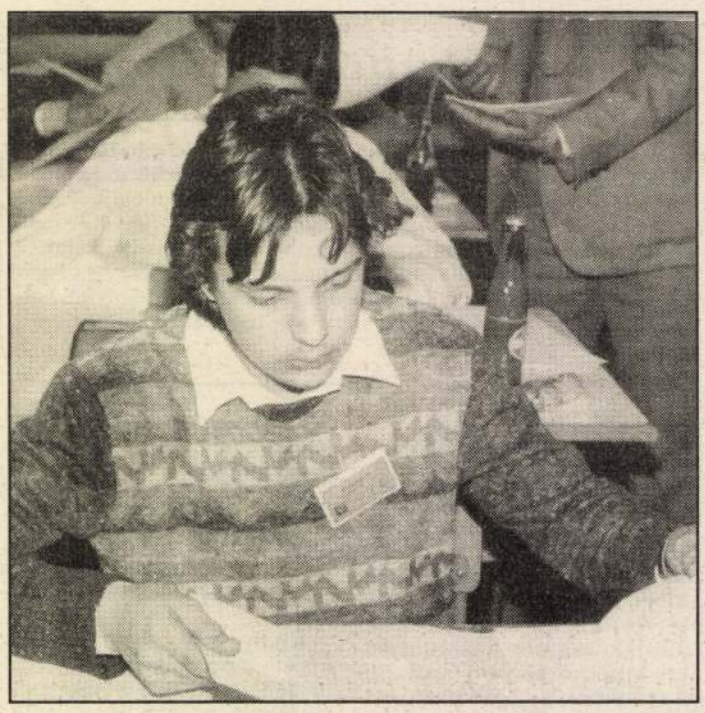

Ezekben a hetekben zajlanak országszerte a Szakma Kiváló Tanulója elnevezésű országos tanulmányi versenyek a szakmunkásképző iskolák legjobb III. éves tanulóinak a részvételével. Mosonmagyaróvárról a Kühne Mezőgazdasági Gépgyárban gyakorlatukat töltő diákok közül szinte minden évben szerepel tanuló ezen az országos versenyen. Ezúttal *Theiler Zsolt* III. éves esztergályos szereplését kísérték nagy figyelemmel diáktársai és szakoktatói. A verseny lefolyásáról érdeklődtünk az ifjú esztergályostól.

– A helyi Hunyadi Mátyás Szakmunkásképző és Szakközépiskola harmadik éves tanulójaként vettem részt Csepelen, az esztergályostanulók versenyének „elődöntőjében", *Lakó László* tanulótársammal. Nekem jobban kedvezett a szerencse és bejutottam az országos döntőbe, amelyet Debrecenben rendeztek meg. Az írásbeli vizsga tizenöt szakmai kérdésből állt és sikerült közepesen megfelelnem. Szerencsére nekem erősebb oldalam a gyakorlati rész és a maximális száz pontból nyolcvanhat pontot értem el. Jó helyezésemmel elértem, hogy ezt követően az anyaiskola kiállította részemre a szakmunkás-bizonyítványt. A felkészítésben nagy segítséget jelentett Gyenese László szakoktató tanár úr közreműködése. Ma már itt dolgozom a Kühne-gyár központi forgácsolójában, szerződésem a gyárral három hónapos próbaidőre szól, de szeretnék továbbra is helytállni.

– Hogyan érzed magad az idősebb szaktársak között?

– Sok az ismerős itt a műhelyben. Jelenleg kényes munkán dolgozom, menetalapot esztergályozok menethengerléshez. Szeretem a szakmát, bízom abban, hogy a próbaidő letelte után állandó munkása lehetek a gyárnak. Mivel édesapámnak otthon kis esztergaműhelye van, – innen az indíttatásom – ott is tudom hasznosítani az eddig tanultakat.

Borbély Imre, Kühne-gyári tanműhelyvezetőtől érdeklődtünk az ott folyó gyakorlati képzésről.

– Sajnos a bázisvállalat gazdasági lehetősége csökkent és ez kihatással van a jelenleg folyó képzésre. Tanműhelyünkben öt szakon – fényező, hegesztő, géplakatos, szerszámkészítő és esztergályos – folyik gyakorlati oktatás és a helyi anyaiskolától hat szakoktató segíti tanulóink képzését. Ami pedig a jövő évi beiskolázást illeti: már biztos, hogy hegesztő-, lakatos- és esztergályosszakmában tudunk első évfolyamot indítani. Bízunk abban, hogy ez az időszak csupán átmeneti jellegű lesz és a gazdasági helyzet javulásával a szakmunkásképzés létszámában is emelkedni fog.

László László

Újraéledt egy közéleti lap

Megjelent a Moson Megye

Ez év márciusától egy új tulajdonos, a Mosonmagyaróvári Környezetvédő Egyesület gondozásában jelenik meg havonta egyszer a Moson Megye című közéleti lap. Áprilisi száma a hónap utolsó napján „került az utcára". Néhány érdekesebb cikk a lapból: Ez is Amerika; Határ-esetek; (F)osztogattak a képviselők; Akupunktúra és természetgyógyászat; Dioxint tartalmazott az osztrák importszemét?

A megvásárolható és előfizethető lap a kiadó tervei szerint ősztől kéthetente, majd később hetente jelenik meg.

POLITIKAI-KULTURÁLIS HETILAP • XIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM • 2001. JANUAR 25. • ÁRA: 178 FT

Magyar Narancs

Vértesi Erőmű:
A SZENE SE ÁLL JÓL

Küldöttgyűlés előtt
az MDF:
HELYOSZTÓ MECCSEK

A Bárdossy-per
felmelegítése:
TETEMREHÍVÁS

„Nem adok el ruhát”
KIRÁLY TAMÁS
divattervező

1419 229009

vak tyúk tava

Millenniumi

32. Magyar

Budapest, 2001. február 1-6.

Filmszemle

Millenniumi Rendezvényközpont, Mammut Budai Moziközpont, Átrium Mozi

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma • Országimázs Központ • Magyar Mozgókép Közalapítvány • Nemzeti Kulturális Alapprogram

INTERJÚ

„Nem adok el ruhát"
(Király Tamás divattervező) 6–7.

EGY HÉT

Kulturális és cyberhírek 8–9.

POLITIKA

NAGYÍTÁS

Országos gyűlés előtt az MDF:

Helyosztó meccsek 10–11.

MAGYAR GLÓBUSZ

Húszmilliárdot kaphat a Vértesi Erőmű:
A szene se áll jól 12–13.

Az Országimázs Központ és költségei:
Hogyér' a petárda? 15.

Kereset a Postabank volt könyvvizsgálói ellen – 2.: A teljesség igénye nélkül 16–17.

Per-újrafelvételi kérelem Bárdossy ügyében:
Tetemrehívás 18–20.

VILÁGFALU

Kongó: a Kabila-gyilkosság:
Tovább, a semmibe 21.

ÉLET + MÓD

INTERJÚ + PONTRENDSZER

Közlekedési utánképzés:
Legalább néhány ember belátja
(Mosonyiné Buzás Klára pszichológus) 22–24.

BREAK + MÓD

Breaktalálkozó a Banánban: Táncolj, törő! 24–25.

GYÁSZ + MÓD

Zámbó Jimmy temetése: Erőltetett menet

Igazat vagy semmit 26–27.

KULTÚRA

KRITIKA

Design: Finnek az ugaron
(Formatervezési kiállítások Budapesten) 28.

Az Országimázs Központ költségei: Hogyér' a petárda? Majtényi László szerint az eset egyik szomorú tanulsága az, hogy a magyar társadalomnak nem ér annyit az információszabadság, hogy tegyen is érte valamit. Mint elmondta, az adatvédelmi biztosi hivatal ügyforgalmában elenyésző százalékban vannak azok a beadványok, amelyek a közpénzek felhasználására kérdeznek rá. **15. oldal**

Zámbó Jimmy temetése: Erőltetett menet Mivel először csak a közvetlen hozzátartozók mehetnek be a sírhelyhez, a tömeg a kerítésnél foglalja el állását, és a rácsokon keresztül néz befelé. Nem látni a sírt, csak azt, amint a keresztek tövében, a köveken riporterek és operatőrök üldögélnek cigarettázva. Aztán rengeteg galamb az égnek, végül megnyílik a temető kapuja a rajongók előtt is. **26–27. oldal**

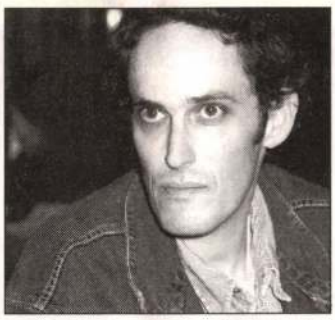

„Itt fogok filmet csinálni" (Szász János filmrendező) Amíg van mozi, irodalom, zene, addig van befogadó fantázia. Amíg vannak mesekönyvek, vannak gyerekek, és vannak szülők, akik akarják, hogy a gyereknek fantáziája legyen, addig lesz fantáziájuk a nézőknek. S a néző fantáziája tud a legszebb és legbrutálisabb lenni, mert az a mienk. **32–33. oldal**

NAGYLÁTÓSZÖG

Leporolt idézetek
(Tőkéczki László portréja Tisza Istvánról) 30–31.

INTERJÚ

„Itt fogok filmet csinálni"
(Szász János filmrendező) 32–33.

KISLÁTÓSZÖG

Lapszemle: A titok (2000, Replika, Enigma, Ellenfény, Fordulópont, Filmvilág, Cinema) 34–35.

KRITIKA

Könyv: Minden arról jut az eszébe
(Arnon Grunberg: Uborkaszezon) 35.

VISSZHANG

Olvasmány, látvány, élvezetek: Méznyalás 36–37.

KRITIKA

A korosodó reggae-rajongó álma 38.

Lemez: A brazilok már a spájzban vannak
(Glücklich IV. – A Collection Of Brazilian Flavours)

Narancs-ásatás: Aláírom
(Root Down – Jimmy Smith Live!) 39.

PUBLICISZTIKA

EGOTRIP

Nádasdy Ádám: Modern Talking
(Szabadna, kérem?)

Podmaniczky Szilárd: Déli verő
(Acid tofu) 40–41.

PUBLICISZTIKA

Dobrovits Mihály: Hitvallás és lélektömeg
(A népszámlálás vallási hovatartozást firtató kérdéséről) 42–43.

A SZERK.

Meddig mehet ez így tovább,
és miért fog akkor is, ha semeddig?

Az úr hangja 3.

SNOBLESSE OBLIGE 45–49.

SZÜRET 50.

Vig Monika 1966–1992 ■ Főszerkesztő: **Bojtár B. Endre** Főszerkesztő-helyettes: **Turcsányi Sándor** Olvasószerkesztők: **Kovácsy Tibor, Novák Zsófia** Képszerkesztő: **Déri Miklós** Rovatvezetők: **Bundula István (politika), Legát Tibor (élet + mód), Németh Gábor (kultúra)** Szerkesztők: **Marton László Távolodó (zene), Szilágyi Szilvia (Snoblesse Oblige), Bodoky Tamás, Szőnyei Tamás (egy hét)** Munkatársak: **Barotányi Zoltán, Kovács Kristóf, Kovács Róbert, Orosz Ágnes, Para-Kovács Imre, Szerbhorváth György, Varró Szilvia, Winkler Róbert** Külső munkatársak: **Dobrovits Mihály, Keresztury Tibor, Nagy Elisabeth** Logó: **Tooth Gábor Andor** Fotó: **Sióréti Gábor** Szedő: **Molnár Marianna** ■ **Kiadja a Magyarnarancs.hu Lapkiadó Kft.** Felelős kiadó: **A kiadó vezetője mint lapigazgató** Hirdetésszervezés és marketing: **Gergácz József, Koller Gitta** Szerkesztőségi titkár: **Kempf Zita** Gazdasági ügyintéző: **Balogh Zsuzsanna** ■ **A Magyar Narancs megjelenését a Soros Alapítvány támogatja** ■ Szerkesztőség és kiadóhivatal: **1106 Budapest X., Fehér út 10. 8. épület** Cím: **1399 Budapest, Pf. 701/415 Telefon: 432-0266 Fax: 262-0093 e-mail: mancs@telnet.hu** Hirdetésfelvétel: **262-3178, 432-0231** ■ Ára: 158 Ft ■ Előfizetési díj egy évre 7200 Ft ■ ISSN 1419-2292 ■ Címlapfotó: **Déri Miklós** ■ Nyomás: Semic Interprint Nyomda ■ Nyomdavezető: **Csényiné Iszli Magdolna** ■ Terjeszti a Magyar Posta Rt., a HÍRKER Rt., az NH Rt., a regionális részvénytársaságok, valamint alternatív terjesztők. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodánál (HELIR): 1089 BP. VIII., Orczy tér 1. – valamint 7200 Ft-ért meghatározatlan időre, de legfeljebb egy évre átutalással vagy belföldi postautalványon a következő számlaszámra: Budapest Bank 10102093-30691700-00000008. A befizetést igazoló szelvényt kérjük a szerkesztőség címére eljuttatni. **VillanyMaNcs http://www.mancs.hu** Szerkesztő: **Bodoky Tamás** (bodoky@mancs.hu) Webhosting és design: telnet Magyarország Kft. (http://www.telnet.hu)

EGY HÉT

MORZE

FILMSZEMLE Várhatóan 34 játék-, 37 dokumentum- és ismeretterjesztő, 25 kísérleti és kisjáték-, valamint 16 animációs filmet mutatnak be február 1–6. között a 32. Magyar Filmszemlén, a Mammut Budai Moziközpontban és a bezárás előtt álló Átrium moziban. A rendezvény központja a közeli Ganz-telepen épülő Millenniumi Központ. A szemle költségvetése a tavalyi 75 millióhoz képest csak ötvenmillió, ennyiről írt alá szerződést a Magyar Filmművészek Szövetsége és a kulturális tárca által juttatott összeget folyósító Kisrókus 2000 Kft.

GOLDEN GLOBE Bár a jelöltek között szerepelt, Szabó István *A napfény íze* című alkotása nem került be a hollywoodi külföldi tudósítók szavazatai alapján 58. alkalommal kiosztott Golden Globe nyertesei közé. Az Oscar-előrejelzésnek tartott gálaesten két-két kategóriában nyert a Ridley Scott rendezte *Gladiátor*, az Ang Lee rendezte *Crouching Tiger, Hidden Dragon*, a Cameron Crowe rendezte *Almost Famous* és a Steven Soderbergh rendezte *Traffic*. A díjazott színészek között volt Tom Hanks (*Cast Away*), Julia Roberts (*Erin Brockovich*), Renee Zellweger (*Nurse Betty*), Benicio Del Toro (*Traffic*), Kate Hudson (*Almost Famous*), George Clooney (*O Brother, Where Art Thou*), Sarah Jessica Parker (*Sex and the City*), Judi Dench (*Last of the Blonde Bombshells*) és Robert Downey Jr (mint az *Ally McBeal* epizodistája). Életműdíj: Al Pacino.

Az amerikai kritikusokat tömörítő National Society of Film Critics szavazásán a tajvani Edward Yang *Yi Yi* című alkotását találták legjobbnak, a legjobb rendező Steven Soderbergh lett (*Traffic*; *Erin Brockovich*), a legjobb operatőr pedig Agnes Godard (*Beau Travail*). Életműdíj: Michelangelo Antonioni.

VISSZA A HÁBORÚBÓL Ukrajna visszaadja Németországnak azt a kb. ötezer oldalnyi kéziratot és levelet tartalmazó levéltári anyagot, amelyet Christoph Wolff harvardi professzor, a lipcsei Bach Archívum igazgatója fedezett fel a kijevi állami archívumban. Carl Philipp Emanuel Bach hagyatékát – benne J. S. Bach, Telemann, Mendelssohn és Goethe kézírásos lapjai – a berlini bombázások elől vitték a németek Wroclawba, ahol a Vörös Hadsereg kezébe került.

GYÁSZ 73 éves korában elhunyt Sinkovits Imre: a Jászai- és Kossuth-díjas kiváló művész közel ötven éven át volt tagja a tavaly Pesti Magyar Színházra átkeresztelt Nemzeti Színháznak. Őt magát ugyancsak tavaly tisztelték meg a Nemzet Színésze címmel. Halála előtt egy nappal még fellépett a *Csongor és Tündé*ben. Színházi és filmszereplései (Ádámtól a Tizedesig) éppúgy maradandó emlékűek, mint politikai szerepvállalásai. (Érintőleg, de ide tartozik: a kulturális kormányzat táncszínházzá készül alakítani a Magyar Színházhoz tartozó Várszínházat.)

70 éves korában elhunyt Gregory Corso, az amerikai beatköltők egyik legjelentősebb alakja. Olasz bevándorlóktól született, hányatott gyermekkor (menhely, intézet, börtön) után, börtönverseit olvasván fedezte fel 1950-ben Allen Ginsberg. Corso ezután iratkozott be az egyetemre és kezdett publikálni. Csaknem két tucat kötete jelent meg (magyarul '76-ban, Eörsi István fordításában *Az utolsó gengszter*, benne a gombafelhő-formában tördelt *Bomba*). *Selected Letters* című kötete immár posztumusz kiadás előtt áll.

BERLINALE: NÉGY MAGYAR A február 7–18-ig tartó, 51. Berlini Nemzetközi Filmfesztiválon négy magyar alkotást mutatnak be: a rövidfilmek versenyében Cakó Ferenc *Kövek* című animációja szerepel, a Panoráma szekcióban Gothár Péter *Paszport* című filmje, a Fórum szekcióban pedig Moldoványi Ferenc *Gyerekek – Koszovó 2000* című dokumentumfilmje és Tarr Béla *Werckmeister-harmóniák* című játékfilmje (ez nyitja majd egyébként az idei Magyar Filmszemlét).

A Berlinale a francia Jean-Jacques Annaud *Enemy at the Gates* című darabjával kezdődik: a sztálingrádi fronton játszódó filmet kizárólag Németországban, jórészt a berlini Babelsberg Stúdióban forgatták Jude Law, Ed Harris, Joseph Fiennes és Rachel Weisz főszereplésével. Az Arany Medvéért 24 produkció verseng, köztük 13 európai, 5 ázsiai, 4 amerikai és 1-1 afrikai és latin-amerikai, készítőik között az ismertebb nevek: Spike Lee, Gus Van Sant, Sean Penn, Steven Soderbergh, Lasse Hallstrom, Michael Winterbottom, Mike Nichols, Patrice Chereau, Patrice Leconte, Giuseppe Tornatore és John Boorman, de ott a lengyel Wojciech Marczewski is. A fesztiválon mutatják be a Stanley Kubrick életéről készített dokumentumfilmet (*Stanley Kubrick – A Life in Pictures*) és a Kusturica zenekaráról szóló *Super 8 Stories*t.

BÉCSI MÚZEUMNEGYED Befejezéséhez közeledik a beruházás, melynek nyomán az osztrák fővárosban MuseumsQaurtier Wien (MQW) néven létrejön a hatvanezer nm-es Múzeumi Negyed. Az itt helyet kapó intézmények közül május–júniusban adják át a kortárs építészettel foglalkozó Architektur Zentrumot, a Tabak Museumot, az E+G Hallt (benne többek közt a Bécsi Művészeti Hetek előadótermét) és a Kunsthalle Wient, nyáron a bécsi gyermekprogramok átfogó adatbázisának szánt wienXtra-children's infót, ősszel a Schweizer Gartenből és a Liechtenstein-palotából ide költöző Ludwig Múzeumot, a világ legnagyobb Schiele-kollekcióját birtokló Leopold Múzeumot, a modern táncművészet központjaként működő Tanzquartiert és a ZOOM Gyermekmúzeumot, jövőre pedig a Gyermekszínházat. Itt lesz az AICA nemzetközi műkritikus-szövetség osztrák tagozata, a kortárs osztrák képzőművészet dokumentálásával foglalkozó Basis Wien, a szintén a kortárs művészet tanulmányozására alapított Depot, az Osztrák Modern Galériák Szövetsége, a kultúraszervezés elméleti és gyakorlati hátterével foglalkozó kulturális tudományok intézete, a kultúra, technika, művészet, társadalom és politika kölcsönhatásait fiatal szemmel vizslató Public Netbase, a Springerin című kulturális magazin, az osztrák ornitológiai társaság, a környezettudományi intézet és a Természetudományi Múzeum több részlege is.

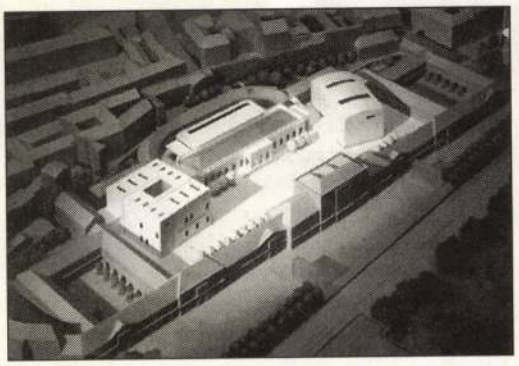

1986-ban, hatévi vita után határozták el, hogy a Kunsthistorisches és a Naturhistorisches Museum szomszédságában a Fischer von Erlach tervezte barokk Messepalast legyen a bázis. A Messepalast övezte három új épület tervezésének jogát Laurids és Manfred Ortner nyerte el pályázaton (később bevonták Manfred Wehdornt is), a döntést nemzetközi zsűri hozta 1990-ben. 1998-ban fogtak hozzá az építkezéshez. A beruházás összköltsége kétmilliárd schilling, ennek 75 százalékát az állam, 25 százalékát a város fedezi. Bécs történelmi belvárosában Európa egyik legjelentősebb kortárs kulturális intézményegyüttese születik, ahová évente 1,3 millió látogatót várnak; minderről bővebben: www.mqw.at.

KIRÁLY TIBOR

A Független Művészek Társasága jan. 22.-én tartott tisztujitó közgyülésén választmányi taggá választották.

Képzőművészet. 1929.17.sz. 56.oldal

Király Tibor.

A Nemzeti Szalonban a független művészek kiállításán erdei fa-tanulmányai szerepelnek.
(emlitve.)

Pesti Hirlap, 1924. szept. 9

Király Tibor.

A Nemzeti Galériában, a Független Művészek Társaságának kiállítása munkái részletek.

Budapesti Hírlap, 1927. szept. 11.

Király Viktor szobrai

Kovács Gyula: A gerlice

Művészet, 1983. február

Kicály Vilmos, Utobrázt

Ú, Mův. 2003. 9. p. 21.

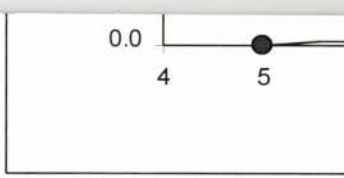

Table 3.1. Preliminary data on the rel

Compound	I
	Measure
Dexamethasone	4.2
Budesonide	1.3
BNP-166	1.3; 2.0
Δ^1-cortienic acid	19500

* Relative affinity= (IC_{50} Deamethasone/IC_{50} I

KIRÁLY Vilmos

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, Pécsi Galéria, 1991. A kiállitást rend. és a kat. szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

Király Vilmos.

Kisplasztikai biennálé Pécsett.

M. Nemzet.

1987. VIII. 15.

Király Vilmos, szobrászművész

A közelmúltban értékelte a városi tanács műv.-i osztálya és a Magyar Képzőt- és Iparműv.-i Szövetség a fóstói, nemzetközi éremművészeti alkotótelep 1984. évi munkáját és kijelölte a jövő munkáját. – 1978-ban megépült az első hordozható öntőalkalmatosság és Győrfi Sándor, Király Vilmos és Bojan Radoslav samottformába is öntöttek. – 1979-ben már helyére költözött a művésztelep és elkészült a telep vérzére az új öntőműhely is. – Király Vilmos kisplasztikát is készített viaszelvesztéses eljárással.

Tóth Sándor: Érem vagy plasztika.
Kelet-Magyarország, 1984. aug. 25.

Király Vilmos,

Győrfi Sándor, Király Vilmos és Fritz Mihály Jódmezővásárhelyen állították ki Szabolcsban készült alkotásaikat.

Tóth László: Munkácsy-díjas szobrászművész
Kelet-Magyarország, 1983. okt. 8.

KIRÁLY VILMOS
S20BRFCZ

Új Művészet
2004. márc.
XV. évf. 3.

18. oldal.

Nagybánya &
Budapest
3094= Vo2, 1955;
Vo5, 1961
309a= MagyKépLex, 1915;
Mue^BSvLex I, 1965;
MagyFestAdat, 1988
9995= 0022
kenn= hg
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= un
9908= H
katg= 5
9900= 20020918
9990= xxx0
revi= 23 Mar 2001/BRANDT
created 13 Nov 2000/BRANDT
knde= kndthb

KIRÁLY VILMOS
SZOBRÁSZ

Új Művészet
2004. január
XV. évf. 1.

30. old.

9990= 1976 venedig: bienn.
revi= created 5 Feb 2001/TREPAK

Király

K. 4. *Tibor*, festő, * Budapest 1898 jan. 18. A képzőm. főiskolán tanult. Pásztón (Heves m.) él. 1927. állított ki először a Nemzeti Szalónban.

É. K. I. 563 l.

~~1480. Ismeretlen művész.~~ A XIX. századból

1080. I. András.

és sz

Csaknem derékig, s
zolva. Haja, bajusza és
vértet és ~~jobbról~~ mellvé
mentén.

ANDREAS. I. VNGARO

~~Emelkedett peren~~
~~hátlapja sima.~~

Rezes ólomdombor
20 K. -- Havas Emil ajá

MDK

Király Tibor

Tanulmányfej, olaj 3 db

Csendélet, " 2 "

A Gyüjtő. 43. auk. 1921. márc. 9 l.

Kiraly Tibor

1917/18 – 1920/21

Ferkèpzomfoiskèvk

100.l.

színek sötétebb tónusai kerülnek. Az új színfelfogással együtt új formafelfogás is kifejlődött M. képein: a formák elvesztik plasztikusságukat és határozott körvonalaikat. Éppen úgy megtörnek, határozatlanokká válnak, mint a színek. Mindezekre M.-t a színek és formák szabadégalatti tanulmányozása vezette, mert a szabadban sugárzó és reflektáló fény az, amely mégmutatja, hogy a színeknek nincs állandó, lokális értékük, hanem mindig a megvilágítás és a levegő páratartalmától függnek. M. tehát nemcsak az impresszionizmusnak, hanem a pleinairizmusnak is úttörője volt.

M. elsősorban figurális festő volt. Ilyennek mutatták első képei és ezt a jellemvonást élete végéig megőrizte. Azonban a 70-es években teljesen kialakuló impresszionizmusa tájképeiben, vagy tájképhátterű figurális képeiben mutatta legteljesebb eredményeit és nem az interieurképekben. M. pleinairizmusának kialakulásában azonban döntő hatása volt Claude Monetnek, akivel a 70-es évek elején ismerkedett meg. 1870-ből származó, Nittis feleségét ábrázoló portréja, 1871-ben festett tájképei már ezt a pleinairizmussá teljesedett stílust képviselik. Ez a stílus fejlődik azután tovább élete végéig. Későbbi munkái között legjellegzetesebbek 1880. alkotott tájképei és különösen az u. e. évben alkotott Rue de Berne, amely egy fénybenfürdő utcajelenetet ábrázol. A pleinairizmus forma- és vonalbontó hatását kitűnően elárulja: a házak tömege szinte beleolvad a fénnyel telt levegőbe, az utcán mozgó tárgyak itt-ott fellobbanó, ragyogó színfoltokat adnak csak a szemnek. Semmi formarészletezés, semmi elkülönítő vonal. Minden motívum csak szín- és foltértékével szerepel.

Az utolsó években újra a figurális

Király Tibor

Stuk. Budapesten

1898 január 18 Rk.

1919 nyári tanf.

B-adéves rajztanítójelölt

Hivatalos Közlemények IV. 56.

Király Tibor

festő

Pásztó Heves m.

1927. Független Művészek

kiáll. a Nemzeti Szalonban

2072-909-13
Pincze

889. Asztal. (Kárpitos)

1 darab barnára festett puhafa asztal, sima fedőlappal, két záros fiókkal és léczekkel megerősitett esztergályozott lábakkal.

Méretei 80 cm. magas, 190 cm. széles és 90 cm. mély.

Becsértéke.....30 K

Nemzeti Muzeumból.

Király Tibor

festő

Kövek a Mátrában

c. Egye repr.

A Mű

1927. 1. 27 39. l.

PASZTO

Király Tibor

festő

életrajz, arckép

A Mi

1927. 1. sz. 62. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MDK

Király Tibor

Képzőművészet 1927. 5. sz. 32.l.

Király Tibor.

A független művészek Társaságának kiállításán egy képe szerepel.

Ujság, 1927. szept. 8

KIRÁLY Tamás

-B- : Narancsgaléria : Király Tamás. = Magyar Narancs,1992. november 12. 3.ill.

halála előtt nem mert beszél
hi. Hát az egyáltalán nem o
azt lehetett érezni, hogy eg
hogy meghalt Sztalin, de nem
nem olyan volt, hogy a Sztal
mokratizálódás. Minden bizon
után tudtak feljönni olyan e
mentek, a Sztalin ügye 52-be
olyan, hogy az azonnal valam
Már egyébként a Sztalinnak e
a mi ocsudásunk volt, arra m
az orvos,per, a Gorkijt is m
tudtuk. Az már tényleg olyan
már, de mondom ez még elősző
Na most itt nekem van még eg

KIRÁLY Tamás

kiáll. Székesfehérvár, Csók István Képtár, 1992
ism. ACSAY Judit: Rongyos bál. = Kritika, 1993,2.
45.

505.; ÁTS, Erika: Das „Gombosi-Album". = Budapester Rundschau, 1984. június 18. 9.,ill.; BÁN Andárs: Új magyar rajzművészet : Gombosi György emlékkiállítás a Várban. = Magyar Nemzet, 1984. május 18. 7.; BELLÁK Gábor = Művészet, 25, 1984, 9. 28-31., ill.; FRANK, János: Around the galleryes. = New Hungarian Quarterly, 25, No. 96, 1984 179-184.; HARSÁNYI Zoltán = Rajztanítás, 26, 1984, 6. 30-31.; KENESSEI András: Termékenyítő torzó. = Magyar Hírlap, 1984. május 8. 6.; R. Gy. [RÓZSA Gyula]: Rippl-Rónaitól Gombosi Györgyig. = Népszabadság, 1984. május 9. 7.; SZATMÁRI Gizella = Népszava, 1984. május 18. 6.

111. **Granasztói Pál**

GRANASZTÓI Pál: Ifjúkor a belvárosban. Múló világom. Itthon éltem. Bp. : Magvető, 1984 775 p. **rec.** ANTAL Gábor = Magyar Nemzet, 1984. június 1. 8.; SZEKÉR Endre = Kritika, 1984, 10. 35.; KARDOS István: Granasztói Pál [interjú]. In: Kardos István: Tudósportrék. Bp. : Kossuth, 1984 319-335., ill.

112. **Haiman György**

NÉMETH S. Katalin: Az egyéni kutatás örömeért [interjú] = Könyvtáros, 34, 1984, 2. 71-74., ill.

113. **Horler Miklós**

PALLAGI Ferenc: Tudomány és építészet : Beszélgetés Horler Miklóssal. = Esti Hírlap, 1984. március 31. 2.

114. **Kállai Ernő**

GRAFIKÁK Kállai Ernő hagyatékából : Kiállítás az Óbudai Pincegalériában 1984. október 2. - november 4. Rend. és a katalógust írta Andrási Gábor. Bp. : Óbudai Művelődési Ház, 1984 [12]p.,ill E **ism.** PALLAGI Ferenc: Kállai Ernő hagyatéka. = Esti Hírlap, 1984. október 16. 2.; P. SZABÓ Ernő = Új Tükör, 1984. október 14. 3.

SALAMON Nándor: „Művészet veszélyes csillagzat alatt" : Kállai Ernő időszerűsége. = Dunatáj, 7, 1984, 3. 43-48.

SALAMON Nándor: Dunántúli város 1942-ben egy világpolgár szemével. = Dunatáj, 7, 1984, 1. 72-76.

KIRÁLY Tamás ruhaszobrász

90 3. 66

Új Művészet

KIRÁLY Tamás

TIMÁR Katalin: Na, igen! = Beszélő, I.évf. 25.sz. 1990 junius 30. 31.p.

A Na-Ne galéria nyitó kiállításáról
Bp., Lónyai u.

elhatásához rendelkeztek a tisztségük fejében kapott v
fedezték a valóságos költségeket. A Nyitra megyei *Berenc*
megye adóját fordította, s 1372-ben a *Sirok* újjáépítésér
várat tartozékaival együtt elzálogosította. Másrészt ug
nagyszabású építkezésekben meghatározó szerepet játs
gyoknak építő- és szállítómunkákra való kirendelését ta
Nyaláb váránál, ugyancsak Károly Róbert korából *Pozse*
pénzben megváltható fuvarozás kötelezettsége hárul a jol
vár építéséhez kirendeltek lajstromát. 1392-ben a *sárosi*
vár építkezéseinél három közeli falu jobbágyait. Ilyen m
tételezhető fel a várépítkezésekben. Annál valószínűbb
jogkörét s a váruradalmakon gyakorolt kegyúri jog
uradalmakon belül, a várak és tartozékaik építészetébe

Bizonyos egység, a királyi építkezések közötti ö
legnagyobb szabású várkastélyok felépítésével kapcsol
kapcsolatok, amelyek *Buda* várának, részben a *visegrádi*
Diósgyőr várainak felépítésénél nyilvánultak meg, k
valamilyen formájának működésére vezethetők vissza
tevékenységéről épp ebben az összefüggésben értesü
Diósgyőrből küldte *Eperjes* városfalainak építésére. Kirá
említett többi királyi vagy királynéi építőmesterre vagy
Pál, Károly Róbert ácsmestere, akinek régi szolgálatairó
a lippai Mihály fia volt, tehát valóban már Károly
szolgálatba lépett.

KIRÁLY ~~László~~ Sándor iparművész

91 12 80

KIRÁLY Sándor festőművész

[Kiállítása, Vámunkai Galéria, 1984. szept.
14.-okt. 28. / bev. Vámossy Ferenc. - [Hu] [ku]
1984 [6] p. ll

102, 114, 464

7

297, 326, 338, 339

aius 17

61

Király Sándor

Megbizást kapott a müvész, hogy a szombathelyi Joskar-Ola városrész általános iskola homlokzatát dekorativ acril-secco-val diszitse.

--------:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET,1980.május - 47.lap.

Király Sándor, grafikus

az idei könyvünnepre frissiben megjelent kiadvány, a „Szegedi Grafika" c. mappa mintegy fél évszázad képzőművészetét fogja át a grafika tükrében és szegedi vonzáskörben. – Szerepel a kiadványban Király Sándor „Tér formák" c. sorozatának egy lapja (említve)

T. L.: Ünnepi könyvhét Szeged 1980.
Dél-Magyarország, 1980. jún. 1.

Király Sándor

A X. nagymarosi nyári tárlaton szerepel a művész műve.

Losonci Miklós: Tárlat Nagymaroson.
Pest Megyei Hírlap, 1979. júl. 10.

Király Sándor

A geometrikus absztrakció-képriselője. A ~~[illegible]~~ mastrikus konstruktivizmus hagyományát folytatja.

Vadas József: Imaginárius térben
Művészet, 1978. március – 11 lap.

Király Sándor

Király a maga alkotta fogas alakzatot kombinálja minben.

Vadas József: Imaginárius térben
Művészet, 1978. máxims – 11 lap.

Király Sándor

Blaski műve szellemesebb,
mint Királyé

Vadas József: Imaginárius térben.
Művészet, 1978. március - 11 lap.

Király Sándor

Király munkája fantáziatlan és ezért egyhangú és unalmas.

Vadas József: Imaginarius térben
Művészet, 1978. március - 11 lap.

KIRÁLY SÁNDOR, építész

K.GY.Bencs László levele alapján Király Sándornak tulaj donitja Koroknay a ref.templom tervezését.Ez helytelen Melhouse a tervező,Király a kivitelező,ugyancsak Mel house munkája a Rákóczi út 2.szép klasszicista épület nem "Povolny Debrecenből",ahogy a szerző feltételezte 57.old

DIENES Ö.ISTVÁN: Koroknay Gyula könyvéről 54.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1972. VII. 3.sz.

Király Sándor, festő MDK
belső építész

A Fényes Adolf Teremben rendezett tárlatán belső építészeti vonatkozású művei mellett festményeket, nagyrészt györi városképeket állít ki.

-a-: Király Sándor kiállítása

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1963. ápr. 18.

Király Sándor
Ötvös

M.D.K

Geometrikus románc fala
szerepel a tárlaton -

Mikes Ildikó: Románctörténet ki állítás Kecskeméten
Művészet, 1966. január - 44 kep

Király Tibor.

A Nemzeti Szalonban a Független Művészek első kiállításán képei szerepelnek.

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 4.

Király Sándor

A III. Románcművészeti Biennálén szerepeltek munkái.

P. Szűcs Julianna: Salgótarjáni III. Románc-művészeti Biennálé, Palócföld, 1976, 2. 27. old.

Király Sándor

Megnyílt a IX. nagymarosi nyári tárlat, melyen szerepel a művész műve.

Lasonci Miklós: A monumentális táj művészete.
Pest Megyei Hírlap, 1978. júl. 11.

Király Sándor diszitő festő M.D.K.

Falfestmények a B p. XIV. ke . Emma u. 18 . sz. alatti 100 férőhelyes Óvodában. Gerzson Pállal.

Magyar Építőművészet 1962/1. 39.1.

Király Sándor festő

A vasárnap megnyílt tárlat felvonultatja azon alkotókat akik ezen a vidéken születtek, vagy véglegesen itt telepedtek meg. A művész képe szerepel a tárlaton.

Losonci Miklós: Képzőművészeti sere gyemle Nagymaroson.

Pestmegyei Hírlap, 1975. jún. 3.

Király Sándor festőművész

Király Sándor festőművész és Komlósi Éva grafikusművész kiállítása jún. 22.-én nyílik meg Nagymaroson. A tárlatot Körner Éva művészettörténész nyitja meg.

Esti Hírlap, 1971. jún. 21.

Kiraly Sándor

neve emlitve, festményei

Ziállitáson szerepelnek majd a

Csöl Galiziában

Magyar Nemzet 1972 decemba 17

12. old.

Király Sándor

Salgótarjánban, a II. Zománchiemálén képe szerepelt.

Kompozíció.

1971. máj. 21. TV 17:20/11/Ár 14. old.

Király Sándor

festőművész kiállitása, Szeged, Képcsarnok. - Ism: Szelesi Zoltán, Tiszatáj,1968.12.sz.1161-1162.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

168.l.

Király Sándor festménye: Börzsöny.

tevékenységi kört bővítette — értékelték a

A Pest megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága tegnapi ülésén értékelte a hat városi, a 48 nagyközségi és a 87 községi tanács vb-titkárainak munkáját. A 141 tanács vb-titkára fontos munkakört tölt be, *a tanácselnökök államigazgatási helyettesei, s államigazgatási feladatuk mellett a gazdálkodás összefogásában is nagy a felelősségük.* Tevékenységük a tanácsi munka egészét fogja át, politikai, szakmai feladatokat látnak el.

A megyei tanács végrehajtó bizottsága megállapította, hogy a vb-titkárok *túlnyomó többsége megfelel a követelményeknek, s megnövekedett, sokoldalú feladatukat felelősen, hozzáértéssel, közmegelé-*

Dicséretes, ahogyan az *interpellációkkal* foglalkoznak: megfelelően válaszolnak azokra.

A megyei tanács vb, a nagyközségi és a községi tanácsok vb-titkárainak munkáját is úgy értékelte, hogy *az az utóbbi években sokat fejlődött. Legtöbb községben megfelelően képzett, politikailag, szakmailag felkészült emberrel sikerült betölteni ezt a fontos posztot.* Különösen a nagyközségi vb-titkárok között sok a jogi egyetemet végzett szakember.

Vannak azonban olyan községek, állapította meg a megyei tanács végrehajtó bizott-

Király Sándor
festő

Lasonci Miklós: Téli napok a nagymarosi alkotóházban.

Pestmegyei Hírlap, 1975. jan. 9.

Király Sándor, festő

L.: Zombori Éva.

— : □ Zombori Éva 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975 jún. 21.

Király Sándor festő

A VI. nagymarosi nyári tárlat aug. 20.- án nyílt meg, melyen szerepel munkája.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pest Megyei Hírlap, 1945. aug. 26.

Király Sándor

Szimmetrikus formák

linó 35 x 35

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Király Sándor festőművész

A Csók Galériában rendezett kiállitásáról számol be V.J. /Vadas József/ "Csalfa szivárvány" c. kritikájában. Ir a művész szinelméletéről, valamint a "mértani formákból képzett szines ábrák"-ról, melyeket mintha elektronikus számitógép készitette volna. A gépiesnek ható müveknél nem annyira az eredményt, mint inkább a szándékot lehet értékelni, -mondja a kritikus.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 14.
XVII. évf. 15. sz. 12. lap.

Király Sándor:

Rént vett a Műcsarnokban megrendezett
Újművek című tárlaton

Bojár Iván: Seregszemle a Műcsarnokban
Magyar Hírlap 1971/67 szám 6. old

Király Sándor

Az Iparmüvészeti Főiskola müvésztanára. Szegeden lép a nyilvánosság elé. A müvészetek, - különösen az építészet és képzőmüvészet - kapcsolata érdekli s így az építészeti formarendszerrel szinkronizáló képzőmüvészeti alkotásokat hoz léhe. Változatos alkotásainak alapja a vas- és rézdomborítás. Ezekre viszi rá a zománcot, amit hegesztőtechnikával kapcsol össze. Müveinek legnagyobb része tüzi zománctechnikával készült kompozíció, de találunk kerámiát, grafikát és különlegesen szép csomozott és gobelin fali szőnyegeket is.

Laczo Katalin: Két szegedi festő

Népmüvelés 1969/1 38 old.

Király Sándor

Szerepel a Csepel galériában a Lüzzománe kiállításon

Magyar Rádió
Láttuk, hallottuk
1971 II. 26

Király Sándor

Vietnami sorozat

Népművelés 1969/1 38 old.

Király Sándor
grafikus

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: I. Országos Zománcművészeti.....
Művészet, 1971.augusztus - 42.oldal

Király Sándor

és Zombory Éva közös tárlaton szerepelt Nagymaroson.

Magyar Hirlap 1975/188/6

Bojár:Müvészélet Nagymaroson

Király Endre, [ ]

L.: Kemény Pál -

Aradi Nóra: A Duna-kanyar... §

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. dec. 14.

KIRÁLY SÁNDOR

FABIAN LÁSZLÓ: MIN DOLGOZIK MA KIRÁLY SÁNDOR...

MAGYAR IPAR MŰVÉSZET 1995, 2, 31-32

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, ANNA:
BRATISLAVSKÍ VÝTVARNÍ
UMELCI A UMELECKÍ REMESELNÍCI
18. STOROČIA
ARS 4. 1970, 1-2. 72.

D. KIRÁLY Sándor

Kiállít: Debrecen, Kossuth
Lajos Tudományegyetem disszudvarán
„Megújítva őrzik a művészeti
hagyományokat."
LÁSD: BAKOSS TIBOR

Hajdú - Bihari Napló: 1996. aug. 6. hétfő

IX 5. 400–406.

Az aacheni magyar kápolna alapítására, dotálására és vizitálására vonatkozó oklevelek: 1367: CD IX 4. 91 92; 1370: uo. 215 218. 265–267. 561–564; 1381: uo. IX 5. 525–526.

Emlékek: Megfelelő tételek: Parler-kat. 1–2. 1978; I. Lajos 1982. továbbá: Bak J.: Az országalma. (Előadás. Bp. Magyar Nemzeti Múzeum. 1981. szept. 24.) Megjelent: Bak. J. M: Der Reichsapfel. Studien zur Mas tsymbolik des mittelalterlichen Ungarn (szerk. Fülep F.–Kovács É.–Lovag Zs.). Bp. 1983. 185–194. – *A bécsi keresztről:* Fillitz. H.: Die Wiener Schatzkammern. Wien 1968.[4] 63. 13a. sz.: Hayward. J. P.: Salomon Weininger. Master Faker. The Connoisseur 1974. 172. 174 177 (korábbi irodalommal).

Zárai emlékek: Krleža. M.–Grgić. M.–Mr. Grčević. M.: Oro ed argento di Zadar e di Nin. Zagreb 1972.

A krušedoli mitra koronatöredékkel: Dušanić. S.: Musée de l'église orthodoxe serbe. Belgrád 1969. IX. 1. kép.

Zágrábi illetve györi mitrák: Czobor B.–Szalay I.: Magyarország történeti emlékei az 1896. évi ezredéves országos kiállításon. II. Bp. 1901. 325 326. Dávid K.: Magyar egyházi gyüjtemé-

KIRÁLY Sándor

kiáll. Bp.,Vigadó Galéria, 1984

ism. ERNYEY Gyula: A diszitőművészettől az ökológiai egyensulyig. = Művészet, 26, 1985,4. 56 - 57., ill.

J.B.Fischer Lade-
rmorierer und unter-
teurmeistern Heinrich
r u s (s.d.) 1772
r Privilegien der
ilie einen Prozess,
der auf ihn entfal-
. In den diesbezügl.
ure genannt, die wö-
des Palais Inzaghi,
ist sonst über seine
ne Grundlage für wei-

.XIII,pag.371 (Kar-
meum, Graz und Matr.

Rivály Sándor
festő

A művész részt vett a szegedi
Kamarasznikar előcsarnokia-
ban tervezett zománcképpálya-
zatban.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. február - 48.oldal

Király Sándor festő

A Fáti Gyermekváros óvodájának belső tevét 1959-ben készült műve díszíti; melyet Szurcsik János, Király Sándorral közösen festettek: a falfestmény a boldogító mesevilágból meríti forrását. (említve).

Losonci Miklós: Képzőművészet a Fáti Gyermekvárosban.

Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 21.

Király Sándor

A Csók István galéria nagy termében kiállít.

Műgyűjtő, 1972/4.02., „kiállítási naptár"

Király Sándor

Mozgásformák I. linometszet
30×50 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. - szept.

Király Sándor festő

A most megnyílt nagymarosi nyári tárlaton szerepelnek művei.

Lasonci Miklós: Kiállítások Nagymaroson és Vácott.

Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 20.

Király Sándor

Nógrádi táj, gouache
Három a folyóparton, -a-

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Király Sándor
festő

Az Iparművészeti Főiskolán tanult
Király Sándor festőművész. Célja
egy: a lakáskultúra fejlesztése.

(gy.): Szebb környezet
Vörös Hajnal, 1973. márc. 31. - 16 oldal

Kivály Sándor

festő

repro
- Magyar díszítő elemek (kollács)
- Ellordítes formák (gobelin)
- Variáció egy formára (gobelin)
- Variáció népi formákra (csómozott szőnyeg)

(gy.): Szebb környezet.
Nők Lapja, 1973. márc. 31 - 16 oldal.

Király Sándor

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

305, 315. old.

Király Sándor

A Csepeli Galéria adott otthont a tüzzománc kiállitásnak. Itt. mutatta be Király Sándor letiszhult, célhidatos „mozgásformái"-t.

Némethi György Tüzzománc.

Országi-Világ 1971/35 15 old.

Király Sándor

festőművész műtermében

Ország Világ 1971/35 címlap.

Király Sándor

Mozgásformák

Országos Vízügyi 1971/35 14 old.

Király Sándor festőművész

kiállítása március 15-én

nyílik a Gol Galériában

Magyar Nemzet 1973 március 11

11. old.

Kiváty Sándor festő

a Csok Galériában
nyílik kiállítása

Magyar Nemzet 1973 március 14
4. old.

MDK

Király Sándor, [ ]

Kiállít a Csepel Galériában.

– : □ „Tűzzománc címmel ...“ 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 16.

Király Sándor
kiérlelt modulvariációival vett
részt az I. országos zománcmüvé-
szeti biennálén.

Bojár Iván: Két országos kiállítás

Magyar Hírlap 1971/128 10 old.

Király Sándor festőművész

Az Iparművészeti Főiskolai szakszervezeti bizottság titkára, akivel Vadas József beszélget-"Az Iparművészeti Főiskolán" cimmel közölt interju során. Az egyetemi rangra emelt Főiskolán öt művészeti tanszék dolgozik épitészeti, formatervező, szilikátipari, textiltervező és typo-grafikai.
A beszélgetés folyamán a művész ismerteti az egyes tanszékek szaktervezését, szakcsoportjait és szakosztályait.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 19.
XVI. évf. 34. sz. 7. lap.

Király Sándor, festő

A Csók Galériában nyílik meg kiállítása márc. 15-én.

— : □ A Csók István Galériában ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. márc. 14.

Király Sándor, festő

A Erik Galériában nyílik meg kiállítása.

— Hallottuk

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. márc. 15.

Király Nagy S.

és Nemessányi S-né építészei Kovács Béla László tervének: Jászberényi aprítógépgyár A-B. csarnok tervének.

Sparterv: Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

271

Király Sándor
festő

Méltatás

Bereczky Loránd: Országos Romániai Művészeti Biennale.
Művészet, 1973. december – 36 oldal.

Király Sándor, [ ]

Tárlata lesz. 73-ban.

↓

– : Új Csók Galéria 2.

ESTI HIRLAP, Br 1972. dec. 15.

Király Sándor

Az Iparművészeti Főiskola tanára, a szegedi Képcsarnokban kiállítása volt.

B. Varga S.: Szeged. — Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 12. l.

Király Sándor

Az Iparművészeti Múzeum szonáncmű-
vészeti kiállításán szerepel alkotása. Képe
bizonyítja, hogyan lehet dekorativ elemként
alkalmazni, különféle színek felhasználá-
sával

Szonánc: ...

1973. XI. 17. TV. 19.00 Ka. |11|

Király Sándor
festő

Király Sándor festőművészi
tárlatára a Ferencvárosi Pince
tárlatán volt látható III. 15 -
III. 31-ig.

-.-: Kiállitási naptár:
MŰVÉSZET, 1973.március - 46.oldal

MDK

Király Sándor

Terelőfal kompozició II.,zománc

Falkompozició /Vetitőterem végfal/.

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Róna utcai óvoda falképterve

Terelőfal kompozició I., zománc

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Női fej, falképtanulmány

Női fej, falképtanulmány

Ornamentális falképkompozició

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Faliszőnyeg kompozició III.

Faliszőnyeg kompozició IV.

Faliszőnyeg kompozició V.

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Faliszőnyeg

Faliszőnyeg kompozició I.

Faliszőnyeg kompozició II.

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Főtér, müanyag

Uszály, müanyag

Utépités, müanyag

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Öreg ház II.,müanyag

Öreg ház III.,müanyag

Balatoni tájkép, müanyag

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Győri utcai kép I.,müanyag

Dunaparton, müanyag

Öreg ház I.,müanyag

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Pesti háztetők III.,müanyag

Pesti háztetők IV.,müanyag

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

Király Sándor MDK

Korareggel a hajógyárban, temp.

Mücsarnok 1960 VIII.Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Király Sándor

Falkompozició II.,zománc

Falkompozició III.,zománc

Falkompozició IV.,zománc

Király S. festőművész kiáll. Bényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Falkompozició I.,müanyag

Falkompozició II.,müanyag

Falkompozició I.,zománc

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

MDK

Király Sándor

Női fej I., zománc

Női fej II., zománc

Király S. festőművész kiáll. Fényes A. terem. 1963. ápr.

M. D. K.

KIRÁLY Sándor

műanyag technikával kiszült tresbó
a Róna utcai lakótelep ovódájában

Csaknem száz műalkotált helyeztek
el a főváros lakótelepein, középule-
teiben
Magyar Nemzet 1961 (XVII.) jan. 1. 5. l.

Király Sándor
festő

M.D.K.

A Fenyes Adolf teremben rendezett kiállítást. „Pestiháztetők", „Kárak" (+ repro) c. képei is szerepelnek a tárlatán.

P.C.: Király Sándor festőművész kiállítása
Művészet, 1963. július – 39 kap

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK MEGHÍVJA ÖNT

KIRÁLY SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

Z. GÁCS GYÖRGY

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

FŐISKOLAI TANÁR

1963 ÁPRILIS 5-ÉN 1/2 6 ÓRAKOR

FÉNYES ADOLF TEREM, VII. RÁKÓCZI ÚT 30

1378 fnyv 1

Király Sándor

1. Család lino 27x21

2. figurális kompozíció lino 27x51

Szegedi nyári tárlat

Király Sándor

Háborús rekviem olaj 165x123

Szegedi nyári tárlat

Király Sándor

festőművésznek, az Iparművészeti Főiskola tanárának műveiből október 11-én, pénteken délután 1/2 6 órakor kiállítás nyílik a szegedi képcsarnok Kárász utcai bemutató termében.

(Krónika)

Magyar Hírlap, 1968 október 10. 9. l.

MDK

Király Sándor

Béke, linó

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

MDK

Király Sándor, festő

Okt. 11-én nyílik meg
tárlata Szegeden.

– : Hír

12

EST: HIRLAP Bp. 1968. okt. 11.

MDK

Király Sándor, festő

Műveiből kiállítás nyílik meg szülővárosában, Szegeden.

8.

-: Hír

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. okt. 7.

Király Sándor

G. Bondaille írt róla a „Les Lettres Françaises" jan. számában

Zs. M.: Fiatal képzőművészeink
Francia szemmel

Élet és Irodalom 1971 I. 30

MDK

Király Sándor festő

Kiállítása nyílik
meg hegeden.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1963 okt. 8.

M.D.K.

Király Sándor

A " Vasuti perontető" tervpályázaton megvétel

Társtervező : Pogány István- Liebhauser József

Magyar Építőművészet 1967/1. 6-8.l.

Kisàly Sàndor ōsrōs

Sūvery emliti 18 romànchēpēt

1966. àpr. Mūvēszēt

Vidos Zoltàn: Ùj sōrek-
vèsek a mutàlis mūvēszētben

MDK.

Király Sándor

Kiállitási kritika

Élet és Irodalom 1965 juli.lo.lap -

Kisély Sándor
iparmúvész

M.D.4

A hecsleneti iparmúvészeti kiállításon bemutatta zománc halait.

f.a.: Tüzzománc
Nőh Lapja, 1965. szept. 4 – 7 lap

Király Sándor
festő

M. [illegible] K.

Szurcsik Jánossal csináltak Fóton
a műmárvány falképet.

Bolgár Kálmán: Szurcsik János
Művészet, 1963. május – 38 lap

Király Sándor
festő

M.D.K.

"Varsói táj" repró

"

Élet és Irodalom, 1963. május 11 - 5 lap

Király Sándor, [festő] MDK

Műanyagtechnikával freskót készített a Róna utcai lakótelep bölcsődéjére - olvasójuk.

– : Csaknem száz műalkotást helyeztek el az idén a fővárosban 2. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. dec. 31.

Királyfalva

Zólyom m

Könyöki 1887.

1/ alapraje és neret 3 m 10 m

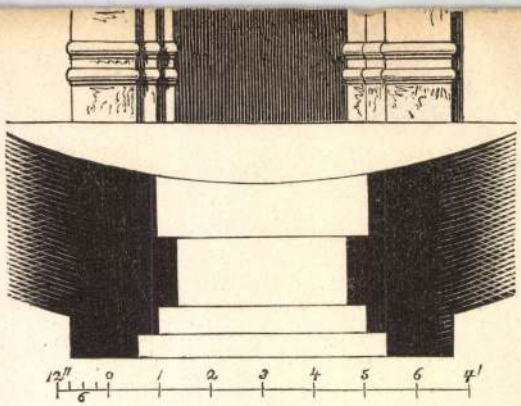

30.

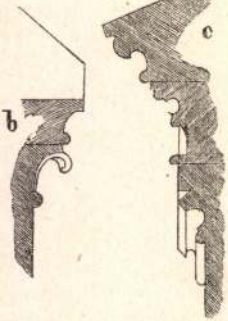

41. 42.

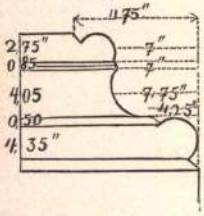

45.

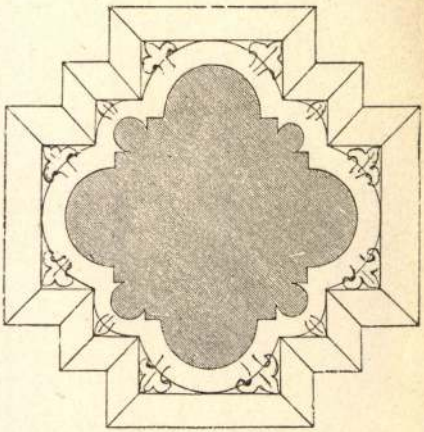

46.

Királyfa

Kastély

Épült 1712

Rados Jenő dr.

Magyar kastélyok

12. l.

Királyfai rk. templom

Ep. 1732

Thúry Nyitra - Pozsony vm

122-l-

~~Aranylemez VII. 244~~

Királyfai Pálffy-
kastély

Ep. 1712

Thúry Nyitra-Porsonyvm

127. l.

Szobrocskák agyagból, sómai IV. 122

Királyfai Sámuel,
pápai
Győr 1713.

l.

Yankó Ötvös-apródok

7. l.

Lásd Pápai
Királyfai Sámuel
alatt is.

v. Királyné, Ladányi Lia
jeste"

Kiállit a Vitézi Rend képző- és iparművész tagjainak müveiből rendezett kiállitáson a Technológia termeiben.

Ujság 1935.V.12.

Király Zsigmond

Nagybányai kiáll kat. 1912

83

Róna Jenő, főreáliskolai tanár

IX. 86.

Király Zsiga

spanyolviaszkkal dolgozta ki a mán-
gorló deszkán álló alakokat.

Fél Edit - Hofer Tamás: Husaren, Hir-
ten, Heilige, Budapest, 1966.

391

mdk

Király Tsiga fáragó népművész

mángorlófája : büszke bétyár
remegő pandur
Szás: Orbán Naninak, ukkon. Zala megje.

Ország-Világ 1963. 31. sz 19. l

MDK

Király Zsigmond,

1907-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 83.l.

Király Zsiga

/////// pásztor munkája. Fafaragás:

Repr:

"Tükrös fedőlapja 1840"
Spanyolozott népi faragás
/Orsz. Népr. Muzeum tulajdona/

84.o. vö. 159.o.

KERESZTURY DEZSŐ: Balaton. Bp. 1960.
Képszerkesztő: Dr. Bodnár Éva.

Király Zsuzsa pásztor-faragó M.D.M.

ill. 172.

old. 31.

Fél- Sloper- Csillery. Hungarian peasant art.
Bp. 1958

M. D. K.

KIRÁLY Zsigmond festő

1907-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bt. 1954. 327. l.

MDK

Király Zsiga, [faragó
népművész]

A pásztor faragást vitte tökélyre az 1840-es években. (Budavári Palota népművészeti Kiállítása.)

Harangozó Márta: Tékák, vékák, bokályok

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 3.

Király Zsiga

1839-ben egy faragott mángorbó dezkót készitett; a dezkón egy tánco-ló pár látható.

Fél Edit - Hofer Tamás: Husaren, Hirten, Heilige, Budapest, 1966.

201

Király Zsiga

Nyugat-Magyarországon az 1840-es években élt; figyelemre méltó alkotásai maradtak vissza.

Fél Edit - Hofer Tamás: Husaren, Hirten, Heilige, Budapest, 1966.

481

Király Zsiga

37. sz. reprodukció: „Betyár pandurt kényszerit"; tükörtartó fedél: pecsétviasszal berakott faragás; mérete: 10 cm. Magyargencs.

Fél Edit-Hofer Tamás: Husaren, Hirten, Heilige, Budapest, 1966.

Király Zsiga

Juhász.
Mángorlót faragott "táncoló pár zenésszel" 1839.
/repr/ 5. ábra

Fél Edit - Hofer Tamás: Parasztok, pásztorok, betyárok
1966. Bp. 21.l.

M.D.K.

Király Zsiga, népművész faragó

nevét emlitik a szerzők, mint a ~~bakonya~~ Vas megyei Magyargencsből való vésett, viaszolt, 1840-ben készült tükörtartó készitőjét, melyet a 172. ábrán sines reprodukcióban közölnek. Nevét egy szive-választottjának ajánlok naptár őrizte meg számunkra.

Fél Edit - Hofer Tamás - Csilléry Klára:
L'art populaire en Hongrie. Trad. Imre Kelemen.

Bp.1958, Corvina, 81 l. 109 t. 29. old.

mdk

Király Tsiga a spanyolvirász berakás legjelesebb mestere

munkája: spanyolozott mángorló

A mángorlon keretben lazom virágbokor s két

mulatójelenet látható felviáttal: Király Tsiga

csinálta Orbán Vaninak 1839 beü.

4. és 5. ábra (Ukk. Zala m.)

Szolnoky Lajos: A Veprajzi Muzeum 1961 évi tárgygyűjtése

Veprajzi Muzeum Lökönyve 1962 20 fl.

mdk

Király Zsiga julász faforagó

1830 körül

Vajk Vera: Buboskemence a Mücsarnokban
Népszava 1963 jul 28. 7. l

Király Zsiga

Kiemelkedő faragópásztor egyiniség.
Spanyolozással való emberábrázolásnak legkorábbi mestere az 1840-es években. Nyugat-Dunántulon.
Talán ö illesztette először drámai jelenetekbe az addig magányosan felmukkanó emberalakokat a tükrösökön
A pandurt térdre kényszerítő betyárt; jellegzetesek virágai, szájegyei.
Császári hadseregben nyoma veszett.

Fél Edit - Hofer Tamás: Parasztok, pásztorok, betyárok
1966. Bp. 41.l

Király Zsiga

Betyár és pandur harca - gyümölcsfából faragott
tükrös fedele fekete és piro
spanyolviasz bekrakással.
10 cm.
1840. Magyargencs /Vas megye

/repr/

Fél Edit - Hofer Tamás: Parasztok, pásztorok betyárok
1966. Bp. képjegyzék 37. tábl

Király Zsiga, Jafaragó

Mángosló 1841-ből. „Király Zsiga tsinálta Kiss Örzsébetnek."

(Nemzeti Galéria.)

Repr.

Tamás István: A megyék Budapesten

M. 8

Népszabadság, Bp 1973 szept. 30.

KIRÁLY ZSIGA, fafaragó

Az ostffiasszonyfalvai Jónás Vendelnek 1872-ben készitett mángorlófaja annyira eredetinek számitható, mint a magyargencsi-vas megyei Király Zsiga munkái. 138.old.

TAKÁCS IMRE: Sárvár és Németh Mihály 136.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1.szám, 1968. Szombathely

Lipóky Zsiga

1830 körül a legkiemelkedőbb népművész Magyarországon.

Dillery K. Flóra: Folk Art - does it have a history. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 50. p.

2041

Király Zsiga, népművész

1

A figurális ábrázolás első nagy egyénisége.
1830-as években jelentkezett műveivel.
Tömör fogalmazású kifejező kompozícióit
jó fél évszázadon át másolták, utánozták.

Dr. K. Gillery Klára: Népművészetünk története
1176–1180.

Élet és Tudomány, Bp. 1971. jún. 18. XXVI/25.

Király Zsiga, népmüvész

2

Mángorló, 1839-ből : Repr.

(Mkk, Zala m.)

Dr. K. Csillény klára: Népmüvészetünk története c. cikkhez (1176-1180.)

Cimoldal 1153. lap

Élet és Tudomány, Sp. 1971. jún. 18.

XXVI/25.

I.

Király Zsiga

A karcolások között a fa kitörhetett, vonal helyett folt keletkezett, s valószínűleg így kezdődött... a spanyolozás. Tükrösünk legszebb darabjai születtek ezzel az eljárással. Kiemelhedik közülük Király Zsiga néhány fönnmaradt remekműve. Egyet eredetiben látunk itt a Néprajzi Múzeumból, s hármat fotón.

Takács Imre: Három székesfehérvári kiállítás. Pásztorok művészete. Jelenkor XII. évf. 2. sz. 1969. febr., 148. l.

II.

Király Zsiga

... Michelangelo-szengi alkotó volt ... Király Zsiga.

Takács Imre: Három székesfehérvári kiállítás. Pásztorok művészete.

Jelenkor XII. évf. 2. sz., 1969. febr., 148. l.

III.

Király Zsiga

A másik gyönyörű darab a Bakonybélről való bonotvatok. Ezen a juhász alakjában, mint Király Zsiga juhászaiban is, méltóság van. És a többi emberábrázolásban is nemzeti jellemvonás. Ennyire magyar művészetet képzőművészetet képzőművészetünk nem alkotott, ennyire nemzeti sajátságú csak a költészet tudott lenni mélunk.

Takács J.: Három székesfehérvári kiállítás. Pásztorok művészete. Jelenkor XII. évf. 2. sz. 1969. febr., 149. l.

Királyfalvi fegyvergyár

a XVIII-század közepén működött

Jurkovich Emil

Besztercebánya és vidékének kalauza.

Besztercebánya [1902]

52 l.

429/1937.

A Calvin-téri református
megkezdésekor a Műemlékek Országos
munkálatok vezetésének

KIRÁLYFA

Pálffy-palota

HORVÁTH Hilda: Vázlat egy műgyűjtemény sorsáról. = Ars Decorativa, 13, 1993 221 - 226. ill.

határozottan eltérő méretű, kör alakú réteg darabjai, továbbá két, szintén eltérő vastagságú, függőleges elem töredékei vannak. A darabok együvé tartozására nemcsak többségük azonos lelőhelye utal, hanem a tagolásmód egyezése (4. és 7. csoport), az azonos funkcióra valló vízkőlerakódás (2., 4., 7. csoport) és a középütt átfúrt darabok esetében (5., 6., 8. csoport) a furat méretének egyezése is. Mindezek a formai, technikai és funkcionális jegyek nagy vonalakban egy többszintes, felfelé mind vízszintes rétegeiben, mind függőleges tartószerkezetében egyre keskenyedő építmény képét idézik fel. Ennél részletesebb képhez az ornamentika és bizonyos technológiai megoldások elemzésével juthatunk.

A csonkasága miatt kissé zavarosnak tűnő, levélmustrás, vörösmárvány töredéket az Árpád-kori kőfaragványok 1978-as kiállítását kísérő katalógus szerzője, feltehetőleg anélkül, hogy a kút többi darabját láthatta volna, kúttál konzoltöredékeként határozta meg.[31] (9. kép) Az építmény rekonstrukciójának kulcsa, egyszersmind e dolgozat iniciátora e talányos formája ellenére meglepő egyszerűséggel kiegészíthető és értelmezhető töredék.

A feltűnően alacsony rétegből kitörött darabot — amint már szó volt róla — kétrétegű növényi ornamentika fedi. A felső réteg szétnyíló, karéjos levelei szigorú körvonalukkal és éles rétegkülönbségeket eredményező faragásmódjukkal „szinte lemezből kifűrészelt formáknak hatnak". E kőhöz alulról központi magból kiugró, hasáb alakú támasz illett. Ha továbbra is alulról, a díszítés felől nézzük a töredéket, a hasáb oldalvonala és a függőleges illesztési sík által bezárt 30 fokos szög, továbbá az a tény, hogy a kővég pontosan középen metsz el egy szimmetrikus levelet, arra bátorít, hogy a kör alaprajzú faragvány ornamentikájában szabá-

Király Zsiga

dunántuli fafaragó pásztor

A néprajztudósok felfedezték müvészetét-

Magyar Hirlap 1978-14o-6
Balassa István:Népmüvészet,iparmüvészet,
népi iparmüvészet

MDK

Király Sándor festő

Kiállítása nyílt meg ápr. 5-én a Fényes A. Teremben. Megnyitót Z. Gács György festőművén mondott.

–: Hí

8. l.

NÉPSZABADSÁG, Szp. 1963. ápr. 6.

mdk

Király Sándor festőművész

Kiállítása megyilt a Fenyes Adolf-
teremben pénteken

Mozaik: Kiállítások

Nepszava, 91. évf 80. sz 1963 ápr. 6 án

Király Sándor festő

M Dk

A színekre vonatkozó élettani vizsgálatokról nyilatkozik.

– : A színek gyógyítanak

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. aug. 27.

KIRÁLY SÁNDOR

említve ld. Galambos Tamás

Losonci Miklós: Dunakanyar 1980. Esztergom, Balassa Bálint Muzeum

UJ TÜKÖR 1980/XVII/35.sz.3.o.

vel facultas anorganica, cuius ob-

asticos p̃raedita est libertate
voluntatis in eo consistit, quod
equisita adsunt, non est determi-
re potest ad agendum vel non agen-
vocatur liberum arbitrium idest
tas eligendi inter duo, dein li-
st determinatio ad unum. Ergo li-
omplectitur: a) libertatem exer-
vel non agendum, b) libertatem

M.DK

Király Sándor
epitesz

Diszépületelem cit, zománchéjat
mutatta be a tárlatos.

Vidos Zoltán: Uj törekvések a muralis művészetben
Művészet, 1966. április – 45 lap.

Király Sándor, iparművész

MDK

A murális művészet új lehetőségeinek egyik kutatója.

h. m.: Üvegszerép a falon

2

ESTI HIRLAP

Szp. 1965. jún. 26.

Király Sándor

Szekepel a csepeli tűzkománe
Szialitáson

N.N.: Érdekes Szialitás Csepelen

Magyar Konzervipar 1971 II. 17

Király Sándor

Király Sándor tábláit a sík-lisztelele a formafegyelem jellemzi. Sokszor alkalmaz népi díszítőelemeket, máshor irokaszerű eljárást.

Mezei Ottó: Tiszzománckiállítás a Csepel Galériában
Művészet, 1971. május – 42 old.

Király Sándor festő-

"Mozgásformák"
(repro)

Mérei Ottó: Tüzzománckiállitás a Csepel Galériában.
Müvészet, 1971.május - 42.oldal

Király Sándor
fotó

Kísérletek, variációk és játék
magasszintén a művének
összhatása

Erdős György: Változatok a tüzzománc témájára.

Művészet, 1971.május - 42.lap

MDK.

Király Sándor

Kiállitási kritika, fővárosi vásárlások

Esti Hirlap 1960.XII.31.

MDK

Király Sándor

Korareggel a hajógyárban, temp.

VIII. M. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1960. ápr.

KIRÁLY Sándor építész, építési vállakozó

a status quo hitközség iskolájának tervezője és kivitelezője, 1898

RICZU Zoltán: Zsidó épületek és emlékek Nyiregyházán. Nyiregyháza : Jósa András Múzeum, 1992 61. p. ésill.

M.D.K.

Király Sándor
festő

Szegedi kiállitásán bemutatott zo-
mánc képei vasalapra forrasztott var-
rottokkal vekeszettek. E technikai le-
hetőség foglalkoztatja legjobban a mű-
vészt.

Dvorszky Hedvig: Király Sándor kiállitása.
Művészet, 1969. április – 45 kap.

Király Sándor festő

Kiállítása nyílt szeged a Képcsarnok Vánalat termében

Tiszatáj 1968 XII. n.

Király Sándor
festő

M.D.K

A szegedi származású Király Sándor
az Iparművészeti Főiskola szobrászkarán
1957-ben kapott diplomát. Mesterei
L. Gács György és Mikéczy Pál volt.

Dér Endre: Király Sándor kiállítása
Művészet, 1969. január – 40 lap

Király Sándor
textilművén

M.D.K.

Munkája kísérletnek te-
kinthető.

Domanovszky György: Textilfaktor 68
Művészet, 1968. december - 46 lap.

R. D. V.

KIRÁLY Sándor festő

Fotiképe a fóti Gyermekvárosban

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 127. sz. 11. l.

Új képzőművészeti alkotások a fóti Gyermekvárosban

M. D. U.

KIRÁLY Sándor dísz. plstő

Falkép a Rónai utcai ovoda részére (műanyag freskószerű technikával)

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 135. sz. 3. l.
(g. i.) Új szobrok Budapesten

Király Sándor, festő MDk

A Róna utcai lakótelep óvodájába faliképet készített. Érdekessége: a fal is, a falikép is mosható.

—: Ma hallottuk 2. l

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. aug. 19.

Király Sándor

MDK

A fóti Gyermekváros ebédlőfaleit fenti művész alkotása is díszíti.

Esti Hírlap 136 sz. 1999. jun. 12. 2 old.

le. D. K.

KIRÁLY Sándor díszítő festő"

Fáli gyermekváros, óvóda műmárvány domborkép

Reisell-Templéni: A fáli gyermekváros
Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 10. l.

Király Sándor M.D.K.

Réz- és vaslemezek felhasználásával készült szines részben relief-szerü zománcképek

Balog János: Uj törekvések a murális müvészetben

Magyar Nemzet 1965. julius 3. 4. l.

MDK

Király Sándor

V. Orsz. Iparm. kiáll. MMücs, 1965.

MDK

Király Sándor

Béke, lînóm.

~~Leányaro, kr.~~

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Király Sándor

Zománc-kompozíciói szerepeltek a keszkeméti kiállításon.

Nők Lapja 1965. szept. 4. (kép.)

1021

Király Sándor festőművész kiállítása a Fényes Adolf-teremben

Király Sándor festőművészt, az Iparművészeti Főiskola tanárát sokan ismerik és tisztelik gyárunkban. A vállalatunkkal szocialista szerződésben levő főiskola rendszeresen támogat bennünket gyártmányaink esztétikai kivitelének minél tetszetősebb megoldásán. Nem egy esetben segítették vállalatunkat a színdinamika alkalmazása területén egy-egy jó ötlettel, hasznos tapasztalattal. Ezen segítők közé tartozik Király Sándor is, akinek kiállítása a Fényes Adolf Teremben (Rákóczi u. 30) művészeti életünk egyik jelentős eseménye.

Az önálló kiállítás a fiatal művész rangját, elismerését jelenti, aki huzamosabb idő óta *érdekes kísérleteket folytat a festészetnek, mint építészeti díszítő elemeknek alkalmazásáról.* Foglalkozik, mint a színek hivatott ismerője a mindennapi környezet, gyárak, egészségügyi és szociális intézmények s nem utolsósorban a lakóházak megfelelő színekkel történő kialakításán. Az architektúrával kapcsolatosan figyelemre méltóak zománc-, beton-, műanyag- és vakolatkísérletei is.

Az utóbbiaknál már nemcsak a szín-, hanem *a felületkezelés, az anyag struktúrája és az artisztikus megjelenítési mód is érdekli a művészt.* Király Sándort a zománc megmunkálása már régebben foglalkoztatja. Megfelelő technikai lehetőséget a Zománcipari Művek kutatólaboratóriuma biztosít számára, hogy az anyagban levő művészi értékeket kibontakoztathassa. Ennek egyik sikerült jele a *Nő a galambbal* című zománcképe, amely konstruktív formalátásra és határozott színkezelésre vall. Időálló műanyag-vakolatra készült a rendkívül artisztikus hatású *Női fejé*. Ez is bizonyítja, hogy a fiatal művész nemcsak az ornamentális, dekoratív jellegű művek, hanem a figurális ábrázolások alkotásában is otthonosan mozog. A kutató hajlamú Királyt érdekli, hogy az anyagok szerkezetének tulajdonságai mennyiben függnek össze alakíthatóságukkal. Ezért számos kísérlete mellett a textillel is megpróbálkozik. Szőnyegterveiben megfelelően érvényesül a lágyabb, melegebb hatású anyag másfajta komponálási igénye.

A sokoldalú művész szelleméhez igyekezett hasonulni *Fekete György belső építész* rendezése, a kiállított alkotások építészeti jellegével. Ritmusban tartott fekete, fehér, léc- és táblarendszere megfelelő alapot szolgáltat az érdekes, színes kiállításhoz.

Érdemes megnézni ezt a kiállítást!

(N. Á.)

A KIRAKATOK áruböségének reális alapjait is megismertük. Jártunk több jelentős üzemben, gyárban, bányában. A legnagyobb hatást az emberre a Krakkó melletti *Nowa Huta* teszi. Messze földön híres, kiváló acélárut, lemezt készítenek ebben a Dunaújvárosunkra emlékeztető hatalmas üzemben. Rövid ott tartózkodásunk alatt persze csak ízelítőt kaphattunk a nagy termelési kombinát tevékenységéből. Mégis, a méretek, a technológiai folyamatok korszerűsége meggyőzött bennünket arról, hogy ami Nowa Hután történik, az az alapja a mai lengyel életnek, a sárgás-vöröses színű cseppfolyós nyersanyagokból kiformálódó acéláru az ereje, a jövője a szocializmust építő lengyel népnek. Az üzemi látogatásunk során nem kerülte el figyelmünket, hogy a legtöbb gépen ott ékeskedett a *CCCP felirat*, amely ékes tanúságát adja annak, hogy a Szovjetunió jelentősen támogatja és segíti fejlődésében a lengyel népet. Vendéglátóimtól tudom, hogy a Szovjetunió 1949 óta a KGST keretein belül sok milliárd zloty értékű segítséget nyújtott nekik a szocializmus építéséhez. Ennek a se-

egyik fő terméke *szén*. Úgy tudom, értékes ásványi nagyon sokfelé (Télen a nagy hi lunk is sokan m magas kalóriaérté szén kellemes h árasztó melege Egyesült Államol portban a más állnak. Érdemes említeni, hogy termelésük 1946 óta [illegible] lió tonnáról 100 millió tonna fölé emelkedett. Meglátogattunk egy nemrég létesített szénbányát. Külsőre olyan volt, mint egy nagyobb, rendben tartott budapesti gyár. Nyoma sem volt külsőleg a múltból még ránk maradt külső jellegzetességeknek, mint ami Komlón, Tatabányán vagy akár Dorogon, mindüntalan figyelmeztet, hogy bányában vagyunk. A higiénia, a tisztaság egészen magasfokú. Korszerű zuhanyozó és fürdőhelyiségek egész sorát láttuk. Az öltözőben gondosan elkülönítve volt az utcai ruha a munkaruhától. És még egyszer hangsúlyozom, mindenütt a legnagyobb tisztaság. A bánya üzemelése alig egyképt éve kezdődött el. Nagyon figyelemre méltó, hogy az [illegible] beruházásokat, a mű-

a Csehszlovák [illegible] Köztársaság sietett ebben segítségükre és közös erővel, a szocialista internacionalizmus szellemében rövidesen hozzákezdhetnek a kibányászásához.

A KÖNNYŰIPARUK egyik legjelentősebb üzeme *a Radomi cipőgyár*. A második világháború alatt létesítette még a cseh nagykapitalista cipőgyáros Bata. A felszabadult lengyel nép a háború befejezése után saját tulajdonába vette, megindította fejlesztését és más lengyel cipőgyárakkal, bőripari üzemekkel együtt országa egyik legjelentősebb könnyűipari gyárává tette. A gyár üzemeit járva feltűnt, hogy minden törekvésük arra irányul: minél tetszetősebb és minél tartósabb cipőket gyártsanak. A modellek tervezé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
VILLAMOSGÉP

1971. IV. 2. 19.30 Tv

Tv-híradó

1021

A hangulatos, történelmet idéző várban kapott helyet egy ma délután megnyilt kiállitás, amely népmüvészetünk histó-riáját tárja a szemlélő látogató elé.

Európai ritkaság a ~~kösök~~ középkori ácsolt menyasszonyi láda. Ettől az időtől kezdve láthatóan gazdagszik a nép-művészet, amely a XVIII. századra kivirágzik.

Ezerszámra készülnek a hires tulipános ládák.

Érdekes, hogy a paraszti izlés szerint dolgozó, ahhoz igazodó iparosok városi cégmhelyekben állitották elő a sokféle cserépedényt, buto- és ruhafélét.

Hiresek a pásztorfaragások, melynek egyik mestere Király Zsiga volt. Mitoszt teremtő munkásságát sokan utánozták fél évszázadon át.

Ekkor jelennek meg egyébként a klasszikussá vált ábrázo-lások, a betyár-pandur életből.

A gyáripar hatása egyre növekedett. A készmüipar ugy pró bált lépést tartani, hogy egyre jobban diszitette és zsufolta rajzokkal, szinekkel a készitményeit.

Mindez csak néhány érdekesség a budai várban látható igen gazdag anyagu népmüvészeti kiállitásból.

Király Zsiga

1971. IV. 2. 19.30 Tv

Tv-híradó

A hangulatos, történelmet idéző várban kapott helyett egy ma délután megnyilt kiállítás, amely népmüvészetünk histórisját tárja a szemlélő látogató elé.

Európai ritkaság a ~~[illegible]~~ középkori ácsolt menyasszonyi láda. Ettől az időtől kezdve láthatóan gazdagszik a népmüvészet, amely a XVIII. számára kivirágzik.

Szerszámra készülnek a híres tulipános ládák.

Érdekes, hogy a parasztí izlés szerint dolgozó, ahhoz igazodó iparosok városi cégmelyekben állitották elő a sokféle cserépedényt, buto- és ruhafélét.

Híresek a pásztorfaragások, melynek egyik mestere Király Zsiga volt. Mitoszt teremtő munkásságát sokan utánozták fél évszázadon át.

Ekkor jelennek meg egyébként a klasszikusoá vált ábrázolások, a betyár-pandur életből.

A gyáripar hatása egyre növekedett. A készmüipar ugy pró bált lépést tartani, hogy egyre jobban diszítéette és szufolta rajzokkal, szinekkel a készitményeit.

Mindez csak néhány érdekesség a budai várban látható igen gazdag anyagu népmüvészeti kiállításból.

Király Sándor

Magyar Hirlap 1975/175/6

Boǰár :Kiállitáson

... A nagymarosi művelődési házban most egészen sajátos párosításban mutatkozik be *Zombory Éva* és *Király Sándor*. Egyikük a grafika legkisebb méretű s bizonyos tekintetben legintimebb műfaját műveli, nevezetesen a bélyeg tervezését, míg a másik művész a nagy méretek és a nagy méretben alkalmazható technikák területén folytat elméleti és gyakorlati kutatómunkát. Mondom, a párosítás valóban sajátos, hiszen sem csoportkiállításon, sem pedig országos tárlaton nem kerülnek ilyen végletes formanyelvű alkotások egymás mellé. De nemcsak a méret polarizált, hanem a rendeltetés is, hiszen az egyik a „magánszférában" helyezkedik el: személyek váltanak leveleket egymással, vagy gyűjtők cserélnek bélyegeket, míg a másik közösségi jellegű, s rendeltetése éppen az, hogy olyan helyeken díszítse a falakat, általában a közterületeket, ahol számos ember gyűl össze és valamennyiük számára közös élményt nyújthat a monumentális műalkotás.

A végletességek ellenére mégis adódnak a két műfajban közös vonások. Mindenekelőtt — ami Zombory esetében magától értetődő — a műtárgyak sokszorosíthatóságát, tömeges voltát kell megemlítenünk. Ez Király művészete esetében annyit jelent, hogy például a zománc- és textiltervek eleve úgy készülnek, hogy azokat üzemi úton sokszorosítani lehessen.

Király Sándor

ban, Király Sándor ellenben elméleti munkásságával is, tekintve, hogy az Iparművészeti Főiskolán éppen az optikai törvényeket, a színek viszonylatrendjét, a terek és síkok kapcsolatát tanulmányozza, illetve e kapcsolatok tudományát oktatja. Alighanem éppen ennek az elméleti munkásságnak tudható be, hogy Király kiállított műveinek egy része nélkülözi a teremtő spontaneitást, s úgy tűnik, mintha elméleti tételeinek az illusztrációja lenne. Egy csakis-gyakorló képzőművész esetében ezt talán rosszalló hangsúllyal állapítanánk meg, jelen esetben azonban magától értetődőnek tartjuk, hiszen egyazon személy munkásságának keretében lehetünk tanúi elmélet és gyakorlat kölcsönhatásának. A legjobb kiállított darabok egyébként — gondolok a főterem közepén elhelyezett nagyméretű szőnyegre s a bal oldali falon bemutatott szőnyegtervekre — művészetileg egyértelműek.

Magyar Hirlap 1975/175/6

Király Sándor

Mondottam, a *méretek különbsége* látszólag elválasztja egymástól a két művész alkotóterületét. Ellenben a *sokszorosíthatóság* összefogja. Van azonban még egy másik, lényegesebb, közös vonásuk is. Mégpedig az, hogy mindketten igyekeznek esztétikailag maximálisan hangsúlyozni a művek szerkezetességét, strukturáltságát. Ezen a területen Király Sándor jár a könnyebb úton, mivel a struktúrát alkotó alapelemek végtelenül egyszerűek, geometrikusak, s így szinte matematikai-mértani módon teszik lehetővé az alapformák és alapszínek kombinációját és permutációját.

Királynál a struktúra alapvetően térbeli, azaz az általa készített műtárgyak alá vannak vetve egy komplex esztétikai rendnek — egy szobabelsőnek vagy közületi helyiségnek —, amelyen belül csak egyetlen elemként létez-nek.

Magyar Hirlap 1975/175/6

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1964 JUN 16 3

Fiatal művészek új művészete:

a vaszománc kép

A legutóbbi Budapesti Nemzetközi Vásáron sokan álltak meg a Petőfi-csarnokban a *Zománcipari Művek* pavilonja előtt. Még azok is elidőztek néhány pillanatra a szellemes dekorációk láttán, akiket elsősorban a műszaki érdeklődés vezetett oda. Kisebb és nagyobb méretű *vaslemez alapon csillogó, tüzes színű motívumok keltettek érdeklődést; dekoratív, tarka halak, egy nagyon szép háromalakos kompozíció, geometriai elemekből szerkesztett és a konstrukciót még kegyesztéssel is hangsúlyozó ló és egy, ugyancsak vaslemezből kivágott, szellemes, stilizált kakas.*

Az ötletes, kitűnő munkák alkotói *Király* Sándor, *Artner* Ottó és *Kátai* Mihály fiatal művészek.

Érdeklődésemre a gyár vezérigazgatója *Babai* József és műszaki igazgatója, *Gáfrik* János — mindketten büszkék voltak a dekoráció sikerére —, a gyár vegyészmérnökéhez, *Albert* Péterhez irányítottak, aki a Zománcipari Művek központi laboratóriumában a kísérleteket vezeti, s aki a sikerben méltó társként osztozik a művészekkel.

Régi művesség — új műforma

Mi a zománc? Lényegében nem más, mint üveg, melyet fémre magas hőfokon ráégetnek. Az átlátszó zománcot különböző festőanyagokkal színezik, majd rendeltetésének megfelelően alkalmazzák. Ősi technika ez, együtt fejlődött az ember díszítő kedvével, szép zománcozott kincsek kerültek elő az időszámításunk előtti II. évezredből, egyiptomi sírokból. Hazánk területén a legrégibb zománcozott tárgyak az időszámításunk előtti IV. századból valók, ezek *féltett kincsei a Nemzeti Múzeumnak.*

A beszélgetést *Király* Sándor festőművész lakásán folytatjuk. A Rákóczi út lüktető élete tompa zsongássá szelídülve szűrődik be az ablakon. Hat emelet magasságból játékszernek tűnnek a járművek, építőkockákból összerakott elemeknek az alacsonyabb tetők, a fiatal művésznek, aki egyúttal tanársegéd az Iparművészeti Főiskolán, állandóan jelenlevő modelljei.

A falakon képek. Olajfestmények és sok-sok zománc. Egy motívumból néha egész sorozat, melynek végén mindig ott van a konstruktív szemléletű, lehiggadt megfogalmazású *zománckép.* A kísérletek, a művészi újat-keresés légkörét árasztja minden.

— Hogyan jutottak arra a gondolatra, hogy a zománcozott vaslemezt díszítésre használják?

— Hosszabb ideje foglalkoztat bennünket *az építészet és a festészet közös problémája.* Az egyre gyorsabb ütemű építkezések új anyagokat, újfajta díszítést követelnek. Valami olyant, ami a mi éghajlati viszonyaink között ellenállóbb a külső behatásokkal szemben, mint az eddig használt hagyományos épületdekoráló eljárások, a kerámia és a sgrafitto.

— Az Iparművészeti Főiskola felismerte a jelentkező társadalmi igényt, felhívta a figyelmet a vaszomány képekben rejlő lehetőségekre. Ma a főisklán *Z. Gách* György tanszékvezető tanár irányításával több fiatal foglalkozik az alakuló új műformával.

Régi művességet újítanak meg a fiatalok. A nemesfém alap helyett a leghasznosabbat, a vasat öltöztetik ünnepi köntösbe, s a modern építőipar számára olyan új díszítőelemet készítenek, ami könnyebb szerkezeti megoldásokat tesz lehetővé, s a benne rejlő variációs lehetőségek külső és belső terek díszítésére egyformán alkalmassá teszik.

Művészi-műszaki koprodukció

— Hogyan biztosította a főiskola az eljáráshoz szükséges anyagokat, technikai eszközöket?

A művészek elmosolyodnak, mókás szigorral fordulnak mérnök »kollégájuk«, Albert Péter felé: — Ez már a te területed, folytasd.

— Az anyagot és az eszközöket a Zománcipari Művek bocsátotta rendelkezésre. *Még 1962 őszén kötöttünk szocialista szerződést a főiskolával.* A gyár megismerteti a fiatalokkal a technológiát, biztosítja számukra a kísérletezési lehetőséget. A főiskola három végzős növendéke, Artner Ottó, Kátai Mihály és *Laluja* András diplomamunkájának egy részét már a gyár által rendelkezésre bocsátott anyagból készítette.

— A művészek mindig *új színeket kértek.* A régi színes zománcok nem elégítették ki elképzeléseiket. *Fémes zománcra* volt szükségük. Ennek az összetételét azonban először ki kellett kísérletezni, ilyesfajta zománcról eddig még a külföldi szakirodalom sem tett említést.

— A kutatások 1963-ban kezdődtek a Zománcipari Művek központi laboratóriumában. Másfajta kísérletekből kiválasztottuk azokat az anyagokat, amelyek művészi szempontból érdekesek lehetnek. Ezekből kiindulva sikerült a kívánt hatást elérni. A kerámiánál nagyobb színválaszték a zománcozási technológiából adódik, mert a zománcok égetési ideje sokkal rövidebb, a festékek nem bomlanak el.

— A vásári dekoráció eddigi kísérleteink eredményeinek bemutatása volt. A kiállított zománcképeken fényes és matt színes zománcokat, valamint fémes zománcot önmagában vagy színessel kombinálva láthatott a közönség. Az eljárások közül különösen érdekes a hegesztett rekeszelés, ami az ősi *rekeszzománcnak* korszerű változata. Így készült lovas dekorációnk. Ezenkívül nagy elismerést aratott plasztikus kiképzésű kakasunk is.

Szocialista szerződés

— A külső és belső épületelemek kikísérletezését a Zománcipari Művek az 1964. évi fejlesztési tervébe is felvette. Ezzel kapcsolatban *szocialista szerződést kötöttünk az Építéstudományi Intézettel a kikísérletezett elemek gyakorlati alkalmazására.*

Az első bemutatkozás jól sikerült. A vásárt látogató külföldiek közül a skandináv és francia részvevők érdeklődtek a munkák iránt.

— És az építészek?

— Körükben már a vásárt megelőzően is nagy volt az érdeklődés a zománcozott épületelemek iránt, s a látottak alapján ez csak fokozódik. De sokat várunk, sok függ magától az építőipartól is.

Egy gyár és néhány lelkes fiatal művész közös munkájából új díszítő művészeti forma születik. Érdemes figyelni rájuk.

Sárvári Márta

utazik áll

M
az új
beíratá

Hétfőn megkezdődött az új elsőosztályosok beíratása az általános és a középiskolákban. Nem végleges adatok szerint az általános iskolákban előreláthatólag 170 ezren, a különböző típusú középiskolákban pedig mintegy 70 ezren kezdik meg szeptemberben tanulmányaikat, nappali tagozaton az első évfolyamban. Illetékes helyen felhívják a diákok figyelmét, hogy a felsőbb osztályokba a beiratkozás formális elmaradása nem mentesít attól, hogy az iskola által megadott időpontban bizonyítványukat beadják.

A javító- és pótvizsgákra az oktatási intézmény vezetője részéről megjelölt időpontban kell az érdekelteknek jelentkezniük.

Országszerte megünnepelték az építők napját

Vasárnap ünnepelte az ország az építők napját. Budapestnek mintegy 120 építőipari, szerelőipari, anyag- és faipari vállalata a hagyományos illegális találkozók színhelyén, a hűvösvölgyi Nagyréten fogadta dolgozóit és hozzátartozóikat. Együtt ünnepelt a dolgozókkal *Rónai* Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, dr. *Trautmann* Rezső építésügyi miniszter és *Reszegi* Ferenc, az Építők Szakszervezetének elnöke. Az építők napján avatták fel a társadalmi munkával elkészült hűvösvölgyi szabadtéri színpadot, amelynek nézőterén több mint ezer ember foglalhat helyet.

zínház
rgy ú
j szín
terve
közön
vala
épület
loskod
zé szo
i csa

függőleges irányban terjeszkedhet, ezért a főbejárati előcsarnok régi, kétszintes épületrészét lebontják, s a helyén *ötemeletes, új szárnyépületet* emelnek. Ezzel lényegesen bővül a földszinti előcsarnok, a ruhatár és a büfé. Az első emelet tágas társalgót, dohányzót és büfét kap. Az új épületszárny második emeletére *próbaszínpadot* építenek. A következő két emeletre kerül majd a központi kellék-tár, a férfi és női jelmeztár, valamint több műhely az új jelmezek és parókák elkészítésére. A legfelső emelet a gépeké lesz, ezek nemcsak a nézőtér és az előcsarnok, hanem a színház valamennyi helyiségének *korszerű szellőztetéséről és légfűtéséről* is gondoskodnak.

Két új emelettel magasítják a színpad mögötti öltöző szárnyat. Teljesen átalakítják és korszerűsítik a régi művészöltözőket, az új negyedik és ötödik emeleten pedig a statisztáké és a műszaki személyzet szobáit, valamint gazdasági irodákat rendeznek be.

Korszerűsítik és bővítik a színpadot is. A nézőtér legelső széksorát lebontják, hogy előbbre kerülhessen a zenekari árok. Gondoskodnak a zenekari rész lefedéséről is, s így a vasfüggöny előtt majdnem három méterrel növelik a színpadot. Néhány falrész lebontásával mélységében is *jelentősen bővül a színpad*, s ugyanakkor a művészek a korábbinál több oldalról köze-

Lebontják a Borostyán éttermet

Korszerűsítik a kereskedelmi hálózatot

A kereskedelem, a vendéglátóipar helyzetét, az üzletek egészségügyi viszonyait vizsgálták a közelmúltban a tanácsok illetékes állandó bizottságai, több száz társadalmi aktivista részvételével. Megállapították a többi között, hogy a XI. kerület több mint 130 ezer lakosát a meglevő éttermek már nem tudják ellátni, s a közegészségügyi viszonyok sem mindenütt megfelelőek. A tervek szerint lebontják a Borostyán éttermet, a helyére kerülő blokkház földszintjén korszerű vendéglátó kombinátot nyitnak. A Móricz Zsigmond körtéri népbüfét korszerűsítik. A II. kerületben 60 élelmiszerüzletben tartottak vizsgálatot. A tapasztalatok általában kedvezőek voltak, a János kórház környékén és a Pasaréten azonban sok a korszerűtlen, zsúfolt kis üzlet. Helyükre a jövőben korszerű, tágas üzleteket építenek.

ANTIK
FEGYVEREKET
GYUTACSOS
ÉS
KOVÁS-PISZTOLYT,
LŐPORTARTÓT,
VÉRTET,
PÁNCÉLINGET,
KARDOT,
SZABLYÁT,
PAJZSOT STB.,

DÍSZES ÉS EGYSZERŰ KIVITELBEN

ÉRTÉKESÍTÉSRE

ÁTVESZÜNK

I., Hess András tér 3.
V., Kossuth Lajos utca 1.
V., Szent István körút 3.
V., Felszabadulás tér 3.

BIZOMÁNYI ÁRUHÁZ VÁLLALAT

FÉNYKÉ
EXA
WERR
BEIER
GÉPEK K
AZ OFOT
BEMUTA
Budapest, V., A
OTP hitellev

KELET
MAGYARORSZÁG
Kiráy Zsiga
1968 AUG 25
6. oldal 1021

A magyar népművészet kincsei a Nemzeti Galériában

Hajdúsági gyerekszűrök, alföldi hímzett ködmönök az öregek és gyerekek csoportjában

Időpácolta festett deszkalapok, kétévszázados tulipános-rozettás asztalosremekek díszítik a Nemzeti Galéria előcsarnokát; azt a főfalat, ahol mindig a magyar festészet hatalmas kompozíciói fogadják a belépőt. A ritka változás ritka kiállítást jelez. A múzeum egy részében az új magyar képzőművészet helyét a régi magyar képzőművészet vette át: Parasztok, pásztorok címmel itt rendezte meg páratlanul gazdag bemutatóját a Néprajzi Múzeum, közönség elé bocsátva a közelmúltban Párizsba utaztatott magyar népművészeti kiállítás anyagát.

A következő kilenc terem: a magyar paraszt régi élete ifjúkorától haláláig. A kiállítás rendezői ugyanis nem földrajzi tájak és történelmi korszakok, tudományos fejlődéstörténet és tudománytalan szenzációk szerint mutatják be a magyar nép művészetét, hanem teremről teremre az élet jelentős fordulópontjait idézik elénk életképszerűen.

S mi mással kezdődhetnék ez a népművészettel elmondott emberi életrajz, mint a fiatalsággal: falusi bálok és vidám sorozások idézésével. Az első terem első sarkában bálba készíti lányát a sárközi parasztasszony, míg a szomszéd lány talpig ünneplőben vár: a három eleven mozdulatú bábu jelenete kitűnő alkalom arra, hogy a néző megismerje Sárköz csodálatos viseletét a lánypártától a vörös díszítésű lioni brokátszoknyáig, sőt egy ravaszul elhelyezett faragott-festett tükör segítségével is a fehér-ropogósra keményített alsószoknyákig.

A tárlókban, oldalt szerelmi ajándékok: parányira faragott ördöngős guzsalytök, tulipánnal telefaragott remekművű kapatisztítók, cserép varrókosarak és ólomból öntött orsókarikák. Elsorolhatatlanul sok kis remekkel kedveskedett a legény a lánynak — néha többnek is egyszerre. A gyűjtemény legértékesebb darabjai közé tartoznak azok a dúsan faragott mángorlók, amelyeket Király Zsiga, a múlt század híres dunántúli fafaragója készíttetett: hármat, három lánynak, három megyébe — mindegyiken pletykál a bevésett felirat.

A terem másik végében azoknak a ruhái, akik az ajándékot adták, s kapták. Matyó Mária-vivő lány áll az élethű csoportban, földig érő fehér ruhájában, rövid fehér csipkés szoknyát visel a szakmári lány, míg a torockói kortársa fekete rakott palástot öltött vörös paszományos zöld köténye, hófehér szoknyája fölé. A figurák előtt kis táblák jelzik a vidéket: a felszalagozott kalapú rekruta például a Heves megyei Átányban hordta a sorozás tarka jelvényét (de — a tárlók mutatják — a gyászoló rekrutához csak fekete és kék szalag illett, s aki nem vált be, bizony az csak rövid fehér pántlikával járhatott.)

A második terem: a lakodalom. Talpig fekete brokátba öltözött menyasszony, hollófekete öltözékű vőlegény tanusítja, hogy a Kallocsa vidéki Szakmáron ősi szokások szerint díszítették az ifjú párt, ám a terem végében egy turai ara a megszokottabb hófehér viseletben parádézik: csupán a pártája csillog kis zöld gyöngyöktől, kék, vörös szalagocskáktól. Itt állították ki — ahogy a lakodalomhoz illik — a Néprajzi Múzeum egyik legszebb szűrét is a számtalan közül: 1840 körül szabta-díszítette egy alföldi szűrszabó.

A drága holmival — lakodalom után — a „terített házban" kellett kirukkolni: esküvő másnapján az új menyecske minden hozományát kirakta itt, hogy az egész falu lássa, mit visz a házasságba. Ezt a népszokást a következő terem zsúfolt berendezése mutatja, s egyúttal Kalotaszeg népművészetét is a hímzett párnák hegyétől, szép cserépedények ármádiájáig.

A kiállítás nem ringat az álmok világába, ügyel arra, hogy ne fessen hazug-romantikus képet a kemény parasztvilágról. A középkorúak bemutatása a munka kevésbé cifra perceit mutatja. A kiállítás leghatalmasabb termében sorra megjelenik a derekát nyűvő kenyérsütő asszony, s az ebédvivő lány, és az aratók szegényes ruhadarabjai. A terem közepén, rövid lábú kis asztal, közös cseréptál körül az esti vacsorázók, azzal a kopott egyszerűséggel, ahogy azt a néprajztudós még 1935-ben is megfigyelte. Üveg alatt pedig a sovány vacsorák, sovány evőeszközei: gémcsőrből faragott villák, fakanalak, és nádvillák, s ritkaságként néhány szép önedény, meg egy gazdag paraszt ezüsttányérja.

A magyar népviselet válogatott — és többnyire először bemutatott — gyöngyszemeit többszöri nekirugaszkodásra sem gyűjtheti emlékezetébe a látogató. Érsekcsanádi asszonyok és Kapuvár férfiöltözéke, torockói szoknyák és palóc szőttesek, gömöri kisnemesek rókamálas mentéje és pusztai pásztorok esőverte gubája — mindez csak felületes felsorolás. Az öregkor osztozik a gyerekekével (hiszen a kicsiket a munkát nem bírók nevelték), s itt a kiállításon ez a csoport az alföldi viseletet mutatja be. Megtalálhatók a parasztgyerekek ősi játékai: nádihegedű és faállatkák, köztük a csencsikó, ami lábszárcsontból faragott ló és lábast húz maga után.

A terem másik végének témája: a halál és a temetés. Csökölyön még a gyász színe sem fekete: sáfrány-sárgára hímezték a „hidegágyat", vagyis a ravatalt, s Mezőkövesden is piros-kék mintás, sárga-zöld szalagos halotti köntöst húztak a megboldogultra.

De az élet már régen sem fejeződött be hivatal nélkül. Szerencsére, mert ennek köszönhető a kiállítás egyik látványos része, a falusi előljáróság ülése. Hét matyó esküdt ül, matyó bíróval az asztalfőn, éppúgy, amint a néprajztudósok hajdanán följegyezték. A mezőkövesdi előljárók szűre ugyancsak külön cikket érdemelne, még akkor is, ha egyetlen tag zakóban ül: ő ugyanis a tanács egyetlen zsellér részvevője. S beszélhetnénk arról is, hogy a világ sorsának eligazításán kívül mivel töltötte idejét a tekintetes tanács. De hát hitelesebben beszél az a pohos boros edény ott a terem jobboldalán: hatalmas hasán a felirat: hogy „Bírák és Esküt uramiék korsója."

Az utolsó terem parasztfestőké. A magyar parasztművészet ebben a műfajban is eredetit és maradandót alkotott.

(r. gy.)

ENIR

tárgyakat, kerámiát. Van ilyen is, csak ez kaposvári, mezőtúri és nádudvari és nem nyírségi. Olyan kellene, amely e táj jellegét fejezi ki.

Keresni kellene hozzá műemlékeket, általuhk épített alkotásokat? Ne lenne ezekből itt a Nyírség, a Szatmár, a Bereg, az Erdőhát, Bessenyei, Móricz, Krúdy, Szamuely hazájában elég? Csak műemlék, műemlék jellegű és városképjellegű épületekből emlék, műemlék jellegű és városképjellegű épületekből több mint kétszáz van. Nem is szólva a 23 év nagy, szép alkotásairól. Még felsorolni is hosszú lenne. Nyithatnánk a sort bármelyik régi műemlékkel, s folytathatnánk a tiszalöki erőművel.

Hol vásárolhat a Szabolcsba látogató turista olyan emléktárgyakat, amelyen Móricz szülőháza, a turistvándi vízimalom, a sóstói hármasdombi emlékmű, a nagykállói inségdomb, a vajai vármúzeum, a kisvárdai várfürdő, Esze Tamás szobrának a mása és sok-sok minden más látható? Van ma már külföldön is jó hírnévnek örvendő üvegtechnikai üzemünk, Nyírbátorban az ország egyetlen gyertyagyára, de igazi szabolcsi souvenirünk alig. Díszéretére váljék a megyei Idegenforgalmi Hivatalnak, amely ezért is cselekszik. Kényszerítve is van, de a szellemi igény is ezt táplálja. Most a nyírbátori zenei napokra csináltattak szép ízlésű igazi souvenirt, terakotta cseréppplakettet, három féle díszgyertyát a Báthori család címerével. Igazán szépek. Hasonló készül Nyíregyháza jellegét ábrázolva, készíttetik száz fényképpel a megye képeskönyvét, díszgyertyán Kölcsey, Móricz és Zalka portréit, bronzplakettet Krúdyról. Ehhez társat keresnek.

Egy kicsit a szabolcsi souvenirokkal a megye szellemi exportjáról is szó van. Igaz nem nagy ügy, de ha mi a haladó hagyományainkat, dicső történelmi, irodalmi múltunk emlékeit, s szocialista alkotásainkat is így, emléktárgyakon megörökítjük, s ezeket hozzáférhetővé is tesszük, valami nemeset cselekedtünk azért, hogy ezt a megyét, annak népét, hagyományait, s alkotásait megismerjék.

És mint souvenir kerül be a hozzánk látogató külföldi és hazai turisták, üdülők, itt megfordulók vitrinébe. Gondolom, ezért mindazoknak a szerveknek és intézményeknek többet kellene tenniök, akikre ez az ügy nemcsak mint kereskedelmi probléma, hanem mint szellemi

VIETNAMI LÁNY

A baráti országok hete SZABOLCSBAN

Október 15: vietnami hősök napja
Kiállítások, filmankétok a béke jegyében

Ujabb szolidaritási akciókat szerveznek, részt vesznek a magyar munkásmozgalmi évfordulók előkészítésében és azok megünneplésében — határozta el legutóbbi ülésén a tartson megyénkben beszámolót az ott látottakról. A genfi egyezmények aláírásának évfordulója alkalmából különböző fórumokon megemlékezéseket szerveznek.

Több kiemelkedő esemény

nak a békemozgalom megyei veteránjairól.

Október második felében megrendezik a „Szomszédaink, barátaink hete" rendezvénysorozatot, amelynek

SZÉPIRODALOM, SZOCIOGRÁFIA, MŰVÉSZET

Király Zsiga

forrás

1021

X. ÉVFOLYAM, 1978. MÁJUS—JÚNIUS

5-6

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

FORRÁS

1978 6

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 — 11
Művészet
Király Zsiga

módja ez. Íme „...a tibeti kottaírás példája. A hullámvonal a hanglejtés és hangdíszítések egymásutánjára tartalmaz információt." Tibeti fanyomatos könyvillusztráció, MTA. Keleti Gyűjtemény. (Bethlenfalvy nyomán)

26 „Az Idő és a Termékenység szörnyetege" (Makara). – Ez a jellegzetes és a Távol-Keleten igen elterjedt tantrikus képlet már tágabb értelemben a létezés időbeliségének „folyamatábrája". (Ph. Rawson)

27 „Beszélő" szarvas, szaru tégely bekarcolt dísze, Debrecen, Déry Múzeum.

44 Juhász, kutya, fa. bárány – a népművészet ... poliszemantikus, többrétegű jelhasználatá... val megfogalmazva. (Tükrös spanyolozott díszítése, Király Zsiga munkája, Magyar... gencs. Vas m., 1840.) – És elemzése egy je... ch

királynőnek, XIV. századi miniatúra. (G. Blanchard – Unesco Courier nyomán) – Az önkényesen konstruált és mechanikusan használt alakzatokba öltözött, ráadásul általában partikuláris érvényű, egyes személyekhez, illetve pillanatokhoz kötött üzenet itt már végleg ledobta magáról a beszédjel hagyományos burkát. A betűsor idegen elemként ékelődik be a képbe. Nem nehéz előre látni, hogy rövidesen végleg kiiktatódik belőle, előbb a keretre feliratnak, majd a keret alá címkének. Ma leginkább itt találkozunk vele, talán ezért ismerjük fel elődeit oly nehezen a kortársi, illetve régebbi, hazai és külhoni csőrből-szájból kiindázó virágbeszédekben. Ugyanakkor a valóság másik szférája, a mai terminológiával „figu-

rténeti kérd

nódja, maga a mesterség. ég kifejtésre, megoldásra ghatározók nem elsősor- nikai sajátosságuk szerint p, a nagyplasztika és kis- is a technikai jellemző tt él (témán nem puszta dkettő alárendelődik az ti funkciójának, amely ontosabb megkülönböz-

buktatóval teli a csak s, vagyis műfajként szá- niát, a mozaikot, a textilt. ó formán és nem a nyers- n múlik, hogy mi a szo- ati tárgy, hogy mi a kép tehát elvetni a pusztán különböztetést, hiszen a jellemzők nyomán lehet rét társadalmi szerepéhez, zefügg az esztétikai érte- művészeti alkotás valóság- kettős tükrözés bonyolult minden korszak minden almilag determinált fej- ortárs művészet története ldaláról közelítve nyílhat féle műfajtörténeti rend-

hető műfajok körét a kisplasztikára, éremre, esetleg portréra. S minthogy 1945, főként pedig 1950 után elsősorban a szobrászoknak kínáltak új lehetőséget az új megbízók, centrális feladattá emelve az állandó nyilvánosságra szánt nagyplasztikát, a szobrászatban lett a leghamarabb és a leginkább szembetűnő egy sor műfaji átfedés és divergencia, ami azonban korántsem csak a szobrászatra jellemző.

A plasztika persze, éppen funkcionális sajátosságai miatt, látványos érvekkel szolgál. Közhely ma már az 1975-ös Köztulajdon- és az 1976-os Kerényi-kiállítás után azon meditálni, hogy mennyi erő, tapasztalás és akarás halmozódott fel a hajdani kisplasztikusban, amely hosszú, lappangó érlelődés után és az új lehetőségekkel élve megteremtette a sátoraljaújhelyi partizánemlékmű telitalálatát és benne az új korszak művészetének mintegy a nyitányát. Általánosabban jellemző inkább az volt, amivel szobrászatunk nagyrészének, pontosabban szólva, átlagának kellett megküzdenie: a klasszicizáláson nevelkedett művészek többsége sokáig mintegy felnagyított kisplasztikaként tudta csak értelmezni a nagyplasztikát, miközben a szorosabban vett kisplasztika tovább élte a maga hagyományos múzeumi, kiállítási életét és tematikailag-formailag egyaránt stagnált. Az ötvenes évek átlagára jellemző átmenetben, miközben tapogatózva keresték a nagyplasztika új lehetőségeit, egyre kevésbé volt mód meríteni a korábban inspirálóbb erejű kisplasztikából. A szob-

Király Zoltán: Halásztanya.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 33.
Telefon: 138-068, 337-148, 340-128
19/5 FEB
Szabolcs-Szatmári Szemle

Szatmáry Gyöngyi: Figurális ivókút. (A főiskola belső udvarán.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Király Zoltán

KELET MAGYARORSZÁG

1969 FEB 9

T 1021

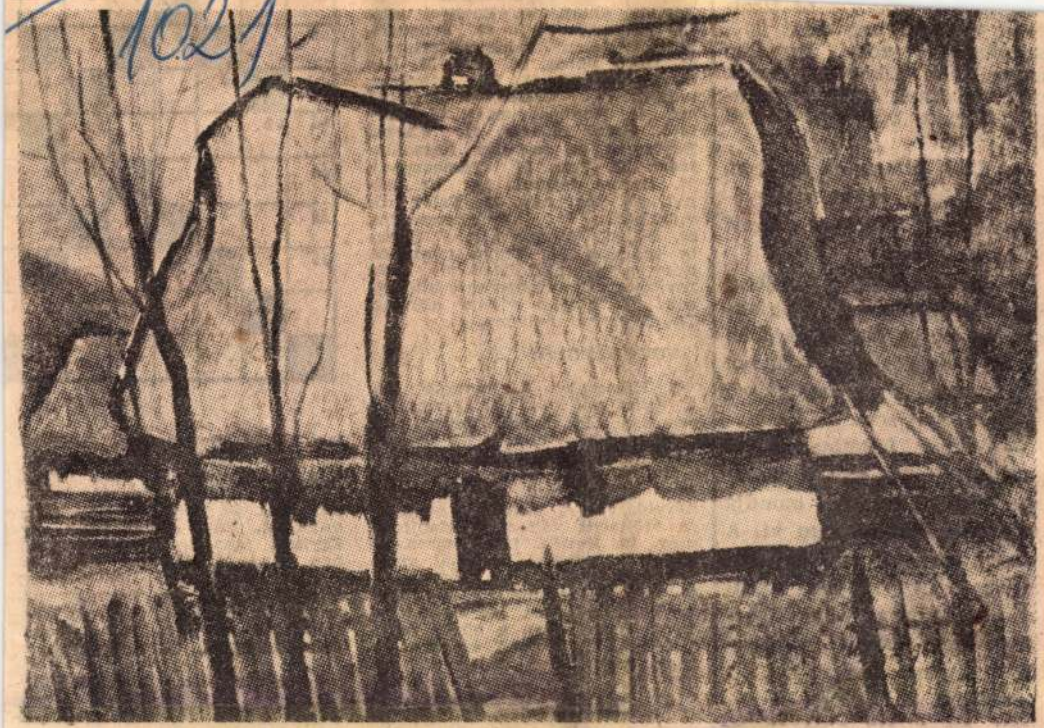

Király Zoltán: ÖREG BEREGI HÁZ

...egyel sem többet... És fizette a választávirat díját is... szintén tíz szót. Egyetlen eggyel sem többet... Tessék már mondani, ilyenkor mindig fizetett válasszal kell táviratozni?

— Csak abban az esetben, ha a feladó nincs meggyőződve arról, hogy a címzett válaszolni fog.

— Hát ez igazán érdekes! Nincs meggyőződve! Hát akkor én majd meggyőzöm, ha nincs meggyőződve. Elvből nem engedek a tíz szóból egy jottányit sem.

— Akkor feltétlenül ki kell húzni egy szót a tizenegy közül. Tessék, mondja meg, melyiket húzzam ki. A szöveg így szól: „Viktor Ignatyev Kusztanajszkij terület uruckij járás állami gazdaság nem leszek Válja." No, melyiket húzzam?...

— Nem is tudom, — nézett be a kis ablakon na-

...férfinév. 28. P... Afrikai állam. ...32. Fécfinév (-... 34. „Végtelen" ...35. Olasz város. ...tárrag 42. AL ...latinul. 45. C... szó. 46. Hónapr... tató, tágító mű... Bérösszeg az i... táért. 53. Tan... 57. Három latin... nul. 60. Régi n... videbben. 63. ... 64. Bő. 65. Kés... lő szócska. 68. ... Részeseset rö... nyelvben. 71. A... zók. 73 Kisebb... 74. Győzelmi j...

FÜGGŐLEGES:

2. Közterület. 3. Irországi tó. 4. Ritka női név. 5. Izmot a csonttal összekötő szövet. 6. „Hangtalan" vita. 7. Mássalhangzó fonetikusan. 8. Vízi növény. 9. Gida betűi keverve. 10. Igy, úgy latinul. 11. Fordított névelő. 12. A vízsz. 1. magyarra átültetett változatát alapította meg. 16. Kettős. 18. A vízsz. 1. folyt 20. Afrikai portugál gyarmat. 22. Kikötőváros Algériában 23. Bágyad, eszméletét veszti. 24. A fog fájó része. 25. Hajnal istennő fonetikusan a görög mitológiában. 27. Erősítő szócska. 29. Ilyen sarkú cipő is van. 31. ZB. 33. Időhatározó szó. 36. Csont latinul. 37. Német Imre. 40. Válogatott labdarúgónk. 41. Egykori erdélyi vajda, Nagy Lajos király diplomatája. (Miklós). 43. Ritka férfinév. 44. Azonos mássalhangzók. 46. Nád végek! 47. Ilyen had is van. 49. Főzéshez kell. 50. Kereskedelmi rövidítés. 51. Régi római pénz. 52. Egykori iskolatípus. 55. Lámpában van! 56. Európai nép. 59. AA! 61. Tovatűnő. 64. Somogy megyei község. 66. Tizenegy németül. 68. Mint 33. függ. 69. Mássalhangzó kiejtve. 70. Azonos mássalhangzók. 72. A mélybe.

A megfejtéseket legkésőbb február 17-ig kell beküldeni. Csak levelezőlapon beküldött megfejtéseket fogadunk el!

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 OKT
ALFÖLD

1021

Király Zoltán

Király Zoltán: Bivalyok

gondolkodás. Ha a kompromisszumra hajló megold
ból *kísérleti jelentőséget* kell tulajdonítanunk a *Kép*
laregény műfaji korlátait meghaladva új regénymin
mondanivaló komplex volta is erőteljes impulzusok
sérletéhez, a magyar regényfejlődés szempontjából
a kompozíció egészéből.

A regényben „stílus és elbeszélőforma egyidejűleg
közben lehatárolják vagy szélesítik annak jelenté
egyes részeket, s olyan perspektívát biztosítanak, ar
a rendkívüli, ugyanakkor jelentéssel is telített aspel
letesebb elemzés helyett csak néhány utalást teszün
jegyében – a stílus és a mondanivaló legfontosabb
teljes stiláris rétegződésének fölfejtése szintén újab
danivaló értelmezésénél figyelnünk kell az irónikus
létére. Ez az irónia csak a művészi közlendő vertikális mélyítésének hangsúlyozott szakaszain tűnik el. Az optimisztikus lezárásra szavazó kritikák épp azt tévesztik szem elől, hogy Beverley értékelő monológja és tragikus végzete árnyékában elhangzó mondat is – *ironikus:* (Bill mondja) „. . . addig nem megyünk haza, amíg be nem gyógyítjuk a föld sebeit, ahogy egyikük mondta" (216. l.).

A nyelvi közlés olykor közvetlen módon – a nyelvi szintagmák felbontásával –, festi alá a montánai inferno káoszát. De a látomások, tudati képfoszlányok nyomására felbomlanak a dialógus öntörvényei is, a kérdések és feleletek egységei rendszertelenül oldódnak föl egymásban. Helyenként lehetetlenné válik az információcsere. A stílus gazdag rétegzettségét az ironikus hangnem mellett a kommentár, a riport, a szleng nyelvi elemei, a nyelvi groteszk, a kihallgatási jegyzőkönyvek, az orvosi leletek szakszerű leírásainak együttes sokszínűsége biztosítja.

A nagyfokú művészi tudatosság az életanyag, a téma, a kompozíció, a stílus és az eszmei tartalom műfaji hatásfokainak maximális kihasználásával alkotja meg az érvényes világképet. A többszintűségnek a korábban már elemzett funkción kívül, kiemelt feladata van: az összefüggő világkép a rétegződés által terjed ki esztétikailag is hitelesen a létezés összes övezeteire, a társadalmi, történeti és az egyéni lét szféráira. Elképzelhető, hogy a többszintű rétegeződés vizsgálata újabb eredményekhez vezet. Pomogáts Béla érdekes feltevésének elemző bizonyítása – mely szerint Déry itt Dante *Isteni színjáték*ának koncepcióját újítja fel –, azt jelentené, hogy még egy virtuális síkkal gazdagabb a regény világa. Említettük a záró képsorok Bill és Beverley alakjával kapcsolatos ellentmondásosságát. Úgy tűnik föl, mintha Bill szavaiból a társadalmi cselekvés gondolata volna kiolvasható. Különösebb jelentőséget azért sem tulajdoníthatunk ennek, mert a műben Beverley és Bill figurája közt esztétikai szempontból „fajsúlykülönbség" van. Másrészt – ez a lehetőség homlokegyenest ellenkezik a műegész gondolati struktúrájával. Már az újrakezdők nevetségesen csekély száma is ironikus utalást rejt magában. Bill zárómonológja – Kántor Lajos kifejezésével élve – valóban nem több „groteszk fintornál". Hisz a modern apokalipszis kísértetével egyedül Beverley néz szembe: „Egy kísértet járja be a földet, vissza-

MSZ SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZABOLCS SZATMÁRI SZEMLE

Király Zoltán festőművész

1979 ... 7.

1021

Király Zoltán: Ártéri fa (olaj)

nemzedék élete, harca, boldogsága igaz a
tanulságokkal szolgál.

A kötet bevezető és címadó tanulmányát Orbán Sándor, a magyar történetírás ismert, tudós művelője írta. Nem járunk messze az igazságtól, ha leírjuk: Orbán tanulmányát el kell olvasni mindazoknak, akik felszabadulás utáni agrártörténettel foglalkoznak. Részletes elemzésére nem vállalkozhattunk, de egy megjegyzés kikívánkozik. Örömmel üdvözöljük a szerzőnek azt a felvetését, amely a tsz-történetírás kezdetét hangsúlyozza a megfelelő feltételek alapján.

Gyarmathy Zsigmond tanulmányában a tsz-mozgalom megyei vázlatát kívánta megrajzolni 1960. évvel bezárólag. A tömör fejezetek jó eligazodást kínálnak a témában, de ugyanakkor a leegyszerűsítés veszélyét is hordozzák. A szerző bátrabban támaszkodhatott volna a már publikált tanulmányokra. Egyértelmű elismerést érdemel viszont a tsz-történet levéltári forrásait bemutató fejezet. Jól kapcsolódik az előző íráshoz Filep János írása, amelyben a megyei pártarchivum tsz-történeti forrásait mutatja be. Kovácsy Tibor „A paraszti munka keretei (Milota 1950—1970) c. dolgozatában a termelőszövetkezeti mozgalom keresztmetszetét nyújtja egy település vonatkozásában. Különös figyelmet érdemel a
Értékes dolgozatot
1945. évi földreform Fehérgyarmaton" címmel. Kár, hogy a téma nem illeszkedik a kötetbe.

Az adattár bevezető írása Gyarmathy Zsigmondtól származik. A szerző a megyei tsz-mozgalom Új Magyar Központi Levéltárban található forrásokról nyújt hasznos tájékoztatást. A szerkesztőt dicséri és László Gézát, az alaposnak tűnő tsz-történeti bibliográfia. Az anyag járásokra történt tagolása nehezíti a tájékozódást. Az adattárat és egyben a kötetet Bodnár Sándor összeállítása zárja, amelyben a Szabolcs-Szatmár megyei Levéltárban található tsz-anyagot írja le.

Összegezve: az olvasó haszonnal forgathatja a módszertani tanulmányt, a levéltári jellegű tájékoztatókat és a történeti tanulmányokat. Reméljük, hogy a levéltár színvonalas kiadványa megnyitja végre a levéltári kiadványok sorát és Szabolcs-Szatmár megye is felzárkózhat az ország számos megyéjéhez, ahol már a levéltárak számos kiadványnyal szolgálják a helytörténetírást.

(Nyíregyháza, 1978.)

Gazdag István

1979 — — 1

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 — — 1

SZABOLCS SZATMÁRI SZEMLE

Király Zoltán, festőművész

1021

Király Zoltán: Beregi ház

üzemek átértékelik fajtapolitikájukat, és reálisabb
rülik a szélsőségesen gyenge eredményeket.

E két üzemcsoport — ki-ki a maga útján — i
kus vágyhoz, hogy a megyei szükségletet itt term

Ma nem kevés szó esik a kukorica közgazdasá
galmat úgy kell leegyszerűsíteni: hol és mikor jöve

Tudjuk, hogy jelenleg 275 Ft egy mázsa kukorica kereskedelmi ára. Könyvelésünk a növény szűkített önköltségéhez viszonyítja az ágazat nyereségét. Az így számított nyereséget csökkenteni kell az általános költségek ágazatra eső részével, mert csak így kapunk tiszta nyereséget, mely az ágazat valóságos ökonómiáját fejezi ki.

Országos számítások alapján (az előbbi módszer szerint) 1 ha. kukorica teljes költsége 9—12 mFt között van, ami 33—44 q kukorica kereskedelmi értékével azonos. Ilyen számítások alapján átlag 40 q termés elérése szükséges ahhoz, hogy az ágazat ne legyen veszteséges és 12%-os nyereségrátával számolva legalább 45 q-s termés ahhoz, hogy szólid nyereségről beszéljünk.

Tekintettel arra, hogy az ágazati eredményt a ráfordítások és a hozam egyenlege határozza meg, e két komponens vizsgálata az indokolt.

A ráfordítások mennyisége a termesztés intenzitásának a függvénye. Differenciáló tényező a 2,3 és 4 vonalas hibridvetőmagvak ára, a ráfordított gépi- és élőmunka értéke és ez évben különösen számottevő a szárítási költség. (Pl. ez évben az átlagos 40%-os víztartalmú kukoricánál 13%-osra való leszárítás esetén 54 Ft/q.)

De figyelemre méltó az amortizáció ágazatra eső része is. Ebből következik, hogy az intenzitás növelése a ráfordításokkal egyenes arányban nő. Lehet extenzív millióban 40 q-s termés nyereséges, ugyanakkor intenzív körülmények közt 50 q-s termés veszteséges.

Ez a felismerés arra enged következtetni, hogy az intenzitás csak olyan viszonyok közt indokolt, ahol a ráfordítások után a termésben remény van 12%-os, vagy nagyobb nyereség realizálására.

A rendszertechnológiák általában magas ráfordítást írnak elő és magas termést remélnek. Azonban ha különböző okok miatt az üzem csak az első kívánalmat teljesíti, de a magas termést nem realizálja, mert adottságai folytán erre képtelen, ágazata veszteséges lesz, meginog a hite a rendszertermelésben.

A termelési rendszerek egy idő után olyan gazdaságokat is felvettek a rendszergazdaságok sorába, melyek adottságai következtében eleve alkalmatlanok voltak az intenzív gazdálkodás megvalósítására. Ennek az lett a következménye, hogy egy-egy rendszeren belül, az egyes ágazatok eredményében néha nagyon erős differenciáltság (szóródás) következett be. Véleményem szerint ez az események logikus következménye. Kétségtelen, hogy ezekben a rossz adottságú gazdaságokban is nőtt a

dr Király Zoltán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 JAN 10

NÉPSZAVA

Meghalt dr. Király Zoltán fotóművész

Dr. Király Zoltán fotóművész, a Magyar Fotóművészek Szövetsége fotótörténeti gyűjteményének vezetője 62 éves korában, hosszú szenvedés után meghalt. Az elhunytat a Magyar Fotóművészek Szövetsége és a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja saját halottjának tekinti. Temetése szombaton 14 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

1014

mus és a béke ügyéért m
akar tevékenykedni. A m
népfront munkája szá- ir
mára a körülmények is h
sokban kedvezőbbek, t
mint azelőtt. A szocializ- ú
mus alapjának lerakásá- s
val a társadalmi osztá- a
lyok érdekei azonosultak, t
összeforrottságuk, a szo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

Király Zoltán dr

1967 JAN 13

Eltemették dr. Király Zoltán fotóművészt

1967

Hozzátartozók, munkatársak, barátok mély részvéttel kísérték utolsó útjára szombaton délután a Farkasréti temetőben dr. Király Zoltán fotóművészt, a Magyar Fotóművészek Szövetsége fototörténeti gyűjteményének vezetőjét. A ravatalnál a Fotóművészek Szövetsége és a Képzőművészeti Alap nevében *Vámos László* búcsúzott az elhunyttól, a sírnál *Nemes Károly* mondott búcsúbeszédet.

járás. Szabolcsban, Somogyban és Borsod megyében az utakon sok helyütt félméteres hóakadályok tornyosulnak. Somogyban a vetéseket és az utakat egyaránt 40 centiméteres hótakaró borítja. Az erős szél összehordja az utakra a havat, s pillanatok alatt akadályokat épít.

Szombaton estig tíz

KIRÁLY ZOLTÁN, festő

1958-ban újra megalakult a megyei csoport. Titkár: Berky Nándor, Tagok: Berecz András, Daniel Reinhold /Nagykálló/, Gaj Gajzer Ágoston /Kisvarda/, Huszár István /Rakamaz/, Járossy Gyula, Kiss Zoltán /Nagyecsed/, Koncz Zoltán /Ujfehértó/, Pál Gyula, Soltész Albert, Szalay Pál, Szerencsi Zoltán. 65.old

Koroknay Gyula: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

KIRÁLY ZOLTÁN, festő

KIRÁLY ZOLTÁN: " Halásztanya",cimü müve.-rekete repr. 52.old.

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. A. 1.sz.

KIRÁLY ZOLTÁN, festő

Király Zoltán: " Beregi ház", cimü müve.-rekete repr. 82.old

TELEPY KATALIN: A Nyirség festői 79.old

Szabolcs-Szatári Szemle, 1969. IV. 2.sz.

KIRÁLY ZOLTÁN, festő

1968.XIII.megyei őszi tárlat.-Csupán egy képpel szerepel. Ez azonban jellegzetes ábrázolás/Beregi ház,kép82.old/. a nyírségi mikrokozmos megismertetésére.Tömondatokban beszél.Ez a parányi tajrészlet,jól felfogott kivágással a lényegre törekszik,színei illőek a valósághoz. 83.old

[illegible] KATALIN: A Nyírség festői 79.old

[illegible] Szemle, 1969. IV. 2.sz

KIRALY ZOLTAN, festő

Kiraly Zoltan : " Jeles László".-/ A munkasmozgalom nyiregyhazi veteranja/,- rekete repr. 107.old

---

Szabolcs-Szatmári szemle, 1969. IV. 1.sz

Király Zoltán

Szerepet az alábbi táslatok
Nyíregyházán

Dr. Telepy Katalin: Benczúr-tól
napjainkig

Kelet Magyarország 1969 V. 9

MIK

Király Zoltán

Kiállitási hir

Keletmagyarország 1968 nov.5.

Király Zoltán

Egy lépés szerepel a XIII.
magyar őstörténetben

Korokny Gyula: A XIII. magyar
őstörténet.

Kelet magyarország 1968 XI. 7. 9old

Király Zoltán festő

kezepel az alábbi tárlaton

b.e.: kabolvsi téppőművészek
tárlata a Fészek klubban

Kelet napjaroszog 1969 II. 16

Király Soltán
festő

Részt vett a tárlaton.

Telepy Kattalin: Szabolcs-Szatmár Megye ...
Művészet, 1969. Október - 45 lap

Király Zoltán

Megbírást kapott egy veterán pertré elkoszítésére

b.e.: Veteránok pertréja

Kelet - magyarország 1969 II. 16

Király Zoltán

Szerepel az alábbi tásláton

Nyíregyházán

Korokmay Gyula: XIV. ötvi. táslát

Keletmagyarország 1969 XI. 16

Király Zoltán
festő-

Részt vett a tárlaton.

Kovács Gyula: Szabolcs-szatmári képzőművészek...
Művészet, 1971. január - 23.lap

Király Zoltán

1. Szatmár 1970. május
olaj

2. Jules Lásló veteránautó portréja olaj

XV. Szabolcs-Szatmári képzőművészek őszi tárlata 1970

Kinály Zoltán

Sirlát alatt, linó

Szabolcsi-Szatmári képzőművészek
őszi tárlata, Nyíregyháza 1971/ikt.

Király Zoltán

Sziklát alatt, repr.

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata, Nyíregyháza, 1971 okt.

Kinály Zoltán

Tűzfalak, oloj
Háztetők, –"–

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata, Nyíregyházán 1971/okt.

Király Zoltán

1957-ben jelentkezett a második Őszi Tárlaton Nagyecsedről.

Korokmay Gyula: Szabolcs-Szatmár képzőművészete.

Alföld 1973/10 67 old.

Király Zoltán

Az utóbbi évek magyar kiállítá-
sain jelentkezett műveivel.

Muraközi Ágota: Szabolcs-Szatmár
képzőművészei.

Alföld, 1941. máj. 86 old.

Király Zoltán
A nyíregyházi Főiskolán tanít. Rajztanár. Ezeke van a finom természeti hangulatokhoz.

Koroknay Gyula: Szabolcs-Szatmár kejszőművészete.

Alföld 1973/10 68 old.

Király Zoltán

Az Alföld c. debreceni irodalmi folyóirat októberi számában illusztrációi szerepelnek.

Keletmagyarország, 1973. szept. 30.

Király Zoltán

Siklák alatt repr.

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
őszi tárlata. Nyíregyháza 1971.

Király Zoltán

Tűzfalak olaj
Háztetők —"—

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata Nyíregyháza 1971.

Király Zoltán festőművész, a Bessenyei György Tanárképző Főiskola tanszékvezető tanára, a 106. éves Jósa András Múzeum kiállítása, – Nyíregyházán, új épületének felavatása alkalmával, – megnyitásakor tárlatvezetést tart.

Meghívó.

1974. márc. 3.

Király Zoltán

Sziklák alatt linó

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata Nyíregyháza 1971.

Király Zoltán

a Ernek Művészklubban 14 szabolcsi képzőművész kiállítása nyílt meg márc. 19.-én, melyen művei szerepelnek.

(ka): Együttes bemutatkozás a fővárosban. Keletmagyarország, 1969. márc. 20.

Király Zoltán

Bivalyok

Alföld 1973/10 60 old.

Király Zoltán

Díjat nyert a megyei jub. i pá-
lyázaton

Keletmagyarország, Nyíregyháza
1970. már. 20.